Liber iste est magistri Petri de magna Capella Compraunt in medio [illegible] / glosa ordinaria super prophetas minores

Glosa Ordinaria super Prophetas Minores

311

N. Inv. 311.

nicolai 1344

Ordo pphar: sed lxx. talis e. Osee. Amos. micheas. iohel. abdias. ionas. naum. abbacuc. sophonias. aggeus. zacharias. et malachias. Sed hebreos ur. quos et nos sequimur. talis e ordo. osee. ioel. amos. abdias. ionas. micheas. naum. abbacuc. sophonias. aggeus. zacharias. malachias. hic autem exponitur translatio sed hebraicam veritatem a ieronimo facta et exposita.

Non idem ordo e duodecim pphar apud hebre
c secdm. lxx.
os. qui et apud nos. Unde secdm id:
qd ibi legitur: hic quoque dispo
c abbreviator. sedi
siti sunt. Osee commatic
usus eo q. iniungit clausulis. diccas t plenas sente
e. et quasi psententias lo
tias dicat.
quens. Johel planus in
principiis. in fine obscu
rior. et usque ad malachi
am habent singuli pprie
tates suas. quem: hesdram
scribam legis et doctorem hebrei
autumant. Et quia longum e nunc
de omnib: dicere. hoc tm uos: o pau
la et eustochium: admonitas uolo.
unum librum ee. xii. pphar. et osee
c. i. contemporanei. c quem hesdram fuisse autumant. q
sincronon ysaie. Malachiam u: ag
uel q scriba fuit pt reditum de captiuitate.
gei et zacharie fuisse temporibus

Iero. Materia huius osee. triplex e. Aliud e enim secdm hystoriam: alia secd tropologiam: alia secd allegoriam. Loqr enim secd hystoriam: de decem tribubus que uocantur israel. et effraim. et ioseph. et samaria. et iezrahel. pp ter diuersas causas: que ex sequentibus patebunt. In quo: intendit. precreationem x. tribuum: duas tribus iudam et beniamin in mandatis dei stabilire. Secdm tropologiam: materia sunt heretici: scripturam sacram depravantes. In quo: intendit. ecclasticos uiros contra eorum prauitates munire. Unde apparet quod quecumque osee contra effraim loquitur: ad personam hereticorum referunt. Secd allegoriam: materia sunt ecclia: et ecclastici uiri. Pphauerunt autem: eisdem temporibus osee. et ysaias. ioel. et amos. et abdias. et ionas. et miche

[illegible]

as. de captiuitate x tribuum. et destructionem illius regni quidam eorum uiderunt. Quod inceptum a ieroboam filio nabath usque ad osee annis. cc.l. permansit.

In quibus autem tempus non prefert in titulo. sub illis eos regibus prophetasse sub quibus et hii qui ante eos habent titulos. prophetauerunt. EXPLICIT primus prologus.

Item prologus IERONIMI

Temporibus ozie et ioathe. achaz et ezechie regum iuda. et ieroboam filii ioas regis israel. osee filius beeri ad prophetiam dicendam spiritu sancto repletus est. De memorato itaque numero regum: achaz rex iuda. et ieroboam rex israel: dominum delinquentes ut hystorie regum et paralypomenon indicant: etiam israel ydolatrie crimen impio ac potestate sua: admittere coegerunt. Propter que: deus ad osee hec locutus est dicens. Accipe tibi uxorem fornicariam siue fornicationum. et fac filios fornicationis. Fornicariam itaque non elocati corporis meretricem. sed gentilem deum ignorantem appellat. que dei creatoris sui amore contempto: simulacrorum se subiecerant desideriis. Sed cum dei precepto: propheta in hac re paruisset. acceptum ex ea filium iezrael: precepit nominare deo pollicente. post breue tempus sanguinem iezrael in domo hieu uindicare. Cuius permissionis hec causa est. hieu per heliseum in regem inuncto: ad defendendum sanguinem naboth cuius iezrael que tunc temporis metropolis erat. quem iezabel achab regis israel uxor interemerat. sicut regum hystoria exponit. Is cum grauiter iuxta diuinum preceptum uindicandi sanguinis causa in omnem memorati do-

[illegible]

mum deseruisset. hoc pacto: dominum dereliquisse: inuenitur. cum pronepote ieroboam qui lectione comprehensus est originis sue facta imitante. a contra dei precepta: et religionem cum populo israel agente. sanguis naboth: qui in loco certe iezrael fuerat profusus: in domo hieu patris memorati ieroboe. propter peccata redundaturus significatur. hinc factum est: ut ira dei in populo israel: per denunciationem prophete. processura diceretur. domui autem iude in sedia lectione comprehensa: ob hoc premissa est. quod ezechias rex iuda filius achaz sublatis ydolis que tam pater eius quam ceteri reges consecuti erant. templum dei purgasse: ac purificasse monstratur.

Ier. Ozias qui et azarias regnauit in ierusalem super duas tribus. l. duobus annis. cui succedens ioathan filius regnauit annis. xvi. post quem: filius eius achaz. similiter regnauit annis xvi. cuius anno. xi. decem tribus captiuate sunt a salmanasar rege chal

Ier. Mirum uidetur sed sufficientem hystorie. cur hoc dominus iusserit. et cur propheta iussus acceperit fornicariam: patienter. sed neque dominus rem turpem precepit. neque propheta obediendo peccauit. sed potius fornicariam: ad pudicitiam reuocauit. et manens in sua bonitate de mala bonam fecit. Ad autem in eo fit carnaliter. qui accepit synagogam uiri sui in memorem. et cum multis di[...]is gentium fornicantem. et no[...]tand quod et in hoc propheta et malis[...] ita de aduentu xpisti et de uocatione gentium prenunciatur. ut tadet hystorie secundum quod littera sonat penitus non deseratur. sed que dixit propheta suo tempori conueniant. ne orationem cum propheta loquitur non docere de eis existimatur: sed de incertis et futuris ludere uideatur. Due igitur mulieres quas osee accepit. scilicet gomer meretrix. que tres filios parit: et alia que. xv. argenteis conducitur: et uocatur adultera. referuntur ad israel: et ad iudam.

Ier. Osee interpretatur saluator. factus est sermo domini ad prophetam. ut prophetam inspirando quodam modo dominum faceret et saluatorem populi sui: annunciando illi uerba dei et prebendo exempla bene uiuendi. Illi autem ad quos fit sermo dei. sunt dii et saluatores per gratiam. cum sit unus deus et saluator per naturam quippe omnis illos prefiguratus est. Signatur igitur osee xpistum filium illius putei: qui de se ipso dicit. Dereliquerunt me fontem aque uiue. et foderunt sibi cisternas. que aquas non ualent continere. habet puteus aquas de imo fonte manantes. cisterna uero exterius aduenientes: quas et refrigerat.

deorum et in montibus medorum locatur. post achaz regnavit ezechias filius eius. annis .xxviiii. unde patet osee et ante captivitatem prophetasse sub ozia et ioathan. et ipsam ingruentem sub achaz luxisse. et preteritam: post emendationem vide: reteruisse sub ezechia rege. eo autem tempore quo ozias regnare cepit. super iudam regnabat .xv. anno super israel ieroboam pronepos hieu. cui hieu dominus promiserat. quod usque ad quartam sobolem filii eius regnarent. eo quod interfecisset iezabel et duos impios reges: ochoziam regem iude et ioram regem samarie. cum .lxx. eius fratribus.

Osee: de tribu ysachar: ortus in bethleemoth. hic prenuncians dedit signum. veniet dominus in terra sic querens que est in sylo et cetera. hic in terra sua sepultus. placita quiete dormivit. Gentium autem figuram Christi: qui ex fornicatione gentium accepit in corpore suo ecclesiam. prophetavit .x. tribubus pauca de duobus loquens pronunciavit autem hystorialiter iudeos in ultimo tempore ad Christum redituros. Tercium quoque diem dominice resurrectionis predixit.

Tradunt hebrei. omnes patres et avos et propinquos prophetarum. quorum nomina in principiis illorum ponuntur: prophetas extitisse. licet eorum non legant vaticinia. unde patet. quod beeri pater osee propheta fuit.

Verbum: quod in principio erat apud patrem. factum est .i. locutum est et factum est ut loqueretur ad prophetam.

Capitulum .i.

Osee. Hii reges regnabant in populo dei: cuius nomen est confessio. Similiter israel qui sibi ydola fecerat regnabat ieroboam. qui in primo precio minuos .i. temporalitas est mora. quia mundum amavit et in ipso ipsius amore morari studuit: non inquirens futura.

Notandum quod erat ad osee locutus est dominus in spirando ei prophetiam et in osee locutus est .i. per osee aliis proponens doctrinam.

hoc est.

VERBUM domini quod factum est ad osee filium

salvator. puteri mei. fortitudo domini.

beeri in diebus ozie. ioatham. achaz. ezechie. regum iuda. et in diebus ieroboam filii ioas regis israel.

domino consummatio. pueritia. principium domini.

Principium loquendi domini. Principium loquendi domini in osee. Et locutus est dominus in osee.

Principium loquendi domino in osee: quia etiam alii prophete sub ozia. ioatham et achaz prophetaverunt et nomina eorum in titulis operum suis posuerunt. potest dici quod primum ad osee sit locutus: et post ea ad ceteros. Vel ad osee

[illegible]

P

principium sit hec locutus. que secuntur de fornicaria.

Notandum fornicariam et quemlibet talis fornicationes fecerit. que tanto patientior propheta: quanto sordidiorem duxit.

Lxx. Tolle tibi uxorem fornicationis et filios fornicationis. Iubetur autem sumere fornicariam: et sumere filios eius. ut quos illa de fornicatione genuerat iste de meretrice generet liberos.

Idem ualet ac si dixisset. uoca eum naboth: cuius sanguis erat uindicandus. sed naboth designatur nomine loci in quo sanguis eius effusus est. ut ibi significetur uindicandus. quasi dixisset. uoca iezraelitem et hic in figuram christi cuius sanguis et crucifixores et irrisores erat uindicandus.

di in osee domino. Et dixit dominus ad osee. Vade sume tibi uxorem fornicationum. et fac tibi filios fornicationis. quia fornicans fornicabitur terra a domino. Et abiit et accepit gomer filiam debelaim et concepit et peperit ei filium. Et dixit dominus ad eum. Voca nomen eius iezrael. quoniam adhuc modicum et uisitabo sanguinem iezrael sup

(Interlinear glosses: scilicet ad eum. sed pertinet ad alios. scilicet inter ad filium. — meretrice. scilicet nimium. scilicet non — tam dicetur. sed in re quoniam insignificatione. scilicet iudea et — proprie samaria. id est israel. x. tribus — scilicet recedens. — recesserant a domino. quoniam hec dicebantur. — scilicet dei semen. uel filius. — scilicet occisio — tur ad dominum passionem christi — nem christi mei.)

Potest etiam quod non addidit omnis terra. sed iudea. sed x. tribus intelligi.

Ier. Gomer interpretatur consummata et perfecta. debalaim. palatas id est massa caricarum pinguium. quas in modum laterum figurantes: ut diu illese permaneant. calcant atque compingunt. que ezechie ulceri apposite sunt. ut debalaim: uoluptas dicitur. quasi uirum ad litteram.

Iezrael. est metropolis in regno x. tribuum. in qua occisus est naboth. ad quem uindicandum suscitatur hieu. qui deleuit achab et iezabel. Et quia ipse et filii eius post ea uersi sunt ad ydolatriam: regnum quoque eius subuertendum dicitur. Sub cuius pronepote ieroboam prophetare cepit osee. Quo ieroboam mortuo: filius eius zacharias successit. quem .vi. mense regni sui occidit sellum de alia stirpe gentis. statimque reges assyrii ceperunt ruben et gad. et dimidiam tribum manasse que erat trans iordanem dextris. neptalim ad extremum omnes reliquas tribus. fuerunt a zacharia pronepote hieu. usque ad osee. sub quo omnes tribus captiuantur anni. xlviii. Typus autem seminis dei et ultio sanguinis ei refertur quoniam et domus iuda et regnum totius israel dicitur subuertendum.

[illegible]

domum hieu. et quiescere faciam regnum domus israel. Et in illa die conteram arcum israel in valle iezrael. Et concepit adhuc et peperit filiam et dixit ei: Voca nomen eius absque misericordia. quia non addam ultra misereri domui israel. sed oblivione obliviscar eorum. Et domui iuda miserebor et salvabo eos in domino deo suo. et non salvabo eos in arcu et gladio et bello et in equitibus.

Ier. Iezrael est metropolis samarie: iuxta quam sunt campi latissimi et valles vaste. plus quam .x. milibus passuum tenditur. In hac commisso prelio ab assyriis cesus est israel. i. tribus: que dicte sunt ephraim propter ieroboam de effraim genitum. qui primum fecit scisma in populo dei. et ioseph. quia ioseph pater effraim dicitur et samaria. que et ipsa altera metropolis fuit .x. tribuum. que postea ab augusto: dicta est augusta. i. sebaste. in qua ossa iohannis baptiste condita sunt. post divisionem enim .x. tribuum a duabus propter maximam multitudinem que ieroboam secuta est. proprium nomen israel remansit in .x. tribubus. et propter tribum iuda que regnavit in ierusalem: due tribus dicuntur iuda.

Quod in israel et iuda secundum hystoriam dicitur: ad hereticos et ecclesiam allegoria refertur. que illis absque misericordia relictis et regno privatis ecclesia dei virtute superat.

Aut. Qui propter sanguinem seminis dei vocantur absque misericordia. iudei scilicet qui dixerunt: sanguis eius super nos et super filios nostros. Domui autem iuda i. qui de iudeis confessi sunt christum non in fortitudine exercitus sed evangelica predicatione salvantur. increduli vero de eodem populo perpetua a romanis servitute dampnantur.

Ier. Quando .x. tribus ab assyriis captivate sunt: iudas salvatur de manu sennacherib: filii ...

sed qui tunc regnabat. sed nec mirum. quia etiam quiescere faciam ... et quia ulciscar sanguinem ... iezrahel super domum hieu et regnum israel assyrio vincente ... et postquam confractus est israel ... regnum eius destructum ... iezrael i. semen dei. nec masculus sed femina imbecillis servus ... non addam ultra misereri ... sed idola colens ... oblivioni ... sed in me ipso ... filio meo ... sed armis bellicis.

Aliud. hieu super quem sanguis naboth fusus in iezrael dicitur visitari: significat idolatras: a quibus et sanguis requiritur: quando a romanis occisi et per totum mundum sunt captivati.

Ier. Et moraliter per has .x. tribus significantur heretici. quorum maxima multitudo. sed perpetue in osee: due tribus in quibus est rex de david ad ecclesie personam referuntur. Arcus quoque i. fortitudo hereticorum de quibus dicitur: filii effrem intendentes arcum versi sunt in die belli. confringetur in valle seminis dei i. christi de quo humilia et terrena senserunt. quia pater non iudicat quemquam. sed omne iudicium dedit filio.

Ier. Quamvis calcet semen dei versus inferni

[illegible]

[illegible]

nam christi imbecillitatem minium offensam. quia dei ductus in captiuitatem. quia dei misericordiam non habebat. non ablactatur sed ablactata dicitur quia iam robur uiri amiserat.

Glosa. Hoc ad eos potest referri. qui tunc temporis ab assyriis sunt captiuati. et magis me ad eos qui post aduentum christi ipsum christum negando et occidendo perdiderunt locum et gentem. et dicuntur non populus dei sed filii diaboli. quia qui non habet filium nec patrem habet. Potest et ad hereticos referri qui de deo male sentientes ab eo repellunt. nec sit dominus pars hereditatis eorum. ... ta abierunt dei.

Et ablactavit eam que erat *(s. alii non delecta. sed hoc uerum)* absque misericordia. et concepit. et peperit ei filium. et dixit. Voca nomen eius non populus meus. quia vos non populus meus. et ego non ero vester.

Et erit numerus *(subiectis displosor)* filiorum israel *(cuiusmodi e.)* quasi harena maris que sine mensura *(s. pre multitudine)* est. et non numerabitur. Et erit in loco ubi dicitur eis. non populus meus vos. dicetur eis. *(s. eum ydola surda et muta)* filii viventis *(s. cum gentibus in unam fidem)* dei. Et congregabuntur *(s. fideles ad christum de duabus tribubus s. x tribuum)* filii iuda. et filii israel

na uirtute. sed solo dei robore qui misit angelum. et percussit una nocte de exercitu. clxxx.v. milia.

Glosa. Quum ablactatur. non utitur lacte matris. sed alienis sustentatur alimentis. Sic israel a deo. peccato captiuatus. in babylone cibis sustentatur gentilium comedens ydolotita. nec iam utitur lacte legis quo uiuebat in terra sua. Unde sic in misericordia dicitur ablactata. ut nec legis sufficientem intelligat.

Et erit numerus. Licet iudei. et tunc pauci sint. et nunc per romanos sint captiuati. tamen homines sunt innumerabiles. ad utilitatem credentium sunt reseruati. ut ingrediatur plenitudo gentium.

Glosa. In gentibus. quia in omnibus gentibus non dicuntur iudei. non dei serui. sed diaboli. sed qui credent predicantibus helya et enoch. ab omnibus filii dei uocabuntur. vel locus ierusalem. ubi iudei longo tempore colentes ydola. dicebantur non populus dei. sed tempore incarnationis christi. apostolis et aliis fidelibus unde assumptis datur eis potestas filios dei fieri.

Glosa. Per iudam signantur tribus illi iuncte. s. beniamin. et tribus sacerdotalis. i. leuitica. Per israel x. alie. Tempore uero incarnationis christi. et de duabus et x tribubus qui reuersi erant de captiuitate morabantur in iudea. de quibus multi crediderunt in christum. Aut vel

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

p(er) isr(ae)l: gentiles. p(er) iudam: iudei: cre
dituri signant(ur). Vel post. vt p(er) isr(ae)l:
heretici. p(er) iudam: catholici uiri. q(ui)
om(ne)s ponent caput sibi xp(istu)m: (et) as
cendent de terrenis sensib(us) (et) hu
militate littere occidentis. ad spiri
talem intelligentiam. q(ui)a magn(us)
dies iezrael. q(ui) ab incarnatione
d(omi)ni: usq(ue) ad finem seculi magne e(st)
claritatis. ubi remissio peccato(rum) da
tur: (et) aditus regni aperitur.

Iero. Quia tanta e(st) claritas in die
xp(isti) (et) efficacia. ho(min)es de tribu iuda
ne desperent de salute .x. tribuum.
s(ed) uerbo. uoto (et) litteris ad p(enitenti)am
p(ro)uocent. q(ui)a fr(atr)es appellant(ur). (et) eo q(uo)d
d(icitu)r p(o)p(u)l(u)s m(eu)s. (et) soror. (et) eo q(uo)d dicit(ur)
mi(sericordi)am (con)secuta. Alit(er). Potest hoc
(et) ad om(ne)s credentes referri: ita. uos.
qui in xp(istu)m creditis tam iudei q(uam)
gentiles. dicite fratrib(us) u(est)ris .i. po
p(u)lo p(ri)ori qui abiectus e(st). p(o)p(u)l(u)s m(eu)s.
q(ui)a fr(ater) u(este)r e(st). (et) mi(sericordi)am (con)secuta. q(ui)a
soror tua e(st). Cum enim intrauerit ple
nitudo gentium. tunc o(mn)is isr(ae)l
saluus fiet. h(oc) d(icitu)r. ne de hereticis pe
nitus desperemus.

Rabano. Ostendit e(ss)e synagoge. q(uo)d
ipsa que abiecit me: iam n(on) est
uxor legitima. (et) ego abicia(m) eam
ne sim uir eius. s(ed) ut eam possim
t(ame)n (con)iungere q(ui) sum uir a(n)i(m)e. pe
niteat saltem p(er) aduentum me
um in carne. de inmundicia (et)
fornicatione q(ua)m cum ydol(is) exer
cuit. Remoueat q(uoque) culturam ydo
lo(rum) ab amore (et) p(rese)ntia sua. q(ui)a
multo(rum) patebat libidini. d(e)os o(mn)i
um gentium colens. Auferat eti
am adult(er)ia de medio uberum

sicut ezechiel: (et) princeps unus in medio eo(rum) dauid ser(uus) meus.

pariter. et ponent sibimet caput unum. et ascendent de terra quia magnus dies iezrael.

iuda (et) isr(ae)l. q(ui) ab inuicem fuer(unt). — xp(istu)m. — s(ed) q(ui)a infidelitate mortui. s(ed) hec dies q(ua)m fecit d(omi)n(u)s. q(ui)a s(ed) in qua iuda (et) isr(ae)l unu(m) p(ri)ncipem habebunt. — ultimis i(n) fine. — s(ed) decem tribub(us). ne desperent de eo(rum) salute.

Dicite fratribus uestris populus meus. et sorori uestre misericordiam consecuta.

s(ed) q(ui)a tal(is) maturitas — s(ed) ita. — s(ed) q(ui) credere merue

Iudicate matrem uestram

uos au(tem) filii redarguite. — trice uxor facta: (et) nos seruos — non dereliquit.

iudicate. quia ipsa non uxor mea. et ego non uir eius.

s(ed) hoc dicite.

Auferat fornicationes a facie sua. et adulteria sua de medio uberum suorum.

Iero. Ide(m) se(n)sus e(st). qui e(st) .x. in quo ue re impletur q(uo)d p(er) sanguinem naboth iezra elitis p(re)figurat(ur).

Nota patientiam (et) clementiam uiri iam repudiatam. iam abiectam. p(re)cepit filiis ad p(enitenti)am reuocare: q(ui) matrem insultare: q(uam) a patre dimisse.

Iero. fornicaria e(st) que pluribus copulatur. adultera: que uno uiro dimisso: alteri iungitur. utroq(ue) modo peccauit synagoga.

[illegible]

[illegible marginal annotations]

Hec omnia aptant. i. iudeis xpm negantibus et hereticis. varia dogmata corde et opere sequentibus. quorum fornicatio est inter ubera. i. in artificiis ydolorum et variorum dogmatum corde versatur quin nisi penituerint infidelibus comparantur et expoliati virtutibus quas in ecclesia perceperunt. vt etiam quod falso habere videbantur: in nichilum redigatur.

Ne forte expoliem eam nudam et statuam eam
sicut erat in egypto absque deo nudam.
secundum diem nativitatis sue.

si noluerit converti.
Et ponam eam
sicut fecit in solitudine. ut ducatur
quasi solitudinem
in captivitatem et cadat in terram
et statuam velut
alienam patiens sitim omnium ma-
terram inviam et
lorum bonorum et ad patriam redire non
interficiam eam
valeat. unde: ecce relin-
siti. Et filio-
quetur vobis domus vestra deserta.
rum illius non
miserebor. quia
filii fornicationum
sunt. Quia fornica-
ta est mater eorum
sine obstupuit villa in admirationem.
confusa est que conce-
sine fecit diaboli filios. sine fide et dilec-
pit eos. quia dix-
tione sequitur deos. et imitabor gentes.
it vadam post
quarum deos scolo. sine ydola. demones.
amatores meos.
qui dant panes

i. de corde. in quo: prius malum opus concipitur. Cor quippe inter ubera est de quo: cogitationes exeunt. que postea usque ad operationes perveniunt. hortatur ergo: ne propter scelera pervertur gratia: divinitus concessa. Post admonitionem supponit et comminationem. ne forte. ex. e. i. n. vestis qua tegebatur: illa plebs intelligitur. dei auxilium: doctrina legis et prophetarum. et tutela angelorum que omnia minatur auferre: nisi peniteat a scelere. ut redeat ad diem nativitatis sue. i. ethnicis comparetur. post adventum veritatis etiam litteralis cultura legis: in ydolatriam reputatur.

Aimo. Hoc etiam probat faciam: quia cum eduxi eos de egypto occisis patribus in deserto: filii eorum intraverunt terram promissionis. sed nunc filii cum patribus captivabuntur et extra terram nativitatis sue morientur. quia filii for. s. quia gentium incultura ydolorum sunt. Qualem fidem habebant patres: talem tenebant filii. unde: sequitur. quia fornicata est mater eorum. vipera viperam generabat. que adeo impudens facta est. ut gloriam quereret in scelere: dicens. vadam post amatores meos. qui dant necessaria ad victum et vestitum. hec dixerunt iudei. dum colerent deos gentium quod dona que a deo habebant: a demonibus haberent. Aliter. Potest etiam referri ad eos. qui christi filium negantes: auctorem seditionis elegerunt. Ideo confusi sunt. ut non solum se. sed etiam posteros dampnarent: dicendo. Sanguis eius super nos

[illegible marginal annotations]

⁊ sup. s. n. Tropol. pot referri. ad hereticos qui dnr̄ matr̄. qr generant alios in errore. qui cum sint sequacibus confundunt. qm̄ in errore deprehenduntur. qr proposuerant uaria dogmata heresis sequi.,

P spinas: punctio dolorum. p muri|rum obstaculum. uias g. i. actiones tuas duris laboribus implicabo. ⁊ ponam obstaculum. ne ad h. quod uis peruenias. ⁊ semitas suas n̄ inuenit. more prophetie. de alia ad aliam subito transit personam. ut ab imitatione istius: auditores deterreat.,

Prudencia dei sepe subtrahit nobis quod cupimus. insuper ⁊ affligit. ut sic ad eum redire cogamur. unde in libro iudicum. filii isrł sepe oppressi ad dnm̄ clamant. qui suscitat eis saluatorem. Tropol. myst. Secuntur etiam heretici amatores. a quibus sepe deserti ad sinum matris eccle. reuertuntur. qr flagella per omnia erudiunt isrł.

Vlmo. ad h. respicit: quod sup dixerat. quod pplus isrł. temporalia: que a deo acceperat: ydolis reputabant. ⁊ qr nesciunt dnm̄ ee auctorem horum. ex illo auro ⁊ argento fecit sibi baal. ydolum sydoniorum. mystice. p uinum: leticia spualis signatur: quam n̄ in sclo. sed in deo habere debuerat. p frumentum: lex qua pasci debuerant. p oleum: sensus illuminatio. p argentum: nitor eloquii. p aurum: preceptum dilectionis dei. ⁊ proximi. in quibus omnibus n̄ dnm̄. sed demones uenerabantur.,

michi. ⁊ aquas meas. ⁊ oleum meum. lanam meam. ⁊ linum meum ⁊ potum meum.

Propter hoc: ecce ego sepiam uiam tuam spinis. ⁊ sepiam eam maceria. ⁊ semitas suas n̄ inueniet. ⁊ sequetur amatores suos. et non apprehendet eos. ⁊ queret eos. ⁊ n̄ inueniet. ⁊ dicet. vadam. ⁊ reuertar ad uirum meum priorem qr bene michi erat tunc magis quam nc.

s. ne possit ire quo uolebat. — s. qua sic crebro pede triuisti. — s. multo studio. — s. assyrios. l. chaldeos querens ab eis in tributo ne auxilium. — s. ad h. ut referant auxilium — s. ab eis captiuabitur. — s. sibi propitios. — s. hac necessitate compulsa. — s. quam mercennarii. in. d. p. mei. ha. p. — s. dnm̄ qui p legem me sibi desponsauit. — s. qm̄ preceptis eius obediui. — s. qm̄ p ydolatria mi|seriis affligor.

Et hec nesciuit qr ego dedi ei frumentum.

s. quod confirmat cor hois.

Nesc. Sedm illam partem que n̄ reuertitur. l. etiam sedm illam partem que prius reuisa p ea dedit peccat.,

Qd illuminat ocm. ho. ueni. hc m. hec oia. q po tius ad ydolatriam. qm ad cultum dei referebant. decepti. et ad alios decipientes. io. oia eis ds aufert. ut q non senserunt. ex copia sentiant ex inopia.,

Stulticiam ei. ydola. que colebant chaldei amatores. et assyrii cum quib; iudei diu pacem habuerant. in quor oculis stulticia iudeor reuelatur. qn capta ierlm et templo subuerso. uiderunt hostes imagines cherubin. et ydolum baal et dicebant. q iudei sicut et alie gs. ydola uenerabantur. et pmiq tate sua nobis subiciuntur.

s. qd letificat.
Et uinum. et oleum.
s. igne examinatum. t. p.
et argentum
multiplicaui
s. sapiam.
ei. et aurum que
s. ydolum babylonior.
fecerunt baal.

Iccirco conuertar
et sumam frumentum meum in
s. messis t. aree. q tunc maior
tempore suo. et
erit dolor. cum qdam in tenta
s. uindemie sue t. torcularis.
uinum meum
rapientur e manib;.
in tempore suo.
et liberabo lanam
meam. et linum
meum. que operiebant ignominiam eius.
s. libata lana et lino.
Et
s. ut qui
nc reuelabo stul
uelatam amabant: nudatam
ticiam eius in o
contempnant,
culis amator ei.
s. nullius fortitudo poterit demere a potestate mea. sz
et uir n eruet

Baal interptr superior. q superiora dogmata putant se hre qm ecclesiam. t. deuoratio q in ipsa false oppinionis scientia deuorantur.

Iter. Ignominia qm operiebant ydola ipsor sunt. quor altaria uariis uestib; decorabant. Spiritualiter uestimenta sunt: auxilium di. et custodia anglor que aufert dator ds: ab ingratis ut relicti in sua iniquitate tradantur diabolo ad eternam pe n a m.,

Cum ipsi sint serui diaboli. sub illa seruitute tenent lanam et linum. sz libat ds. ne ab iniquis dominis possideantur.

Iter. hec: iudea et hystorialr et allegorice passa e. que et primum ab assyriis et chaldeis: tandem a romanis irreparabiliter captiuata. sollempnitates sedm ritum suum cum leticia n celebrat. Alr. a ue oia ab eis ablata: in eccla a fidelib; spiritaliter celebrntur. vn: auferetur a uob. r. d. et d. g. fa. f. e. Tropol. hec referunt et ad hereticos qui doctrinam et scientiam pmittentes. egressi de eccla deserunt a do. quor turpitudo patet. Amatorib; quos prius deceperant. et traditi bestiis. i. diabol. eor morsib; relinquitur.

Hystorialr̃. g̃ndine. gelu. ⁊ aridicatem uit ullam hãnt arborem fructiferam. Mistice. p uinum: leticia cordis. p ficum: dulcedo temporalis. iocunditatis que auferunt̃ ab ingratis. q̃i a meretrice.

Habebant arbores pomiferas. ſ; in solitudinem redigantur. qd̃ ⁊ p̃ti ab assyriis. p̃ea a chaldeis. ⁊ tand̃ a romanis cõpletum ẽ. vñ. seqr̃. ⁊ comedit. e. b. a. exercitꝰ romanoꝝ. vl̃ bestia. diabolꝰ qui hos comedit ĩherendo ad culturã suam. p qua in et̃num ext̃minantur.,

Ier. Baal: singlãri nũo. baalim plãli. masculino genere. eadẽ ydola noĩantur. Vbicunq; enim in fine hebraici sermonis. im. sillabã legimꝰ: nũi plãl' ẽ. masculini generis. ut cherubim. seraphim. vbi aũ. oth. legr̃. nũi est plãl': in feminino gñe. ut sabaoth. qd̃ int̃p̃r̃ miliciaꝝ exercituum. uirtutum. q̃r ĝ baal in mltis locis colebat̃. iõ: baalim: pluraliter enunciatur.,

aur.
Inauris. doctrina. qua aures ornant̃. monile colli. p̃dicatio. que a hĩs emittit̃. ħ misit ante porcos. ⁊ scm̃ dedit canib;. iuxta illud. Circulus aureus in narib; suis. mulier. p. ⁊ fa. Tropol'. Sꝫ heretici immolant baa

iudicio faciam captiuari ab hostib;. ſ cum fuit in babylonica seruitute.
eam de manu mea. Et cessare
faciam omne gaudium eius. ſ pasche. pentecostes. tabnaclõꝝ. ſ kl'as.
sollempnitatem eius. neome-
niam eius. sabbm ei. et oĩa festa ſ in quo: epul' ⁊ otio uacabant.
t̃pora ei. Et corrũpam uineam
eius. ⁊ ficum ei. de quib; dixit. ſ iõ: auferam. q: dixit. i. putabat hec: ñ a deo: q̃i a uiro dari. ſ; a diabolo. iõ: q̃r eum colebat.
Mercedes hee: mee sunt quas
dederunt michi a-
matores mei. Et po-
nam eam in saltũ
et comedet eam be-
stia agri. Et ui-
sitabo sup eã dies ſ p dieb; quib; coluit baal. affligam. ſ ñ deo
baalim. quib; accẽ- ſ; demonib;. ſ in ipsis sollempnitatib;
debat incensum. ⁊ quib; immolabat demonib; penꝰ
ornabat inaure su- affligetur: ſ obliti ama-
a. ⁊ monili suo. ⁊ ibat toris legitimi. adeo. ut nec memoriam
p amatores suos. et eius h̃ret.
mei obliuiscebatur ſ q̃i. ñ t̃n
dicit dñs. Prop- despes licet sup̃ius sim minat̃.
ter hoc. ecce ego lac

Seruat p̃sonã meretcis. que ut placeant amatorib;: ornat se auro ⁊ gemmis. ⁊ pulchritudinem q̃m natã ñ h̃t: arte exq̃rit.

Cum uisitare frequentius in bono soleat accipi. hic: in malo ponit̃. p afflictione.,

Quia misericors sum blandiar illi. ut ad me cõuertatur: p̃missio enĩ bonoꝝ: mala mitigat. vñ: uenite ad me oĩs q̃ labo. ⁊ sicut p̃us: de egypto eduxi: ⁊ inde

Ynt hoc p[illegible] e[illegible] in [illegible] babilonem et [illegible] ad finem [illegible] babilone [illegible] [illegible] ad finem [illegible] [illegible] babilone [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] ad finem [illegible] gentilit [illegible] [illegible] ad illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ecce ego lactabo [illegible] [illegible] actum. x. ca. [illegible] [illegible] petro [illegible] [illegible] [illegible] ad fidem [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

certo ab hostib; precti. sic faciam cum eos de terra captiuitatis ad ppriumsolum reduxero. att.

Inaduentu eni filij apiet spem salutis. 7 dabit locu pnie. 7 blandietur ei.,

tabo eam. 7 ducam eam in solitudinem. 7 loquar ad cor ei. 7 dabo

sicut in egypto gratia moysen

ei uinitores eius

7 aaron.

ex eodem loco. 7

ubi interfectus e achor

subauditur dabo.

uallem achor. ad apiendam spem. ¶ Et canet ibi iuxta dies iuuentutis sue

q ierlm e in mo ouib; egyptus

7 iuxta dies as

in hu loco. de qua spitali dr

censionis sue de

ad descendit in egyptu pp aque dili.

terra egypti. ¶ Et

q ferrm uetastr in me credunt.

erit in die illo a

sic ut recte posset

it dns. vocabit

dici. cu ppter similitudinem

me uir ms. et n

nois ydoli. debet uitari.

uocabit me ult baalim. Et auferam noia baalim: de ore eius.

¶ Iere. Uerba mollia 7 solatoria ut tristiciam gaudio tempem. ad cor loquitur. qui cordi tristato: 7 annunciato gaudio satisfacit. att. h impletum e qn x discipulis dicit. ia n dicam uos seruos s amicos. 7 itin. filioli. adhuc m. u. s.

¶ Q n egssa de egypto. quo tpore plebs illa in fide dei cres cebat ab ydolatria egyptior quersa. 7 ad meliora ascendebat. att. Sic nuc canit 7 letat eccla: p la pin a diabolo liberata. 7 dicit. Cantem dno. g. e. m. e.

¶ Iere. Hedu uiru noiat. s ydolum cogitet qd potest ee. ppt uerbi ambiguitatem uerbi e h bmi: ex solis uocib; in ordinate platis: heresim possim incurri.,

lum: incensum. dum dogmata que qi ydola sibi finxerut sequunt. Ornant aures. q b; uerba audiunt. 7 collu. quo pferunt. ut eloquij uenitate placeant. n eni dignant eccle rusticam simplicitatem que in ecclia e a ornatu abiect. s artifici. 7 eleganti mdatio: amatorib; suis hoib; 7 demonib; placere intendunt,

¶ Iere. Et dabo. 7 au. Vinea dni sabaoch domus isrl e. h uineda tis e pnc pes de eod pplo. pri mum mo ses 7 aaron. pea zoro babel. i. he neemias 7 esdras. a demu apli.

¶ Et uall e. a. Cu filii isrl expulleret iericho. achor furtu e de anathemate. quo peccato isrl n potuit resistere. hostib; suis. s ipso achor interfecto. in ualle que ex ipso adhuc nom h t. me tor isrlitar in gaudiu uertit. 7 desparatio in spem. 7 sicut punito illo: isrlite habuert spem uincendi. sic destructa ierlm 7 templo p romanos. 7 punitis hiis qui peccauert in x. qi destructis s igi. iam h t apli gaudium 7 spem. qd totum mundum x subicient. achor: conturbatio. qr conturbauit isrl: ipse postea conturbatus.,

¶ Iere. In memoria beli: oletum e. s ydolum qd bel dr. 7 h noie apphis ydolum babylonis sepe uocatur: h e. s ydo

[illegible]

ny baal dnt. vl baalim. 7 intp̃i
baalim: hñs me. vñ: 7 mulieres
uocant maritos suos baalim. i.
uir mš. s. hñs me in ɔiugio. he
breaũ lingua uir dr̃. is 7 uxor.
issa. vñ: hic dr̃: plebs credens.
uolens me ostendere uirum su
um. uocabit me. is: i. uir. n̄ ba
alim qđ similr intp̃r uir mš.
q7 si scđ ethimologiam possȝ
dici: tñ odio ydolor̃ n̄ debet dici.
ne in cultu dñi recordem̃ nõis ydo
l o r u m.

Omne rebellionem. que erat
inter iudos 7 gš. qz x̃ ueniens u
traq; fecit unum. duos parie
tes ɔiungens: in semo angłari
lapide. spe. future resurrectiõis.

Et sponsabo. t. m̃. i. s. Ter po
nit sponsabo. p̃mo despondit
eam sibi in abraham. t cũ edu
xit eam de egypto: ut uxorẽ hãt
sempitnam. Scđo in monte sy
nai. dans ei p sponsalib; legis
iusticiam. 7 iudicium. 7 iunctam
legi. miam: ut si peccauit: cap
tiuetur. si penituerit: reuocet̃.
Tercio in aduentu filii. qđ est
in fide trinitatis. in qua fide
credentes statim sciunt: q̃ ille
ẽ dñs. que prius negauerat. hec
g̊ meretr̃ que ita fuerat ɔiunc
ta in gt̃nos uiri complex̃. qđ in
egypto ydola coluit. tñn. p le
gem assumit̃. qm̃ qz preciñt
pphis. q̃i sponsi sodalib; int̃
fectis. t̃cio uenit filius. q̊ cru
cifyxo. 7 a mortuis resurgente
desponsat̃. n̄ iam in iusticia legis
ȝ in fide 7 gr̃a euangelii. 7 cog
nitione ueritatis.

et n̄ recordabit̃ ul
tra nõis eor̃. Et
ƒ vñ: ƒ ysaias. habitabit lupus cũ
ƒ cum abstulero nõia ydolor̃.
pcutiam eis
agno. 7 ẽ. 7 petro cui dictum ẽ. ut
fedus in die illo
omīs bestias mactet. 7 manducet.
cum bestia agri. 7
cum uolucre celi
7 cũ reptili terre. 7
arcum. 7 gladiũ.
7 bellum ɔteram
ƒ de ecc̃a. ƒ secure quiesce in me
a fide 7 pace. ƒ t̃ m̃ quiescunt aĩe
de terra. 7 dormire
iustor̃. in spe future resurrectio
eos faciam fidu
nis.
cialit̃. Et spõ
ƒ circum
sabo te michi in
cisio data abrahe. fuit signum sẽ
sempitnum. Et
ptñum int̃ dñm. et semen illius.
sponsabo te m̃ in
ƒ ut iuste uiuat. ƒ discretionem int̃ bonum 7 malum.
iusticia. 7 iudicio. 7 mĩa. 7 in
miserationib;. Et sposabo te
ƒ t̃tis.
m̃ in fide. 7 scies quia ego dñs
ƒ cũ in fide
Et erit in die
te michi despondeo.
illa exaudiam

Nõie bestiarũ
7 uolucrũ genti
les signant̃. quib;
p dđ colebant. vñ
purgati: n̄ his dẽ
nõib; ȝ r̃onales
uocant̃. In his ttã
ɔfregit dñs poten
tias. s. arcum. scu
gla. 7 bel. quib; ar
mis fractis iam se
cure dormiunt.
credentes sub uno
pa sto re.

Iere. Nota mĩã
dñi: meretr̃ diu
fornicata ad ui
rum reuerti: nec
reconciliari ui
ro. ȝ sponsari dr̃.
7 uide distanciã
int̃ dñi 7 hoĩum
coniugia. hoĩes
de uirgine non
uirginem faci
unt. sed dñs iun
ctis meretrici
bus uirgines
r e d d it.

Iere. Scđ littã
potest intelligi
qđ in aduentu

[illegible]

x bona tēporalia pmittunt credentib. ut ppt ipsum qui semen dī ē oīa ordine currant. sicut ab initio ↄdita. ꝛ utilitati hoīum deseruiant. ꝛ tn̄ iudei ꝑ ista bona adhuc corporalit antiqū pmī expectant. Spiritalit celi qui glām dei enarrant: exaudi ti sunt. rogantes pmuliere chananea. ꝛ p socru petri ꝛ celi audiunt terram. i. hoīes qui sūt in ecctā. Terra audit triticum. i. ita pbet spiritalem intelligentiā uetīs ꝛ no. t̄. ut letificet corda audientium. modificando doctnam sed capacitatem audientium. ꝛ hec oīa. i. celum ꝛ terra. apli. s. ꝛ uniūsal' ecclā audient iezrael. i. sem dei. pducent ad effectum opis. ut faciat illd sem fructum centesimum. aliud. lx. aliud. xxx.

Ier. Condixi eam tn̄ ꝑtio. c̄ mulierē ut mercede suscepta: cessēt adulterare. cū ppha dormiat.

dicit dn̄s. ꝛ exaudi *ꝑ aptos. ꝑ stillam celestis*
am celos. ꝛ illi ex *pluuia irrigent. ꝑ de qua uirās.*
audient terram. *de terra ↄtāē. in qua pat' familias*
et terra exaudiet *seminat semen bonum.*
triticum. ꝛ uinū
ꝛ oleum. ꝛ hec ex
audient iezrael.
ꝑ tunc.
Et seminabo *ꝑ bonam.* *ꝑ in fi-*
eā m̄ in terram. et *lium credentis synagoge. que eā*
miserebor ei. que *sine mīa dum ydola colebat. ꝑ ut misericordiam ↄseq̄*
fuit absq; mīa. ꝛ
dicam. n̄ ppl'o meo. *tur.*
ppl's meus es tu *ꝑ uersis ad fidem.* *ꝑ tu es x̄ filius dei uiui.*
et ipse dicet. deus
ms es tu. Et dixit
dn̄s ad me. adhuc
uade. ꝛ dilige mu
lierem dilectam *ꝑ p̄o*
amico. ꝛ adulteram
sicut diligit dn̄s

Ier. hec spiritalit ad aptos ptinet. qui incipiendo ab ierlm sua pdicone: ꝛ miracylis. corda audientium: tāq; fructificare faciunt. q̄ sc̄ semen dum audiunt a dn̄o seminatore. sed dum in oē in t. gr. so. eo rum.

Mereticx que dō copl'ata fuat: ꝛ tres ediderat. pmū iezrael. sedam. absq; mīa. tertium: n̄ ppl's m̄s. iam uidet psidem dei. ꝛ sem dī mutata noīa: ꝛ possunt h oīa uerba referri spiritalit ad x. trib; que sūt dcā. que sub noīe meretcis. tres liberos ediderat. gr'alit ad oēs isrlitas qui crediderunt.

Mutabo noīa quib; dam assūptis de h ppl'o. dictū ē. uos estis qui pmansistis mecum in tēptationib; meis. ꝛ ego. dis. u. sc'dm. p. l. t.

Iuxta litteram. tu eam diligis. ꝫ ipsa n̄ diligit te. sꝫ te spreto: alium plus q̄ te diligit. ꝛ ad quid h ptinet. subdit.

ꝑ adhuc. u. sicut p fornicariam, x. tribus. ita p hanc adulteram sicut dn̄s multum diligit filios isrl'. ꝫ ipsi spreto eo: colunt alienos dōs.

tellig. *p̄o* iudam spiritaliter intelligimus. cui ppha ↄiungi precipit. potest tn̄ ꝛ p illā ꝛ p istam uniūsalit isrle ticus signari ppl's.

F. iiii [illegible]

[illegible]

[illegible]

Choro ordei. i. xxx. modiis. et dimidio. i. xv. qui reddunt. xlv. modios. hac mercede adducti. Quintadecima die mensis nisan. quem martius: pepulsa sunt primogenita egyptiorum: israel educto de egypto. et hac mercede in dei seruitutem adductus. et primogenitis israel que plagam non senserunt. xv. argenteos cicli in templi donario offerunt. Quadragesimo. v. die ad montem syna peruenit populus. et statim altera die precipitur ut abstineant a coitu feminarum. et per triduum sanctificati: prepararent se ad accipiendam legem. et l. die moyses accepit decalogum in monte. Bene ergo xl. v. modiis ordei dicitur adducti. qui post aduentum christi sedent et expectant aduentum uiri sui. donec plenitudo gentium introeat. et sic omnis israel saluus fiat. qui interim nec deum habet. nec ydolis seruit. nec utitur cibo hominum. sed ordeo iumentorum. quia nil spirituale in lege habet. sed litteram sequitur.

Nec Ephot. proprie super humerale. sed hic pro omni uestimento sacerdotali accipitur. potest pro omni et pro lineis uestimentis. sicut samuel ephot lineo indutus legitur. hec omnia iudei. ad. lxx. annos captiuitatis referunt. Sed melius intelligitur. et de presenti tempore. et de ultima iudeorum confusione. Modo enim sedent iudei pro tanto loco: absque omnibus istis. Sed nos his

filios israel. et ipsi respiciunt ad deos alienos. et *facinora* diligunt uinacia uuarum. Et *conuentam* fodi eam mihi. xv. argenteis. et *lxx. modios* choro ordei. et *xv.* dimidio choro ordei. Et dixi ad eam. Diebus multis *in mercede. lxx. sedebis* expectabis me. *secum ydolis.* Non fornicaberis. *nec in aqua conducta es legi* et non eris *time coniungeris* uiro. sed et ego expectabo te. *usque ad iudicium.* Quia dies multos *contracti. patrum* sedebunt filii *deo. christo. qui constitutus est rex* israel. sine rege. et *super syon. qui sub uerbo templo* sine principe. et *ierusalem incepta. nec sacerdotium. nec sacrificium exercere posse.* sine sacrificio

Uinacia: demones. qui creati sunt in magna pinguedine sanctitatis. sed per superbiam arefacti de celo sunt precipitati. hii sunt quos colunt iudei. uel uinacia: traditiones iudeorum. ab omni ueritate uacue. pro quibus iudei traditiones dei deliquerunt. Signat enim hec adultera presens tempus iudeorum. quos diligit deus. quia omnium expectat salutem. et ianuam aperit petentibus. sed illi relicto deo. res inutiles secuntur.

Ne putes me te inferre in uiram. par pari refero ego uir tuus. sedeo adeo. et expecto adultere penam. ut saltem in fine israel. credat et fiat unus grex et unus pastor.

Deiacob. i. sine ipso christo saluatore et sacerdote. quem et christus: donec deficiat princeps de iuda et regnet herodes alienigena.

[illegible]

P.

et sine altari. et sine
(s. superhumerali.)
ephot. et sine thera-
(s. cum fuerint)
phym. Et post hec
(erit tempus cecitatis que ex patre augu)
revertentur filii israel
(in israel. revertentur fide. per predicationem heremi)
et querent dominum de-
(lie et enoc. s. xpistum de stirpe)
um suum. et david
(david. qui in manu forti soluit captivi)
regem suum. et pa
(tatem populi sui. s. conversi)
vebunt ad dominum. et
(s. nos sumus)
ad bonum eius in no
(in quos fines seculorum devenerunt.)
vissimo dierum.

Audite verbum
(s. qui vult dominus)
domini filii israel. quia
(cum populo suo iudicari et aperire causas)
iudicium domino cum
(sue indignationis. s. quia non est veritas.)
habitatoribus terre.
(s. veritas sine misericordia non potest sustineri.)
Non est enim veritas.
(misericordia sine iusticia negligentes facit.)
et non est misericordia. et non est scientia
(et qui his caret. nec scientiam dei habet.)
domini in terra. Male-
(sequentur per veritatem mendacium. et per)
dictum et mendacium
(misericordiam maledictum. et homicidium. etc.)
et homicidium. et
furtum. et adulte-
(s. habundanter fuerunt)
rium inundaverunt.

Theraphym dicunt figere simulacra que hic intelligimus cherubim. et seraphyn. et quicquid habet alia templi ornamenta.

Stupebunt ad dominum patrem et ad bonum filium: de bono patre. cum viderint in sua et patris maiestate regnantem et ad bona dei. scilicet Credo videre bona domini in terra viventium. et ad bonum. id est spiritum sanctum. qui cum patre et filio unus est bonus deus.

Sine horum habitatores. id est non advene et peregrini sed incole terre dicuntur. qui ad iudicium vocantur. Qui autem ut advena et peregrinus transit mundum. ille secum veritatem et misericordiam et scientiam dei. ne maledicti et aliorum peccatorum inundatione obruantur.

A principio prophete usque ad hunc locum sub desceptione meretricis et adultere quam per graves penas et longam relictionem post ea fit restitutio: in prophetis et meliorem statum. et ut verant peccata. x. tribuum et duarum. et in commune omnium non convertitur sermo ad x. tribus. exponens dominus non fructuatum. tam gratia comminari et inferre supplicia ne cui videat non ex crudelitate iudicii. sed ex potentia dei in eos qui non peccaverunt iniuste illata sententia. Magni me referuntur hec omnia ad eos qui xpistum in carne noluerunt suscipere. et ad eorum posteros cum habitatoribus. id est cum iudeis terrena amantibus agit dominus iudicium dampnans eos. quia non est in eis ille qui dicit. ego sum veritas. et non est misericordia. nec pupillo: nec vidue. nec ipsi et miserentur. et in mentibus eorum non habitat scientia. id est fides et cognitio dei. vel ipsa sapientia patris. maledictum ad eos pertinet. qui dicebant demonium habes. mendacium. qui ipsum et prophetas occiderunt. furtum qui se et filios suos deo furantur.

xpistum sacerdotem. et corpus eius. et sanguinem. et vestem innocentie. et theraphyn id est signum et memorie dei expressam in cordibus nostris.

IIII.

[illegible]

dicendo. sanguis eis sup nos et s. f. n. adulterium. ad immu[n]diciam. et ydolatriam refert[ur]. Sanguis sanguinem tangit cum peccatum peccato addit[ur]. Homine enim sanguinis: peccatum signatur.

Mor. lugebit terra. i. amatores terre cum perdent eam in quibus gl[ori]abant[ur] carnales iudei: qui infirmati s[un]t. comprehensi ab hostib[us]. qui et bestie fuerunt. i. feroces. et uolucres. i. de meritis se efferentes. Pisces in profundo uiciorum submersi. et aetern[a] non uidentes.

Prius ad prophetam. de x. tribub[us]: nunc ad ipsas loq[uitu]r.

Etiam propheta. Vel pseudo. t[ame]n omnis gr[ati]a prophetandi: q[uia] an[te] captiuitatem. x. tribuum. habuer[un]t prophetas. helyam. et helyseum. et alios qui in samariam prophetauer[un]t. S[ed] p[ost] captiuitatem in. x. tribub[us]: n[on] legit[ur] fuisse propheta. Vnde amos qui erat de tribu iu[da] cogit[ur] redire in patriam ne in samaria. q[ua]si in alieno regno prophetaret.

Alt. Om[n]ia que d[icu]ntur de. x. tribub[us]: possunt referri ad hereticos. qui relinquunt regnum dauid. et ier[usa]l[e]m. i. xpi[sti] et eccl[esi]am. et io nocte co[n]opti tacent a laude d[omi]ni. et q[uia] n[on] h[abe]nt sci[enti]am. i. ueram xpi[sti]

[peccatum in peccato. noua uetib[us] adduntur.]
Et sanguis sanguinem fudit.
[in captiuitate. x. tribuum.]
Propter hoc:
[lugere uidet[ur] terra: cum remanet inculta.]
lugebit terra. et infirmabit[ur] o[mn]is qui habitat in ea.
[subaudis infirmabit[ur].]
In bestia agri et in uolucre celi. S[ed] et pisces maris co[n]-
[subaudis in morte. Vn[de]: alia tra[n]sl[atio]]
gregabuntur. Ve-
[pisces maris deficient.] [iustus.]
runtamen unusquisque
[iniustum.]
q[ui]: n[on] iudicet. et no[n]
[apio.] [ipsius. q[ui]a.]
arguat uir. populus
[que[m] uocabam ad iudicium.]
enim tuus sicut hij qui contradicunt
[captiuabit]
sacerdoti. et corrue[s]
[amisso regno.] [in plenum.] [ideo.]
es hodie. et corruet etia[m] propheta tecum.
Nocte tacere feci matrem tuam
[Iudea g[e]n[er]alit[er]. mater: synagoga e[st]: singuli sunt filij.]
Conticuit populus m[eu]s

Naturale e[st] ut cu[m] habitatore sublato. bestie q[uo]q[ue] et uolucres et pisces deficiant et iram d[omi]ni etia[m] muta senciant que in usus ho[min]um a creatore alebantur.

Iere. Qu[em] prouocaui ad iudicium. ut scirent n[on] p[ro]pt[er] potentiam d[omi]ni. s[ed] p[ro]pt[er] pecca[ta] se hostib[us] traditos s[ed] q[uia] neglecta correctione in scelib[us] impudent[er] p[er]manent indigni sunt qui arguantur.

Sicut plebecula n[on] obedit sacerdoti. sic populus tuus n[on] obedit meo ori.

Hodie. n[on] fraudet[ur] infid[e]lis. s[ed] aperta luce ut o[mn]es sciant te p[ro] peccatis captiuata[m].

Et tam g[ra]ue erit h[oc] malum. q[uo]d in hac nocte. i. in tenebris et angustia captiuitatis. n[on] audebit quisq[ua]m proferre malum suum coram hostib[us]. sed populus comprehensus silentio tabe[sc]et. n[on] audens resiste[re] hostib[us]. et h[oc] io. q[uia] n[on] h[abe]nt

[illegible]

P.

sciam legis dñi
ut impleret 7
mito: os quod
clausũ fuit
a laude dñi clau
ditur ad deflen
dũ iniq̃ suis.

eo q̃d ñ habuit
ſ dñi.
sciam. Quia tu scie
ſ adorando ẏdola. uitulum. in dan.
tiam repulisti:
aliud in bethel.
repellam te ne
ſ s; in delubris ẏdolorum.
sacerdotio fungaris mich.
ſ q. ſ que phibent ẏdola adora
Et oblita es leges dñi tui.
ri. ſ tradens eũ in captiuitatẽ. nec miserebor sicut
obliuiscar filiorum tuorum. et e
olim in deserto. q̃ enim ignorat ignorabit̃.
ſ q. ſ q̃i. q̃t hoĩes habuit isrl̃. tot aras extruxit
go. secundum multitudinem eorum
demonib;. ſ i. contra me. ſ ẏdo
sic peccauerunt michi. Glo
lum. in q̃ gl̃abant̃. ſ q̃n p sceł̃e h; sacerdotes 7 ppli
riam eorum in ignominiam
captiuabunt̃. ſ q. ſ i. oblata p pec
commutabo. Peccata po
catis ppli. ſ sacerdotes. quorum est sacrificia comedere.
puli mei comedent. et ad
ſ q. ñ solum ñ corrigunt. s; etiã laudant. 7 impunitate
iniquitatem subleuabunt.
pmittunt. vñ. illi ad peccand̃ sub
animas eorum.
leuantur. ſ q. equalit̃ peccabit̃.
Et erit sicut ppls:
ſ equalit̃ punient̃. ſ puniam.
sacerdos. Et uisi
ſ sacerdotem 7 pplm. ſ ma
tabo super eum ui
la opera. ſ ñ solum popl̃ib;
as eius et cogita
s; cogitationib; punientur.
tiones ei reddam
ſ i. mala opa exercebunt.
ei. Et comedent et ñ saturabuntur.

Vel sacerdotes adulantes hominib; in peccatis. pecca eorum assumunt. sic sibi. vñ. ẏsaias. ppls meus. qui beatum te dicunt. ipsi te decipiunt.

Tropol. Voluptas insaciabil' ẽ. 7 habita: famem: ñ sacietatem parit̃.

fidem. repellunt̃ plerumq; in matũ nocte mortis a sacerdotio: ne indigni tractent corpus 7 sanguinem dñi. 7 ne diu uiuendo. corrumpant alios doctrina. t' exemplo. 7 qui a talib; gnantur: cum ipsis eterna dãpnatione pimeñt.

Satt. Trop. Heretici. q̃nto plures tanto magis delinquunt dõ. 7 iuxta num suum ampliant dogmata erroris. quorum gl̃a. i. dignitas 7 ãmtatis: mutat̃ in ignominiam. q̃n p pteritis peccis in ampliora labunt̃. 7 tn̄: in penam qui comedunt pecca ppli. dum p dulces sermones decipiunt corda. 7 deuo tant domos uiduarum: dicendo. Dñs mich aliud querit: nisi uitatem fidei. q̃m si custodieritis. ñ curat q̃d agatis. 7 sic subleuant aĩas eorum in peccis ut ñ peniteant. s; in scelerib; gaudeant. vñ. 7 ppls qui docetur: 7 sacerdos qui sic docet pariter peribunt.,

Hij sacerdotes ñ erant de tribu leui. s; ex quacumq; tribu dantes munera regib;. x. tribuum. fiebant sacerdotes in tempus ẏdolorum.

Satt. Et comedent 7 ñ sataburñt. heretici suo errore ñ saciant̃. 7 ñ cessant a turpitudine fornicationis. 7 ñ custodiendo legem derelinquunt dñm in saniunt: 7 iebriabunt̃. 7 pdita mẽte adorant ẏdola. que in corde suo finxerunt 7 spũ fornicationis possidentur.

Sicut ebrietas vini mentem bibentis pervertit: ita fornicatio corporalis et spiritualis de rationabili homine quasi brutum animal efficiet, ut lupanaria sectetur et ligna et lapides quasi deum adoret. Unde quasi admirans propheta subdidit. Populus meus in ligno, id est qui quondam meo nomine vocabatur.

Heretici sublimitatem dogmatum sibi repromittunt et sacrificant subtus q. po. the. arbores scilicet infructuosas, quia ficum et vineam non habent sub quibus sanctos requiescere dicitur.

Spiritus enim for. id est diabolus qui se in simulacris facit adorari. Principium fornicationis idolorum inventio.

In lege precipitur ut in loco quem deus elegerit sacrificetur ei et iuxta templum lucus et arbores non plantentur ne voluptuosa loca religionem emollirent. E contra israel excelsum relinquens deum in excelsis locis diligebat sacrificare et quia perdiderat veritatem querebat umbram. Unde in libris regum legitur: verumtamen excelsa non abstulit, quia adhuc populus immolabat in excelsis.

(scilicet vires fornicantium deficiunt, sed de-) (scilicet id est x tribus cum idolis ieroboam)
Fornicati sunt et non
(sidium ardescit) (scilicet quia di-) (scilicet subaudis fornicari)
cessaverunt, quoniam
(et dominum deum adorabunt) (scilicet non valentes duobus dominis servire)
dominum dereliquerunt
(scilicet mandata eius)
in non custodiendo.

Fornicatio et vinum et ebrietas aufert cor. Populus meus in ligno suo interrogavit et baculus eius annunciavit ei. Spiritus enim fornicationum (scilicet per idolatriam) decepit eos et fornicati (recesserunt) sunt a deo suo.

(scilicet in amenis locis)
Super capita montium sacrificabant et super colles accendebant thymiamata subtus quercum et populum (scilicet subaudi sacrificabant) et therebintum.

Beati qui esuriunt et sitiunt, id est quia ipsi saturabuntur, quia iusticia cibus est que saciat. Iniquitas non habet cibum et ideo ventres devorantium vacuos relinquit.

In ligno suo, id est genus erat divinationis quod fiebat in ligno et baculo, quo futurorum captabantur auguria. Unde et in ezechiele legitur quod pergens nabuchodonosor contra amon et ierusalem inter ceteras divinationes commiscuerit sagittas et exierit contra ierusalem forte sicut sibi que fierunt. Quod vitulus est. Deum ad idola colere. Unde iusto dei iudicio per responsionem baculi seductus est a diabolo. Unde sequitur: Spiritus enim fornicationum decepit eos.

P.

Filie et sponse hereticorum sunt. anime quas in errore genuerunt. et suis dogmatibus desponsauerunt. hu[ius]modi indigni sunt correctione dei. quoniam omnis cultus eorum fornicatio est et turpes turpibus commiscentur. id[e]o uapulabunt. ut aliquando per plagas intelligant quem reliquerunt deum.

Effeminati sunt sacerdotes matris demonum. qui galli dicuntur. quia de hac gente captos romani effeminabant. ut qui romam ceperant hac ignominia ferirentur.

Galgala. locus in quo saul in rege[m] unctus. ubi et populus de deserto exiens. primum castra metatus. sed[e]m circumcisione purgatus. ex quo tempore ad[u]ersę religionis in loco celebri error inoleuit. Bethauen. olim bethel: dicebatur. sed postquam ...

(sed .i. placebat ex frequentibus uoluptatibus.)
quia bona erat umbra
(sed quia fornicati estis a deo.)
eius. Ideo fornicabuntur filie uestre et sponse uestre adultere erunt.
(sed quia uos filii mei fornicati. et quod in pater)
Non uisitabo super
(et sponso fecistis in uxoribus et filiabus pati)
filias uestras: cum fuerint
(animi.) (sed uos sponsa)
fornicate. et super sponsas
(mea.)
sas uestras. cum adulterauerint. Quoniam ipsi
cum meretricibus conuersabantur.
(sed quid turpius quam ut)
et cum effe
(tos cultui meretrum copulari)
(sed abscisis)
minatis sacri
(et cum abscisis immolare bo)
ficabant. et populus
(stias sue libidinum.)
populus non intelligens
(sed deum. et peccatum suum.) (sed per)
telligens uapulabit.
(captiuitatem et.) (sed ...)
pulabit. Si
(plagis afflictus. per dolorem)
fornicaris tu
(accipiat disciplinam.)
israel: non delinquat
saltem iuda
et nolite ingredi
(sed ut ibi adoretis ydola.)
in galgala. et

Ut qui aliter intelligere non uultis. ex dolore et ob opprobrio uestro intelligatis dolorem et iniuriam dei. cuius uxores et filie esse debuistis. qui in tantum uestro peccato irascitur. ut nec peccantes arguat. nec ipsi per extremam captiuitatem puniat. Grandis miseria ubi quia desperatur emendatio. non adhibetur correctio.,

Iere. Qui ne colebant beelphegor. quem priapum possumus dicere: ob magnitudinem obsceni membri. unde dicitur quod asaph rectum facit in conspectu domini. et abstulit effeminatos: et ammouit matrem suam maacham. non esset princeps in sacris priapi.

Si decem tribus cum meretricibus ydola coluit. ita ut quicumque impleret manum suam. et offerendo ydolo. et regi munera dando. fieret ydolorum sacerdos. saltem tu iuda: qui possides ierusalem. et ex lege habes sacerdotes. leuitas. et cerimonias templi. ne ydola colas cum

D o m i n o.,

Hier. Si tu hereticorum fornicaris. saltem tu iuda .i. ecclesia non fornicetur. et ne ingrediatur in galgala .i. hereticorum conciliabula. ubi peccata omnium reuelantur. Galgal enim reuelatio et uolutabrum interpretatur. et ad instar porcorum uolutantur. in ceno uiciorum. ne ascendat in bethauen .i. ad superbas falsorum dogmatum fictiones. Non est enim domus dei. sed domus

ydoli. Deuiret p nom x cuius maiestatē de dō sentiens pollu it. Sicut eni uacca perculsa a sylo. ita perculsi st heretici: ardentib; diaboli sagittis: legis noticiam reliquerunt. Jō pascen tē in latitu que ducit ad mortem. 7 patientia boni pastoris eos ad mortem nutrit.,

Abiciens iugum. sic .x. trib; a iugo legis recesserūt. 7 demonico spū agitatē. uiam latam ar ri pu e runt., Id ē. ñ multo p. s; dū spē regetur. ꝑphantium. ducent ab assyriis in captiuitatē. 7 in latitudine terre medor dispsi longo ibi tempore morabuntur.

Aliter. Dimitte. hortat ꝑpha ecclasticum uirum. ut contemp nat hereticum. qui amicus ē demonum. 7 fructiferam sue doctrine ubertatem ꝑmittit. Cuius sacrificia ab eccla separata st. dum ñ recte celebrat. misterium corporis 7 sanguinis xp̄i. Jō. uarios errores 7 immunditiciam secū 7 auferet ignominiam .i. supfluas trāditiones. 7 ligat eum diabolus. ne ualeat stabilis pmanē in eccla. s; omni uento doctrine circumferē. 7 confundetur a sacri. s. que retributio eius erit luctus.,

Aliter. Juxta tropologiam: accatur pplus ne se excuset ph qd inductus sit a regib; 7 sacerdotib; quos hereticor̄ principes intelligim. principes etiā accu

et ne ascenditis in bethauen: neq: iurauerītis: uiuit dn̄s. Quia sicut uacca lasciuiens declinauit israel. Tunc pascet eos dn̄s q̄si agnum in latitudine. Particeps ydolorum effraim. dimitte eum. separatum ē conuiuium eor. fornicatione fornicati sunt. dilexerūt auferre ignominiam protectores ei. Ligauit spc̄ eum in alis suis. 7 confundentur a sacrificiis suis. et

rei uituli. a ieroboam ibi st positi. ñ domus dī. s; domus inutil. 7 domus ydoli dr̄. Forsitan 7 pplus isrt. q̄ in solitudine fec. sibi capitu uituli qd coler. 7 ieroboam uitulos aureos. ut seruaret in sua supsticione qd didicerat apd egyptios. q̄ sub figura boum dos colunt.,

No. noie effraym .x. trib; significant. qd de hac tribu fuit ieroboam. q ꝑmū uitulos aureos. unum in bethel alium in dan constituit.,

Reges qui ppl̄m erudire 7 defende debent. inducunt ad ydolatriam. 7 tamen reges. 7 tamen reges qui ppl̄m sp̄ntu ligat. nec libere uolitare patit. s; in obumbtionib; error execat. 7 ideo omn

[illegible]

P.

dent cu fuerint capti ab hosti
b; intelligentes
penam p pcto di
latam illatam.

Sacerdotes de
qui de tribu leui
s applicati ita uo
cabant. 7 reges
eor 7 subiectum
pplm. os nullo
excepto uocat
ad iudicium
ut sint os audi
ant eur tradant
inimicis.,

Thabor mons
e in galilea. ro
tundus 7 subli
mis in quo aues
laqueis solent
capi.,

Att. Jer. Ego
se. es. principes
pastores dogma
tum .i. hereticos.
7 subiectum
pplm sequentes dnis.
n qd approbet.
s qr n possunt
latere eu opa
t cogitationes eor
q n cogitant
de pnia. s ut
in peius pfici
ant. qr sps pque
fornicant in ec
aufert a cordi
bus eor cogni
tionem dei.,

s aure corporis.

Audite hoc sacer
dotes. 7 attendite
domus isrl. 7 dom
battatum declinant. ne decepti.
regis iuda ausculta te.
s .i. iusto iudicio: agit uobc ds. dum
qr uobiscum iudiciu
p peccato hostib; tradit.
e. Qm laqueus fac
ti estis speculationi
7 sicut rete expansu
s in monte
sup thabor. et uic
agit pniam ne occisus eleuaret caput
timas declinastis
phibuerant sicd reges 7 sacerdotes ire
in pfundum. et e
pplm ad templum ierlm.
go eruditor oium
eor. Ego scio effra
ym. 7 isrl n e abscon
s .i. in psenti tem
ditus a me. qr tunc
pore reges ceperunt recede a deo: adorando
fornicat e effraym.
uitulos aureos. 7 fornicante rege. pplus
contaminat e israel.
secut e patri studio. 7 ideo patri pena dign
Non dabunt cogi
7 hoc scio.,
tationes suas. ut re
ecta 7 a uero matrimonio recedit.
uertant ad dnm suu
s qui eos excecat.
qr sps fornicationis

sant. qd positi speculatores ad
erroem illaqueant. 7 in pulcro
monte. q in tpre uenientes lu
men ponunt insidias ut e
hant in pfundum ad immo
land demonib; 7 uictimas in
adecclam qnq: respirent. sed
qdam: thabor lacus .i. cist
na dr. 7 heretici lacum foderunt
in quem inciderunt.

Uos quos posui pastores po
pli uiterantem regentes: fac
ti estis. laqueus captiuitat
7 infectionis 7 uro exemplo
7 doctrina ad morte irretitis.

Quamuis ita os 7 principes 7
ppli deliqstis. n tn puto cis
uos perire abiectos a me. qr
adhuc nolo uos pdere. s do
cere qcqd agere debeatis,

Nomine effraim: ieroboam
signat. 7 os reges q eum 7 dig
nitate 7 scelere secuti pplm
deceperunt. Nomine isrl. x. trib;
deceptas. qui ego creaui reges
7 subiectum pplm. 7 sup op
amea semp intueor ne des
perent s peniteant,

Et obstinati in malo n co
gitabunt reuerti ad dnm: ut
peniteant. s qd male cogita
uerunt. pficient. 7 hic io. qr
sps malignus incentor ui
cior t ydolatrie e. in cordib;
eor nec sinit reuerti. 7 io obli
ti sunt creatoris sui. ne eu
sicut decet adorent,

5 ¶ Aliter. Et respondebit heretici per superbiam habentes qui matrem suam inquinant. qui semper se iactant scire altiora. et in ecclesie contumeliam semper debachantur. Hec arrogantia et populi magistrorum que parit corruet. Iudas quoque id est ecclesiasticus vir qui corpore non mente in ecclesia versatur et cum hereticis eundem errorem tenet. frustra nomen ecclesiasticum confitetur. quia cum hereticis puniuntur.

¶ Aliter. Heretici putant quod in multitudine sacrificiorum placent deum et iudas id est ecclesiastici quod faciendo elemosinas peccata redimant in quibus permanent. cum omne sacrificium precita non presentia delere soleat. Ideo non invenient dominum quia talibus aufert. Prevaricantur alii cum dei precepta negligunt. alienos filios generant. cum opera diaboli faciunt. Ideo et cotidie et singillatim cum suis partibus. hoc est malis que egerunt ad eternam dampnationem perveniunt.

¶ Alii dicunt quia uxores alienigenas duxerunt sicut in esdra legitur et filios genuerunt quos postea repudiare compulsi sunt.

¶ Nunc devorabit eos mensis. Legimus in libro regum et paralipo-

in medio eorum et dominum non cognoverunt. Et respondebit arrogantia israel in facie eius. et israel et effraim ruent in iniquitatibus suis. Ruet etiam iudas cum eis. In gregibus suis et in armentis suis vadent ad querendum dominum. et non invenient. Ablatus est ab eis. In domino prevaricati sunt quia filios alienos genuerunt. Nunc devorabit eos mensis cum partibus suis. Clangite bucci-

(interlinear glosses: sive vel non; quia superbe egit contra; dominum colendo idola; populus; ne sit impunitus; quia gravitabunt; sive placabilem; recedentibus ipse secessit; quia; non deo sed demonibus, in errore idolorum; quos pigneram ducentes idola; ecce tempus solebam longe post futura predicere; sive spiritus et chaldeus et principes; possessionibus quibus in divisione terre sortiti; ad mensuram funiculi susceperant)

¶ Sive si impune quia sic cogant redire ad deum.

¶ In his verbis notatur quod etiam duabus tribubus iam ydola colerent.

¶ Nec tantum decem tribus et principes eorum captivabuntur. sed etiam due tribus sequentes scelera eorum pariter infirmabuntur.

¶ In hostiis maiorum et minorum animalium sacrificium est. quia ipsi pressi ab hostibus placare deum intendebant more sera penitentia.

¶ Nunc quod manducabo carnes taurorum aut sanguinem hyrcorum potum. et non accipiam de domo tua vitulos.

¶ Aliter. Heretici qui in gabaa et rama id est excelsa sibi scientia pollicentur. iubentur ululare in domo ydoli id est falsorum dogmatum que venerantur. ut malum suum non tegant. sed cunctis

manifestent. quia cum pri
essent domus dei, uere per
tores sunt domus inuti
lis. Et io. iam non sunt ante
faciem beniamin. quia
interpretatur filius dextere
et significat sanctos ad dexteram
uenturos. sed post tergum
eius. uel oculos non habent. quia
non eterna sicut isti. sed
temporalia petunt. Omnis
enim iactantia effraim
qui interpretatur ubertas. b
in desolatione erit
et cum dies iudicii tem
pus correctionis ad
uenerit. uerba sua
fuisse uera ostendet
D e u s.

Israel et effraim: duc
tis in captiuitatem
et terra eorum redacta
in solitudinem: prin
cipes iuda qui flere
debuerant. et populum
suum ab ydolatria
reuocare. ne et ipsi
si similia sustinerent
ceperunt letari. quod
terra eorum sibi pateret
ad possidendum.

Hon io. traditi sunt
chaldeis quod ipsi fu
erint meliores. sed quia
ieroboam incipiente
et populo sequente israel
secutus est sordes ydo
lorum: iusto dei iudi
cio tractus est a chal
deis.

(super) Gabaa (id est) sup colles.

[Clangite bucci]na in gabaa
tuba in ram(a) (id est) ubi uitulus. pecu
a. ululate in (in) adoratione captiuabant
modo. (id est) que est
bethauen post (id est) ubi finit tribus beniamin
tergum tuum (et incipit tribus effraim.)
beniamin. (id est) ululate quia. (id est) captiui
Effraim in de (tantus est tandem domus regia)
solatione e
(quando x. tribus. (id est) afflic)
rit in die cor
(rectionis per quam possunt corri)
rectionis. et in
(gi. (id est) decem.)
tribubus israel
(id est uerba que de eis propheta sunt)
ostendi fidem.
(ipso actu ostendam)
Facti sunt
(esse uera et fidelia.)
principes iuda
(id est quia. leges transferentes.)
quasi assumentes
(id est fines captiuorum possidentes)
terminum.
(do. id est io: (id est) quia uenient)
super eos effun
(babylonii. et tacetis quasi a)
dam quasi aquam
(que in pecus occupabitur)
(non suis uiribus sed dei indig)
iram meam
(natione. (id est) quia.)
calumpniam

menon. quia sub rege fasee qui reg
nabat in x. tribubus. uenit teglapha
lasar rex assyriorum et magnam partem
samarie transtulit in assyrios se
cundo anno prime olimpiadis.
apud grecos. nondum roma condita.
Albe xx. anno imperabat amul
lius. quem romulus a regno expu
l i t.

Iter. Gabaa interpretatur collis. Rama excelsa
hee due ciuitates sunt in tribu
beniamin: sibi uicine. In gabaa
natus est saul. rama: in vii. mili
ario: ab ierusalem quam rex israel occu
pare uoluit. ut exitum et introi
tum clauderet tribui iude. que
quondam bethel. et est in tribu effra
im. ubi erat uitulus aureus.
monet unum tunc destructionem tan
x. tribuum: quam duarum: non humili
uoce defleant. sed omnibus quod in circu
itu sunt: magno ululatu: adnun
cient. In gabaa grece id est sup colles. et
in rama. id est in excelso. mouet nun
ciatio buccina pastorum. que fit ex re
curuo cornu animalis. et tuba que fit
ex ere. uel argento in usus bellorum. uel
sollempnitatum.

Aliter. Ad principes ecclesie. dicitur. quod non
debent exultare. et de perditione
hereticorum sibi salutem estimare
sed de scandalo eorum uti. quia super ta
les principes. qui aliorum miseria glo
riantur. et qui transferunt terminos. id est
aliud predicant quam ab apostolis acce
perunt. effundet dominus iram sicut
a q u a m.
Heretici sophismatis. et arte di
alectica: opprimunt ecclesiam. que
non mundiciam uera. sed sordes se
cuntur mendacii. qui tradi

diabolo: et angelis eius. uident sibi ca
lumpniam pati. et in se esse fractam iu
dicii ueritatem.

Non quantum ad deum. qui iuste hoc
facit. sed quantum ad hostes. qui quamuis
peiores. tamen eos opprimunt. primum phul.
deinde teglaphalasar: postea salmana
sar. Et ego. Puniuntur heretici qui per
effraim intelliguntur. etiam iudas. i. qui
in ecclesia permanent. si in hereticorum erro
ribus. uel uiciis implicantur. simul simul
subiacebunt.

Sicut tinea uestimentum. et putre
do lente ligna consumit. sic ego prius
decem. et postea duabus tribubus. longum
tempus penitentie tribuens. tandem dampnabo.
et sicut tinea citius quam putre
do ligna consumit. ita effraim prius
captiuatur quam iudas.

Vidit. Heretici uel ecclesiastici etiam uident
aliquando se funibus peccatorum constrictos. nec
domini auxilium: querunt. sed diaboli. qui
est ultor peccatorum. et ideo: manent in uin
culis peccatorum. et cum diabolo iuste dampnantur.
Quidam per regem: ultorem sig
nificat christum. ad quem in iudicio cla
mabunt. domine aperi nobis. sed eorum prohi
bente merito: non poterit liberare. quia in
iudicio non est misericordia: sed iusticia agetur:
unde. in inferno quis confitebitur tibi.

Ieronimus. Ego quasi panthera effra
ym. et quasi leo domui iuda. nichil leone
fortius. nichil panthera uelocius.
In panthera que uelox. assyrios in
telligit regni samarie. In leone for
tissimum contra ierusalem et iudam ali
quanto post regnum chaldeorum osten
ditur. et qui feris se simulauerat: ser

patiens est ef
fraim. fractus
s. per hac
iudicio. quoniam
causa. s. effraim et iero
cepit abire
boam. s. i. idola.
post sordes.
Et ego quasi
tinea effra
ym. et quasi pu
tredo domui
iuda. Et
uidit effra
ym languo
rem suum
et iudas uin
culum suum
et abiit effra
ym ad assur
s. iudas. s. a quo spe
et misit ad re
rabant ultionem.
gem ultorem
et ipse non po
terit salua

Non iudas sed domus
eius consumitur. quia de ge
nere eius reseruatur. unde.
nascatur ille. cui repo
situm est. et ipse erit expectatio gentium.

Intelligens populus. x.
tribuum infirmita
tem suam. et iudas sci
ens se ideo captiuandum
quod consenserat illis in
malo. non a deo. sed a rege
assyriorum querit au
xilium. et ideo: multa
milia de tribu iu
da per phacee et rasim
captiuata sunt.

Regitur sub manas
sen rege. x. tribuum
israel misit dona as
syriis. ut liberaret eum
a damascenis. Iudas
quoque sub rege achaz:
misit munera te
glaphalasar. ut li
beraret de manu fa
cee regis israel. et rasin
regis damasci. qui te
quidem liberauit. sed postea
eosdem debellauit.
quia cui deus aduersatur
a nullo potest libe
rari. unde. subditur. et ipse
non poterit saluare.

Nec solus deus est. libe
rare a tribulacione. et sol
uere uincula peccatorum
et captiuitatis.

P

[illegible]

Ait. Ego ego ca hereticis et ecclesiasticis peccantibus. Christus clemens irascitur in severitatem ferarum et tollit eos predam. id est quos de ceperant reducit ad fidem. et non habitabit in consilio peccatorum: sed redit ad locum suum de quo ait. Ego in patre et pater in me est. et eos despicit donec deficiant ab iniquitate et querant eum per penitentiam.

A potestate dei nullus potest rapere. potest vero qui tenetur manu dei propria voluntate exire ut iudas proditor.

Ait. non respiscient. sed sola vexatio dat intellectum auditui.

scilicet quia multa milia iude prasim
te vos. nec sol-
et placere captivientur.
vere poterit a vo-
scilicet ideo illi
bis vinculum. Quoniam
non poterunt solvere. quia ego
ego quasi leena Ef-
adversor.
fraym. et quasi catu-
lus leonis do-
mui iuda. Ego
ego capiam. et
scilicet de terra tua.
vadam et tollam.
et non est qui eruat.
vadens et rever-
scilicet celum.
tar ad locum
meum donec
scilicet vestri ostendere
deficiatis et que-
de nobis domine miserere et salva tu da nobis.
ratis faciem meam.
scilicet ad dominum cum tu clama.
In tribulatione
scilicet orto lumine presentie. scilicet auxilii. scilicet querendum.
sua mane consurgent ad me.
scilicet non contenti propria salute. hortabuntur se invicem.
scilicet dicentes.
scilicet quem reliquimus pec-
Venite revertamur ad dominum. quia
cando. scilicet per nabuch. scilicet revocando a captivitate.
scilicet semen abrahe apprehendet. scilicet ut
ipse cepit et sanabit nos. per-
prius pater flagellando. scilicet a vulneribus peccatorum per penitentiam.
cutiet et curabit nos. Vivi-

vat. adhuc metaphoram in eorum damnatione. ut quicquid est severius sciant se passuros in eius indignatione. ego ego. et cetera.

Comprehendi ab hostibus faciam. et etiam vadam. cum eis in ipsa captivitate me presentem et ultorem sentiant.

Locus dei: magnificentia et maiestas ipsius. vel si hec verba ad filium proprie referantur. locus filii: pater. dicit ergo: cum traditi fueritis hostibus secure residebo in mea maiestate. vel in patre. nec descendam ad vos. ut vobis irascatur vel misereatur: vel qui bestiis comparor. nullo humano affectu movebor. sed qui oblitus vestri: vos protegebam. hostibus subiacere permittam. donec deficientes a malo. urguente servitute queratis faciem meam penitendo.

Hec verba ex parte possunt aptari. his qui tribulatione captivitatis pressi: per penitentiam dominum requirebant et alios hortabantur. Generaliter possunt aptari omnibus credentibus in christum. qui afflicti tribulationibus: orto lumine veritatis. in adventu christi: per fidem surgunt de tenebris infidelitatis. et alios hortantur. venite et revertamur ad dominum a quo recesseramus peccando. quia ipse cepit. quando verbum caro factum: habitavit in nobis et sanabit nos post dolorem vulnerum plenam salutem dabit.

Hebrei somniant sibi salutem post circulum mille annorum. sed salus promittitur tercia die. qua resurrexit VI

[illegible]

x. Illum referunt diem sed ad aduentum suum x. Tercium ū diem. ad iudicium. quo: sc saluandi. S; respondeat que sit pma dies. i. pmus saluatoris aduentus. h; q respondere n possunt. nos dicam pmum diem esse habuisse saluatorem aduentum. Sed m: qn ab omib; ingta uidebit. Tercium: qn pacto iudicio: ampliorem glam sue claritatis electis monstrabit. Iudi qui sedm 7 tcium diem suscipiunt. pmum in se pdidisse fatent. qui seds 7 tcius nisi respectu pmi n pot appellari. vt primus dies pmum scli tempus. ii. in aduentu x. qui uiuificamur p fidem. et iam per spem osiden cum xpo. in celestib;. Tercius dies. resurrectionis. in quo p xpm resurgentem pariter cum illo resurgemus. vl nob pmus dies qn renascim p bapm. sceds in requie aiar. Tercius in generali resurrectione.

Here. Quid facia t ef. Hereticos 7 iudam. qui simulia passurus e puocat ds ad pniam 7 reuti cupit ad salutem. h; illi delicias huius scli 7 refrigera. qi nubem 7 rorem que cito transeunt secuntur. vn: stulte ac nocte repetunt aiam tuam.

sed nec solū curat. h; etiā uiuificabit. q ab;

ficabit nos: post duos dies in die tercia

iacuit in sepulchro. 7 resurgens a mortuis. Secum. suscitati. uiuificati. suscitati. iam in

suscitabit nos et uiuemus in conspectu eius.

plenti qm in futuro. 7 quo absente morui iacebam. 7 tc mutando. et ad celos ascendendo. in maiestate ditatis.

Sciemus. sequemurque:

Bē uita etna ut cog facie ad faciem.

ut cognoscamus dnm.

noscant et solum uerum dm 7 quē misit. uenite 7 reuertamur. qi.

Quasi diluculum prepa ratus est egressus eius.

ft. i. x. de ortu x. ad huc subdit.

et ueniet quasi ymber

iuds qui fidem recipit temporaneum. dum ex parte cognoscim. scim qd pfectū e ueniet.

nob temporaneus

frustra expectat serotinum.

et serotinus terre.

Quantum ad lram. temporaneus ymber e. q iactata semina coalescere facit. Serotinus q ad maturitate fructus pducit. vn ppha. Dabo uob pluuiam tepoub; suis. In terra siqdm pmissionis. bis tm in anno. datur pluuia de celo. Spualit x e ymber nob temporaneus. dum fidem inspirat. Serotinus dum post bona opa ducet ad horrea. Mane qui surgentib; semper e xpc paratus.

Quid faciam tibi effraim. quid faciam tibi iuda.

Nihil uerbo ste dit isrl 7 iudā habitos unum pastorem 7 regē dauid cum ete dicūt in dnm resurgentem frustra ati uide mille annorū sopma sibi pollicent. cū omib; salus sit pmissa. die tercia q x resurgente.

Diluculum initium lucis quo tenebre fugantur. vn: ait. Sic surgente diluculo tenebre noctis fugantur. ita x egresso de thalamo incarnati uri. tenebre peccor dissipant. 7 lux ueritatis apparet.

Angelos filios ostendit se habere affectu. patris. qi. quo modo sine dolore possum te tradere. hostibus aut qd medicamentum tibi imponam ut restituam sanitati.

P

Quia immine bat uob captiui tas. terribilib; uerb sum com minatus uob. ut q electionem contemp nebatis timere tis offensum.

Dolate fabro rum est. cum ma teriæ planatur asperitas.

Cotidie gr̄t int ecclam pec cantes ds̄ puo cat ad penitendi ceus. misericordiam uo luit et nō sacri. illi aūt offerūt panē sacrilegum. et dantes elemosi nam. uidentur sequi humilite truncato capi te fidei et sciē di. frustra se cetera membra habe iactant. q sicut adam p preuarica tione eiect ē de paradyso sic et isti de ecclesia.

Aut. Galaad. transmigratio testi monii. hii sunt heretici qui contem pnunt dnm per uertendo testi monia scripturæ.

quia uob sum solitus sum misereri.

misericordia uestra quasi nu

iam transit a uob. passi estis cito capti

uandi. sicut nubes ma. que aūr

bes matutina. et quasi

noctem reddit. et sicut ros orto so

ros mane pertransiens.

le: cito siccatur.

Propter hoc dolaui

negligentes attende

in prophetis. et occidi eos

captiuarentur impiū. hec oīa feci. ut

in uerbis oris mei. et

iudicia quo te iudicatus sum. ueritas

iudicia tua quasi lux e

appareret. ut oīs sciant te sepe correctum

matutina. uō grauit com

gredientur. Quia mi

et non penitente. iuste punitum esse.

natus sum. ut penitent. et habent locum

sericordiam uolui. et non sa

miserendi. quod plus placet in miam. et

ut bono hac. sciam dī. quam multum

crificium. et sciam dei.

do uictimarum. per quas iudei

tes putabant se purgari.

plus quam holocausta.

in paradyso.

Ipsi autem sicut adam tran

in terra. legem. in para

gressi sunt pactum ibi

dyso. parentes. ti g mīnum. si qd fect

preuaricati sunt in me.

sunt in parentib. dampnati in filiis

mutantib. hec ē ciuitas fun

Galaad ciuitas op

mutuum idolate. his. qui sunt trans iorda

nem. lxx. ibi enim contempsit me gala

erantium idolum su

ad. ciuitas que opatur uana. et oebat

aquam. et fortitudo tua uiri peccate.

pplantata sangui

ate. Prophas aūt heticor: sep occidit ds. dū eterna supplicia minatur. et aufert de ueta uita morti scelm relinquens. nos aūt sequa mur illam nubem. que ppetua ē. que a mundi ardore nos ptegit. cum sedens dūs uenit in egyptum. et oīa idola confregit et illum rorem. de quo moyses fluat ut ros elo. m.

lxx. Succidi prophas uos. pseudo. ut qui causa erroris fuerant: per ipsa p mittentes. occisi: fierent occasio salutis. quia nedi cerentur pphis credidim etiā ipsos occidi. ut uob tolleretur occasio peccan di. legimus. eccl. pphas baalim occisos sub helya et innumeram multitudi nem sub hieu. qui sub uertit domum achab. Audiam dnī iustos pphas sicut seniam. causa pec cantis ppti. interfectos. et ho stibus traditos.

Galaad. ciuitas sacerdo tum. trans iordanem in tri bu gad. et ciuitas fugiti uor. In hac prime confecta tum ē idolum. et quanto pri celebrior. tanto pea p dolatam: facta ē pncipi um oīum malor. et idō isti primi captiuati sunt. passy rios. et ē supplantata. i. hy miliata sanguine. que

3

fudit hieu. unctus in ramoth
galaad. qui iuxta preceptum dei
deleuit omnem domum achab
l. supplantata san: quia uindic
ta sanguinis quem fundebat
super eam uenit. 7 quasi fa. ui. l. fau
ces latronum sunt caine. in quibus
absconditi: spoliant 7 occidunt
transeuntes. Sic sacerdotes ga
laad: insidiabantur simplici
populo. 7 spoliabant fide. 7 inter
ficiebant mente. 7 quos decipe
non poterant uestibus priuabant.
7 corpore necabant. unde subdit
particeps s. per sichen: transitus
erat. uolentibus de israel ire sac
ficare in templo ierlm. In hi
tinere sacerdotes ydolorum po
nebant insidias. ut perimerent
transeuntes ad colenda ydola:
in dan uel bethel. Cum his sacer
dotibus coniurauerant sacerdotes
galaad. 7 similiter faciebant oc
cidi. uolentes transire in pas
cha. uel pentecostes. uel scenophe
gia: ad sacrificandum in ierlm:
secundum preceptum dei.

Jer. In domo israel uidi horrendum. Iter. In domo hieroboam ui
detur horrendum. cum magistris
fornicantibus populus seductus
pariter sordidatur. Iude quoque i. ec
clesie precipitur. ut paret messem
sectionis. i. metendi: sed pec
cata in die iudicii. hoc non optan
do: sed prophetando dicit. quia si penite
rent ueniam a pio iudice conse
querentur. qui etiam hic: io: corri
pit ut ibi parcat. Io: subdit
cum sanare u. i.

Iter. Cum saluator per effusi

---

ne. 7 quasi fauces ui
s. sacerdotum.
ror latronum.
s. iter. quia falsi sacerdotes ab
Particeps sacer
scondunt uiam. 7 occidunt homines mali
s. ydolatrarum
dotum in uia in
operibus ne peruenirent in ierlm.
terficientium per
s. in ierlm. ubi tantum licebat immolare.
gentes de sichen:
s. io. comparato galaad: illi sacerdotibus quia simile scelus operati sunt. uel in interfecti
quia scelus operati sunt.
one hominum. uel in ydolatria. s. uiri.
s. decem tribuum.
In domo israel ui
iterum. obstupuit celum super hoc 7
s. cultum ydolorum. s. quia
di horrendum. i
exhorruit terra.
bi fornicatores
s. ieroboam quo duce contaminatus est
ephraym. Con
populus samarie. unde 7 adiungitur. ser
taminatus est israel.
mo conuertitur. s. et para.
Sed 7 iuda pone messem tibi
succidantur. quia iam tempus prope
est ducaris captiuus in babyl
onis. i. interfectionis tempus uen
Quasi. chaldei te metent. sed
quod erit sub cyro 7 artaxer
audis. uidebis quia multi qui
cum conuertero cap
tiuitatem populi mei.
s. dimittere peccata ydolatrie. quam in
egypto uel deserto exercuit.
Cum sanare uellem

Cui opatiana que
turbat aquas ecclesie.
7 de puris fontibus
sordidos riuos facit.
fortitudo eius. qui uiri
pstrate. i. diaboli.
in mari huius seculi.
in quo naues peri
c l i t a n t.

Iter. Sichen. hu
meri per quos intel
ligitur opus. unde da
corum. in hume
rum. i. que intel
ligis operare. Heretici
autem includunt
uiam. ne de sichen
i. bonis operibus perga
mus in ierlm. hii
sunt. quasi fauces lat
ronum. i. int
ficientium eos. qui
puram huius seculi
ad ueritatem pergere
u o l u n t.

Neptures tecum esse se
curum para messem
tibi. i. gratia filios qui
est ut tu quoque a chalde
lonem 7 tue messi
iet.
inde te reducam
se. 7 cum conuertero sub
captiui ducti sunt:
uiderunt reuisionem
7 cum illis qui nati
fuerunt in babylo
ne. redierunt in
terram suam. De hac
reuisione non fit p

VII

[illegible]

P

trissio. x. tribub; que imperpetua captiuitate tenent.

Ieroboam. q(ui) latent ingressus ē. ad decipiendam domum isrl. ⁊ sicut latro ui cogens d(e)i pp(ulu)m ad ydolatriam: spoliauit d(e)i protectione.

Et enim ita puniant. ne cogitent. q(uo)d pueri b; pecca tis patrū puniā eos. q(uia) n(on) ē. i. inpresenti p malicīis suis: quas inuenerunt. circumdati s(un)t pena. ⁊ mala eor sicut putant n(on) possunt. me latere. s(ed) pocius ipse adinuentiones. apte s(un)t. coram facie mea. que om(n)ia clare u i d e t.

Ier. fabricatis ydol(is) n(on) statim ieroboam uim intulit pp(u)lo. ut ea coleret. ne aliq(ui)b; religiosis resistentib;: eor cultura euacuaret. s(ed) paulatim subuenit ciuitas. q(ue) sue uoluntati re

s(ed) apte facta ē ydolatria a ieroboam. ⁊ a

isrl. reuelata ē ini

pp(u)lo samarie. qui secut(us) ē regem suū. h(ec) malicia obstitit d(e)o uolenti

quitas ephraim

donare fornica peccata illius pp(u)li.

⁊ malicia samari

s(cilicet) reg(is) ⁊ pp(u)l(i). s(cilicet) i. ydo

e. q(uia) operati sunt m

lum t(ame)n illa falsa uba. s(cilicet) h(ii) sunt dij

dacium. et fur in

tra isrl.

gressus ē. spolians

latrunculus foris.

Et ne forte dicant

in cordib; suis. om

nem maliciam eor

me recordatum. ⁊ h(ec)

circūdederit eos ad

inuentiones sue.

s(cilicet) n(on) reuerentur faciem meam.

cora facie mea fac

s(cilicet) exponit que fecerit

te s(un)t. In malicia

in facie d(e)i. q(uo)d consentiens uoluntati ieroboam: ydola coluerunt.

sua letificauerunt

s(cilicet) q(uia) dicebant. isti s(un)t dij

regem. ⁊ in menda

tij isrl. s(cilicet) q(ui) sub ieroboam p(ro)fuer(unt).

cijs suis principes.

s(cilicet) q(ui) letificauer(unt). om(ne)s s(un)t adulteri

omnes adulteran

a d(e)o recedendo. s(cilicet) sicut clibani succen

tes. quasi clibanus

onem sanguinis sui. ⁊ ecclesiam de gentib; ⁊ pp(u)lis congregatam uellet pp(u)li pecca sanare p penitentiā: subito effraim. i. heretici qui falsor dogmatum permittunt ubertatem. ⁊ pp(u)l(u)s samarie. qui dicit se d(e)i precepta custodire. operati sunt ydolum falsor dogmatum. ⁊ p illos ingressus ē fur. ⁊ latro. i. diabol(us) t(ame)n ipsa falsa doctrina hereticor in ecclesiam. fur insidijs occulte decipit. latro audact(er) rapit. Signanter ponit fur: clam ingressus ē. latrunculus foris spolians. q(uia) neminem posset spoliare ueste x(pist)i. nisi prius ab ecclesia foras ad sua dogmata traxerunt.

Satt. Heretici. n(on) possunt uetera peccata contradi(cere): causari cū antiqu(is) operib;: nouam addunt impietatē. ⁊ suis ligentur peccatis. ⁊ cū d(omi)no celare se putant. oculos ei uitare n(on) possunt. q(uia) uultus d(omi)ni sup facientes mala.

Satt. Qui male operat(ur). t(ame)n male dex(tr)e sentit regem. i. diabol(u)m letificat. ⁊ in mendacijs p(ra)ue doctrine principes hui(us) mundi quor sapientiam d(eu)s destruit. In istis eni(m) peccatis gaudent principes tenebrarum. ut rege(m) qui prius belum repit. principes qui p(re)positi hereticor pp(u)lis falsū sibi uendicant sacerdotiū.

Satt. Hereticor corda igne di

[illegible]

abolı succendunt. ut ıneıs coquıtur panıs antıx. quı prımum ın eccla loquuntur occulte. 7 oıa pacıfıcare promıttunt. 7 ut cancer paulatım serpıt fermentum doctrıne. eor de quo dr. Cauete a fermento. ph. 7 cum ıntumuıt ın cordıb; deceptor tunc ın aptam prorumpunt ınsanıam de qıb; dr. Ex nob exıerunt s; de nob. n. f.

Satt. Poplı a rege dıabolo 7 ab eıus prıncıpıb; l a prıncıpe beseos. 7 eıus ducıb; seductı: relıcta eccla: alıas sollempnıtates coluıt. 7 clamant. hıc e dıes regıs nrı ualentını. arrıj. marcıonıs. ad audıentes quı eıs ppositı sunt. n ınebrıant uıno. ne leue putetur ee peccm. s; ınsanıunt ex uıno: de quo moyses. fel draconum. ıı. eor. 7 ue. as. ın. yıı. deceptıs pplıs. 7 ducıb; prınceps extendıt manum cu ıllusorıb; quor corda succensa st. Tota nocte heretıcı n uıdent lucem sol ıustıcıe. qr oppssus e sensus eor. hor corda uarııs perturbatıonıb; succensa st. sıcut ıra. 7 auarıcıa. 7 deuorant ıudıces suos. quı s. alıqd uırtutum 7 dıscretıonıs hnt. quıb; dıscernant mala a bonıs. l ıudıces heretıcor a suıs pplıs deuorantur. ut quor domos deuorant turpıs lucrı gra eor deuorentur assensu.,

Yertatus ın tenebrıs peccor. 7 mısso ıgne ın clıbanum secutı sunt. qr uıdetur

lıcıtus e ppl donec fermentaret totum mendacıum. ut prımum prıncıpes. deınde satellıtes. tand omıs ppls ppa uoluntate regı consentıens corrumpetur. qr qd necessıtate fıt. cıto soluıtur. qd uoluntate perseuerat.

dr ad coquend panes. ıta ıllı pıetatı

succensus e a coque

boam succensı st ıgne ıdolatrıe ad

te. Quıeuıt paulus

coquendum panem ımpıetatıs;

cıuıtas a commıxtı

one fermentı. donec

fermentaretur totu.

spatı

Dıes regıs nrı ce

amentıam luxurıe 7 ıdolatrıe.

pıunt prıncıpes no

stı furere a uıno.

Vıdens rex pplm ıta clamantem

Extendıt manum

7 prıncıpes ınsanıentes extend manus

suam cum ıllusorı

ı. prebuıt assensu hıs: q uanıs laudıb;

bus. qr applıcue

eı ıllυdebant. q ıllusores cum rex

runt qsı clıbanum

suıs eıs ınsıdıaret 7 ad suo abdu

cor suum. cum ın

ceret. prebuerunt eı cor suu. qı clı

sıdıaretur eıs. to

banum. ut eos flamıs ıdolatrıe

ta nocte dormıuıt

ardere facıet. Jo enı assensus est

coquens eos. ma

pplo. qd eum tota mente yıdebat

ne ıpse succensus

conuersum ad errorem.,

q ne ad templum dnı ascen

qsı ıgnıs flamme.

Dıes regıs nrı. Succensa massa pplı ın ueneratıone ıdolı ceperunt dıcere ad fores ıeroboam. Iste est dıes regıs. n. que nr ımperator festıuum nob ınstıtuıt. ın h: gaudemus 7 ludımus. 7 uıtulos adoramus. prıncıpes quı erant ad regım cıuıtatıs 7 pplı ınstıtutı: cum pplo amentes ıntellıgentıam mentıs ceperunt oblıuıscı. dı. 7 ın lıgna ıdolor ımpıngere. 7 more phanatıcor quıd agerent nescırent.,

Dolose ıeroboam: fecıt uıtulos ne forte ppls ısrl pergens ad teplu dnı ıerosolımıs sumpta occasıone reconcılıaret regı ıude. Insıdıabantur dent. s; uıtulos qs fecerat. adoraret.,

P

Non est qui clamet in eis ad me. qui scilicet hoc omnia passi sunt ut dominum quererant quem querere noluerunt.

Denique omnes reges post ieroboam recesserunt a religione dei et a reboam. qui peccare fecit israel.

Panis non reuersans. omni parte plenus est sordibus. ita effraim non agendo penitentiam. circumdatur cineribus peccatorum.

Et non paruo tempore in hac malicia fuit. sed usque ad senectutem et usque ad ultimam regni euersionem permansit in errore.

Quis ergo erit et non inde. sed in multitudine greretur consilius est ab eo. qui fortibus resistit in efficientur ab assyriis principes grerent. in quibus gloriabatur et hoc in facie. id est in presenti.

quid plura. quia iam non presidia sed impudenter

Omnes calefacti sunt quasi

et a cultu dei recedunt. quo occiderunt eos qui nole

clibanus. et deuora

bant consentire. quia bene intelligentes suo

exemplo corruperunt.

uerunt iudices suos.

quid plura.

Omnes reges eorum cecide

relictis idolis

runt. non est qui clamet

reuertatur. regnum

in eis ad me. Ephra

x. tribuum. nationum similis est recedens

im in populis ipse com

a cultu dei.

miscebatur. Ephraim

panis

factus est subcinericius

qui non reuersatur. Co

interficiendo et bona eorum rapiendo.

assyrii. chaldei. fortes in illo populo. et the

mederunt alieni robur

auros in quibus confidebant. dominum suum et carnem.

eius. et ipse nesciuit.

quia sit tradendus.

Sed et cani effusi sunt

subaudi. finem regni immi nere.

in eo. et ipse ignorauit.

prio.

et humiliabitur superbia

israel in facie eius. nec

exponit quod obscure dixerat. facte ephraim

reuersi sunt ad dominum

subcineri. panis qui cito reuertentur ad eos si fuis

sent reuersi. unde ieremias. Reuertimini ad me

deum suum. et non quesierunt

ego. te. ad. u. fructum perfecte credent. et bona opera

eum in omnibus his. reuertentur

lum resistere sue uoluntati. sed omnes coquere panem impietatis. mane uero succensus flamma sceleris aperte et impudenter recessit a cultu dei et coram omnibus ad immolandum uenit.

Omnes principes hereticorum cadunt. quorum etsi nullus clamet ad dominum. non tamen digne inuocant nomen eius. quia quicumque inuocauit nomen domini saluus erit.

Aliter. Heretici nichil differunt ab errore gentium et qui fuit princeps in ecclesia factus est subcinericius omni parte inmundo cinere et ignium ardore circumdatus. ut non redeat ad dominum. sed in errore permaneat. cuius robur comedunt demones. qui sunt alieni et hostes. sed ipse non aduertit inimicos esse.

Aliter. Ier. Cani heretici effunduntur. quando stulticia cordis eius usque ad finem uite in eo perseuerat. Sicut enim in iusto. cani pro sapientia sic in impio pro stulticia accipiuntur. et cum sic humiliet hereticus ignorat uetustatem sue malicie de qua dicitur. quod antiquatur et senescit. prope interitum est. et non reuertetur ad eum per penitentiam.

ad iniquitatibus.

Aliter. Heretici qui ab ec-

ecl'a recedunt: excordi co-
lumbe cōparant̄. q̄r terre-
na desid'antes assyriis tra-
dunt̄. 7 cum pfecti fuīnt
de eccl'a: expandet sup
eos d's rete. testimoniis
scriptār. 7 artifici sermo-
ne sapiē cōtextum. ut ele-
uantes se cōtra dī sapiām
ad hūilia detrahat: cōmi-
nando de pena. ut sic cor-
recti: n̄ peant in etn̄um.

Att. Hereticis ē. ue etnū
qui recedit a creatore. qui
redemit eos sanguine. 7 lo-
cunt̄ cōtra dn̄m mendacia
dogmata. 7 ululant in cu-
biliabus suis que cubilia
appellat q̄si ferare lustra
in quib; libidini 7 stupris
uacant. 7 quicq̄d plicunt
7 putant se in laudes dn̄e
ululat lupor. 7 uaccarum
samentium sonit̄. Raro
hereticus diligit castitatē.
7 qui se amare simulat si-
cut catafrige ore uenena-
to mel pmittit. h̄ turpe
ē dīc̄e q̄d in occulto facit.
Sup triticū 7 uinum. i. sc̄
corpus 7 sanguinem x̄ si-
mulat se legem dī rumi-
nare. 7 meditari. 7 recedit
a dō qui docuit eum in ec-
cl'a. 7 dedit fortitudinē
qua adu'sariis resisteret.
7 cogitat contra dn̄m ma-
liuam instituendo here-
s i m.
· ululatum uocat. q̄r amissio-

Et factus ē ephraim
s. quesuos fec' potest defendē. s. a diabolo.
q̄si columba seduc-
s. ad intelligentiam.
ta. n̄ habens cor. Eg-
s. in auxiliū: dōs eor colen-
yptum inuocabant
do. s. rīō. s. n̄ uoluntarii. h̄
ad assyrios abierunt.
captiui. s. in captiuitatem.
et cum pfecti fuīnt:
s. sibi n̄ potest latere meam potentiā.
expandam sup eos
h̄ ostendam eam sup eos. nē possint
s. quo comphendent̄. s. ab altitudine.
rete meum. 7 q̄si uolu-
redire ad t'ram suam. donec uelim.
· supbie sue deponam eos.
crem celi detraham eos.
cedam eos scd'm au-
ditionem cetus eor.
s. i. dāpnatio etna: p' psentem tribu-
lationem. s. colendo ydola.
Ve eis. q̄m recessert
s. rīō. s. ab hostib; celi. 7 miseri-
ame. uastabunt. q̄r
ert. s. adorando ydola. 7 meum precep-
puaricati st in me. 7
tum t'nsgrediendo. quo dixi. n̄ facies
s. de egyptiaca seruitute.
ego redemi eos. 7 ip-
nobis dōs alienos.
si locuti sunt cont'
s. isti sunt dii tui isr'l.
me mendacia. 7 nō clamauert
s. luxurie uacantes. s. 7 si ore. s. ydolatrie u-
ad me in corde suo. h̄ ululabāt
rōnali sensu lupis 7 canib; sitēs erant.
in cubilib; suis. Sup

In euangelio dr̄.
Estote pruden-
tes. 7 simpl'es. 7 c̄. s.
columbe. Sim-
plices ne aliis
noceamus. pru-
dentes ne alior
insidiis capia-
mur. pruden-
tia sine simpli-
citate callidi-
tas ē. Simpli-
citas sine pru-
dentia stultici-
a ē. Vn̄. colum-
ba stulticiam
ppli designat
qui n̄ dn̄m. h̄ eg-
yptū inuocat.

Omis sunt are-
ge usq; ad inda-
cum uastabū-
tur. sic cōmu-
ni cōsilio ydola
fabricati st̄. pos-
sunt hec u'ba
ad temp' passi-
onis x̄ referri
q̄r sicut cōmu-
ni cōsilio mor-
tem eī ttraue-
rt. ita parit' in
festo paschali
ab hostib; cesi
sunt.

Non sicut

[illegible]

hoïes comederunt. Sed qui infinita rerum nauerunt. i. habundantiam rerum quam habebant se pius ad uoluptatem qui ad fauces reuocabant. ut isti delectabilius pascerentur. michi in si cibos & luxuriam querentes.

Satt. Paiaclam diabolus. qui cepit ponere nidum super astra celi. ysa. Si exaltatus fuero ut aquila: inde detraham te dicit dominus. ysa. in lege precipitur: ne aquilam comedamus. hec aquila uenit super hereticorum conciliabula qui quondam fuerunt domus dei. & hi uocati quia preuaricati sunt legem & sine causa dicunt uel dicitis nos. & nos qui dicimur israel & christiano nomine censemur: scimus te. Sed hec frustra dicit dominus. Cum ipsi constituerint sibi regem & principes habeant aduersarios meos. quos non cognoui. quia me in noticiam non me

falsis misticis corporis & sanguinis christi.
Triticum & uinum
dando se
ruminabant. & recesserunt a me. Ego
diabolo — per moysen
rectoribus fideles. — dedi fortitudinem bellandi. sicut tempore iosue. & machabeorum.
erudiui & confortaui
brachia eorum. & in me
eum non possent nocere cogitatione sola
qui tanta eis feci.
cogitauerunt maliciam.
meam — potentiam ad ydola transtulerunt.
Reuersi sunt ut
quod intenderent eos cogerent
essent absque iugo. facti sunt: ut arcus dolosus.
aduersarios. ipsi contra dominum uerterunt & sagittas blasphemie in dominum mittunt.
io. — materia
Cadent in
qui alios deceperunt. ipsi primi ruunt.
u. & spiritali. — qui uitulos ausi
gladio principes eorum
sunt uocare deos.
a furore lingue sue.
derisione contra dominum in terra promissionis faciunt. quam in egypto didicerunt.
Ista subsannatio eorum
colendo apim. & cetera potentia egyptiorum.
rum in terra egypti.
mente non enim ore. — osee.
vox dei ad prophetam.
In gutture tuo sit
aperta predicatio. ut destruat ierusalem. non
tuba quasi aquila super
ad alium locum ueniet. non ob aliam causam
domum domini. pro
nam hoc iubeo. nisi p. e. q. t. s. f. m.
faciendo ydola.
eo quod transgressi sunt

Satt here. Heretici reuertuntur in ritum gentium. ut sint absque iugo & noticia dei: facti sunt ut arcus dolosus. Arcus dolosus qui uulnerat diligentem. Sic heretici: auctoritate scripturarum impugnantes sibi mortem inferunt. vii. principes eorum. i. heresiarche propter insaniam lingue sue. qua in dominum blasphemant. sententia diuini iudicis ferientur. facientes hec eadem in falsis nominis elementa ecclesia. quod ante fecerunt in egypto. i. dum morabantur in tenebris gentilitatis. hereticorum enim & gentilium heedem fictiones. qui non secuntur scripturarum auctoritatem sed humanam rationem.

Ad id quod fuerunt ante quam eos uocaret per abraham & moysen. ut absque iugo legis & noticia dei ferrentur in precipicia.

Sic exalta uocem tuam ut sit similis tube. ut multi audiant. quantum peccauerunt. hoc: clama. Ita ueniet nabuchodonosor aduersus ierusalem & templum dei & cum tanta uelocitate & rapacitate sicut aquila festinat ad predam.

viii.

[illegible]

Post h intelligi de ierobo-
am. et regib: qui ei successerunt
qr et si ds iratus salomoni: reg-
num eius voluit dividi. n
io. eum isrl.
sibi regem consti-
tuere debuit
h sed preceptum
legis debuisse
interrogare dnm:
que rege vellet
institui/ Quod
eni ds vult fi-
ad utilitatem.
aliqn pignarios et repugnā-
tes: impletur ad eor damp-
nationem. vn: oportet fili-
um hois tradi. h ue hoi illi
p quem tradetur.

Hos q̃ di-
cit isrl no-
men iacob
qui e pla-
cuit ser-
vantes cu
alie gente
te ignorent.

Att. Hetici vituli q̃ relic-
tis celestib: p ni sunt intram
et tn dicunt se servare pcep-
ta legis. hos vitulos picit
ds. et irascitur eis. et miratr
que tanta sit pvsitas. ut co-
lant ydola que fecert. hos
vitulos n accepit isrl. quis
dm videre fingit a cetis gen-
tib: h de scripturis sacris con-
flavit intellectum pvum. et
e: artifex di sui. qui cito pibit
sicut aranee tela. que levi
flatu dirumpatur.

Qualis que e h amicia: dedi
eis locum pnie. et ipsi noluert
cverti. et exponit qui sit vitu-
lus. a cuius sordib: n possunt
emundari. n ab aliis accepit
sicut baal a sydoniis. h ierobo-
am et ppls isrl adinvenit.

q̃ qua:
fedus meum. et le-
dyer: n facietis vob deos aureos t ar-
gem meam pva-
genteos. q̃ imminente tri-
ricati st. Me invo-
bulone psi angustiis. q̃ dicentes.
cabunt ds ms:
cognovimus te
q̃ responsio di. qm vo-
isrl. Proiecit isrl
cabimini isrl qui bonum piecistis
q̃ io. q̃ assyrius t diabls.
bonum. inimicus
i. dm. a quo ductus e isrl.
q̃ me re-
psequetr eum. Ipsi
ge relicto: petiert sibi saulem. re-
regnaverunt. et n
gem t ierobo am.
q̃ non mea. h ppli voluntate.
ex me. pncipes exti-
q̃ qr n elegi: io repba-
terunt. et non cog-
vi.
q̃ ppe habundan-
novi. Argentu
tiam divitiarum qua dederam ad
suum. et aurum
affluentiam. et ornatum. me neglec-
suum fecerunt
to fecert ydola que sunt causa inti-
sibi ydola ut in-
tus eor.
terirent. Proiec-
tus e vitulus tuus
q̃ qi de auro et argento sibi vitulum
samaria. Iratus e
fecerunt. vn: irat e. q̃ qr sa-
maria n audit vocem dni cvtitr
furor ms in eis. Vs-

rent. Argentum su-
um. et au. su. quicqd
sermonis t spiritat
intelligentie habe-
bant naturalr ver-
tent in ydola. que
in corde suo finxe-
runt. io: intierunt.

Cont meam vo-
luntatem petiert
sibi regem. sicut
cetere gs hnt. a qua
stulticia revocaret
eos samuel. expo-
nebat eis legem reg-
ni. et filios et filias eor
regib: servituros
pdicebat. ut reuer-
terentr ad dnm rege
clementissimum.

Vere. Non in ur-
be que samaria dr.
positi erant vituli
h in dan. et bethel.
p samariam g os
urbes. x. tribuum
signatr. et qd ponit
vitulus singlari
numero: p plurali
nuo. e intelligend
ut de duob: vitulis
intelligatr. Exponit
aui intitum piect
vitulus. i. p assyri-
os destructum e.
templum ydolor
et ipsi vituli cflati
et in captivitatem
delati. qr furor ms
vindicavit in eis

[illegible]

uitul' 7 cultoribꝫ eoꝝ.

Ista cōiter possunt legi. tam de hereticis: q̄m de his. qui fecerunt uitulos in samaria.

Sicut tela araneaꝛum uento dissipatur 7 dissoluitur. sic uitul' ille in nich'lum redigetur. q̄muis speciosus in hoc uidetur: q̄d ē aureus.

Si aliq̄n aliq̄d boni fecerint assyrii. i. demones auferent. q̄r iactata semina uolucres celi comedent.

Quo uitium ad pariendam stercora cui' immundicie comparatur hereticus. 7 q̄ sordibꝫ ydolorum maculatur.

Silvestri asino. q̄ n̄ domestica pascua tenet: s; sponte per diuersa pascua ua[gatur]

ad alios. q̄i ad ꝑtiam ꝑsonam.

Q: quo n̄ potuerūt emundari. Ex israel: 7 ipse est

ꝗ facta ē infirma.

artifex fecit illum. 7 n̄ ē deus

ꝗ que marius format artificis.

Q[ui]ā in araneaꝛum tela erit uitulus samarie.

ꝗ i. maria ꝗ opa facient. q̄r ꝗ ydolū nich' ē. ꝗ ꝑseminauerint.

Q: uentum seminabunt

ꝗ ꝗ tẽpestatem captiuitatis.

et turbinem metent. Culmus stans non est in eis. germen n̄ faciet farinam. Quod si effecerint. alieni comedent eā.

ꝗ nec stipula nec spes fructus inīt.

ꝗ in qua mulier euangelica mittit fermentum.

ꝗ interfectus ab hostibꝫ. ut a demonibꝫ qui bona auferunt.

Deuoratus ē israel. Nunc factus ē in nationibꝫ q̄i uas immundum.

ꝗ sunt gentibꝫ ꝗ ydola colentibꝫ.

ꝗ israel, ēnim noīe amisso.

Q: ipsi ascenderunt ad assur. onager solitari'

ꝗ n̄ sponte. s; inuita captiuitate.

ꝗ n̄ oues pascue dei.

Q: uentum seminat. q̄ semina corrupta uento: nec habentia medulam spargit. Vn̄: nullus fructus surgit. sic in ill' nulla spes boni operis.

Culm[us]. Hereticus. n̄ facit farinā. i. n̄ ꝑuenit ad fructum boni operis. q̄d si aliq̄n bona agit. alieni comedunt ea. q̄r fauoribꝫ hoīum elati remuneratione carebunt 7 ab hostibꝫ. i. demonibꝫ deuorantur. Sunt 7 similes paganis. ut nomen sanitatis amittant.

Circumferuntur omni uento doctrine. 7 de carne corruptione metent.

Sunt 7 uasa in contumeliam qui debuerant ēē in honore. Quid enim immundius hereticoꝝ dogmatibꝫ.

Mor. Greg. Culmus germen n̄ habet. cum uita meritis caret. Farinam culm' n̄ facit. cum his qui in presenti seculo proficit. nich' subtilitatis intelligit. nichil in boni operis fructum reddit. S; siq̄n ꝑ hypocrite bona opa ostendunt de his maligni spiritus uota faciant.

Assyrius interpretatur magnus sensus. Ad hunc ascendit hereticus: cum putat se aliquid magnum preceteris intelligere. Vn̄: sibi uidetur q̄i solitarius ēē. Dat munera diabolo. 7 sicut gentes corporalia simulacra adorant. sic isti ydola que in corde suo confinxerint.

[illegible]

Ier. Quia hacten⁹ amabant assi-
sariis dare munera quos dilige-
bant. nunc cessare faciam ut su-
is pncipibus ulla tributa soluāt
donec captiuati: n̄ tributa. ꝫ se
ipsos ad om̄s ɔtumelias toleran-
das pbeant.,

Nunc ɔg. e. in eccl̄am. s. q̄ fue-
rant an chr̄m pssi. ⁊ quiescent parū
p. a. h. vn̄ apl̄. sine nob̄ regnatis
atq; utinam. r. ⁊ pncipum quos
hn̄t in synagogis diaboli ɔsti-
t v t o s.,

Dedent munera ł tributa do-
nec puenīant ad assyrios. ubi n̄
munera dabunt. q̄i liberi. ꝫ gra-
ui seruitute premuntur.

Non solum in dan: ⁊ bethel. ter-
⁊ ppl̄. ꝫ in montib; ⁊ diuersis locis
ydola coluerūt. peccm̄ peccō adden-
t e s.

Att. Cum sit unus d̄s. una fi-
des. unum bapm̄a. heretici multip-
licant altaria uaria dogmata
n̄ ad placand̄ dm̄: ꝫ ad mltipli-
cand̄ peccatum. vn̄: nec leges di-
merent accipe: ꝙ acceptas con-
tempnunt: ⁊ quicq̄d dixīnt de
scripturis: n̄ diuinis ūbis. sed
sensib; gentilium compand̄ ē.
hij relicta una hostia x̄: mul-
tas immolant. ⁊ carnes come-
dunt. ⁊ iō quicq̄d sacrificior
ł uirtutum. ł elemosinar fece-
runt a dō n̄ suscipitur.

Att. Iniquitas ante baptm̄
que in bapo dimittit. peccm̄
p̄ bapm̄. vn̄. d̄r. Beati quor
re. ini. ⁊ quor. tec. s̄. pec. hec

s. pau
sibi ephraym. mu-
x̄ilio. s. assyriis
nera dederūt ama-
quib; q̄ndam in amicicia ɔiuncti
torib;. sed etiā cū
fuerūt tēporib; manaan. s. in auxili
mercede ɔduxerūt.
um. vn̄ sup̄. abijt effraim ad assur. ⁊
misit ad regem ulto rem.
nationes. Nunc
ɔgregabo eos. ⁊ qui-
escent paulisp: ab
s. iō ducen
onere regis. ⁊ principum. Qui
tur captiui ⁊ desinent munera dari regib;.
a multiplicauit ephraim alta-
ria ad peccandum. facte sunt
s. pma arā tm̄: modus delicti.
ei: are in delictum. Scribā
s. ut ꝓ̄tinice sine interrogatione.
eis. multiplices
leges meas. que
s. in his que dedi iam. s. cum
uelut aliene co-
interrogatione. s. posset uideri
putate st. hosti-
altaria multiplicata ēē adeultum
as afferent immo-
di q̄d remouet. s. uaria offeren-
sacrificia. n̄ ut dō placeant: ꝫ ut
labant carnes ⁊ ł bunt.
uentrem impleant. ⁊ iō d̄s non
suscipit.
comedent. ⁊ dn̄s
n̄ suscipiet eas.

gat. ⁊ solitariā
diligit habita-
tionem. compa-
rat recedentes
a dō. ⁊ diuisa fa-
bricantes ydola
⁊ iō a dō diserti
sunt.

Parāt ad pug-
nam ut simul
pugnetis. ⁊ pari-
ter uicti capti-
uemini.,

Scribam eis.
Dederam legem
ut unum altare
ēēt in ierl̄m. sed
ꝙ fecerūt mltas
aras. ⁊ spreuerūt
legem datam p
moysen. quo me-
dicamine pote-
ro corrigere eos.
posset uideri ut
si alias leges scri-
berem eis. corri-
gerent. ꝫ has q̄;
g̃ nequicia sua
negligent: nec
uīn: nec addende
uidentur.,

[illegible]

[illegible]

Colendo deos eorum et petendo auxilium ab eis diffidendo a protectione dei et etiam corporaliter contra dei prohibitionem reversi habitaverunt in egyptum.

Gentiles non habentes dei noticiam in cultu ydolorum suorum letabantur. Sic etiam Israel recedens a deo gaudebat in cultu ydolorum putantes se per hoc pacem habituros. Ait ergo noli le. quia non habebis pacem quam estimas sed punieris in captivitate quia fecisti te similem ignorantibus deum.

Quia pro mercede fornicationis putasti tibi reddi habundantiam reddituum que significatur per areas et vinum. Sed quia data a me pecul

Tunc recordabitur iniquitates eorum et visitabit peccata eorum. Ipsi in egyptum convertentur. Et oblitus est Israel factoris sui et edificavit delubra et Iudas multiplicavit urbes munitas. Et mittam ignem in civitates eius et devorabit edes illius. Noli letari Israel, noli exultare sicut populi, quia fornicatus es a deo tuo, dilexisti mercedem super omnes areas tritici. Area et torcular non pascet eos et vinum mentietur eis.

omnia imputabunt heretici ut et pro vectibus et pro novis putant quia qui de egypto professione Christi exierunt per infidelitatem in egyptum redeunt et obliviscentes dei sui multa sibi delubra faciunt. Iudas quoque id est ut ecclesiasticus in multis operibus ut pusilla scripturarum interpretatione edificavit sibi urbes munitas non dei auxilio sed artifici mendacio. Sed errores eius succendit et destruet igne spiritus sancti.

Cum due tribus recessissent Christo recedentes a deo punitas non tamen conversi sunt ad deum sed edificaverunt urbes per quas protegerentur ab hostibus. Sed nichil profuit eis quia .xiiii. anno Ezechie destruxit Sennacherib illas urbes munitas qui sicut ignis tam publicas quam privatas domos combussit.

VIIII

Aliter. Delectentur heretici ne putent se similes aliis nationibus. Ille enim nunquam in deum crediderit. Isti quod gravius est a deo apostataverunt et areas et torcularia multiplicant et comedunt triticum de quo fit panis luctus et bibunt vinum sodomorum quod cum felle aspidum calcat et quia multas areas et torcularia sibi preparant de area et torculari quod calcavit Christus non vivuntur sed quicquid se habere putant mendacio deputantur.

Non solum fame attenti ut terra quam a deo acceperunt sed

[illegible]

[illegible marginal notes]

etiam ab ea captivabuntur.

Inter. Heretici qui ab ecclesia recedunt et assyriorum id est demonum sacrificia comedunt: non habitant in ecclesia fidelium: nec libant domino vinum. quia non spiritualiter in eo letantur. vinum: placebunt ei. et ipsi vel ea que offerunt. sed immunda reputabuntur et sacrificia eorum panis luctus erunt. quia quicquid fecerint ut placeant auditoribus accipientes ab illis temporalia: vertetur illis in luctum. et qui eorum doctrinam susceperunt contaminabuntur. Conciliabula hereticorum etiam non domus dei. sed spelunca latronum appellantur.

Alit. O heretici quid facietis cum dies iudicii venerit. qui vitam suis mortem redditurus est: inimicis suis. Ecce enim vastati estis a demonibus. qui vos spoliaverunt virtutibus et mutati estis opera infidelium. propter hoc sepeliet vos memphis. quia iuxta sententias et blasphemias oris vestri. dampnabimini: et quod locuti estis: in supplicium sentietis. et quicquid argenti in nitore eloquii et falsi dogmatis habuistis possidebit urtica. que vos ardore eterno consumet. et in tabernaculis id est in conscientiis vestris. lappa id est memoria preterite male conversationis torquebit.

tura ydola. tibi reddi putastis: immittam tibi inopiam panis ut non sit triticum in area. nec vinum in torcular. hoc factum est tempore helye et helysei. quando matres in samaria cogente fame: cadaveribus filiorum vescebantur.

quia in suis sceleribus polluerunt.

Habitabunt in terra domini. reversus est

quia. secundum corde vel

colendo ydola eorum.

israel in ephraim et in egyptum et in assyriis pollutum comedit.

Non libabunt

sed demonibus.

domino vinum. et non placebunt ei sacrificia eorum. quasi

panis

quolibet cibo oblato polluitur.

panis lugentium. Omnes qui comedent eum contaminabuntur quia panis eorum anime

subaudis

preparantur. quia non offerunt ydolis

polluta deo non placent. que

ipsorum non intra

ut tamen gule satisfaciant.

igne babyloniorum succensa est.

bunt in domum domini. Quid facie-

Sicut in terra sua ydolotita comedebant. sic capti ab assyriis. utebantur sacrificiis eorum. que polluuntur in his: quod ydolis offeruntur.

In chaldea positi: carebunt templo et altari. in quo solet deo offerri. et ibi non placebunt qui libant diis alienis.

Cum apud iudeos sacrificium pro mortuo offerebatur. que oblatio panis lugentium dicitur. quia a lugentibus offertur. si quis de eo comederet ipse immundus et sacrificium immundum dicebatur. Aliter. Corpora mortuorum vii. diebus lamentabantur et in hoc spacio. si quis de domo mortui aliquid comederet. immundus fiebat. Sic et qui offert. et qui comedit. et que offeruntur ydolis: immunda dicuntur.

Cum venerit dies captivitatis. que dies erit in sollempnis et qui placens hostia. quia in ea vindicabor de hostibus et ponam

[illegible marginal notes]

[illegible]

P

fine eorum invenire. et flagellabo magis tuos filios.

Et tu respondentibus: ipse respondet. immo que facta sunt divinis oculis intuetur et predicit. Ecce enim.

Argentum: significat omnia que argento emuntur. ut ville etc. Significat autem longam vastitatem. quia ubi prius erant delectabiles habitationes: nascentur lappe et urtice.

Vel o israel qui pseudoprophetam quem mittebas tibi pacem. scito te in hoc stultum fuisse et insanum pseudoprophetam qui putabas te esse spiritualem. Sed fuerunt par: sed tuam estimationem.

Et scito prophetam quem ego misi ad annunciandam vastitatem. quem tu dicebas insanum: fuisse virum spiritu plenum et vera prophetantem.

tis in die sollempnitatis in die festivitatis domini. Ecce enim (s. i. proficiscentur) profecti sunt a vastitate (quia timentes chaldeos fugiunt ad egyptum ut se evadant). Egyptus congregabit eos (s. eos). Memphis sepeliet eos. Desiderabile argentum eorum urtica hereditabit. lappa in tabernaculis eorum (s. de quibus). Venerunt (sup. quod faciens) dies visitationis (s. afflictionis). venerunt dies retributionis (s. ut qualia fecerunt talia recipiant). Scito (s. esse) te israel (s. fore) stultum (intellectu) prophetam insanum virum spiritualem. Propter multitudinem iniquitatis tue et multitudinem (s. est) amentie.

Memphis: civitas erat metropolis egyptiorum antequam alexandria exaltaretur. Interfecto autem godolia ab ysmaele quem nabuchodonosor terre prefecerat. reliquie duarum tribuum fugiendo chaldeos cum ieremia propheta contra preceptum domini: ingresse sunt egyptum. et ibi postea persequentibus chaldeis. et capti sunt et sepulti in predicta civitate.

Tex. Tropol. Dies iudicii veniet reprobis in quo affligetur israel. i. qui iactat se nosse deum. et non sancto spiritu regitur. sed demonio in varias partes circumfertur. nesciens quid loquitur. dicens dei filium creaturam. spiritum sanctum deum negans esse. et alium deum bonum. alium mundi creatorem: dicens. Quorum insania multiplex est. quia multe iniquitates. Semel autem sciendum quicquid in hoc propheta de israel et ephraim: dicitur ad hereticos referri. Qui vere insanientes contra deum loquuntur in mendacium.

Nunc recognosce stultitiam que solebas dicere de meis prophetis.

Ergo propter peccata nimia in tantam incurristi mercedem amentiam. ut nec per te scires: quid ageres et eos qui per spiritum sanctum vera prophetabant non audires sed amentes vocasti.

Deus constituit reges et sacerdotes et prophetas. ut providerent

[illegible]

pplo. vii. dr ad ezechielem. spe-
clatorem dedi te domui isrl.
Dicit g pph a. i. ephraim. i. iero-
boam cum do meo. i. scdm uo-
luntatem di mei ostitutus e
speculator. ad h: ut ipse. et se-
ces reges pplo di: utilia di pui-
dent. et sicut pphe ad bona erige-
rent. Sz in omib; uiis. i. actioni-
bus suis factus e laqueus. q
suadendo. et p potentiam coge-
do ad idolatriam inducebat.
vii: dr insania. in. do. d. e.

In dieb; ga. Reducit ad me-
moriam scelus filior isrl. qn
uxor leuite redeuntis de beth-
leem: nefando ocubitu necata
e. l qn relicto do: fecert sibi re-
gem de urbe gabaa. i. saul. et mlt-
to pleniuis nc peccauert. elige-
do ieroboam et adorando ydola.
Tunc eni remansit ppls. in cul-
tu di nc p scisma: secuta e ydo-
latria. Possunt etia h: ad platos
eccle referri. qui praua doct-
na ledt eos: quib; pdee debent.

Att. Cum in deserto huius
mundi gs ignorarent dm.
et ipse isrl excecaretur: pmu
in aplis et aplicis uiris inue-
nit ds pplm xpianum. nuc
dm uidentem: et dulcissimis
eor saciatr e fructib. qii si-
uua: et ficus in deserto inueni-
ant. Sz heretici usurpantes sibi
nomen xpi intrant ad beelfe-
gor. i. seruiunt libidini. uix
reppit hereticus: qui diligat
castitatem: et si ore laudet: et io
alieni: a do. ofusioni: i. ydolo

Speculator ephraim cum deo meo propheta. laqueus ruine nunc factus est super omnes vias eius, insania in domo dei eius. Profunde peccaverunt sicut in diebus gabaa. Recordabitur iniquitates eorum et visitabit peccata eorum. Quasi uvas in deserto inveni israel, et quasi prima poma ficulneae in cacumine eius vidi patres eorum. Ipsi autem intraverunt ad beelphegor et abalienati

[interlinear glosses: sz ipse e laqueus. / s in quo capitur ppls. / s uitulus aureus. / s in bethel: ui prius dom di. / s usq / in baratrum impietatis. / tur: oblitus putat. / s tandem dapnando. / eccla. / s in primo. / s que inse. / s Cum totus orb eet desertus et di no- / ticiam n hret: aliis relictis in errore: / s in captiuitate occidet. / s in abraham. / elegi isrl ad fructificandum. / s que delectabilia sunt: et cum amore / colligunt ob celeritatem maturi- / tatis, / s in initio ipsius pplo. / p gram elegi abraham. s isaac. et iacob. / s ficus. / qui in ad beserunt. / s licet: a bonis geniti. et educ- / ti de egypto seruierunt libidini. / s ds terriginis. s ydolum mo- / abitarum. / s adeo. / s recesserunt in-]

Attamen prelati
eccle alicuius
eccla di ostingit
insaniam. l in
scripturis puein
terptando. l in
unoq; credenti-
um. q dom di
recte dr. errore
grauando. ut qui-
cumq; sequit eos
illaqueet ad ea
s qui: qr pa-
ro. s separando ab-
s tandem dapnando.

Nota p peccatis
ppls: inuenit.
patres uident.
In utroq; uinea
e et ficulnea. sub
quib; requiescere
dr: qui ofidit
in domino,

Grabant. et t-
bus. et pferebant
se fri suo uide
qd multos hret
filios. et exercitus.
Sz hii oms. l cap-
tiuati. l interfecti
sunt. Cito g re-
cessit ab eis: gla-
tio eor. vl gla

[illegible marginal annotations]

[illegible]

P.

cor. i. auxilii dei cito recessit ab eis. ... abhominabiles. ... Euolauit etiam a partu et ab utero et a conceptu. ... Quod si enutrierint filios eorum, post se deserunt dei auxilium. vii. subdit: Quod si enutrierint.

Non solum temporalis hec pena sed etiam eternum. ve erit eis: destitutis a meo auxilio.

Sic pulcher et ualidus dei auxilio uallatus, sicut tyrus mari. vel secundum lxx. qui scopulus durissimus quo omnes circumuerbant se procellas.

in effusione sunt. digni abiectione omnium.

sunt in effusione. et facti sunt abhominabiles. sicut ea que dilexerunt.

vii. similes ut sunt fi. q. fa. ea. ut sunt ydolatre. ut ipsa ydola uolenter.

cetera.

vi. x. tribus. velociter de loco suo in captiuitatem abiit.

Ephraim quasi auis auolauit gloria eorum a partu et ab utero et a conceptu.

erat. quia facile pariebant. quia ea que concipiebant in utero gerebantur. quia se subtrahit. auolauit.

Quod si enutrierint filios suos absque liberis eos faciam

licentiam nutriendi multos filios. ... ut perdit eis. quia ... tradi necesse

in hominibus. Sed et ue eis cum recessero ab eis. Ephraim

ut uidi tyrus erat fundata in pulchritudinem. Ephraim educet ad interfectorem filios suos. Da eis domine. Quid dabis eis? Da eis uuluam sine liberis: et ubera arentia.

quia ut si genuerint ut habeant ubi lactare possint.

Omnis nequitie

Si his que deus dat per benedictionem in contrarium muta

mancipantur. Sicut enim qui gule seruit seruus est gule. ita qui seruit libidini: dicendi sunt beelphegor.

Nec dicit. Heretici instabiles et lasciui ab ecclesia recedentes ... sunt tot suo dogmate generent. Quos et si nutrierint in fornicatione. dominus minatur puniendos: cum magistris ipsorum et eis erit eternum ue. Replicat etiam qualis fuit effraym. qui cum iugiter erat in ecclesia inter fluctus huius seculi: firma permanebat in christo fundata. Sed nunc filios suos ad diabolum ab ecclesia ducit ad mortem. Mortem per filios: male cogitationes. vel praua dogmata intelligunt. Que omnia: deus interficiet spiritu oris sui. et nulla die perdet omnes cogitationes eorum et dogmata eorum.

Tyrus ciuitas in medio mari: habundans in omnibus diuitiis. huic tyro: similes se putauerunt. x. tribus: multitudine diuitiarum. et sicut tyrus non timet circumuerbantes undas. sic ille populus dei circumeuntes auxilio dei per me ... habebat iras ad ... populorum.

Exponit. quibus prius fuerat ephraym. ut maior appareret delectio.

Iste interfector intelligitur azael rex syrie qui samariam longa obsidione ita fame afflixit. ut habitatores illius intelligerent utilius esse ad eum exire. et gladio cito perire quam in longa inedia. Quia ... uidet propheta. quod in habundantia donorum dei superbi erant. precatur auferri causam superbie. pro ea causa dominum ad auferendum. da eis. d. Et statim

[illegible]

[illegible]

ipse sibi respondet. da ei. uul. i. i. ne glorient de multitudine filiorum.,

mur: aliqn̄ fēte subtrahunt. iuxta illud. ayta fiant. la. do. et alibi. Disp̄dat dn̄s uniu̇. la. do.

Hīc ds̄ exosos: qui hoīem regem: eligentes: a dn̄i recesserunt imperio. Vl' in galgal. ubi pp̄l's fuat. scdo: circumcisus: pea causa religionis coluert ẏdola: in quor cultura omnia scelera commiserunt.

Cum. x. trib; recessissent: a domo dn̄i. quom eiciendi dicuntur: s; domꝰ dn̄i potest dici. l' terra p̄missionis. l' bethel. l' ierl'm. de qua: captiui ducti st̄. vl' certe domꝰ dn̄i: celum. a quo: corpore deficientes repellendi st̄.,

Reges. x. tribuum: oms̄ p̄ ẏdolatriam adeo recesserunt. potest dici de aduentu x̄: in qua: tam iudei qm̄ isrl'. de domo x̄. electus ē ne saluet̄ cum credentibus.,

Ds̄ in quo fundatus. l' boni patres qui errantib; subuenire n̄ poterunt. nec ds̄ eos p̄teget. iō: nec fructum faciet. q2 nec filios generabt̄. nec bona op̄a habebunt.

Vere. aut. heretici n̄ possut̄ facere fructum uirtutum. q2 dn̄m in quo: radicari debent. p̄diderūt et si aliquos genuint de aduersante: oms̄ mouentur. vl' fructus eor. om̄ia que fingunt: et de corde generant. que arefient: et p̄

i ubi saul unct̄ in regē

eor in galgal. ibi samuel unxit pp̄o inui

quia ibi exosos habui eos. Prop

i. p̄ p̄ ẏdolor cultur̄: qm̄

ter malicia ad

adinuenerunt

inuentionum

eor. de domo

mea eiciam eos.

i in errore manentes.

Non addam ut

i here

diligam eos. os

siarche. l' demones.

principes eor re

i sunt.

cedentes. Per

i a do q̄

cos̄ ē d̄d ut hostib; i vtanuis ; aliij

cussus ē ephraim.

radix eor exsicca

ta ē. fructum ne

i vt

quaquam facient. Quod

sup̄. q̄d si enutrierint filios absq;

si et genuerint in

liberis eos faciam.

terficiam amā

tissima uteri eor.

i vox p̄phe. ex sermone dn̄i irridentis eos. q̄ sibi p̄ace p̄pt̄ sp̄lm pol liceban̄. i vox p̄phe. i faciet.

abiciet eos dn̄s

coluit ē captiuos. i ut ip̄sum so

ds̄ ms̄. quia nō au

Sat. Galgal. re uelo ut uolutabrum. dicat q̄ oms̄ malicias hereticor reuelanda ē. et qm̄ uulua eor sterilis efficiet. q2 uidebunt ignominiam suam et q̄ iactabant se ad alta ascendere: detrudent in infernum. Ds̄ iō h̄t eos exosos. q2 loquuntur contra eum mendacium. vn̄ sequit̄.

Ds̄ n̄ diligat eos̄ clare. et q̄d om̄s reges isrl' a do fuer̄ recedentes usq; hodie tempus manent in captiuitate.

pp. ma. adin. e. d. do. m. ei. e. iō: heretici de domo dei sut̄ eiecti.

Metaphora ab arbore cuius radix: si fert fructum si siccatur: n̄ fert fructum. et si etiā paululum fecit: stati in ip̄so flore siccat̄.

Post h: de omib; iudeis dicit. q̄ mortem eius inclamauerunt. iō: ds̄ repulit eos. et exsiccauit. ne fructum:

[illegible]

[illegible]

possint ferre. Ad 7 si fecint legem di meditari. & si amantissimos filios aliquid scire 7 doctrine de corde suo ptulint: a deo succedent. et erunt vagi in nationibus. non habentes templum. t altare. t ciuitate.

Alia translatio. Vitis aquosa israel quod in malo accipitur. quia sicut aquosa uitis. plus in foliorum quam in fructuum emissione solet luxuriari. sic israel erexit in multitudine ppl'orum. et cum debet agricole referre uuas. 7 fecit lambruscas.

Alia. Hereticorum inter se diuisa sunt corda. 7 contrariis pugnant sententiis. unde interibunt. 7 confringet dominus simulacra eorum que finxerunt.

Salmanasar idem quod sennacherib.

Anno nono anno osee captiuitas erit a sennacherib. 7 tunc dominus simulacra fregit dicent: Non habemus regem qui nos defendat. quia omnis preci

lum colent.   s' domini pphetarum.

dierunt eum. et

s' p diuisa loca: diuersas ciuitates sequi

erunt uagi in natio

nibus.   Vitis   s' subau

dit: olim fuit in patribus, hijs bona.

frondosa israel. fru

s' pagines. bona opa facientes.

s' quia in patriarchis non fuit

ctus adequatus e

quin afferret uuas bonorum operum.

s' sed post.

ei. secundum multitu

dinem fructus sui

multiplicauit al

taria, iuxta ubta

tem terre sue. ex

uberauit simulacris.

Diuisum est cor eo

rum, nunc interibunt.

s' deus omnipotens. s' palam

Ipse confringet si

s' sicut p famulos. s' alia. sensus

mulacra eorum. de

hereticorum inter se diuisos destruet.

populabitur aras eorum.

7 ipsos eternaliter dampnabit.

Quia tunc dicent

non est rex nobis. non enim

erunt attriti mendacia. sed erodi

timemus dominum. 7 rex

gistros qui nobis prius imp

quid faciet nobis?

tribuunt. hij abiecti a deo. 7 nos. ua gi in nationibus. nunc ad has. nunc ad illas sententias transeundo. 7 gentilium mittantur errores.

Habundantiam fructuum tunc in multitudinem sdolatrie. ut quanto plures haberet pplos. tanto pluta edificaret altaria. 7 habundantiam terre uiueret. uilius dolor.

Alia. Heretici dum sunt in domo domini uocantur uinea domini. 7 afferunt ubes fructus. recedentes uero ab uno altari. i. unitate fidei. plures erexerunt struunt aras. 7 iuxta ub. terre. s. iuxta acumen ingenii a deo dati exuberant simulacris. quia quanto p natura acutiores. tanto pfundiora 7 inaudita pferunt dogmata.

Tradunt hebrei. quamdiu pari sensu reges 7 ppl's colebant uitulos. non uenit captiuitas. quia quadam modo potuit excusari. ppl's quod p uiolentiam regum adydolatriam trahentur. sed postquam osee qui fuit ultimus rex. x. tribuum: pmisit pp'lo. ut si uellent iret ad templum domini ierosolimis 7 ibi sacrificarent diuisum est cor eorum. quia ppl's regi in hoc non consensit. ut ab ydolatria recederet.

Alia. Discipli contrariorum dogmatum cum eorum fuerint. non habemus reges. i. magistros quia decipient

7 nos. carens omni excusatione. nono anno ipsius osee. p sennacherib est captiuatus 7 in assyrios traductus. habitans

X.

in ciuitatibus medorum: iuxta fluuium gozam. Unde ait: nunc .i. post quam ablata est omnis occasio. statim in ibunt eterna captiuitate.

bus: dominum non timuimus. et rex quid faciet nobis? quod profuit nobis eos sequi: quorum in necessitate non sentimus auxilium: hec dicent. quum etsi aliquando occasionem. ut non ipse. sed per doctores errasse uideantur. Unde: et uba- rusiones. Heu cor incutile erunt. et ferient fedus non cum domino. sed cum amaritudine ut in die iudicii germinet super sulcos agri .i. cordis eorum ut qui seminauerunt in gaudio: metant in lacrimis.

pes nostri capti et interfecti. et quare hoc: supponit causam. scilicet: carentes homine regente. quia non timuimus uerum regem dominum sine cuius auxilio quid ualeret homo rex.

Uox prophete. ex sermone dei irridentis eos. qui sibi pacem et prospera pollicebantur.

Loquimini uerba uisionis inutilis. et ferientis fedus cum mendacio. et germinabit quasi amaritudo. iudicium super sulcos agri.

Promittebat uobis prospera. sicut hucusque fecistis. sed omnia uobis in contrarium ueniunt. Unde subdit: et ferientis fedus: non cum deo sed cum mendacio. dicentes. pax erit uobis. et ideo ipsum fedus mendacii non germinabit uobis bonos fructus quibus saciemini. sed iudicium amaritudinis et captiuitatis. et interfectionis. et hoc super sulcos agri .i. terrena corda de quibus malum semen exiuit.

Ait. Vaccas betha. Heretici qui dicunt se habitare in samaria .i. in custodia mandatorum dei. colunt uaccas .i. lasciuas sectas sed in die iudicii cum amare punientur: lugebit populus super eum uitulum .i. super dogma peruersum quod habebant quasi deum. Sed reditum non dixit exultabit sed exultauerunt super gloria sua. quasi quondam gloriosa confinxerunt. eo quod transmigrasset populus a deo. sine gloria dei a populo a quo fuerat relicta. Quicquid autem heretici pulchro sermone locuntur regi suo .i. diabolo. mittunt munera ad quem cuncta referunt. Unde: confundentur in eternum.

Vaccas bethauen *(a deo. et rebus subuerse sunt)* coluerunt *(ut non solum uitulos. sed etiam uaccas colerent in betel)* habitatores samarie. quia luxit super eum *(qui eum colebat.)* populus eius *(uituli.)* et editui *(sacerdotes.)* eius super eum exultauerunt in gloria *(.i. in uitulo qui erat gloria eius populi. eo quod aureos haberet deos.)* eius *(scilicet populus lugeret et sacerdotes exultant.)* quia migrauit ab ea. Siquidem

Legitur in libro regum: manaen regem israel regi assyriorum phul. misisse mille argenti talenta: ut esset manus eius cum eo. Inter que munera creduntur aurei uituli: transmissi.

Nota per uaccas unum uitulum significari qui in bethel unum singulariter ponit super eum.

Ier. Quia luxit. Mirum quod lugente populo exultant sacerdotes. Sed tradunt hebrei uitulos aureos a sacerdotibus furto sublatos. et in eodem loco suppositos fuisse ereos et deauratos.

[illegible]

[illegible marginal notes]

Sicut spuma et bulla aque: cito transit et dissoluitur. sic regnum x. tribuum cito finietur. qui noluerunt audire osee regem. ut redirent ad ierusalem. sed secum eum perire fecerunt.

Transire fecit. Samaria .i. specialis nequitia que se a populo dei diuiserat. fecit regem suum .i. doctrinam hereticorum et uelocitatem cum sit. qui spumam que dum uidetur cito dissoluitur. Heretici enim spumantibus uerbis tument. sed cito dispergentur in quibus peccauit israel et tanta erit solitudo ut preuideo ne ut spine et tribuli que nascuntur in locis incultis ascendant super aras eorum et omnibus subuersis in die iudicii dicent montibus cadite .i. magistris quos altos putabant operite nos.

scilicet uitulus ad assyrios. quod uitulus erat ipsi

Et ipse in assur delatus est munus regi ultori. *scilicet sennacherib qui iniuriam dei, qui de ydolatris uindicauit.* Confusio ephraim *scilicet uitulus* capiet et confundetur israel in uoluntate sua. Transire fecit samaria regem suum quasi spumam super faciem aque. Et *in quibus ydolis immolabant* disperdentur excelsa *excelsa fuerant peccata israel* ydoli peccatum israel. *signum ultime desolationis* lappa et tribulus *ut nec uestigia remaneant* ascendet super aras eorum. *magis obstantes* et dicent *mori quam uidere ea que afficeris quasi uiuere alii* montibus operite *beati quorum tecta sunt peccata* nos. et collibus cadite super nos. *Quilliceto ...* Ex diebus gabbaa

Lugente quidem populo. quod uitulum cetera munera ut in israel misit uitulos aureos sennacherib regi assyriorum exultabant audituri. quod fraus eorum non poterat deprehendi.

Confusio .e. deprehensa fraude quod essent uituli regi assyriorum putauit regem israel uoluisse illudere sibi et munera que ad placandum data erant magis iratum reddiderunt. unde postea eos debellauit. Dicit ergo confusio .i. perditio capiet ephraym. et erubescet israel in uoluntate .i. consilio. quo auxilium petierat ab alienigena.

Hec non solum ad captiuitatem x. tribuum sed generaliter ad omnes iudeos tempore romanorum possunt referri. unde dominus in euangelio. filie ierusalem nolite flere super me sed super uos. Vel de die iudicii dicent scismatici qui palliatitudinem uirtutum montes scilicet operite peccata nostra uestris precibus et collibus qui non habent naturalem altitudinem sed putabunt habere aliquid sublimitatis. montes operient. colles cadent. Vel iuxta litteram imminente die iudicii tanto terrore concutientur ut si fieri posset optarent effugere presentiam iudicis et temporaliter potius quam eternaliter perire.

Ex diebus gabaa. Gabaa: collis interpretatur. Hereticus autem putat se doctiorem quam ecclesiam et aliquid sublimius inuenisse. A diebus ergo collium peccat israel .i. ex quo deserens montes ecclesie descendit ad hos colles et in

Ex diebus gabaa. Ex quo beniamin tur

[illegible]

in his collibus. Non comprehendet eos prelium quia si relictis montibus ecclesie generant filios iniquitatis in his collibus, cum persecutio venerit, diabolus suis parcit. Aliter sub interrogatione legitur. Peccavit Israel a diebus collium, et ibi stetit. Sed nonne per ecclesiasticos viros debet contra eos prelium fieri, et eorum error destrui super filios iniquitatis? Quasi superati fuerint, permittit deus quod eos corripiat et erudiat, et contra magistros congregabuntur discipuli prius decepti, et videbunt correctionem propter duas iniquitates, quia et ecclesiam reliquerunt et falsas doctrinas sibi adinvenerunt.

Multitudo assyriorum per quam corripietur et corrigetur propter duas iniquitates, scilicet quod vindicavit iniuriam hominis et non dei. Vel quod primum peccavit in ydolo Miche, secundo in vitulis. Vel quod peccavit in duobus vitulis in Dan et in Bethel, vel etiam quod deum deseruit et ydola coluit.

Vitula Ephraim, id est aliquis eruditus in lege dei, ut tereret aream scripturae et meditaretur die ac nocte, cepit abicere iugum legis et contendere contra ecclesiasticos viros ad subversionem audientium. Unde dominus elevatam cervicem et sibi sublimia presumentem vel iugo premet, vel ipse dominus sessor calcabit pedibus suis et ascendet super eam ut sciat se habere dominum. Iudas autem, id est vir ecclesiasticus, arabit terram cordis in bono perseverans. Et Iacob, id est supplantator vitiorum, glebas, id est hystorie duriciam conteret et in partes spiritualitatis dividet ut possint fruges reddere spirituales.

(vite tempore et crudeliter interfecit. Vel quia relicto deo Saul regem elegit. Vel steterunt in ipsis peccatis perseveraverunt. Vel quia non est subversum ydolum)

Peccavit Israel. Ibi steterunt (de domo Miche, id est propter) **non comprehendet** (perseveravit populus in ydololatria, ne reverteretur ad dominum) **eos in Gabaa prelium super filios iniquitatis. Iuxta desiderium** (vel voluntatem) **meum corripiam** (vel tradam eum hostibus) **eos. Congregabuntur** (vel et) **super eos populi, cum corripientur propter duas iniquitates suas. Ephraim vitula docta** (amore consueti laboris et) **diligere tri-** (vel lxx. con-)

propter occisam uxorem levite peccavit Israel, qui contra filios iniquitatis insurrexit magis quodam naturali motu quam ut deo placeret, et agens vindictam hominis dei iniuriam non vindicavit, nec ydolum in domo Miche subvertit. Debuisset enim prius dei et postea hominis iniuriam vindicare. Sed quia sacrilegium in deum vindicare contempsit, comprehendit eos prelium in Gabaa, id est non iuste captivati sunt in prelio in Gabaa, non quia vindictam exercuerunt contra filios Beniamin sicut ipsi putant. Ibi enim bene fecerunt quod scelus sanguine vindicaverunt, et si plus fecerunt ex naturali dolore quam amore iustitie.

Hanc habet consuetudinem sermo divinus ut per tropologiam et metaphoram hystorie exprimat veritatem. Quia Ephraim similis est vacce que a iuventute didicerit in tritura grana a paleis separare, que aliquando fatigata labore prosilit ab area, sed mox cibi redit ad aream. Sic Israel propter ydolatriam sepe afflictus tamen vo-

...luntate sua. et ingluuie inuentis. id est ad ydolatriam redeunt.

Decem tribubus per ydolatriam captiuatis due tribus, id est iacob, id est qui de aliis tribubus fuerant relicti, ceperunt corda sua arare et duriciam frangere, ut bonum fructum in cultura dei possit referre.

Nouale est ager terre primum proscisus.

Me hortante ad bonum. uos econtra cogitastis a me recedere. et ydola colere. unde messuistis mortem et captiuitatem uobis euenire fecistis.

Suscepistis retributionem quam operabatis uobis bona. et uenit aduersitas.

... temptationem.

Et ego transiui super pulchritudinem colli eius. ascendam super ephraym. Arabit iudas confringet sibi sulcos iacob. Seminate uobis in iusticiam. et metite in ore misericordie. et innouate uobis noualem. Tempus autem requirendi dominum cum uenerit qui docebit uos iusticiam. Arastis impietatem iniquitatem messuistis, comedistis frugem mendacii. Quia confisus es in uiis tuis et in multitudine fortium tuorum. Consurget tumultus in populo tuo.

(interlinear glosses: scilicet ...; scilicet edomiui. — scilicet nouum cor facite uobis. — scilicet causa cur hec omnia fiant. — scilicet subaudi: tempus erit. scilicet per incarnationem. quando omnia manifestabuntur que in lege sperabantur. finis enim legis christus. — scilicet ephraim. scilicet ydolatrie. — scilicet in robore exercitus. non in deo. — scilicet id est ueniet sonitus ululantis exercitus assyriorum.)

Quia ephraym non uult recipere legem ego transiui super pulchritudinem colli eius iugo imposito edomiui. et ascendam super eum. iterum imposito iugo grauiori. ut discat lasciuiens uacca laborare quod non uult. et per iugum. dominatio gentium. quam non permittam a collo eius remouere ut uel sic ad eum redeat.

Adhuc seruat metaphore uerba. et iubet ut seminent in iusticia. id est obseruatione legis. et metant in gratia euangelii. unde est: penitentiam agite. et benefacite his qui oderunt uos.

Aliter. His qui ab ecclesia separati sunt. et falso christiani dicuntur. precipitur ut agant penitentiam. et uetustis relictis. seminent iusticiam. ut in nouo metent misericordiam. et innouent noualia bonorum operum. et querant dominum qui eos doceant ueram iusticiam.

Heretici arant impietatem male docendo. et merito sue iniquitatis. et mendacii dampnabuntur. Que enim seminat homo hec et metet.

Aliter. Hereticus in falsis suis sententiis confidit. et in illis quos falsa scientia roborauit. et ideo consurgit tumultus in populo tuo. quia quicquid loquitur non ratio sed clamor et tumultus est. et omnis munitio tue. Non enim testimoniis scripturarum. sed arte diabolica et argumentis phylosophorum confidit.

[illegible]

Aliter. In his notantur duces hereticorum qui altare dei sibi vendicare conati sunt. Unde qui dixerunt. Hereditatem possideamus omnis sanctuarium dei. falsa deceptis populis predicantes. ut non querant vivum panem: qui de celo descendit. Sic fecit vobis bethel a facie malicie nequicie vestre. hoc et hereticis aptatur. Sic faciet vobis ecclesia vestra. quam vos vocatis domum dei. Sed ex quo a vobis tenetur. non domus dei. sed bethaven. id est domus ydoli est vocanda propter maliciam vestram.

Super dixerat transire fecit samaria regem suum quasi spumam super faciem aque: eandem rem replicat. sub alia similitudine. Est autem mane ortus aurore. et principium diei. a fine noctis usque ad ortum solis.

Heretici: sicut diluculum transibit et rex eorum. id est diabolus. vel heresiarcha: qui in infantia crediderunt. et quando erant parvuli. et Christum dicebant. dilexit deus. et per doctores ecclesie vocavit de tenebris egypti. Sed vocati recesserunt a facie eorum. et adoraverunt beelphegor. id est viciis suis. et libidini servierunt. et postea immolabant simulacris. que sibi confinxerunt. Singuli enim heretici habent suos deos. et quodcumque finguntur colunt. quasi sculptile. et conflatile.

Aliter. In tantum dilexi eos: et tam clemens pastor fui. ut morbidam humeris meis portarem. Ipsi vero ignoraverunt. quod mea passione curarem illos. et quia amator sum omnium vinculis caritatis traherem eos ad credendum. Unde: nemo venit ad me nisi pater meus traxerit eum et arbitrantes iugum

XI [illegible]

[illegible]

quia in ysaia scriptum est quia ascendit sennacherib et cepit omnes civitates unde munitas.
Et omnes munitiones tue vastabuntur
sicut vastatus est
principes madianitarum. a familia
umbra commotionis.
salmana a domo
gedeonis. id est dampnavit aram eius destruendo. et lucum succidendo.
eius qui iudicavit
baal in die prelii.
mater allidetur super filios. id est nimio dolore constringetur morte filiorum. o israel.
matre super filios. Sic fecit vobis
in quo vitulum adorastis. et deos egyptios venerati estis.
bethel. a facie malicie nequicie vestre.

[Blue initial] Sicut mane transiit
ortus aurore. ita celeriter.
o socii captivi a assyriis. erat
sub tributo.
pertransiit rex israel.
in egypto ydola colens. in patri
exponit beneficia que deus eis contulit.
Quia puer israel. et dilexi eum.
archis.
et ex egypto
primogenitus meus israel.
per moysen.
vocavi filium meum.
moyses et aaron.
[Red initial] Vocaverunt
exirent de egypto.
sed vocati. contra iterum in deserto
eos. sic abierunt a facie eorum.
ydola colentes. insuper tempore achab
baalim
in terra promissionis diversis ydolis
immolabant. et

Ut quomodo salmana interfecit filios coram matribus ipsis quia matres super filios occisit. sic et filii tui o ephraym: tecum interficientur. Unde et gedeon: dixit ad principes madian. quomodo absque liberis fecit gladius tuus multas matres. sic sine liberis erit mater tua.

Hoc testimonio utitur matheus. quando ex precepto angeli ex egypto reductus ihesus cum matre ad terram israel quia hec typice referuntur ad Christum. tamen qui typum fuerunt salvatoris. non pro opera sua eum figuraverunt. Typus enim partem indicat. quod si totum precedit in typo. iam non est typus. sed historie vita sapellanda. Spiritualiter autem deus filium ex egypto

[illegible]

[illegible]

molabant.
simulacris sacrifica
bant. Et ego quasi nu
tricius ephraim. por
tabam eos in brachi
(cum fecissent caput tu)
is meis: et nescierunt
(tuli, dedi eis locum patriae. et ignoraverunt)
quod curarem eos. In
(quod vellem eos mundare ab ydolis suis.)
funiculis adam tra
ham eos in vinculis
caritatis. et ero eis quasi
(auferens ab eis iugum ceterarum gentium.)
exaltans iugum
super maxillas eorum
et declinavi ad eum
(verbi)
ut vesceretur. Non
(communicantis.)
revertetur in terram
(sennacherib.)
egypti. et assur ipse
(Sed quia filii patris)
rex eius. quoniam nolue
(in homine quasi in deo. patriam. et festa subau)
runt converti. Cepit
(sed in magnis possessionibus.)
gladius in civitatibus eius. et
(principes et robur exercitus.) (ipsos principes qui)
consumet electos eius. et comedet
(ante capita alios regunt. vel capita consilia eorum.)
capita eorum. et populus meus pende
(remedium invenire poterit.)
bit ad reditum meum. tunc sero penitens obta

to vocavit. quoniam
in ascensione ad
dexteram suam
collocavit.

Eos portabam.
per diem abscon
di eos nube. ne
estuarent. per
noctem illumi
navi. ne tene
bris terrerentur.

i. quo affectu
feci adam sanctum.
eadem dilectio
ne volui istos
sanctificare. quod ex
ponendo sub
dit. In funiculis
caritatis. i. af
fectu dilectionis.

Declinavi man
na in deserto. non
quod deus ad eum de
clinavit. sed
manna decli
nare fecit.

Ephraim. habita
vit ephraym
in egypto.

(hostium.)
(dis inficere.)

meum leve esse et iustissimum
et declinavi ad eum. deserens
celum ut cum eis habita
rem. et assumpta hominis forma
dedi eis escam corporis mei.

Videlicet in solitudine
vii: expandit alas suas. et al. e.

Alia translatio. In funiculis
hominum. i. ea caritate qua as
trinxi me abraham. ysaac
et iacob. et ceteros coniungam
istos michi.

Heretici dicunt se habere sanctam
trinitatem et ecclesiam salvatoris
sub prava fide semper sunt in egypto.

i. legem meam
quoniam sicut ma
ximum iugi
pondus portave
runt.

quia ergo in
habitavit
in egypto.
sensus magis
nus assyri
erit rex eius.

Ephraim. Sub ma
naen rege. et
tribuum fuge
re voluit in e
gyptum. a fa
cie sennacherib.
et captus est ab
illo. qui dominatus
est illi. vere
in eternum. Ut re
versus dicit quoniam
in terra sancta deos
egyptios adora
verunt.

Et cum in tim
...

Volunt enim
ephraym
reverti ad ec
clesiam. virtute
i. fidei
ta semper in lan
guore versa
tur. demo
nibus et pertur
bationibus
subiacens.
Ideo gladius
i. sententia spiritualis
vel sermo ec
clesiastici vi
ri. debellans
eos. semper ver
sabitur in

urbibus eius. quasi impie extruxit contra dominum. et populus deceptus in incolatu suo pendebat incertus quid agat,

brit meum reditum. hoste iam cuncta uastante. et tunc. non proderit ei.

Inter .v. subuersas urbes maiores fuerunt in scelere et in pena. sodoma et gomorra. quibus duabus comparantur due tribus peccantes .vii. in ysaia. Audite uerbum domini principes sodomorum et percipite legem dei populus gomorre. Et ezechiel. Iustificata est sodoma ex te. Quia ergo due tribus templum habebant. et ibi ydola colebant. magis peccantes maiori pena digne sunt. quoniam .x. tribus. que longe a templo. et iersalem erant. Due ergo tribus sodome et gomorre uisce comparantur, .x. uero adame et seboim. que subiecte maioribus: earum exemplo corrumpebantur. et ideo minus puniende. Aliter. Si tr[ibus] et ecclastici uiri. hereticis eisdem criminibus quibus heretici contaminentur. non adame et sebo que minores. sed sodome et gomorre: que maiores sunt comparantur. Ad hereticos autem et ad populum deceptum dicit dominus. quia non penitent ponentur sicut adama et seboim. ut nullam spem salutis habebunt. Sed iterum pius pater mutat sententiam. et penitet quod talia sit locutus. In quo ad conuersionem et penitentiam uocat. Non disperdam quantum in me est. deus ego. subaudis lapsis manum porrigo. errantes reuoco. et quia sanctus sum: ideo: non ingrediar ciuitatem. id est conciliabula hereticorum. sed exeuntes

Auxilii gladio in temporis: illi qui remanserunt: imponetur iugum grauissime seruitutis pro magnitudine peccati. quousque hodie sunt in montibus persarum.

Iugum autem imponetur eis simul.

quod non auferetur
quia non sine dolore dare te possum

Quomodo
in captiuitatem. quomodo

dabo te ephra
sicut pater uolo te protegere. sed indeo te dignum per

im. protegam
correctione.

te israel. Quomodo

dabo te sicut

adama ponam

te: ut seboim:

Conuersum est in
me cor meum
quia cum ita dicerem.
pariter conturba
quia penitet delere me populum meum.
ta est penitudo
ergo. ut delerem.
mea. Non faciam
secundum furorem.
am furorem me
ac clementia
ire mee. non conuer
non perdam quantum in me est,
tar ut disperdam

Potest hoc referri: ad tempora romanorum. quando in ultima captiuitate dampnati sunt.

Cum ex supradicta comminatione uidetur deus sententiam non relinquens locum penitentie. nunc affectu pii patris loquitur qui incorrigibili filio: post uerba addit uerbera.

Licet non sine dolore redigam te in solitudinem. et usque ad cineres sicut adama et seboim et ceteras ciuitates sodomorum.

Misericordia uincit austeritatem iudicis mitigat. pietas patris. uiscera mea non possunt pati: ut ita deleatur populus.

Non peccatio ut disperdam impenitentium. sed ut emendem. Crudelitas mea: penitentie et pietatis occasio est hoc. ideo: quoniam deus ego. homo punit: ut perdat. deus: ut emendet.,

ephraym. qm ds ego. et n homo. In medio tui scs. et n ingrediar civitatem. Post dnm ambulabunt. quasi leo rugiet. quia ipse rugiet et formidabunt filii maris. Et avolabunt quasi avis ex egypto et quasi columba de terra assyriorum. et collocabo eos in domibus suis dicit dns. Circumdedit me in negatione ephraym et in

Si penitere volueris: ero in medio tui scificator et salvans te.

Vir amos. Dns ex syon veniet. rugiet minando. Rugiet dns eum dixit. sicut adama ponam te. et ... Omnis arbor que non affert fructum bonum excidetur. et in ignem mittetur. Rugiet et dicet. Discedite a me operarii iniquitatis.

Tradunt hebrei qd in egressu de egypto cum extrema parte mons altus. ex alia mare rubrum. ex tercia hostes essent. ex ceteris tribubus desperantibus. et rediturus in egyptum. et bellare volentibus solus iudas ex precepto dei fiducialiter e ingressus mare cum suis fidelibus moyses et aaron. unde et reg

si aliene gentis sub avida vitte ... desertam. ... ab illis recipiam. Ut non ingrediar civitatem. que sanguine et scelere fabricatur. sicut caym primus parricida. edificavit civitatem nomine filii sui enoch. Sed manebo in civitate que cepit ab abel.

Iter. Cum leo rugit: ululatibus ac bestie terre vocis eius terrore se movere non possunt. Ita dno comminante filii maris .i. huius seculi tempestuosi: pavent. et vadunt ad nidos .i. ecclesias. in quibus cum eis habitabit. Hi videt ad adventum xpi. que adhuc post tolant et ferunt. Sed nos iam non sacra videmus. qd et de egypto. et ab assyriis .i. ab oriente. et ab occidente. et ab aquilone. et meridie cotidie veniunt. qui recumbant cum abraham ysaac et iacob: in regno celorum.

Alit. Cum verus leo rugiet. falsus leo: qui e adversarius. tremet. et non poterit os aperire ad pravum dogma. et qui ab eo fuerint capti. rugitu .i. comminatione veri leonis soluti. sequuntur dnm suum. et filii maris. qui in amaritudine et falsis aquis hereticorum steterant. formidabunt. et ab illis revolabunt ad dnm. ut qui sub hereticis laboraverant: quiescant in ecclesiis. a quibus aberraverant. Egyptus. tributo. vel angustia. Assyrius: dirigens et arguens. Ab his liberabuntur heretici: cum habitaverint in domibus suis. et dixerint malis patribus relinquere vob. do. vestra deserta.

Alit. Circumdant heretici dominum: in negatione sua. quecumque

[illegible]

C. xii

[illegible]

eni dicunt. negatio et mendatium
et in dolo. quia quecumque simu
lant artificioso sermone com
ponunt. Iudas uero id est ecclesiasticus
uir. si superbit. si inflatur. ut heri
ci. sed humiliatur cum deo. et cum
choro sanctorum fidelis est.

¶ Refert hystoria manaen re
gem israel pace fracta cum as
sur. petisse auxilium ab egyp
tiis. quod est pascere uentos. id est deci
pe se uana spe ponendo spem in
homine. et sequi estum. id est ire ad me
ridianam plagam. et tota die
id est toto tempore nichil agere. nisi
illudere sibi. et colendo mendacia
id est ydola. dum huc illuc discur
rit. uastitatem suis urbibus pre
parat. et oleum in egyptum fe
rebat. Cum manaen uideret
sennacherib ex federato factum
sibi aduersarium. petiit auxili
um a pharaone. mittens ei mul
ta dona. clarissimum oleum
quo samaria habundabat.
nec in egypto tale inuenitur.

¶ Aliter. Heretici malis operibus leti
ficant immundum spiritum. et se
cuntur estum. qui flores et ger
mina discutit. et mendacium id est
falsam doctrinam. qua multos
decipiant. et inde uastitatem id est
interitum sibi et suis multipli
cant. sed cum a. mundi. qui cum
demonibus pacem habent. quorum
uoluptates sequuntur. quorum
princeps est sensus magnus. ut
quecumque finxit sapiens simu
lasse uideatur. Oleum in egyp
tum ferunt. quia cum sint inter

dei uolebant colendo ydola
dolo domus
israel. Iudas autem
testis descen
dit cum deo. et cum
sanctis fidelibus.
Ephraym pas
cit uentum. et sequitur estum. tota die
mendacium et uasti
tatem multiplicat.
et fedus cum assyriis in
iit. et oleum in
egypto ferebat.
Iudicium ergo
domini cum iuda
et uisitatio su
per iacob. iuxta
uias eius. et iux
ta adinuenti
ones eius red

num. hec tribus
meruit habere. Ali
ter. x. tribus ydo
la colentibus. iu
das id est due tribus
que habebant
templum et le
gem dei creden
tes et dei seruientes
descendit humi
liando se. secuti
uestigia dei. sic
sancti patriarche. et
alii fideles.

¶ Aliter. Possunt
hec eadem dici in
uiro ecclesiastico qui
corripit a deo. quod
inmemor bene
ficiorum. non cesset
addere peccata pec
catis. qui te nas
centem ecclesia
in fide parturiret.
supplantasti in
deum siue genti
lem fratrem tuum
et eius primogeni
ta accepisti. et
in fortitudine
tua directus est cum
angelo. et uincens
malignos spiritus
et roboratus bene
dictionibus ange
li id est dei inualuisti
confringens peccati
bus. faciens eum
tibi adiutorem.
ut inualesceres
contra homines et cum

[illegible]

[illegible] per beneficia patriarche iacob [illegible]

fecisses: flevisti. et rogasti angelum domini et peccatorum tuorum recordatus. invenisti eum in bethel. i. in domo dei que est ecclesia. et ut sciatis quia siste iudas esset. addit ibi. i. in ecclesia locutus nobiscum tantis. et ex eo nomine usque hodie. scilicet censemur nomine. Ita quod oportet qui confiteris dominum convertere cotidie ad dominum per penitentiam. et si peccaveris. die. dic cum propheta. laboravi in gemitu meo lavabo per singulas noctes. fac misericordiam: ut misericordiam consequaris. ita iudica sicut vis iudicari. et spera in deo.

In patre locutus est nobis filiis dicens. Tibi dabo terram: in qua dormis. et semini tuo.

Chanaan. in. m. e. facta ammonitione ad iudam sermo ad. x. tribus convertitur: que chanaan dicitur: non per naturam. sed per malicie imitationem. vii: a die

det eis. In utero

scilicet rebecce.

scilicet sua virtute. sed dei dispensatione: quia eum sibi futurum previdebat fidelem patriarcham.

supplantavit

scilicet esau.

fratrem suum. et in fortitudine sua directus est cum angelo. et invaluit

scilicet contra.

ad angelum. et con-

scilicet recepta [illegible] benedictione a victo.

fortatus est. et fle-

scilicet prius flens rogavit non dimittam te. nisi benedixeris michi.

vit. et rogavit

scilicet eundem etiam angelum,

eum in bethel.

scilicet cum patris et matris consilio fugeret in mesopotamiam.

invenit

scilicet eundem angelum.

eum et ibi locutus est nobiscum. et dominus deus exercituum dominus memoriale eius. et tu ad dominum deum tuum converteris. misericordiam et iudicium custodi et spera in deo tuo semper.

Chanaan.

scilicet i. ephraim. in cuius ma-

nebris sciam species: se habere mentiunt. Sed licet conentur veritate miscere mendacio. oleum aquis et ceteris liquoribus non miscetur. Semper veritas super est mendacium deorsum.

Quia cum angelo tota nocte pugnavit. ut benediceret. vii: israel i. directus vel rectus dicitur.

Exponit beneficia dei collata iacob. et in eo: iude filio. qui et in patre nominatur: filius. ut et dimina in iacob. i. iudam et diviciam iude. in deum cognoscat.

Invaluit ad angelum. precibus impetrans benedictionem.

Et dominus deus exercituum. hoc est. hoc memoriale nominis sui dedit illi ut diceretur israel. i. videns deum usque hodie quod nomen retinent filii eius et hi nomine. nominis dei semper recordatur. a quo: et ita vocatur.

Miserere anime tue. deum fratribus. deum: discerne. inter bonum: et malum. et sic. bonis operibus semper ad maiora proficiendo. spera in deo semper quia omnis laus in fine canitur.

Ad postquam hanc dixit propheta ad iudam. o iuda. cum hec: ita se habeant. imitare patrem tuum. plora. roga. crede. hic impletum est quando una die. v. milia et alia tria crediderunt.

Ad. In manu hereticorum statera

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ra dolosa. que quoscumque pos-
sunt decipiunt: et innocentes
calumpniantur: et cum deceperint
solent dicere: divites facti su-
mus: turba disceptorum. Inve-
nimus per dolum. Omnia figmen-
ta hereticorum per dola sunt. nec diffe-
runt a simulacris gentilium.
Solent etiam dicere. Quicquid
fecero: non poterit michi imputa-
ri. que habeo divitias argumen-
ta phorum: multitudine populi
eam qui indicet: me peccaverit
p v t a b i t.

¶ Att. Ad eos qui seducti sunt
ab hereticis dicit: ut redeant ad
dominum. qui eduxit eos de egy-
pto. i. de tenebris erroris et ge-
tilium. et ne forte peccati me-
mores: tardius revertantur
adhuc inquit sedere vos fa-
ciam. in t. ut quod facit basa.
hoc faciat penitentia et habitent
in tabernaculis. i. ecclesiis. et ne
putent heresiarchas spiritu dei
locutos. Ego inquit sum
qui locutus sum ad prophetas:
non ad magistros vestros.

¶ i. scenophegie. que septi-
mo mense celebratur. in me-
moria egressionis de egypto.
Sicut inquit de egypto te
liberavi. et habitasti. xl. annis
in tabernaculis ad celestem terram
festinans. sic nunc educam
te de imminente captivi-
tate. ut sollempnitates mo-
re patrum celebres: si tamen fe-
ceris que precipio. ego enim
locutus sum per prophetas p.

num est statera dolosa. contra hoc quod dicit
IN MANU EIUS STATE
dicit. Sit tibi equus modius. et equa st-
RA DOLOSA CALUP-
negatarius. Calumpniam dilexit quia si-
NIAM DILEXIT. ET DI
pauperes opprimit per potentiam. quasi
sapit quod dicatur canaan. i. x. tribubus.
XIT EPHRAYM. VERU
non enim unumcumque hec habeam suffi-
cit michi ut habeam quod possideam. nec ali
TAMEN DIVES EFFECTUS
sum. i. se rogavit eum.
sicut guloso venter deus est. ita avaro
INVENI PER DOLUM MI
aurum.
OMNES LABORES MEI
NON INVENIENT MICHI
INIQUITATEM QUAM PEC
quasi. tu letare
CAVI. ET EGO DOMINUS
scelere et iniquitate ego autem sed ubi servi
DEUS TUUS DE TERRA E
ebas in luto. sed egypti
sed adhuc locum penitentie tribuo x. permissis
GYPTI. ADHUC SEDERE
ut ad me redeas invito
TE FACIAM IN TAB
NACULIS SICUT IN DIE
BUS FESTIVITATIS. ET LO
LOCUTUS SUM SUP
... moyses in modum crucis
sed in moysen. in ysaiam. et aliis.
PROPHETAS. ET EGO VISIO
NEM MULTIPLICA-

rusalem dicitur.
patri tuis amo-
ris et mater.

¶ Qui qui indi-
gent mea pe-
cunia: non accu-
sabunt me. quod
eam per peccatum
acquisierim. sed
potius me lau-
dabunt. quia qui
iniqua gerit
benedicitur. et di-
vitum mul-
titudo sunt omnia.

¶ Omnis prophetia
visio dicitur. unde
prophete videntes
dicebantur.
quia quod loque-
bantur spiritua-
liter intelli-
gebant. quibus
non uno modo sed
multis generibus
prophete futura
monstravit deus.

¶ Multiplicata
visiones in pro-
phetis legimus.
quando ysaias vi-
dit dominum sede-
ntem super soli-
um excelsum.
tendebat ma-
nus. ut vince-
retur amalec
quando ionas
tribus et tribus

[illegible]

[illegible marginal note at top]

O.

noctibus fuit in profundo et in aliis multis.

Ut adam tenuit corpus illius qui dominus ens. Galaad formavit ecclesiam sic ionas qui tribus diebus fuit in ventre ceti. Sic david qui goliam stravit.

Mittit nos ad hystoriam geneseos. in quo multa beneficia dei in patres: et duritiam populi in deum commorat.

Cum utique fuerint captivati: altaria erant sine cultura. sicut tumuli de lapidibus et harena congregati.

Aliter. Jacob supplantator israel videns deum. Rachel prius ste[ri]lis. sed formosa quam diligit iacob ecclesia est. lyppa. sed fetosa synagoga est. moyses sed qui populum eduxit de tenebris ignorantie huius seculi et ad iordanis .i. baptismi fluenta perducit.

et in manu prophetarum assimilatus sum. Si in galaad ydolum tamen frustra erant in galgal bobus immolantes. Nam et altaria eorum quasi acervi super sulcos agri. Fugit iacob in regionem syrie et servivit israel in uxorem et in uxore servivit. In propheta autem eduxit dominus israel de egypto et in propheta servatus

Si in galaad. Galaad civitas est trans iordanem in tribu gad. ut supra galaad civitas in tribu iuda operantium ydolum. Galgal vero civitas in tribu iuda iuxta bethel. de qua supra. Omnis malicia eorum in galgal. Aliter. Si galaad .i. x. tribus colit ydolum. que templo et sacerdotibus et religione carent. Tu vero o iuda frustra veneraris ydola in galgal. cum habeas templum. sacerdotium. etc.

Aliter. Galaad. Translatio testimonii. Galgala vero volutabrum interpretatur. potest quod dici. quod principes hereticorum testimonia veritatis. transferunt in mendacium. et quicquid colunt ydolum est. et sacrificia eorum habent similitudinem acervorum de lapidibus. Sicut enim acervum de lapidibus. hic atque illic congregant. ut de sabulo. Ita heretici de secta ri sapientia fraude et mendacio simulacra componunt. dum et suis erroribus immolant adorantes opera manuum suarum ad instar boum. cuncta pro terrenis frugibus operantur.

In moyse. qui ira dei pro peccato vituli. contra illum populum commota erat. Et moyses pro stulticie. Aut dimitte istis. aut dele me de libro tuo. et sic operatione eius servatus est populus vituli.

ſpiritum et dulcem.

est ad iracundiam me provocavit ephraym in amaritudinibus suis et sanguis eius super eum veniet et obprobrium eius restituet ei dominus suus.

C. xiii.

Loquente ephraym horror invasit israel et deliquit in baal et mortuus est. Et nunc addiderunt ad peccandum. Feceruntque sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem ydolorum factura artificum totum est. His ipsi dicunt immolate homines vitulos adorantes. Idcirco erunt quasi nubes ma-

Heretici ad iracundiam provocant dominum et qui vivunt dominum penitentiam pro quibus mortem diu ciam cordis punire compellunt et sanguis eorum qui vivunt et intus sanguinem fuderunt veniet super caput eorum et obprobria quibus dominum blasphemaverunt restituet eis dominus suus. Si quod non fit. Bene quod olim fuit dominus eorum.

Heretici loquente ephraym id est principibus hereticorum horror invadit infelicem populum et delinquit in ydolo que de corde suo finxit et morietur cum populo quem seducit et non sufficit ei corruisse nisi super linguam quam accepit ad laudandum deum vertat imagines ydolorum et artificiosa eloquentia simile veritati dogma componat quod non est aliud quam excogitatio putativa humane et iubent heretici discipulis ut immolent homines id est furentur de ecclesia et ad hereticum ducant et sic interficiant.

Heretici desiderant seducere homines id est rationales et sanos non gentiles non iudeos qui sunt quasi bruta animalia.

Vos cultores ydolorum quia hostie non suppetunt filios et filias tradite ydola vobiscum colentes. hisdem vitulis immolate. Hoc dixit manasses et multi alii. Unde scriptum est: Immolaverunt filios suos et filias suas demoniis. Vel sic quidam dicunt vox demonum est ad populum vos populi immolate homines.

id est vindictam blasphemie que dixit. Istud fecit dominus quod idem non ideo ut est quod dominus propter eos blasphemat.

Feceruntque sibi Ieroboam rex fecerat vitulos aureos. populus de argento fecit vitulos ut secundum suam possibilitatem haberent deos argenteos ad similitudinem aureorum.

Heretici nubes pulveri comparantur de quibus scriptum est: hii sunt nubes sine aqua. habent enim speciem prophetarum et apostolorum.

carum nubium. adquas dñi ue-nitas puenit. s̃ subitat aq̃s. i. grãm spẽ sei.

Sicut sup̃i^ ttabie repli-cat. que bona pstrat illi po-p u l o.

Contr̃ datorẽ ingrati fuerunt. p tantam be-niuolẽtiã tuã ubi nec fru-gel. nec arbo-res. nec uinee nec herbe. nec aque ardorẽ sol' tẽpant. p xl. annos n̄ poterat isrl' puenire ad ter-tam iordanis n̄ dn̄s miam

ente purgant.

tutina, et sicut ros matutinus preti-ens. Sicut pul-uis turbine rapt^ ex area. et sicut fum^ de fumario. Ego autem dñs dṡ tuus ex terra egyp-ti. et dm̃ absq; me nescies. et saluator n̄ ẽ preter me. Ego cognoui te in deserto. in ter-ra solitudinis. iuxta pascu-a sua. Et adimpleti sunt et saturati. eleuauert cor suum. et obliti st̃ mei. Et ego ero eis quasi leena. si-cut pardus in ui-a assyriorum. occur-ram eis quasi ur-sa raptis catulis. et dirumpam inti-

Puluis et fumi' intenues auras dissoluunt'. Sicut g. iiii. hec cito dissoluunt' et dilabunt'. sic illi cito duce-tur in assyrios. uñ. sup. tristi-te fecit samaria rege suũ qũ spuma. sup faciẽ. a.

Att. Hereticos adduxit dñs de tenebris infidelitatis. ũ prius seruiebant pharaoni. et ducib; eius. et precepit ne in eccl'a alium dñm scirent. ñ eum qui creat et saluat. et ip-se sic pascit eos possunt di-cere. dñs pascit me et nich' m de. et dat eis panem de celo quẽ in egypto n̄ comedant. et aq̃. de x. petra. h̃ ipsi impleti pa-ne scripturarum. eleuauerũt cor ct' creatorẽ. et alium dñm sibi finxerunt. quic qd comedant et bi-berant suis meritis et n̄ dõ attribuentes. obliti sunt dĩ qui preparat eis ut uba eius ante oc'los li-garent. et in manib; brent. ne umq̃m obliuiscerent' dĩ sui.

Cum ttati fuint hostib; ego qui erga illos q̃ semp desitissim' fui. ditar eis in feruitate oĩum bestiarum. mor. et h̃. n̄ solum cuenit isrl'itis. qui ppt' ydolatriã in montib; medorum st̃ deten-ti. s̃ etiã hereticis. qui ppter mentis supbiam falsi dog-matis nouitatem finxerunt et obliti dĩ sui. sicuti sunt deos alienos.

Interlinear glosses (partly legible): s' pq̃m fum' egdit'. — s' subaqũd fui. ex quo eduxit te de terra egypti. — s' n̄ dṡ preter me. — s' qui possit saluare. — s' i. dilexi te. et elegi. — s' ubi panis penuria oĩum rerũ. — s' ten ill' manna de celo. fon-tes de petra. uñ. impinguat' ẽ dilect' et incrassat'. — s' q̃ tanta dedi eis. — s' ingrati. — s' que rapt' catulis seuissima ẽ. — sic trucid'. — s' q̃n ducent' captiui ab assi-riis. — s' quia dr̃ mich' ẽẽ leui. cum catulos pdidit. t' cum illo indigna. — erit. s' p assyrios. — s' i' utalia

Marginal glosses (partly legible): [illegible]

[illegible]

Tante iniquitatis sunt. ut etiam in captivitate positi se viciam meam merito sentiant. ne miseria sua fortitudini hostium ascriberent.

Vatis. Perditus est omnis hereticus et in nullo est ei auxilium nisi in sola dei misericordia. si penituerit huius rex et iudices diabolus et demones. vel heresiarche qui tempore angustie non poterunt liberare. qui dati sunt in furore et auferentur in indignatione. non quod dominus eis tales vellet habere reges quia non auferret quod sponte dederat. sed dimiserat eos voluptatibus suis.

Nunc enim ut in diebus messis pluviam demonstrem contra morem palestine. regem scilicet saul. et auferam in indignationem meam. ut sedechiam qui eruditis oculis: ductus est in babylonem vel ieroboam rex datus est in furore et ablatus est in indignatione osee: ultimus regum .x. tribuum.

Sicut quod ligatur in sacculo: conservatur ne pereat. sic iniquitas qua in deum peccavit ephraym. quasi ligata permaneret ei. usque ad diem captivitatis et hoc ideo: quia absconditum peccatum eius est.

Non deo cui omnia aperta. sed ipsi qui noluit habere in memoria. peccatum

cordis eorum auferam.

ra iecoris eorum. et consumam eos ibi

scilicet sicut leo predam devorat. scilicet sennacherib.

quasi leo. bestia

vel diabolus in deserto seculi habitans.

agri scindet eos.

scilicet tu ipse es causa tue perditionis.

scilicet imminet. scilicet quod.

Perditio tua israel

scilicet non ex te. vel quod tantummodo in me

habet alio. scilicet si penitentiam egeris.

auxilium tuum.

scilicet ieroboam vel etiam alius.

Ubi est rex tuus?

maxime nunc salvet te in omnibus

scilicet subito. cur non subveniunt tibi. scilicet sicut comites

urbibus tuis. et iudices tui.

vel ceteri principes sub regibus.

de quibus dixisti. Da michi regem et principes.

scilicet cui ego respondebam. et dabo tibi regem.

Dabo tibi regem in furore meo. et auferam in indignatione mea. Colligata est iniquitas ephraym abscon

omnia prestitisset.

Ironice loquitur. ubi est qui contra dei voluntatem elegerunt sibi regem in cuius fortitudine se victuros fore iactabant. Dicit ergo. rex de quo promittebas tibi. quod tua bella bellaret. nunc maxime te salvet. cum immineat prelium ab assyriis sed non habes hominem regem qui me despexisti.

Hereticis iniquitas colligata est. quoniam in excelso locuti sunt. et absconditum peccatum eorum. quia putant venenum cordis eorum abscondere. sed cum venerit dies tribulationis. doloribus et eiulationibus pandetur. hic est filius insipiens. quia dei sapientiam dereliquit et in contritione filiorum quos occidit ira dei: sustinere non poterit.

[illegible]

P

ditum peccatum eius. Dolores
parturientis venient ei. ip
se filius non sapiens. Nunc
enim non stabit in
contritione filiorum.

De manu mor
tis liberabo eos. de
morte redimam
eos. Ero mors tua
o mors. ero mor
sus tuus inferne.

Consolatio abs
condita est ab ocu
lis meis. Quia ipse in
ter fratres dividet.

Adducet urentem
dominus ventum de
deserto ascenden
tem. et siccabit ve
nas eius et desola

(Interlinear glosses:) quia. — primogenitus meus israel. — et qui etiam non cognovit patrem. — sed eum captivitas venerit. — de inferno. — pretio sanguinis. — morientis te destruam. — seu faucibus omnes vora — ntur. — infernus. — secundum dum unum recipit, aliud supplantit. — relinquit. — patrem. — filium peccata tollentem. — de quo abbacuc. deus ab austro ve — niet et sanctus de monte pharan. — de humi — litate carnis ad excelsa. — peccata. — mortis.

(Marginal gloss, inner column:) De opere peccati quod trahit ad mortem. unde dicitur: Mors et vita in manibus lingue. et manu mortis potestas diaboli est.

Iudeos et gentiles. et etiam hereticos resipiscentes. unde sub ditur: ero mors tua.

Meos electos educendo. tempore suo. ibidem relinquendo. ut mors et infernus diabolus quem momordit, et ut potestatem amitteret. et non ut penitus esse desisteret.

Urens ventus sermo ecclesiasticus qui omnia hereticorum dogmata arefacit et diripit eos.

(Right column:) Cum venit paraclytus ultima captivitas et iniquitas eius omnibus manifestabitur. tunc repentinis doloribus velut parturiens cruciabitur.

Non poterit sustinere tribulationem filiorum. qui coram patribus inficientur. et non stabit. sed captivus ducetur.

Et loquitur deus. quos sua gratia liberare dignatur.

Mors est. que separat animam a corpore. Infernus est locus ubi recluduntur anime. et ad refrigerium et ad penam.

Quicquid separat a more fraternitatis: infernus est.

Consolatio ab. videns clementissimus pater. quod ex sua plaga in adam omnes moriuntur dicit. Consolationem non possum habere pro eo. quod totum humanum genus ruit in mortem. Ut ipse propheta videns se ex communi necessitate moriturum. et ad infernum descenderum. dicit. non possum consolari et cetera. quod nunc ex christo. non potest dolorem meum mitigare. dum video inevitabilem mortis necessitatem.

Quidam ystoriam illius temporis dicunt. duos fratres inter se divisos israel et iuda. ut quod tunc figurabatur in parte. nunc sentiatur

De deserto humani generis in quo diabolus requiem querens non inve

O maria illa xpi mater et filia miserere nobis

[illegible marginal annotation]

nit. ut de utero uirginis. que sine uirili semine concepit. et de simplici et pura uirga flos ascendit. qui nos secum ascendere facit.

in toto. et cum omni humano genere illuc et iudas liberandus sit. et redimendus.

Et alligato diabolo: sanctos qui inferno sunt quasi uasa preciosa secum tulit in paradysum. uel uasa que prius diabolus tenere desiderabat auferet.

Pereant heretici. qui iactant se diu precepta seruare. et cum sint immundissimi: se mundos uocant. negantes penitentiam: per quam peccata purgantur. Quicquid quod dicunt: repugnat deo. et clementem faciunt sibi crudelem. a deo: ut quia uiri et perfecti esse debent. spiritali gladio truncentur. quia paruuli qui elidendi sunt ad petram. de qua dicitur. beatus qui tenebit et allidet paruulos suos ad petram. Fetę que eius: qui de malo semine conceperunt: dissidentur. ne pessimos filios faciant.

Mor. Qui corruit in peccata consurgat ad penitentiam faciens dignos fructus penitentie. et reuertatur a malis operibus.

Vituli labiorum: confessio sancte trinitatis et incarnationis. et passionis. et resurrectionis christi. Corde enim creditur ad iusticiam. et ore fit confessio ad salutem. hanc hostiam qui offert. non sperat in rege assyriorum. Dicitur quod hereticis. Conuertimini ad dominum: qui corruistis per falsita

---

diabolum uel peccata. quibus

bit fontem eius.

arefactis ipsa mors siccabitur.

et ipse diripiet thesaurum omnis uasis desiderabilis.

uxor prophete uitam impie

Pereat samaria

cantis: quam fecit uenientis. colendo

quoniam ad amaritudinem concitauit deum suum.

idola. illum qui erat dulcis

et benefici eius: coegerunt ad uindic

tam. filio. subauditur assyriorum.

In gladio pereant. paruuli eorum elidantur.

in terram collidantur.

pregnantes gladio dirumpantur in

et fetę eius discindantur.

mortem. sine autem peccatis.

Conuertere israel ad dominum

cuius factus

es: cui seruire debes.

deum tuum: quoniam

corruisti per ydolatriam. surge

cum domino stabis.

corruisti in iniquitate tua.

per cultum dei.

Tollite uobiscum uerba. et

proferte peccata. et delictorum

ueram confessionem.

tam uobis quam operibus.

conuertimini ad dominum. et dici

---

atque dispergit. qui hereticorum doctrina in morte fuerant congregati.

Sat. Bellatores samarie: gladio interficiuntur. lactantes eliduntur. pregnantes dirumpuntur. ut pereuntes malo semine conceperunt. et cultus zizaniis remaneat solum triticum: in horreo dei reconden dum.

Hec omnia acciderunt illo tempore captiuitatis. quando uel interfecti uel in perpetuam seruitutem sunt adducti.

Cum predixisset propheta: calamitates. que .x. tribubus pro ydolatria imminebant. nunc conuertens sermonem ad illas. dat consilium ut peniteant et orent dominum.

Post quam hortatus est ad penitentiam docet quomodo ad dominum fundant orationem.

qui uetus medicus est.

[illegible]

Omne au. in. e. Hec languoris fuerit pristine ruine reliquias. ne mali seminis pullulet rediuiua plantaria. et te auferente malum possimus offerre bonum.

G. i. populi israel. qui te per infidelitatem amiserant. reuertentis ad te. sicut pius pater misereris.

Pupilli. qui a malo patre diabolo recessit. ideo dei misericordia saluat. uel populus israel. de quo dicitur filius meus primogenitus israel.

Sanabo c. e. Reuertentibus ad patrem per penitentiam respondet deus.

Arbores libani ecclesie quantumuis altas extollunt uerticem. tamen radicem ad ima demergunt. ut nulla tempestate moueantur.

(s. talia quisque debet dicere ei.) **te ei. Omne au(delens dicetur)fer iniquitatem.** (s. confessionem. pecca. gratiarum actiones.) **et accipe bonum** (s. sacrificium deo spiritus tribulatus carnalibus hostiis repletis. placabit hostia est deo pura confessio.) **et reddemus uitulos labiorum nostrorum.** (s. iam non ponimus spem in assyriis. sed in te qui uerus adiutor.) **Assur non saluabit** (s. egyptiorum qui uelocis habebant equos. fallax equus ad salutem.) **nos super equum non ascendemus. nec** (s. ultra non adorabimus opera manuum) **dicemus ultra dii nostri** (nostrarum. i. uitulos.) **opera manuum nostrarum. quia eius qui in te est misereberis** (s. populi. s. dimittam peccata.) **pupilli. Sanabo** (quibus affecti et uulnerati sunt.) **contritiones eorum. et** (s. ego diligentes me diligo. s. sola misericordia.) **diligam eos spon**(s. qui ipse prior dilexit nos.)**tanee. quia auer**(s. per penitentiam. s. qui per peccatis.)**sus est furor meus** (s. qui estum estuantis incendii et libidinis auferam. s. infusi) **ab eo. Ero quasi ros et israel germi**(one s. uirtutis illum. qui dicit. ego sum flos campi et lilium con-)**nabit quasi lilium. et erum**-

tem. Tollite uerba fidei et confessionis. et dicite deo. Aufer iniquitatem. que uersatur in corde uestro. et accipe bonum confessionem. et sic reddemus uictimam labiorum. te laudando et gratias agendo. et non ascendemus per superbiam. super equos. i. illos quos genuimus in errore. et non dicemus ultra opera manuum nostrarum. i. dogmata que artifici eloquio finximus. tu es deus solus uerus. et qui sic reuertitur ad deum placat pium patrem.

Hoc capitulum et cetera. ad decem tribus et cetera. in aduentu christi et ad hereticos et ad iudeos et gentiles possumus referre. Et quicumque penitentiam egerint: ueniam consequentur. Et notandum salutem israelis. i. reuersionem ad deum et redemptionem de captiuitate non carnaliter ut iudei putant. sed accipi spiritualiter ut uerissime comprobatur.

Ex quibus erumpet radix ut libani. ne putemus de cedris et infructuosis arboribus loqui. uirum ad deum conuersum comparat oliue fructifere. de quo alibi. Ego autem sicut oliua et cetera. ad. Et oliua habet odorem ut libani et thuris ut possit dicere. christi bonus odor sumus deo. huius fructum sapientes uirgines parauerunt qui tumorem mitigat. languentia membra recreat. lumen prebet in tenebris. in agone certantes ungit.

[illegible]

Libani apud grecos et hebreos mons dicitur et thus. hic pro thure ponitur. Sicut enim odore thuris sic delectamur fama iustorum hominum. Vel si pro monte ponitur. libanus est mons fertilissimus. densissimis arborum comis protectus.

Quia a patre recesserant. et per conuersionem hoc accipient premium. ut sedeant sub umbra. i. sub protectione illius habitent.

Vt uiuent tritico. i. corpore et sanguine domini. Vel uiuent in eterna beatitudine. per eum qui est uerum frumentum.

Vinum libani. potest dici. dulcis pigmentis conditum. ut suauem odorem emittat. Sicut ergo pigmentatum uinum suauiter redolet. sic memoria iusti hominis deum bonis operibus imitantis. Vel uinum libani est quod deo in templo offerebatur. Sicut enim delectabatur deus in uino quod sibi offerebatur: sic gaudet ex odore qui de fide et operibus credentium procedit.

Ego ut abietem. lxx. Ego sicut iuniperus condensa. ex me. Et t. in. e. De iuniperi ligno. lxx. salomon ianuas templi fecit. quia christus per quem ad patrem acceditur. hanc habet naturam ut semper floreat et nouos fructus afferat: nunquam uirorem deponat. hec iuniperus sub umbra

sualium. s. i. uoluntas bona ad effectum operis ducetur. s. de uirtute

pet radix eius ut libani. Ibunt

in uirtutem. s. in quibus audiendi radicescunt. s. i. operibus ornate que

rami eius. et erunt quasi

signatur poleum impinguatur. et accenso lumine in tenebris lucet.

oliua gloria eius. et odor eius

ceat. aliis gratia exempli lumbe ne opinandi tribuens.

ut libani. Conuertentur se

s. qui mortui

dentes in umbra eius. uiuent

fuerant. s. habundantia omnium rerum.

tritico. et germina

s. electi bonis operibus germi

bunt quasi uinea. me

nant. sicut de qua uinea.

moriale eius. sicut

uinum libani. E

phraym quid mihi

s. qui auertet

ultra ydola. Ego

sub humiliatum. penitentem suscipiet

exaudiam. et di

tem. s. per uiam recte incedere faciam.

s. theodotio

rigam eum. Ego

s. subaudi dicet eum hoc. uiri

sicut querens que est ipso.

ut abietem uiren

ditatem fidei. et operationis. et semper uirente

tem s. omnis operatio eius. ... et no **ex me fructus**

celestia

peteret.

in. test. obseruatio ex meo processit

tuus inuentus est.

no. s. quid significent due mulieres. et partus earum. et cetera. quem

Quis sapiens. et in

s. in propheta. et cetera. que in propheta continentur.

telliget ista? in

Qui cum ex propheta tanta bona perceperis. quid o ephraym opponis ydola.

Ephraym. i. omnis penitens qui uelis esse per penitentiam. amodo respue ydola.

Hii uerba propheta obscuritatem uoluminis. et difficultatem explanationis ostendit. quasi dicat: quam rarus est qui hec omnia possit scire. nisi per sanctos patres ex gratia christi in carne aduenientis: expositi fuerint.

[illegible]

quia recte intelligendi sunt a deo sibi ipsi
intelligens et sciet hec?
id est mandata ueteris et noui testamenti
quia recte uie domini. iusti
soli iusti recte intelligunt et opere ad implent.
ambulabunt in eis.
sed iudei heretici falsi christiani qui in lege peccant et per legem grauius punientur.
preuaricatores uero cor
hic positus est in ruinam et resurrectionem multorum in israel.
ruent in eis. finit osee

sua quiescentibus: ne mundi huius ardore feriantur: ne percutiat estus caput eorum sicut olim caput ione: dat fruges et requiem et sanitatem.

Nihil uult si ambulat nisi qui conuertitur ad dominum: a quo aufertur uelamen quod erat super faciem moysi: et qui dicit cum dauid. Reuela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. hic ambulabit ut inueniet christum.

PROLOGUS JERONIMI IN JOHEL.

Sanctus iohel apud hebreos post osee ponitur: et sicut ibi sub nomine ephraim ad decem tribus confert uaticinium, que et samaria et israel sepe memorantur. sic in hac prophetiam omne quod dicitur ad tribum iuda et ad ierusalem pertinere credendum est: et nullam omnino israelis id est decem tribuum in hoc fieri mentionem. Tempora quoque quibus prophetauit: eadem debere accipere que in osee legimus. In diebus ozie ioatham achaz et ezechie regum iuda: et in diebus ieroboam filii ioas regis israel. Porro factum esse sermonem domini ad mitum eius cui sit refertur. Non ad conditionem nullius quod fieri dicitur. Non ut alibi legimus. Dominus mihi factus est in salutem. Auditum autem inscriptis lectis: si est iste qui in aure sonat. sed qui in corde percipitur. Iuxta illud: quod dominus locutus est. Qui habet aures audiendi: audiat. Nam aures dicitur et noctem etiam latine sonat. auribus percipite. proprie si aure. sed corde percipit. Qui semel sunt et celestes: audiunt spiritaliter qui cum habitant in terra: appellantur et terreni. auribus percipiunt. ubi etiam aures hec duo uerba coniuncta ponuntur: si ad simplicem tantum uerborum so-

Item prologus.

Iohel fatuel filius describit terram duarum tribuum. eruca. bruco. locusta. rubigine uastante consumptam et post euersionem prioris populi. effusum spiritum sanctum dicitur super seruos dei et ancillas. id est super centum uiginti credentium hominum et fuerunt uiri in cenaculo montis syon. centum uiginti. Qui ab uno usque ad quindecim paulatim et per incrementa surgentes. quindecim graduum numerum efficiunt. quod in psalterio mystice continetur. Ex tribus quoque generibus rethorum. hec sumuntur principia: et tres sunt argumentorum partes. ex quibus incipere solet omnis orator. Aut enim dociles. aut beniuolos. aut attentos auditores debet facere. hic quoque propheta recte magnitudine cladis sumens principium. eos quoque qui audituri erant uolens ad penitentiam prouocare: reddit attentos. annuntians futurum malum ut considerantes uenture cladis asperitatem oculis penitentiam arripiant. In hoc propheta: neque tempora nec reges: nec tempora sunt prenotata. quibusdem temporibus ac regibus quibus osee prophetauit.

Iohel interpretatur incipiens. aut dñi descensus. Tropologice. hoc est quod qui hostium dei habuit aptam: recte incipit prophetare. tium. sed ad reconditam quoque dictorum intelligentiam pertinere. In genesi lamech loquitur ad uxores suas. ada. et sella. Audite uerba mea uxores lamech. auribus percipite sermones meos. quia uirum occidi in uulnus meum. et iuuenem in liuorem meo. et ysaias. Audite celi. que lo. et auri. p. t.

Item prologus.,

Iohel de tribu ruben: natus in agro bethoron: ubi etiam in pace mortuus est. atque sepultus.,

b Vere. fatuel propheta: pater iohel prophete. a. lxx. interpretibus bathuel uocatur. Sed cum bathuel in hebreo tuch oso sonet. melius est. ut fatuel legatur. quod interpretatur latitudo. et sapiens dominus. Vnde in marco. effeta quod est adaperire. Et bene iohel qui cum apostolo poterat dicere. os nostrum patet ad uos. o. co. cor nostrum dilatatum est. et qui audiebat a dño. aperi os tuum: et ego. a. u. filius fatuel dicitur. i. dei. in cuius potestate est aperire os hominis et dilatare ipsum secundum hominem donec ueniat ad perfectionem huius. Ergo fatuel: filius est iohel. i. incipiens. ut est dictum. quia qui se incipientem cognoscit per humilitatem crescere debet: ut cum moyse audiat. Qui est misit me. i. uerus deus ad distinctionem eorum qui non sunt ueri dii. Ad hoc ergo

a iohel. recte factum est uerbum dñi. quod erat in principio apud deum. Postea factum. non secundum se. sed eum ad quem fit dicit. Vnde: factus est mihi in salutem. Factum est ergo uerbum. i. locutum est uerbum ad prophetam.

VERBVM (s. patris.) dñi quod (s. non quodcumque ad se.) factum est (s. incipiens. et est dominus.) ad iohel (s. latitudo. et sapiens) filium (eius dominus.) fatuel.

Audite hoc: senes. et auribus percipite omnes habitatores terre. Si factum (s. natur.) est istud (s. presentium.) in diebus uestris. aut in diebus patrum uestrorum. Super hoc (s. omni future soboli.) filiis uestris narrate. et filii uestri

Senes. i. maturi in dño qui infanciam reliquistis spiritali aure intelligite mystica: que dicturus sum. Et uos habitatores terre. qui spem in terrenis ponitis. si non potestis audire spiritualia: saltem auribus corporis percipite litteralem sensum. Facit autem propheta exordium: in quo ex magnitudine dicendorum. facit auditorem attentum quia nec in ueteri hystoria: nec in presenti etate: talia dicit contigisse. Post exordium sequitur narratio. Residuum erucę.

filius suus. et filii eorum generationi alteri. Residuum eruce comedit locusta. et residuum locuste comedit bruchus. et residuum bruchi comedit rubigo.

Per hanc pestem terre... qui ultra modum metere afficitur. Per hoc quid timet laborat, qui timet... Per hoc metum est quod ultra modum timeret aduersa. Per hoc uicio de futuro bono immoderanter gaudet...

Aliter. Residuum eruce. Per erucam assyrii et chaldei signantur. qui x. tribus tempore ezechie et duas cum tribu sacerdotali tempore ioachim nepotis iosie captiuauerunt. Per locustam medi et perse. qui sub uno regno chaldeorum iudeos habuere captiuos licet intermittentes sub... cum duabus tribubus cum zorobabel sint reuersi. Per bruchum macedones et omnes alexandri successores. maxime antiochus cognomento epiphanes qui more bruci sedens sedet in iudea et omnes reliquias priorum regum deuorauit. Sub quo fuerunt bella machabeorum. Per rubiginem romani. qui penitus omnem iudeam uastauerunt. et subuersis urbibus templum domini succenderunt. et omnem populum fame gladio captiuitate abstulerunt.

Prenotatis nigris passionibus cum aliis ferocem lyrum iure. et omnibus moribus erroribus iacerent. monet iacentes ut surgant animi fletibus pie dei misericordiam impetrent.

Hebrei qui uoluntatem uitam in delectabilibus rebus ponentes sensum ab omnibus utilibus auertunt. quasi proprio subaudis uinum id est dulcedo et delectatio uita. deo id faciente. ut qui non cognouerunt dominum in ipsis prosperis cogantur cognoscere in aduersis. et qui diuitiis abusi sunt per penuriam cogantur. in summo uitio iacentes.

Expergiscimini

Eruca. uermis. qui in oleribus maxime inuenitur. Brucus uocatur locuste antequam habeat alas. deinde cum incipit uolare paruum dicitur attelebus. cum uero plene uolat dicitur locusta. et est brucus multo grauior quam locusta. et attelebus quia iacens in uno loco radicitus comedit fructus. Rubigo est que tenere fruges nigro rore perimuntur. ut uertunt tam culmi quam spice in ruborem minii coloris et sinopidis. hec singula ueniunt nota sunt. Si autem omnia simul uenerint. omnia penitus auferunt. Potuit autem hystorialiter contingere quod hec omnia simul euenerint temporibus achab regis et belzabel. quando fuit tanta fames tribus annis et vi. mensibus ut matres commemorentur filios suos comedisse.

Aliter. Per erucam notat libidinem. per locustam inanem gloriam. per bruchum ingluuiem uentris. per rubiginem iram. Multi domant libidinem sed inde erigunt in superbiam. de superbia ruunt in ingluuiem de nimia comestione et ebrietate in iram et furorem.

Qui his perturbationibus obuoluuntur lumen sapientie intueri non possunt.

Aliter. Mor. Per hec iiii. signantur quatuor passiones anime que si ultra modum dominantur auferunt salutem anime. Due sunt de presenti tristicia de futuro. de futuro timore. de presenti aduersitate

gaudium: de plenti psperitate. Due u' sunt: de futuro. Timor de futuro malo: spes de futuro bono. Sed uir fortis. ita se debet hre. ut nec plenti ne sperata psperitate in aliqua mala: priuat. nec plenti: ne sperata l' futura adusitate: ult' modum turbet. Aliter. Ego reor erucam ee incipientem. in aio passionem que tarda e 7 discurrere n potest. 7 ptinaci mora: ebibit omnem uirorem. qm si in nob n occidim'. crescit. 7 aduolat. 7 nc deuorat quicqd attingit. nc semesa dimittens: ad alia pgit. reuertensq; ad pristinam sedem. brucus efficitur. ut n solum folia 7 cortices. s; 7 medullam deuoret tarditate. Sicut qd tarum e aliquis uitalis spc. p bruchum remanserit rubigo omia uastat. ut stipulam. 7 uile fenum: in nigdinem uertat. ut n solum esui s; nec fimo utalia sint.

Ostendit pquid perit uini 7 exultatio. s. p gentem locustarum. 7 putant iudei: tepore hui' pphe. locustas omia hystorialiter uastasse.

Et notand. q sic sub figura locustar narrat seuitas hostium. ut ipsas locustas hostib; compareat. 7 cum locustas legeris hostes cogites. 7 cu hostes cogitauis: redeas ad lo c v s t a s.

Quos locustis in mltitudine leoni comparat: in crudelita

s nulla res ita inebriat. ut

ni ebrii et flete

ai pturbatio.

et ululate. os

s dulcia s' uicia dum fiunt

qui bibitis ui

num. de labiis meretricis distillat. uin in dei sacrificiis

num in dulce

non offertur. s preteritum p futuro: q tempore pphe. uen

dine. qm pe

rita erat captiuitas.

riit ab ore uro.

s p metaphoram locu

Gens enim as

star designat hostium aduen

cendet sup ter

tum. s. assirior. chaldeor.

ram meam.

medor 7 psar. 7 tand romanor.

s qb; hua industa n pot resiste.

fortis 7 innu

s quid locustis innumerabi

merabit. den

lius

tes eius: ut de

tes leonis 7 mo

lares eius: ut

catuli leonis.

s hec gens. s qm de egyp

Posuit uine

to: eduxi 7 plantaui.

am meam in

s iplm

desertum. 7 fi

udeor in qua: saluator esuriens: fructu n inuenit. 7 io:

cum meam de

vl' scd hystoria ut libenta a captiuitate hostiu.

Senes debent intelligere de spirituali ebrietate que hoiem ducit ad mortem. habitatores terre auribus pcipiant. de uino in quo: e luxuria. qui in ebrietate sopitus e. euigilet. 7 ploret se ebrium fuisse. in fletus ei. in risum mutatur. 7 gaudeat se ebrietatis materiam n hre. que eum p habundantiam ebrium fecerat 7 uesanum.,

Aliter. Ascendit gens pncipum mundi huius 7 tenebrarum sup terram dni. s. humanam aiam. quia omis aia hois: terra dei e vnde: sicut aia patris ita aia filii mea e. hui' gentis dentes sunt. ut d. le. q aduersarius nr diabolus: circuit querens que deuoret. Catulus: leonis: antixpc.

l' psũ dogma. Si hec gens ascen derit sup nos: sta tim in desertum pone timeam. i. cor. de quo: debet gerere uinum. qd letificat. Et ficus mãs decorticat. ne habeam dul cedinem spẽ sei. ne sẽs uir. sub fi cu nr̃a t uinea re quiescat. dum ad tsarior impe tus timeat. Hec sufficit hoc gen ti: nisi seruetur: et quicqd in tale fuerit inficiat. Ut omni uirore ɔsumpto. albi. et mortui rema neant rami sci. et compleat illd in nob. Si in ui ridi ligno: hec faciunt. in arido quid fiet.

Sup uirum. q̃ in abraham. ysa ac. et iacob despon dit sibi uirginẽ nulla ydolatria uiolatam.

maledixit. et aruit. s bona
corticauit. Nu
cor diripiendo: q̃sdam cap tiuando quosdã inficiendo.
dans spolia
s seruat metaphoram locustarum.
uit eam. et pie
s aridi.
cit. albi facti
s plebs israhel.
sunt rami ei.
Plange q̃i
s plangit.
uirgo accinc
s cilicio.
ta sacco. sup
uirum pub
s q̃ mul
tatis sue. Peri
tiplicata iniquitate refri
s de simila.
it sacrificiũ
gescit caritas.
s de uino.
et libatio de do
s de eccla. s recipiue
mo dñi. Lux
q̃ decime n̄ offerebantur.
erunt sacerdo
s qui sunt.
tes ministri
altaris. s q̃ uasta
dñi. Depopu
ta ẽ terra iudeor in aduentu hostium. s habitatores
lata ẽ regio. luxit humus
hum.
q̃m deuastatũ ẽ triticum.

te. Reges eor leonib; comparat. pncipes: catul' leonum. cum q̃ b; innumerabit inf̃titudo ueniet.

Plange. Sicut iuuencla sponsa amittens sponsum. flore iuuen tutis pubescentem. accingit se sacco. et plorat. ita: hortat ppħa isrĺitas. ut simił' ploret de am missione sponsi omipotentis: quẽ amiserunt ex quo ydola co luerunt in egypto. fuit hec pleb' uirgo in patriarchis. et pphis. uir ginitate mentis. et cognitione. et cultu ueri di. s; p ydola: adultã ẽ facta. S; etiã hanc meretricem in osee sponsus iste ducit uxorem. q̃m s. de gentium sordib; eduxit. potest hoc. de qualibet aĩa dici si a pma etate credidit do. habet sponsum uirginalem dñi. si de paganis. t iudeis. t hereticis. ad lucem fidei reuertitur. hr̃ quide sponsum. s; n̄ uirgi nalem.

Periit sac. et li. Cñtũ ad hystoriam uastatis agris. uineis p gentes. que in. q̃tuor aĩali b; signantur. cessauit sacrificiũ. qd de solidiorib; ẽ reb;. ut ordeo. t tritico. carne. et libatio. que de liq̃n tib; ut uino. et oleo. Quib; ablatis: luxerunt sacerdotes. q̃r n̄ offere bant ea. de quor decimis uiuebãt.

Hec. Possunt uideri hec oĩa ɔti gisse in ppło iudeor ex peccato pas sionis xpi. q̃m ierlm fame. et gla dio uastata ẽ. a romanis. et omne gaudium et oĩa legalia defece runt. Cotidie etiã dum eccla x̄ doctrina instituta: a sponso pec

cando fuerit separata. ptr ibiq sacrificium: spe tribulati. vinum letificat. qd letificat cor hoīs. 7 habundante iniquitate. doctores eccle dolent uirtutes deficere. 7 uicia increscere. qr deficit triticum fidei. 7 uinum spiritalis intelligentie. 7 oleum mīe. 7 ordeum simplicitatis. l ob seruantie litteralis. que uastantur p. iiii. predicta. libidinem. inanem glām. uentris ingluuiem. iracundiā. vñ: plangit uniūsalis eccā ut consolationem a dō accipiat.

Omīa. l infructuosa fuerunt. l si fructuosa: uastante locusta consumpta sunt. 7 iō. hec omīa ut gaudiū auferret a filiis hoīum.

Per. malo ḡnatum cuius cortici comparant in canticis gene sponse. 7 ē arbor medicinalis. cuius poma rubea. 7 ad edendum amara 7 dr̄ malo ḡnatum. eo qd fructus eius multa grana habeat.

Sci sacerdotes: qui comedunt pascha dn̄i: accingant balteo castitatis. vñ: sint lumbi uri. pcincti. 7 lucerne ardentes. Peccatores quos remordet consciā: cilicio. ut plangant sua 7 ppli delicta.

Diuicias quib; offendistis. uite austeritate copensate. ut iram di possitis mitigare. 7 iō: hoc. pcipio. q. interijt.

(sublatum ē ablit. de quo:) confusum est uinum. (dr̄. calyx inebrians qm̄ pclarus. defecit. de quo dr̄: oleum) elanguit oleum. (ruls est. deficiente fructu uirtutis de capite tuo n̄ deficiet.) Confusi sunt agricole. (predicatores.) ululauerunt uinitores super (quo sustentant in) frumento. 7 ordeo. (firmi. oīa quebus illo) quia periit messis agri. (legi gignere. que debuit facere) (calcata multitudine bestiarum. sub) Vinea confusa est. 7 ficus (uuas. 7 fecit lambruscas. marcida facta ē. qua nathanael antequam crederet.) elanguit. malogranatum. et (ut palma flo. sicut malum int ligna. tam fructifera. qm̄ infructifera.) palma. 7 malum. et omnia ligna agri: aruerunt. quia (sublatum) confusum est gaudium a (iudeis. subaud sacco) filijs hominum. Accingite uos (n̄ ficto. s; puro corde) uos. 7 plangite sacerdotes. ululate minis tri altaris. In (eccam p. pniam. vñ: cr̄ulis per) gredimini. cubate in sacco mini (culpam.)

Omnia dū pmanent: tenent fruges messionis 7 uindemie uenerunt inimici eḡs 7 tulerunt oīa. vñ: deberent uiuere 7 ipsos fame 7 gladio pdiderunt.

Messis eccle. uirtutes. premium opera.

Omīa sustinent flagellum hoīs. ppter quem 7 facta sunt.

Prius monentur sacerdotes ad planctum ut sicut ipsi peccatis peccauit popls: ita peniteat ipsis penitentib;.

[illegible marginal annotations]

P

Rectus ordo. Primum sapientes postea terrenis adherentes. unde sup. Audite hoc senes et auribus percipite omnes habitatores terre.

Alimenta. frumentum spe. ordeum littere. que peccantes patiuntur pro qualitate peccatorum famem sermonis et uite. Consequenter perit leticia domini ut qui debuissent ab apostolo audire. Gaudete in domino semper: nec audiant a domino. beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur.

Ablatis alimentis et leticia. ubi quorum decus uenter est deficient in sua luxuria. et ydolatria. et ingluuie uentris. et ibi uitam finiunt.

stri dei mei, quoniam interiit de domo dei uestri sacrificium et libatio. Sanctificate ieiunium, uocate cetum, congregate senes et omnes habitatores terre in domum dei uestri et clamate ad dominum. a. a. a. diei, quia prope est dies domini et quasi uastitas a potente ueniet. Numquid non coram oculis uestris alimenta perierunt de domo dei nostri leticia et exultatio? Computruerunt iumenta in stercore suo, demolita sunt.

Interlinear glosses: i. presbiteri. — nisi penitueritis. — synodum. — qui iuniores — et scientia maturi: magis subiugate. — seniores. — timorem et cultum dei. — subaudi congregate. — que est ecclesia. — ore. corde. opere. — omnes simul. — et iter. quia grauitatem offenderunt. — retributionis. — a quo omnia dispensantur. — in presentia uestra. — quibus uiuere debuistis. — in futurum. — quoniam grauius est. — presbiteri. — quia iam non ibi offeruntur sacrificia. — cium.

Quia aliter non sufficit accipere habitum penitentie nisi ieiunium: aliis bonis operibus exorneretur et nisi abstineatur ab omnibus illicitis.

Non multo post .x. et duarum tribuum uenit captiuitas per assyrios et chaldeos. Que ideo predicitur uentura ne cum uenerit putetur casu accidisse. uel seuicia hostium. sed ira et cominatione dei. uel certe ut populo agente penitentiam non ueniat que uentura erat. Possunt hec omnia referri ad diem iudicii. de qua retributione omnes prophete scribunt. unde Ysaias. Ecce dies domini insanabilis uenit. in quo: eterna dampnatio.

uel diei ire. alia littera.

Spreta ~~animalia~~ alimenta. que e manibus auferuntur.

T V R.

Hec omnia possunt intelligi sub metaphora: eruce. locuste. bruci. rubiginis. quod sublatis frugibus et uastatis. fames et pestilentia cuncta posséderunt.

Frustra sc̄. horrea. apothece. ū triticū deficit tantum.

Uel gemebant pecora g̃ siccatis omnibus ppt̄ peccata hominum.

Notand' qd' nec ppha nec ppl's clamat ad dn̄m nisi ppt̄ ablatione deliciarum. qd' tā ad uirum quēdam iustum potest referri. qui cum a iusticia declinauit. & malum fecit: pstine uirtutes ñ pderi ei. s; iudicabit eum d's in quib; inuenerit. M'stice. p desertum: signatur gentilitas. p dolatam flore uirtutum destituta. ut scd' illd'. m'ti filij deserte. magis q̄m ei' que h̄t uirum. hui' deserti speciosa. i. bona opa. & uirtutes. ignis. i. diabol' deuotat. sicut flamma consumit stipulam. S; cont̄ has sagittas diaboli debemus clamare. sicut area sitiens. ut ea' grā iugat ros diuine mi̅e. Aliť. p fontes qui exsiccati sunt. potest intelligi doctrina x̄. que exsiccata ē in ill'. ex quo a dō recesserunt. p ignem libidinis manis gl'e. in gluuiei & iracundie.

Uox dī ad pphām. & talios. que legem obseruabant. & tn̄ p methaph'.

Ubi recdebat' triticū. ḡ qd' de ē triticū qd' reponat'. ḡ cellaria. i.
horrea. dissipate sunt apothe
cella. ł ei' pa habundantia.
ce quoniam confusum est triticum. Qd
oīa arruerunt. & ingemiscent egestate bonor.
ingemuit animal. mugierunt
ḡ ñ homo. ñ imago dei uiuentis. ḡ comparatus ē iumentis insipientib;
greges armenti? quia nō
mihi facti estis. ḡ uite eterne.
est pascua eis. sed
et greges pecorum dis
ḡ ppl's tuus. p ing
pierunt. Ad te dne
clamabit. qd' ignis solet facere in stipula. & flamma in uepribus.
clamabo. quia ignis
comedit speciosa
h' facit erucea. lo. bru. rubi.
deserti. & flāma suc
ḡ ut & frugel. & poma in
cendit oīa ligna
terrerunt. ḡ non solum
regionis. Sed et
ppha. ł ppl's. p ppham. ḡ ñ solum homines. ḡ suspexerunt
bestie agri quasi area
ad te. totem mi̅e flagitantes.
sitiens ymbrem suspexerunt
ḡ ebibiti. & exhausti a multitudine hostium.
ad te. Quoniam exsiccati sunt fon
ḡ me dereliquerunt fontem aque uiue.
ḡ uastatio locustarum.
tes aquarum. & ignis deuorauit
ḡ omēm pascuam agri. ḡ ut omis ppl's qui est
speciosa deserti. Canite tuba
in ierlm: audiat & timeat. ḡ in eccla. & in sup montem excelsū ḡ templo qd' in edificat
in syon. ululate in monte sco meo

Predicat mala que erant uentura. ppha in sua & ppli psona loquit' ad dn̄m.

Plana campor aut pta. ł quelibet loca herbis uirentia. que pascua dabant iumentis.

Sicut area desiderat ymbrē. sic omis ille bestie attinctę siti & fame clamabt ad dominum.

O ppha. tu & tui socij. manifeste pdicate. aduentum nabuch' ł romanor.

C. ii.

Sicut aurora consurgens primum montes occupat. sic iudicium ab excelsis et potentibus incipiet. ut potentes potenter tormenta patiantur. vel adlitteram. Sicut mane cito tenebras fugat. et montes aurora collustrat: ita babyloniorum super terram iudeam fundetur exercitus.

Qui ortus. Sicut paradisus replet omnia amenitate sic terra iudeorum plena erit omnibus bonis. antequam ille vastasset et ipse in desertum redigit. unde subdit neque est qui effugiat.

Hostis tamquam ignis consumens est. qui exurit ligna fenum. stipulam.

Voluit effugere ab eo sedechias et principes eius

Ut. terre. vel. secundum prima.

Conturbentur omnes

vel debiti terrenis.

habitatores terre

vel hic clamate quod venit. dies domini. b

vel ultime captivitatis. iudicii. vel finis

quia venit dies domini. quia

cuiusque. vel non differetur.

prope est dies tenebrarum et caliginis. dies nubis et turbinis. quasi mane expansum

vel subaudis sicut venit. et spandetur super montes et valles iudee.

super montes populus d

multus et fortis.

vel quia. c

similis ei non fuit

vel nulla post eum

a principio. post eum

pena potest ei comparari. que erit in die

non erit usque in annos

iudicii.

generationis et generationis. f Ante faciem eius ignis

sic ut nichil in

devorans. et post

ultum relinquat.

eum exurens flamma.

vel que non attigit ubi non invenerit

quasi hortus volu g

mariam combustionis.

ptatis terra coram

faciunt. ut. a. vi. miliario. audiri

vel que attigit in cinerem rediget.

eo. et post eum solitu

talo locustarum describit impetus chaldeorum.

In quo aufert omne lumen letitie. a iudeis per chaldeos. quia omnia erunt plena penis et cruciatibus. vel dampnatis in inferno: caligo tenebrarum reservatur. b

Populus chaldeorum: Neputetis turbam invalidam. Aut. vel populus angelorum. ut reddat unicuique iuxta opera sua. d

Non fuerunt assyrii fortiores romanis. nec nabuchodonosor fortior alexandro magnimo rege. Sic ergo intelligendum est. Non fuit gens similis assyriis. nec rex similis nabuchodonosor. a principio. scilicet ex quo reges esse ceperunt. nec erit usque in annos generationis. id est usque ad alexandrum. qui primus regnavit super totam terram. et generationis. id est usque ad tempus romanorum. e

Describit adventum nabuchodonosor. quia quicquid attigerit quasi vorax flamma consumet. quia quecumque gens rumorem eius audiebat pre timore dissolvebatur. et si per eam transisset. sicut ignis omnia devorabat. nichil integrum relinquavens. f

Quasi locuste adeo mittuntur in tantum magnum sonum possit sonitus earum. sicut tradunt in quorum fines convenerunt venire. g

[illegible]

Non babylonii equitibus comparantur sed locuste propter velationem hostium equites dicuntur huc illuc que discurrere.

Excelsos quosque et in ecclesie culmen constitutos cruciare cupientes.

Vel sicut sonitus quadrigarum sic sonitus erit locustarum super capita montium exilient ut omnia excelsa conscendunt.

Locuste et dum locustas legimus babylonios intelligimus.

A facie id est a presentia exercitus locustarum cruciabuntur populi et omnes vultus subaudis videntium redigentur in similitudinem olle que igni apposita nigredine et fuligine circumdatur.

Tantus erit terror omnium et tanta conscientia peccatorum ut nullus luceat nullus fulgorem gaudii habeat.

Locuste implentes opus a deo sibi iniunctum ordinate volabunt nec declinabunt in alteram partem nec alia aliam videatur impedire.

et favillam

do deserti, neque est qui effugiat eum. Quasi aspectus

scilicet eruce locustarum

equorum aspectus eorum, et quasi

bruci et scilicet ad cruciandos quos in potestate acceperunt

equites sic current. Sic

scilicet subaudis auditur

sonitus quadrigarum su-

scilicet sic

per capita montium ex-

saltus emittent ipse locuste — scilicet sic erupe

ilient. sicut sonitus flam-

ita vastabit sicut flamma stipulam

me — scilicet ita venient parati punire — ignis devorantis

scilicet ita venient omnes parati

stipulam, velut populus

fortis preparatus ad

prelium. A facie eius cruci-

abuntur populi. Omnes vultus

scilicet pre timore

redigentur in ollam. Sicut

scilicet subaudis ... scilicet locuste per terram iudeorum

fortes current, quasi viri

scilicet non portas intrabunt

bellatores ascendent

scilicet ierusalem — scilicet per omnem munitionem nec altitudo murorum

murum. Vir in viis su-

totum eas tenebit — scilicet locuste

is gradietur, et non decli-

nabunt a semitis suis.

scilicet credita sibi in peccatores supplicia persequentur

Unusquisque fratrem suum

scilicet propositum explentes officium

non coartabit. singuli in calle

Vel sic de plebe sibi sunt ab exercitu et principibus occisis sedechias orbatus est et in captivitate quasi leo ductus in babylonem.

Ita subaudis sonitus et terror vocis eorum cuncta populabitur.

Cum cepissent dei venientes ad portas ierusalem unusquisque eorum viam qua primum venerant ad murum ingrediebatur faciens sibi aditum in muro.

[illegible]

Aliter. fenestre .v. sensus. per quos mors intravit per has ingredi cupiunt hostes et capere urbem conscientie bone.

Sol et luna .o. tanta miseriorum supplicia videre non potuerunt. sed meruerunt et claro lumine horrendis operiuntur in tenebris.

Et hoc non faciunt chaldei voluntate quia in adventu hostium incitat et minuit timorem iudeis.

Hinc patet babylonios dei voluntate venturos et eius imperio parituros.

suo ambulabit
si necesse sit mora clausis ianuis.
sed et per fenestras
scilicet non infirmabuntur.
cadent et non demolientur.
urbem
scilicet in
ingredientur in
munimentis urbis.
muro current.
scilicet iudeorum scilicet quas bonis operibus edificauerunt.
domos ascendent
sicut sagittis.
per fenestras. intrabunt quasi fur. A
sapientia gentilis loquitur yperbolice. scilicet celum et terra.
facie eius contremuit terra,
tamen non a.m. non terra.
moti sunt celi, Sol et luna
scilicet etiam
obtenebrati sunt. et
qui sol sunt presentiam dei absque formidine non videbunt.
stelle retraxerunt splendorem suum. Et dominus
scilicet dabit. scilicet in imminentis clade
dedit vocem suam
tibi magna dei iram ostendit.
ante faciem exercitus sui quia
scilicet demonum qui sunt castra dei.
qui eciam nolentes militant.
multa sunt nimis castra eius
quia fortia et facientia verbum eius.

Metaphoram exequitur locustarum. quibus nichil est munitum. dicit enim quod locuste cum a domino per flagello mittuntur. non solum super domos et muros discurrunt. sed etiam per interiora domorum. huc illucque discurrunt et volant.

Sicut fur intrinsecus per fenestram solet occulta rapere. sic illi clausis ianuis non timore. sed precipitata audacia. per fenestras auiditate rapiendi intrant.

Cum nutu dei locuste de loco ad locum transeunt. sua multitudine solent radios solis a terra excludere et eam cum nube obumbrare. Pro multitudinem exercitus dicit. Cum venerint assyrii tantus pavor invadet iudeos in afflictione positos. ut non solum terra sed etiam celum et omnia elementa videantur eis esse commota. Aliter. possunt per solem reges intelligi. ioachim patrem et ioachim filium. et maxime sedechias. per lunam regina. per stellas principes iudeorum. quibus cum caperentur ab hostibus. omnia versa sunt in tenebras.

Omnia ista ab illo loco ubi scriptum est. Canite tuba in syon: possunt referri ad diem iudicii. que erit terribilis cum dampnabuntur omnes impii. Tunc movebuntur celi et terra. sol et luna et stelle. obtenebrabuntur: sicut dominus dicit. Celum et terra transibunt. et virtutes celorum movebuntur.

Predicta captiuitate per similitudinem locustarum: inuitat iudeos ad penitentiam. ut predicta mala possint euitare. Quasi dicat. Ideo hec omnia comminatus sum uobis. ut per terrorem supplicii adducam uos ad penitentiam peccati.

Aperite corda uestra possessione fidei. que quasi utres plena sunt peccatis. et nisi scissa fuerint: sponte rumpuntur.

Ne desperetis si peccata magna. quia maior est misericordia. et non uult mortem peccatoris. sed penitentiam.

Malicia in afflictione penitentium iuxta illud. Sufficit diei malicia sua. et sicut est malum in ciuitate quod dominus non fecerit. Quia cum dixerat misericordem et patientem. ne magnitudo clementie faceret negligentes ad penitentiam agendam subdit propheta. Quis scit. quasi hortor uos ad penitentiam. predico dei clementiam. sed tamen quia profundum sapientie et scientie dei penetrare non possumus. tempero sententiam. opto potius quam presumo.

Predicatores et prophetas hortatur sermo diuinus. ut predicent penitentiam antequam ueniat hostis gladius. Quasi superius uos monui ad penitentiam et per commemorationem hostium crudelitatis. et per commemorationem mee clementie. Nunc

Magnus enim dies domini et terribilis ualde. et quis sustinebit eum? Et nunc dicit dominus. Conuertimini ad me in toto corde uestro in ieiunio et fletu et planctu. Et scindite corda uestra et non uestimenta uestra. et conuertimini ad dominum deum uestrum. quia benignus et misericors est patiens et multe misericordie. et prestabilis super malicia. Quis scit si conuertatur et ignoscat deus et relinquat post se benedictionem sacrificium et libamen domino deo nostro. Canite tuba in syon. sancti[ficate]

Quis sustinebit? Quasi nullus. aut rarus. diem iudicii poterit sustinere. qui non in se probat maliciam seuen[di].

A principio huius prophetie usque ad hunc locum. quo dicitur magnus est dies domini et terribilis ualde. comminatio est et descriptio eorum que deus peccatis populo illaturus sit. Ab hoc autem loco usque quo ait. Et dicent in populis ubi deus eorum. cohortatio ad penitentiam.

[illegible]

tate oratione. operatione. / .i. synodum et congregationem.

cate ieiunium. uocate cetum

ut qui dispersus errauit a deo. congregatus in unum deo placeat.

congregate populum. sanctificate eccle

.i. grece eligite. / non

siam. coadunate se

tam etate. quam sapientia.

nes. congregate

quibus dicitur. lac dedi uobis potum: non escam.

ex ore infantium et lactentium p. l.

paruulos et sugge

ut tempore ie

tes ubera. Egredi

iunii: non seruiant operi nuptiali. sed uacent orationi.

atur sponsus de cu

bili suo et sponsa

de thalamo suo.

Vt nullus sit in ea non sanctus. ne paruo fermento tota massa corrumpatur.

Nulla etas sit. que non conuertatur. quia nullus est super terram. nec nec infans unius diei sine peccato. quia si non tenetur actuali: tenetur originali.

Inter uestibulum et altare

qui debent flere cum flentibus

plorabunt sacerdotes mini

et alios ad fletum mouere. / docet quid sacerdotes dicere et quomodo dominum debeant deprecari. / dimitte peccata.

stri domini et dicent. Parce domine.

iam tuo quia penitet. pro non tuis. cum peccaret. / hereditas mea israel.

parce populo tuo. et ne des he

ut seruiant gentibus.

reditatem tuam in obprobrium

.s.

ut dominentur eis nationes. Quare

.i. quare / permittas dici a populis. / que defenso

dicunt in populis. ubi est deus eorum.

.i. ultus est. primum et flagellauit deus populum suum. sed postea placatus: pena eorum pepercit populo suo.

Q.i. cum peccata impleissent populi et sacerdotes amauit deus terram suam. quam prius contempserat. / tem putabant. / suam:

Zelatus est dominus ter

in qua bonum semen seminat deus.

ram suam. et pep

autem iam et tamen precipio cantate.

Qui sunt senes solummodo etate iubentur adunare. ut saltem in extremo uite termino peniteant. Senes moribus et scientia. ut aliis prebeant exemplum et doctrinam.,

Duo erant altaria. unum in templo quod incensi dicitur. aliud in porticu. ante fores templi quod holocaustorum. unde dicitur Inter uestibulum et altare. .i. in spacio quod est inter altare incensi et holocaustorum altare.

.i. porticum. qui uestit interiorem domum. locus conueniens penitentie et confessioni.

Dicentes. quis infirmatur: et ego non infirmor. quis scandalizatur: et ego non uror.

Demones. qui dum sunt impenitentes. dominantur et dicunt. ubi deus eorum.

Que comparantur erucae. locuste. bruco. rubigini que dicebant. captiuatis. quare non iuuat nos deus uester.

Alter. Omnis anima terra est domini. in qua seminat. sed si peperit zizania: dominum offendit. Si uero penitet et dicit. parce domine. zelatur deus terram suam. et dignatur eam alloquio suo dicens. Mittam uobis frumentum et uinum.

Ab hoc loco: usque non confundetur

[illegible]

[illegible marginal annotations]

ppls ms metuum: promissio est bonorum: eis qui penitentiam egerunt.

¶ Ut uetus tristicia peccatorum. frumenti. uini. 7 olei. i. uirtutum leticia temperent.

¶ Qui peccantibus mihi uobis erucam. locustam. bruchum. rubiginem. per quos omnes fruges uestre sunt uastate. iam propter penitentiam conuersus sum ad clementiam. 7 etiam uos ab assyriis. 7 si in bonis perseueraueritis. replebo uos omnibus bonis.

¶ Iuxta litteram: non aquilo sed auster solet locustas adducere. non enim ex frigore ueniunt. sed ex calore. Sed quia de assyriis per similitudinem locustarum loquebatur: aquilonem imposuit. ut non ueram locustam: sed assyrios 7 chaldeos intelligamus. unde: ab aquilone exardescent mala super inhabitatores terre.

¶ Iuxta litteram. hoc factum est de chaldeis tempore ezechie. quando una nocte. clxxxv. milia ab angelo in castris sunt percussa. 7 interfecta est illa pars castrorum. que ad mare orientale respicit. i. ad sodomam. 7 posterior que respiciebat ad mare. quod perducit egyptum. quorum corpora quia igne consumpta. 7 in terram sunt redacta. quod sequitur de fetore. non de corporibus assyriorum. sed mystice est intelligendum.

¶ Mystice. Contra mare orientale: in his qui ei aperuerunt

et populo suo. Et respondit dominus 7 dixit populo suo. Ecce ego mittam uobis frumentum 7 uinum 7 oleum 7 replebimini eo. 7 non dabo uos ultra obprobrium in gentibus. Et eum qui ab aquilone est: procul faciam a uobis 7 expellam eum in terram inuiam 7 desertam. faciem eius contra mare orientale. 7 extremum eius ad

(interlinear: scilicet non tantum ad uerba. sed 7 ad facta eorum. — scilicet panem quidem est … lo descendit. — scilicet quod exhilarat. — scilicet quod letificat cor hominis. — faciem. — scilicet captiuos. — scilicet populum assyriorum. habitantem in partibus aquilonis. — scilicet demonem. — scilicet si uenerit. — scilicet in aliquam gentem desertam ab … — scilicet que non habet dei noticiam. — scilicet in qua non habitat spiritus sanctus.)

populo agente penitentiam: in tantum paret deus: ut eos sua responsione dignos faciat. sed cotidie uidemus fieri in ecclesia.

¶ In gentibus id est. i. de quibus supra prophetis multa 7 fortiter. ut gentibus. i. demonibus. unde: non est uobis colluctatio aduersus carnem 7 sanguinem. sed aduersus principes. 7 potestates. sed mundi rectores.

¶ Ubi quondam fuit sodoma. 7 alie ciuitates que uerse sunt in mare. quod mortuum dicitur. eo quod nulla illa uiuunt animalia.

¶ Contra tam ut prima pars eius cadat in mare orientale.

¶ Contra tam extremam eius partem ad mare nouum. quod est ad occidentem 7 ducit egyptum. in cuius littore. sunt gaza. ascalon. azot. ioppe. cesarea. 7 alie ciuitates.

¶ Seruat metha-

[illegible marginal annotations]

phoram. et iux
ta situm puni
cie sic loquitur. Qui
de locustis et si
de hostibus loqui
videatur. Aut enim
iuxta agmen loc
tarum suo tempore
totam iudeam
terrisse que per
misericordiam dei inter ve
stibulum et al
tare crucis et re
surrectionis
locum, sacer
dotibus et populis
clamantibus:
parce domine par
ce populo tuo, ve
nto surgente in
mare primum
et novissimum
sunt precipitate.
Et cum acervi
mortuarum undis
in littora vel
quia maris essent
refusi, putre
do et fetor nox
erunt. Quia ae
re corrupto
hominibus et iumentis
pestilentiam
intulit.

mare novissimum
et ascendet fetor
eius et ascendet
putredo eius, quia
superbe egit. Noli
timere terra exul
ta et letare, quia ma
gnificavit dominus
ut faceret. Noli
timere animali
a regionis, quia ger
minaverunt spe
ciosa deserti, quia
lignum attulit
fructum suum ficus
et vinea dederunt vir
tutem suam. Et filii
Syon exultate et letamini
in domino deo vestro, quia dedit vo
bis doctorem iusticie et descen
dere faciet dominus ad vos ymbrem

iatuam peccati ad mare novissimum
apud quos usque ad extremum
vite permanserit assyrius, i. di
a b o l u s.

In eos qui sibi magna pro
mittunt et per superbiam cadunt
ne sit tutus homo fragilis et
quanto crescit in virtuti
bus tanto timeat ne
corruat.

Superius commi
natus est nunc prospera
pollicetur et latinas
irrisum vertit.

Minam tibi: ita ut etiam
iumenta multiplicentur, que
superius fame et siti attrita le
guntur et solitudines letis no
valibus complentur.

Quantum ad litteram matu
tinus ymber est qui tunc venit
quando messis seritur, serotinus qui
venit quando messis debet colligi.
Mystice matutinus ymber
est fides, serotinus perfectio operum.
Vel ymber matutinus cogn
itio dei que post fidem datur,
serotinus plenitudo eiusdem
cognitionis.

Tanta erit habundantia ut
post saturitatem vestram mul
ta remaneant in areis et torcu
l a r i b u s.

Christum qui docebit vos omnem ve
r i t a t e m.
i. novum testamentum.

[illegible marginal annotations]

ppl's m's mecum: pmisso ē bo
noz: eis qui pnām egerunt.

Frumētum: tristicia peccōz. fru
menti. uini. 7olei. i. uirtutum
leticia temperent.

Qui peccantib; mihi uob. eru
catn. locu. bru. ru. p q's omīs fru
ges uite sunt uastate. iam p peni
tentiam ouūsus sum ad clemen
tiam. 7eruam uos ab assyriis. 7
si in bonis pseuerauitis. reple
bo uos omnib; bonis.

Iuxta littam: ñ aquilo h au
ster solet locustas adducere. ñ
enim ex frigore ueniunt. h ex
calore. S; q2 de assyriis plitu
dinem locustaz loquebatur
aquilonem inposuit. ut ñ ue
tam locustam: h assyrios 7 chal
deos intelligant. unde: ab aquilo
ne exardescent mala sup inha
bitatores terre.

Iuxta littam. Hoc factū est
de chaldeis tēpore ezechie. qñ
una nocte. clxxv. milia ab
anglo in castris sunt pcussa.
7 interfecta ē illa pars castro
rum. que ad mare orientale
respicit. i. ad sodomam. 7 postior
que respiciebat ad mare. qd
pducit egyptum. quoz cor
pora ex igne osumpta. 7 in
terram sunt redacta. qd se
quit de fetore: ñ de corporib
assirioz. h mystice ē intelli
g e n d v m.

Mystice. Cont mare orien
tale: in his qui ei apuerunt

et pplo suo. Et (ñ tm ad uerba. h 7 ad facta eoz.)
respondit dns
7 dixit pplo suo.
Ecce ego mittā (frumentum quidē e)
uob frumentum (lo descendit. / qd gēs h plarat / qd letificat cor hoīs.)
7 uinū 7 oleum (faciem.)
7 replebimini (eo captiuos)
eo. 7 ñ dabo uos
ultra obpbriū (i. pplm)
in gentib;. Et (assyrios. habitantem in partib;)
eum qui ab a (aquilonis.)
quilone est: p (demonem.)
cul faciam a (si uenerit.)
uob. 7 expellam (in aliq̄m gentem de)
eum in terram (sertam adō. / s que ñ hr dei / si in qua ñ habitat sps scs.)
inuiam. 7 deser (noticiam.)
tam. Faciem ei
cont mare ori
entale. 7 extre
mum eius ad

pplo agente pe
nitentiā: in tm
parcit ds: ut eos
sua responsione
dignos faciat. h
cotidie uidemus
fieri in ecclesia.

In gentib; ut.
i. de quib; supra
ppl's mult' 7 torti
7c. ut gentib; i. de
monib; unde ñ ē
uob colluctatio.
ad uūsus carnem
7 sanguinem. h
adūs: p'n. 7 po. h
mundi rectores.

Ubi qndā fuit
sodoma. talie ci
uitates que ūse
sunt in mare. qd
mortuum dr. eo
qd nulla illa ui
uunt animalia.

Contam ut pri
ma pars ei cadat
in mare orientale.

Contam extre
mam ei partem
ad mare no. qd ē
ad occidente. 7 dr
cit egyptum. in
cui littore. sr ga
za. ascalon. azot.
ioppe. cesarea. 7
alie ciuitates.

Seruat metha

nificat muneris quod non in paucos ut inveniretis. sed in omnes credentes sunt dona spiritus. Et in omnem carnem quia non est distinctio iudei et gentilis. sed omnes qui credunt unum in christo sunt.

Agabus propheta autem in cesarea et in antiochia prophete plurimi et quattuor filie philippi evangeliste prophetaverunt.

Vel iuvenes id est credentes. visiones id est propheticas intelliget.

Non quidem prophetabunt. non sompnia habebunt non videbunt visiones. sed sola effusione spiritus contenti fidei et salutis gratiam prophetabunt.

Hic igitur incredentibus hec lumen incredulis tenebris que dicuntur vapor fumi.

in spiritum sanctum. Nichil enim habent clausos oculos: ut videat salutare dei. Unde baptizati a iohanne: in nomine venturi id est christi ihesu quia dixerunt. sed neque si spiritus sanctus est: audivimus iterum baptizantur. immo verum baptismum accipiunt. quia sine spiritu sancto et invisio trinitatis. quicquid in unam et alteram personam accipitur imperfectum est.

Hoc factum est die pentecostes. unde petrus. neque enim hii sunt ebrii: cum sit hora diei tercia. sed hoc est quod per iohelem prophetam dictum est.

(sive unde ysaias. et videbit omnis caro salutare.)

Et erit post hec (tu in. Aliter enim non videbit. Ipsi effundam) **effundam spiritum** (datur gratia spiritus sancti) **meum super omnem carnem. et** (sive prius non fuerant.) (sive qui maioris meriti.) **prophetabunt filii vestri** (sive que minoris.) (sive puericia) **et filie vestre. Senes** (tis etatis.) **vestri sompnia sompniabunt.** (sive qui meruerunt magna) **et iuvenes** (lignitum.) **vestri visiones videbunt.** (sive qui adhuc spiritum timoris) **Sed et super servos** (quem perfecta caritas foras mittit.) **meos et ancillas in diebus illis**

sunt. Cum enim precessisset a principio prophetie comminatio quam fecit deus peccanti populo. et post comminationem commonitio ad penitentiam et post commonitionem fiat commemoratio premiorum daturus est deus in futuro. videtur confusio ordinis quod hic in medio interponitur. de his que facta sunt tempore resurrectionis. que etiam data sunt in premium fidei. Dicunt autem quidam ea que in ultimo tempore generaliter promissa sunt ex parte compleri. et quia premia futurorum in primo adventu apostoli sentiebant. quasdam primicias mirabilium expletas commemorat tamen petrus: quam alii apostoli ut donec veniat quod perfectum est. id quod ex parte precessit sentiamus. Quidam dicunt esse apostolice consuetudinis. ut quicquid viderint utile audientibus: et non repugnare presentibus de testimoniis alterius temporis confirment.

Senex erat paulus. cui dictum est ei. transi in macedoniam.

Iuvenis erat paulus. qui in via cecatus. et postea in extasi factus: raptus est in paradysum et audivit archana verba.

non ut audientium abutantur simplicitate. et imperitia sic incitat porphyrius sed iuxta apostolum predicat. oportune importune. et sequentes regulam prophetarum quicquid videri in ultimo tempore sibi carnaliter repromittunt spiritualiter in primo adven

C. iii.

[illegible]

[illegible]

tu dñi dicunt eẽ completum.,

Prodigia: data sunt in celo: tempore natiuitatis. qñ noua stella uisa ẽ. 7 passionis. qñdo sol obscuratus ẽ ne uideret dominum pendentem in cruce. & ne inimici fruerent suo lumine. In terra signa dedit. que illo moriente contremuit. quo insolito motu petre scisse sunt 7 monumenta aperta.

Id est spm scm quẽ in pentecoste sup aplos infudit. 7 cotidie in bapto tribuit. Qui ignis. 7 illuminat credentes. 7 consumit uicia. Vaporem: compunctio lacrimas accipit. Vn. quidam cõpuncti compuncti corde: dixerunt aplis. Quid faciem uiri frs.

Resurrectionis. quẽ magni credentib; electis. terribilis diabolo. 7 omnib; repbis. Ante hẽ diem sol uertitur in tenebs 7 luna in. san. dum dñs pendet in cruce. Vl istud restat faciendum ante diem iudicii q adeo magnus ẽ. 7 horribil. ut in eo etiam columpne celi: dicantur contremiscere.

De syon exierunt apli. 7 primitiua eccla. quia una die crediderunt tria milia. 7 altera die .v. milia. 7 deinceps multa milia. De quib; ysaias. Nisi dñs reliquisset nob semen. qñ sodoma fuissem. 7 qñtul sint multa milia dicit residuos qui 7 uocari reliquias a deo

effundã spm meũ. 7 dabo pdigia in celo 7 in terra / sanguinẽ / ignem 7 uaporẽ fumi / (s. quod mutat̃ in tenebs) Sol uertet in (s. qz tenebras mundo induxit.) tenebras / 7 luna in sanguinem / anteqm ueniat dies dñi / magnus et horribilis. Et erit / omnis qui inuocauerit nomẽ dñi. saluus erit. Quia in monte syon. 7 in ie(spualis.)rlm erit salua(s. loquens)tio. sicut dixit

Qui iam mortuo xpo. apertum ẽ latus. 7 cont. natiuam sanguis 7 aqua pfluxit. vn. Qr ẽ rubrũ ẽ uestimentũ tuum.

Hoc 7 si euangeliste n memorant tñ ad lrã factum esse credimus.

Vel luna n est uersa in sanguinem hystorialit. s; iudeos blasphemia. 7 negationis in xpm horrore coopertos. et non testimonii sui sanguine cõdempnauit dicentes. sanguis eius sup nos. 7 sup. f. n.

Credendo 7 operando. qd p fectore ẽ qui 7 corde credit 7 ore confitent. 7 ope implent. Alioqn. n omnis qui dicit d.d. int. in. r. c.

Syon. turris iersłm. reliq pars urb. vn. de syon exibit lex. 7 ubũ d. de ie. de qua 7 dr. Syon capit pphã pire extra ierlm.,

[illegible]

P

Postquam predicaverit ceteris visum et captivis remissionem. Alia vero eos qui dominum ostenderit et qui versantur in ecclesia in qua visio pacis. congregabo omnes gentes que credere noluerunt et illas deducam in vallem id est de sublimibus ad inferiora detraham. Omnis enim qui pro peccato suo iudicatur in valle ponitur. que dicitur iosaphat id est iudicium domini. Qui enim credit in dominum non iudicabitur. qui non credit iam iudicatus est id est dampnatus.

Non potentia maiestatis. sed iustitia eos convincens qui diviserunt hereditatem meam per diversos errores.

Ut ad modum gentium alii colerent iovem alii iunonem et huiusmodi.

Ut una pars terre uni deo serviret alii alii. creta iovi. tracia marti.

Ad grecis acceperit rex in servos zaneil las. et sic unusquisque princeps.

iusta prophetia probel.

dominus. In residuus quos dominus (si revocaverit) adduxerit. Quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum convertero captivitatem iuda et ierusalem congregabo omnes gentes et deducam eas in vallem iosaphat, et (id est iudicabo) disceptabo ibi cum eis super populo meo et hereditate mea israel, quos disperserunt in nationibus et terram meam

quia pauci vocati sunt ad comparationem eorum qui remanserunt in infidelitate. Aliter. principium eorum qui salvati sunt est in specula visione pacis.

Videndum est ut hec omnia per tropologiam ad tempora passionis et resurrectionis referantur. sicut petrus et paulus retulerunt. Nec enim fieri potest ut superiora in tempore passionis et que sequuntur intelligamus in die iudicii. cum inferiora superioribus connectuntur et uno tempore cuncta perpetrari. per hoc ostendatur quod sequitur. quia ecce in diebus illis.

In diebus illis. Cum salvatio fuit facta in syon et ierusalem. Iam appropinquante die iudicii. iudeos quippe incredulitatem fuerunt captivati: predicantibus enoch et helya: conversam ad fidem. ut tunc omnis israel salvus fiat. non tantum de duabus sed etiam de x. tribubus. et cum hec impletum fuerit: congregabo omnes gentes. hoc: quidam pueriliter intelligunt. quod in valle que est in latere montis oliveti. descensurus sit dominus ad iudicium quod frivolum est. quia non in terra. sed in spacio huius aeris sedebit contra locum montis oliveti: ex quo ascendit. et sicut iohannes crisostomus dicit. angeli deferent ante eum signum crucis. Iosaphat autem interpretatur iudicium domini. Ad iudicium enim domini congregabuntur non solum iudei qui credere noluerunt. sed omnes impii qui ab initio fuerunt. Iusti vero

[illegible]

ri descendent in uallem iudi-
cii. i. dampnationis. & in nu-
bibus eleuabuntur obuiam christo.

Iterum quid a uobis. Hec uidentur con-
tra tyrum et sydonem et pale-
stinos dici arbitrantur. quod tempo-
re captiuitatis iudaice. quoniam ue-
ti sunt iudei a romanis populum
dei persecuti sunt. immo deum in populo
suo. Vltionem quoque sanguinis christi
et subuersionem ierusalem. que dei
iudicio accidit contra tyrum.
et sydonem per se accidisse confir-
mant.

Tyrus et sydon. ciuitates gen-
tilium sociantes se philisteis
habitantibus in palestina. sepe
afflixerunt populum dei. ideo ar-
guit eos dominus. Tyrus: angusti-
a. et ipsi angustiabant populum
dei. Sydon: uenatio. et ipsi ue-
nabantur populum ad mortem.

Aliter. Per tyrum et sydonem
possunt intelligi gentes et ma-
xime romani. qui persecu-
ti sunt apostolos et martyres christi
unde dampnabuntur in die
iudicii. Per eos qui aurum
et argentum tulerunt.
signantur heretici. qui aufe-
runt de ecclesia argentum
diuini eloquii. aurum
spiritualis intelligentie. et
ad suos errores conuertunt.
et filios ecclesie uendunt di-
abolo. et faciunt ethnicos.
ut longe sint ab electorum
consorcio.

diuiserunt. Super
populum meum
miserunt sortem.
sicut contra nationem operantur
et posuerunt
prostitutionem in masculos.
puerum in
prepo-
prostibulo. et pu-
nentes gulam et ingluuiem
ellam uendi-
uentris libidini. ab
derunt. uino per
utentes pueris loco prostibuli.
ut biberent.
subaudis. commune
Verum quid
est ut semper impugnetis me
et uos mihi
in mea hereditate.
tyrus et sydon
quibus bibebant sanguinem
et omnis termi-
nem populi mei. t. dei.
nus palestinorum.
a. numquid semper pugnabitis
et de uobis.
Numquid ultionem
contra me.
uos reddetis mihi.
subaudis ad tempus.
et si ulciscimini
uos contra me.
qua talia fecistis talia red-
dam uobis. Iustificatis.
Cito uelociter
faciemus. persecuti estis. persequi
reddam uicissitudinem uo-

Possunt hec refer-
ri ad assyrios et chal-
deos qui in iudicio
dampnabuntur propter
hec mala que in-
tulerunt iudeis
qui quamuis legan-
tur inmissi a deo
ad puniendos iu-
deos tamen iuste damp-
nantur. quia uictoriam
non uirtuti dei. sed sibi
attribuebant. Aliter.
Possunt hec etiam
uerba referri ad
hereticos et superbos do-
ctores. qui prauo
uerbo et exemplo
dissipant et ad ritum
gentilium deducunt.
prelatus puerum
in lupanari ponit
et puellam uendit
pro uino. qui uidet
implicitos luxuri-
a et aliis uiciis. et non ar-
guit gratia turpis lu-
cri.

Sicut deus in su-
os uestros pasci et
recipi dignatur sic afflu-
gi et persecutionem
pati.

Hec omnia et addi-
em iudicii posse
referri non discrepan-
te uindicta. licet
in tempore a supe-
rioribus discrepare ui-
deantur.

tione paganorum ab hostib; uris.

s. eloquia. bis sup caput urm. Argentum enim meum et aurum tulistis s. intelligentia scripture. s. que in eccla. s. subaudis uasa et ornamenta templi. et desiderabilia mea et pulcherrima s. erroribus uris mancipastis. intulistis s. in templa idolorum. in delubra ura. Et filios iuda et filios ierlm uendidistis filiis grecorum, ut longe faceretis eos de finibus suis. Ecce ego suscitabo s. sed. s. de eos in loco in quo s. ab hebreis uendidistis s. hebreis s. seductos eos, et conuertam retributionem uram in caput urm. Et uendam filios uros et filias uras in manibus filiorum iuda et uenundabunt eos sabeis genti longinque.

Mystice. Post aduentum suum dns. cotidie iacet in merrore quia prius steterant in eccla. suscitat ad penam. et reddit doctoribus eccle. in quo reddit hereticis uicem. ut filios quos illi in mysteriis erudie tant. et in carnalibus tradat in manibus principum eccle. ut cum ceperint eos uendant sabeis. et faciant eos captiuos. ut ad meliora conuersi seruiant ecclesiasticis institutis.

Argentum e. m. Hoc qd dicit q. tyrii et sydonii abstulerunt uasa de domo dni. narrat hystoria q. h fecerunt chaldei. In quibus uasis cum postea biberet balthasar pronepos nabuchod. statim regnum eius translatum e. a babylonis ad medos. Sed q. post diem dni magnum et horribilem. hec futura dicuntur. q. que apli in resurrectione dni impleta putant. et hebrei in futurum iudicii tempus differunt. magis de romanis intelligendum e. Quia tytus et uespasianus captiuatis iudeis. rome templum pacis edificauerunt. in quo uasa templi et uniuersa donaria consecrauerunt. Eo etiam tempore filii iuda et ierlm. et filii x tribuum. que usque hodie apud medos tenentur: uenditi sunt filiis grecorum et exterminati de finibus suis. et totus orbis iudaica captiuitate completus est.

Delirant iudei qd nouissimo tempore congregandi sint a dno. et reducendi in ierlm. et qd dns tradet in manibus ipsorum filios et filias romanorum. ut iudei uendant eos non uicinis. sed sabeis genti longinque.

Hoc ex parte impletum e. tempore cyri. qn reuersi iudei de captiuitate multos chaldeorum secum duxerunt. tam eos qui sponte se sociauerant: quam et eos quos ipsi comparauerant. et quos postea uendiderunt. Saba: regio ultra fines ethyopie. de qua.

fuit regina sabba.

Iudei litteratores dicunt quod cum uenerit christus eorum et aurea ierusalem descenderit de celo, feres gentes gog et magog uenturæ sunt contra iudeos in bellum. Quas diuinus sermo hortatur, ut dimissa agricultura preparent se in bellum contra iudeos, et trahant secum auxilia omnium gentium. Quos dominus ad hoc ironice prouocat, quod hii iudei, sed ipsi sunt ibi interficiendi. unde dicit ibi dominus: faciet occumbere robustos tuos o gog et magog. Sed melius ad diem iudicii hec referuntur secundum tropologiam, et monet eos suos, ut preparent se ad iudicandum et pugnandum contra inimicos.

Quidam in bonum hoc interpretantur et dicunt gentes ascendere in uallem iosaphat, que interpretatur iudicium domini, et ibi sedere dominum ad remunerandos bonos, qui de circuitu congregabuntur contra aduersarios domini, et succident messem hostium, et conculcabunt eos, quia malicia eorum completa est, et in torculari grauabant musta, id est malicia eorum, ut torcularia capere non possint. Et ut sciant de qua uindemia loquitur, addit: multiplicata est malicia eorum, scilicet qui contra dominum congregati sunt.

Iudei hoc interpretantur de gog et magog, quas arbitrantur p.

---

scilicet iudicaturi gentes. scilicet quia ego

quia dominus locutus est. Clamate hoc

dicturus sum. scilicet preparate uos ad bellum.

in gentibus. sanctificate bellum

suscitate robustos. accedant.

scilicet perfecto omne studium: quo animas suas ex-

ascendant omnes uiri bellatores.

colebant. ad pugnandum paliis preparent.

Concidite aratra uestra in gladios. et ligones in lanceas.

scilicet unde terram fodiebatis. scilicet nec

solum maiores moneo. sed et infirmus, id est simplex et in- ... scilicet ad iudicandum

Infirmus dicat quia ego fortis sum.

scilicet de sepulchris. scilicet ad iudicium dei. scilicet que

Erumpite. et uenite omnes gentes

extra ... domini persecutrices estis.

de circuitu. et congregamini

scilicet in illo iudicio.

ibi occumbere faciet dominus robustos tuos.

scilicet demones quos suauitatis cogitatione recedere a lege dei. scilicet o mala generatio.

Consurgant. et ascendant gentes in uallem iosaphat.

scilicet de sepulchris. scilicet mali semper des- cendunt.

quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes

scilicet que preuaricate sunt leges meas.

in circuitu. Mittite falces.

scilicet sententiam iudicii.

quia maturuit messis.

scilicet o sancti. scilicet ad iudicandum uos persecutores.

Venite et descendite

Iuxta tropologiam: gentes demonum et eos qui cotidie contra ecclesiam pugnant et subaudiuntur pugnaturi sunt. possumus accipere: qui solo congregantur ut pereant.

Consurgant. et cetera. Alii dicunt gentes dampnandas moneri ut surgant ad iudicium sue dampnationis, et ironice dampnantur monentur ut preparent se ad bellum, in quo sunt interficiendi, quia consummata est malicia eorum.

[illegible marginal annotations]

dite. quia plenum ē torcular. Exuberant torcularia, quia multiplicata ē malicia eorum.

s. id est 6. secundum quod gravamini ad dampnationem vestram.

Populi populi in valle concisionis quia iusta ē dies dñi in valle concisionis.

s. iudicii. s. in sententia iudicii dñi.

Sol et luna obtenebrati sunt. et stelle retraxerunt splendorem suum, Et dñs de syon rugiet, et de ierusalem dabit vocem suam, et movebuntur celi et terra, Et dñs spes populi sui. et fortitudo filiorum isrł. s. electi. Et scietis quia ego dñs deus vester

s. in medio electorum mente celestia contemplantium

habitans in syon

et in culmine virtutum positorum.

in monte sc̄o meo. Et erit ierusalem sancta. et alieni non transibunt

In quo die tormenta pereuntium. sol et cetera sydera non poterit intueri. sed retrahent fulgorem et severitatem punientis aspicere non audebunt. si quod clementiora sint in iudicio. sed quia omnis creatura in tormentis alterius de suo iudicio pertimescat. Vel. nam virtutes celorum movebuntur.

In iudicio scient et qui puniuntur et qui salvantur. quod dñs habitet in syon. et in ierusalem in monte sc̄o meo. Vel in eo qui se dignos domo habitaculum preparant.

mille annos restituta ierusalem. contra populum in die in valle iosaphat venturas. et ibi unde mandas.

Item. post messem. vinam torcularia redundantia consummatio peccatorum et finis seculi ostenditur.

Vallis concisionis dicitur sententia dei que concidet et separabit electos a reprobis.

Adveniente vero sole omnia luminaria videbuntur minorati a splendore suo. Vel. in die dñi. sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stelle cadent de celo. Vel etiam reprobis omnia videbuntur obtenebrari.

Cum omnia fuerint obtenebrata. dñs qui leo de syon id est ecclesia constante ex angelis et hominibus tam excelsa terribili voce contra reprobos clamabit ut cardines celorum et terre fundamenta quatiantur et ipse tam severus malis suis erit spes liberans eos et dabit eis fortitudinem. qui sunt filii isrł contemplantes deum.

Post diem iudicii ierusalem constans ex angelis et hominibus erit absque aliqua commutatione quam prius constiterit ex commixtione malorum. et alienus id est diabolus vel aliqua prava cogitatio non replebit viam iustis habitantibus dei pacem.

[illegible marginal annotation]

per eam amplius. Et erit in die illa stillabunt montes dulcedinem. et colles fluent lacte. et per omnes rivos iude ibunt aque. Et fons de domo domini egredietur. et irrigabit torrentem spinarum. Egyptus in desolationem erit. et ydumea in desertum perditionis, pro eo quod inique egerunt in filios iuda. et effuderint sanguinem innocentem in terra sua. Et iudea in eternum habitabit. et ierusalem in generationem et generationem. Et [et vindicabo] mundabo sanguinem [s. martyrum] eorum

Domino habitante in syon. post ascensionem ad celos. vel post ascendentem iudicii montes. i. apostoli et celsi predicatores habundabunt suavitate et dulcedine sapientie et divini eloquii. et stillabunt. et colles spiritales gratie et colles. i. non habitantes tantam plenitudinem intelligentie emittent lac quo nutriuntur in infantia ecclesie. et super omnes rivos iude. i. super omnes credentes et filios ecclesie habundabunt aque. i. spiritales gratie. quia nichil in eis aridum erit.

Iero. Hoc etiam iudei referunt ad tempus quo suum messiam expectant. Sed melius ad diem iudicii vel resurrectionis referuntur. Egyptus interpretatur merore vel tenebre. vel persequens. Idumea. terrena vel cruenta. et cetera quia sanguinem martyrum fuderunt. et terrenis operibus vacaverunt. perpetua dampnatione opprimentur. qui cotidie contra filios ecclesie mala operantur et sanguinem eorum decipiendo effundunt.

Per generationem confessionis et glorie et urbis in qua pax dei cernitur erit eterna dei habitatio. non in una tantum. vel plures generationes. sed in generationem et generationem. s. in duabus generationibus eorum qui de iudeis et gentibus crediderunt.

Mundat dominus sanguinem peccatorum in evangelio. quem prius in lege domini non mundabat.

Hoc iudei referunt ad fabulam mille annorum. quando putant christum habitare in syon. et ierusalem auream. et sacrorum populos congregandos. ut qui in isto seculo oppressi sunt ab aliis in illo imperent eternis nationibus.

De domo domini. i. primitiva ecclesia. egreditur fons baptismi et doctrine. que irrigat corda gentilium. que spinis vitiorum et aculeis malarum cogitationum pungebant. ut ibi orientur flores virtutum. ubi prius orebantur punctiones vitiorum.

P.

et multum usque ad diem iudicii dimisit sibi
QUEM NON MUNDA
uit. vindicabit. quo in iudicio congregabit dominus
UERAM. et dominus commo
in multitudine sanctorum.
ABITUR IN SYON,

Prologus Ieronimi.

Ozias rex cum dei religionem
sollicite emularetur: immo reli
gionis amore provocatur. contra precep
tum legis moysi. arrepto thuri
bulo ut in hystoria libri sedi pa
ralypomenon ostenditur. sacerdota
le officium presumere conatus est.
ob eam rem. terre motum in tem
plo dei exortum constat. Cuius etiam
zacharias propheta meminit. Ante
hunc itaque terremotum amos propheta:
temporibus predicti regis. et temporibus ie
roboam. filii ioas regis israel. in eas
gentes que electione comprehense sunt
iram: ob eas causas quas memorat
affuturas denunciat. Et quod idem
propheta insequentibus. Super tribus im
pietatibus. et super .iiii. non convertam eum
tercio: peccatorum indulgentiam dominum
dare posse significat. quem constituto eadem
peccata admittentibus: nec penam
nec indulgentiam daturum nun
ciat. Dam pignus similitudinem
quem in predictas gentes mittendum
predixit. gravem atque inrevoca
bilem dei iram ad eversionem earun
dem civitatum processuram: volu
it demonstrare,

Item prologus. ieronimi.

Amos propheta et rusticus. et rubor
morus distinguens. paucis
verbis. peccatores. et inmundos sibi relinquen
do. Conclusit enim omnia sub peccato ut omni
um misereatur.,

Item ieronimus.,

Hic amos propheta non fuit pater ysaie prophete.
quamquam et ille propheta extiterit. Nam
aliis litteris ille. aliis iste apud hebreos
scribitur. Que differentia litterarum apud
latinos non habetur. et ille fortis. et robustus.
hic vero: avulsus interpretatur. qui loquitur contra .x.
tribus: que per ydolatriam a cultu dei. et etiam
a regno david erant avulse. Fuit autem
cognatio eius ex oppido thecue. quod .vi. mi
liaribus distat: a bethleem civitatem generis
pecorum in latitudine camporum. qui sunt
proximi oppido thecue. in quibus humi
tiado atque harenoso: nichil omnino frugum
gignitur. sed uberrimis pascuis habun
dant. et ideo. cuncta sunt plena pastori
bus. et sterilitas terre compensatur. pecorum
multitudine. Ex hoc. numero pastorum
fuit amos imperitus sermone. sed plenus
scientia. prophetavit autem eisdem temporibus quibus
iohel. naum. ionas. osee. ysaias. Sed ali
quantulum exorsus est prophetare antequam
ysaias. maxime autem contra .x. tribus locutus
est pauca de duabus interserens. hunc abla
tum de medio pastorum. misit dominus. ut in sa
maria prophetaret. quem amasias sacerdos
frequenter plagis afflixit. tandem filius eius
ozias vecte per tympora transfixit. post hec
semivivus in terram suam evectus post
aliquot dies dolore vulneris expira
vit. sepultusque est cum patribus suis.,

Ieronimus. Amos. non ad ierusalem sed ad israel
in samaria prophetat. quod apparet ex eo quod
scriptum est. Misit amasias sacerdos be
thel. ad ieroboam regem israel dicens. Re
bellavit contra te amos in medio domus
...

israel. Et post paululum dixit amasias ad amos. Qui vides, fuge in terram iuda et ibi prophetabis et in bethel non adicias, quia sanctificatio regis et domus regni est. Cui respondit amos: Non eram propheta, nec propheta filius sed opilio, rubos moros distinguens. Tulitque me dominus cum sequerer gregem et dixit: vade, propheta ad populum meum israel,

verbis explicare non potest. Quis enim digne exprimit tria et quatuor scelera damasci, gaze, tyri, ydumee, filiorum amon et moab, et septimo octavoque gradu iude et israel? Hic loquitur ad vaccas pingues que sunt in montibus samarie, et vituram domum maiorem minoremque testatur. Ipse cernit fictorem locuste, et stantem dominum super

litum, murum vel adamantinum, et uncinum pomorum attrahentem supplicium peccatoribus, et famem in terra, non famem panis neque sitim aque, sed audiendi verbum domini. Non dixit tuba, sed tubam. Amos interpretatione populus avulsus. Hic amos spiritualis gratia plenus, prophetavit inter ceteros prophetas. Non enim ipse solus erat propheta, sed etiam alii. Esse quippe non poterat propheta, nisi pastor ante fuisset. Qui etiam tuba sua clangit per singulos dies erudiens et docens in ecclesia. Iuxta illud enim ut gratia omnium prophetarum tanquam tuba spiritualis est, predicans in ecclesia. Sed quod scriptum est: Ascende in montem excelsum, tu qui evangelizas syon, exalta vocem tuam, et cetera.

ERBA

Oziae. Idem est qui et azarias, qui indebitum sacerdotium sibi vendicans, percussus est lepra in fronte. Sub terremotus factus est magnus per totam terram. Ieroboam non fuit pronepos hieu, cui hieu dominus promiserat quod usque ad quartam generationem ex semine eius erunt reges super israel. Et in hoc ieroboam promissio illa completa est.

Id est, priusquam captivitas omnia occideret, quem in duobus annis duplicem ostendit angustiam .x. tribuum et duarum, ita gentes si vellent penitentiam motum terre, de cetero

Verbi. Ozias interpretatio fortitudo domini. Ieroboam iudicatio vel causa populi vel divisio populi vel mora vel temporalitas. Thecue clangens tuba. Amos avulsus. Tempore quo avulsus erat populus a deo vel a regno david, amos sicut clangens tuba cecinit super israel. Qui quondam erat rectissimus dicitur domini. Ozias regnat in iuda, in quo populi templum et ecclesia

amos qui fuit in

subaudis loci

pastoralibus theu

de illo vico vel ut quidam propheta videntes dixit que

ce que vidit super

quod prophetabant vel per spiritum sanctum intellig. in .x. tribus

israel in diebus oz

gebant

ie regis iuda et in

diebus ieroboam

ante duos annos

filii ioas regis israel ante duos

[illegible]

scor. manebat diu fortitudo. et regebat contra decem populum. Sed ieroboam qui fuit causa divisionis populi regnat in israele idolis servientem.

Alt. Cum dicit speculam ecclesie in qua est visio pacis per doctores veteris et novi testamenti dedit vocem. tunc speciosa pastorum doctrina scilicet hereticorum que videbatur sciam vere contumelionis et lugent que populi simplicitatem greges vocantur sub

Speciosa capitum sunt planicies earum per viriditas pastorum loca diversis herbis habundantia. Carmeli duo sunt montes. unus de quo fuit nabal carmelitus. alter in quo helyseus orat. et utrique est uberrimum pasceus.

Alt. Primum peccatum mala cogitare. secundum consentire. tertium opere implere. quartum non penitere. Qui in tribus prioribus peccat. super in tertio convertit eum deus ad vultum clementie sue. Si vero non penitet: avertitur ab eo vultus clementie.

quam ozias peteret lepram
annos ante terremotus.
s. amos
Et dixit.
Dominus de syon rugiet.
et de ierusalem dabit vocem suam.
est pulchra et pollicet
bit et siccabitur et populi
Et luxerunt
terra arefactae mar
speciosa pastorum
quod flebunt maiores in
et exsiccatus
populi quod crescet et captivabitur
est vertex carmeli.
osee rege israel s. alt. secta cer
cum cessionis
Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus damasci. et super quatuor
eorum ab
non convertam eum.
insania. quod ad misericordiam
quod i. contriverunt ga
eo quod tritu

non sentirent.

Dominus de syon. Naturale est ut omnes qui volunt rem rei comparare. ex eis rebus sumant comparationes quas sunt experti et in quibus sunt nutriti. verbi gratia. Nautae suos inimicos ventis et dirupium naufragio. tristiciam tempestati. leticiam vero et prosperitatem placidissime aure et tranquillitati assimulant. Sic pastores timorem suum rugitui leonis assimulant. inimicos dicunt leones. ursos et lupos. Sic iste qui fuit pastor pecorum timorem domini rugitui leonis assimulat. De syon. rugiet et de ierusalem dabit vocem suam. ubi templum et religio dei non de bethel et dan. ubi erant aurei vituli. Rugiet. i. timorem suum super x. tribus incutiet. comminans captivitatem. et ideo lugebunt speciosa pastorum et exsiccabitur vertex carmeli. per hec significatur terra x. tribuum que fertilissima erat. que in primo ab assyriis erat captivanda sub osee ultimo rege eorum. qui significatur per verticem carmeli. quo abducto speciosa pastorum principes scilicet et potentes x. tribuum luxerunt. quia evacuata terra eorum est rege abducto.

Adcodo ad damascum incipit quia eo tempore cepit prophetare amos azael graviter affligebat x. tribus.

Si azael et populus eius semel et bis tantummodo

Damascus metropolis in syria quam condidit servus habrahe damascus eliezer. in campo ubi occisus est abel. Galaad. civitas et regio est transiordanem in sortem dimidie tribus

[illegible]

[illegible]

E manasse. tem-
pore u quoamo-
cepit pphare:
azael rex da-
masci illam re-
gionem uasta-
uit. ut supato
achab rege is-
rael in ramoth
galaad omem il-
lam regione:
ad instar tri-
bular frumta
in areis trita-
tium otereret.

pplin meum eet plecutus. forsitan par-
cerem illi. s qa diu expectaui ad pniam
ut oiusus recipet sanitatem. recont ipse
abusus mea patia. trio. 7 qto afflyxit. co-
gor mutare snam. ut plagis corripiam
delinquentes.

Ter. Galaad
tnslatio t tns-
migtio testimo-
nij. 7 significat
eos. qui de eccla
in hesim tnsla-
ti. testimonia
di que prius
acceperant. ad ali-
enos t'minos tnsferunt. hos tales
oterunt hetici. plaustris 7 rotis
ferreis t dentatis. de quib; dr.
filij hoium dentes eor ar. 7 sa. Ip-
si eni hetici n solum cogitant
7 faciunt mala. sed etia mala
pua doctrina simplices decipi-
unt. 7 sanguinem eor bibunt.
Damascus eni potus sanguinis
intpr. ab hui mi peccatis dns
faciem auttit. ut qui utitatem
diuini dogmatis n uidint: au-
sione diuine faciei tenebris ob-
ruant. 7 cum isti ntant falsitas de-
cipe. mittit dns ignem domum
qm ipsi uocant azael. i. uisione
di: 7 deuotant in ilt stipulam
7 ligna. 7 etia oem domum. i. co-
positionem fraudis eor. insup
7 uectes. i. fortissimas argumta-
tiones dialectice artis eor. Qb;
ofractis: disp dunt habitato-
res de campo ydoli. i. destruut
ydolatra. Qua destructa: uili-
pendunt. qui nulla uidebant
tur sceptrum tenere. 7 capti-

laad sicut rotis subt serra-
rauerunt in
tis 7 dentatis. excutiunt fru-
plaustris fer-
nta nate. 7 oteitur stipu-
lam cibu iumtor. pptr fem
reis galaad.
stilitate.
pro.
Et mittam ig-
captiuitatis
nem in dom-
sup regia stirpe ei. pilla
um azael. et
captiuitas filium azael be-
deuorabit
nadat: cum domo sua.
domos bena-
oem assyrior for-
dat. 7 conteram
titudine. quia olim uelut
uectes dama-
plaustro 7 uectib; adusari-
sci: 7 disp dam
or impet submouebant.
habitatores
s. i. de damasco. que sita e
de campo y-
in plano: plena ydol sub
doli: 7 tenente
audis oteram.
sceptrum de
domo uolup-
tatis. 7 luxu-
sa teclaphalasar.
rie: 7 transfe-

Alia tnslatio
eo qd triturauit
in serris ferreis
pgnantes galaad.
pregnantes sut
aie. que nup uer-
bo di sunt fecun-
date. quas hetici
ab eccla retbunt.
7 ferreis dentib;
sicut escas molt
pusillor. e enim
scandalizari nup
fector.

Ter. Pater aza-
el. uocatus e be-
nadab. b. bn sul-
timam litram.
filius azael uoca-
tus e benadat. t.
qui mortuo aza-
ele in syria reg-
nantib; ozia 7 ie-
roboam successit
patri in regnu.
a quo: uocati st
p ea omis reges.
aram. i. syrie. 7 da-
masci. benadat.
ut pharaones.
a pmo phaone.
7 cesares: a cesare.
Minat g oteret
regiam domum
azael 7 filium ei
benadat. Legit
eni qd teglaphasar
rex assyrior su-
pata egypto: ue-
niens depdatus
e decem tribus.

et postea ↄ̃uertit se ad assyriam et occidit rasim regem syrie. de quo in ysaia legitur. et populum syrie traduxit captiuum in cyrenen. que est in ultimis finibus egypti.

P A T R I.

Quia non sufficit uobis quod semel et bis peccastis et populum meum. sed sepe hoc fecistis. non conuertam uultum clementie ad uos. sed uenientibus assyriis et nabuch. mittam ignem captiuitatis in murum gaze qui deuorabit domos eius.

Quia legimus .v. ciuitates phylistinorum que propter arche iniuriam percusse sunt plagis. post gazam connumerat azotum et ascalonem.

Ascalon antiquitus uocabatur phylistiim. unde et regio postea uocata est phylistea. et ba

retur populus syrie (interlinear: sub/ timis. / sub/ beitel.) in cyrenen dicit dominus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus gaze et super quatuor non conuertam eum. eo quod transtulit captiuitatem perfectam ut concluderet eam in ydumeam. et mittam ignem in murum gaze. et deuorabit edes eius. et disperdam habitatores (interlinear: que est alia metropolis) de azoto. et tenentem (interlinear: regiam) sceptrum (interlinear: dignitatem. et fillacentrum de ascalone et toto regno phylistinorum) de ascalone. et conuertam

tius ducetur populus excelsus et sublimis. qui erectus est in superbiam. et sibi celestia repromittit. ut capiatur et transferatur in suam sa

L V T E M.

Gaza: metropolis ciuitas phylistinorum. que nunc palestini uocantur. et azotus. et ascalon. et accaron. et geth. que hic non memorantur. Captiuitatem perfectam. id est integram dicit translatam ab eis in ydumeam. quoscumque de .x. tribubus poterant comprehendere: uendebant ydumeis in seruos et ancillas. ideo minatur eis ignem captiuitatis qui omnia deuoret.

(interlinear: Gaza fortitudo uel imperium.)

Sensus altior. Idumea sanguinaria uel terrena. Azotus. ignis uberis. ascalon: ignis homicida. uel appensa uel ponderata. Accaron. sterilitas. uel eradicatio. Accusatur autem gaza. que fortitudinem sue scientie et imperium sibi promittit. quia captiuos conducit in ydumea. hoc est magistri iudeorum qui non spiritum sed litteram secuntur. qui ad eternitatem omnia interpretantur. In muros ergo gaze ignis immittitur. quo destruuntur omnia argumenta quibus fiducia sua tuentur. Cuius etiam consumit edes. id est quicquid arte dialectica constructum uidetur. et de azoto aufertur habitator qui litteram sequens: ubera habet non lacte sed igne plena. et tollitur sceptrum de ascalone. ubi est ignis diaboli homicida qui interficit

quocumque afflauerit. sicut ig-
nis dei reficit: quos penetrat.
Transfert etiam manus super
accaron. ubi est sterilitas. quia qui
non recipit spiritalem intellige-
tiam. datur eiulatibus et ube-
ra arentia. Insuper etiam omnes re-
liquie phylistijm destruuntur.
uel geth: ciuitas. ubi est torcu-
lar diaboli. uel omnes qui cadunt
poculo. Cum enim inebriati fu-
erint: corruent. et in suo uo-
mitu uolutabuntur.

C. ii.

Legitur in ezechiele. quod
nabuchodonosor. fecit exercitum su-
um comportare aggerem.
in gyro tyri. ut de insula fa-
ceret continentem terram. sed
tamen non potuit comprehendere illos
quia nauigio aufugerunt. Postea
alexander macedo succidit
arbores. et integras detulit. et pro-
iecit in mare. pariter cum ter-
ra et lapidibus. et equauit eam ter-
re. et sic captam destruxit.

Sar. Tyrus. tribulatio. uel co-
angustans. Qui ueritatem ter-
renis sensibus uult concludere
et non recordatur fratrum. quos de lit-
tera ad spiritum uocare. et de di-
uina scriptura tripliciter de-
bet instruere. mittet dominus de-
structionem ignem in omnes
munitiones et edificationes illius.

Edom. ipse est. qui et esau. et
seyr. unde et montes seyr nominantur
et regio ydumea. Iste persecutus
est iacob. ut timore eius fuge-
ret in mesopotamiam. et non ser-

manum meam
super illam aliam ciuitatem.
super accaron. et
super gethei. uel omnes iniei. qui superius dicte
peribunt reliqui
sunt urbibus subiacentes.
super potione cadentium.
phylistinorum di-
cit dominus deus. Hec
dicit dominus. Super
tribus sceleribus ty-
ri. et super quattuor
non conuertam eum.
eo quod concluserint
captiuitatem
perfectam in yd-
umea. et non sunt
scilicet amicicie quam
recordati federis
hiram rex tyri ad dauid. et sa-
lomonem. super nabu-
fratrum. Et im-
chodonosor. uel alexandrum magnum.
mittam ignem
in murum tyri.
et deuorabit ede-
es eius. Hec dicit dominus
deus. Super tribus sce-

bitatores phy-
listijm. unde pas-
calonem totum
regnum phyllis-
tinorum potest in-
telligi.

Tyrus. ciuitas
phenicum et proxi-
ma sydoniis. cu-
ius ciues negociato-
res erant. et quos-
cumque depredari po-
terant. exulibus uen-
debant ydumeis
et aliis gentibus.

Quattuor modis
dicuntur fratres. natura
ut esau et iacob.
cognatione. ut
abraham et loth.
gente. ut omnes iu-
dei fratres dicuntur. Ami-
cicia: ut salomon
et hiram. unde hiram
cum recusaret
.xx. urbes. hoc est quas
salomon dederat
ei in basameis.
dixit ad illum.
hecine sunt ciuita-
tes quas dedisti
michi frater. Erant
enim plene gentium.

Sar. Iudei. san-
guinei. et terreni.
persecuntur christianum
populum: diripien-
tes substantiam eius.
et non seruant in

[illegible marginal note]

leribꝫ edom. ⁊ super
q̄tuor n̄ ꝯu̾tam eū.
eum, eo q̄d ꝑsecut᷒
sit in gladio. frēm
suum. ⁊ uiolauerit
(ꝯ et debitam.)
mīam ei᷒. ⁊ tenuit
(ꝯ q̄m debuisset.) (ꝯ ꝗ q̄m)
ult̄ furorē suū. ⁊ in
(diu mansit isrl̄ in t̄ra: sibi a dō data: sem)
dignationē suam
(ꝑsecut᷒ ē eum.)
seruauit usq: ad fi
(ꝯ assyrios.)
(ꝯ rō.) (ꝯ captiuitatē.)
nem. Mittam ignē
(ꝯ que ē metropol.)
in theman. et deuorabit
(ꝯ alias ciuitatis.)
edes bosre. Hec dicit dn̄s.
sup tribꝫ scelibꝫ filior̄ am
mon. ⁊ sup q̄tuor n̄ ꝯūtam
eum. eo q̄d dissecu
erit pregnantes
(ꝯ ut tota galaad idī)
galaad. ad dila
(suo imꝑio subiugaret.)
tandum t̄minum
(ꝯ rō. ꝯ assyrios ⁊ nabuch.)
suū. ⁊ succendam
ignem in muro

eo iura nat̄
⁊ antiquum
furorem. usq:
hodie tenent
in synagogis
suis. uolentes
destruī xp̄ianū
nom. ꝫ dn̄s
mittit ignem
in theman:
q̄d int̄p̄. au
ster. i. in iude
a liē a. ū irri
gata ꝑ mbrib᷒
ꝑphār. hīg
ne destruun
tur muniti
ones eius. ut
cadente sensu
litter̄. eccl̄a
dī sup edifice
tur.

Item. Bosre
nō sicut qui
dam dixit pu
tant altius
ciuitatis. sed
ꝑ dumee. Iux̄
ta illud. qs ē
iste qui uenit
de edom tinc
tis uestibus
de bosra. ut.
borra.

uauit in eo uiscera mīe ut
uinculo fr̄nitatis colliga
tum sibi intelliget. ⁊ odi
um q̄d fuit in patre serua
uerunt. ꝑ dumei geniti:
ab eo cont̄ filios iacob. ut
egredientibꝫ de egypto. ne
transitum q̄dem in t̄ram
sc̄am ꝯcederent. in hoc uio
lantes mīam ut fr̄s ēē nes
c i r e n t.

Filii amon geniti de stir
pe loch habitant in arabi
a. hor̄ ū ꝑncipes naas am
monites: t̄porib᷒ saul pu
gnauit cont̄ galaad que
ē ciuitas duar̄ t̄buum. ⁊
manasse. ⁊ in tm̄ oppssit
eam. ut etiā pregnantes
mulieres secaret.

Item. Ad l̄. hoc in t̄ est int̄
crudelitatem damascenor̄.
⁊ filior̄ ammon q̄d illi tri
uerunt plaustris ferreis. isti
dissecant pregnantes ga
laad ad. di. t̄. s. damascem
qui bibunt sanguinem
signant heticos. qui mi
ꝑ credentes. n̄ solum rum
punt ab eccl̄a. ꝫ etiā ꝯte
runt. ⁊ ꝯmolunt ferreis
dentibꝫ plebem dī sicut es
cam panis. Amon q̄ int̄p̄.
ꝑpl̄s meroris. ꝯ ꝑpl̄s ms̄
signat scismaticos qui se
parant ab eccl̄a rudes aīas
que nup ꝯceperunt sermo
nem dī. Sꝫ tn̄. n̄ ita crude
lit̄ trucidant abscisos sic
heretici. ꝫ in eād regl̄a fi

[illegible marginal notes]

dei permanentes. volunt dilatare nomen glorie sue in posteros. Ideo minatur dominus ... mutiones eorum se incensurum et auctorem scismatis ire captivum et principes eorum celle iugo colla submittere.

Eo quod succendit ossa regis. Tradunt hebrei quod ydumei fuerant subiecti iosaphat regi iuda et moabite ioram regi israel. Sed post modicum cum recessisset rex moabitarum a ioram: petivit ille auxilium a iosaphat rege iuda qui veniens adduxit secum regem assyriorum ydumeorum ad oppugnandam civitatem. ubi rex moab erat conclusus et cum rex moab vellet fugere de civitate per eam partem quam obsidebat rex ydumeorum non est permissus ab eo. Tunc ascendens super murum immolavit filium suum deo propter immanitatem huius sceleris recesserunt filii israel a civitate. Postea mortuo rege ydumeorum et sepulto: recordati moabite qui degerat contra eos in obsidione extractum de sepulchro combuserunt igni et in cinerem redegerunt. ut quod non potuerunt in vivo. ulciscerentur in mortuo.

8 Metropolim moabitarum. a qua tota provincia sic appellatur. vel in totam p

(que est metropolis filiorum amon.)
rabbe et devorabit edes eius
in ululatu in die belli et in
(captivitatis et fletus)
turbine in die
commotionis.
et ibit melcon
in captivitatem
ipse et principes
eius simul dicit
dominus. Hec dicit
dominus. super tribus
sceleribus moab. et
super iiii. non convertam
eum. eo quod succe
(tenere est finem malorum omnium.)
derit ossa regis
ydumee usque ad
cinerem. Et mittam
ignem in
moab et devora
bit edes carioth
et morietur in so
nitu moab in

Sic venit super eos nabuchodonosor qui commovit eos a sedibus suis. sicut tempestas et turbo rapit stipulam.

Idolum eorum quod vocatur melcon. id est rex eorum feretur in assyrios et principes. id est sacerdotes eius cum eo ferentur. vel rex civitatis et principes eius cum eo captivabuntur.

Et cetera. Eo quod. id est ut ostendat deus cunctas animas quas creavit ad suum pertinere imperium: minatur se vindicare contra moabitas scelus quod commiserunt in regem ydumeorum quod seviciam suam nec in morte eius finierunt. quod si deus ita ulciscitur eos qui eum non cognoverunt quid faciet de eis qui eum colent.

Illius civitatis. et metropolis oppida videlicet et cariathiarum de

7

clangore

P.

7 uilla siluax.

Urbib; du cib; q; succen sis. uanum e rit p̃ncipum iudicium q; osilium.,

Rex. Predic tis gentib; ñ exprobrat q̃d le gem abiecerit scriptam. sed tm̃ naturalẽ. Vñ: dicit. uis cera mĩe uio lasse. t̃ miu miam rabiẽ eos exarsisse. S; iude obicit. q̃d susceptã legem ñ obser uauit. 7 p̃ trãs g̃ssione tam naturat q̃m scripte legis miseriam pas surus sit. Cete re g̃s que sñ lege peccaue runt. sine le ge p̃ibunt.

Qui dñm ofi tet. 7 eum se uidere putat. si in pecc̃o mã serit. ñ agens p̃nam auitit d̃s ab eo uul tum clem̃tie.

Non aliter mouet moab. i. be tici. nisi in clangore tube: ut excelsis tubis sensib; opp̃mant. qui in diuinis libris clangori b; tube comparant. 7 int omis qui p̃sunt terrenis opib; inter ficit sermo diuinus p̃cipiens doctorib; eccl̃e. In montem ex celsum ascende tu: qui eu. syo.

clangore tube. 7 disp̃dam iudicem de medio eius. 7 om̃s p̃ncipes eius interfici am cum eo. dic̃ dñs.

Hec dicit dñs. Sup tribus sceleribus iuda. 7 sup. iiii. ñ oũtam eum. eo q̃d abiecerit legem dñi. 7 man data eius ñ custodi erit. Deceperunt enim eos ydola sua post que abierant patres eorum. Et mittam ignem in iuda. 7 deuo

Glosses between the lines (written small above or below the main text):

- legem; s. nisi repulisset: ab ydol deci
- p̃ ñ ualet.
- s. io. s. p̃ nabuch: captiuitate.
- s. in regione

uincia sic appellat̃. t̃ in to tam p̃uinciam.,

Aliter. Ossa regis ydumee ẽ sp̃ualis intelligentia. so lidissima 7 firmissima q̃ ũsatur in litterra. S; hanc oũterunt iudei incarnes. 7 redigunt in cinerem q̃n dimisso rigore sp̃uali: soli littere adherent. Vbi g̃ia. Nich cogitantes mosee me retricem accipiente. nisi t̃ pitudinem tabule. sic 7 in ceteris. Ossa regis ydumee comburit. qui de maiestate dĩ male sentiens. dim in mo dum humani corporis co gitat. q̃i membris distendatur: 7 uideat. 7 audiat. si cut homo.

Aliter. Quicquid de iuda d̃r: ad eccl̃am refert̃. in q̃: ẽ ofessio 7 pax dĩ. 7 uisio ue ritatis t̃ pacis que redargu itur q̃d otempta lege dei quisq; uicia sua adorat. ut auarus. aurum gulosus. uentrem. A quo: enĩ quis supatus ẽ: huius 7 seruus ẽ. Vñ. 7 dñs dampnat pes simas edes. 7 uiciosa funda menta. que gl̃am ierl̃m p̃diderunt.

In egypto simulac̃ egyp ti sibi fingunt adorantes beel phegor. 7 astaroth. 7 ba a l y m., duatum tribuum.

[illegible]

Iustum et pau. Simplex uir et iustus ecclesiasticus est qui non habet scientiam scripturarum. Hic que iubentur facit. hunc heretici pro pecunia uendunt. cum opera iustorum faciunt pro mortalibus rebus faciunt que per calciamenta signantur. Non enim potest stare super scientiam terram sicut iosue nudis pedibus. quia adheret aliquid mortale in eius operibus. hunc puluerem excutiunt apostoli de pedibus suis quem excerunt ex inhabitatione mortali.

Habebant consuetudinem principes iudeorum ut si pauper in uia illis se iungeret. flagellatum super puluerem terre procerent. indignantes cum simplicibus ire. Contigit etiam crebro in illis ut pater uxorem filii pollueret. Illos etiam qui nolebant ire ad adorandos uitulos inficiebant uel spoliebant et partes uestimentorum ponentes secus altaria deorum suorum super accumbebant et partem pro uino dabant. quod bibebant ante altaria deorum. quod spolium dicit pignus id est uadimonium quod pro infectione corporis et liberatione anime dabatur. In quibus omnibus uiolatur nomen domini quicquid ab illis sic turpiter fit refertur ad iniuriam fidei. qui dicit: per uos blasphematur nomen meum in gentibus. m e u m.

Satt. Heretici sub nomine christiano fornicantes suis erroribus obtendunt testimonia scripturarum non sustinentes ea uestigiis saluatoris ut illi testimoni-

rabit edes ierusalem. Haec dicit dominus. Super tribus sceleribus Israel et super quatuor non conuertam eum pro eo quod uendiderit argento iustum et pauperem pro calciamentis qui conterunt super puluerem terre capita pauperum et uiam humilium declinant. Et filius ac pater eius ierunt ad puellam ut uiolarent nomen sanctum meum et super uestimentis pigneratis accubu-

(interlinear glosses: terrene filii · iniquitatem meam · pacis · x. tribus ... quia pene omnia que sequuntur ad eas referunt · ... non necessitate ... · uel causa auaritie · quelibet simplicem · nec paupertas pro iniquitate retrahit · pro magna id est pro uili re preciosam animam hominis uendere · quibus calcant terram et [illegible] · preciosam hominis animam · ego sum uia ueritas et uita que dicit uenite ad me o. q. la. et c. · christiani iudeorum populus · patres nostri omnes sub [illegible])

Et pauperem p. c. Id est et proiciant in capite pauperem quia uiam humilium declinauerit. quia nolunt eum sequi qui dicit. ego sum uia ueritas et uita. Et uenite ad me qui laboratis.

Iere. dat. Principes hereticorum immiscent superbia declinantes ab illo qui superbis resistit humilibus dat gratiam.

Satt. Qui ita ingredit ecclesiam ut legem seruet cum euangelio cum patre iudeo ingredit. ad puellam id est circumcisionem et aliam legis obseruationem. Ita et pater iudeus et imitator christianus una fornicatione condemnant christum putantes insufficientem.

[illegible]

[illegible marginal annotations]

de quibus apostolus. Sicut circumcidimini, christus nichil vobis prodest,

Iuxta. lxx. Tantus erat dei contemptus, ut vestimenta quibus dormiebant et fornicabantur iuxta altare funibus tenderent ne fornicantes viderentur possent. Heretici autem vestimenta sua que funibus peccatorum ligaverunt. videntium oculis opponunt. ne eorum flagitia videant. et quis videret eos ante altare dei. stuprum non fornicentur.

Pro eo superbiam illius interiam et radicem eius. id est plagam contrivi. ne gregem perciperent.

erit iuxta omne altare. Et vinum damnatorum bibebant in domo dei sui. Ego autem exterminavi amorreum a facie eorum. cuius altitudo cedrorum altitudo eius. et fortis ipse quasi quercus. Et contrivi fructum eius desuper. et radices eius subter. Ego sum qui ascendere vos feci de terra egypti. et eduxi vos in deserto .xl. annis ut possideretis terram

vinum prohibeant. Sed illi peccata velant. E contrario apostoli sternunt pullos asine vestimentis. ut dominus mollis sederet. et ex lege et prophetis scalam iam scandunt. Bibunt etiam heretici vinum damnatorum. quia ex eo quod egressi sunt de ecclesia damnati sunt. et delectantur in vino sodomorum et furore draconum et aspidum. quod qui biberit. sanari non potest. et hoc bibunt non in domo dei. ubi templum et verbum sed dei. quem sibi artifici sermone finxerunt.

Aliter. Ubi de laudibus dei agitur non est curandum hystorie. Mystice sic: antequam nos educat deus de fornace egypti ferrea. exterminat amorreum. qui interpretatur amarus. vel loquens. vel famosus. qui frequenti sermone celebratur. qui est Seon. id est arbor infructuosa. vel Stilus. non quin fructum quandoque faciat. sed quia malum fecit. Ideo succidit ad ymo. de cedrorum altitudine.

Arbor durissima et fortissima greco vocabulo. phylo putat esau vocari quercum. et roboreum. quia vel esau possit intelligi facta ut ad mala opera sit factus.

Qui tulit de celo: oportet ut vitet superbiam. que per cedrum. et concupiscentias carnis: que per quercum signatur.

Hic nisi afflictionem et temptationem et dolorem convenit. quia per hoc venitur ad sanctam terram.

i. scificatos qui deo aialia sua immolant. et uinum qd inebriare potest. et mitil statum subuertunt. n attingt. ut habent comam sic samsō. scut capite est fortitudo et uictoria. qr caput uiri xpc est.

Ex hoc loco. et qn in lege dr. ne nazarei uinum bibant. tician asserit. uinum n ee bibendu. Sz intelligendum qd et hic. et in lege ebrietas. et cure secli phibentur. que uigorem ai obruunt.

Myst. Perit fuga a ueloce. qr sicut paulus ait. non omis qui currunt in stadio. apphendunt brauium. qr peccata cursum eis impediunt. et fortis opinione sua qui in se confidit. n in dei misia et robustus. n armatura dei. quam enumerat apls. hz mundi uirtute confisus? tensus arcum aliquis heretic. qui frustra tendens arcum dei sagittam sustinere n potest. et uelox. i. qui ppt acumen ingenii discurrit pter testimonia scripturarum. et opprimit ueritatem intitur. hz cor tuit qr n in deo. hz in se confidit pedibus. et ascensor equi. de quo dr. fallax equus ad salutem. n saluat aiam. hz piens: audiet. hii in curribus et hii in equis. nos autem in no. d. n. inuo. et robustus c. i. f. nu. fu. Expolians se ueterem hoiem cum actibus

s postea. s sicut moyses.
amorrei. et susci
et aaron et alios qui acceperunt spm balem
taui de filiis uris
gratiam.
in pphas. et de iu
uenibus uris naz
areos. Numquid
s potestis negare qn ita fecerim.
non ita est filii israel
s uos econtra
dicit dns. et ppi
s cibis preceptum est ut oe
nabitis nazareis
qd inebriare potest si bibat s eruditis
uinum. et pphis
uris qs mittebam. s ex liuo
mandabitis di
te supati. s ne pphetetis sermone
centes. ne pphete
dni. qi fiebat ad utilitatem audien
tium. s ideo. s comminan
tis. Ecce ego stri
de pena.
dam subter uos si
s longo sonitu ululatu.
cut stridit plau
strum onustum
s non frumto qd recondat in horreo
feno. et pibit fu
s feno qd priusquam euellat exaret.
s hebrei dnt ierobaam filium nabath
ga a ueloce. et for
qui prius fugerat negaspium. ue
tis n obtinebit
lor fuit ad faciendū ydola.
uirtutem suam
s amri. s fugienti
et robustus n sal

Quia duxit moyses filiis ruben et gad. et dimidie tribui manasse.

Amasias sacerdos bethel: phibuit amos. Sedechias rex iuda interdixit ieremie. ne loqueretur in noie dni. Librum eius combussit igne.

Ut n sustinet peccata ura. quibus diu pgrauatus sum: sicut plaustrum stipulam. et feno tradam uos incendio sicut stipula. et clamabo dicens. pist. ea.

Fortis. i. baasa qui fuit ad bella fortissimus cum uenerint assyrii n poterit resistere quin capiatur. et nota qd omis qui hic numerantur. iam diu mortui erant. hz p eos filii eorum et tota eorum plapia captiuanda intelligitur.

Ecce ego stridebo [illegible] ... fugam auelloce [illegible]

Manaen: qui fugit in egyptum et assyriorum regi: misit munera ut ab eis protegeretur: sed postea ab eisdem captivatur.

Possumus dicere quod venientibus assyriis nemo robustus. nemo fortis. nemo velox sua virtute poterit salvari.

a assyriis. per iram.

uabit aīam suā

per Ieu. qui occidit coram regem isrl.

et tenens arcum nō

sagitta.

stabit. et velox pe-

dibus suis nō salva-

per phacee filius romelie

bitur. et ascensor

qui vincit syriis. sub rege achaz inter

equi nō salvabit

ramus ydea vastavit. sed postea cum sy-

aīam suam. et ro-

riis. ab assyriis captivatur.

bustus corde int-

fortes. nudus fugiet in die il-

suis. et nulla sarcina peccatorum gravatur. sed nudus effugit mortem. vel econtra. qui nudus est. perdito vestimento .x. non salvat sua fortitudine in die belli. sed coram hostibus terga vertit.

Osee qui ultimus regum .x. tribuum fuit quia in .x. fortis quod populum ad deum cultum revocare voluit. sed quia in .x. perseveravit. post eadem incendio: nudus egressus est. qui nudus. quia sub ipso .x. tribus capte sunt.

per auribus intelligite

la dicit dñs. Audite ver-

bum qd locutus ē dñs sup

videntes deum ad quos proprie fit sermo dei.

vos filij isrl. sup oēm cog-

nationem quam eduxi de ter-

sub qua serviebatis in luto et latere et paleis.

ra egypti dicens. Tantum

vos cognovi ex omnibus nati-

onibus terre. Iccirco visitabo

sicut inde sit impunitum.

sup vos oēs iniquitates

vrās. Numquid ambulabunt

duo pariter, nisi convenerit eis.

Numquid rugiet

leo in saltu nisi

Hec ad solas .x. tribus videatur sermo dirigi determinat quod ad omnes dirigitur. qui ex egypto sunt educti. i. ad duodecim tribus.

Cum sim creator omnium vos solos elegi in peculiarem populum ut mei cognitionem haberetis. et iccirco quia vos solos habui. adhuc visitabo. i. corrigam iniquitates ydolatrie vestre. ut cessetis. vel non cessantes graviter puniamini. potentes enim potenter tormenta patien[tur].

Iter. Numquid amb. Ad litteram. duo inimici eadem via ire nolunt. Mystice. Iudei et gentes non possunt ire per Christum. qui est via. nisi prius consenserint uniri in ipso angulari lapide ut

Leo qui fame patitur. si videt predam: dat rugi-

C. iii.

[illegible]

[illegible]

Numquid dabit etc. [illegible] ad maiorem [illegible] laqueus [illegible] absconditus in terra absque aucupe. i. sine ope aucupis laqueus [illegible] q. d. non [illegible] capiens in laqueo [illegible]

uniti p̄cutient a patre. 7 im-
petrent quicq̄d rogauerint.
7 in hac uia nullū adūsarij
impetum ptimescunt. S;
1 si discordia separent̄. stati
leo rugiens eos inuadit
7 n̄ solum patent morsib;
2 leonis. s; apphendit eos ca-
tulus leonis. 7 ducet ad te-
nebrosum cubile. Omis
enī qui male agit: amat
3 tenebras. Tercia pena
discordantiū ē: ut pdant
alas quib; in altum fere-
bant̄. 7 sponte corruantes
interrenis mūdo teneant̄
4 ab aucupe diabolo. Q̄rta
pena ē ut discordes capiā-
tur laqueo. qui n̄ in celo
s; intendit̄. De quo liberati ita
dicunt. Aīa nr̄a sicut pas-
ser erep. ē. d. l. u. De quo
apl̄. Conterat d̄s sathan:
d̄s sathan sub pedib; u̅r̅i̅s.
5 Q̄nta pena ē qd̄ in ciuita-
te eccl̄i ɔstituti: terrentur soni-
tu tube. i. diuine scripture
que g̃ui uoce peccatorib;
penam cōminat̄. Sexta
6 pena: qd̄ discordes a d̄o af-
liguntur;

Ter. Non reuelat d̄s p-
ph̄is omnia. que facit in ce-
lo. t̄ que ante fecit. s; que
facturus ē in terris. Reue-
lauit noe diluuium. abra-
he subūsionem sodome
Joseph famem. vii. annoꝝ.
Sic amos reuelauit n̄c: qd̄
facturus eēt. x. tribub; ut
ad pn̄iam ɔūse liberentur

habuerit p̄dam?
Numquid dabit ca-
tulus leonis uo-
cem de cubili su-
s. non.
o. nisi aliquid ap-
s. nisi auceps ten-
prehendit? Numquid
dat laqueum: auis n̄ illaqueatur.
cadet auis in la-
queum terre absque
aucupe? Numquid
auferetur laqueus
de terra antequam quid
s. non. s. i. an.
cepit? Si clanget
tuba in ciuitate
7 pp̄ls non expaue-
scet? Si erit malū
in ciuitate quod d̄ns
non fecit? Quia non faciet
d̄ns d̄s uerbum
nisi reuelauerit se-
correctionem suam.
cretum suū ad
s. loquens. Et cum d̄ns reuelet p-
seruos suos pp̄has.

tium qui uoce au-
dita fere stant
fixo gradu stupe-
facte.

Leo n̄ ɔsilatur
in ɔsitis agris. ut
uineis t̄ lignis po-
miferis. que d̄ni
laudant. s; in sil-
uis 7 inculta hu-
mo.

Sicut ea que su-
perius memorata
sunt. n̄ fient nisi
certa causa exti-
tent. ita n̄ erit t̄-
bulatio. nisi a d̄no
uenit qui etiā re-
uelat.

i. afflictio que
n̄ iniusta: s; patien-
ti g̃uis. 7 mala ui-
det̄. u̅n̅. sufficit di-
ei malicia sua. 7
ego d̄ns quia fa-
cio pacem. 7 cre-o
mala.

Non qd̄ oīa re-
uelet d̄s pp̄his: q
in celo facit 7 fece-
rit. s; que factu-
rus erat. in terris
reuelauit noe. 7
abrahe. 7 loth. ut
qui audirent uē-
tura supplicia cor-
rigant̄. t̄ g̃uius
puniant̄. Sic m̄

Numquid auferetur laqueus q. d. non [illegible] Si clanget tuba [illegible] q. d. non [illegible] nisi reuelauerit [illegible]

[illegible] hominibus [illegible] nisi reuelauerit etc. quia sic [illegible] ita [illegible] nunciando [illegible] q. d. nullus [illegible] acceptam [illegible] nunciando q. d. nullus [illegible]

auditum ... testimonium ... auditum facite ... agori ... inter gentiles ... gentiles ... audient ... ydolatria ... veniunt ...

P

(c)ognoscant quorum agentes gentiles ... audientes ... veniunt.

prophetas nunciat gentibus, ne hebreis prophetias, ne puniant.

In civitatibus phylistinorum, que dei noticiam non habent, ut ipsi iudicent utrum ego iuste facturus sum quod minor, prius videant scelera et postea iudicent de mea sententia.

Civitatis sicut dicte que in monte sita est, vel totius terre .x. tribuum que tota montuosa est que a sua metropoli sic vocatur. Dicitur autem samaria a somer a domino ipsius montis, in quo fundata est.

Leo rugiet, quis — *nullo alia animalia audent obstrepere. Securus est qui non timeat.* — non timebit. — *Pauci sunt duri qui audeant domino iubente non prophetare.* — Dominus deus locutus est, quis non prophetabit? — *ecce propheta que ego dicebam.* — Auditum — *prophetis quid audeat facere quod dominus revelet. Sicut rugitum leonis.* — (facturus sum). Facite in edibus azoti et in edibus terre egypti et dicite: Congregamini super montes samarie — *per idola vitulos adorant et filios suos immolant* — et videte insanias multas — *sunt scelera hec scelere.* — in medio eius et calumpniam — *calumpniantur pauperes et simplices.* — patientes in penetralibus eius. — *i. noluerunt colere deum.* — Et nescierunt facere rectum, dicit dominus. — *falsa dogmata.* — *non aurum vel pecunias, que aliquando non labore querunt.* — Thesaurizantes iniquitatem — *deceptorum fallo errore. quod hi fecerunt.* — et rapinam in edibus suis. Propter

a prefecto. In quo clementia dei ostenditur. Qui enim dicit penam non vult punire peccantes.

Iter. Pastor iste solitus timere leonem, timorem omnipotentis comparat rugitui leonis. Audiam enim per leonem rugientem diabolum, per dominum loquentem. Interpretantur salvatorem, ut sicut ille in malum aperturus ita iste in bonum audiatur a salvandis.

Amos specialiter missus prophetare decem tribubus, nunc etiam iubetur nunciare azoto et egypto.

Aut. Quisque unusquisque fingit sibi et adorat quod vult. Sic heretici varios errores sibi confingunt. Qui se custodes mandatorum dei fingunt, et sunt in monte superbie. Ad quorum insaniam considerandam gentes provocantur, que non habent dei noticiam. Ipsi etiam calumpniantur simplices credentes, dum sub nomine veritatis colunt mendacium et per sunt gentium venientem veritatis rectum facere nescierunt, et thesaurizant sibi dogmata iniquitatis, et deceptos concludunt in edibus suis.

Congregantes de ydolatria et miserorum calumpniis iniquitatem, i. peccatum in cordibus suis, et rapinas pauperum congregantes per violentiam in domibus suis. Quia enim cultum deseruerunt, dati sunt in reprobum sensum, ut faciant quod non oportet.

Mystice. Dum diabolus oves ecclesie laniat, sepe de ore eius

duo crura. aut extremum auricule eripit. quoniam et securo pede et tutis auribus deum sequi possumus. Per crura etiam uia doctrine, per auricule sacramenta doctorum signantur. Unde apostoli sine calciamentis et aliqua pelle mortui animalis incedunt. et credentibus dicitur. Qui habet aures audiendi. audiat. hoc iter. Hereticus et diabolus impedit. ut in uia que xpc est corruamus. Sed si uenit uir ecclesiasticus et homo dei. et sanson leonem interfecit. securo pede et tutis auribus ad deum possumus incedere.

Here. Legitur in hystoria et in ysaia quod fascee filius romelie conduxit rasim regem damasci ut pugnaret secum contra iudam et in eo totam spem suam posuit. Sicut enim homo fessus labore quiescit in lecto. sic .x. tribus in auxilio syriorum quiescebant. et in securitate habitantium damascum uictorie habebant. et suas uires fractas uicine gentis auxilio roborabant. Sed frustra quia ab assyriis utrique captiuati.

Altare ecclesie unum est. Altaria hereticorum tot sunt quot scismata eorum. tamen unum se habere iactant per superbiam cuius cornua .i. arrogantia amputabitur.

Que fecit ieroboam aureo uitulo. ubi dum offerret uenit propheta qui dixit. Altare. altare audi uerbum domini et cetera. Tunc scissum est altare in duas partes et manus ieroboam aruit.

ab assyriis. — *circumdabitur*
hec dicit dominus deus. Tribulabitur et circu-
ab hostibus habitantes terram .x. tribuum. — *hereticorum.*
ietur terra. Forti-
sillogismorum et argutie librorum quibus — *o samaria.*
tudo tua et diripi-
dogma suum firmabant. — *que me-* — *ecclesia reducentur.*
entur edes tue.

ciebantur de ecclesia reducentur. — *dibus miserorum lacrimis congregati.*
Hec dicit dominus. Que-
modo si eruat pa-
querens. quoque de. — *qui circuit*
stor de ore leonis
duo crura. aut ex-
finaure sacra menta doctorum. — *qui habet aures audiendi.*
tremum auricule. sic eruen-
sumpte. — *.x. tribus.*
tur filii israel qui habitant
quiescentes in auxilio syriorum.
in samaria. In plaga lec-
sibi uictoriam pollicentes.
tuli et in damasci grabato.
intellige o prophete. — *cum de attestatione nunciate. que*
ut inexcusabiles sint.
Audite. et contestamini in do-
uentura sunt. huic populo.
.x. tribuum.
mo iacob: dicit dominus exerci-
cum captiuitas aduenerit. — *ulciscar.*
tuum. Quia in die cum uisitare
.x. impietates.
cepero preuaricationes israel. su-
reddendo que meruit — *ulciscar destruendo.*
per eum uisitabo. et super altaria
bethel. et amputabuntur cor-

In iudicio. Et cotidie puros ecclesiasticos testimoniis scripturarum.

Adhuc sum et propheta comparationes ex pastorali officio. Sicut parue reliquie relinquuntur a leone. et oue rapiente. sic de habitatoribus samarie: pauci remanebunt. qui non captiuentur ab assyriis.

destructe peribunt domus domus eburnee. id est ... tota. et ebore ... aliqua opa ... eburnea ... de achab rege ... domus eburnea quam edificavit.

s. assyrio vastante confracta.
nua altaris. et cadent in ter
s. hereticorum qui laborant absti
ram. et percutiam domum hyema
nentia et ieiuniis. s. qui per ventis inglu...
lem cum domo esti
omnem recipiunt voluptatem.
va. et peribunt dom⁹
eburnee. et dissipa
s. vita vitare vehemente ...
buntur edes multe di
ta iudicia de... struentur protinus
cit dominus. Audite ver
mundum. s. heretici et gule et ventri
bum hoc vacce pin
servientes. s. in superbia vivunt humiles
gues que estis in mo
constringatis. s. ... mandata dei seculo...
te samarie. que ca
te dicit et sibi sublimia representant.
lumpniam facitis
s. ecclesie simplicibus qui hereticorum eloquentiam
egenis. et confringitis
et argumentorum divitias si resistunt.
pauperes. Que dicitis
s. principibus. pastorum dogmatum.
s. pastoribus .i. regibus.
dominis vestris. afferte. et
s. omnis sermo dei
bibemus. Iuravit
pro iuramento debet accipi quod firmentum.
dominus in sancto suo. quia
s. captivitatis vel angustie iudicii et penarum.
s. qui implenti.
ecce dies venient di
s. iudicii et penarum.   s. nudatas arcubus.
s. demones.   s. o vacce pingues.
s. assyrii.
super vos. et levabunt vos in con
pro quibus peccastis.   s. in gehenne ignibus excruciatim.
s. igne tribulationis decoquimini.
tis. et reliquias vestras in ollis fer

Mystice do
mus hyemalis
regnum istud
in quo frigus
religionis et
cultus dei. varia
rum turbines
ventorum. et seva
tempestas. do
mus estiva
regnum iuda
in quo calor
religionis et
templum. et ho
locausta ma
ne et vespere.

Afferte. Hi
si maiores de
derint pote
statem. mino
res quod devo
rent si habe
bunt. Similiter
et de hereticis in
telligendum est.
quia maiorum do
ctrina. mino
res inebrian
tur.

Sic erant divites principes
iudeorum x. tribuum. ut duas
domos haberent. unam hyemalem
lem versam ad austrum. ali
am estivalem. versam ad aquilonem.
lonem. in quibus pro varietate
temporum deliciose habita
rent. Achab etiam legitur e
burneas domos fecisse.

Que arte fieri et ebor... sple
dore composite sunt.

Loquitur ad optimates que
x. tribuum. ut audiant verba
dei. quos non boves aratores. sed
irrisorie vaccas pingues
vocat. quia residentes domi
gule et ventri serviebant
opprimendo egenum. et confrin
gendo egenum in iudicio: pau
perem. ut bona illorum in suos
usus redigerent.

Permittite tamen et iubete. et nos
spoliabimus domos pauperum
ut bona illorum in nostros usus
redigamus. Non ait comede
mus. sed bibemus. in quo notat
deditos ebrietati. que mentem
subvertit. et errores libidinesque ge
n e r a t.

In se ipso. vel in filio. vel in aliquo
electo angelo. vel homine.

In prelio superatas compel
lent ad urbes munitas. que
ollis ferventibus comparantur
quia fame et pestilentia. clau
sos ipsos exire compellent.
et ire in captivitatem.

C. IIII

... levabunt ... in captivitatem ... ferventibus ... ad fortalicia fugientes ... edificiis

7 Et paptur[as] [illegible] i. ualde [illegible] aptitud[inem] [illegible] [illegible] [illegible] et proiciemini in armon [illegible] regiones longe ult[ra] [illegible] assyrios. 7

Papturas ollarum. i. ciuitatum qui destructis urbibus ibitis in captiuitatem. uel papertitas. que iam parate sint uie. per quas ducamini captiui in armon que est regio ultra montes medorum et persarum.

Aug. Ingrediuntur heretici mali in bethel. i. domum dei que est ecclesia. ibi impie agunt. in precepta eius calcando. et in galgala. quod interpretatur reuelatio. qui uendicant sibi scripturarum scientiam. unde superbientes in quecumque uicia defluunt. Inferunt etiam mane hostias. et die tercia decimas transfigurati in angelum lucis. et triplicem scripturarum intelligentiam in unius diei sententiam coartant. Debet enim scriptura primo secundum litteram intelligi. ut inde moralia precepta sumantur. Secundo. iuxta allegoriam. i. spiritualem intelligentiam. Tercio: secundum futurorum beatitudinem. Heretici uero primam et secundam diem contempnentes. quedam spiritualia figmenta sibi componunt. et sine fundamento et parietibus tectum desuper imponentes et recedentes de ecclesia. fermentum quod corde ceperunt: aliis predicant. et hoc non errore. sed amore mali. unde comminatur deus superbis uindictam. dedi uobis. s. d.

Iuxta ezechiel qui come-

uentibus: et papturas exibitis. altera contra alteram et proiciemini in armon. dicit dominus. Uenite ad bethel et impie agite. ad galgalam. et multiplicate preuaricationem. et offerte mane uictimas uestras tribus diebus: decimas uestras. et sacrificate de fermentato laudem. et uocate uoluntarias oblationes. et annunciate. Sic enim

(interlinear glosses:) subaudis. uacca. uaccam. que in armenia dicitur. ubi aureus uitulus. contemnentes domini precepta illius calcantes. qui est locus ydolatrie. subaudis uenite. sibi. quicquid ibi facitis preuaricatio est. contra dominum cui ydola pretulistis. cito antequam ne sit dilatio in scelere. ueniat captiuitas. quod prima die obtulistis seruate in terciam diem ut sit inmundum. sed secundum symachum tercia die decimas uestras subaudis offerte. subaudis de pane quod prohibetur in lege. gratiarum actione. huiusmodi oblationes uocate spontaneas quod ad leticiam pertinet. non enim errore. sed studio et curiositate hoc facitis. sic peperio. quare sic.

Seruat metaphoram uaccarum. quarum carnes inuentibus solent leuari. Significat autem quod cum inuenient assyrii capientur in prelio. et portabuntur iure uictorie.

Sed pro idioma hebreorum quod nos diximus mutuo. uel uicissim altera contra alteram ponitur.

Yronice loquitur. quasi. huiusque immolastis ydolis sponte. nunc iam instante captiuitate perficite quod cepistis ut quanto uos eritis impudentiores. tanto mea uindicta super uos fortior appareat.

Erant quedam sacrificia de quibus si quid in alterum diem seruaretur et oblatum remanens inmundum iudicabatur. Erant et alia. de quibus si uictimum diem aliquid remaneret inmundum. quod est offerre inmundas hostias.

Ut non solum fecisse. sed et alios docuisse uideamini.

[illegible]

aliqui [illegible] altari [illegible] qui [illegible] ut [illegible] [illegible] ydolatrie [illegible] [illegible] filii israel. s. sacrificia [illegible] [illegible] de mandato meo [illegible] uoluntate [illegible]

[illegible]

noluistis filii israel. dicit dominus deus. Unde et ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus vestris, et indigentiam panum in omnibus locis vestris: et non estis reversi ad me dicit dominus. Ego quoque prohibui a vobis imbrem, cum adhuc tres menses superessent usque ad messem. et plui super civitatem unam et super civitatem alteram non plui. pars una compluta est, et pars super quam non plui aruit. Et venerunt due et tres civitates ad unam civitatem ut biberent aquam et non sunt satiate. et non

Famem publice abstinentiam comedendi: stupescunt dentes, et amittunt virtutem comedendi.

Et cum hec omnia non per crudelitatem, sed pro correctione vestra facerem, tamen non estis correcti. Iuxta illud. Frustra percussi filios vestros disciplinam non receperunt.

noluistis. id est x tribus. — hec magna fames que x tribuum accidit tempore helye. — si non cum stuporem et penuriam panis dedi, sed — sive non solum famis sed etiam sitis precium — sustineretis. — ecclesiam. — hereticorum. — civitas ecclesie que est pars dei. — protulit fructum. — siti coacte. — super quas non plui, et in quibus cisterne sicce erant. — diversi heretici. — super quam plui et que habebant aquam. — fluvium. — ad ecclesiam de qua exierant. — de puteis et cisternis eius. — deficiente aqua.

derit uvam acerbam stupescunt dentes eius. Sic heretici testimoniis scripturarum abutentes in matutina, et absque sua dulcedine comedentes perdunt robur dentium, et ne possint dura comedere, et in alimentum toti corpori perfusa transmittere. Et hec stuporem et penuriam panis qui de celo descendit. dicit mittendum in cunctis locis eorum ut patiantur indigentiam verbi dei.

Aliter. Prohibuit quod deus ab hereticis rorem divine sapientie, et mandat nubibus ne pluant super eos ymbres ante tres menses messis. ne perveniant ad fructum misterii trinitatis. et pluit super unam ecclesiam et non super conciliabula hereticorum. Si quis etiam illorum penuria coactus ad civitatem dei regreditur ut hauriat. non satiatur. quia non voluntate sed necessitate accessit.

Quod dicitur pluvia serotina agris palestine que herbam ut triticum pariat. debet irrigare illo tempore quo tres menses sunt usque ad messem. madius. i. iunius. iulius. hoc tempore nec ita est pluvia, et ne putetur lege nature et astrorum cursu contingere. addit, et plui super civitatem unam. hec etiam penuria aque sub helya contingit.

[illegible]

Pcutiunt heretici ardore libi
dinis. vii. apt. Melius e nube
qm uri. Pcutiunt etia ira et inui
dia que ruborem sanguinis co
mutant in pallorem. q auferi
ueram intelligentia et ita totu
corrumpunt. ut etia mella dul
cia uideant amara. q quicqd
prius in eccla placuerat iam
factis hereticis uidet amarum
Ipsi multiplicant hortos. i. doct
rinas in quos naboth noluit ui
neam sua mutari. Heretici etia
bona faciunt ut melli uene
na misceant. Io. uineas et oli
ueta et fi. se hre iactant. s de
uinea sodomor uinum eor e.

Mex. atr. Cotidie ambulan
tib in uia egypti. i. p mala mu
di: immittit ds morte. ut mor
tificatis membris que sunt
sup t. uiuat in eis x. pcutit etia
ds in mat. quicqd supbum.
et pusum e in iuuentute. ne usq
ad senectutem pueniant. et tra
dit equos captiuitati. ne p p
recipicia labantur in infernu.
et facit fetorem ascendere. ut cog
noscant peccata sua. s nec sic
reuertuntur.

Dum ab egypt pris
auxilia peteretis: gladio syrior
occidi iuuenes uros. quib occi
sis: equi eor qs ot di iussa multi
plicauat. a uictorib captiui du
cti sunt. et fetor mouentium no
cebat naribus uiuentium,

atr
Extrema medicina e. x. tri
buum. et heretico et omnium pec
catorum. ut p cim pcussi imulti

qr n uoluntate s necitate re
cum hec ad ad correctonem ut
redistis ad me
deunt
medicus facerem.
dicit dns. Per
s affliri.
cussi uos in uen
to urente. et in au
rugine multitu
dinem hortor
s n dr.
uror. et uinearum
s que n sunt de bone
uraz. Oliueta ue
oliuus. s hec e ficus q mihi
stra. et ficeta ue
maledictam arefecit.
stra comedit e
s trauuor que n auolat. s umu
ruca. s hec oia passi: cum n
sa fuerint. et n redistis
redistis.
ad me dicit dns.
Misi in uos mor
tem in uia egyp
ti percussi in gla
dio iuuenes uros
usq ad captiui
tatem equor ue
stror. et ascende
feci putredine

Pret hec. qi. qd
supfluit siccita
ti: uento urente.
In his multipli
candis. x. trib stu
debant. et inde ira
di cont se concita
bant.

Aurugo. i. rubi
go. que apud ioel.
erugo dr. Que ita
fit. cum nocte ros
l ymber sup tene
ras spicas: cadit
in calescente sole
uertunt in rube
um colorem. et in
anescunt grana.
adhuc tenera. Au
rugo etia dr mor
b qui in hoie na
scit. ex habunda
tia corrupti fell
que corrumpit
sanguine. et uertit
in pallorem. et que
q dulcia uertit
in amaritudine.

Mortui st sodo
mite corpore et aia.
Similr. et isti peo
dem pecco. loth so
lus liberatus e cum
filiab. q uicio se
mitustus. amissa
parte corporis sui
i. uxore. cum qua
erat unu in car
ne. Sic copatio

[illegible marginal annotations]

castrorum vestrorum in nares vestras. et non redistis ad me dicit dominus.

sicut illi qui perierunt et vos gladio

Subverti vos sicut *assyriorum* subvertit deus sodomam et gomorram. et facti *sicut illi qui remanserunt et vos* estis quasi torris raptus de incendio. et non redistis ad me dicit dominus.

Quapropter hec faciam tibi israel. postquam autem *sicut que cogito et minor.* hec fecero tibi preparare in occursum dei tui *sicut ille iste est formans montes.* israel. quia ecce formans *sicut omnium creaturarum vel sol in fide.* montes. et creans ventum. et annuncians *sicut electi. sicut opus quod ipse facturus est vel scriptura* homini eloquium suum *suum annunciat electis.* faciens matutinam *sicut a excelsi montes. quorum* nebulam. et gradiens super excelsa terre. *exultatio est in excelsis quorum virtutem sed carnem sed spiritum.* dominus deus exercituum nomen eius. Audite verbum istud

ne eorum qui perierunt fame et gladio pauci remanserunt qui et partem corporis amiserunt .i. temporalia quibus corpus augmentatur et sustentatur: et quibus delectabantur.

Quia preterita correptione sistis saltem per hec que inferenda sunt corrigamini. nec dicit quid faciat. sic suspensos relinquit ut cogitent sibi inferenda quecumque deteriora inferri possunt. et saltem hoc timore redeant.

Iuxta litteram matutino tempore facit nebulam venire super terram et gradiens super excelsa est quia est super omnia. ut intra omnia.

Contumaciam ad-

non resipuerunt: tandem divinus ignis edificia subvertit. et ipsi lubentes quasi torris raptus de incendio. et nudi evadunt iuxta illud. Si cuius opus exarserit: detrimentum patiatur. Qui enim habens opera sodome per ignem salvatur quasi torris de incendio rapitur prius operibus sodome igne destructis. unde in propheta legitur Restituetur sodoma in antiquum. quod qui suo vitio sodomites est. si in eo arserint opera sodome in antiquum statum restituetur.

Ut venientem ad te primum misterium incarnationis audite suscipias liberatorem. vel prepara te ad invocandum dominum deum tuum. ut liberet te a presenti tribulatione. quia omnis qui invocaverit nomen domini salvus erit.

Factum huius aeris. vel faciam hominis. et a se creatis nunciat eloquium suum. iuxta illud quod ait. Non faciet dominus verbum nisi revelaverit secretum suum servis suis prophetis.

Nebula. pinguedo aeris est. et significat pinguedinem fidei. que mane .i. tempore lucis accipitur. Excelsa terre. id est sancti. constituti in culmine virtutum. Deus in virtutes omnium transcendit. et in cordibus suorum ambulat.

[illegible marginal annotations]

Al. Cecidit amplius surgere virgo Israel in terra sua.

Pro se specie vadens, non rediens, pro se cadit, et per Dominum resurgit.

Mystice. Deflet illos qui Dominum mente cernunt, et postea servire ei desinunt, nec ad unum fidei lumen redeunt.

Non negat posse resurgere, sed non resurget virgo Israel quae semel aberrans et si reportatur humeris pii pastoris non habet eandem gloriam cum illo qui numquam a Deo aberravit. Vel: per prophetam malo paenitentiam peccatoris quam mortem. Paenitentiam non sanitati ecclesiae comparat, sed quod comparata morti et inferis melior sit.

Al. Unitas habet sacramentum unius Dei, et est in hoc numero: prima beatitudo est quod unus et verus est Deus. Secunda in secundo i. decade. Tertia in tertio i. centenario. Sicut enim decas decima unione completur, sic centum decem decadibus, sic et millenarius decem centenariis, per quem iiii. i. summa beatitudo notatur. De qua a mille: si quis egit paenitentiam de illo iiii millenario, iterum redit ad centum centenarium, et si est in centenario iterum redit ad secundum i. denarium, et ita fit ut virgo Israel quae erravit non habeat suscitantem, quod qui semel ab unione discessit.

(pro Amos gratia affectu caritatis. sicut David Samuel lugens Saulem.) Quod ego levo super vos planctum, (id est tribuum) domus Israel. (peccando, in perpetuum) Cecidit, (in captivitatem) non adiciet ut resurgat; (quae quondam virgo Deo copulata) (est enim quod corrupta) virgo Israel (prostrata vel interfecta gladio) proiecta est in terram (assyriorum) (per idolatriam) suam, non est qui suscitet eam. Quia haec dicit Dominus Deus: Urbs de (in tempore pacis) qua egrediebantur (viri) (cum venerint assyrii) mille, relinquentur in ea centum, et de qua egrediebantur centum, relinquentur in ea decem in domo Israel. Quia haec dicit Dominus (id est x tribuum) domui Israel: Quaerite me et

Ad litteram propheta deplorat x tribus pro peccatis ita captivandas ultra montes plaxe, ut amplius non sint reversurae ad pristinum locum. Virgo vocantur sed quod in patriarchis et prophetis uni sponso casta mente copulati sunt, quam virginitatem iam corrumpunt moechantes cum idolis.

Non est qui in confessione sua reducat ad vitam, sicut Moyses placavit iram Dei, et sic quaerit quod tu vult dimitti ad Dominum per paenitentiam, et hic est quod dicit Dominus Deus quia noluisti dimittere x tribus, cum venerint assyrii decima pars vix remanebit in prima captivitate, ceteri captivabuntur. Quod si ipsa decimatio remanens in transmissione non penituit, ipsa venientibus assyriis ex toto captivabuntur, quod ita factum est.

Postquam aspere comminatus est blande ad paenitentiam pius revocat pastor.

Bene vivendo, credendo, perseverando, viveris in operibus perfectae

qui eratis mortui
in ydolatria.

Mystice. Bethel
interpretatur domus dei.
Querit hanc qui
dicit templum
domini est. et medificiis
que destruenda
sunt confidit. Que
rit etiam qui sequi
literam occidentem
non spiritum uiuifican
tem. Galgal locus
ubi populus secundo cir
cumcisus est. hanc
intrat. qui post aduen
tum christi rursum
uult circumcidi.
Galgal etiam reue
latio dicitur. in hanc
intrat qui se ad
maiora nititur:
et reuelationis et sup
erioris scientiam sibi pro
mittit. Transit etiam
in bersabee. ut
secundum lxx. ad puteum
iuramenti. de quo
samaritana cu
pit haurire aquam
que sitim non expel
lit. ignorans eum
de cuius uentre flu
unt aque uiue
quia galgal. id est car
nis circumcisio:
ducetur captiua.
a cordis circumcisi
one. et bethel. quam
putatis domum dei.
odio non erit. uel inutilis
erit.

uiuetis. et nolite
scilicet ibi adorare h
querere bethel.
tis uitulum.
et in galgala no
scilicet propter hec locum
lite intrare. et in b
notantur aliqui de duabus tribubus
sabee non intrabitis
adorasse ydola.
quia galgal capti
ua ducetur: et be
thel erit inutilis.
scilicet post uerba domini: uerba prophete
scilicet qui querit fide: incipit uiuere
scilicet qui uiuit
Querite dominum et
scilicet per eum. scilicet qui modo mortui.
operibus iusticie.
uiuite ne forte
comburatur. ut
scilicet diaboli. scilicet x. tribus.
ignis domus io
scilicet ignis captiuitatis.
seph. et deuora
bit. et non erit
scilicet que liberet a captiuitate.
qui extinguat
scilicet adorantes ydola in bethel.
bethel. Qui conuer
scilicet in amaritudine ydolatrie.
titis in absinthi
scilicet quo discernere debetis
um iudicium
inter creatorem et creaturam
et iusticiam in
scilicet uita positi.
terra relinquitis.

et uirginitatem quam cum uno uiro
habebat perdidit. pristinum statum
et unionis beatitudinem recipere non
ualebit. et uix concedetur ei: ut de
mille redeat ad c. et de centum ad x.

Que est ciuitas in fine possessio
nis duarum x. tribuum. in quo lo
co exibant x. tribus adorare ydola.

Que est ciuitas in possessione du
arum tribuum. ad quem locum etiam
transibunt x. tribus adorare ydola.

Et hoc idem prohibeo. quia captiuabun
tur habitatores duarum ciuitatum
pastor et populus. et per has duas intelli
guntur x. tribus captiuande.

De bersabee tacet. quia uictis x.
tribubus bersabee que erat in tri
bu iuda illo tempore non est destructa.

Aliter. Jeroboam qui fecit uitu
los. et separauit populum a domo dauid.
significat hereticos qui sermo
ne composito. quasi aurea simula
cra fingunt. et adorant. quod fin
gunt his dicitur. Querite dominum et
uiuite. Quod nisi fecerint: combu
rentur ardoribus diaboli. et hunc ig
nem non potest extinguere aliquis
de magistris eorum. quia et ipsi heretici
sunt qui falso se domum dei
v o c a n t.

Justum dominum assumentes
iniquitatem. uel adherentes terre
nis. relinquitis eum qui iudi
caturus est orbem in equitate.

Faciente arcturu[m]. qui .vii. stellis constat signat ecclesiam: septiformi spiritu repleta[m]. Per orione[m] qui hyeme oritur. et suo ortu tempestates excitat: signantur martyres. qui tempore infidelitatis: predicant incredulis et excitant contra se tempestatem persecutionis.

Ad hora[m] .vi. in tempore uin iudaice cecitatis. dies versus in noctem crucifixoribus. lux etiam que in lege et prophetis oriebatur: versa est in tenebras illis de quibus scriptum est. obscurentur oculi eorum ne videant.

Aque amare peccatores sunt quos effundit ut conversi in dulcedinem alijs predicent. In quibus quicquid terre et amaritudinis inerat ardore veri solis: excoquitur.

In portis antiqui sedebant ad iudicia: ne agricola ad causam veniens: novo aspectu civium: terreretur. vel ne civis longe ab urbe d i s c e d e r e t.

Porte mortis: vicia. porte vite: virtutes. Hebraica: odio iustus: existens in porta virtutum. si corripit malum existentem in porta mortis.

Vel. Heretici diripiunt sensum pauperum qui nesciunt contradicere. et quicquid boni operis parauerant. edi-

scilicet. scilicet bootem.

faciente[m] arcturu[m]. scilicet eos diuersa claritate fulgentes. scilicet fuit scilicet velut alii splendorem. scilicet astra fulgentia

et orionem. et convertentem. electis. scilicet in claram lucem. vel in-

tentem in mane tenebras. scilicet prosperitate. scilicet felicitatis. scilicet ignorantie vel tribulationis.

nebras. et diem in noctem mutantem. scilicet qui dies putabantur in noctem peccatorum. scilicet tribulationis. mutantur.

scilicet amaras aquas ex herbo calore suspenditur: et in dulcedinem pluviarum saporem

Qui vocat aquas maris. et effundit eas super faciem terre. ostensas ad irrigationem terre diffundit.

dominus nomen eius.

scilicet ridendo minatur. scilicet captivitatem

Qui subridet vastitatem super robustum. scilicet sit male factis. infirmetur bene. scilicet iterum direptionem.

et depopulationem scilicet per bellum. et civium. hic et hos qui in sola sua potentia vel Besi confidunt.

super potentem affert. scilicet publice. scilicet quod fuit peccatum est.

Odio habuerunt scilicet in iudicio vel in virtutibus. scilicet aliquem prophetam

in porta corripientem missum a deo: ad eorum correctionem. scilicet qui non odio. sed sicut deus precipit, ex di-

recte. et loquentem perfecte lectione corripit.

abhominati sunt.

Audientes hec non ad fabulas poetarum recurrant. sed intelligamus omnium creatorem et omnipotentem.

Locus dearcturo et orione: maluit vocare ea nominibus inventis a gentilitate. quam in nominibus hebreorum. ne nobis ea barbara viderentur. In quo etiam notat hanc prophetiam a gentibus legem datam.

Ad presens tempus redit. et ait. qui creator est omnium: comminatur captivitatem samarie. Subridet sicut qui irascitur. et apostolus paululum labiis ridere se simulat. ut magnitudinem ire ostendat.

Ne putaret fore sic quod solam idolatriam puniendam esset. addit et cetera mala.

s. s. propter predicta.
Idcirco pro eo quod diripiebatis
s. non habentem negligitur. s. si quid habebat quod vobis pla
pauperem, et predam electam
ceret.
s. ad vestros usus. s. ubi securi maneatis.
tollebatis ab eo domos qui
s. expoliato paupere marmore vestitis parietes.
quadro lapide edificabitis
s. repentina captivitate vel morte ablati.
s. que de rapina pauperum edificatis. s. etiam.
et non habitabitis in eis. Vineas
s. delectationi potuum providentes.
amantissimas plantabitis
s. ideo: non habitabitis. non bibetis.
et non bibetis vinum earum. Quia
s. quem nil latet.
cognovi multa scelera vestra.
s. non solum multa sed etiam fortiora ad provocandum. ita dicit.
et fortia peccata vestra. Ho
s. o principes, scilicet tribuum: vos estis. s. b. s. decreta corre
s. que. s. hominis vel iusticie. s. a potente ut pauperem in iudicio con
stes iusti: accipientes munus
pleta est muneribus.
dempnetis. s. in iudicio.
et pauperes in porta deprimentes.
s. intelligens multas impietates in ea que vocatur domus dei.
Ideo prudens in tempore illo ta
s. quia nullus est: qui velit au
cebit, quia tempus
dire recte iudicantem.
malum est. Queri
s. a mundo
te bonum et non ma
quin in maligno positus est.
lum ut vivatis
s. sic s. qui salvare potest.
et erit dominus deus ex
ercituum vobiscum.
s. olim.
Sicut dixistis. Odite malum et di

Id est deum qui est pastor bonus et non idolum vel diabolum vel bonum id est rectum iudicium iudicate et non mendacium vel oppressionem.

Sicut solebatis iactare deum vobiscum esse: propter hoc quod estis de genere Abrahe sed si filii Abrahe

ficant etiam domos compositione verborum. Sed ab ecclesiasticis viris: subvertentur. Plantat etiam vineas amenas. que in mysteria, ex se habere mentiuntur. Sed non bibunt nisi vinum. quod est furor draconum insanabilis.

Contra iudicii veritatem vel: munera excecant oculos etiam sapientum. que accipiunt heretici. ut austeritatem scripturarum que peccatoribus tormenta promittunt: vitant in blanditiem: et cum divitibus prospera promittant. tamen pauperibus truculenti et severi sunt. Quos videns vir ecclesiasticus incorrigibiles subtrahit correctionem: ne videatur sanctum dare canibus.

In tempore illo: cum videbit nichil prodesse suam correctionem: iam imminente captivitate: a qua: liberate non poterunt.

Odit malum qui non solum voluptate non vincitur: sed odit opera voluptatis. Diligit bonum. qui non invitus et metu legum quod bonum est operatur. sed dilectione ipsius boni. unde: hylarem datorem diligit deus.

Aliter. Precepit deus hereticis ut relicto errore redeant ad ecclesiam: et odientes pravam
s. non sufficit.

dogmata diligant ue
ritatem in ecclesia. et iu
dicium faciunt in porta
l uiciorum ea relinquendo. l uir
tutum eas sequendo. et sic cer
ti erunt de misericordia.

Platea. Heretici et gentiles
insigniti et fabulis suis ha
bent latas plateas que du
cunt ad mortem. quibus conse
quenter infertur. et in cunctis
que foris sunt dicetur ue. Qui enim
sunt in ecclesia non audiunt ue
eterne dampnationis. sed si pec
cauerint sumetur super eos lamen
tum. Hinc etiam heretici agrico
las in quorum aruis spine na
scuntur. Qui uocantur ad
planctum quia noluerunt
plangere sua l aliorum pec
cata. Aliter. vir ecclesiasticus
potens prouocare ad penitentiam
plangit pietatis affectu
super eos qui non egerunt penitentiam.

More prouincie loquitur. ut
qui sciunt pertinere ad oci
tandas lacrimas. alios inci
tent ad planctum. ut si
mul defleant suam mise
riam. ut in omnibus locis ubi
prius leticia fuit origo la
c r i m a rum.

Ve d. diem d. Ne iste pro
pheta duas tribus ex toto ne
glexisse uideretur: dirigit
nunc prophetiam ad ipsas. propha
tum si quid erat ipsas cap
tiuandas. et post lxx annos re
uersuras. et maiorem felici

semel monuisse.

ligite bonum et

scilicet hec.

constituite in porta iudicium

scilicet si hoc feceritis. forte mi.

si forte misereatur dominus deus exer

scilicet ex x tribubus captiuitatem euadant · scilicet sepe

cituum reliquiis ioseph. Prop

de bono monuit. sed quia noluistis facere mea precepta, ideo aliter.

terea hec dicit dominus exercituum domina

tor. in omnibus pla

scilicet cum uenerit assyrius.

teis planctus et in
cunctis que foris
sunt dicetur. ue. ue.
Et uocabit agrico
lam ad luctum.
et ad planctum
eos qui sciunt

scilicet in talibus regionibus

plangere. et in omnibus

non illam que ducit ad uitam. · scilicet ubi ora fient quia

uineis erit planctus. quia pertransibo

scilicet indignatus uobiscum remanere pu

in medio tui dicit

in ua uos. · scilicet duabus tribubus.

dominus. Ve deside

scilicet captiuitatis.

rantibus diem domini.

scilicet desiderii uenire.

ad quid eam uobis.

scilicet tribu

dies domini ista. tene

latio. · scilicet ita uenerit.

bre et non lux. Quomodo

eius: opera abrahe
facite. i. odite ma
l

Ciuitatis. et tribu
um. l plateis. i. tribubus
per quas ducentur
captiui. l plateis
i. fluxis uolup
tatum. que per pla
teas signantur.

Ville et castella
que sunt extra ciui
tatem. dicetur ue. i.
in ipsa terra manen
tibus. l in captiui
tatem euntibus. Vel
in corpore et in anima
l in presenti et in fu
t y r o.

Aliter. Ve. d. qui
si superbi ut iusti
uideantur. dicunt
se desiderare diem
iudicii. l siue mor
tis ut incipiunt
esse cum Christo. Sed istis
dicit esse ue. quia
non sunt sine peccato.
et in hiis que sibi non
timent dignius

[illegible]

P

[Left gloss]

7 supplicio: qui si uere iusti essent, non debent iudicium desiderare, in quo peccata reproborum grauiter sunt punienda, pro illis quoque debe rent esse solliciti. Sed isti sunt similes homini qui positus in aliqua angustia totam patriam suam: uult subruere, ut ipse solus possit liberari, non compatiens aliorum calamitati. Sed talis traditur leoni, id est diabolo, urso, ministris diaboli, colubro, id est proprie conscientie accusanti de hoc quod inuirtute sua confisus fuit, vel per leonem et ursum etc. possunt intelligi diuersa genera tormentorum quibus hic superbus et inmisericors punietur.

Proprie hoc contra iudeos, et illos qui de israel cerimonias dei obseruabant exterius: qui manu deo: sed corde demonibus offerebant. Vnde potius in fetorem quam in suauitatem uersus est.

[Main text, with interlinear glosses]

uobis.
si fugiat a facie
a nabuchodonosor. ab assuero qui
leonis et occurrat ei ursus. et
omnes iudeos sicut iubet sit legitur
in uno die precepit interfici in
ingrediatur domum
suis.
et innitatur manu sua super parietem et mordeat eum coluber. Numquid
a captiuitatis uel iudicii.
non dies domini tenebre et non lux. et caligo et non splendor in ea? Odi
pasche. pentecostes et huiusmodi.
et proieci festiuitates uestras et non
manifeste hec dicuntur iudeis: qui destructo templo credunt se offerre deo. sed deus
capiam odorem cetuum uestrorum.
non recipit. nec curat cetus eorum.
Quod si obtuleritis michi
qui dicunt crucifige.
holocausto-

[Right gloss]

felicitatem habitatores Ierusalem. vnde solebant optare ut ueniret captiuitas. qua pacta ueniret felicitas. Contra hoc obuiat propheta dicens illam prosperitatem non statim reuersis dandam. sed ipsos prius multa passuros, vel a nabuchodonosor leone, vel ab assuero quasi urso, vel ab anthioco epyphane, qui quasi coluber manens in iudea illos mordebit. Prophetia autem illas de prosperitate tempore christi erat implenda.

Cum reuersi fueritis et securi ceperitis dario precipiente templum edificare, ut lassas manus super parietes reclinetis, etc. ueniet alexander macedo, vel antiochus epyphanes, qui non in babylone vel insulis: sed in templo comorans: et inter terminos sancte terre: uos sicut coluber mordeat.

Hec omnia congruunt hereticis qui fugiunt leonem, et incurrunt in ursum, et ingressi domum quam putant ecclesiam dei: innituntur parietibus. quos ipsi fecerunt, et a serpente mordentur. quorum diem: tenebre eripiunt. horum sacrificia odit deus, et quotiens congregantur sub nomine domini. a fetore eorum deus nares auertit, et si offerunt holocausta ieiunii, et multorum talium deus non aspicit.

Tenebre et caligo contraria sunt luci et splendori, ita meror et tristicia leticie et felicitati. que contigerunt euntibus in captiuitatem, vel contingent reprobis in die iudicii. vbi gaudium putabant.

[illegible]

remediū: ibi inuenient maius supplicium.

Honor. Quocumq; tempore n̄ remittunt͛ peccata: elemosinis factis de rapina.

Tumult⁹. sonus confusus qualis solet audiri in foro. Cantica aūt que dauid cōposuit. & quib; ad laudand dn̄m leuite solebant uti. despectiue tumultū uocat qr ead ydol offerre cōsueuerant. Iudeor etiā traditio & psalmi quos in synagogis cantant. & heticor composita laudatio. confusus sonus reputat͛ a dn̄o. qr n̄ ē speciosa laus in ore peccōr.

Ex quo tempore fractū ē caput uituli. in deserto. oīa que fecerunt. & obtulerit filij isrl̄ ydol. & n̄ deo: fecisse monstratur. Qd si etiā legunt͛ p̄ ea deo aliqua obtulisse. n̄ uoluntate. s; metu penar offerebant. & deo n̄ placebant. & n̄ solum in deserto. s; etiā in terra p̄missionis ubicūq; occasio fuit. corde reūsi sunt in egyptum. moloch ydolum ē ammonitar. & interp̄r rex. & signific luciferū que adhuc sarraceni colunt.

Damasc sanguinem bibens. ut sanguis cilicū. ut p̄ p̄iam ad bibend sanguinem x̄. bibant. s; aureo

(s. n̄ mea. q̄ r̄ mīnima)
mata. et munera
(uob: demonib; eode offertis. s. ad arumam.)
uestra non susci
piam. et uota pi
(s. ad arumam.)
guium uror n̄ re
spiciam. Aufer
a me tumultum
carnium tuor. &
cantica lyre tue.
n̄ exaudiam. Et
(s. occult oīum.)
reuelabit͛ qͥ aq̄
(s. uindicta.)
iudicium. & iusti
(s. subaud cuncta rapiet.)
cia qͥ torrens for
tis. Numquid ho
stias. & sacrificiū
obtulistis m̄ in
deserto. lx. annis
(s. non. s; potius.)
domus isrl̄. et portastis
(s. que m̄ch facta erant amos. s. ad honorem.)
tabernacl'a mol
och. regi urō. & im
(s. subaud portastis.)
aginē ydolor uror.
(s. imaginē ydol. s. luciferi tulistis.)
sydus dei uri q̄.

odor sacrificij eor. Honaū h agit de oblationib; uitulor q̄s offerebant in dan & bethel. s; de his que in t̄plo offerebant͛.

Lyra & organo. & alijs huiusmodi solebant uti ppls ille in figura futuror.

Quia sacrificia que m̄ debebant. ydol obtulistis iudiciū meū & iusticiam meam oib; manifestabo. cum uob in captiuitatem ductis. cū terra a suis habitatorib; nuda relinquet͛ sicut aqua defluens ubi inuenit p̄muū locū. transit. & nuda relinqt loca. que p̄ri opiebat. que aq̄ etiā torrens dr̄. qr nl̄ls ei resistere potest.

Non enī unū ydolum colebāt nec heticē unam heresim.

Mystice tabernaclm portat moloch. qui se

[illegible]

[illegible]

facit habitatione demonis. cui debet esse templum dei et sub nomine christi falsa dogmata confingit. et sydus eius colit. qui se transformat in angelum lucis.

Et .x. domus israel transite et uidete. et pergite ad multos plurimos. et descende in torcular eorum quod cadit bibentes.

Que est ciuitas syrie. et dicitur antiochia magna ad differentiam alterius emath. que alio nomine dicitur epyphania. In emath interfecit nabuch. filios ezechie et ipsum cecauit.

Qui habitatis syon. et montem samarie.,

Considerate si regnum illorum est melius uel latius uestro.

scilicet non enim a deo accepistis. sed uestra mente finxistis.
fecistis uobis. Et mi-
grare uos faciam
scilicet in assyrios. et ultra montes medorum et persarum.
trans damascum,
dixit dominus deus exerci-
tuum nomen eius.
scilicet qui uacatis diuitiis in duabus tribubus.
Ve uobis qui opu-
lenti estis in syon
scilicet in monte. in fortitudine populi .x. tribuum. scilicet qui estis optimates
et confiditis in monte
samarie, optimates
et capita i. principes in populo. scilicet tumore et animi et corpore ostendentes ut honorificentur ab hominibus.
capita populorum ing-
redientes pompatice
scilicet qui estis optimates et capita populorum. scilicet que est ciuitas persidis.
domum israel. Tran-
site in calampne
et uidete, et ite in-
de in emath mag-
scilicet que habet
nam, et descendite
scilicet ciuitatem. scilicet qui habitant in campestribus. scilicet subaudi descendite. scilicet sicut azoti gaze.
in geth palestinorum
et ad optima queque
quia regna eorum, si la-
tior terminus eorum ter-
scilicet satira uestra.
mino uestro est, qui se

calice de manu babylonis inebrientur.

Hec ad duas et ad .x. tribus referuntur. maxime autem ad optimates in utroque populo. mystice. Heretici indicitur ue qui uidentur sibi opulenti. cum ecclesiam dei dicant paupertem et abiectam. et superbiunt quasi sint custodes mandatorum dei. Isti etiam precipitur ut considerent phylosophias diuersarum gentium. et inuenient esse angustiores terminis sacre scripture. que totum mundum impleuit. Supponitur autem a quibus mala iubeat transire. scilicet qui ueniunt ad diem dampnationis malum patientibus. qui in hoc mundo gaudetis sublimari. et per iniquitatem. qui inpudi uite salutis: torpetis in inmundiciis carnalibus. Qui comeditis non solidum cibum ad roborandas uires. sed mollem et tenerum. qualis est agnus uel uitulus. solo lacte saginatus. Qui et ut omnia uoluptati uite seruiant. concrepatis manibus ad uocem organi. non ad laudem dei sicut dauid fecit. Qui de phialis diuine scripture potatis uinum erroris. Qui etiam ex parte sua diuine scientie uendicatis uobis sacerdotii dignitatem dicentes uos esse unctos dei. Isti etiam nullo cruciatu afficiuntur pro infectione eorum quos deceperunt.,

[illegible]

Qui cito estis subdendi impio sennach. vel nabuch. vel romanorum sub quibus multa estis passuri. usque in finem.

Tantis habundant diviciis. ut etiam in lectis eburneis. vel aureis suam explerent libidinem.

Non ad sustentandam naturam. sed ad luxuriam. quia quicquid in gregibus optimum vel pingue gule usi deserviunt.

Quibus si sufficiet luxuria et gulositas. nisi cymbalorum et psalterii et lyre. canticis aures mulceantis. ut que david invenit multiplicia ad cultum dei. vos ad voluptatem et luxurias conferatis.

Et cum principes ita affluunt diviciis et deliciis non curant. si quis de populo ex tributum patitur. sed contempnunt quasi si moriantur bruta animalia.

Principes primi captivi ducentur. quia potentes potenter tormenta patiuntur.

Et deinde collectio lascivientis populi captivabitur ut qui unum consensum habuerunt in voluptatibus simul puniantur.

Iuravit dominus contumelias hereticorum odisse. quia quicquid

vos magis de populo israel. / captivitatis. que. dura ferentibus.

parati estis in diem malum

et appropinquatis solio iniquitatis

Qui dormitis in lectis eburne- / mollibus ut sopnum libidini co-

is et lascivitis in stratis vestris. / puletis.

Qui comeditis agnum de gre- / saginatos et michi languidos et debiles offertis.

ge. et vitulos de medio armenti. / id est propter cantilenam putatis vos audiri.

Qui canitis ad vocem

psalterii sicut david

putaverunt se habere / non ad satien-

vasa cantici biben- / dam sitim. sed ad opprimendum animum.

tes in phialis vinum / non ad refrigendos dolores corporis puto

et optimo unguen- / oleo sed caris unguentis.

to delibuti et nichil

patiebantur super con-

tritione ioseph. Quapropter / agunt principes. simul presenti non differtur pena

propter. nunc migra- / in futuro.

bunt in capite transmigrantium. et aufe- / id est facta animo

retur factio lascivientium.

Sicut david habuit vasa id est instrumenta musice artis in quibus deo placuit. sic isti putant se placere propter solam crepationem vocum. cum cor eorum longe sit a deo. david vero ex sono et maxime corde deo placet.

Omnis sermo dei. in iuratione debet accipi. nostro more loquitur. non quod habeat sicut nos. sed nomine anime affectus divine

Iuravit dominus deus in anima sua dicit dominus deus exercituum.

[illegible]

s. ab ecclesia et ab hominibus. vel spiritualiter, x. tribus
Detestor ego superbiam
vel generaliter, xii. tribuum.
s. contra deum et contra proximum.
Iacob et domos eius odi.
s. assyriis vel romanis. s. samariam vel ierusalem. vel quascumque civitates
et tradam civitatem cum habi
eiusdem terre. s. si remanserint de captivitate.
tatoribus suis. Quod si reliqui fue
rint .x. viri in domo una et ip
s. fame et pestilentia. s. qui mortuus fuit. s. vicinus qui remansit.
si morientur, et tollet eum propin
quus suus et comburet eum, ut
efferat ossa de domo, et dicet ei
s. ille qui vocatus est cum iam fuit lapsus portando.
qui in penetrabilibus
s. subaudi aliquod
domus est: Numquid
corpus comburendum. s. vicinus qui corpora expellebat. s. vel penes.
adhuc est apud te?
s. iam non
Et respondebit: Fi
habeo quid tradam.
nis est. Et dicet ei: Tace
s. qui tot mala infert nobis
et non recordaberis nominis
domini. Quia ecce
dominus mandabit et
s. .x. tribuum. que
percutiet et domum
plus peccavere et in captivitate feri
maiorem ruinis, et
entur.
domum minorem
scissionibus. Numquid

voluntatis ostendit. Iu(?)tavit quasi in sua voluntate.

Ad sepeliendum. quia pre multitudine mortuorum integra corpora non poterit efferri nec singulis corporibus singule sepulture poterunt impendi.

Precepit ministris assyriis et chaldeis et populos percutiet. quia dabit illis vires percutiendi.

Iuda in qua erat templum scindetur quia de se(?) postea tyran(nos)...

...dicit dignum est odio et quod destruet civitatem et habitatores. i. populum et magistros. Quod si fuerint aliqui qui videantur dissentire a malicia eorum, prevaricatione et colloquia eorum decepti, morientur morte que ducit ad tartarum. Quia ossa. i. fortitudinem istorum sepeliunt invicem. De quibus dicitur: Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Sed ille qui exterior manet foris non ingrediens domum mortui. sed magis etiens mortuos et provocat ad penitentiam. imperat ei qui mortuos comminuit, ut taceat. quia polluto ore: bonum nomen domini non debet nominare. unde dicitur: peccatori autem dixit deus. Quare tu enarras et cetera.

Ei qui remanserit in cubiculo domus et qui eum convocavit ad comburenda ossa mortuorum.

Ille qui exterius corpus cremat. quanquam ille vivet se non habere que tradat. imperat ut taceat et non recordetur nominis domini. quia apud istos vel nomen domini in tantam venerat oblivionem quod nec malis pressi. nec tribulationibus compulsi: dignabantur audire vel invocare nomen domini.

Aliter. Per duas domos significatur ecclesia ad deum collecta de iudeis. que de maio...

[illegible]

[illegible]

re domo: preter legem et prophetas. degentibus qui de minore domo. qui erant, bestiali aliene a testamento dei. Sic hec ecclesia sine habuit disciplinam servavit mandata: manum penitentis dei sentit dum persecutionibus et heresibus et scismatibus gravatur. quoniam manum si volunt effugere de occupationibus animalium humanum exemplum. petre, id est summi doctores. equi demones. Equi quibus non est diabolus potest attingere. sed collidit soliditate petre.

In furorem iudicium convertit. qui iratus iudicat. et hic ultimum amarum fructum capit de iusticia.

Dicebant x tribus quod in sua fortitudine elegissent ierobo am et filios eius contra dei voluntatem.

Quia mali usque adeo eriguntur in superbiam: ut ponant in celum os suum. deus suscitat sevam gentem que conterit eos nec sinat intrare emath vel torrentem. Emath murus vel mutata. i. celestis ierusalem. In hanc non potest intrare vel salvari: erectus in superbiam neque in torrentem. de quo dicitur: Torrente voluptatis tue potabis eos.

Emath. i. antiochia est in principio terre promissionis. Ex alia parte terminatur torrente deserti. qui decurrit inter pelusium et rinocorulam civitates.

currere queunt (sive in petrosis) in petris equi. aut (sive non) arari potest in (sive silvestribus bos non potest domari) bubalis. Quoniam convertistis in amaritudinem (sive iustum iudicium) iudicium. et fructum (sive in amaritudinem) iusticie in absinthium. Qui letamini in nichilo. Qui dicitis: Nunquid non in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua? Ecce ego suscitabo super vos domus israel dicit dominus deus exercituum gentem: et conteret vos ab introitu emath usque ad torrentem deserti. Hec ostendit michi dominus deus, et ecce fictor

vos. resarcietur.

Arare de equo et bubalo dicit manifestum. Quoniam vero Cum hec animalia servent naturam suam filii israel non servant suam. (sive bonam operationem vel)

Non tantum eventa post multa secta. sed etiam quod primis temporibus eventurum est. sermo prophetie.

[illegible]

[illegible]

predicit. Solemus eum matutini temporis prateriti quam futuri. Dicit quoque in primo venturum Senacherib cum infinita multitudine, et post eum Nabuch.

Domine deus propitius. Nolo me electum esse de numero pastorum ut nunciem ruinam .x. tribuum.

Captivatis .x. tribubus ultra montes Persarum multi de eisdem remanserunt due etiam tribus post .lxx. annos cum penitentia relaxate sunt.

Nabuch. dicitur iudicium quia per eum iudicavit deus populum qui noluit discernere inter creatorem et creaturam.

rior. qui per locustam significatur.

fictor locuste in principio germinantium serotini
subaudis venie|bat. *scilicet* serotini. *scilicet* bruc(h)us.
imbris. Et ecce
scilicet consumptam regis.
post tonsorem gregis
scilicet bruc(h)us qui veniat post locustam
Et factum est cum
scilicet toto mentis intellegentia. quod per bruchum significaretur. timens ne tota gens
consummasset comedere herbam
funditus extirparet *scilicet* versus
terre. dixi. Domine
scilicet suum ad preces.
deus propitius esto
scilicet de captivitate
obsecro. Quis susci|tabit iacob:
scilicet nisi tu
scilicet in suo germine quia parvulus est vel secundum
quia parvulus est.
vel fortitudine sepe ab hostibus deletur.
scilicet lacrimis deprecantis placatus
Misertus est dominus deus
scilicet in perdam omne genus
super hoc non erit dixit dominus deus.
israel. sed reliquias salvabo.
Hec
scilicet etiam que dicuntur sunt.
ostendit michi dominus deus. Et ecce
scilicet mittet deus ad vindictam nabuch.
vocabit iudicium ad ignem dominus deus. et
scilicet ut succendat civitatem et templum. *scilicet* delebit.

Sicut locuste: sunt in principio serotini temporis. id est in imo tempore veniunt. quando cuncta virent. et omnis ager parturit cuncta fere consumunt: sic Sennacherib adveniens dum floreret regnum .x. tribuum: cuncta vastavit: et captivavit. et quasi sicut pilos qui remanent a tonsore novacula evellit. sic post Sennacherib veniens Nabuch: qui apud Ysaiam novacula vocatur et hic per bruchum signatur. duas tribus que relique erant in terra illa: captivavit. Tonsor autem vel tonsura regis. dicitur exercitus Chaldeorum. qui nichil virentis herbe reliquit in terra.

Interlinearis. Cum post opera iusticie: aliquis gravia committit. inducuntur super eum genera locustarum. veniens mane. quando incipit peccata sua cognoscere. et quia non agit penitentiam: adducitur bruchus id est quedam superba et arrogans fortitudo que omnia consumit. Sed sancti pro huiusmodi precantur dicendo. Domine parce. quia quis medicorum potest istam emorroidam sanare. nisi tu solus: parvulus est. quia nulla vel pauca vestigia virtutum in eo sunt. hac prece precatur deus.

Interlinearis. Post destructionem quam fecit Sennacherib in .x. tribubus designatur inseparabilis destructio hereticorum perdualis quas captivat Nabuch. significantur peccatores in ecclesia. qui bene credunt. sed viciis sordent.

2

[illegible]

[illegible]

AMOS

Ignis purgandis uocat deus iu-
dicium ad ignem ut quale
sit opus uniuscuiusque probet. hic
ignis prius deuorat abyssum
i. omnia genera peccatorum. et postea ue-
nit in eos qui sunt in par-
te dei. ut a domo dei incipiat
iudicium. ut si cuius opus ex-
arserit detrimentum patiatur
ipse autem saluus erit. et sic humilia-
tis miseretur deus. quia paruuli
et humiles sunt. suscitantur in
puritate tandem in gloria.

Lxx. Adamas quia
teneat in manu dominus
pro sui fortitudine sua.
et solo hyrcino sang-
ne i. libidinis calo-
re soluitur.

Per murum litum populum iu-
daicum: qui litus propter cir-
cumcisionem et dei cognitio-
nem. per trullam que ornat
murum auxilium dei. qui
protegit sperantes in se.

Iudam et bethel et in omnibus
collibus.

Quia assyrii non solum
principes et populum captiuaue-
runt sed etiam uitulos destru-
ctos in pretium redegerunt.

i. familiam et filios eius
ipse enim non fuit gladio inter-
fectus.

Quia pontifex: audet mit-
tere ad regem timens ne
si populus conuertatur ad cultum
dei: ipsi sacerdotii amittat
dignitatem et gloriam.
scilicet qui fuit nepos hyeu.

ipsum qui operat aque per diluuium.
deuorabit abyssum multam
scilicet Iudam dei i. templum et altare
et comedit simul partem. Et dixi
scilicet iudicium quod incepisti exercere.
Domine deus quiesce obsecro.
scilicet quia non est alius qui possit releuare humiliatum. neque captiuos po-
Quis suscitabit iacob quia par-
pulos in terra iuda reducere.
uulus est. Misertus est dominus sup-
scilicet cum in superiori capitulo dixisset. hoc non erit. addit.
er hoc. Et istud non erit dixit
hoc etiam non erit fu- turum. quod timebat.
dominus deus. Hec ostendit michi
dominus deus. Et ecce dominus stans super
scilicet plastratum et ornatum et planum. contra muri as pluuias
murum litum. et in manu eius
munitum.
trulla cementarii. Et dixit dominus
ad me. Quid tu uides amos?
Et dixi. Trullam cementarii. et
scilicet deponam auferam auxilium
dixit dominus. Ecce ego ponam
meum.
trullam in medio populi mei
scilicet ornare
israel. Non adiciam ultra superin-
protegere scilicet murum. scilicet et me desistente ab auxilio destruent.
ducere eum. et demolientur excel-
scilicet iudam et bethel et in omnibus collibus. scilicet uituli quos deos putabant
sa ydoli. et sanctificationes israel de-
se scificari.
solabuntur. et consurgam super
scilicet familiam et filios eius. ipse enim non fuit gladio interfectus.
domum ieroboam in gladio

Et misit amasias sacerdos bethel ad ierobo-
am regem israel dicens. Rebellauit contra te amos

[illegible]

s. in h. contumelia tua non mea. — s. tanta loquitur ad aures

in medio domus israel. Non po-

te. totos. ut habitatores — terre non possint

terit terra sustinere

sustinere.

universos sermones

s. in h. minatur. non eius dicit

eius. Hec enim dicit

amos. movetur ierob. sed consurget super domum

amos. In gladio mo-

eius nisi penitentiam egit.

rietur ieroboam. et

israel captivus mig-

s. nisi penituerit. — s. cum ierob-

rabit de terra sua. Et di-

boam. verba amasie qui vana respueret —

xit amasias ad amos

s. propheta. — ille assumit auctoritatem sacerdotis.

Qui vides gradere

dicens ad amos. — s. in qua nati

fuge in terram iuda.

es. ubi audiunt libenter insani. — s. ut de prophetia vivas.

s. exerce ibi artem tuam. per quam cibos habeas.

et comede ibi panem. et ibi pro-

s. ubi ego sum sacerdos.

phetabis. et in bethel non adicies

s. quia hunc locum sanctificavit rex.

ultra ut prophetes. quia sanctifica-

s. hic significatur populus. s. hic regiam domum.

tio regis est. et domus regni

est. Et respondit amos. et dixit

s. hoc humilitatis.

s. vel eram.

ad amasiam. Non sum propheta.

s. sed veritatis. — s. bubulcus vel pastor

et non sum filius prophete. sed armentarius

aliorum pecorum. — s. discerpens sicomoros et aliarum arborum ad pastum

ego sum. vellicans sicomoros:

pecorum.

per gratiam assumptum et in hoc officio magis do pro —

Et tulit me dominus cum sequerer

Verba que dominus per amos loquebatur non deo sed propheta attribuit. ut ita regis contra eum exciteret.

Si dixisset movetur ieroboam: videret non suscipe penitentiam. sed ait. consurget dominus. qui comminans penam. ut agant penitentiam.

Hec ad hereticos refertur. quia sacerdos amasias solet mittere ad regem et patronum hereticorum accusando iustos. et percipiens eis. ne contra regis voluntatem predicent. quia bethel. id est falsa eorum ecclesia. est sanctificatio regis. Dicunt enim. Rex nobis consentit et qui aliter predicat: eum offendit.

Prophetam vocat. vel irrisione quasi mendacem. vel quia videt eum a populo libenter audiri. non audet inferre aptam iniuriam. ne auditores illius lederet.

Quia ibi habes multos quos consuevisti seducere.

Non ait sanctificatio dei nostri est. sed regis adulando regali fastigio. Mos est enim colentibus falsos deos. ut quod faciunt regibus suis attribuant.

Spiritus non semper animum illustrat prophetiam prophetis. sed ad tempus certe dicitur propheta. cum illuminantur. Unde ergo ait. Non sum propheta. intellegitur modo.

Sicomorus. idem est quod rubus. afferens mora. que pastores fame depellunt. et folia esuriem pecorum.

Notat se ex humili ad digni officii altitudinem. incipienti quam sacerdoti prohibenti obedire debeat.

frondes

[illegible]

AMOS

[illegible marginal annotation]

Qui humiliat se dicens. Non sum propheta. statim meruit accipere prophetie spiritum.

Prophetie dixit stillare. id est quedam parua de ira dei nunciare. quasi quasdam stillas mittere. Nulla enim creatura posset iram omnipotentis quanta est sustinere.

Amasias in tempore robustus et frigidus quasi rebellis et ferox hereticus. prohibet ecclesiasticum uirum. ne proferat dei uerbum et doctrinam et corrigat populum errantem. huius uxor id est falsa ecclesia apparebit omnibus. et filii quos in errore genuit gladio dei ferientur. humus eius et omnia que habet erunt possessio demonum. et ipse morietur in terra pollata que non habet habitatorem deum. sed multis erroribus contaminatur et populus qui falsum israel sibi assumunt. captiuatur de terra. ut non deo sed hereticis et demonibus seruiant.

Sicut uncino trahuntur rami arborum ad carpenda poma. ita propter mare facit tempus captiuitatis. et ut apte ostenditur quod puncinum significatur. subditur. uenit finis.

Possunt hec referri etiam ad tempus capti[uitatis]

gregem. Et dixit dominus ad me.
Vade propheta ad populum meum
(scilicet eum prohibeas prophetare.)
israel. Et nunc audi uerbum domini.
(scilicet tribus. scilicet in)
Tu dicis. non prophetabis super israel et non
(nunciabis iram dei cultoribus. scilicet idolorum.)
stillabis super domum
(scilicet ecce digna recta)
idoli. Propter hoc
(bitio.)
hec dicit dominus. Vxor
(scilicet bethel. scilicet polluetur)
tua in ciuitate forni
(ab hostibus. ego iam pollutis cultus.)
cabitur. et filii tui et filie
(scilicet hostium.)
tue in gladio cadent.
(scilicet quam possides)
et humus tua funi
(scilicet mensurabitur ab assyriis quam)
culo metietur. et tu
(diuident. seruus et ancillis suis.)
(scilicet grauis in sacerdotii potestate.)
(scilicet assyriorum. scilicet idolatriis.)
in terra polluta mo
rieris. et israel captiuus
migrabit de terra sua.
(scilicet etiam quis dicitur sum.)
Hec ostendit michi dominus deus. et
(scilicet puncinum intellectum ad biuatum tempus captiuitatis.)
ecce uncinus pomorum. et dixit.
Quid tu uides amos? Et dixi.
Vncinos pomorum. Et dixit dominus
(scilicet captiuitatis et infectionis. scilicet gratiarum super xii tribus.)
ad me. Venit finis super populum meum.

Monetam tus dolor in filia stupra quantus in uxore polluta nec tantus in occisa uxore quantus in tru cidatis filiis. maritus uxorem mallet interfici quam pollui.

Tandem captiuitas fiet. prius inspectis bis mat[...] quasi non prius morieris quam uideas captiuari quos deceperas.

C. viii. [illegible]

[illegible]

[illegible cursive annotation, five lines, in the upper margin] ... mali ... P ... audite qui ... pauperem ...

scilicet non negligam, neque relinquam impunita scelera eorum sicut solebam.
meum israel: Non adiciam
ultra ut pertranseam eum. Et stridebunt car
scilicet cum venerint assyrii.
dines templi in die
illa dicit dominus deus.
scilicet non omnes quia multi transmigrabunt montes medorum ducenti
Multi morientur in
scilicet terre vestre. scilicet id est fiet ablatis
omni loco proicietur
habitatoribus, qui in conviviis suis solebant resonare diversis instrumentis musice
silentium. Audi
te hoc: qui conteritis
aratis
pauperem et facitis de
ficere egenos terre
dicentes. Quando tran
sibit messis et venun
scilicet quando transibit, ut apud horreis liceat vendere
dabimus merces et
sabbatum et aperiemus
frumentum.
frumentum, ut inmi
nuamus mensuram
scilicet maiori pretio vendamus quam emamus.
et augeamus syclum
et supponamus state
scilicet hic:
ras dolosas ut pos
scilicet id est pecuniam.
sideamus in argen

Ululabunt pre nimia miseria habitantium. Et est hyperbolice dictum quod cardines portarum sentientes pondus miserie ululent. Et quia facit mentionem templi quod erat ierosolimis. hoc ad duas tribus pertinere videtur.

Id est tempus messionis. quo finito carius potuimus vendere merces nostras quas in messe collegimus.

Quia minorem id est vendendis mercibus, maiorem mensuram in accipiendis faciunt.

Et tam viles habetis homines: ut impleat in vobis quod supradixi. vendidistis

vitatis que per romanos facta est. in ultione sanguinis christi. hec est finis et ultima captivitas. ultra quam non parcit eis deus. et ululant cardines templi: super occisum populum corruentes. et in omni loco sparsum est silentium. videlicet legentibus litteram mosi et prophetarum. sed quia amiserunt spiritum nullam spiritualem intelligentiam habentibus. ubicumque fuerint iudei: potius mussitant quam loquuntur. omnis interpretatio scripture eis muta est et silens. quia non ponunt aures ad audiendum. 8

Ne sine causa videatur esse facta comminatio captivitatis: commemorat offensas populi. o iuda et o israel audite que scelera fecistis conteritis pauperem in iudicio: ut fame et egestate confectus auferatur de terra,

Pravi principes et doctores putant questum esse pietatem et sedentes in templo quasi nummularii. proponunt columbas. non in caveis sed in cathedris quia magistri vendunt dona spiritus sancti. et faciunt mensuram minorem et maiorem. ut pauperibus vel nichil vel parum dent. sed divitibus longo sermone loquuntur et propter pecuniam: capita pauperum conculcant. et non frumentum di quod confirmat cor hominis. sed vilissimum audis faucibus ingerunt. hec etiam vende

tes cu dns dicat. Gra-
tis accepistis. gratis date.

Quin commananti
credat et iuranti.

Que habitator de
captiuitate. sic egit
phia. sicut nilus dis-
positione dei. semel in
anno irrigat totam
egyptum. cumulis barre-
narum claudentibus
hostia eius ne defluat
in mare. et sicut per ir-
rigationem solutis cu-
mulis: redit ad alue-
os. et ingressus mare ab-
sorbetur: sic populus ille si
perseuerauerit. in delictis:
descendet in captiuita-
tem. et etiam eternam
dampnationem.

Possunt hec referri ad tempus passionis
Christi. quando vi. hora sol non su-
stinens dominum videre in
cruce. texit radios. et
quando obcecatis cordibus
iudeorum in die luminis
uerus sol occubuit: et
aduenientibus romanis
festiuitates et cantica
eorum uersa sunt in luctum.
et illa die. omnia reple-
ta sunt lacrimis. et pe-
nitudine et cilicio. et
decaluati sunt. quia christum non
habent qui est opitimum
omnium electorum. Tunc
populus iste quendam pri-

ro egenos et pauperes pro cal-
(Et intantum tabescent...)
ciamentis. et quisquilias fru-
(pro festis. ut non solum frumentum ... ad sustentationem)
menti uendamus. Iura-
(scilicet per hec ... contra ... quia deus superbis resistit.)
uit dns in superbiam iacob
si oblitus fuero usque ad
finem omnia opera eorum. Num-
(in malo quod agunt. ... contra eos alacritas ad)
quid super isto non commoue-
(tristiciam. ... habitatores terre. ... non colonus et aduena)
bitur terra. et lugebit omnis
(scilicet habitator.)
habitator eius. et ascendet
quasi fluuius uniuersus. et ei-
cietur. et defluet quasi riuus
(in captiuitatis ...)
egypti. Et erit in die illa
(... omnis leticia ... sibi)
dicit dns. Occidet sol
(ab eis in apta captiuitate.)
meridie. et tenebrescere fa-
ciam terram in die lumi-
nis. et conuertam festiuitates
(que exacte ...)
uestras in luctum. et omnia can-
(cantare et cantica leticie.)
tica uestra in planctum. et in-
ducam super omne dorsum
uestrum saccum. et super omne
caput uestrum caluitium.

argento in-
stum. et pau-
perem pro cal-
ciamentis.
... tationem
corporis.
uenditis. sed
etiam purga-
menta frumen-
ti puluerem
et paleas tri-
tico commis-
centes.

Id est non obliui-
scar. sed memori tenebo
peccata eorum
usque ad fi-
nem et tem-
pus iudicii.

Tristicia
replebo ha-
bitatores
huius ter-
re. in mani-
festatione
huius cap-
tiuitatis.

Loquitur
secundum consue-
tudinem
ueterum qui
positi in tri-
sticia inde-
bant sibi
capita. ut
quorum capi-
ta ab hosti-
bus in capi-

[Left gloss column]

[...]tuitate tradidit
[...]

Flant etiam luctu
etus et tristi
cia ut timeat
dolorem ma
tris que habet
de morte uni
ci filii.

Ad sustenta
tionem corporis
que fames co
git. aliquando
uesci humanis
carnibus. sed fa
mem uerbi
diuini. ad re
fectionem
anime. que missa
sa est in iudeos
post resurrectionem
domini. sed fames
spiritualis urget
quam illa que
est corporis.

Legendo. et
meditando
prophetas et dicta
non inuenient
quia negant
uerbum dei
quod factum est
in omnibus. omnium
prophetarum. quod
erat apud pa
trem. et caro
factum habi
tauit in nobis.

Sicut dicitur
[...]

[Main text]

et ponam eam quasi luctum
unigeniti. et nouissi
ma eius quasi diem ama
rum. Ecce dies ue
niunt dicit dominus. et
mittam famem in ter
ram. non famem panis
neque sitim aque. sed au
diendi uerbum domini. et
commouebuntur a ma
ri usque ad mare. et ab
aquilone usque ad ori
entem circuibunt querentes
tes uerbum domini. et non in
uenient. In die illa
deficient uirgines
pulchre. et adolescen
tes in siti. qui iurant
in delicto samarie.
et dicunt. Viuit deus tu
us dan. et uiuit uia

[Right gloss column]

mogenti dicitur. et eno luctu
tradite est.

Sacra scri
ptura in quibusdam locis est
aqua. ubi facile percipitur.
in quibusdam panis. ubi diffi
cilior est intellectus. et con
teri oportet.

Mittit deus in eos qui
terrena sapiunt. famem
audiendi uerbum dei. quia
propter peccata populi deficit
doctrina in ecclesiis. et a mari
id est a salsis et amaris fluctu
bus ueniunt rursus usque
ad mare. id est ad amara. quia
non occurrunt eis dulcis
simi fontes. et ab aquilone
usque ad orientem. Cupiunt desere
re aquilonem durissimum
uentum. et peruenire ad ori
entem. sed non possunt inue
nire. quia non recto itinere per
gunt. sed deuiis anfractibus
circueunt.

Cum auferret deus in ec
clesia intelligentiam diuini
eloquii moriuntur uirgines
id est anime subditorum que habent
pudiciciam pro abstinentiam
malorum. sed sunt fatue. quia
non habent lumen uirtutum.
Subtracto uerbo uitali pe
riclitatur pudicicia. moritur castitas
cessant uirtutes. defi
cientibus uirginibus. etiam ad
olescentes. id est qui fortiter
uicerant mundum. defi
ciunt. ideo quia iurant in y
dola samarie. id est firmiter

tenent permanent in dogmatibus heretici qui psalmaria intelligunt. Qui heretici desiderant etiam viam bersabee que est in tribu iuda. quia multi heretici desiderant imitari sacramenta ecclesie.

Mor. In infernum uitiorum descenditur desperando. sed inde potentia dei educit. In celum ascenditur superbiendo. sed inde detrahit.

Sicut factum est in dathan et abyron. qui ante sunt sepulti quam mortui.

Sicut enoch et helyas cum corporibus rapti in celum dei reguntur arbitrio.

Duo sunt carmeli unus inter pheniceem et terram promissionis. ubi orauit helyas. alter in tribu iuda ad austrum. ubi fuit nabal carmelites.

Cum anima corporeis uinculis laxata propter tenuitatem subter uolandi habet libertatem. et ad inferna deducitur de quibus scriptum est. Conuertantur peccatores in infernum. Item. In inferno quis confitebitur tibi. Et ad celestia subleuatur. Sunt enim spiritualia nequitie in celestibus. et si sibi sciam uere circumcisionis uendicauerint. hoc enim in tempore

(in captiuitate illi qui ita iurant) bersabee. et cadent et (non reuertentur de captiuitate ad priorem felicitatem) non resurgent ultra.

(quia ueniam ... erat remotum ab oculis eorum. quod erat in ierusalem. propheta) Uidi dominum stantem super altare et dixit: (angelo. nuncia penitendi a nabuchodonosor) percute cardinem et commoueantur superliminaria. (quia sibi cupiditas rerum temporalium. quia in principibus et in minoribus) Auaricia enim in capite omnium. et nouissimum eorum (subaudi nabuchodonosor) in gladio (chaldeorum) interficiam. (uoluit sedechias fugere in egyptum. non potuit) Non erit fuga eis: et qui fugerit (illi qui fugerunt in egyptum ibi non saluantur) ex eis non saluabitur. (Quia symbolice non sibi fecerint potuerunt euadere)

Si descenderint usque ad infernum: inde manus (si quid ante resurrectionem alicuius terra baiularentur) mea educet eos. et si ascenderint (sed etiam in inferno positi sunt in potestate dei) usque in celum: inde detraham eos. et si absconditi fuerint in uertice carmeli (quod densissima habet siluam / aliquid melius) inde scrutans auferam eos. et si celauerint se ab oculis meis (uoluerint se abscondere ab oculis meis rationales uoluerint) in profundo maris, ibi man

iamtum dicebatur: Uiuo ego dicit dominus. sic illi eos tra. Uiuit deus tuus dan. Uiuit uia bersabee. Pro quoniam in ... adorare deos eius. Adeo errabant ex tribubus ut non solum adorarent uitulum in dan. quod est ciuitas in ultimis finibus eorum. sed longo tempore ibant in bersabee que est ciuitas in tribu iuda adorare ydola. que due tribus quondam adorauerunt.

at eos. / sicut mandavit de iona. / se levabant e ceto. / faucibus devorabit qui bostis.
dabo serpenti. et mordebit eos.
quod sub enigmate dixerat: apertius ponit.
et si abierint in captivitatem
ministris sentit.
coram inimicis suis. ibi man
et nabuch. / nec servitus liberabit eos a morte.
dabo gladio. et occidet eos.
qui nat. / qui non poterit
et ponam oculos meos super
mortem effugere. / ut promissa: ad penam con.
eos in malum. et non in bonum
tant. / faciet h.
et dominus deus exercitu
quantae est potestatis vel potentie ne
um qui tangit ter
puteat insufficiet. i. deficiet. / entem ad h.
ram. et tabescet et lu
de .xii. tribubus.
gebunt omnes habitan
tes in ea. et ascendet
sicut rivus consuma
tionis eius et deflu
et sicut fluvius egy
subaudi faciet hec. / vel ut.
pti. Qui edificat in
celo ascensionem
suam. et fasciculum
fide et
suum super terram fun
religione. / in aera, et calore
davit. Qui vocat
sol dulcoratas effundit. e. su. t. fa. t.
aquas maris. et ef
fundit eas super faci

Si etiam insen
sibilis sentit
creatorem suum
et ad nutum illi
concutitur. quan
to magis ho
mo fragilis
cui anima inna
se fictilis cor
poris.

Gregem cre
dentium. iste
fasciculus una
dei religione
constrictus est. vii.
et ipsa religio
a religando. et
in fasce domini
vinciendo no
men accepit.

Gloriabantur
iudei quod erant
de stirpe pa
trum. quibus
locutus est deus.
quod etiam de egy
pto educti.

carmelus. et si humilitate con
tempta habitet in mon
tibus ibi scrutantem manum
dei non evadit. et si desperans
salutem: oculos dei mult
tiplicare. et in ultimos fallor
fluctuum confinios pue
nire. Ibi etiam mandat deus
tortuoso serpenti. et ille
ultor mordet. Capta quoque
inimicis gladio dei punitur.
et ponit oculos super eam.
in malum et non in bonum
ut per cruciatus et suppli
cia revertantur ad dominum.

Alter. Cum deus concutit
terram aliquis. concussus scelera
sua intelligens vertitur
in luctum. et ita ascendit
dominus qui fluvius consummatio
nis. ut opera terrena consumat.
et descendit super peccatorem
qui flumen egypti. ut in ama
ritudine tormentorum
impetu dei detrudatur.

De captivitate omnis
ille populus si penitentiam egerit
sicut nilus ad rigandam
terram ascendit. et si non peni
tuit defluet de terra sua.
sicut nilus cum impetu
descendit in mare.

Alter. Cotidie deus edifi
cat ascensionem in celo. cum
sanctos suos de imis ad celesti
a trahit. quibus ipse presidet
et in eis ascendit. vocat
etiam quelibet incredulum
ad fidem suam. et domat

 [illegible marginal notes]

7 coquitar do
re sp̄c sci. 7 p̄ea
effundit cum
ille longe la
teq; p̄dicat͞a ma
gnalia dī. ut
ubi habunda
uit delictum
sup habundet
7 gracia.

Ethiopes
nigri supe
rient: pos
sunt uerti
in filios dī.
Capadoces
qui acelbit
sub frigido
aquilone
dicunt͞ in
palestinos.

ut deposita sup̄bia: cadant
bibentes. i. sentientes iudi
cium dī. Syri. i. sublimes
transferunt͞ de cyrene. i. in
firmo pariete qui erant in
cum amaro mari 7 sy̅rtib;.
7 incipiunt ēē sublimes in
bono. E cont͞. filij dī si aber
rant: uertunt͞ in ethyopas. q̄
ocli dn̄i sup oīa regna pec
cantia que ostendit diabo
lus dn̄o. u͞n. ap̄ls. n̄ regnet
pecc͞m in u͞ro mortali corpe.

Animus p̄seuerantes in ma
lum co͞teret: illos qui sub
plantat͞ uicia: 7 uincunt
in certamine n̄ occidit.

Concutit͞ in cribro. i. cōcus
sio fit. ut frument͞u in horrea
cōdatur: 7 palea igni combu
r a t u r.

Dn̄s qui oīa pugillo cōclu
dit p̄ magnitudine͞ suam
q̄i utrq; manu tenens mar
gines terre. q̄i cribr͞u huc 7
illuc cōcutiet. ut paleis sor
dib; cadentib; in t̄ram. sol͞u
frumentum remaneat: 7 hoc

em t̄re. dn̄s nomē
ei. Nunq͞d n̄ ut fi
lij ethyop͞u uos esti
m͞ filij isr͞l. ait dn̄s
d͞s. Nunq͞d n̄ isr͞l
ascende͞re feci de t̄ra
egy̅pti. 7 palestinos
s. adduxi. s. qui in habitat͞
de capadocia. 7 syros
in damasco. s. qui n̄ accipit p̄sona͞.
s. que ē ciuitas libie ult͞ egyptum.
de cyrene. Ecce ocli
s. cuiuscumq; gentis.
dn̄i dī sup regnum
s. puniens oīa regna t̄re.
peccans. 7 cōteram il
lud a facie t̄re. Veru͞
s. puniens oīa regna terre. s. ita ut penī
t͞u cōtens nō cōteram
tus deleat͞. s; reliquie salue erīt.
s. misericors dn̄s miserebit loq͞r de p͞plo suo.
domū iacob dicit
dn̄s. Ecce eni͞ ego m͞a
s. dispdam.
dabo. 7 cōcutiā in oīb
s. ad quas dispsus erit.
gentib; domū isr͞l.
s. triticum. s. mundicia.
sicut cōcutit͞ in crib͞
iudicij. s. i. quilibet iustus ponde͞re fidei
7 n̄ cadet lapill͞ sup
firm͞.
s. p̄seuerantes usq; ad ingr͞e͞ i͞n
t̄ram. In gladio morient͞ os

cont͞. h. q̄ dic
dn̄s. Sic eraui
uos: ita 7 ethyo
pes. Sic eduxi
uos de egypto:
ita 7 istos alios
de diu͞sis par
tib; adduxi. q̄
ne sup̄biatis
q̄ equali cōdi
tione facti: eq͞
li sententie sub
iacebunt.

Et inundabo
i. p̄ inundati
one corripiam
in p̄senti. 7 cōcu
tiam in die iu
dicij domū ia
cob. i. eccl͞am
ubiq; disp͞sā.

Ministris me͞s
antyocho epy
phane. 7 succes
sorib; alexand͞.

Sicut in cri
bro agitatos
7 cōcussos mun
dabo. 7 religam
ut qui fuerit
lapis p̄ p̄nām
de cribro n̄ ex
cidat. q̄ sicut
puluis cecidit
in terrā. p̄ eum
atur gladio. 7
moriatur.

[illegible marginal notes]

Confisi in dignitate generis, permittit sibi impunitatem malorum, ideo mala sustinebunt.

Illato errore penas, permittit pseudo leta more serpentis.

Iacet in terra dum suscitari, quia illi tacebant in errore, per populum.

in peccatis.

peccatores populi mei.

Qui dicunt non appropinquabit et non veniet

quod propheta minantur.

et super nos malum.

in neque resurrectionis, quod cecidit et dissipationis.

In die illo suscita

in sinagoga

bo tabernaculum david, quod

per negando christum, per idolatriam. in ecclesia apostolorum in illis qui

cecidit et reedificabo aptura

dissipati erant per ydolatriam. loca. similiter.

murorum eius, et ea que cor

in ecclesia de iudeis et gentibus collecta. tabernacula

ruerant instaurabo. eum fere

in his temporibus salomonis quod scripsit

edificabo. sicut diebus antiquis.

apostoli predicatores. reliquias. gentilem

ut possideant reliquias ydu

populum qui terrenus erat et sanguineus. ut terra fit in celestia.

mee, et omnes nationes eo

de quo

quod invocatum sit

per manifestam, nomen. ch.

christianum.

nomen meum super eos

dicit dominus faciens

quia.

hec. Ecce dies

veniunt dicit

dominus et comprehendet

per omnes hos significat ordo predicatorum.

aratorem messorem

et calcatorem uve mittentem semen.

Iuxta litteram hoc omnia contigerunt iudeis post reditionem de babylone. quia arationi successit messio, vindemie iactatio seminis. In quo ostenditur tanta felicitas eis data. ut omnis habundantia simul eis contingent. nec esset dies illa sine frumento, vino, et gaudio.

Quia non credunt vaticiniis prophetarum, que peccantibus penas comminantur.

Iudei omnia carnaliter intelligentes. hoc interpretantur de tempore suo. quia expectant adhuc ierusalem reedificandam, et regnum david restituendum.

p y t a nt.

Reedificabo ut sicut placuit ecclesia in iudeis constans ex patribus: sic placeat ecclesia de iudeis et gentibus congregata.

In ecclesia de iudeis et gentibus collecta.

Gentilem populum qui terrenus erat et sanguineus. ut terra fiat in celestia.

Ecce dies veniunt. id est post ascensionem domini. in quibus arator id est ille qui scindit et aliorum corda exarat. fide et dilectione. repulsa duricia infidelitatis ut fructum bone operationis afferat. apprehendit messorem. id est eum qui predicando verbum dei homines acervis sancti adunat. ut in ecclesia dei recondat. Calcator uve est martyr qui mortem et ipsum diabolum calcans. potius quam recedat a fide, pro nomine christi patiens multa sui sanguinis fundit. ut prebeat exemplum aliis. hos omnes mittit deus in ecclesia. ut semen in electorum cordibus seminent. et a curis secularibus segregent, et ipsi pro sibi commissis animabus ponant. et apprehendit alter alium.

[illegible]

…equalibus alii succedit.

Quia reliquie salue erunt, que suscitabo sub diabolo captiue tenebantur, ut dominum mente uideant.

Post hec ipsos plantatores et plantatos plantabo super terram uiuentium, et ita firmabo radicem eorum ut non possint amplius euelli, tam in presenti quam in futuro. Contra omnes temptationes ero cum eis usque ad finem seculi.

sapientie dispensando. apostoli. alii nutriendo. eloquiorum

Et stillabunt montes dulcedinem, et omnes colles culti erunt. Et convertam captivitatem populi mei Israel, et edificabunt civitates desertas, et habitabunt, et plantabunt vineas, et bibent vinum earum, et facient hortos, et comedent fructus eorum. Et plantabo eos super humum suam, et non evellam eos ultra de terra sua quam dedi eis, dicit dominus deus tuus.

uel minores. colendi. fide professione. ut nullus fructus eis desit. montes et colles. ut firmiter contra omnes impugnationes. per totum orbem. aliarum congregationes. delectabuntur fide et dulcedine edificatae. qui enim plantat et rigat ipse comedit.

Multitudinem gentium ad delicias, ut sint ecclesia dei.

Hec contenti hac felicitate rerum ut amplioribus deliciis affluerent, omnia gratia uirtutum in se ipsis adimplebunt, ut uariis floribus uirtutum ornati ad celestem paradysum perungant.

PROLOGUS JERONIMI.

Jacob patriarcha fratrem habuit esau, qui ob ruborem corporis sui edom hebrea lingua appellatus est, quod latine sanguineus dicitur. Is memoratum fratrem suum qui israel nomen acceperat, quoniam odio commotus interimere conatus est. Qua de causa omnis qui populum israel habet filios patriarche iacob predicti esau odium imitati persecuti sunt. Esau et edom appellati sunt. Et quia populus israel de captiuitate chaldeorum per cyrum regem persarum nutu dei reuocatur in ierusalem, ab alio regno quoniam affligitur atque opprimitur. Sed hi regnum quod more esau predictum populum persecutum est per denunciationem abdie prophete increpatur, quod non dei indignatione sed sua uirtute populum superatum glorialatur. De quo regno olim per dauid in psalmo cxxxvi dictum est: Memorare domine filiorum edom in die ierusalem. Nam reliqua lectione comprehensa futurum in gentes iudicium ob causas lectione comprehensas regnum dei in populo israel significant. Hebrei hunc dicunt esse qui sub rege samarie achab et impiissima iezabel pauit centum prophetas in speluncis et speculatoribus quinquaginta curuauerunt genua ante

baal: et de septem milibus erant: quos helyas arguit ignorasse. Sepulcrum quoque eius usque hodie cum mausoleo helysei prophete et baptiste iohannis in sebaste veneratione habetur. que olim samaria dicebatur. hanc herodes rex antipatris filius in honorem augusti cesaris greco nomine vocavit augustam. Igitur qui centum prophetas paverat. accepit gratiam prophetalem. et deinde exercitus sit dux ecclesie. et qui in samaria parvum gregem pavit: nunc in toto orbe christi pascit ecclesias. Et sicut stephanus coronam meruit passionis. sic hic servitute dei cum paulo apostolo nomine gratatur. qui abdias servus domini in nostro sonat eloquio.

Iuxta tropologiam. factus est sermo contra iudeos carnales. qui inuident, sicut esau iacob fratrem suum. id est populum christianum supplantantem. qui illis primogenita prripuit. et persequuntur. vel sic. contra hereticos qui cum uideantur fratres et vicina: nobis contraria sunt. et simplicem habitatorem de hereditate patris nituntur expellere. vel contra mundum. qui cruentus et cruentus. vnde ysaias. Quis est iste qui venit de edom. tinctis vestibus de bosra. Quidam per ydumeam, terrenum intelligit. adversus cuius impugnationem: putatur propheta vocari animam: ut mortificatis membris que sunt super terram. consequimur

Abdias quanto brevior: tanto est profundior. Servus dei interpretatur. Sicut moyses famulus dei. et apostolus servus christi. Et ea uidit. et audiuit que sunt digna prophali servitute. Est ergo visio abdie qui uidet gentibus. ad quas legatum misit dominus. Destructio enim ydumee: visio nationum est. Cum autem in prophetis titulo ponatur visio: si queritur quod aliquid uiderit. sed tamen audierit. visio ergo pro intellectu hic ponitur. more prophetarum. qui quod uident. et audiunt: intelligunt. A qua visione: prophete id est uidentes dicuntur. Magna autem pars huius prophetie continetur in libro ieremie: mutatis quibusdam verbis.

Esau filius ysaac frater iacob: vocatur etiam edom. id est rufus. et seyr. id est pilosus. hic possedit regionem que nunc dicitur gebalena. ubi prius habitauerunt horrei. qui interpretantur liberi. urbs sua que hebraice edom. et grece ydumea. vocatur a nomine additous. vicinus est palestine. cui dicitur patmos. Sub tribus vocabulis edom et super .iiii. invenere. Cum ergo id homo tribus nominibus vocetur. sic et terra eius dicitur et edom. et ydumea. et seyr. hec regioni computatur inter externas gentes. que possessa est a filio iacob ysaac a fratre iacob. nec data est filiis israel in possessionem. Sed prohibetur filiis israel movere arma contra fratrem suum. Sicut autem esau exordio persecutus est fratrem suum iacob. ita ydumei semper inimici fuerunt israelitis.

UISIO

abdie. hec dicit dominus ad edom. Auditum audiuimus a domino. et legatum ad gentes misit.

[interlinear glosses:] sed intellectus lecto libro que sunt adeo. | id est contra | sed iungit se aliis prophetis qui spiritualiter divinam sententiam audierunt ut fidus | mosi sed legatus est homo christus. qui | mittitur ad nationes

[illegible]

C. I.

2

Cont̄ ydumeos g̊ loquitur hic propheta.

Surgite. legatus loq̄r gentib; ad quas
missus ē. Surgite qui dormitis. ⁊ ne timeatis
inire ḡuem ⁊ insolitam pugnam. me ha-
bebitis p̄mum in acie. Ego qui apparui
iosue tenens gladium. ⁊ amalech in cru-
cis mee uexillo: moyse pugnante. supaui.
e r o u o b i s c u m.

Sat. O heretice licet t̄ magn̄
uidearis. ⁊ ɔtēpnas paucitatem
eccle. tn̄ apud eccl'asticos uiros
ɔtemptibil' es. ⁊ tn̄ supbia cor-
dis tui te eleuat. cum sis diuis-
á petra. x̊. ⁊ eius eccl'a. ⁊ ɔfisus
in my ſtīis. ⁊ secretis tuis. repmit-
tis tibi regna celor. Possunt
etiā̄ dici hec: ad u'sus carnem.
cui uires imminute st̄ in aduē-
tu x̊. ⁊ ɔtemptibil' fit. ⁊ aīe im-
pio subiecta: ⁊ frustra erigit̄.
cum habitet in cau̇nis. i. sensi-
b;. t' cogitationib;. ⁊ uult do-
minari aīe: exaltans solium.
⁊ opa sua n̄ credit posse supe-
r a R i.

P mittunt sibi heretici simitu-
dinem aq̇larum que solent
ad cadauer diuicium ɔgg̊ari. So-
lent etiā̄ int̄ syd'a eccl'e. dum
dormit pr̄fam̄ilias nidum su-
um ponere. ɔfisi magnitudi-
ne corporis: ⁊ longo ductu ala-
rum. s; tn̄ inde detr̄hit eos d's.
h etiā̄ potest dici ɔtra carnem
que q̄ntum se erigat. ⁊ aquile
imitetur excelsa: ⁊ multos scōr
decipiat. tn̄ á dn̄o ē supata ⁊
d e i e c t a.

buch. ⁊ exerciti
Surgite
tum eius. ut
et ɔsur
ueniant ad de-
gamus
structionē ydu
aduer-
meor. s' edom
sus eū
t' eam ydumeam.
in prelium.
s' innumero hoīum.
Ecce paruulū
dedi te in gen
tib;. ɔtēptibil'
es ualde tu.
Supbia cord
tui extulit te
habitantem
in scissuris pe-
trum. exaltan
s' hyp̄bolice h̄ dn̄r.
tem solium
suū. qui dicit
in corde suo.
s' q̄, uult s' parenthesis: de p̄su
Quis detrhet me
mentis.
in terram? Si ex-
altatus fuis

eternam in x̊ g̃lam.
Judei frust' som
pniant hanc pro
phiam dirigi ɔt̄
romanū imp̄iū.

Juxta hystoriā.
O edom cum sis
minimi ad cōpara
tionē ceterar gent
um. que st̄ in cir-
cuitu. in supbiam
erigeris. ⁊ cum sis
ɔtēptibil'. paup.
nec h̄ns tecta edi-
ficior: s; habitās
in speluncis. q̄si
aq̇la in sublime
eleuaris. ⁊ ita tume-
es corde. ut int̄ sy-
dera te credas habi-
tare. ⁊ om̄s g̃s tuo
subiugare impio.

Terra ydumeor
sub nimio calore
sol' sita ē. ⁊ iō. in ca-
uernis. ⁊ in scissu-
ris petrar habitāt.

Tale q̄d. ⁊ dauid
loq̄r. posuert̄ in
celum os. su. ⁊ lin.
e. t. in. t̄.

Aquila altius
uolat. ceteris aui-
b;. ⁊ h̄t tam acutū
uisum. ut in sub
limib; uolans pis-
ciculos uideat in
mari natantes.

7

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

& ad quos capiendos in modum tormenti descendit.

Absconditi tenebris: angulos domus tue circuissent: qualiter tunc taceres subaudi: sic tacebis veniente nabuchodonosor non audens resistere.

Quomodo scrutati sunt. Admirando dicit. Omnia nichil reliquerunt. & mirum est quod homines illi incaverunt & foraminibus habitantes propter nimium calorem nichil abscondere potuerint. quod non inveniretur ab hostibus.

Non una pars religionis per babylonios vastata est. sed usque ad finem regni tui pervenientes: emiserunt te extra.

ut aquila. & si inter sydera posueris *(sive hyperbolice hoc dicitur)* nidum tuum inde detraham te dicit dominus. Si fures introissent *(sive qui nocte fodere: & que in domibus sunt rapere solent)* ad te. si latrones per noctem. quomodo conticuisses. nonne furati essent sufficientia sibi: Si vindemiatores introissent ad te. numquid racemos saltem reliquissent tibi: Quomodo scrutati sunt esau: investigaverunt *(sive cavernas. foramina)* abscondita eius: Usque ad terminos emiserunt te. & omnes viri federis tui illuserunt tibi. in

Aliter. Fures & latrones sunt heretici. filii noctis & tenebrarum. qui per falsa predicant. & sufficientia sibi de ecclesia dei furantur. Hii vindemiant vineam domini. quam de egypto eduxit. & ita volunt omnia vastare. ut vix racemi relinquantur. Sed deus in hoc primum eos vincit quod per ecclesiasticos viros occulta priorum hereticorum qui designantur per esau aperit. & mendacia detegit. quod cum admiratione dicit. Quomodo. id est quam subtiliter sancti viri perscrutati sunt occulta esau. ut appareat eius stulticia.

Que sibi putant sufficere. & aliquid in domibus reliquissent. vel per satietatem. vel per ignorantiam. Sic & vindemiatores vel hostili animo. vel aducti arte. si vellent metere vineam tuam: tamen aliquos racemos vitibus foliisque celatos relinquerent. Sed babylonii contra te missi: omnia secreta tua scrutati sunt. nichil in foraminibus & cavernis relinquentes.

Aliter. Secreta hereticorum per sanctos fiunt propalata. prius decepti: deserunt ceterum nos edom. & venientes sibi ad ecclesiam illudentes falsis eorum sententiis. & prevalebunt contendentes argumenta eorum. qui cum hereticis comedebant panem lucti. & ponent contra eos insidias de auctoritate scripturarum. Et apparebit quod in hereticis nulla est vera sententia.

Moabite & amonite pulsi federati tecum coniuncti sunt assyriis

ad te captiuandam.

Q. tanta affinitate erant iuncti. ut comederent panem tuum. et insidiantur his qui ad te pertinent. ne aliquis effugiat.

Sat. Uundquod. Cum prius decepti redierint ad ecclesiam deo pugnante apparebunt stulti qui sapientes uidebantur. qui carnalia et terrena sapiebant. qui eleuant esse contra scientiam dei. per esau et ydumea: pugnabant arte dialectica. et tunc magistri qui putant se esse in meridie conuicti timebunt,

Mons esau. id est. qui et mons seyr. in quo monte sita est urbs ydumea. tamen ergo ab hoc monte. dicitur auferri sapientia. uel quia omnis regio illa uergens ad austrum contiguus est themo. et praeruptis montibus edita. eadem regio et theman dicitur. id est. meridies,

Sat. O heretice terrene et crudelis predicta patieris. quia et mortifera doctrina lingue. et odio cordis occidisti. quantum in te fuit. iacob. id est. christianum populum. ideo confusione patieris. et peribis in eternum. et quoniam aliquis uiolentus persecutor non tantum rumpere pacem ierusalem. tu quam uis expugnas quam aliquis gentilis. mor. Aliter. porte ierusalem id est. anime quiescentis et uidentis dominum. scilicet .v. corporei sensus per

conducendo captiuitatem quia frater patrui

ualuerit aduer

efficiet in presidio. urbium suarum.

sum te uiri pacis

tue qui comederunt

tecum. ponent in

sidias subter te. non est

secundum quam esse debuerat.

prudentia in eo.

cum hec contigerit tibi.

Numquid non in

die illa dicit dominus.

philosophos.

perdam sapientes

edom hebraice. ydumea grece dicitur.

de ydumea. et pru

dentiam de mon

te esau. et timebunt

fortes tui a meri

die ut intereatur

de monte esau,

propter interfectionem

et propter iniquitatem

in fratrem tuum ia

quando capieris ab hostibus.

cob. operiet te confu

eterna captiuitate dampnatus

sio. et peribis in eter

ut manifesta

num. In die cum

regnum tuum.

Per hoc. patet. quod stultus est edom. qui non prouidit futuros hostes quos habebat amicos,

Ut calliditas stulticie eius appareat cum nullum consilium possit inuenire quo superueniens malum uitare possit,

Cum ceperint audiri aduentus hostium. et irrisio prius pacificorum. tunc fortes regni tui qui habitant in meridie: qui solebant pugnare pro ciuitate. et prudentes consilia dare timebunt,

Hec tibi inferentur. quia interfecisti germanum: coniunctus babyloniis obsidentibus ierusalem. et ingredientibus portas eius. et mittentibus sortem pro diuisione predarum. quia odium quod habuit esau pro benedictione contra iacob. tu adhuc geris in filios ip

[illegible marginal annotations]

P

[illegible]

suis. q̄r doleste pdidisse quod h̄nt iudei. ⁊ ło. hostib; eoꝝ so ciaris.,

Iam apte im nat̄ ꝓphicus sermo edom. q̄r cum ꝓpter maliciam q̄m in frēm exer cuit. ducet̄ captiuus de monte esau. ult̄ n̄ despici et frēm eun tem in capti uitatem. sicut ante fecit. q̄r ipse edom pri captiuabitur q̄m isr̄ t̄re. t̄c pore ioachim t̄ t̄pore sede chie. t̄ p nabu chod. captiue. t v R.,

captiuitate. cū ioachi ⁊ daniel ⁊ aliis p

stares aduersus eum

nabuch. s̄t ducti captiui.

quando capiebant

s̄ ad. ⁊ ap geme iudeoꝝ.

alieni exercitum

eius. ⁊ extranei ingredie

s̄ ciuitatis ierl̄m.

bantur portas eius

s̄ spolia ciuitatis ierl̄m. quisq̄ tolleret.

⁊ super ierl̄m mitte

bant sortem. tu q̄

eras q̄si unus ex eis.

Et n̄ despicies in die fr̄is tui. in die peregrinationis ei. et non letaberis.

s̄ duas trib; regnabant. in ierl̄m a chal s̄ discipl̄os x̄.

sup filios iuda. in

deis captas. s̄ captiuitatis.

die pditionis eoꝝ. ⁊

s̄ magna loq̄ndo q̄si unus de uictoribus. s̄ ut corporal̄ in

n̄ magnificabis os tuum in

psecutionib;. t̄ spirital̄ in peccatis. s̄ q̄r tu t̄deris ma

s̄ gratulab̄ris q̄r ⁊ tu similia patieris.

die angustie. Neq; ingredieris

trib; ~~manib;~~ nabuch.

portam ppl̄i mei in die ruine

s̄ capt̄ a babyloniis. nec que fecisti facies. nec que se

eoꝝ. Neq; despicies. ⁊ tu. in

quunt.

malis eius in die uastitatis il

s̄ cum exercitu babyloniorum. s̄ q̄si supat̄. adulatiol.

lius. ⁊ n̄ emitteris aduersus

quos inimici hostes. i. pessime cogitationes. ut diuidant spolia misere ierl̄m. Sicut q̄n apit̄ ocl̄s ad concupiscen dum. Cum n̄ p has portas aliquis de eccl̄a corruit. t̄c iudeus t̄ hereticus gaudet. ⁊ gentilis q̄m ethnicus insur git. 6 i t.,

Cum uenit secda t̄ tercia captiuitas duaꝝ tribuum n̄ iungeris te uictorib;. nec ir rideb captiuos. q̄r ⁊ tu cap tiuus eris.,

O heretice cum uidis frēm tuum. t̄ uiolencia psecutio nis. ut aliqua h̄esi ab eccl̄a deuiare. n̄ letabis in pditi one eoꝝ. q̄r ⁊ tu pibis. nec magna loqueris sup illū. q̄n ille. t̄ oppssus negabit. t̄ uoluptate abstractus: rigo rem fidei n̄ obseruabit. So let enī hereticus cum uidit aliquē. t̄ fuga. t̄ pn̄a elap sum apicto: stare in diu ticto. ⁊ sophismata ꝓponere. ⁊ q̄i de scripturis testimonia pferre ad refectionem lap soꝝ. in t̄m ut qui psecutioē uicit̄ n̄ fuāt. p̄ uo dogmate in carcere erroꝝ detrudat. ⁊ cū specie fr̄nitatis decipi at. g̈uior ē ei psecutio: q̄m gentilis.,

Cum aliqs t̄ in angustia negat. t̄ uoluptate rigorē p̄stinum pdit. t̄c facile ad c̄t ria dogmata so let labi. que n̄ psecuti one nega tione. q̄n

[illegible marginal annotations]

[illegible marginal notes]

cutantur illi. aliqui in
sed blandiuntur martyrio
tur eruere et labuntur.
palpant.

Cum fugere cepint per diuerticula et calles sibi notos ad solitudinem: non stabis in biuiis ut interficias uenientes. uel captiuitati hostium reserues.

Simile legitur in psalmo. Memento domine filiorum edom in die ierusalem. dicentium. Exinanite exinanite usque ad fundamentum in ea. Vnde et contra babylonem imprecatur propheta. filia babylonis misera. beatus qui retribuet tibi retributionem tuam quam retribuisti nobis. beatus qui tenebit et allidet paruulos suos ad petram.

Sicut cum babylonii letabantur in destructione ierusalem. ubi erat templum meum et altare. ita delectabunt in effusione tui sanguinis. gentes quas tecum habebat babylonius in prelio.

Nec solum letabuntur in tua perditione. sed etiam absorbebunt occidendo. ita ut sint ydumei qui non sunt. uel ille gentes erunt: qui non sunt. et qui te absorbent: absorbebuntur a medis. quia sicut babylonii alias gentes. ita medi babylonios uicerunt. et medos. macedones. et macedonas. romani. et romanos. xpistus.

fugies. [fugiendo.] exercitum eius in die uastationis illius. neque stabis in exitibus ut interficias eos qui fugerint. [in carcere claudes captiuos.] et non concludes reliquos eius in die tribulationis. [Si o ydumea hec feceris cessabit que uenit super te ultio. in iudicium uel.] Quoniam iuxta est dies domini [vii. calix aureus in manu domini inebrians omnes gentes.] super omnes gentes. [Sicut occidisti iudeos: ita occideris ab hostibus. conuertet dolor eius in caput eius.] sicut fecisti fiet tibi. retributionem tuam [dies domini.] conuertet in caput tuum. Quomodo enim [calicem diaboli. peccatum.] bibistis super montem sanctum meum. bibent omnes gentes iugiter. et bibent. et absorbebunt. et erunt quasi non sint. [Destructa ydumea sub zorobabel reuertentes due tribus ad ierusalem in sua libertate. Dominus reuersus ad templum] Et in monte syon [quod propter peccata dimiserat. uel erit sanctus ipse mons syon. propter cultum dei qui ibi celebratur] erit saluatio. et erit

Similiter gentes herodico teste usque ad opponentem scilicet usque mare et ronum. uel egerunt assyrii. babylonii que sibi subiugauerunt vii. att. Sic alie gentes que non adeo peccauerunt. de calice biberunt ire dei. quomodo tu que magis peccasti impunita remanebis.

Contrarie fortitudines suppliciis deputate. uel quecumque uirtutes aduersarie.

Quecumque non adheret illi qui dicit. ego sum: nichil est. hec et qui cum eo sunt. [illegible] et in die iudicii. ita te

[illegible marginal and lower-margin cursive annotations]

[illegible]

7 tribuet eis sicut ipsi peccauerit cont ecclesiam.,

Per iacob: due trib. p ioseph: dece que ieroboam qui primus in isrl regnauit de ioseph fuit.

Reuersio iudei in regnum. hij qui in meridie habitabant. 7 angustos terminos habebant occupabant nominata a ydumeis. 7 que de duabus tribubus erant. in campestribus: s. in lidda. 7 emaus. diospoli. nicopoli. possidebit .v. urbes phylistinorum. gazam. ascalonem. azotum. acaron. geth. dilatabitur etiam iuda usque ephraym. ubi nunc est neapolis. 7 ad regionem. s. ubi nunc est sebaste. beniamin

babylone. uel qui reuersi fuerunt. uel de duabus. uel de x. tribubus. partem. pugnabunt contra ydumeos. quibus ydumei non potuerunt resistere. sicut nec stipula igni.

scs. 7 possidebit domus iacob. eos qui possiderant se. 7 erit domus iacob ignis 7 domus ioseph: ydumei flamma. 7 domus esau. que cito crematur domus esau stipula. 7 succendeeos tur in eis. 7 deuora nec ullus euadit bunt eos. 7 non erunt subuersionem reliquie domus quia uerum est quod filius locutio ops esau. quia dominus locutus ratio est. Et hereditabunt hij qui ad austrum. trum. montem esau. et qui in campestribus phylistiim. 7 possidebit regionem ephraym. 7 regionem samarie. et beniamin posside

Allegorice. Destructis opibus carnis. 7 regno impio desolato. in ecclesia erit saluatio eorum qui a matre sinagoga exierunt 7 in ipsa morabuntur sancti. 7 domus supplantantium uitia possidebit eos. s. iamdudum effectos. qui se prius possiderant. 7 domus esau. i. terrenorum non poterit sustinere disputationem ignitam catholicorum. sed deuorabuntur in suam salutem. 7 non erunt reliquie esau. quando in flectetur omne genu. celestium. terrestrium. 7 cum deus sit ignis consumens suum utuntur in naturam ignis. ut consumant stipulam peccatorum.

Hec omnia iudei de tempore antichristi interpretantur. que per christum recipient. 7 quicquid contra ydumeam dicitur. ipsi de romano imperio sompniant dictum. 7 sub zorobabel iam factum esse intelligimus. Et cotidie in ecclesia. 7 in regno anime etiam carnem in uno quoque compleri uidemus.,

Mystice. Qui sunt in uero lumine 7 qui tenent campestria humilitatis. possidebunt magistros gentilium qui montibus comparantur propter philosophiam 7 eloquentiam. 7 etiam phylistiim discipulos illorum. qui alienigene dicuntur. possidebunt etiam hereticos ecclesie. qui fructifi

[illegible]

[illegible]

[illegible]

cationem et custodiam mandatorum dei promittunt. Porro beniamin i. filius dextre i. populus christianus possidebit galaad i. iudeos a quibus transmigravit testimonium ad christi a n o s.

Sarepta. angustia panis vel incendium. Chanaan: motus vel negotiator vel humilis. Quando fit transmigratio filiorum israel dimissa occidente littera venit ad spiritum vivificantem: movebit cuncta que legisset. et de multis margaritis unam negociabitur. humilis effectus. et ubi ante fuit tribulatio panis pastum prebebit. Iudea incendia. Transmigratio vero ierusalem ubi quondam visio pacis nec toto orbe diffusa est. possidebit ecclesias veri luminis. et tunc ascendent salvatores apostoli de reliquiis iudeorum electi speculam montis ecclesie et deponentes iudaicam superbiam et tumorem montium qui se adversus dei scientiam erigunt. domino regnum parabunt.

fidelis

bit galaad. Et
illi qui reversi sunt de x tribu
transmigratio
bus a captivitate possidebunt omnia regna
exercitus huius
chananeorum usque ad sareptam
filiorum israel omnia
ubi iudaica quondam paruit helyas
chananeorum usque
ad sareptam. et
transmigratio ie
rusalem: que in bos
phoro est. possidebit
bit civitates au
scilicet bis expletis
stri. et ascendent
scilicet sicut in libro iudicum legitur duces
scilicet sicut fuit zorobabel
salvatores in
misisse salvatores ad liberationem
montem syon.
scilicet venient
iudicare montem
populi sui. scilicet sibi subiugandi scilicet soli
esau. et erit domino
scilicet paratum populos
R E G N U M.

Vel cum est tantum ab ierusalem contra septentrionem possidebit etiam totam arabiam que prius galaad dicebatur nunc gesera.

Qui de ierusalem metropoli civitate translati fuerunt in bosphorum.

Quasi in tabula data. Reversi enim urbem suam et loca urbi vicina optinebunt.

Qui iudicent et discernant idumeos sicut subiectos et servientes.

vel dicitur Mirabilis deus in sanctis suis.

PROLOGUS IERONIMI.

Sanctum ionam hebrei affirmant filium fuisse mulieris vidue sareptane. quem helyas propheta mortuum suscitavit matre postea dicente ad eum. Nunc cognovi quia vir dei es tu et verbum dei in ore tuo est veritas. ob hanc causam etiam ipsum puerum sic voca*(scilicet vocatum filium amathi)*tum amathi. amathi enim in nostra lingua veritatem sonat. ex eo quod verum helyas locutus est: ille qui suscitatus est filius esse dicitur veritatis. Iona de veritate: columba nascitur. quia iona columbam sonat. In de dampnationem autem israel ionas ad gentes

mittit. qd niniue agente pniam.
illi in malicia pseuãnt. Tempori
bꝫ quippe ierobõ regis isrl: qui do
derelicto cum pplo suo in samaria
sacerdot sacrificabant: ionã pphãm
fuisse, sicut liber regum indi
cat. Is cum pphia illuminante
peccãres ciuitatis niniue. dĩ mi
sedĩam cõsecuturos uideret: ne fal
sa uideret pdicare ad denuncian
dum interitum eiusd ciuitatis. ire
nolebat. Nam sicut dñs ad abrahã
de impietate sodomor. r gomor
reor locutus ē. Clamor sodomor.
r gomorreor. puenit ad me. ita r
de niniue dr. eo qd ascendit cla
mor malicie eius ad eum. r quia
snia dĩ de sodomis facta minime
reuocata ē: ita r ionas aduersum
niniuem platam sniam reuoca
ri nolebat. diuine dispensatiõis
ignarus. qui salutem hõium ad se
ad se cõuertentium. magis uult: quam
interitum. Hoc illi accidat. qd r sco
helyseo qui filium sunamitis mu
lieris mortuum ignorauit. Ideo
a cõspectu dñi ionas fugere se pu
tabat. humanum aliqd passus.
dicente dauid. Quo ibo a spu. t.
r quo a facie tua fugiam.

Item prologus.

Iona: columba r dolens. filius am
athi: qui fuit de geth. que ē in o
phyr. ad gentium pconium mit
titur. missus cõtempnit. cõtempnens.
fugit. fugiens dormit. ppter quem
piclitatur nauis. sorte latentem
reperit. Cetus abiectum deuorauit.
r orantem reuomuit. Reiect. pdi
cauit: subuersionem. contristatur
inpetrata urb. r salute gentium in

uidet. Gaudet etiam tegere uirentis um
braculo. r dolet subito arescentis. Cui
sepulchrũ in quadam urbium geth:
in uicõ demonstrat. Qui ē in sedõ mi
liario sephorum. itinere quo pgitur
TYBERIADEM.

.b. Huius typi sui melior interpres est. hi sup. r facti ē.
qm ille qui pphas inspirauit. r uitas
tis futur in seruis suis. qui quidam lineas
pduxit. qui ad iudeos xpm dĩ filium
nescientes dicit. Viri niniuite surgent
cum gnatione ista in iudicio. r condep
nabunt eam. quia pniam egerunt in pdi
catione ione. r ecce plus quam iona hic.
Condepnatur carnal iudeus credente
mundo. r niniue agente pniam. in
cre du lus pe rit.

.d. Ionas qui columba interptatur. mit hi sup. Surge r uade.
titur ad niniuem. que speciosa dr.
sic x spu sco plenus. ad mundum. q
ex artificio creatoris. scdm grecam lin
guam cosmos. i. ornatus. r pulcher dr.
unde. Vidit dñs cuncta que fecerat. r
erant ualde bona. Que g israel con
tempsit: totus mund exaudiuit. ut de
posita supbia qua corruit. p descen
dentem dĩ filium. humil ascendit
IN CELUM.

.c. Cum ionas scdm interptationem ip hi sup. r facti ē.
sius figuram xpi pferat. nõ ē necesse
ut totum ordinem hystorie scdm
allegoriam ad xpm uitam referre.
sed ea tm que sine piclo interptatiõis
sane possunt intelligi. Cum enim
sicut ait apls. in pmis parentib; sa
cramentum xpi r eccle pmissum sit:
non omia que de ipsis patrib; dicunt. ad
hoc sacramentum possunt referre.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

a. h. por. aliis.

Sicut herodotus ait. Niniue a rege medorum subuersa est. regnante apud hebreos iosia. vii. patet illam predicante iona: ex penitentia ueniam meruisse. sed quia postea ad uomitum rediit: exinde dei subuersam fuisse.

Simile in genesi. clamor sodome et gemitus gomorre. multiplicatus est ad celum. vox sanguinis fratris tui: clamat ad me de terra.

Mundum ut quem reprobat iudeus: totus recipiat mundus. quem quia pulchram domum fecit deus homini. sibi seruituro. qui: quia per superbiam aberrauit: ad penitentiam prouocatur.

Et surrexit iona. Uouetat propheta reuelante spiritu: quod penitentia gentium ruina sit iudeorum. et ionas amator patrie: non tam inuidet niniue: quam non cupit populum suum perire. Sciebat etiam moyse orante dominum occasionem liberationis israel ex habuisse. Videbat etiam prophetas mitti ad iudeos ad penitentiam prouocandos. Balaam etiam diuinum de salute prophetasse iudeorum. Dolet ergo se solum electum qui mittatur ad ciuitatem hostium. et ydolorum cultus et dei contemptus est. Sciebat etiam quod quando gentes credent: iudea excecabitur.

ET FACTUM EST uerbum domini ad ionam filium amathi dicens. Surge et uade in niniuem ciuitatem grandem et predica in ea. Quia ascendit malicia eius coram me. Et surrexit ionas ut fugeret in tharsis a facie domini.

(Interlinear:) scilicet prophetiam. super quem scilicet spiritus in specie columbe. qui pro nobis dolens. — scilicet ueritatis dei. ueritas est pater. — ad filium. — scilicet clamor malicie. — scilicet putans quod manum dei posset uitare in alieno

Tharsis sed iosephus ciuitas est cilicie. sed quod in paralypomenis

loco. scilicet iudeam relinquit. in qua solummodo notum dominus putabat.

Et factum est. Ad ea que in ueniente propheta spiritu uolebant... nuat hoc... s. est.

Et factum est uerbum. More prophete multa in spiritu uidens. de multis in hec uerba prorumpit.

Mystice. Xristus per assumpta carne: quodam sed fugiens patriam. i. celestia. uenit in tharsis. i. mare huius seculi. in quo clamabat. pater si potest fieri transeat a me calix iste. ne dampnato populo iudeorum multitudo gentium credat. et tam dilexit populum suum pro electione patrum et promissione ad abraham: ut in cruce diceret. Pater ignosce eis quia nesciunt quid faciunt. hac etiam dilectione in extremo loco quod pulcherrimum dicebatur: eo quod in iudea erat. non uult tollere panem filiorum et dare canibus. sed quia uenerat ad oues israel: dat uectoribus pretium. ut qui primum sui populum uult saluare. saluet accolas maris et inter tempestates. i.

[illegible]

[illegible]

suā passionē. 7 crucis conuicia. sub tuers[?] ininfer-
no. saluet eos. quos qui in naui dormiens. neglige-

b . a . t.

Satt. p fugā pphe. pot figā ri huānum genus. qui contēpnens p̄cepta dñi ab eius facie recessit. 7 inmundo se tradidit. s; p̄ea seuiente ɔt se mundi naufragio: compellit reuerti ad eum: quē fugiebat. Et que sibi salutaria putauerat: uertuntur in p̄niciem. Nec solum n̄ p̄dest auxiliū hoīum his q; b; p̄betur. sed etiā p̄bentes parit ɔteruntur. sicut legimus egyptū uastatam ab abassyriis. quia ɔt uoluntatē dñi p̄bebat auxiliū isrl̄itis.

Sarbitrantes nauem soluto onere p̄grauari. nesciunt: totum pond ēē fugitiui pphe.

ntiat carnem. f sed situm loci. f portum

ET DESCENDIT IOPEN

iudee. in quo usq; hodie monstrant saxa:

7 INUENIT NAUEM E

in quib; andromeda ligata. f persei auxi-

UNTEM IN THARSIS. 7

lio libata. f mercedem subuectionis.

DEDIT NAULUM EIS.

f ut fugitiuus sollicite querens latebras.

ET DESCENDIT IN EA

UT IRET CŪ EIS IN THAR

f de aduer

SIS A FACIE DNI. DNS

sante: nichil securum.

AUT MISIT UENTUM

MAGNŪ IN MARI. 7

f cum prius oīa ēent tranquilla

FACTA Ē TEMPESTAS

f ex pre

MAGNA IN MARI. ET

dicante suscepat. f ɔcutiebat ad ɔtriti-

NAUIS PERICLITABAT

onem

CONTERI. 7 TIMUERUNT

NAUTE. 7 CLAMAUERT

UIRI AD DÑM SUUM. 7 MI

SERT UASA QUE ERANT

IN NAUI IN MARE. UT

f ut fluctus. leuior nauis ɔsisteret.

ALLEUIARET AB EIS. ET

IONAS DESCENDIT AD

INTIORA NAUIS. 7 DOR

legit: loc ē iudee. hebreū putant mare generaliter tharsis uocari. vii.

ʒ Timet q̄ ne suo tēpore poccasionem sue p̄dicationis. gentib; ɔuersis. iudei penitus relinquerentur. 7 io. fugit.

in spu uehementi ɔt. na. thar .i. mari. quod magis ɔuenit fugitiuo 7 in mido. ut n̄ certum locum fuge eligeret. s; sufficeret ei: quocumq; eum mare deferret. vel sed quod tharsis. ɔtemplatio gaudii dr: ppha ad gaudium quietis ire festinat. magis uolens se totum tradere theorie. 7 p̄frui pulchritudine 7 uarietate scie. quod significatur p iopen: que speciosa dr: quia in occone salutis gentiū. p̄ire pplm. de quo xpc sed carnem erat nasciturus.

Nescientes ueritatem. n̄ ignorant dī p̄uidentiam. 7 sub errore religionis. sciunt aliquid ēē uenerandum. Jrl̄ ɔt. nec bonis nec malis intelligit dñm. 7 x̄ plangente pplm: siccos habet oculos.

Aliis turbatis. ppha securus 7 tranquillus describitur. ut i interiorib; nauis. placido sōpno p̄fruatur. vel potest dici. quod ɔscius fuge 7 peccati: aliis ignorantib; causam tempestatis. ipse fluct ɔtra se intumescentes: uidere n̄ audet. 7 dormit. n̄ ex securitate. s;

f ꝑmprorum [?]

Fing[?] fabula: andromade. rpsei [?]

[illegible]

[illegible]

+ et tristicia. ut apli in passione domini.,

Tropologice. Multi sunt qui cum iona navigantes et hunc prosperos dies ad contemplationem gaudii iure festinant. sed postquam ionas fuerit sorte deprehensus. et morte illius mundi sedata tempestas et mari tranquillitas reddita. tunc unus adorabitur deus. et immolabuntur spirituales victime. quas iuxta litteram in mediis fluctibus non habebant.,

Quod mathias sorte eligitur. et hic fugitivus sorte deprehenditur. non agitur virtute sortium: sed voluntate dei. qui sorte regebat incerta. Non tamen hoc exemplo: debemus credere. vel uti sortibus. quia privilegia singulorum non possunt facere legem communem. voluntate dei. pharao et nabuchodonosor in diebus sompniorum futura cognoscunt. non tamen ideo ubique sompniis sit credendum.

Patres. Transitores sicut abraham et alii patres qui fuerunt peregrini huius mundi.

Non dixit iudeus sum. quod nomen imposuit populo scissura x. tribuum a duabus. sed hebreus quod nomen generale erat tam duabus quam x. tribubus,

dormiebat sopore gravi. *(naturale est unumquemque in suo periculo.)* Et accessit ad eum *(plus de alio quam de se sperare.)* *(cum alios debuit consolari: turbatus tanto discrimine. / stulte securitatis.)* gubernator et dixit ei. Quid tu sopore *(arguit ionam.)* *(sompnus tempestatis.)* deprimeris? Surge *(res in commune: communis fit oratio.)* invoca dominum tuum si forte cogitet deus de nobis et non pereamus. Et dixit vir ad collegam suam. Venite et mittamus sortes et sciamus *(i. afflictio.)* quare hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes et cecidit sors super ionam. Et dixerunt ad *(que sors indicavit. cogit propria voce)* eum. Indica nobis cuius *(offerre.)* *(hoc)* causa malum sit nobis. *(quid operis agas.)* Quod est opus tuum *(de qua regione. vel de populo. cuius civitatis.)* que terra tua. vel ex quo populo es tu. Et dixit ad eos. Hebreus

Gravis sopor prophete significat hominem torpentem sopore erroris. cui non sufficit fugere a facie dei. sed insuper quadam vecordia obrutus: ignorat dei iram. et securus dormit. et profundo sompnum rauca nare sonat.

Sepe experti nativitatem ventorum et tempestatum. non videre ex solitis causis fluctus consurgere. quod si esset. sorte non quererent auctorem naufragii. nec per rem incertam: certum periculum vitare cuperent.

Sub minutate interrogatur persona. regio. civitas. ut ex his cognoscatur causa periculi.

Cum confiteatur creatorem +c

[illegible]

[illegible]

maris et aride. cur aridam reliquens arbitratur se conditorem maris in mari posse uitare.

.i. colo quem uos ignoratis. uel timeo ut seruus. et si non diligo ut filius.

Increpando. quia si times dominum. quem predicas. quomodo putas te eum posse euadere. uel interrogando dicunt. uolentes nosse causam fuge. cur relicta propria terra in mari salutem quer[er]at.

Dum morabantur naute. amplius fiebat. [s. mare] ostendens se ultionem creatoris.

Fugitiuus. deprehensus. non dissimulat. non negat. sed confessus culpam: libenter assumit penam. mallens ex suo peccato solus perire: quam alii se[cum] peccent et pereant. Instruit etiam pro salutem et conuersionem nautarum.

[Hebre]us ego sum. et [s. non deos quos colitis. sed eum qui omnia fecit. et in] dominum deum celi e[go] [omnibus potentem] timeo. qui fecit mare et aridam. [s. in quo fugio. s. de quo fugio.] [s. ad distinctionem maris. non terram sed aridam eleganter uocat.] Et timuerunt timore magno. Et dixerunt ad eum. Quid hoc fecisti? Cognouerunt enim uiri quod a facie domini fugeret. quia indicauerat eis. Et dixerunt: Quid faciemus tibi [s. eo facto.] et cessabit mare [s. ecce causa quam hoc querebant.] a nobis? Quia mare [s. iratum domini persequens fugitiuum.] ibat et intumescebat super eos. Et dixit ad eos: [s. me querit tempestas me perdere. ut] Tollite me. et mittite in mare et cessabit [mea morte uiuatis.]

Cum indicasset se timere dominum: indicauit etiam se a facie ipsius domini fugere. et eius precepta non fecisse. Ideo timent uiri. quia intelligunt sanctum et sancte gentis uirum. et magnum esse qui fugit. sed maiorem eum qui querit. Non audent tradere: celare non possunt.

Rogauit ut ipse sit remedio: qui fuit auctor peccati. quia exposuisti causam morbi. indica et sanitatis. Ex tumore maris: intelligimus iram domini contra nos. quod fugitiuum recepimus. Sed occidemus te. ut hanc iram mitigemus? Cum sis cultor dei sis: tuum est imperare quod opus sit facto. nostrum est manum adhibere. ut sic: aduersa ira domini: cesset mare.

Iero. Aut. hii uenti. hii fluctus ad Christum. et ad ecclesiam periclitantem referuntur. uel ad apostolos suscitantes. qui eum in passione deserentes: in fluctibus turbantur. Dicit ergo Christus. Quia uidet me mundus uobiscum ad contemplationem gaudii nauigare. ut ubi ego sum et uos sitis. ideo fremit. me cupit deuorare. ut uos pariter occidat. nec intelligit quia uelut in hamo escam capit. ut mea morte moriatur. Tollite me. et mitt[ite] in m[are]. tempestas que propter me contra uos seuit: me

[illegible]

morientе sedabitur. Non est nostrum mortem arripere, sed illatam ab alio libenter excipere, nisi ubi castitas periclitatur.

Placata est se sententia: tamen inculpatorem dicit. Non audent manum mittere. Ideo laborabant redire ad terram, malentes perire ~~ad terram~~ quam sanguinem fundere. Aliter. Remigant autem qui putant absque sacramento eius qui passurus erat posse navem de periculo liberare. Cum ione submisso: navis sit relevatio.

Scientes mortem peccati peiorem esse quam vite: ex magna fide pro anima alterius precantur, cum periclitentur.

Aliter. Ante passionem Christi errores et diversa dogmata, qui contrarii fluctus turbabant naviculam ecclesie, et totum humanum genus. Sed post passionem, est tranquillitas fidei, pax orbis, conversio ad deum, omnia secura. Ita post precipitationem ione, mare stat a fervore suo.

Quod suscepimus, quod mare sevit, quod sorte deprehenditur, quod ipse indicat quid de se fieri debeat: opus est tue voluntatis. Unde salvator in psalmo. Domine: ut facerem voluntatem tuam volui.

Mare: quod absente iona tranquillatur: iam desideratum apprehendit

mare a vobis. Sci- *(fluctibus nigro in mea pena elementa turbari.)* o enim ego, quoniam propter me *(si iussero tempestatem: vos recipietis tranquillitatem.)* tempestas grandis est super vos. *(qui me recepistis.)* Et remigaverunt viri ut reverterentur ad aridam, et non valebant, quia mare ibat et intumescebat super eos. Et clamaverunt ad dominum et dixerunt. Quesumus domine ne pereamus in anima viri istius. Et ne des super nos sanguinem innocentem, quia tu domine sicut voluisti: fecisti. Et tulerunt ionam *(Christum. Non repugnantem, sed manibus voluntati dei prebentem.)* et miserunt in mare.

Magnum timuerunt multitudinem simul confessione posse salvari.

Contestantur dominum: ut quod facturi sunt non imputetur sibi ad culpam. Quasi dicant. Noluimus interficere tuum prophetam. Sed ipse confessus est iram tuam, et tempestas tua eum arguit. Voluntas tua manibus nostris explevit. Simile quod facit et dicit pylatus. Qui lavans manus: ait. Mundus ego sum a sanguine iusti huius. Volunt quoque perire Christum: innocentem testantur et iudei dicunt. Sanguis eius super nos et super filios nostros.

Non rapiunt sed cum honore et obsequio portant.

Ante passionem timentes clamabant ad deos suos. Post passionem suam timent dominum venerando et colendo, et immolant hostias quas iuxta litteram in fluc-

[illegible]

tib; non habebant. sed sacrificium spiritus contribulati. et voverunt vota. sese amplius ad deum non recessuros. cernentes ex fuga tempestatis: illa prophete vera fuisse.

Sicut Ionas. per hoc quod fuit tribus diebus et tribus noctibus in ventre ceti: indicat passionem. sic oratio eius typus est orationis Christi.

Qui credit tres pueros ita de incendio liberatos ut nec vestimenta eorum odor ignis attigerit. non debet dubitare de salute Ione in ventre ceti.

Iuxta anagogen. in corde maris. id est in mediis temptationibus: se esse commoratum. et tamen inter amara illa quas temptatur iuxta omnia: absque peccato: non sensit amaritudinem.

Stetit mare a fervore suo. Et timuerunt viri timore magno dominum. et immolaverunt hostias domino. et voverunt vota. Et preparavit dominus piscem grandem ut deglutiret Ionam. Et erat Ionas in ventre piscis tribus diebus et tribus noctibus. Et oravit Ionas ad dominum de utero piscis. et dixit. Clamavi ad dominum de tribulatione mea. et exaudivit me de ventre inferi. clamavi et exaudisti vocem meam. Proiecisti me in profundum in cor[de]

Interlinear glosses: ex tota anima. ex toto corde. ex tota mente. — id est. — mortem. et immiser[unt] … no periturum ut prophetam suscipiant. sed quem quasi gaudentem in devorationem tantum lugent in vomitu. — postquam se sospitem sensit in utero ceti: convertitur ad exorandam misericordiam dei. — id est. mors mortuos liber: in inferno vivens clamat. non derelinques animam meam in inferno. nec dabis — sanctum tuum videre corruptionem. — qui in plurali tenes — et corda. — id est in inferno.

[S]hendens: tenet. gaudet. et fovet. et ex gaudio tranquillitas redit.

Ut ab initio: cum oderet. iuxta navem fecit venire. ut periturum susciperet. et pro morte habitaculum preberet. ut qui in navi iratum senserat dominum. in morte sentiret propicium.

Sicut fuit Ionas tribus diebus et tribus noctibus in ventre ceti: sic erit filius hominis tribus diebus et tribus noctibus. in corde terre.

Dicunt quidam in parasceve. quando sole fugiente ab vi. hora usque ad horam nonam. nox successit diei. duas noctes et dies. ibi computandas. usque ad mane sabbati. et apposito sabbato: cum nocte sequenti: tres dies et noctes computari. Alii intelligunt sinedochicos. id est a parte totum.

Dum videm in mari emberuam: tectus aptos: recordatus sum domini. et clamavi. vel in aquis cedentibus clamore locum invenientem. vel solo cordis affectu.

id est de utero ceti. qui pro magnitudine sua instar optinet inferni.

Quantum ad Ionam: patet. quod clausus alvo: in medio maris fuit. Salvator vero in carne apparens: habitationem huius terre tempestatibus plene

C. ii.

[illegible]

expl[icitum] e[st]. Que ad co[m]paratio
nem celestis habitationis
mare [et] tempestas d[icitu]r. Vn[de]:
infixus sum in l[imo] p[rofundi] [et] ue[n]i
[et] tempestas demisit me.,

In p[er]sona ione patent hec
ad litt[er]am facta. In [christ]o om[n]is
te[m]ptatio sine peccato. que
d[e]i uoluntate n[on] nec[ess]itate co[n]
tigit. n[on] opp[ri]mens: s[ed] t[ra]nsiens
fuit. q[uia] in eo uires amisit.
ut qui in ea p[er]iclitari sole
bant. p[er] ist[u]m uincentem:
liberarentur.

Qui forma[m] serui accepa[m].
fragilitate[m] ho[m]i[n]is imitatus
an[te]q[ua]m clamans exaudirer
in passione: dixi. Qui in te
lumine: lumen eram: ho[mo]
factus: abiectus sum. ut p[er]h[i]
b[e]a[n]t u[n]um gen[us] ad te reduca[m].

Hoc ione uenit. [et] optanti
[et] [con]fidenti: qui p[ro]phico sp[irit]u h[oc]
futur[um] [con]templabat[ur]. [Christ]o a[utem] [con]ue
nit iuxta q[uo]d legit[ur]. pat[er]: clarifi
ca me apud te claritate q[ua]m
habui anteq[ua]m mund[us] fieret.
Sicut templum pat[ri]s e[st] filius:
ita [et] templum filij e[st] pat[er]. De q[uo]
ipse dicit. Ego a patre exiui: [et]
ueni in mundum.

Abyssus. hic accipiunt[ur] [con]t[ra]
rie fortitudines. uel tormentis de
dite potestates. ad quas in eua[n]
gelio rogant demones ne coga[n]
tur ire.,

Hoc affectu [dicitu]r blandientis.

p[ro] quo: in euangelio. in corde t[er]re. Sic eni[m] cor

de maris. [et] flume[n]

a[n]i[m]al[is] in medio e[st]. sic infern[us] in medio t[er]re

[circum]dedit me.

e[st] p[ro]hibetur.

O[m]nes gurgites tui

[et] fluct[us] tui sup[er] me

t[ra]nsierunt. Et ego di

xi. abiectus sum a

[con]spectu oc[u]lor[um] tuor[um].

[scilicet] q[uon]d[a]m in abiectus tempore:

Veru[m]ta[me]n rursus ui

[scilicet] in p[ro]fundo maris posit[us]: p[ro]ph[et]ali sp[irit]u: ali

debo te[m]plum s[an]c[tu]m

bi e[st].

[scilicet] multe

tuum. Circumdederu[n]t me aq[ue]

usq[ue] ad a[n]i[m]am mea[m]. abyssus

[scilicet] hystoria patet q[uo]d ionas

uallauit me. Pelagus opu

uenerit usq[ue] ad p[ro]funda t[er]re. q[ui]b[us]

it caput meum

q[ui] uectib[us] [et] colu[m]pnis d[e]i uolunta

ad extrema mon

te: terre glob[us] sustentat[ur].,

tium descendi.

Terre uectes circu[m]

[scilicet] oppi

cluserunt me in

mone ho[m]i[n]um. [scilicet] t[ame]n [scilicet] n[on] dab[is] s[an]c[tu]m t[uum]

et[er]num. Et suble

ui[dere] c[orruptionem].

[scilicet] ne in morte

uabis de corru

corrup[er]e: in bestie cibos t[ra]nseam.

ptione uitam me

am d[omi]ne d[eu]s m[eu]s.

aqua[rum]. s[ed] ciu[itas]
datus. [et] refocil
latus e[st] dulce
dine flumi
nis. qui letifi
cat ciuitate[m] d[e]i.

Aque mun
di: que limu[m]
secum t[ra]hunt:
corpus fouent:
s[ed] a[n]i[m]am occid[u]nt.
que t[ame]n [christ]o noce
re n[on] potuer[un]t.
qui n[on] nec[ess]itate
s[ed] uoluntate
susceperat.,

In [christ]o patet
~~q[uo]d ionas~~ ho[min]e.
p[ri]ncipale. [et] q[uo]d
caput. fuit a[n]i[m]a.
que descendit
ad inferiora lo
ca. u[bi] a[n]i[m]e ho[m]i[n]u[m]
sub diaboli po
testate teneba[n]
tur. Isti s[unt] uec
tes qui p[ro]hibe[n]t
a[n]i[m]as ab infer[is]
exire. hos uec
tes frangit d[omi]n[u]s.
[et] eos qui clausi
tenebantur:
liberat.,

Cum angustiaretur in me anima mea, domini recordatus sum: ut veniat ad te oratio mea, ad templum sanctum tuum. Qui custodiunt vanitates frustra, misericordiam suam derelinquent. Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quecumque vovi reddam pro salute domino. Et dixit dominus pisci: et evomuit Ionam in aridam. Et factum est verbum domini ad

Cum in ventre ceti ex fragilitate carnis nichil spei relictum esset: recordatione domini impossibilia vincit.

Deus natura misericors. paratus est ut salvet per clementiam. quos salvare non potest per iusticiam. Sed nos misericordiam se offerentem vicio nostro relinquimus. Et nota quod propheta in ventre ceti suspecti oblitus. de natura rerum generali sententia philosophatur.

Iudei dum servant traditiones hominum: mandata dei. qui semper eorum misertus fuerat: derelinquunt.

Christus ante passionem quidam in fugerat obedire deo: dum dicit. Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. et in passione: si possibile est: transeat a me calix iste. Sed post resurrectionem pristinos relinquens: sponte predicat mundi

quia communem omnium dominum: magnitudine beneficii sibi facit proprium.

Hec christo convenerunt: dum dicit. Tristis est anima mea usque ad mortem. Item. Pater in manus tuas commendo spiritum meum.

Necesse in tribulatione dei memor fuit. ut de extremo maris oratio ad celum scandat. et veniat ad templum sanctum tuum. in quo eterna beatitudine fruetur. Aliter. Petit autem quasi pontifex. ut oratio sua ascendat ad dominum. ut in corpore suo populus liberetur.

Que non relinquit hominem in vanitate: sed expectat ut redeat.

Cum omnia sint vanitas. omnis ex necessitate faciunt vanitatem. Sed non omnes custodiunt quasi thesaurum. nec diligunt quod faciunt. Non ergo toti humano generi misericordiam denegat.

In passione nos omnes vovit patri. ut non periret aliquis de his qui sibi erant dati. pro salute omnium promisit. ne faciamus eum mendacem. mundi sunt. ut offerat patri.

Precipitur ceto. abyssis et inferno: ut terris restituat salvatorem. ut mortuus secum plurimos educat. qui mortis vinculis tenebantur.

Non dicitur prophete. quare non fecisti. quod preceperam. sufficit ad correctionem naufragii devoratio. ut qui imperantem non senserat.

C. iii

[illegible]

ꝯsentiat dn̄m liberantem.

Hoc totum. qđ iubetur. qđ nō obedit qđ n̄ uult. qđ ite͡m uelle cogitur. qđ scđo patris uoluntatē exequitur: x̄ꝯuenit ex forma serui.

Dat. xp̄c p̄ inferos ꝑpe surgere dr̄. & predicare. qn̄ mittit ap̄los ad baptizandos hōies. in nōie patris & filij. & s. s. hoc ē: iter trium dierum. hoc tn̄ sacramentum hūane salutis: via unius diei. i. unius dī ꝯfessione pficitur. Jona enī. i. x̄ in ap̄lis p̄dicante: qui dixit. Ego uobiscum sum usq; ad ꝯsummationem sc̄li.

Tam ampla erat niniue. ut uix posset circuiri (ł ƀcuiri) itinere triu͡m dierum. At ille memor p̄cepti. & sui naufragij: iter triu͡m dierū festinatione unius diei: cōpleuit. Quidam ū dicunt qđ in tercia parte ciuitatis tm̄ p̄dicauerit. & statim sermo p̄dicationis ad reliquos puenit.

Quadragenarius ꝯuenit peccatoribus ad pn̄iam. & ieiuniū. & orōnem. & saccū. & lac̄mas. & depcandi pseuerantiā. hoc numero: moyses. & helyas. & ipse x̄. ieiunauerunt. hic nūs nob indicitur. ad ꝑparandas n̄ras aīas: ad esum corporis x̄.

Pulcher ordo. Precepit dš ꝓphe. ꝓpha p̄dicat ciuitati. prius uiri credunt. ił predicantibus ieiunium: omnis etas sacco induitur. viri. n̄ sac

Ionā scđo dicēs. Surge. & uade in niniuem ciuitatē magnā. & p̄dica in ea p̄dicationē quā ego loquor ad te. Et surrexit ionas. & abijt in niniuem iuxta uerbum dn̄i. Et niniue erat ciuitas magna itinere trium dierum. Et cepit ionas introire ciuitatem itinere diei unius. Et clamauit et dixit. Adhuc xl. dies et niniue subuertetur. Et crediderunt uiri niniuite

Interlinear glosses: & do qđ fuerat impatū an̄ passionē. ł mundum. ł pat. ł ego ame. lo ñ loquor. ł sine mora obediens. ł ad filium. ł a morte. ł x̄pc. ł ꝑ ap̄los. ł preceptum. ł x̄ stans in templo: clamat. qui sitit. ueniat & bi. oīs ū sermo. x̄: qui de magnis agit clamor dicitur. ł prepuciū credit. circūcisio infidelis remanet. ł qui ueniunt in pfectum uirum: in etatem x̄.

Non dixit. tribus diebus & noctibus. uno die. & nocte. sz absolute diebus: & die. ut ostenderet inmistio trinitatis. ꝯfessione unius dei: nichil ēē tenebrosum.

Adhuc tres dies. & niniue subūtetur. scđ. lxx. Siue p xl. dies. siue p triduum. idem x̄pc significatus ē. p. xl. s. q; pegit cum discipulis suis p̄ resurrectionē. & ascendit in celū; p triduū. q; tercia die resurrexit.

Non ē ꝓpheta descendens de presciencia dī. ubi omnia sicut sunt. ita pmanent. sz

[illegible marginal annotations]

est comminatio ad correctionem, proponens statim ultionem sed presentia peccata minuitur.

Qui offenderant dominum luxu et ambitione, eorum dampnatione placantur, per que prius offenderant. Prius ieiunium quod deo in occulto offertur. Deinde saccus qui exterius hominibus exhibetur.

Nec est Niniue subuersa. Euersa est Niniue que mala erat, et bona edificata que non erat. Stantibus menibus et domibus euersa est ciuitas in perditis moribus, et quamuis non sit factum quod illi homines timuerunt, Iona prophetante futurum, factum est tamen quod futurum erat deo percipiente dicentis predictum.

in die uno. et predicauerunt ieiunium.

saccus et ieiunium arma sunt penitentium.

Et uestiti sunt saccis a maiore

quia nullus sine peccato nec infans unius diei.

usque ad minorem. Et peruenit uerbum ad regem Niniue.

humiliauit se deponens potentie et eloquentie.

et surrexit de solio suo. et abiecit uestimentum suum a se. et indutus est

penitentie preputius materialis. sordibus.

sacco. et sedit in

non sensuum sed uborum.

cinere. et clamauit et dixit. In Niniue ex ore regis et principum eius dicens.

homines et iumenta saluabis domine.

rationales. stulti.

Homines et iumenta et

prudentes. simplices.

boues et pecora non gustent quicquam. nec pascantur. et aquam non bibant.

lugubri habitu et merore et mesticia. que metaphorice saccus dicitur.

Et operiantur saccis homines.

cum. Sed ieiunium tantum predicatur. Sed illi quibus pena precipitur, ieiunio saccum addunt. ut inanis uentris et luctuosus habitus dominum fortius deprecetur.

Et peruenit uerbum. Electis infirmis et ignobilibus mundi, tandem ad philosophos et potentes qui mundum regere uidebantur peruenit uerbum Christi. Prius Petrus piscator in tem... Deinde Cyprianus ~~deinde~~ ydolatra tandem credidit et factus assertor ueritatis post auditum sermonem Ione. Cartaginenses ad penitentiam uocat, et Christum publice predicabat. Ecce rex Niniue de solio surgit. purpuram sacco. unguenta luto. mundicias sordibus commutat. Difficile est potentes et eloquentes in mundo ad Christi humilitatem conuerti.

Clamauit dicens. In Niniue quod erat constitutum ex ore regis et principum eius. Unde: lxx. Et predicatum est in Niniue a rege et ab omnibus maioribus eius.

Sub ambiguitate dicunt ut dum homines dubii de salute fortius agant penitentiam et dominum magis ad misericordiam prouocent.

[illegible]

Non audiunt uba que isrl̄ sepe solebāt pmittere. facien̄ oīa quecumq; dixit d̄ns. s; opa aspexit. q̄r maluit uitam q̄m mortem peccatoris. uidens mutata opa. libenter mutat sn̄iam. Potius dicam̄ q̄d pseuerauerit in pposito. a pncipio uolens misereri. si enī punire uolebat t punituꝰ erat: qui comminabatur.

Et afflict̄ ē. i. n̄ contristat̄ q̄d gentiū multitudo saluat̄. s; quod uidet gentē suam pire. ⁊ se de tanto numero pphaꝝ electum. qui p salutem alioꝝ ruinam ppli sui nunciaret. Jam quodam m̄ de salute isrl̄s despans. sic dn̄s fleuit sup ierlm. ⁊ noluit panem filioꝝ mittere canib;. Apli q̄ pmum p̄dicant isrl̄. Paulus etiā optat anatha ēē p frib; suis.

Sciebam te misedem ⁊ hoc ēē facturum. nolui nunciare truculentum. s; uolui fugere in tharsis. i. uacare c̄templationi. ⁊ in mare h' secli. quiete ⁊ ocio pfrui. Dimisi domum meam. egressus de tuo sinu.

et iumta. et clament ad dn̄m. (s. ad dm̄.)
in fortitudine. ⁊ c̄ūtat̄ uir a uia (s. que gr̄se.)
sua mala. ⁊ ab iniq̄tate que est (s. tam in cogitatione. s. etiā in ope. s. conuersis.)
in manib; eoꝝ. Quis scit si uer
tat̄ ⁊ ignoscat d̄s. ⁊ reūtat̄ a fu (s. hic. s. quem)
rore ire sue. ⁊ n̄ pibi (iam pene cepit effundere. s. eo uolo.)
mus. Et uidit d̄s
opa eoꝝ. q̄r c̄uersi sūt
de uia sua mala. ⁊
et misertus ē d̄s su
p maliciā q̄m locu (s. afflictionem.)
tus ē. ut faceret eis
⁊ n̄ fecit. Et afflic
tus ē ionas afflic
tione magna. ⁊ ira
tus ē. ⁊ orauit ad
dn̄m. ⁊ dixit. Obse
cro dn̄e. nunquid
non ē hoc. uerbū
meū cum adhuc
ēēm in terra mea.

Et c̄t minuuntur ⁊ cotidie pplis. mundi cōminat̄ d̄s. ut agāt pn̄iam. Qui si ūsi fuerint. ipse q̄z c̄uertit sn̄iam. a popli c̄uersione mutatur.

Jam ⁊ hystoria. pulchre ionas i. dolens. tristis ē usq; ad mortem. q̄r ne pireat ppls iudeoꝝ. q̄ntum in se fuit. multa ppessus ē. laboriosus ppha. pegnatione. ⁊ naufragio pregrauatus.

Dicitur se ire uoluisse fugere. quodā m̄ iniusticie arguit dm̄. Querelas q̄ suas obiectionis exordio tempat. Os enī ait obsecro.

[illegible marginal notes]

Propter hoc preoccupaui ut fugerem in tharsis. scio enim quia tu deus clemens et misericors es. patiens et multe miserationis: et ignoscens super malicia. Et nunc domine tolle queso animam meam a me. quia melior est michi mors quam uita. Et dixit dominus. Putas ne bene irasceris tu? Et egressus est ionas de ciuitate. et sedit contra orientem ciuitatis. et sibimet fecit umbraculum ibi. et sedebat subter illud in umbra donec uideret quid accideret ciuitati. Et preparauit

(interlinear: tristis est anima mea usque ad mortem — scilicet mundi — scilicet tunc de ... — [illegible])

blandientis affectu legendum est. pro quo in hebreo legitur anna. que est interiectio blandientis.

si dicerem te innocentem et ... nullus ageret penitentiam. si crudelem iudicem: sciebam hoc non esse tue nature. In hoc quasi ambiguo: malui fugere. quam uel penitentes lenitate decipere. uel de te predicare: quod non es talis. Tolle quasi animam.

Propheta tristatus: uult mori. ne conuersa multitudine gentium: israel pereat in eternum.

Alii dicunt. Uidens unam gentem israel saluare non potui. moriar: et totus mundus saluabitur.

Non ait: male irasceris. ne uideatur comprehendere contristatum. nec ait: bene irasceris: ne sue sententie contrairet. sed interrogat ipsum iratum. ut uel causas ire respondeat. uel si ille tacuerit. uerum dei iudicium ex eius silentio comprobetur.

Ionas id est columba. uel dolens. egreditur de ciuitate quam edificauit caym. et habitat contra orientem. unde sol oritur. et ibi in tabernaculo suo. labentia que tempora expectat. contemplatur quid ciuitati mundi eueniat. donec ... saluetur per euangelium et arescet cucurbita. et uerus oriens manifestaretur. Ionas erat sub umbraculo quando non dum erat aperta ueritas.

Sedet tamquam iudex. uel amaritudine tristitia sua contractus.

In hebreo ciceion legitur. pro cucurbita: que cito surgit. et cito arescit. Comparatur israeli

Cucurbita uel edera genus est uirgulti uel arbuscule. lata habentis folia. et densissimam umbram sustinentis. que per

terram serpit. et sine adminiculis quibus nitatur: altiora non appetit. Sed hanc preparauit deus ut sine aliquibus sustentaculis in altum. subito consurgens umbraculum preberet propheté. In quo ostensa dei uirtus est.
·alt. Huic edere uel cucurbite: comparatur israel. qui quondam sub umbra sua protexit ionam. conuersionem gentium postulantem. nec paruam leticiam tribuit ei. faciens umbraculum: potius quam domum. habens fundamenta.

Unde in osee. Adducet dominus urentem uentum. de deserto ascendentem. et siccabit uenas eius. et desolabit fontem eius.

Quidam uermem. et uentum urentem. romanos intelligunt. qui post resurrectionem christi israel deleuerunt.

Super ninuitis penitentibus et saluatis. similiter introgatus propheta: nichil respondit. sed introgationem dei: silentio comprobauit. sciens enim dominum clementem et ignoscentem maliciis. de salute gentium non dolebat. Sed hic qui insiccata cucurbita aret israel. et cum distinctione introgatus est. bene irasceris tu super ederam. confidenter dicit. bene contristor ego usque ad mortem. Non enim sic uolui saluare alios. ut perirent alii. nec sic lucrari alienos. ut meos perderem. Sic christus plan-

dominus deus ederam. et
(s. subito mira dei uirtute.)
ascendit super caput ione ut esset umbra super caput eius. et protegeret eum. laborauerat enim. et letatus est ionas super edera. leticia magna. Et preparauit
(s. christum qui dicit. ego sum uermis et non)
deus uermem. et per-
(homo.) (s. sinagogam.)
cussit ederam. et exaruit. et cum ortus
(s. cum illuce discusse sunt)
fuisset sol: precepit
(tenebre ignorantiarum.)
dominus uento calido et urenti. et percussit sol super caput io-
(s. cum israele.)
ne. et estuabat. et expetiit anime sue. ut moreretur. et dixit. melius est michi mori quam uiuere. Et dixit dominus ad ionam.

parvas radices mittenti in terram. et conantis ut in altum sustollatur. Sed altitudine cedrorum dei. uel habietum: non equanti.

Que antequam oriretur sol iusticie. uirebat. sed surgente christo: desertum est umbraculum. ab auxilio dei. et omnem uirorem perdidit.

In baptismate. ut in lauacro recipiat humorem: quem in negatione perdiderat. unde petrus aientibus iudeis loquitur. penitentiam agite. et baptizetur unusquisque uestrum. et accipietis donum spiritus sancti.

2

[illegible marginal annotation]

Putas ne bene irasceris tu super ederam? et dixit. Bene irascor ego usque ad mortem. et dixit dominus. Tu doles super ederam in qua non laborasti, neque fecisti ut cresceret. que sub una nocte nata est. et una nocte periit. et ego non parcam Niniue ciuitati magne. in qua sunt plus quam .c.xx. milia hominum. qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam. et iumenta multa.

(interlinear glosses: scilicet pater; scilicet filii; scilicet iudeis dampnatis; scilicet tempore; ante aduentum christi; scilicet quando occubuit ei sol iustitie; scilicet per quam signa; tur ecclesia in qua maior est numerus quam .xii. tribuum israel; similitudinis numeri irrationabilium)

Agit ierusalem usque ad mortem non suam. sed uideor ut moriantur negantes, et resurgant deum filium confitentes.

¶ Quantum in populo gentium tamen israel confidenti loquitur. Ecce tot annis seruio tibi. et numquam dedisti michi hedum. Sed huic qui deuorauit substantiam cum meretricibus: occidisti uitulum saginatum. Cui non confitetur in hoc: sed audit. omnia mea tua sunt. Epulari autem oportebat pro reuersione fratris. pro gentibus si quid preciosus sanguis christi effusus est. et ipse ad inferos descendit. ut populus ille celos ascenderet. Et filius tantus labor pro israel. uni. et ipse minor fit uideret.

¶ Potest hic intelligi de etate lactentium que innocens et simplex. et cum tantus sit numerus paruulorum patet quod magna esset multitudo puerilis etatis. Vt cum niniue sit magna urbs. et in domo magna sunt uasa non solum aurea sed et fictilia: potest dici quod erat plurima multitudo que ante aetatem personam ignorabat quid esset inter bonum et malum.

EXPLICIT IONA.

Incipit prologus michee prophete.

Temporibus ioathe. achaz. et ezechie regum iuda. micheam prophetam ad hanc prophetiam spiritu sancto repletum fuisse: lectio ipsa demonstrat. De supradictis uero regum ioathan et ezechiam deo ob religionem placuisse hystoria quarti libri regum et secundi paralipomenon indicant. Achaz uero relicto deo: ydola samarie quibus etiam filios suos in sacrificium igni concremandos obtulerat: coluisse constat. Quamobrem deus samariam que reges israel et iuda: memoratorum simulachrorum superstitione fefellerat increpans: indignationem suam in eam percussuram: comminatus est. Populo etiam israel preuaricatori et principibus eius. qui eundem populum fallaci suasione ad colenda ydola compulerat uerbis sequentibus captiuitatem et interitum ad futurum denunciauit.

[illegible marginal annotation]

[illegible]

Sermo d(omi)ni qui semp(er) ad p(ro)ph(et)as descendit. fit q(uo)q(ue) ad michea(m) qui int(er)p(re)t(atu)r humilitas. Ad micheam de morasti: qui usq(ue) hodie iuxta eleutheropolim urbem palestine. n(on) g(ra)ndis uic(u)s e(st). (et) int(er)p(re)t(atu)r heres. pulchre au(tem): humilitas que int(er) uirtutes p(ri)ncipua e(st). de spe hereditatis d(omi)ni nascitur. hic humilitas n(on) intelligit(ur) que uenit de (con)sc(ient)ia peccator(um). s(ed) que int(er) uirtutes ponit(ur). Vn(de) d(icitu)r. humiliamini sub potenti manu d(e)i. (et) qui se humiliauerit: exaltabit(ur). (et) d(omi)n(u)s. Discite a me q(ui)a mitis sum. (et) humilis corde. Quom(odo) g(ra)(tia): apud nos uo(ca)tiua. (et) q(ua)si ad uirtutis auspiciu(m) imponunt(ur) uocabula. verbi g(rati)a. victoris. casti. pii. p(ro)bi. (et) appellatiua u(er)tunt(ur) in p(ro)p(ri)a. sic (et) apud hebreos. micheas. (et) abdias. (et) zacharias cet(er)iq(ue) simili(ter) uirtutu(m) uocabulo. liberis: a parentib(us) imposita sunt.

Mystice. p(er) samaria(m) heresis. p(er) ier(usa)l(e)m: eccl(esi)a signat(ur). Samaria en(im) fecit sibi de p(ro)p(ri)o sensu uitulos aureos: pulchros in sup(er)ficie. s(ed) uitalem sp(iritu)m n(on) habentes. (et) hoc in domo dei. q(uo)d int(er)p(re)t(atu)r bethel. Non en(im) recipit ier(usa)l(e)m doc(tore)s. nisi qui de scripturis. (et) in domo d(e)i fabricati sunt. (et) si m(u)lti (con)ciliabula sua uocent bethel: t(ame)n p(ost) fabricatione(m) idolor(um) n(on) bethel. s(ed) dom(us) idoli iure uocatur.

hoc est. (secundum) q(uo)d erat in p(ri)ncipio.

VERBUM

Premittitur titul(us) p(ro)phetie.

Micheas sc(i)d(e)t hebraicam ueritatem: sextus e(st). vii. q(ui) in corde uoluminis posit(us). debet p(ro)funda (con)tinere mysteria.

Argumentum. Micheas de morasti: cohe(re)s x(risti). uastationem annunciat filie latronis. (et) obsidionem ponit (contra) eum: qui maxillam p(er)cusserit iudicis.

Att. humili (et) cohe(re)di x(risti) fit reuelatio. (et) de p(er)u(er)sis dogmatib(us). (et) de eccl(esi)a. si aliqua peccata commiserit.

(secundum) patr(em).
d(omi)ni quod
factum est
(secundum) qui int(er)p(re)t(atu)r humilitas.
ad michea(m)
(secundum) i. heditas.
morasthite(m)
in diebus
ioatham.
achaz. eze
chie regum
iuda. quod
(secundum) spiritualiter.
uidit super
samariam
et ierusale(m).

Sub ozia cepit p(ro)ph(et)are. osee. amos. ysaias. Sub ioathan filio ozie: incepit p(ro)ph(et)are micheas. (et) p(ro)ph(et)at etia(m) sub achaz. (et) sub ezechia. sub quo: x. t(ri)b(us): captiuate sunt ab assyriis. (et) q(ui)a p(ri)mum samaria: metropol(is). x. t(ri)buum ~~prius~~ captiuata e(st). de (in)de ier(usa)l(e)m: p(ro)ph(et)e imponit(ur) titul(us). primum de samaria: sc(un)d(o). de ier(usa)l(e)m.

Satt. aure audiendi: audiant catholici, sub qui si etiã attendãt: et sibi caueant. ne t isti t illi patiant: que sermo di p ea comminatur.

Ds: cui nata clementia ẽ: causa uri: coget fuimere psonam crudelitatis. cuius descensio ẽ: maiestatis eius ad inferiora decursus.

Potest intelligi qd ppt scelera iudeorum dns egssus de celis p assũptam humanitatem: reliquit eorum domum desertam. et uenit sup humiles de gentib;. qui ex humilitate excelsi uocantur: et cõmouet montes. i. dogmata phyorum: et uere humiles ɔsumentur in aduentu saluatoris: bona contricione.

s hoc. s corde: s eccle toti orb.
Audite ppli oms.
s i. terrena
et attendat terra
quib; exstructa st dogmata hereticorum.
s omis qui in ea.
et plenitudo eius

et sit dns ds uob
s t testificans. s non
in testem dns de
aliunde. n de eccla t filio qui est
templo sco suo.
templum patris. s pater.
Quia ecce dns egr
s coactus. s i. demiã ad uindic
dietur de loco su
tam.
o. et descendet.
s cteret potentes.
et calcabit sup ex
s patientes.
aduentum di. s a malo ces
celsa terre. et ɔsu
s etiam sanctiores.
sanctes. s pncipes.
ment montes
s humiliati. s aie
subtus eum. et
corporib; inserte.
s ppli. s ut nich mali lateat.
ualles scindent
s ut auferat omis duricia.
at in eis. s qm sustinere
sicut cera a facie
n potest. s ds n igns ɔsumens ẽ.
ignis. sicut aque
que decurrunt
s i. tribuum. et duarum que
dm negauerunt.
in pcepsi. in scele iacob: ome

O samaria et ierl̃m intelligite et attendite dnm de templo sco suo uob testificantẽ et pdicentẽ quecũq; futura st.

Mystice. Locus di. t filius in quo ẽ pat. t sci in quib; habitat ds. hec loca que bnt dm hospitẽ: sursum cum x sunt posita. Ab his: descendit ad illos docendos: qui eum in monte audire n possunt. et cteret supbos in mundo. Et montes. i. alti in uirtutib;: ad illius pauebunt presentiam. et ualles. i. aie corporib; depresse. A timore eius quicqd durum habuerint: expellent. et ita fluent sicut aque p pceps.

Sicut aqua pno cursu fertur in preceps. et sicut cera ignẽ fluitur ante ignem. ita oĩs supbia impiorum: dno ueniente: soluetur et defluet.

Et qd dns terribil ueniet ad mouendos montes. et ualles resoluendos. ẽ: ppt impietatem iacob. i. ɔciliabula hereticorum. qui dicunt se custodes mandatorum di. et confessores eius nominis.

Hrlis. i. toparum ɔnũat.

[illegible]

[illegible]

In regno duarum tribuum ierusalem fecit excelsa ydolorum.

Hier. Cum per samariam: ecclesia hereticorum a deo separata soleat intelligi: minatur destructionem eius. ut Christi ecclesia plantari possit. melius est enim subuerti inutilem ciuitatem. et lapides quibus extructa fuerat. in preceps deici: quam in mala edificatione manere. Cum enim reuelata fuerint mysteria in quibus fundata et firma uidebantur: et ydola pulchro sermone composita. a uiris ecclesie fuerint concisa: tunc ibi poterit uinea domini plantari. et gloria et diuitie quas de errore uidebantur habere: igne dei in nichilum redigentur. Sic intelligentes errorem suum et in se reuersi: plangent in quibus prius fornicantes letabantur. et ponent de pedibus quicquid mortiferum habebant. et uestimenta fornicationis proicient ut a Christo nudi: Christi uestimenta suscipiant. Et plangent de hoc quod fuerunt sub dracone. qui captus hamo: in eternum lugebit quos in errore genuerat. sicut strucio: ius suis calcandos relinquent. Hier. Samaria ita lugebit: quasi sermone plagata: errorem cognoscit. quem etiam usque ad portas. i. aduerbes iude intulit. et in mediam ciuitatem intrare si potuit. quia fidelem populum pu-

hec est causa malorum. — quid dominus seu uide intuitur
istud. et in peccatis domus israel.
quasi — x. tribuum. — i. ydolatria que in il-
Quod scelus iacob. nonne sa-
la metropoli fiebat. — peccata eius qui domini
maria. et que excel-
confitentur. i. sanorum. x enim de iuda. — ecclesia in
sa iude. nonne ierusalem.
qua multa crimina. — conciliabula
Et ponam samari-
hereticorum. — ut redigatur in tumulos.
am quasi aceruum la-
ut malum edificium ruat. et bonum
pidum in agro: cum
surgat.
plantatur uinea. et de-
ut cum sit sita in montibus.
traham in uallem
quibus uide
lapides eius. et fun-
bantur firmi celare mysteria. falsa et firma habentur
damenta eius reuela-
dogmata. — dogmata artifici sermo-
bo. et omnia sculptilia
ne composita.
eius concidentur. et omnes
omnis que ex fornicatione sibi reddi putabant
mercedes eius com-
bant.
burentur igni. et omnia ydola
heresel quas sibi formauerant in quibus confide-
dola eius ponam
bant.
in perditionem. quia
que putabant sibi reddi per ydolatriam.
de mercedibus me-
ut fornicantis. — hinc inde
retricis congregata
sunt. et usque ad mercedem
ut niniue. — ut in nichilum.
meretricis reuertentur.

Sic samaria prius adorauit uitulos: prius perit. prior destruitur uenientibus assyriis.

Tanta erit subuersio urbis: ut non solum edificia corruant: sed etiam fundamenta usque ad extremum lapidem effodiantur.

Omnes diuitie quas diuersi reges in ea composuerant: per ignem ad nichilum redigentur.

O per multiplex suppellex: que in fornicatione ydolorum congregata fuerant: ducentur ad aliam meretricem. i. niniuem. ut sicut in terra sua fornicati sunt cum ydolis que fecerant:

[illegible]

sup hoc plāgam. et ululabo. uadam spoliatus. ⁊ nudus faciam planctum uelut draconum. ⁊ luctum structionum. qr̄ desp̄ata ē plaga eius. qr̄ uenit usq; ad iudam. tetigit portam popl̄i mei usq; ad ierl̄m.

Ingeth nolite annunciare lacrimis. ne ploretis. in domo puluerís. puluere uos ɔspgite. ⁊ tͣnsite. uob habitatio pulchra. ɔfusa ignominia. Non est egssa que habitat

(interlinear: s. tribus. — s. samarie. — s. errorem suum — samar- ia: in ecclam uolut introdu cere. — s. si cor dolet. — n̄ hn̄t lacrimas: s̄ dissimulate fletum. — s. in domo corruent — s. cenere ruinar. — s. in captiuitatem. — s. tn̄: de ne inimicus audiat uocem tuā. — i. saphyr. — s. que in captiuitate ɔfusa ē. — s. sō. supp̄me — uocem. qr̄ n̄ uoluntate. s; coactione transibis. — s. i. samaria. que iam erat —)

sic uadunt ad aliā tram p dolor. ⁊ forni cationis. i. ad assyrios.

Dicta culpa ⁊ pena sama rie. que ierl̄m. silr̄ peccauit. ⁊ silr̄ punien da erat. pph̄a sub p sona di plangentis affectum in ducit.

Sicut sama ria subūsa ē ab assyriis. ita iuda. ⁊ ierl̄m. subuertetur a chaldeis.

Hunc plane tum ⁊ dolorē meum ne nū cietis in geth. que ē una de v. urbib; pa lestine. ne im mici audita destructione uidor letent.

Iex. ut tn̄ sit a nob ha bitatio saphir. qd̄ intp̄r pul chra. qr̄ sama ria in pulchro ⁊ in ubrimo lo

tere n̄ potuit. ut recedet ab eccl̄a dei.

Iyx. planget samaria. i. heretici. cognoscentes erro rem suum.

Sicut draco uictus ab elefanto sibilat. ⁊ sic struc tio immemor ouor. relin quit in harena fetus suos calcandos pedib; bestiar. si cut in iob legit. ita ego dis poliatus a filiis. ⁊ nudus in cedam. ⁊ hoc id. qr̄ plaga. i. culpa. ⁊ pena samarie. ue niet usq; ad iudam. ⁊ usq; ad portam urb ierl̄m.

Att. Geth. torcular. Pu tant aūt heretici se de uinea dn̄i uinum uitale expri mere. uū. extollunt in sup biam. Ait g. uos qui estis in torcular. ⁊ n̄ dn̄i. s; sodo mor uinum bibitis. nolli te extolli. s; relicto hoc tor cular. humiliamini sub dō.

Ad si etiā p catholicos. ui num uēm exsiccatū fuit. n̄ doleatis. s; dum estis in domo pulueris. i. hereticor. q sup harenam edificatur. ɔspgite uos puluere p̄nie. ⁊ intelligentes uos captos eē a uiciis. tͣnsite ad uirtutes. qui uidebamini uob pul chri in p̄ma habitatione. que iam ē ɔfusa pignomi niam. qm̄ in eccle infebatis. Que eccl̄a iam habitans in exitu uror dogmatum ⁊ uicior. iam n̄ ē egssa de t̄minis diuinar scriptar.

[illegible]

[illegible marginal annotation]

In exitu. planctum domus vicinie accipiet ex vobis que stetit sibimet. Quia infirmata est in bonum que habitabat in maroth. Quia descendit malum a domino in portam ierusalem. Tumultus quadrige stuporis habitanti lachis. principium peccati est filie syon. Quia in te inventa sunt scelera israel. Propterea dabit emissarios super hereditatem geth. domos mendacii in deceptionem regibus israel.

et ipsa accipiet planctum. Quia dolet vos remanere in hesi. in qua videmini sites. et vicinie ecclesie. que stat firma in fide. que etiam dum vos plangit infirmata est in bonum sibi et repletur amaritudine. pro tuo casu. Quia attigit pro dominum ordinantem malum infidelitatis. si inter portas ierusalem quas custodiunt apostoli. Item per hereticos qui ululant ante portas ierusalem. ut egredientes occidant. Qui etiam faciunt tumultum et confusum sonum. ut occidant vagantes et habitant in lachis. que interpretatur ambulatio. Quia omni vento doctrine moventur. per quos qui portam impietatis intruunt in ecclesiam et quasi populum a deo separant: iusto iudicio dat deus et diabolus emissarios id est demones. ut eis dominentur qui sunt domus mendacii et deceptionis. Sed ego adducam heredem id est fideles. qui possideant domos vestras o

Et te prius captivata domus iude. que tibi vicina est. postea simili planctu captivabitur. que ad tempus sub defensione dei tuta fuit. Haec penam infirmata est deserta a bono suo. id est deo. Quia vero eius amaricata est. et ideo post vastatam samariam: assyrius descendit usque ad captivandam ierusalem.,

heretici et hec hereditas veniet usque adodollam. que interpretatur te

co sita. cum dicitur: Sic tibi sit in captivitatem. ut non ostendas dolorem.

Quia descendit. Legitur rex assyrius misisse rapsacen de lachis in ierusalem et capta lachis: transivit ad oppugnandum lobnam. vir. ait hoi habitatori lachis. veniet tumultus et quadriga et equites assyriorum. Quia o lachis que est civitas dedita idolatrie. pro te qui per portam venit principium idolatrie. Ieroboam in ierusalem et contra lachis destruetur. Item etiam geth: metropolis palestine. Quia mittet assyrius emissarios id est latrunculos et possidebit geth urbem idolatrie et mendacii que fuit in sub

[illegible marginal annotation]

Adhuc

[illegible]

plantatione regibus israel.

Non solum lachis et geth perdolata uastabuntur. sed etiam maresa et odolla. que odolla gloria erat in urbibus israel. maresa: interpretatur hereditas. alludens igitur ad nomen ait. O gens que habitas in maresa: adducam tibi alios heredes. id est hostes qui te possideant et usque adodollam adducam illos heredes.

Hiis qui dominum crucifixerunt: hec omnia euenerunt. quando captiuitate facta per romanos decaluati sunt. et omnia consilia que dormiente anima cogitauerunt: subuersa sunt: statim ut lux christus apparuit. quia non leuauerunt manus

Adhuc heredem adducam tibi que habitas in maresa usque ad odollam ueniet gloria israel. Decaluare et tondere
super optimum gloria. id est ignominiosa captiuitas israel.
super filios deliciarum tuarum. Dilata caluicium tuum sicut aquila quoniam captiui ducti
Sic cetus uideor.
sunt ex te. Ve qui cogitatis inutile et operamini malum in
ueniet uobis. super impletis. et stabilita adquiescentes data. stupris polluuntur.
cubilibus uestris.
Sic malum quod nocte excogitastis. summo mane implere festinastis. Sic ue.
In luce matutina faciunt illud. quoniam
quia uestra operatio contraria est deo.
contra deum est manus
Ecce exponit per partes quod nocte
sunt obliti paradisi.
eorum. Et concupierunt agros
cogitatum die expleuerunt.
et uiolenter tulerunt
sunt obliti domos non manufactas in celis.
concupierunt.
et domos rapuerunt.

testimonium haurionis eorum. ut et tu de ecclesia dei sis. cum hauseris que meruisti.

Ut usque adodollam gloria israel. id est illa captiuitas comprehendet etiam odollam ciuitatem gloria israel.

Et o samaria et israel. quia populus tuus ita captiuandus est a babilonis. depone comam pristine glorie tue. et plange filios tuos hostibus subditos. qui quondam deliciosi erant. et dilata caluicium. sicut aquila regina auium certo tempore amissis pullis remanet in plumis. sic tu spoliatis gloria pro tuis filiorum peccatis punitorum.

Aliter. possunt hec accipi de euersione iudeorum per romanos. o iudea que quondam apud deum floruisti: sed non clamasti. crucifige. crucifige. depone coronam glorie tue. quia non habes prophetas. nec presidia angelorum. nec legis doctores. Aliter. moraliter. potest referri et ad totum humanum genus. O anima humana que prius in paradiso fruens deliciis. habebas speciosam comam. et nunc deiecta in babyloniam captiuitatem: radere et assumere habitum penitentis. et que sicut aquila in excelsis uolabas: plange filios qui captiuantur.

uel plumis

C. II.

[illegible]

[illegible marginal notes]

MICHEAS

7 calumpniabantur uirum et domum eius. uirum 7 hereditatem eius. Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego cogito super familiam istam malum. unde non auferetis colla uestra. 7 non ambulabitis superbi. quoniam tempus pessimum est. In die illa sumetur super uos parabola 7 cantabitur canticum cum suauitate dicentium. depopulatione uastati sumus. pars populi mei commutata est. Quomodo recedet a me cum reuertatur. qui regiones nostras diuidat. Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in cetu domini. Ne loquimini

(interlinear: s. quia hec cogitastis. — s. tribuum malorum uideor — s. penam — grauem patientibus que ita premet ne possitis colla leuare. — s. quos captiuitas pressent. — s. dicetur — s. miserie uestre ueritate in canticum. — t. an — s. assyrius t. romanus. — s. sibi sorte distribuat. — s. O familia israel super quam cogito malum. non habebis partem in hereditate uictor. — s. maledictus qui peccat)

cogitatio tua. 7 cubilia tua plena sunt mala. t. nec leuas scas operationes ad dominum. Et oblita paradisi. cogitas agros agris iungere. qui paruo hominis corpusculo. tuta urbium non sufficiant. propter quod deus contra te malum grauissimum cogitat. Et que ita gloria tua abrasa est. o anima cadens de paradyso per adam. t. de ecclesia per tuum peccatum. mittuntur scilicet qui plorent te. que uident alios fornicatione. t. auaricia possessos. t. homicidio. 7 agros quondam sociis assyriis 7 regi babylonio traditos. in quibus deus funiculum sui non extendit.

Et non solum puericiorem. t. 7 paruulos qui propter etatem erant digni misericordia uastant.

Templum meum quod in uobis 7 malis gentibus habebam. mutabitur in ruinam.

Cuius uirtute poterit repelli. ne uastet meum populum. cum nec ego uelim repellere. propter peccata populi. nec alius possit.

Et cum sitis ita captiuandi o domus iacob. nolite uos decipere. 7 ad consolationem mutuam ~~dicere decipe. 7 ad consolationem~~ dicere. quibo

ad dominum. sicut moyses. t. contra dominum. 7 domos 7 substantias pauperum rapiendo. propter quod deus depressit eos captiuitate per romanos facta. de qua non poterit euadere. quia tempus malum est. quia sicut dixit dominus ihesum mala operati sunt. sic propter tua captiuitate premetur. in qua obliti priorum canticorum. desolata miseria sua cantabunt. quia terra que per moysen data 7 iosue funiculo distributionis fuit illis dispartita. non gentibus per romanos est diuisa.

[illegible marginal notes]

[illegible]

in spe. (s. istud.) (s. non deum puiso ueniet captiuitas.)
Ne loquentes non stillabit sup
(s. rapinam uiolentiam.) (s. captiuitas.)
istos. non comprehendet confusio
(s. qui aliis largus)
dicit domus iacob. Numquid
in bonitate nob erit breuis. (s. quales)
adbreuiatus est spiritus domini? aut
hominum. quan(do) ira retinent iram.
tales sunt cogitationes eius
(s. Responsio domini contra presumptionem eorum. bonus quod sum. sed)
nonne uerba mea bona sunt
non malus. sed illis qui recte graduntur.
cum eo qui recte graditur. Et
(t. aduersum.)
econtrario populus meus in aduersari
um consurrexit. Desuper tunicam
pallium sustulistis. et eos qui
transibant simpliciter conuertistis
(s. nec solum hec fecistis. sed.)
in bellum. Mulieres populi mei
eiecistis de domo deliciarum
(s. in populo meo. captiuas. t. interfecistis. t. captiuas. nullus)
suarum. A paruulis earum tulistis
erat qui caneret mea cantica.
laudem meam in perpetuum.
(s. et.) (s. in captiuitatem.)
Surgite et ite. quia hic non habetis
(s. in hac terra: que propter scelera uita polluta est. ideo corrumpetur. pu. pes.)
requiem propter immunditiam
babylonica. t. romana captiuitate in ultione sanguinis christi.
eius. corrumpetur putredine
pessima. Utinam non essem
uir habens spiritum
et mendacium po

Sed nunc est deus non immittet capti
uitatem. quod non timemus. Num
quid spiritus domini qui omnibus
largus est. in nobis erit
breuiatus. et seuerus. aut
taliter cogitat ut homo.
qui furore peruertitur.

Bonis bonus. sed uobis non. quia
quantum in uobis est. contra me
insurrexistis. colendo ydo
la. et infelicem populum spolia
stis auxilio dei. qui protegen
te pallio et simplices ma
iorum auctoritati credentes.
uertistis in bellum contra
me. ideo stillabo super uos con
fusionem.

Nec solum hec fecistis.
sed etiam matronas olim delica
tas. captiuas ire fecistis. ut
per matronas. urbes iude.
metaphorice captiuate.
intelliguntur.

Mystice. iubemur non putare
requiem in rebus mundi. et
ire post dominum in paradysum.
Ad si noluerimus. non inueni
emus hic ueram requiem. quia
ubi christus non lucet. non requies.
sed tribulatio est. et qui se hic
uoluptati applicant. graui
corruptione conterentur.

(t. ire.)
Optabam. et ipse anathema
esse pro fratribus. ut me pseudo pro
phetas. solus peccarem. non pereun
te populo.

Et quamuis dixi uobis im

[illegible]

[illegible]

Iminentibus babyloniis et romanis surgite. et ite in captiuitatem. ne putetis quod gaudeam in annunciatione horum malorum. utinam de spiritu meo qui falli posset. et non de spiritu dei qui non mentitur hoc platum esset: ut multitudo credens in filium dei non toleret eterne captiuitati. Sed quia spiritu dei missus sum predico ueritatem. stillo tibi sermonem. qui in modum uini te inebriet. et corrigere faciat.

Et ne putas me esse uatem solummodo captiuitatis. quoniam per spiritum dei predico: sciatis me esse uatem etiam illorum bonorum que proxime in primo uel secundo aduentu euentura sunt: qui in me uobis loquitur. natus de uirgine. congregabo iacob. in unam ecclesiam. in una fide. et cum populo gentium reliquias israel in uno ouili copulabo. et tanta erit multitudo. quod tumultuabunt. et communi uoce bonum pastorem laudantes. qui quasi dux itineris precedet eos: planans sibi quecumque ardua quo precedente. et iter diuidente. transibit credulum pecus per eum qui est porta. et egredientur de mortalitate ad immortalitatem. et ipse qui est pastor. ut rex et dominus. transibit ante eos. et erit in capi-

tius loquerer. Stillabo tibi in uinum et in ebrietatem. et erit super quem *(s. me stillante sermonem captiuitatis. iste populus uelit nolit sustinebit que dico.)* stillatur populus iste. Congregatione congregabo iacob: totum te in unum. conducam reliquias israel pariter. Ponam *(s. sepiam muro firmissimo. ut ex duobus parietibus fiat unum ouile.)* illum quasi gregem in ouili. quasi *(s. in loco pascue ibi me collocauit.)* pecus in medio caularum. tumultuabunt a multitudine hominum. Ascendet enim pandens iter *(s. ad patrem christus. s. christus dux.)* ante eos. diuident *(s. perficiendo.)* et transibunt *(s. idem pastor et porta. s. iam perfecti.)* portam. et egredientur per eam. et *(s. regens eos in munere.)* transibit rex eorum *(s. apparens eis.)* coram eis. et dominus in *(s. tanquam princeps.)* capite eorum. Et dixi. Audite principes iacob. et duces domus israel. Numquid uestrum

addita amito potentie in bonam partem accipitur.

Tumultus est clamor nimie multitudinis: pari aspiratione emissus.

Sicut olim columpna ignis et nubis.

Quia annunciaui deum qui regem. et dominum ante suos precessu-

C. III.

[illegible]

rum: annum cio etiam malos propter crudelitatem suam non exauditum iri.

Sub metaphora latronis et leonis crudelitas principum israel describitur.

Sentencia iudicum in subiectos describit. ac crudelitas.

Sic die captiuitatis per nabuch. et per romanos clamabunt: sera penitentia.

Fuerunt pseudo prophete in israel. quippe

e scire iudicium. Qui odio habetis bonum et diligitis malum. Qui uiolenter tollitis pelles eorum desuper eos et carnem eorum desuper ossibus eorum. Qui comederunt carnem populi mei et pellem eorum desuper excoriauerunt et ossa eorum confregerunt et conciderunt sicut in lebete et quasi carnem in medio olle. Tunc clamabunt ad dominum et non exaudiet eos et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo sicut nequiter egerunt in adinuentionibus suis. Hec dicit dominus su

(interlinear glosses: i. qui spoliatis pauperes et uirtutibus · i. exteriores · i. exteriora · i. audeuo · i. que cito corrumpitur · i. opera · uestem · i. quod forte et durabile · i. uirtutes · i. diabolo · i. sic miserabilem · plebem in medio ierusalem affligunt · i. iudicium sine misericordia ei qui non fecit misericordiam)

parte eorum. hec omnia uel de primo uel de secundo aduentu possunt intelligi.

Qui dominum per uiuum non uultis sequi. nec audire uocem meam: audite comminatione hanc. scilicet quod non estis digni scire iudicium dei. quod est abyssus multa. nec per uia mentis uestra penetrare profundam eius sufficiam.

Nota uber significationem. bona uber non amare. mala non fugere. uel cum est. quanto magis odisse bonum et amasse malum.

Sicut non sufficit illis spoliare subiectos. sed et corpora duro imperio affligunt. et ossa conterunt. ut quicquid in eis forte et decorum erat. inferuenti olla contereret. quam rex assyrius succendit: et dentes diabolo et angelis eius: gregem sibi commissum. sic cum uenerint dies ultionis. non audientur a domino. qui rogantes noluerunt audire. et quia auerterunt faciem a paupere: faciem dei auersam sentient. qui non fuerunt reges. sed tyranni. nec prepositi: sed leones. nec magistri: sed lupi ouium.

Hucusque contra malos principes. sequens sermo est contra pseudo prophetas et doctores qui pollicendo securitatem et adulando seducunt populum.

uel conterat.

Heretici s(unt) pseudop(ro)ph(et)e n(on) missi a d(e)o. qui p(o)p(u)l(u)m q(ua)ndoq(ue) d(e)i seducunt. (et) comedu(n)t. ut munera accipiendo. v(e)l a(n)i(m)as occidendo. (et) p(ro)mittunt pace(m) celestis beatitudinis. dicentes. n(on) oportet ut (con)tineas. habere fidem (et) p(ro)missa d(e)i (con)sequeris. Si quis n(on) dederit in ore. e. q. illi. qui v(e)l nolunt credere. v(e)l munera dare. minant(ur) vindictam p(rae)lii divini. Id(e)o: o heretici qui (con)fitimini vos h(abe)re p(ro)ph(et)iam (et) imitamini eccl(esi)am d(e)i. ubi estimatis e(ss)e visionem: ibi erit nox. (et) ubi iactatis vaticinium p(ro)phale: ibi eloquet(ur) sp(iritu)s immund(us). q(ui)a occidet sup(er) p(ro)ph(et)as v(est)ros sol iusticie (et) videbu(n)t tenebras suas. (et) confundent(ur), cumq(ue) magis divini q(ua)m p(ro)ph(et)e p(ro)bati fuerint: ridebu(n)t eos p(o)p(u)li decepti.

Nam demones n(on) h(abe)bu(n)t potestatem. ut eos sua fraude decipiant. muta erunt oracula. Tacebit sp(iritu)s immund(us). (et) illudere non audebit.

Hucusq(ue) cont(ra) pseudop(ro)phas. nu(n)c de seipso p(ro)ph(et)a supponit. Illi loquentes falsa (con)fusi silebunt. ego v(er)o qui p(er) sp(iritu)m s(an)c(tu)m loquor iudicium (et) virtutem d(e)i: annuncio. (et) cum alii mordeant (et) p(rae)dicent pacem. ego absq(ue) timore annuncio iacob scelus (et) israel peccatum suum.

p(ro)ph(et)as qui seducunt p(o)p(u)l(u)m meum. *(s(cilicet) p(ro)mittendo pacem)* qui mordent dentib(us) suis. *(s(cilicet) nunciando iram)* (et) p(rae)dicant pacem. et si quis n(on) dederit in ore eor(um) q(ui)ppiam s(an)c(t)ificant sup(er) eum p(rae)lium. *(s(cilicet) affirmant p(ro)phali auctoritate)* P(ro)pterea nox vobis p(ro) visione erit. (et) tenebre vob(is) p(ro) divinatione. (et) occumbet sol *(s(cilicet) veritatis)* sup(er) p(ro)ph(et)as. *(s(cilicet) huius)* (et) obtenebrabit sup(er) eos dies. et (con)fundent(ur) qui vident visiones. (et) (con)fundent(ur) divini. (et) operient vultus suos o(mne)s. *(s(cilicet) rubore)* q(ui)a n(on) e(st) responsu(m) d(e)i. Ve(rum) *(tam(en))* tamen ego repletus sum fortitudine sp(irit)u d(omi)ni. iudicio. (et) virtute. ut annunciem

dona: pacem nunciabant. (et) nich(il) dantib(us): iram dei venturam.

Ubi putatis visionem e(ss)e (et) ubi iactatis vaticinium p(ro)phale. ibi loquit(ur) sp(iritu)s immundus. nec h(abe)t lum(en). sed tenebras (et) errorem.

Cum res (con)traria p(ro)missioni eor(um) evenerit. q(ui)a t(un)c apparebit q(uo)d n(on) fuit responsum dei in eis.

Nemo ambigit ier(usa)l(e)m p(ro) scelerib(us) h(uius)de scriptis fuisse subversam.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

P

Prius disti|cte. mal iudi|cib; 7 ps. pseu|do pphis com|minatus e. nc|generalit ar|guit. 7 iudices|7 pseudo pphas.|7 sacerdotes. 7|eos qui dei no|ticiam se hre|pollicebant.|ppt quor sce|lera. syon. ut|ager arandus e.|7 ierlm. ut acer|uus lapidum|rutura est.|Mons templi.|in excelsa silua|rum futurus.

Non debent|ministri eccle.|ppt pecunia.|officia sua ad|ministre. n tn|phibent. qd|ex officio debe|tur accipe. ad|necitatem. n|ad luxuriam.|Alioqn culpa|eor in fine qn|refrigescet ca|ritas. 7 fides ra|ra erit. u qn|dam erant am|ple domus. 7|absq; nume|ro aceruu fru|gum. ibi uix

(q ds p idola coluerunt. t dei filium cru-)
Iacob scelus suum
(cifixerunt.)
7 isrl peccatum su|um. Audite hec
(s epi. prbi. diaconi. / s eccle.)
principes domus
(s ducatum tenentium.)
iacob. 7 iudices do
(s ex tenentium. / ex.)
mus isrl. qui abbo
(s n solum n facitis. / s falsa iudicatis.)
minamini iudici
(scripturas depuatis. / s nec saltem patria)
um. 7 omnia recta p
(iusticia remansit in ciuitate.)
uertitis. Qui edifi
(s cede innocentium)
catis syon in sang
(mortem x. / s in capitis)
uinib; 7 ierlm. in ini
(patrum.)
quitate. Principes|eius in muneribus|iudicabant. 7 sacer
(s qr n nisi accepto)
dotes eius in merce
(precio docebant pplm. / s nec respon)
de docebant. 7 pphe
(sa dei nisi p mercede. pferebant.)
eius in pecunia di|uinabant. et sup|dnm requiescebat|dicentes. Nunquid|n dns in medio no-

Patt. Nisi doctores eccle.|seruarent cor suu. ut in cau|sis n iudicent sed psonas|abhominant iudicium.|7 recta puertunt. possunt h|etia intelligi. de his qui|scripturas puis interpretati|onib; depuant. hij edificat|syon in sanguinib;. qr ydo|neos ordinant ad regimen|eccle. quor doctrina 7 uita|scandalizat eccla subditor.|7 cum debeant ee os dni ad|pplm. uoces dni uendunt.|7 de columbis in templo mer|cant. qui uident sibi pphe|ee. h qr pecuniam accipiunt.|pphia eor facta e diuinati|o. qu in diuinis scripturis.|sep in malam partem ac|cipit. Isti tn in dno se ma|nere psumunt. nec uisuros|mala. h tn causa eor locus|qndam pacis implet ruinis.|7 templum di in habitacu|lum bestiar uertuntur.

Siquis de pncipib; uide|bat iudicare. qd rectum erat.|magis uendebant snam.

Non intelligentes ma|la sua. qui scelerib; redime|rent caritatem di. se ee dei|ministros iactabant. dicen|tes. ds e in medio nri. 7 non|ueniet sup n. m.

(han. sup scelib. t)
Quia n egisti pniam. 7|pps ura uicia secutus e.|h maxime peffusione do|minici sanguinis.

[illegible]

MICHEAS

parua erit casula: seruans speciem ciborum. refectione anime non habentium.

Verba huius prophetie videmus completa. et aspectus eius uerum esse probatur.

Post scelus predicta templo destructo. et domo uideo deserta. angelis etiam a sua sede recedentibus: per monte destructo. mons dei eleuatus est.

C. IIII.

Vndecima hora. quando ad conducendos operarios saluator uenit.

Non solum in montibus: sed super uertices montium. moyses. et prophetas. qui de eo uaticinati sunt.

Omnia scripta prophetarum ad comparationem prophetie de aduentu saluatoris humilia sunt. nec usque ad uerticem montium pertingentia. ad comparationem eius et unius. uita hominum comparata: campi domini. et ualles.

Ascensione opus est. ut quis ad xpm ualeat peruenire.

Non ascendamus. ut doceat nos. per angelos presidentes ecclesie. et per scripturas.

Non iudicabit. sed comprehendet sapientes in astucia eorum. et cognoscet cogitationes sapientium quoniam uane sunt.

strum: et uenient super nos mala. Propter hoc causa uestri: syon quasi ager arabitur. et ierusalem quasi aceruus lapidum erit. et mons templi in excelsa siluarum. Et in nouissimo dierum: erit mons domus domini preparatus in uertice montium. et sublimis super colles. et fluent ad eum populi. et properabunt gentes multe: et dicent. Venite ascendamus ad montem domini. et ad domum dei iacob. et docebit nos de uiis suis. et ibimus in semitis eius. Quia de syon egredietur lex. et uerbum domini de ierusalem. et iudicabit inter gentes multos populos. et corripiet gentes fortes usque in longinquum. et concident gladios suos in uomeres. et hastas

s. in tumulos lapidum. s. templum quondam nobile in cineres communitum. erit habitatio ferarum. s. in fine seculorum. i. tempore gracie. s. manifestus. qui ante occultus. s. qui apparuit in forma serui. super omnes non exaltabitur. s. more fluuiorum. mixte turbe congregabuntur uideo. s. de omni natione que sub celo est. se mutuo prouocans ad uexillum patibuli. s. se mutuo prouocantes. s. ecclesiam saluatoris. s. ego uia. s. credentes in xpm. s. apostolos. s. ad gentes. s. spiritualis. s. sermo predicationis. s. pater omne iudicium dedit filio. s. iudeos qui salute digni. et indigni. s. in eius aduentu omne studium bellandi conferetur. ad pacem.

[illegible]

suas in ligones. Non sumet gens adversus gentem gladium. et non discent ultra belligerare. Et sedebit vir subtus vineam suam et subtus ficum suam. et non erit qui deterreat, quia os domini exercituum locutum est. Quia omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine dei sui. nos ambulabimus in nomine domini dei nostri in eternum et ultra. In die illa dicit dominus congregabo claudicantem. et eam quam eieceram colligam. et quam afflixeram. Et ponam claudicantem in reliquias. et eam que laboraverat

Interlinear glosses: nemo pugnat nisi necessitate. — pugnare discet. — Tranquillitas erit requies. ut non solum in urbibus sed in agris quisque securus sit. — Et hoc fiet. quia cui verba sunt vera. cui dicere est facere. — omnibus nationibus euntibus in suum errorem. nos ad montem quem christus ascendit. — quia lucebit sol iusticie. — ad unum deum. ad unam fidem. Quod ante male ambulaverat. cuius pes scandalizatus fuerat abiectus. — Cui dederam libellum repudii. — variis captivitatibus. — sub iugo legis.

Ante nativitatem christi totus orbis plenus erat sanguine. et roma etiam civilibus bellis dilacerabatur. postquam vero ad imperium christi singulare imperium roma sortita est. apostolorum timentium pusillus factus est orbis. aperte sunt porte urbium ad predicationem unius dei. in singulare imperium constitutum est.

Non dixit ponam claudicantem totam salvandam. sed reliquias. ut reliquie et electio salve fiant.

Fratres. per fidem christi ira effrenata et malicia deponuntur. ut ponat unusquisque manum suam ad aratrum ligonem. nec respiciat post tergum. ut confractis iaculis contumeliarum metat spirituale fructum. Nemo pugnat contra alium quia legitur. Beati pacifici. Nemo pugnat subvertere auditores. quia tempus plantandi est. Sedet vir sub vinea ut premat vinum quod letificat cor hominis. et sub ficu ut dulcia poma spiritus sancti decerpat.

Hec vera sunt de primitiva ecclesia. videntur. de qua apostoli. per quos una die tria milia et alia die quinque milia. postea multa milia crediderunt.

Que male ambulaverat. cuius pes scandalizatus fuerat abiectus.

Possunt hec de humana anima intelligi. que ante adventum christi cum erronea ovis variis erroribus et viciis serviebat. sed diu attrita tandem humeris pastoris ad montem pristinum est relata.

Ut tradideram diabolo et angelis eius.

[illegible]

MICHEAS.

Dicto quod per adventum christi credentes tam de iudeis quam de gentibus in ecclesia congregandi et salvandi sunt: supponit quod propter excecationem infidelium iudeorum templum et tota ierusalem destruenda erat. et sub figura captivitatis que per babylonios ventura erat: loquitur de destructione facta per romanos.

Que turris est filie syon. ut ut symachus transfert: ipsa est filia syon. et usque ad hanc: veniet christus. et potestas prima. que potestas est regnum filie syon.

Vinea domini sabaoth: domus israel est. in qua edificata est turris. et torcular. id est altare. et maceria. id est auxilia angelorum. ad hanc turrem venit christus: qui fuit prima potestas eius. tempore patriarcharum. sub quo veniente in carne: fuerunt apostoli: secunda potestas usque in eternum. veniant autem hec potestas: ut in ea credentes faceret et regnum.

Ociose christus: putavit israel se obtinere imperium. sed repente vastatus est. nec imminentem potuit effugere captivitatem.

Dolores parientis ferat. et turpiter parturiat peccatum interfectum. vade captiva et nuda usque ad babylonem. donec per manum zorobabel redimat te dominus: de manu chaldeorum.

quoniam nec gladius nec vincula separat ingentem robustam a caritate christi.

rat ingentem robustam. Et regnabit dominus super eas

multas gentes

reliquias claudicantes.

In ecclesia. in specula virtutum.

in monte syon:

sacerdotio plena secula: usque in futurum.

ex hoc nunc et usque in eternum. Et tu turris gregis nebulosa filie syon. usque ad te veniet. Et veniet potestas

id est maxima. scilicet christus.

prima. regnum

et cum ad te

filie ierusalem. Nunc

veniat dominus. et prima potestas et regnum.

quare merore contraheris? Numquid rex

et rex magni consilii

non est tibi. aut consiliarius tuus periit.

angelus salvator. qui periit pro populo non credente.

quia comprehendit te dolor sicut parturientem. Dole et satage filia syon:

Quandam munimentum gregis: nec eius tenebrosa. ex quo coloni interfecerunt filium patris familias.

Quidam per turrem tenebrosam. et filiam ierusalem: intelligunt celestem ierusalem. que tamdiu squalet. quamdiu filii eius non reducuntur ad eam. nec habet consiliarium. sed dolores parturientis: dum tot filios suos videt interfici.

Cum scilicet omnia habeas: tuo vicio nec regis nec consiliarii: mereris auxilium.

More dicit pro peccato de ecclesia pulse: in initium carnis: dicit a medico. Exi de civitate in monte sita. et habita in campo id est assyriis vagantur et erubesce piaculis. donec recorderis habundantie. que est in domo patris. et ab eo suscipiaris.

[illegible]

et qui te redimet de manu durissimi domini.

O filia syon usque in babylonem venies. et inde redimeris. Sed nunc in manu diaboli captiva teneris. congregantur gentes super te.

Dicunt iudei tempore christi sub omni natione iudeis servitutis. et ipsi sub romanum imperium ungulis suis. et cornibus conterendum.

qui parturiens. quia nunc egredieris de civitate. et habitabis in regione. et venies usque ad babylonem. ibi liberabis. ibi redimet te dominus de manu inimicorum tuorum. Et nunc congregate sunt super te gentes multe: que dicunt lapidetur. et aspiciat in syon oculus noster. Ipsi autem non cognoverunt cogitationes domini. et non intellexerunt consilium eius. quia congregavit eos quasi fenum aree. Surge et tritura filia syon. quia cornu tuum ponam ferreum. et ungulas tuas ponam ereas. et comminues populos multos. et interficies domino rapinas eorum. et fortitudinem eorum domino universe terre. Nunc vastaberis filia latro

[interlinear: sic dicunt de te. qui / de adultera. / sic delectentur videns penam illius. / eas. / sic manipulos. / sic]

Alter. Contra filiam syon. id est ecclesiam multe nationes demonum congregantur. et insultant in morte filiorum eius. in quo ignorant dei consilium. Si enim cognovissent dominum maiestatis. nec in se. nec in membris crucifixissent. Congregabit autem eos deus. quasi fenum aree. ut omnia spinosa et aspera ungulis conterat. et cornibus ventilet. et fructum purum remanens deo offerat donaria.

Ad lo. Adversum te congregavit deus nationes. ut tu conteras eas sicut fenum aree.

Ventila et contere populos cornibus ferreis. que tibi mediare spondeo. et ungulis ereis: quas a me accipies.

Legimus in libro numeri. et iheu navue. et primo libro regnorum. quod de victis gentibus. et ipsas. et pecora. et spolia eorum victores consecraverunt.

Ipsos. et omnem predam quam rapuerunt. occides domino. quia tali sacrificio delectatur.

Cum plenitudo gentium intraverit. et omnis israel salvus fiet. tunc habebis cornu ferreum.

[illegible]

[illegible]

um. iungi las ereas comminuta demonum multitudine ceca dine. of ideo feres do: cecid an pos sedant: h. tue mtrm: preciis meritis: vastabis.

Bethleem: effratha. in tribu iuda e. alia bethleem in galil sita.

Io: vastabe ris. quod filii tui obsidionem posuerunt super nos. patrem filium et spiritum sanctum.

Hoiatto iu dice israel determinat locum nativitatis eius. et quod homo et deus futurus sit.

Quia de bethleem sed carnem egressus eius. xpe. cum egressus sed divinitate

e ab initio seculi. sepe prophetis loquendo. io: dabit. i. permittet iudeos regnare usque ad tempus quo gentilitas diu stetit: excecatis iudeis pa trate cepit. et eum plenitudo gentium intraverit: tunc ad predicationem helye reliquie israel convertentur ad fidem prophetarum. aliter dabit dominus templum. et ierosolimam. et iudeos usque ad tempus: quo virgo pariet. In cuius nativitate excecatis iudeis. reliquie. i. apostoli convertentur ad fidem prophetarum etiam patriarcharum.

Egresso xpo a summitate celorum. et reliquiis fratrum suis ad filios israel. tunc dominus qui prius ambulabat: in his hominum gradum in hominibus.

nis. obsidionem posuerunt super nos. *(alienigene)*
in virga percutient *(in degenere israel)*
maxillam iudicis israel.

Contumelia fuit ista. cum facientibus iudeis romani percusserunt caput iudicis israel. dicendo. prophetiza nobis xpe. quis est qui te percussit. vel cum unus de ministris: percussit in maxilla dicens. Sic respondes pontifici.

Et tu *(Vbi natus est panis vite.)* bethleem effrata *(parvulus.)* parvulus es in milibus iude. ex te michi egredietur qui sit dominator in israel. et egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Propter hoc dabit deus eos usque ad tempus. in quo pariens pariet. et reliquie fratrum eius convertentur ad filios israel. et stabit et pascet in

(filia latrunculi:) Non mea. que con tra me repugnasti. s. diabolus ad pre liandum semper accincta.

Matheus. hoc testimonium ponit. sed hoc quod scribe in lectione scrip ture negligentes: responderunt herodi.

i. a. domus panis que vocaris effratha. i. videns furorem herodiane credelis. si comparaveris urbibus iuda: in quo sunt tot milia: parvus inveniris. s. tu erte egredietur dominus dominator israel. qui et si sed carnem de eo est. de me tamen natus est ante secula. et tempore conditor temporis non tenetur. sed egressus eius. ab in. a diebus eternitatis. que in principio erat verbum apud deum.

[illegible marginal annotations]

fortitudine dñi. in sublimitate nõis dñi dĩ sui. 7 conuertentur qr nũc magnificabit' usq; ad t'minos t're. Et erit iste pax cum assyrius uenerit in terram n̄ram. 7 quando calcauerit in domibz n̄ris. Et suscitabit super eũ. vii. pastores. 7 octo p'mates hoĩes. 7 pascet terram assur in gladio. 7 terram nembroth in lanceis eius. 7 liberabit ab assur. cũ uenerit in terram n̄ram. 7 qñ calcauerit in montes n̄ros. Et erunt reliquie iacob in

Et iste x'pc. erit. pax uob. cũ assyrius. i. diabolus arguens. supuenit in t'ram n̄ram. i. in carnem. 7 qñ sic' sup'bs calcauerit in domibz n̄ris. i. corporibz. q' sunt domũ aĩe.

Omis patriarchas. 7 scõs ueteris. t. in quo sabbatum celebrabatur.

Sermonis diuini. qui missus ẽ in terram. ut diuidat duos in tres.

Non manima. sed in corpus. unde dicta ẽ in manus impii.

Quos in trib;

firmit' stabit. 7 pascet suos in fortitudine sua sic' dñs. 7 in sublimitate nõis patris sui. vii. ego seruabam eos in nõie tuo. 7 uertent' ad ecc'am dĩ. qr magnificab' x'. usq; ad extremum t're. vii. in oẽm t'. ex. so. e. z. i. f. t're.

Iudei in aduentu x' sui. h' oĩa iuxta litt'am futura 7 contendunt.

Venit diabolus sup terram pauli. 7 calcauit eum uariis tribulationibz. plagis. 7 carceribz. 7 ceteris que ipse enumerat. s; n̄ rupit pacem dĩ in illo. Caritas enim dei omnia uincebat.

Inducit p'pha ipsum dñm loquentem. qui uere erit pax. cũ oĩa sunt reliq'e 7 facile [illegible] assyrius. q' nos suscitabimus. ego. 7 filius. 7 sps. s. sup. i. [illegible] assyrium.

Nembroth in t'pe teptatio descendens significat illum qui ut fulgur de celo cecidit. 7 qui uenator int bestias sep uersat'. 7 in fructuosa ligna lustrat. 7 saltus. Sci aũ ueteris. 7 no. test. pastores a dõ inmissi. uastant t'ram diaboli arguentis. 7 teptantis. 7 ita liberat nos de manu assur. qui cupiens calcare t'minos istos uulnerat 7 ligatur in domo sua.

[illegible marginal annotations]

Liberatis nobis de assur per dominum qui contra eum suscitat .vii. et octo pastores. tunc reliquie .i. apostoli et primitiva ecclesia iudeorum erunt in populo quasi ros. ad extinguenda ignea iacula diaboli in cordibus hominum.

Xpistus leo et catulus leonis. hoc dedit apostolis ut sicut leoni non potest resisti in raptu iumentorum vel ovium. sic apostoli liberati de manu assyrii id est diaboli rapiunt et separant ab infidelibus iumenta .i. simplices ut salventur.

Leone ita in pecoribus libere pervagante: manus tua o deus exaltabitur super inimicos qui peribunt cessantes a malicia vite in qua errant. ut amici fiant.

Quibus tibi in deliciis placebas et peccata peccatis socians quasi triumphator quadrigis ferebaris.

In lege precipitur ne nobis sculptile faciamus. et ne titulos in terra nostra ponamus.

Cum docuerit deus hominem sciam: cessabit presumptio perverse doctrine.

medio populorum multorum.
quasi ros a domino et quasi stil
s. her-
le super herbam. Que
ba. — s. auxilium hominis. sed solius dei.
non expectat virum et non prestola-
s. ab dei. — s. per se vel super se.
tur filios hominum. Et erunt re
s. apostoli.
liquie iacob in gentibus in medi
s. fortes invincibiles.
o populorum multorum: quasi leo in iumentis
s. viii. petro. macta et manduca.
silvarum: et quasi catulus leonis in gre
s. leo vel catulus. — s. sollicite.
gibus pecorum. Qui cum transierit.
s. super bos. — s. rectibus petri. — s. quos dominus cum eis. contra
et conculcavit. et ceperit. non est qui e-
que nemo potest. — s. o israel.
ruat. Exaltabitur manus tua
s. qui te et tuos tribulaverunt.
super hostes tuos. et omnes inimi
s. Cum elevata manu peribunt inimici.
ci tui peribunt. Et erit in die
s. lascivias luxuriosis.
illa: dicit dominus. auferam equos
per. — s. de principali cordis.
tuos de medio tui: et disperdam
s. edificationes extra opibus extructas.
quadrigas tuas. Et perdam civi
tates terre tue. et destruam omnes
s. divitias et pompas seculi. et eloquentiam phylosophorum
munitiones tuas. Et auferam
s. quibus ab aliis decipiebaris. vel alios decipiebas.
maleficia: de manu tua. Et
divinationes non erunt in te. et
s. que vel a loquentibus facta sunt. vel que ipsi finxerunt nobis.
perire faciam sculptilia tua. et

pueris hystorialiter factum legimus: hoc universaliter in omnibus gentibus doctrina apostolorum fecit.

175
[illegible marginal note]

statuas tuas de medio tui.
et conteram. et non adorabis ultra opera
s addit promissionem. que fit ad reliquias. *s quod in te*
manuum tuarum. et evellam lucos
plo plantari prohibitum est.
tuos de medio tui. et conteram
s aliquale exercitus. quod non lenificat flum. unil imperat.
civitates tuas. et faciam in
s addit ad promissionem. quod fit ad reliquias.
furore et in indignatione.
ultionem in omnibus gentibus
s fuerat per prophetam.
que non audierunt. Audite que
s michi dicens. s o propheta.
dominus loquitur. Surge. contende

iudicio adversum
montes. et audiant
colles vocem tuam.
s Rursus propheta loquitur montibus sicut
Audiant montes
ei imperatum fuerat.
iudicium domini. et
s quorum custodia. homines in
fortia fundamenta
virtutibus fundati sunt.
terre. Quia iudici-
um domini cum populo
suo. et cum israel diiu-
et le.
dicabitur. Popule
s quod facere non debui.
meus quid feci tibi.
s quo labore te pressi.
aut quid molestus

Quidam abraham et patriarchas montes vocant. quibus vocatis ad iudicium negocium populi sit ventilandum.

Non compello vos audite quia dominus non ex potestate sed erudicione contra vos vult agere.

Dat dominus propheta licentiam disputandi contrase.

Forsitan desiderans carnes egyptiorum domini

Stultus homo scit dogmata esse composita de suo sensu. qui sculptum et conflatum adorat opus manuum suarum.

Postquam hoc fecero reliquiis iacob: illos qui noluerint recipere sermonem apostolorum: graviter ulciscar.

Qui sedes et iaces et dormis et mortuus es: exurge a terra. ut ambules in novitate vite.

Montes sunt administratorii spiritus. quibus commissa est procuratio huiusmodi rerum. Adiussus hos iubet contendere iudicio. ut si illi montes et colles inventi fuerint non bene procurasse populum. videatur sua culpa deesse: qui non idoneos preposuit. et ipsorum angelorum. si non egerint. que ad officium eorum pertinebant. et populi. qui bonis prelatis obedire contempserit. et cum in deo nec in angelis culpa possit inveniri: testatur quod in populo inveniatur. et iuste puniatur. Tamen non statim deus vult peccantibus inferre supplicia: ex potestate. Sed ut iustus videatur: provocat peccatorem ad iudicium. ut sub testimonio angelorum et totius creature respondeant. si quid contra deum possint causari.

Qui aliquando servivit pharaoni et egyptiis in luto et latere: si aliquando redemptor

[illegible marginal notes] ... audiendum ... in medio ... fortia fundamenta ...

87

VI.

[illegible]

ſiuus disputat cum illo. n̄ negligat uocem arguentis. ſꝫ sciat. q̄d an̄ eum mittit d̄s moysen. i. ſpiritalem legem. 7 aaron. i. ſūmum sacerdotē xp̄m. 7 mariam. i. uaticiniun ꝓphaꝝ. 7 etiā libat de manu balac. qui eligens d̄r. i. diaboli delere cupiētis. qui ē: rex: lege abutentium. Balaam: uani ppl's. beor: expelle. Cum ū diabolus ꝑuarum ppl'm gentium. qui ortus ē ex ꝑpelle. i. carnis opib; deditꝰ: maledicere cupit hoīem: d̄ns econtrario b̄nedicere cōpellit. videt enī ppl's q̄muis uanꝰ diabl'm numq̄m stabilem. ſꝫ semp uacillantē: donec ueniat. 7 introducat aliós in galgala. q̄d intꝑ̄tatur uolutabrum.,

De sethim. usq; ad. u. c. d. i. d. Iudei sic exponunt. exquo fornicatꝰ es cū madian. usq; quo saul in galgala unctꝰ ē. memento que mala ōꝑatus. 7 que bona fecerim tibi. 7 meam in te iniam cognosces.

Sethim. locutus ē. omonimos: arborib; que in monte syna usq; hodie gignunt. similes albe spine. In sethim. balach: cont̄ isrl' exercitum cōggregauit.,

Nos ꝑ peccō peniten

tu tibi responde michi. Quia edu xi te de terra egypti. 7 de domo seruientium liberaui te. 7 misi ante faciē tuam moysen. 7 aaron. 7 mariam. Popl's m's memento queso. quid cogitauerit balac rex moab: 7 quid respondit ei baalam filius beor. de sethim usq: ad galgalam. Ut cognosceres iusticiam d̄ni. Q̄d dignum offeram d̄no. Curuabo genu d̄o excelso. Nū quid ei offeram

[interlinear glosses: ſ tu in hoc molestus. — ſ seruitutis. — ſamuelē meū. ſ ductores. ſ sacerdotē. — ſ ꝓphetem. — t le. — ſ de loco illo usq ad alium — locutꝰ ē: exercitum isrl' occisis lustrans 7 mutans loca. q̄i ego n̄ possem eum ſ 7 hoc feci. — ſ ꝑ experimentum. — ꝑ gente ꝑ ge te.]

les te de seruitute libatum ubi seruiebas pharaoni. 7 diabolo in luto 7 latere.,

Si hec parua uidentur: recordare illiꝰ tēporis. quo balach dux cont̄ te balaam ariolum. quē coegi. ut cont̄ uoluntatem suam: tibi b̄ndiceret.

Si uidimus aliquos qui sitiant n̄rm sanguinem insurgentes cont̄ nos: dicamꝰ. Balaam uenit de sethī. usq; ad galgal. ut cognascat iusticiam dei liberantis.,

Cum d's ad iudicium ꝓuocasset poplm: ille con

[illegible marginal note]

¬ sentis peccati. n̄ audet extendere. s; rogare. nec cū imp̄ eius ꝯficitur. Mich e enim: qđ digne dō p peccato possit offerri. ⁊ nulla humilitas/ ꝑ talium sanguis sufficiet delere maculas criminum.

holocaustomata. ⁊ *(s' quē lex precipit.)* uitulos anniculos: Numquid placari potest dn̄s in milib; *(s' ut sanguine arietum. t' taurorū. t' hyrcorū)* arietum. aut in multis *(aīe lauentur.)* milib; hyrcorū pinguium: *(s' sicut rex moab. fecisse legit.)* Numquid dabo primogenitum meum *(s' qđ fecit iepte p temeritate)* p scelere meo: fructum uentris *(uel offerens filium.)* mei p peccato anime mee: *(s' non.)* Indicabo *(s' n̄ ita peipienti. s; tibi)* tibi homo: quid sit bonum *(facienti.)* *(s' ut psit tibi.)* ⁊ quid dn̄s requirat a te. *(s' ut nemeb; sine ratione ⁊ ꝯsilio agas.)* *(s' ut n̄ exeat)* Utiq; facere iudicium. ⁊ diligere *(tione. s; ex dilectione facias opera mīe.)* misericordiam. ⁊ sollicitum ambulare cū dn̄o tuo.

Habe iudicium ⁊ mīam. sollicite etiā ambula in preceptis domini.

Ut in his nich aliud premii q̄ras: nisi ut placeas dō. ⁊ cum eo ambules. sicut enoch. ⁊ p eum: cum enoch t̄nsferaris.

Vox dn̄i ad ciuitatem *(s' in scripturis.)* clamat. ⁊ salus erit timentib; nomen suum.

Alit'. Quidam: hoc capitulū faciunt finem superioris sententie. ita. n̄ solū qui facit iudicium: ⁊ diligit

res. n̄ in nob: nec in aliquib; terrenis. aliquid dignum inuenimus: qđ p reconciliatione dō offeramus. n̄ potest comphendi in holocaustis: s; toti incendamur in sacrificium. nec in uitulis annalib: ut lac deserentes: digni simus solido cibo. in acceptabili anno dn̄i. Si omnis leuiticas hostias spiritalit intelligens in me exhibuero. si etiā p̄mogenita. i. p̄mū est in me obtulero: mich tn̄ dignum magnitudine eius offeram. s; sanguis solius xp̄i ad delenda oīa mala sufficit.

O humanum genus tu queris. n̄ inuenis in te: qđ digne possit offerri dō p abolicione peccatorum. ego inueniā sufficientē hostiam. ⁊ docebo te. quid boni p ea debeas agere.

Quidam: dn̄s eē exordium sequentis capituli. in quo corripit dn̄s samariā. que p iniquitate captiuanda erat. att ē: uox dn̄i que comminatur samarie peccanti plagam: dirigit ad utilitatem ciuitatis ierl'm. ut ti-

a. magnum

[illegible marginal annotations]

Saltem audite. Vos qui significamini per x. tribus que se diviserunt a regno David et vitulos templi et quis approbabit quod vos separatis ab ecclesia Christi. — more supplicii aliorum correcta salvetur.

Si multis audite per singula quibus mater urbs vitia sit plena. discite per singula. Mensura minor provocat iram dei.

Audite tribus et quis approbabit illud. Adhuc ignis in domo impii thesauri iniquitatis et mensura minor ire plena. Numquid iustificabo stateram impiam et saccelli pondera dolosa. In quibus divites eius repleti sunt iniquitate et habitantes in ea loquebantur mendacium et lingua eorum fraudulenta in ore eorum. Et ego ergo cepi percutere te perditione

(interlinear: Audite quod dominus testatur ... tribubus. — Samarie, Iudas appetit auctor horum — verborum subaudis ... — Adhuc sunt in regia iniquitas, in familia Samarie ... — in domo — pro copia iniquitatis — tutorum ydolatrie — subaudis ... — secum alio pondere vendentis et alio ementis — ... — per hoc faciunt inopia scelus defendere possent ... — iniquitas ... cum iniquitate — plene sunt cum alios spolient)

Divitiarum congregationem sequitur mendacium. mendacio enim divitie augeri solent. — divitie

Cum ita peccarent principes vestri, nolui statim subvertere sed paulatim cepi percutere, ut variis plagis admonerem ad penitentiam.

misericordiam salvatur. sed etiam uxor fit ad totam ecclesiam et quecumque timentes licet inferiores gradu per misericordiam et doctrinam habent salutem.

adhuc est in vobis ignis ire et libidinis: qui estis domus impii diaboli. et sunt in vobis thesauri, id est qui divitias scripturarum fraudulenter congregatis. et est in vobis mensura iudicii minor quam deberet et ideo plena ire dei. quia non iustificabo stateram, id est qui personatu aliquorum pervertunt iudicia vel pro pecunia. quod per pondera sacelli intelligitur. in quibus divites repleantur, id est dum turpis lucri gratia non secundum negocium sed secundum facultatum diversitatem iudicant. insuper et habitatores illius civitatis, quia pravis dogmatibus extruunt mendaces sunt. Ideo o civitas quam extruunt heretici, percutiam te ut peccas amalicia tua. que comedis legendo scripturas. nec saturaris quia vacua es a veritate et humiliatio tua in me est. quia in conscientia tua sentis te deficere a spirituali cibo. apprehendens quid multa mala dogmata sed intelligens errorem. videbis te in illis non posse salvari et quecumque de tuis civibus portaverint se in illis posse salvari: dabo gladio, id est penis erudiam. Ergo o civitas pessima iniquitate et statera dolosa ab hereticis extructa: seminabis peccando et non metes in auditoribus proficiendo, calcabis olivam nec ungeris captivum adulatione peccatorum nec vino sodomorum bibentes inebriabis et hoc ideo quia custodisti precepta.

[illegible marginal annotations]

ne super peccatis tuis. Tu comedes et non saturabis. et humiliatio tua in medio tui. Et apprehendes et non salvabis. et quos salvabis in gladium dabo. Tu seminabis et non metes. tu calcabis olivam et non ungeris oleo. et mustum et non bibes vinum. et custodisti precepta Amri. et omne opus domus Achab. et ambulasti in voluptatibus eorum. ut darem te in perditionem. et habitantes in ea in sibilum. et opprobrium populi mei portabitis. Ve michi. quia factus sum sicut qui colligit in autumpno racemos vindemie. Non est

[Interlinear glosses: similiter in vobis · similiter hostitem in ventre · fames · erit vastitatem et morbos · afflictos · his plagis. quia vestris salvare. sed non valebis · sic · si aliqui putaverit se salvari · hostium · sic et penitus eruendum. sed seges frumenta non attulit · sed oleum ipsa oliva non fecit · sed calcabis · sed steriles vindemie vinum negante · sed ydolorum · sed mea abiecisti · sed non meis · sed Amri et Achab · sed domo Achab · sed in derisionem · sed ad monendo · sed post vindemiam · sed]

Dicta captivitate .x. et duarum tribuum. dolet propheta quod nullus de populo inveniret iustus qui possit ire dei resistere. Quasi fructus locutus sum. frustra aut plu... iam vindemiate et perditi civitatis saltem extremos racemos requirere. sed iam non ebo... tur.

Amri et omne .o. scelus demonum. i. eorum qui beliarche fuerunt. et ambulasti in u. e. prava .s. doctrina. non dei voluntate. sed ipsorum conficta. conspicibilis ab hostibus tua et habitatores tui. congregabuntur ad me sibilantem. et opprobria portabitis. i. recognoscetis vos portasse obprobria et peccata multorum populorum.

Contra iniquitates et insultas dolosas et pondera fraudulenta. hec intulit supplicia.

Et custodisti sermo malis ydolatrie. quia Amri impietatem instituit. et omne opus domus Achab. Iezabel pro mea lege servasti. tuo scelere impulsus sum ut te perderem. et tui habitantes dantur in sibilum. quia per eos nomen meum blasphematur in gentibus. et obprobrium populi mei portabitis. dum capti ab Assyriis sunt populus dei unicuique.

In hebreo populi mei scriptum est Amri. quod tundens sonat.

Ve. Plangit sermo propheticus. et applicare generaliter humanum genus quod dum in eo sicut vinea et ficulna laboravit. nec parvulos quod racemos invenire potuit. et ita reliqua usque ad finem capituli. Sunt qui hec omnia legunt in persona salvatoris conquerentis quod in toto orbe vix inveniat opera dig

C. VII.

[illegible]

[illegible]

na suo sanguine: et hec est quod dicitur. Sicut qui colligit racemos in autumpno. referuntur ad consummationem seculi. quando habundante iniquitate et refrigescente caritate. filius hominis raram fidem inveniet super terram. Tunce enim quasi post vindemiam racemi vix in aliquibus poterit reperiri. qui fidem in tanta vastitate servaverint.

Principes non expectant: ut munera offerantur. sed cogunt subiectos dare.

Mutuo se favore defendunt. sicut ab aliis iudicari volunt: sic alios iudicant.

Propter hec mala. o samaria et o ierusalem veniet tibi tempus captivitatis. quod diu expectaveras et timueras.

Architofel: contra david. iudas contra christum surrexit. In amico potest haberi fiducia: qui pio et fideli affectu et amore coniungitur.

Alter. O simplices populi. nolite credere in ducibus: qui se amicos et principes vestros simulant, vel promittunt. qui non salutem vestram: sed sua lucra querunt sive ne credas ei: que tecum dormit. id est carni blandienti: que emollit constantiam animi.

se esse ostendunt:

saltem in maturas ficus. id est grossos ficorum volui sumere in cibo.

botrus ad comedendum. precoquas ficus desideravit anima mea.

ubique insidie. ubique fraudulentia. propter avariciam et libidinem. germanitas ignorat.

Periit sanctus de terra: et rectus in hominibus non est. Omnes in sanguine insidiantur. Vir fratrem suum venatur ad mortem. Malum

non solum faciunt sed etiam communicatis nobis. bonum dicunt esse quod malum est.

manuum suarum dicunt bonum. Princeps postulat. et iudex

et quicumque peritus in lege.

in reddendo est. et magnus lo-

non dicit sed suam loquitur voluntatem.

cutus est desiderium anime sue. et

terra. / urbem vel civitatem vel terram. / enim.

conturbaverunt eam. Qui optimus

inter eos. / pungens absque penitentia tantum. / fuit / vel appropinquat.

in eis est: quasi paliurus. et qui rec-

invenitur. / adunco dente retinens comprehensum.

tus: quasi spina de sepe. Dies spe-

id est

culationis tue. visitatio tua

exponit que visitatio. / habitator.

sine dilatione.

venit. nunc erit vastitas eorum.

sed / vocibus pseudo prophetarum vel divinorum qui se fingunt amicos. / qui de amicicia sequitur lucrum.

Nolite credere amico. et nolite confidere in duce. ab ea que

in movendo sed in solo deo.

Abbymelech a viris sichem factus rex: ipsos oppressit.

Multi viri:

Diversis prelatis in ecclesia debemus esse subiecti. et honorem deferre. sed in eis non est sperandum. quia vana salus hominis. sed certa in deo est.

2

Ne patiaris quod Sanson a Dalida. que archanum Sansonis vii. dierum lacrimis expressit. et simulato amore quod latebat invenit.

Si inter cara nomina. et sanguinitatis affectum rara est fides: quanto magis in adulatoribus.

In novissimis diebus erunt homines se amantes. et tradet pater filium. frater fratrem. mater filiam in mortem.,

dormit in sinu tuo: custodi claustra oris tui. Quia filius *(sicut Absalon regnum patris invasit et concubinas polluit)* contumeliam facit patri. filia consurget adversus matrem suam. *(sicut uxor Esau contra Rebeccam surrexit.)* nurus contra socrum suam. *(sunt)* inimici hominis domestici eius. *(vox prophete in persona fidelium.)* Ego autem ad dominum aspiciam. expectabo dominum salvatorem meum. Audiet me dominus deus meus. *(ne insultes michi)* Ne leteris inimica mea: *(quia punior pro peccatis)* super me quia cecidi *(deo miserante)* consurgam. Cum sedero in *(in captivitate)* tenebris: *(educens me de tenebris)* dominus lux mea est. *(patienter)* Iram domini portabo. *(scio me meruisse)* quoniam peccavi ei. *(quod patior)* *(tam diu portabo)* *(quia novi quod educet me in)* donec causam meam

Iuxta litteram verba sunt Ierusalem respondentis contra Babylonem et ceteras gentes sibi insultantes.,

et ab uxoribus decepti sunt: et vita eorum prodita.,

Nolite credere amicis. ducibus. uxoribus. que mutari possunt. cum filius et filia obliti educationis: contra auctores vite sue. corporisque consurgant.

Filius qui natus est ex deo: contempto creatore suo: cum blasphemat. et anima despicit celestem Ierusalem. et matrem ecclesiam. Nurus contra socrum. id est Sermo. predicatio dei: sponsus anime est. et oritur de spiritu sancto. heretici ergo qui sermonem dei contempnunt. et ad varias doctrinas se transferunt: socrui sue. id est spiritui sancto iniuriam faciunt. Inimici hominis domini est. Caput ecclesie Christus est. huic viro sepe inimicantur qui in domo eius. id est ecclesia esse putantur. qui a capite non recedunt. sed tamen ei contradicunt. dum scripturas eius pravo sensu pervertunt. Ego autem. Cum videat sanctus vir hec omnia perturbari in consummatione seculi. et alios credere amicis. ducibus. et uxoribus. ipse fidem ponit in domino. et oculum sue contemplationis contra pressuras huius mundi in salvatore suo figit.,

Ait. Ierusalem: significat anima. in qua fuit edificatum templum domini. et visio pacis. et noticia scripturarum. sed

[illegible]

pecca a peccatis superata: ducta est captiua: et penitus attrita. Sed resipiscens: loquitur contra confusionem huius mundi. et aduersus malignas potestates: illi presidentes. Noli insultare contra me inimica confusio. Quia et si cecidi peccando: deo erigente consurgam. qui scilicet: infert tenebras penarum: ut correcto: clariorem lucem inmittat. et scilicet: patienter tolero flagella domini. quibus purgor. donec causam peccati mei uindicet: sufficienti pena. et per dolores patienter toleratis: dignam sanitate iudicet. et sic tandem in lucem educta. uidebo .i. est christum qui est propositus nobis forma iusticie et sanctificatio. Cum autem educta de tenebris: uidero iusticiam dei. tunc inimica babylon: que putat ierusalem non posse sanari: post uulnera: uidebit sanatam. et erubescet. et oculi mei uidebunt illam conculcatam. .i. michi subditam. et meo exemplo humiliatam. uel in futuro dampnatam. Dies. ut. e. m. t. post uerba resipiscentis anime: supponitur uox dei: penitentis bonam edificationem: illustre u e r s e.

Hactenus ierusalem: uel propheta in persona populi. nunc deus: ad ierusalem respondet.

Dicunt iudei in die illa .i. quando quasi eorum: edificabunt macerie ierusalem: lex et prophetie: que a nobis non tenentur: tollentur de manibus nostris. et tradentur populo iudeorum.

lucem et uidebo iusticiam

iudicet. et faciat

scilicet in morte uel in iudicio.

iudicium meum.

scilicet tandem pacta penitentia. scilicet gaudii

Educet me in lu-

post tristiciam. scilicet uel in hoc seculo uel in futuro.

scilicet sciam iusta esse iudicia

cem. uidebo ius-

scilicet gloriam meam.

eius.

scilicet babylon et cetere

ticiam eius. et aspiciet inimica

gentes incircumcisi.

scilicet que non exultat.

mea. et operietur confusione.

Que dicit ad me. ubi est

dominus deus tuus? Oculi mei ui-

scilicet absque mora.

debunt eam. nunc erit in con-

culcatione ut lutum plate-

scilicet o ierusalem.

scilicet uenerunt.

arum. Dies ut edificentur

scilicet a babyloniis destructe.

scilicet babyloniorum imperio: non sub

macerie tue. In die illa lon-

iacebis. scilicet babyloniorum. scilicet quando edificabuntur macerie.

ge fiet lex. In die illa et us-

scilicet o ierusalem.

scilicet relaxata captiuitas.

que ad te ueniet assur. et us-

scilicet et postea ad alias ciuitates inhabitandas.

que ad ciuitates munitas.

scilicet extendetur habitatio redeuntium.

et a ciuitatibus munitis us-

scilicet iordanem. per quem ante transiuit populus. scilicet et usque. scilicet mortuum.

que ad flumen. et ad mare.

scilicet rubro.

de mari. et ad

scilicet syon.

montem. de

scilicet medorum et persarum non captiui fuerant.

monte. et ter

Hoc: de penitentibus dicitur. Sed melius est non habere uulnera: nec egere medico. Curatio non beatitudo secundum est. sed solatium: post dolorem.

Et reliqua terra chaldeorum. et eorum qui te uastauerunt, chaldeorum fuit metropolis babylon. niniue assyriorum.

P [illegible]

Moyses nō
solum cont̄
egyptios q̄s
afflixit tulit
uirgam: sed
etiā cont̄ car
nalem isr̄l:
ꝑ in solitudie:
usus ē uirga
legali: 7 corri
piente. hec
uirga: percussa
ē de manib;
apposto⟨l⟩oꝝ. qui
sapiām loqu
tur int̄ pfec
tos. q̄r pfecta
caritas foras
mittit timo
r e m.

Nō d̄s pplm
isr̄l flagellat:
7 mal̄ abst̄r
tos ad melio
ra pascua re
ducit: ut ge
tiles h̄ intel
ligant. 7 ti
more uerbe
rum: ꝯ̄ꝉitant
ad d̄ni timorē.
qui ē initiū
sapientie.

Quidā de
gentib; intel
lecta u͛itate:
ꝯfundentur.
7 ponent ma
nus s. o. Qui
dam u͛ ꝑma

ra erit in desolatio
ne ꝑpt̄ habitato
i. mala
res suos. 7 ꝑpt̄ fruc
opa.
tum cogitationū
i. ratione utentes.
eoꝝ. Pasce pplm
i. tam ppls q̄m oues in di
tuum in uirga tu
gent uirga pastorali. i. simplicitate
a gregem heredi
ꝯtentos. i. s.
tatis tue. habitan
i. prius. i. uicioꝝ ꝫ ꝑca:
tes solos in saltu.
i. scia circumcisionis
in medio carmeli
i. facti. i. facti. i. ꝯfusi de
pascentur. basan.
peccis. i. transmigrantes.
7 galaad. iuxta di
i. eternos. i. tempori
es antiquos. scd̄m
mte. ab his dieb; scli. i. o heditas.
diem egressionis tu
i. mundi. in quo dies mali.
e. de terra egypti.
i. tē. i. heditati.
ostendam ei mira
i. tē. i. que ꝑti
bilia. videbūt g̃s 7
uastauant. 7 ꝑualuerant contra
i. intelligentes peccata sua.
ꝯfundentur sup
pplm d̄i. i. que uastauerat isr̄l.
omni fortitudine
i. mala opa. auferent eis oēm lib
sua. ponent man⁹

Uerba patris ad xp̄m. q̄
bon⁹ pastor aīam suā posu
it p ouib; monet̄ ut pascat.

Xpō pastori: qui maior
apl̄is 7 melior d̄r̄. pasce in
uirga. Apl̄is d̄r̄: ne ferant
uirgam. ꝫ x̄ qui loquebat̄
ad carneum isr̄l: ꝯueniē
bat correctio. Apl̄i u͛ succe
dentes x̄: seuitatem legis
tēpant: clemētia euangelii.

Ideo: ppl̄s 7 oues. pcuti
entur uirga. q̄r habita
ūant soli in saltu. i. sepa
rati ab eccl̄a: ꝯuiuiis 7 a
miciciis gentilium se so
ciabant. ut q̄r odio hūani
generis: uitam appetebāt
solitariam. n̄ dilectione
heremitice uite. ꝫ 7 alios de
spicientes. ꝫ q̄r bonus pa
stor: uirga ad emēdationē
pcutit: correcti pascentur
in medio carmeli. i. ueni
ent ad noticiam uere cir
cumcisionis. qui prius u͛
sabantur in saltu erroꝝ. ꝫ
iam facti s̄t basan. i. ꝯfusi
p peccatis. 7 facti galaad. i.
transmigrantes ab erroribus ad
unitatem eccl̄e. ad q̄m te
stimonia legis. 7 ꝑphetarum
transmigrauerunt. 7 h̄ fiet
uob̄ sc̄d dies. a. ut recor
dantes eꝝ noꝝ dixerūt. n̄ as
piciatis presencia. ꝫ cum
x̄: mente habitetis in cele
stib;. credentes uos libatos:
de diebus presentis scli.
tatem loquendi.

[illegible]

[illegible]

Quas malicia obturauit: ne audirent ueritatem. modo obturabuntur. ne audiant quod sit contra dominum. Sed antequam accepto intellectu: confundantur de malis: lingent terram. id est terrena opera facient. sicut serpens comedit terram omnibus diebus uite sue. Sed deo exterius flagellante. et lumine ueritatis inuitante. turbabuntur ad penitentiam. exeuntes de domibus suis. id est prauis conscientiis terroribus. et sic: timebunt dominum. timore: qui est initium sapientie. qui dictum est dicendus dominus eorum. sed non credentium.

Videns propheta gentilium multitudinem. ideo turbatam ut conuertatur. et timeat dominum. et dominum: ideo deseruire ut peccata auferat: et salutem donet. cum admiratione laudat dominum.

Non imputando: sicut exterminator in egypto populum israel: transiuit non uastauit.

Si non imputas gentibus peccata sua: que legem tuam non habentes: quanto superflui et reliquie de populo tuo sunt relicti. quid facies gregi tuo. qui pascitur in medio carmeli:

Nouo populo semper contra diabolum et peccata luctanti. et dabis abraham in multitudine gentium. quia pater interpretatur in iam.

Et ex confusione. hic perfectus sequitur. quod ponent manum super os. Sicut autem impiorum gentium manus claudunt ora eorum: sic sanctorum manus reserant ora eorum. ut ex bono opere: accipiant facultatem loquendi de deo:

super os. aures eorum surde erunt. Lingent puluerem sicut serpens. Velut reptilia terre perturbabuntur de edibus suis. (*sed non eorum.*) dominum deum nostrum. (*quem non desiderant diem domini. sed formidabunt.*) non desiderabunt et timebunt te. (*propheta ad christum.*) (*apostrophe.*) Quis (*propheta quod punis: indulges.*) deus similis tui. qui aufers (*hereditatis tue.*) iniquitatem. et transis peccatum reliquiarum hereditatis tue.

(*super gentes.*) (*super nos.*) (*gehenne.*) Non immittet ultra furorem suum. (*misericordiam uolo. et non sacrificium.*) quoniam uolens misericordiam (*suam non nostram.*) est. Reuertetur et miserebitur (*miseror.*) nostri. deponet (*que opprimebant nos. sicut talentum plumbi.*) iniquitates nostras. et proiciet (*faciet non parere.*) in profundum maris. omnia peccata nostra.

nebunt in carnalibus operibus. et ideo: in die ultionis cogentur exire de corporibus suis. rapti ad penam: in qua formidabunt deum.

Reuertetur. Ab ira: ad clementiam. que est domus eius. a qua per peccatum eicitur: per penitentiam: ad eam reducitur.

7

[Interlinear gloss: sicut / sic o pat. / scilicet iuram.]

Dabis ueritatem iacob. misericordiam abraham: que iurasti patribus nostris: a diebus antiquis. Explicit micheas.

[Marginal gloss:] Sicut iurasti et qui genuerunt patres nostre fidei.

Quod de multitudine bonorum: alios salues in ueritate: alios in misericordia.

Naum propheta ante aduentum regis assyriorum: qui populum israel captiuum in suas regiones transtulerat: fuisse hebreorum traditio confirmat. Siquidem in fine huius lectionis predicti regis aduentum: id propheta annunciare monstratur. Sed cum habitatores niniue: ione interitum ciuitatis predicentis: ne diuina ira denunciatum interitum sustinerent: peccatorum et impietatis penitentiam egissent: accepta dei misericordia: grauioribus se criminibus implicuerunt. Qua de causa: memoratus propheta spiritu sancto plenus: iudicium dei annuncians: ita est locutus. Deus zelans: et ulciscens dominus et cetera. Iam enim .x. tribus ab assyriis ducte fuerant in captiuitatem: sub ezechia rege iuda. sub quo: etiam nunc in consolatione populi transmigrati: aduersus niniuem: uisio cernitur. Decerat parua consolatio: tam his qui iam assyriis seruiebant: quam reliquis: qui sub ezechia de tribu iuda et beniamin: ab eisdem hostibus obsidebantur: ut audirent assyrios quoque a chaldeis esse capiendos. sicut in consequentibus libris demonstrabitur.

Sciendum autem: quoniam niniue in nostra lingua: de hebreo speciosam sonat. Speciosus autem mundus hic dicitur. Vnde apud grecos hoc apo thoi ocaaci: cosmos. ab ornatu nomen accepit. Et quicquid nunc aduersus niniuem dicitur: de mundo figuraliter predicari posse. Quam ob causam: et assumptio: quam .lxx. interpretes. abmassaa. dicunt. apud hebreos: massa ponitur .i. graue onus. eo quod eam aduersus quam prophetatur: premat. nec sinat leuare ceruicem. simulque hoc attendendum est. quod hec ipsa: et assumptio. et onus. et pondus. prophete: uisio fit. Nec enim loquitur in extasi. ut montanus et priscilla. maximillaque delirant. sed quod prophetat: liber est uisionis intelligentis uniuersa. que loquitur: pondus hostium facientis suo populo uisionem. De consummatione utique mundi. sed anatomes. in consolationem sanctorum: propheta texitur. ut quecumque in mundo uident: quasi preteuntia et caduca contempnant. et preparent se: ad iudicii diem. ubi ultor aduersus ueros assyrios futurus est dominus.

Cum ionas. et nauum. de eadem niniue: que nunc niniue dicitur prophetent. a .lxx. nauum post ionam ponitur. sed in hebraica ueritate post ionam: micheas. post micheam. naum sequitur. qui consolator interpretatur. quia et .x. tribubus iam captiuatis et du-

[Later marginal note, lower margin:] Onus niniue propheta naum [illegible] [illegible] qui incipit. i. onus consolator [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] onus niniue i. propheta de malo pene [illegible] super niniue [illegible] [illegible] ione in niniuitis [illegible] [illegible] [illegible] onus non in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] onus de [illegible] niniue [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] thobias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naum propheta [illegible] [illegible] [illegible] liber visionis naum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naum qui interpretatur consolator [illegible] [illegible] prophetie [illegible] destructionem assyriorum [illegible] ad consolationem [illegible] [illegible] assyrios [illegible] captiuate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liber visionis [illegible] [illegible] [illegible] collecti in uno [illegible] [illegible] propheta [illegible] [illegible] [illegible] liber [illegible] [illegible].

[Later marginal note, upper right margin:] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

alii iam ab assyrio grauit[er] afflictis, destructionem ipsorum assyriorum per chaldeos futuram nunciauit.

Graue pondus est hostibus. quod delectat. uel prophetam uidere. uel uisitas audire.

Zelatur dominus in salute eorum quos zelatur. ut quos non potuit eius seruare clementia: seruet emulatio. Vnde dicitur ad ierusalem quae propter peccata sua non merebatur dei correctionem. zelus meus recessit a te. non irascar ultra tibi, quamdiu penitentiam aget mundus: non fiet consummatio. Sed postquam multiplicata iniquitate et refrigescente caritate. etiam ipsi electi temptabuntur: tunc zelator dominus ueniet in ultionem. non quasi inimicus. sed ut ligno et feno stipula quasi consumptis. purum aurum recipiat. et quicquid hostile et contrarium sibi inuenerit: tollat. et in statum pristinum restituat.

Vel patiens et magnus fortitudine qui sustentat ruentes. et erigens allisos. et per gratiam mundans nocentem. non patietur absque ire. quasi innocentem. ut suo merito se possit dicere saluatum. Sed multis modis arguit peccantem et ignoscit. ut per solam gratiam saluator appareat.

secundum lxx. assumptio. quod in the[brae]o gra[ui]. secundum hoc est. secundum pondus calamitatis. secundum mundi. secundum hebreos.

Onus niniue liber uisionis naum helcesei. Dominus emulator. et ulciscens dominus. ulciscens dominus. et habens furorem. ulciscens dominus in hostes suos. et irascens ipse inimicis suis. dominus patiens. et magnus fortitudine. et mundans non faci-

(interlinear: ue onus. — secundum spiritalem. — secundum consolatorem. — secundum in illos uel qui impenitentes permanent. — inmittit ultionem ex furore. — uel permanet cogitationibus. uel prefectis et dictis. — secundum assyrios. qui diu expectati. quasi dei bonitatem contempserunt. passi sunt furorem ire eius.)

Helcesei: uiculus est in galilea. ex quo naum fuit. licet quidam helceseum patrem naum. et prophetam fuisse. putauerunt.

Vox prophete laudantis dominum: quod de assyriis ulciscitur iniuriam populi sui. uel quod secundum eorum gemitum audiat. et in consummatione mundi faciat aduersarios sentire supplicia.

Exactor castitatis. que si uiolatur immittit penam. ut sic reuocet ad castitatem.

Et merito punit: quia magnanimitatis sue fortitudine. iniquitates assyriorum diu sustinuit. sed quia corrigi noluerunt: non faciet mundos et innocentes. nec patietur inultos abire.

(marg.: [illegible] dominus irascentes.)

Qui in tempore presentis seculi ita se ulciscitur de inimicis: in fine seculi commouebit et commutabit ele-

Dominus emulator ... zelus ... emulator id est irascens seu uindex appetitor ...

menta. per quam commotionem credent ipsum fu-
isse viam veniendi ad dominum. iuxta quod ipse te-
statur. Ego sum via veritas et vita. Vel prophete et aie sto-
rum prius generaliter vel ex carnis coniunctione tenui
abuntur impulue-
rem. ut angeli vire-
te et in scabellum
pedum dei redacte.
extremis officiis
humanitatis mini-
strent. et si ad capta
divinitatis non pertin-
gant.,

ET INNOCENTEM
[vernet. vel inveriturum. e. t. n.]
DNS IN TEMPE-
STATE ET TURBI-
NE VIE EIUS. ET
NEBULE PUL-
VIS PEDUM EIUS.
INCREPANS MA-
RE ET EXSICCANS
ILLUD. ET OMNIA AD
DESERTUM ADDU-
CENS. INFIRM-
ATUS BASAN ET
CARMEL. ET FLOS
LIBANI ELANG-
UIT. MONTES CO-
MOTI SUNT AB EO.
ET COLLES ABSOLATI SUNT. ET CONTREM-
UIT TERRA A FACIE EIUS. ET ORBIS ET OMNES IN-
HABITANTES IN EO. ANTE FACIEM

[interlinear: in. — fervent. — per. — sancte pulveris vel. — fient. — tenuiores sube. — flumina — ad solum redacti sunt i. depositi de solio — pavimento coherent.]

Cui potestas
movet elementa:
poterit vindica-
re iere in deas-
syrios cum venerit
in consummatione
seculi. mare et fluvii
siccabuntur.,

Cum dominus in maie-
state venerit. orbis
et cuncta movebun-
tur. sicut et in pas-
sione saxa scissa
sunt et terra mota.,

Deo corripiente
terrarum orbis nullus
erit. qui sibi paue-
at ad iudicium dei.
cum astra quoque non
sint munda in con-
spectu eius.,

Item. Si nebula accipitur in
malum eo quod lumen soleat ob-
scurare: dicetur quod aie pravorum
potestati dei subiecte. in pul-
verem et quasi in nichilum redigen-
tur: et terra que in eis pinguis
est dissolvetur.,

Item. Siccabit dominus amaritu-
dinem mundi: in quo regnat
draco et congeries malicie et elo-
quentie mundane destruet.
in quibus reptant parva aia-
lia. i. heretici. philosophi. oratores.,

Hii montes uberes et fertiles.
per quos significatur populus assyri-
orum quondam potens et florens et
pluribus imperans. deo nascente va-
standus. vel in fine seculi potentes.
nobiles. divites. repente
peribunt.,

Basan. confusio. Cum venerit dominus
nerit: ad nichilum redigentur
peccata: que sunt digna confu-
sione. et illi etiam qui mentiuntur
se habere circumcisionis.
qui etiam per ypocrisim videntur flo-
rere bonis operibus.,

Item. Montes et colles. sublimes et po-
tentes. qui in adventu domini de-
positi terre herebunt. non audentes
respicere faciem domini. quod
erit eis summo cruciatui.

Ante faciem. Cum venerit dominus in
turbine. siccans mare. i. imperium
assyriorum. et omnia flumina.
i. potentiam et ubertatem eorum de-
struens. et montes. i. altitudinem

impii. et latitudinem que orbis terrarum dicitur deuteret. et nulla potentia poterit resistere deo irascenti et summum spiritum iudicanti.

Indignatio dei quedam sustentat peccantes. aliqua vero tota quidem prorumpit in penam. sed stillat in modum ignis. ad dissoluendam duriciam cordis. que per petram signatur.

Non opprimet suos. etiam assyrios. qui per patientiam eius aduentum expectant. scit enim dominus qui sunt eius.

Iuxta hystoriam. Cum deus uastauit terram promissionis quasi per diluuium: faciet finem captiuitatis. reducens israel ad pristinas sedes. sed assyrios persequitur tenebre. hoc id potest dici in fine seculi. quod sciens per iram: inuiserebit. persecutores et diabolum in tenebras mittet exteriores.

Vel ita. Quicquid deus est facturus suis fidelibus finem diluuii. quod causaris deum legis. qui quasi seuerus nimis et austerus. graues cruciatus excepto legis irrogauit peccantibus. si uidetur cruentus. quod genus humanum diluuio. sodomitas igne. egyptios mari. israelitas in heremo perdidit. scitote id temporaliter pro peccatis punisse. ne in eternum

indignationis eius. quis stabit? et quis resistet in ira furoris eius? Indignatio eius effusa est ut ignis. et petre dissolute sunt ab eo. Bonus dominus et confortans in die tribulationis. et sciens sperantes in se. Et in diluuio pretereunte consummationem faciet loci eius. et inimicos eius persequentur tenebre. Quid cogitatis contra dominum? consummationem ipse faciet.

Uiua fu. e. p iram signatur diabolus. minister ire. qui ad plectendos malos mittetur. nec reperietur in fine mundi aliquis tam purus. qui libera fronte contra eum resistat dicens. Ecce uenit princeps mundi et in me inuenit nichil.

Bonus dominus. Cum chaldei cepit gentibus et regna eorum uastare. et suos nauigantes non opprimet una tempestate.

Id est diluuii. Sic deus in diluuio. et inuentus locus eius. et iter impiorum peribit. sic iter diluuii peribit. post iram dei sola apparente clementia.

Expositio hebreorum. O assyrii. cur male cogitatis contra dominum. quod decem tribus ex toto destructuri sitis. Non consurget duplex tribulatio. Non credet uobis

[illegible]

dam 7 ierl'm.
sicut ēēlidit
x. trib; 7 samaria
riam.

Iēr. Si fidelis in adulterio
dep̄hensus decollat'. uidet'
n̄ amplius
puniend'. ne
bis in idipsū
iudicetur. S;
sciend' ē q' si
cut oīum re
rum. ita sup
pliciorū q̄ sci
re m̄suras. nec
p̄uenīri sen
tentiam iu
dicis. nec illū
in peccorem
exercende de
hinc p̄ene au
ferri potesta
tem. 7 magnis
peccātis diu
tius hīc cruci
atib;. S; leue
culpam leui
supplicio cō
pensio.

ciet. Non consur-
(s'lxx. n̄ bis iudicabit d's)
get duplex tri
(in idipsum.)
bulatio. Iēr. Federa 7
coniunctiones hereticorū: q̄ spi
ne se inuicem cōplectunt'.
7 conuiuiū eorū. i. mysteria alta
ris. q̄ 7 ipsi missam dn̄icam
se h̄re dicunt. spinarū fed' ē
simul uescentium. pariterq;
potantium. Cum eni ebrij
de uinea sodomorū. contra
dm̄ blasphant'. fine conuiu
um spinarum ē. Q' d' tñ cū
suis auctorib; c̄sumet'. q̄si
stipu. ari. p. Abipsis c̄t dm̄
exit inimica cogitatio.

Quia sic spine se
inuicem cōplec
tunt'. sic conuiuiū
pariter potantiū
c̄sumetur. q̄si sti
pula ariditate
(s'Besel in-)
plena. Ex te eni
(industrie.)
exibit cogitans c̄t dn̄m
(s' ut figmentis tegat m̄dati-)
maliciam. mente p̄tractans
(um.)
p̄uaricationem. Hec dicit
dn̄s. / Si
(s'robore.)
(s'assyrij.)
p̄fecti fuerint. et

num puniret. q̄ n̄ iudicabit
d's bis in idipsum. Qui g' pu
niti sunt: p' ea n̄ punient'. Ali
oq'n mentit' scriptura. q'd ne
fas est dicere.

Non capient' ab assyrijs due
trib; sicut x. q̄ dum adhuc
in terra iuda sunt assyrij. 7 sic
spine complectunt' letantes:
c̄sumunt' ab angelo. q̄n una
nocte. c. lxxx. v. milia cesa s̄t.
que multitudo hebreorū conuiuio:
pulchre cōparant'. 7 spinis:
se complectentib;. que igni
solent tradi. 7 stipule: que le
ui ardore comburuntur.

Hec de rapsace dn̄r. qui egs
sus de assyrijs: blasphauit
dm̄. p̄suadens isrlitis ut des
perantes de auxilio dī. traderent
se assyrijs. n̄ d'o s; p̄dōt seruiti.

(h' an' sup' assyriate.)
Iēr. Benigna dī contra he
ticos comunicatio. qui 7 si for
tes multi: atterent'. 7 tñ sibi t'
eorū imper'. seq'r 7 p̄missio. p
misi te affligi potestate dia
boli. quo auctore tanta c̄fin
xeras. 7 uincla ad colligandas
aīas peccantium c̄texueras. S;
hec oīa: m̄ disrumpam. dices
his. qui uinctis tenebant' exite.

(h' sup' attondent'.)
Al'. licet fortes sint assyrij
7 multi p̄n̄ p̄ualebunt tibi.

(7 h' sup' attondent'.)
Sicut multi capilli forpi
ce: sic multitudo eorū facile
succidetur.

[illegible]

[illegible marginal annotations]

Rursum ad iudam verte sermo dirigitur. quibus deus non perpetuam sed illius temporis. rabit hostibus a quibus obsidebantur. securitatem pollicetur.

Que captiuus parabat. quamquam possit et obsidio accipi. per uincula et clausa multitudinis.

Facta promissione libertatis ad assyrios. conuertit uerbum. ad assyrios comminans eis penam.

O heretice. anime prius deceptor. non suscipient nomina que prius inuocauant super terras suas. sed cessabunt secte hereticorum. ne ab eis alii nominentur. mouentur quoque et errorum dogmata. sed tu qui tibi uiuere uidebaris. morieris errori. et bono tuo mortuus. ydola que colebas habebis sepulchrum. et de pectore tuo auferentur errores. in quo primum erat templum dei tui. que simulabas. quoniam inhonoratus es. dum colis ydola uana. qui rationalis es.

Legitur in paralipomenon. quod sennacherib obsidente ierusalem primo mense non potuit pascha fieri. sed ceso exercitu. et nunciata morte sennacherib. secundo mense. pascha celebratum est. Sic ait. o iuda

ita plures. sic quoque attondentur et pertransibit. afflixi te et non affligam te ultra. Et nunc conteram uirgam eius de dorso tuo. et uincula tua dirumpam. Et precipiet super te dominus. non seminabitur ex nomine tuo amplius. de domo dei tui interficiam sculptile et conflatile. ponam sepulchrum tuum. quia inhonoratus es. Ecce super montes pedes euangelizantis. et annunciantis pacem. Celebra iuda festiuitates tuas. et redde

Interlinear glosses: scilicet adiunctis multis gentibus. scilicet angelo uastante. scilicet assur. et ex desistet. uel uastato exercitu in patriam suam reuertetur. te sopitum relinquens. scilicet potestatem. scilicet qui premere conabatur. scilicet assyrii. sequentur te. scilicet assur. scilicet ut fiet seminatio. scilicet te. scilicet interfectis et parricidis uinaria adorantis ydola. sanguis ne parricidis effundetur. scilicet eum angelis

Quia rex assyriorum qui sennacherib nuncupatus statim a filiis occisus est in domo dei sui adorans. ibi punitur unde sperabat auxilium.

Assur quod passurus es ne putes fortuitu et sine iudice contingere. quod deo precipiente omnia fient.

Alia. Destruetis heresibus inducitur uox ecclesiastici predicatoris qui hortatur ad gaudium animas deo confitentes per diabolo in ydolis et eius ydolis destructo.

Si quando fuit genus persecutionis ultio in adulationis eius apparuerit. dicam ad ecclesiam. celebra iuda festa tua et redde uota tua.

[illegible]

P

Annunciato
interitu niniue
supponit per
que implend⁹
sit: dirigens
uerba ad ipsã
niniuem.

Nabuch. q̇
te obsideat
qui ante os
tuum, uastet
agros. p seq̃
tur agricolas
te clausam
teneat.

Contẽplare.
uidens pp̃ha
iminiẽ bel
lum niniue
iam gaudens
insultat ruinę.

Ier. Q̃m aũ
tit dñs capti
uitatem iacob
sicut ɔtumẽ
liam israel.

Vtrunq: ⁊
iudam ⁊ isrł
uastauerunt
assyrii.,

Iuxta hy
storiã contra
niniuem loq̃r
⁊ describitur
babylonior
exercit⁹ cont
eã ueniens.

dño canens.
uota tua. Q̃ñ ad
ſ uti apł's. que com
iciet ult̃ ut ptñsi
ſ annunciatio ẽ ad belial. ſ preuaricator.
et in te belial. uni
ſ qr. ſ sub ũla niniue. ſ qr.
uersus interiet. As
cendit qui disper
gat coram te. qui
custodit obsidio
ſ o niniue que p̃emo ẽ uenta.
nem. ɔtemplare ui
ſ irrisio. ſ accingere.
am. ɔforta lumbos.
ſ ɔgrega exercitum.
robora uirtutem
ſ sic iudicauit d's iu
ualde. Quia sicut
dam de supbia sennach. sic iudicabit ⁊
reddidit dñs sup
trib; que niniue possident. ſ q̃m iu
biam iacob: sic su
iudea exercuit.
pbiam isrł. quia
ſ assyrii.
uastatores dissipa
ſ iudam ⁊ isrł. ſ metapho
uerunt eos. ⁊ ppa
rice. ſ iude ⁊ isrł.
gines eor corrupe
ſ Quia niniuitę ua
runt. Clipeus for
stauerũt isrł. io: clipeus. i. fortitudo bel
lator babylonior ardescet cont̃ nini
tium ẽ ignit. uiri
uem., ſ parati ad effusionem
sanguinis,
exercit in coccineis

ne sis sollicit⁹. occiso hoste
tuo in templo dĩ sui. ecce
uenit ẽ nuncius t̃ns curres
montes ⁊ colles. ⁊ qĩ de spe
cła nuncians tibi morte
sennach. liberatam urbẽ.
Celebra g̊ festiuitates tu
as. ⁊ uota que pollicit⁹ es
d̃o redde. p nece inimici.
q: belial. i. p̃uaricator ille
ñ pte t̃nsibit. q: tot⁹ inte
rijt. Exercitus ⁊ rex. ⁊ impi
um assyrior penit⁹ ɔciderũt.

Patr. Tria pcipiunt̃. pri
mum ut aspiciat uiam
p q̃m ambulet ad eum q̇
dicit. Ego sum uia. dein.
ut teneat lumbum. i. mor
tificet carnem. tercio. ut
assumat uirtutẽ. ne defi
ciat in bello. Cont̃ hoste.
in quo bello ne deficiat
supponit. in q̃ re. spem pos
sit h̃re. ẽ. q̃d d's reddidit
su. ia. Iniurias q̃s solebat
supbijs alijs inferre. modo
grã dĩ humiliat⁹. ab alijs pa
tient̃ sustinet. Jacob sup
plantator. isrł uidens dm̃.
Sicut g̊ uidens dñm. ⁊ semp
cogitans de d̃o. ne scit alijs
facere iniuriam. sic in lu
ctamine supp
lantans inimi
cos desistit ali
is inferre iniu
riam. p hoc q̃d
uastatores. i. an
gli singłor. q̇
uident faciem
patris dissipa

Patr. Cli
peus. i. ar
ma diab
oli ⁊ mẽ
bror ei⁹ sc̃
accensa
igne in
uidię. ⁊c̃.

[illegible]

7

[illegible]

7 furoris. 7 uiri. e. e. s. rubri sanguine martyrum. J. h. c. qui fert diabolum p mundum succensis igne gehenne. Agitatores qui uenant diabolo predam consopiunt. 7 delectant. 7 qui dormiunt capta preda. S; isti omnis pro malis itinerib; suis conturbabuntur in die iudicij. 7 quadrige. e. c. s. i. p. Q'm uis spaciosa uia sit que ducit ad mortem. tamen pressura temporis. coartati rectum iter inuenire n potest. h; inse inuicem collident. ibi tamen spirabit ueterem furorem. 7 sicut fulgora huc illucq; discurrent. 7 recordabit ad penam suam diabolus 7 mbra ei. eorum que fortit 7 uiolent fecert: contra ecclam. 7 ruent in itineribus n ualentes implere conatus suos. 7 uelocit ascen. m. e. Terrore uenientis iudicis infirmati. fugient ad terminos mundi. quib; qsi muris mundus includit. 7 ambit. 7 ult n ualentes pgredi. qsi ex necitate cogentur contra instantem repugnare. S; illis h cogitantib;. cuncta q ab eis obtenta fuerant dissipabunt. 7 apient que clause fuerant. i. conscie singlorum reuelabunt. 7 regna impiorum corruent. 7 miles. diabolus. 7 ancille ei. i. molles sub illo ducentur in tartara. gementes 7 indignantes contra se pmat que gesserunt. 7 tamen indignantes 7 murmurantes contra dnm p penis qs patientur. Nollent eni dnm hre punitorem.

uert in iacob. 7 isrt quicqd pulueris in eis inheserat. 7 nitem que prius ad contumeliam pmpta erat. Aduerto iacob: 7 isrt auerterunt. 7 quicqd mali in cogitationib; eorum ppagabant extinxert.

s. erant.
IGNEE HABENE.
s. n mir.
CURRUS A DIE PRE
si babylonij tam uelocit descen
PARATIONIS EIUS
dunt uenient ad uastand. qui isrli
ET AGITATORES EIUS
te dimitte pus aliorum agitatores
CONSOPITI SUNT.
s. inutiles erant.
IN ITINERIB; CON
s. commyxti.
TURBATI SUNT.
s. collise adinuicem.
QUADRIGE CONUULSE
SUNT IN PLATEIS. AS
s. babyloniorum.
PECTUS EORUM
QSI LAMPADES. QUA
SI FULGURA DIS
s. assur fu
CURRENTIA. RECOR
giens. *s. pri.*
DABITUR FORTIOR
s. requiret eos. qui in
EIUS RUENT IN I
fuga corruerunt.
TINERIB; SUIS.

Non sustinentes uim hostium intrabunt muros niniue.
ET UELOCITER ASCENDENT

In ardentib; loris uelocitas pperantium signat. 7 ppantium se ad plurium ppanarat. 7 commyxtim nc de isrt. que olim passus sit. nc de assyrio qd fecit nc de babylonijs qd in assyrios exercerant: scriptura contexitur.

Ut ante hostem uultu terreant qm ense feriant.

Rursus redit ad ordinem descriptionis. tanta e multitudo uenientium. ut sit myxtum agmen in itinere. nec discerni possit. quadrige etiam pre multitudine inter se collidunt in plateis.

[illegible]

P.

Quamuis muniuntur claudant portas domino reserante aperte sunt porte niniue babylonis. que ad instar fluminis habebat ciuium multitudinem. et templum i. regnum est destructum.

Tantus erit terror ut nec singuli erumpat. sed more mussitantium columbarum abscondito sono murmure lacrimas deuorabunt.

Filiabus i. minoribus urbibus destructis ipse populus niniue. qui pro multitudine comparatur piscine aquarum ita inutilis erit. ut resistere non ualens hostibus fugiat.

Fugientibus populis inhertibus clamat niniue. state. i. claudite portas. saltem in muris resistite hostibus. sed nullus ex pietate matris reuertitur. sed eam deserunt predam hostibus. unde uox ad babylonios dirigitur. diripite arma.

muros eius. et preparabitur umbraculum. Porte fluuiorum aperte sunt. et templum ad solum dirutum. et miles captiuus abductus est. et ancille eius minabuntur gementes ut columbe murmurantes in cordibus suis. Et niniue quasi piscina aquarum aque eius. ipsi uero fugerunt. State. state et non est qui reuertatur. diripite argentum. diripite aurum. et non est finis diuitiarum ex omnibus

(s. propter longam obsidionem — ad pellendos estus. — facient umbracula. — s. omnes ducti sunt in babylonem. — s. ab. — s. minores urbes et castella. — s. a babylonis captiue mulieres. s. ancille — s. exactoribus. — s. mundi. — s. ad matrem ecclesiam clamantem. — s. a babylonii. — s. qui niniue fugerunt. — s. tanto tempore congregata. subito rapite.)

Vel aliter. Aque niniue. i. mundi delicie que sunt ille que altitudinem celi relinquentes in ima lapse sunt. quia omnia dogmata mundi. que sunt extra ortum signatum. quamuis magna uideantur angusto tamen fine coartantur.

Vel aliter. Primum est. ut habitatores mundi a deo peccando. non fugiant. Vel si fugerint ad uocem dei et matris ecclesie reuocantis et dicentis. peccasti. quiesce debet cessare fuga. i. culpa. sed obstinatus non uult redire. Cui a diabolo dicitur Defer tecum argentum mundani eloquii. et aurum mundane sapientie. Dogmata tua omni sensuum ubertate et flore compone. sed uasa. i. corda eorum a deo sunt profunda in cupiditate. ut quantalibet multitudo diuitiarum. ea non possit saciare.

Non potestis tamen rapere quantum illa ad rapiendum prebet.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Gloss (left column)

Hier. Dissipata est. hoc de his qui ad dominum conuertuntur. qui dissipantur calore fidei. prius infidelitate gelati. et scinduntur corda confitendo. et dilacerantur penitendo. et cor prius durum tabescit calore spiritus sancti. et genua prius frigida flectuntur deo. et deficiunt omnes uoluptates carnis. quod autem sequitur et facies omnium sicut nigredo olle. ad illos pertinet qui nolunt reuerti quorum facies confusionem operiuntur in similitudinem fulliginose olle.

Hier. Cum transierit niniue. id est mundus. et sancti admirantes et gaudentes dicent. Ubi est habitaculum leonum. ad quem iuit diabolus et etiam catulus id est antichristus et omnis prius fuse doctrine sermo que ante aduentum christi nemo exterruit. sed necauit plurimos demonibus suis. et impleuit speluncas id est ecclesias suas cadaueribus et sanguine mortuorum.

Nabuch. uir uictorie cuncta possidet. et urbibus et uxoribus suis captiuos in seruitutem tradidit. et rapinis et ornatu niniue impleuit thesauros et ciuitates suas.

Hier. Comminatur deus niniue

Text

uasis desiderabilibus. *(s. niniue)* Dissipata est. et scissa et dilacerata. et *(s. ciuis)* cor tabescens. et *(s. in mea est)* dissolutio geniculorum *(s. contractio)* et defectio in cunctis renibus. et facies omnium sicut nigredo olle. Ubi est habitaculum leonum. et pascua catulorum leonum. *(s. ex)* ad *(pugnandam)* quam iuit leo. *(s. nabuch. s. in illo)* ut *(resistente)* ingrederetur illuc *(s. sub regulis eius)* catulus leonis. et non est qui exterreat. *(s. sub regulis eius)* leo cepit sufficienter catulis suis. et necauit leenis suis. et impleuit preda speluncas suas. et cubile suum *(s. in aliis)* rapina. Ecce ego ad te dicit dominus

Gloss (right column)

Sub metaphora mulieris captiue uastitas niniue describitur.

Hier. Possunt hec omnia de confusione futura dampnatorum intelligi.

Pre magnitudine metus facies habitatorum in similitudine ollarum uidebantur crustę et deformes.

Ad niniuem uerba exprobrantis diriguntur.

O niniue fuisti habitatio regum. et refectio nobilium. sed iam non es. quia inuasit te rex babylonis.

Ecce ego ad te mitto babylonios.

O niniue cuncta que sunt dicta michi

actore patienti. ds exercitium. et succendam usque ad fumum. quadrigas eius. et leunculos tuos comedet gladius. et exterminabo de terra predam tuam. et non audietur ultra uox nunciorum tuorum. Ve ciuitas sanguinum uniuersa mendacii dilaceratione plena. non recedit a te rapina. Vox flagelli. et uox impetus rote. et equi frementis. et quadrige feruentis. et equitis ascendentis. et micantis gladii. et fulgurantis haste. et multitudinis interfecte. et grauis ruine. nec est finis cadauerum. et

Describit potentiam ninive. et sub lamitatione crudelitatis arguitur.

Descriptio exercitus ninive preparantis se ad bellum.

Quot sunt species peccatorum tot sunt gentes ninive.

do. quod multitudinem que lata uia ad mortem uadit: succendet et fumo malicie sue: suffocabit. et pro bonitate suam etiam leones. gladius. id est sermo dei comedet. In tantum ut nemo exinde: pecus ad mortem capiatur. et comprimet omnem strepitum malorum operum. qui mortem hominibus nunciare solebat.

Hec audientes emissarii tui prouinciales. et non audiam angelos qui president tibi. pro te deprecantes.

Mundus qui in maligno positus linguis suis homines interficit: ciuitas sanguinum dicitur. que fundatur prauitate doctrinarum quibus multos dilacerat et rapit. In mundo est etiam uox flagellorum. id est tribulationum. quibus flagelli iri afflicti: clamant. Quidam aluis uel libidine. alius odio uel inuidia torquetur. Flagellum assyrii regis in eis sonat. Quicumque etiam in morbo corpore flagellum diaboli sentit. Immittit enim aliquando non ex natura elementorum. sed a diabolo percutiente. uel regius morbus. uel ydropis. uel labor calculi et huiusmodi. Est in mundo etiam impetus rote. cum homines signari ubi salus ubi periculum huc et illuc discurrunt. Est et equus fremens. id est diabolus qui fugientes acriter insequitur. et eculcat et illudit. Est et quadriga feruens que cum pharaone submergitur. que quatuor equis trahitur. id est iiii. anime passionibus. unde hinc cu

C. iii.

[illegible marginal note]

NAVM

[illegible marginal note]

piunt. metuuntque doLentque gaudentque. Sonat etiam in initium eques ascendens. i. diabolus. cuius gladius dialetica et rethorica ante fulgida et hasta fulgida. dum transfert se in angelum lucis. Et his armis multi interficiuntur. qui nisi statim per gratiam eruerentur: fit grauis ruina. In qua non est finis. quia malicia non habet finem. hec mala corruunt. i. extinguunt in corporibus mortuorum. Que multiplicatione fornicationis prostrata sunt. Est autem nimie meretrix speciosa et grata que ad amorem sui pene cunctos trahit maleficiis diuersis. hec vendit gentes in fornicationibus. s. dum amore temporalium et tedio bonorum qui fiunt membra christi: fiunt membra meretricis et alios secum trahunt.

Et tam petit luxuriosi. dum ad se inuicem obstipant. et inde cadauribus interfectorum corruet.

Iam loquitur medicus ueniens e celo ad secandum et curandum mundum: qui uni tumsos potest curare morbos. reuelabo. i. faciam te intelligere errores tuos quos ante putabas esse uirtutes. et gentibus quas uendidisti in fornicatione tua ostendam nuditatem. et ut desinant fornicari tecum. uidentes turpe corpus tuum. cuius superficiem prius ducebant. Et regnis que maiora quam gentes ignominiam que tibi intulistis. et proiciam te

corruent in corporibus suis. propter multitudinem fornicationum meretricis. speciose et gratae. et habentis maleficia. que uendidit gentes in fornicationibus suis et familias in maleficiis suis. Ecce ego ad te dicit dominus exercituum. et reuelabo pudenda tua in facie tua. et ostendam gentibus nuditatem tuam. et regnis

(Interlinear: s. ecce causa. — s. magos scilicet. — s. i. in omnibus gentibus habunt potestatem. — s. ueniam. s. subuertendo. — s. ut qui prius non uidebas ante oculos tuos. — ponantur)

Vt cadent in sua multitudine. dum ad se inuicem obstipant et in cadauribus interfectorum corruent.

Quia cum multis gentibus fornicata est. et totius orbis que sub iecerat sibi colebat ydola.

Omnime. quod quasi publicum prostibulum cunctis fornicationibus te preparasti.

Loquitur sub metaphora mulieris adultere. que deprehensa: producitur in medium. et ante oculos omnium despoliatur.

Non anglis et cuique aliis committam iudicium tuum. sed ipse discooperiam.

Vt qui tecum fornicati sunt. ipsi te despiciant. et irrideant. et contumeliis afficiant. et ceteris in exemplum uni

[illegible marginal notes]

[illegible marginal notes]

P

uersis uidentibus.

ignominiã tuã et piciam sup te abhominationes. et contumeliis te afficiam. et ponam te in
s qui uidit ruinã tuã po
exemplũ. Et erit omis qui
tiam in exemplum paueſcet et mirabitur
uiderit resiliet a te. et dicet uastata ẽ niniue
s qui dolebit sup te
quis commouebit sup te caput. Unde queram consolatorem tibi. Numquid melior es ab alexandria populorum. Que habitat in fluminibus; aqua in circuitu eius cuius
s est
diuitie mare. a
s sunt
que muri eius. ethyopia fortitudo eius. et egyp

¶ Ysti. q̃s tuus poterit esse consolator que in tua potestate nullius miserebaris. nec socium tui luctus preparasti. Que noluisti consortem habere regnandi.

¶ Ciuitas que nunc ẽ alexandria uocatur. ab alexandro magno prius num appellabatur metropolis egypti. et propheta iste antiquo nomine uocauit eam. num. sed translator uocauit eam alexandriã quo nomine suo

sup te abhominationes. i. ostendam quam abhominabilis esse debeas illis qui prius tecum unum corpus efficiebantur. et ponam in ex. ut similitudo pene deterreat a similitudine culpe.

¶ Qui falsa pulchritudine mundi se irretit. et turpitudinem eius insecutus uidet. resilit ab eo. et omnia terrena bona digna planctu iudicans dicet. Miser ẽ mundus. qui tot homines alligat uiciis. et retinet. Sed quis intelligens hanc miseriam condolet mundo? Quam pauci sunt. qui etiam in morte sua a complexibus speciose meretricis possunt auelli. vnde queram conso. Quis disputans de tua conuersatione instabili. in qua omnia fluctuantia potest inter aliquid inuenire. vnde consolationem tibi queat adhibere.

¶ Numquid populosior es aut potentior alexandria. Ipsa quoque capietur a rege babylonis nabuchod. sicut et tu. post hec describitur situs alexandrie que super nilum et mare posita. hinc inde aquis ambitur.

¶ Huic enim riuo nili. Inde lacu mareothido. grã alia parte mare cingitur.

¶ Numquid. alle. Increpat amatorem mundi. Vide quot populos continet ecclesia. que habitat super flumina pp

[illegible marginal notes]

et habet in circuitu doctores de quorum ventre manant flumina. Que ditat spiritalis sensus legis. que sine fide et amara est que habet muros multitudinis diversorum populorum et scripturarum. quando firmant prius nigri et tenebrosi et aridi. Sed etiam hec sibi attendit lector et custodierit os suum: captiva ducetur et planget filios suos qui allidentur antequam veniant ad medium itineris. et hostes diaboli quecumque preclara ei sorte dividere sibi festinabit. et optimates id est preposti compedibus peccatorum ligabuntur. Quanto magis ergo vos o infideles et mundo herentes sentietis supplicia et despecti eritis et queres auxilium ab inimicis. et demones desistant te persequi. Sed omnes muni. t. dulcedo sectatis potentia dogmata devorabuntur a comedente diabolo prima concussione arboris.

Cum alexandria hec sit perpessa. tu quoque o ninive quondam dives et speciosa de eodem calice bibens inebriabis et sopita iacens ab hominibus despicieris et in tantam veniens necessitatem a babyloniis sine contra babylonios auxilium rogabis ab inimicis tuis.

Quas putas inexpugnabiles et viri fortes: primitivis ficubus comparabuntur. que levi tactu motu sine labore cadent in os devorantis. ne si in terram cadent laborem inferant colligenti.

tus. et non est finis. Africa et libies fuerunt in auxilio tuo. Sed et ipsa in transmigrationem ducta est in captivitatem. parvuli eius elisi sunt in capite omnium viarum. et super inclitos eius miserunt sortem et omnes optimates eius confixi sunt in compedibus. Et tu ergo inebriaberis et eris despecta et tu queres auxilium ab inimico. Omnes munitiones tue. sicut ficus cum grossis suis. Si concusse fuerint cadent in os comedentis. Ecce populus tuus

(interlinear glosses: fortitudinis eius; vel fuge eius; scilicet alexandria; scilicet qui ingredi non poterant; scilicet alexandrie. scilicet ab hostibus. scilicet ante ora patrum. scilicet in conspectu; scilicet nobiles sorte victores dividentur; scilicet nobilis de principibus evadet; scilicet ergo; scilicet est)

tempore vocabatur.

Quod ethyopia et egyptus et affrica sunt in presidio alexandrie. ipse situs provinciarum et urbis ostendit. huius populi fuerunt confederati.

Urbis quam describo: capietur a rege babylonio. et idem et illius vastator erit.

Ninive. firmitatis sita devorabis. cum populus tuus effeminatus

Salt. O ninive. populus tuus id est ho

[illegible]

resistere n(on) valeat hostibus.

Moraliter. Similiter que speciosa d(icitu)r: a(n)i(m)am notat natura(m) pulchram: que voluptatib(us) herens effeminat(ur) (et) portas sensuum ap(er)it: vicijs (et) demonib(us). Si quis en(im) e(st) amator voluptatum potius q(uam) dei portas terre sue aperuit inimicis: (et) vectes huius babylonio igne (con)sumunt(ur). i. naturale bonum a(nim)e. p(er) q(uo)d posset claudere hostib(us) iter corporeor(um) sensuu(m). Hinc d(icitu)r: ut attrahat sibi aq(ua)m divini sermonis. q(u)i muniu(n)t (et) obtineat naturale bonum a(nim)e. ne hostis ad interiora p(er)rup(er)at. Seq(ui)t(ur): Intra in lu(tum). que divisimat te implicitu(m) isti patienter tolera iniurias temptationis. Alioq(ui)n p(er)ib(is) (et) o(mn)e naturale bonum tuum amittes. Cont(ra) hec multiplicare ta(n)to n(umer)o virtutu(m) q(ua)nt(us) est bruco(rum).

P

s(icut) (et) f(ac)ta debiles.
mulieres in
s(cilicet) s(un)t. s(cilicet) hosti
medio tui in
b(us) pandent(ur) civitas
imicis tuis. ad
apertione pan
dent(ur) porte
terre tue. de
vorabit ignis
s(cilicet) quib(us) claudebant(ur) porte.
vectes tuos.
Aquam p(ro)pt(er)
obsidionem
s(cilicet) q(ui)s ne desit pot(us) obsessis.
hauri tibi ex
s(cilicet) in unu(m) turres.
true muniti
ones tuas in
s(cilicet) lateres.
lutum. Intr(a)
(con)fice ut interrupta muror(um)
in lutum. et
struas.
calca subige(n)s
tene latere(m).
s(cilicet) cum h(ec) o(mn)ia feceris. sicut
Ibi comedet
bruc(us) abruco. ita tu gla
te ignis. peri
dio fur(en)tis exercit(us) devo
bis gladio
rabis.
devorabit

mines scelares. ita vicijs (et) enervati. ut nich(il) virile ha(be)nt. Viri: inimici demones. (et) vitia: p(er) pap tos corporeos sens(us) introgressi sunt. Qui etia(m) sicut ignis devorant natalem virtutem cognoscendi d(eu)m. que portas sensuu(m) obfirmare debuisset. Cont(ra) hec mala hauri tibi. a(quam). asp(er)ge te: sermone (et) ratione. Extrue ad cognitione(m) d(e)i: p(er) virtutes (et) insitas: (et) de hoc q(uo)d corruisti. age p(e)n(itenti)am. hoc e(st) q(uo)d d(icitu)r. Int(ra) in lutum. patient(er) tolera iniurias. (et) necitates corporis. q(ue) involuta es (et) subigens. i. in servitutem redigens laterem i. corpus. calca (et) tene. ne tibi dominetur. q(uia) sibi. i. in corpore remanseris: vi(n)gar flamma (et) hic vicior: (et) in futuro gehenne te (con)sumet: (et) p(er)ibis gladio i. violenta diaboli impugnatione. (et) similitudine locusta(rum). Quicq(ui)d in te virens videbat(ur). (et) nat(ur)e bonum sponte germinans abruco comedente (con)sumit(ur). S(ed) ne hoc fiat: multiplicare in virtutib(us): tam innumerabilib(us) ut bruci s(un)t. Que omnis penas. t(ro)p(ologice) (com)pressa es. q(uia) plures feci 10 sti. nego. t. q(ua)m. stel. s. celi. q(uia) divitias p(ro)curas. p(er) fas (et) nefas tibi (con)gregasti. (et) divisa dogmata clariora: stell(is) putasti. (et) p(er) latam viam gradiens levitate s(er)me. huc illucq(ue) discurrens ad sublimia te erexisti. (et) custodes. i. p(re)positi tui fuer(unt) q(uasi) locuste erigentes se advolatum. Besti(ae) (et) cito decidentes (et) parvuli

7

[illegible]

tur. i. geniti a locustis. Fuerunt qui attelabus parvi a terra se sublevantes. ut tandem crescant in locustam. Qui carentes calore veri solis. sedent in spinosis sedibus. i. horridis phylosophorum sententiis. Sed cum venerit ortus solis. i. iudicium vere cognitionis relinquunt spinas suas. et transeunt in puritum et liberum volatum.

Natura est locustarum. ut in frigore torpeant. in calore torpeant volitent. Porro attelebus modicis pennis: potius reptans quam volans: ubicumque oritur. usque ad pulverem cuncta consumit. quod donec crescant penne: abire non potest.

Dormitaverunt. Cuncta hec usque de ruina mundi dicta sunt. in fine de vulnere ipsius diaboli dicitur. qui princeps fuit mundi. et illi se dominari gloriabatur. ad quem fit apostropha. O lucifer contritus es. destructa est ninive civitas tua speciosa et potens. In quo etiam filii tui o dei avertabaris. pastores tui qui nutriebant populum. sed in salutem sed ut eos devorares defecerunt. Turba populi. qui te colebat: te et urbem tuam deserens. ad latibula montium. i. apostolorum confugiet. et nullus est tuorum ducum. qui turbam olim tuam ad se revocet. plaga tua toto orbe prosternuntur omnis

te ut brucus congregare quasi ut bruchus multiplicare ut locusta. plures fecisti negociatores tuas quam stelle sunt celi. Bruchus expansus est et avolavit. Custodes tui quasi locusta et parvuli tui quasi locuste locustarum. que considunt in sepibus in die frigoris. Sol ortus est et avolaverunt et non est cognitus locus earum ubi fuerint. Dormitaverunt pastores tui rex assur. sepelientur principes tui. latitavit populus tuus

Interlinear glosses: land natis alis. — sita. — scilicet eo quod volare nequeunt. — scilicet calefacte. scilicet ad alias regiones. — scilicet cum. — quia remanserunt sepis in quibus tempore frigoris sedebant. — scilicet tempore ignavie. — scilicet reguli qui te servierant. — generalis gentibus. scilicet tunc fere — tis principibus qui resistere — potuerant. populus in bello dissipatus est et nullus de ducibus potuit

Et cum multiplicata fuerint ut bruchus. et ut locusta munium congregata: et congregavit divitias sicut astra celi. sicut locusta et bruchus. et attelabus qui est fetus locuste calescente sole avolant nec repiuntur. sic tu dispergeris et fugies.

Quia populus tuus ut mulieres et porte inimicis aperte. et omnis multitudo super murum sedens sicut locuste. que quam illucescente sole adveniente na

[illegible]

bucho quod fugit de pugnaculis. et non est reuersa ad locum suum. que omnia tibi intulit deus iratus pro uastatione populi sui. ideo destructa est ciuitas tua.

Nullus tuo uulneri donabit lacrimas. quia nullus est super quem non fuerit tua malicia. que non est manens sed transitoria.

tur eos congregare. et tu in bellum reducere.

in montibus. et non est qui congreget. Non est obscura contritio tua. pessima est plaga tua. Omnes qui audierunt auditionem tuam compresserunt manum super te. Quia super quem non transiit malicia tua semper. Explicit naum.

(sed quia manum medicine — non est curari. — plaudendo.)

insultant tibi. tua supplantatione prius decepti. quia nullus est iratus est. quem tu aliquando non decepisti. Ille in quo non stat. sed transit malicia diaboli. potest ei insultare et bonis operibus quasi directis manibus super eum crepitare.

Gentes autem oppresse. audita morte superbi assyrii et destructione potentis urbis. pre admiratione inspirati nuncii comprimunt manus. uel ex gaudio insultantes tibi plaudent manibus.

Sere.

Quattuor prophete in .xii. prophetarum uolumine sunt. Ex quibus tres in principio lemmata .i. pondus titulum habent. naum. abacuc. et malachias. porro zacharias in medio. et circa finem duos huiuscemodi ponit titulos. Ex quibus unus est. onus uerbi domini ad rach. et damasci requies eius. Alter in fine. onus uerbi domini super israel. de naum. omnibus tunc iam liber editus est. De zacharia et malachia: si uita comes fuerit. dissereretur. Nunc de abacuc habemus in manibus. qui uel ex eo quod amabilis domini est uocatur amplexatio. uel quod in certamen et luctam. et ut ita dicam amplexum cum deo congreditur amplexantis .i. luctantis sortitus est nomen. Nullus enim tam audaci uoce ausus est deum ad disceptationem iusticie prouocare et dicere ei. Cur in rebus humanis et mundi istius pompa tanta rerum uersatur iniquitas? Vociferabor ad te. uim patiens. et non saluabis. Quare ostendisti mihi iniquitatem et laborem uidere? Lacerata est lex. et non peruenit usque ad finem rectum iudicium. quia impius preualet aduersus iustum. Ideo egreditur ad iudicium peruersum. Vide quam temeraria uox sit. et quodammodo blasphemantis creatorem suum ad iudicium prouocare. et uas fragile aduersus figulum. cur tale uel tale factum sit. disputare. Necnon et hoc attendendum. quod assumptio uel pondus que futura esse iam diuinis prophetie uisio est. et aduersum montani dogma prorsum intelligit. quod uidet. nec ut amens loquitur. nec more insanientium feminarum dat

sine mente sonum. Unde et apostolus iubet, ut si prophetantibus aliis alii fuerit reuela-
tum, taceant qui prius loquebantur, et statim subiunxit: Non est enim dissen-
sionis deus, sed pacis. Ex quo intelligitur, cum quis ex uoluntate reticet, et aliis locum
in extasi loqui | dat ad loquendum, posse et loqui et tacere cum uelit. Qui autem in extasi, id est inuitus
loquitur, nec tacere nec loqui in sua potestate habet. Illud quoque disce, quia semel a me
uolenter exigis, ut quasi gradus quosdam et scalas ad altiora intenti. Hystoriam
tibi interpretor prophetiam esse contra babylonem et nabuchodonosor regem chaldeorum, ut
quomodo prior propheta naum, quem abacuc sequitur uaticinium, habuit contra niniuen
et assyrios, qui uastauerunt x. que uocantur israel, ita abacuc prophetiam habeat aduer-
sus babylonem et nabuchodonosor, a quibus iudas et ierusalem templumque subuersa sunt.
Et ut scias eo tempore fuisse abacuc, quo iam due tribus que uocabantur
iuda ducte erant in captiuitatem, daniel docere te poterit, ad quem in la-
cum leonum abacuc cum prandio mittitur. Quamquam apud hebreos hec ipsa
non legatur hystoria. Igitur siue quis recipit scripturam illam, siue non recipit,
utrumque pro nobis est. Aut enim recipit ~~scripturam illam~~ et iam post factam rem li-
ber abacuc texitur: aut non recipit, et quasi propheta scribit que uentura cognoscit.
Iuxta autem litteram causatur aduersus dominum propheta, cur nabuchodonosor templum uastet
et iudam, cur ierusalem quondam urbs domini destruatur. Quare clamet populus et non audi-
atur, uociferetur ad dominum oppressus a chaldeis et non saluetur. Quare etiam ipse propheta ex
populi persona loquitur ad hoc uixerit et huc usque perductus sit, ut iniquitatem
hostium et suum uideret laborem. Cur iniusticia preualet aduersus se.
Et hoc dicit prementis angustia, nesciens aurum in igni conflari, et tres pueros
de camino ignis puriores exisse quam intrauerant. Sed et hoc generaliter hoc
accipere possumus, quod ex persona humane impatientie loquitur, ut in querel-
lam uocem et plenam doloris erumpat dicens: Quare respicis contemptores et
taces conculcante impio iustiorem se. Hec autem loquitur nesciens iudicia dei inue-
stigabilia et profundum diuitiarum sapientie et scientie eius, quod non ita uidet deus ut ui-
det homo. Homo enim presentia respicit, deus futura et eterna cognoscit. Et quo-
modo si egrotus est et estuans febribus aquam frigidam postulet, et dicat ad me-
dicum: Uim patior, crucior, exanimor, usque quo medice clamabo et non
exaudies? Et respondeat ei sapientissimus et clementissimus medicus: Scio quo
tempore debeam quod postulas dare. Non misereor tui, quia misericordia ista crudeli-
tas est, et uoluntas tua contra te petit. Ita et dominus noster sciens clementie sue pondera atque
mensuras, interdum non exaudit clamantem, ut comprobet et magis prouocet ad ro-
gandum, et quasi igne excoctum iustiorem et puriorem faciat. Ad intelligens
apostolus sed id quod misericordiam consecutus a domino ait: Sed non deficimus et benedicimus
dominum in omni tempore, et scit quia qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus
erit, et gloriatur in labore et dolore. Et cum ieremia ait: tribulationem et
miseriam inuocabo. Ut quomodo alius inuocat dominum, sic sanctus uir et bellator in-
uictus ad exercendum se et probandum tribulationem et miseriam uenire
D E S I D E R A T.

Massa apud hebreos ponitur i. grave onus. eo quod ad usus quos iudeat preparatur. nec cervicem elevare sinat

Commentatur ieronimus super osee. ioel. amos. abdiam. ionam. paulam. et eustochium. super malachiam. exsupio tholosane ecclesie pontifici. et minervio. et alexandro monachis super zachariam. exsupio tholosano episcopo.

Abacuc amplexans. qui ex eo quod amabit dominum fuit. vocatur amplexatio. et quod in certamen cum deo congreditur amplexantis. i. luctantis. sortitur vocabulum. Nullus enim tam audaci voce dominum ausus est ad disceptationem iusticie provocare. Cur in rebus humanis et mundi istius tanta versatur iniquitas. hic in principio voluminis sui describit diabolum cum membris suis. In fine vero pronunciat adventum et passionem domini salvatoris. Nam de quo alio quam de christi adventu qui futurus erat intelligitur dicere. et respondit dominus ad me et dixit michi. Scribe visa aperte in buxo. ut assequitur qui legit ea. Quia adhuc visio adtempus et ostendetur in fine. et non mentietur. Si tardaverit sustine eum. quia veniens veniet et non morabitur. De passione autem in cantico eius. nisi domino dicit. domine audivi auditionem tuam. et timui. Domine consideravi opera tua et expavi. Quid enim hoc est. nisi precognite nove ac repentine salutis hominum ineffabilis admiratio. In medio duum animalium cognosceris. Quid est. nisi aut in medio duorum testamentorum. aut in medio duorum latronum. aut medio moysi et helye. cum in monte sermocinantium. Dum appropinquant anni cognosceris. In adventu temporis ostenderis. Quod autem dixit cornua

Onus quod vidit abacuc propheta. Usque quo domine clamabo et non exaudies. vociferabor ad te vim patiens et non salvabis. Quare ostendisti michi iniquitatem et laborem videre predam et iniusticiam contra me. Quare respicis contemptores et taces. conculcante impio iustiorem et faciens

in manibus eius. Quid est nisi tropheum crucis? vocabulum salvatoris. hic propheta propter hoc posuit: dicens. Ego autem in domino gaudebo: in deo ihesu meo. Quod est nobis amicum et dulce nominare et omnibus predicare.

Communis bonorum querela ad dominum. Cur iudices seculares acceptis muneribus dampnent insontem et libenter reum. et principes ecclesie propter munera lacerent legem. et non debemus super hoc turbari videntes a principio mundi ab impio cahim occisum abel iustum. Exultante iacob: regnare in domo patris esau. Ipse quoque contra quem hec querela dirigitur: a iudeis crucifigitur et barabbas latro eruitur.

Vox domini respondentis contra predicta. Quasi ne putetis solis vobis hanc iniquitatem a caldeis inferri. sed etiam omnibus nationibus per circuitum et ipsos chaldeos videte in finem valituros et per ea tenturos. ut si quis predixerit quod futurum est. pre rei magnitudine videatur incredulum.

Ait. Minatur deus contemptores sue providentie se suscitaturum angelos pessimos. per quos infert cruciatus vel peccatoribus hominibus vel animabus pessimorum hominum. hii sunt amari et nulli parcentes et veloces. cito quod imperat implentes et ambulant super latitudinem terre. lati

homines quasi pisces maris et quasi reptilia non habentia ducem.

Et factum est iudicium. et contradictio potentior. propter hoc lacerata est lex et non pervenit usque ad finem iudicium. quia impius prevalet adversus iustum propterea egreditur iudicium perversum.

Aspicite in gentibus et videte et admiramini et obstupescite. quia opus factum est in diebus vestris. quod nemo credet cum narrabitur. Quia ecce ego

Adhuc loquitur propheta vel propheta. quod contra se non veritate sed potentia iudicatur.

Acceptis muneribus contra insontes. ut magis peccatum divitis quam veritas pauperis defendatur.

Perversum videtur ut iosias rex iustus a rege egyptio trucidetur. ut daniel et tres pueri serviant et babylonius imperet. et balthasar inter concubinas potet in phyalis dei.

Tam grande ut nostram opprimat causationem.

Ecce opus quod facturum se dixerat.

[illegible]

P

angłos malos
ł hoīes qui me
rito cruciant.

Spaciosa ē uia
que ducit ad
mortem. n̄ enim
ambulant chal
dei pangustam
uiam que ducit
ad uitam.

Non ē opa̾ara
re t̄ram. s̄ uiuē
re rapto. 7 possidē
urbes n̄ suas.

Antequā inferat
bellum: errorē
portat inmultis.

De sua gente
n̄ dealiena con
stituet p̄ncipes
7 potestates. 7 gla
dius eius n̄ habe
bit satellites a
liaꝝ gentium.
vł sicut fecit. fi
et ei. sicut uasta
uit uastabitur.

Non ad repug
nand: qꝛ nemo
resistet. s̄ ad dis
currendum.

quoꝝ regna 3
suscitabo chal
buch. crudelem
deos gentē ama
ciāt. adimplenda p̄cepta
ram et uelocem
dī. qꝛ n̄ ↄtempta sui s̄upīb;.
ambulantem
n̄ tm̄ sup iudeos.
sup latitudinē
spaciosa
terre ut posside
at tabernacła
penas horrendas
n̄ sua. horribilis
inferens.
et terribilis ē. ex
semet ipsa iudi
cium 7 onus eg
ad pserquend.
dietur. leuiores par
dis equi ei. 7 uelo
ciores lupis uesp
lupis seuiores s̄ē uicina
tinis. 7 diffunden
nocte ↄectaq. ad rabiem fame di
tur eq̄tes ei. Eq̄tes
urna.
nanq; ei delon
ge uenient. uo
labunt q̄si aquila festinans
cui inuolando oīa
ad comedendū. Omīs ad pre
subiacent.
dam uenient facies eoꝝum.

tudo terre sunt carnales.
qui lata uia ad mortem tē
dunt. hos calcant demo
nes ut possideant aīas q̄
merito rationis dī sē. s̄ p
culpam fiunt demonis.
qui ē terribilis: ppt̄ multa
7 uaria supplicia que infert.
s̄ ex seipso. i. ex ppa iniq̄ta
te dampnabitur. Sz si ali
quis p p̄niām ab eo ad dm̄
ↄūsus fuerit. onus. i. iugū
eius effugiet. ł prebens
tergum tergum do sessio
ri erit uelocior lupis. 7
pardis. i. hereticis 7 raptori
b;. 7 equites. i. ipsi demones
quos prius ferebat depo
siti allident. Quia ipsi e
quites. i. diaboli delonge
uenerant rem n̄ suā usur
pantes. Quib; deiectis: eq̄
libati n̄ ↄtenti cursu as
sument uolatum aq̄le
ut carnib; sermonis dī
uescant. 7 alios sibi incor
porent. facies eoꝝ. uen. u.
qꝛ nulla malicia ei re
sistere poterit. Tunc ser
mo diuinꝰ ↄggabit ad u
nam fidem oms̄ qui q̄
batena a chaldeis capti
uabant. 7 triumphabit
de diabolo. ł p̄uis hoīb;
a regno suo deiectis. 7 ty
ranni. ridi. e. erī. poten
tia maloꝝ supata uertit̄
in derisum. ipse. sup. o. my.
ride. Quicquid in sermo
nib; ł diuitiis secli. alto
7 forte laudatur: sermo
dei destruet 7 illudet. 7

mittet aggerem fragili tatis arguendo. Tunc. mu. spi. e. ne puniat. sicut pro meruit. s; p̄ eis sibi peccatores. rogans p eis. 7 reconcilians do. hec ē fortitudo eius diuini sermones. t. x. q̄m habet a do suo. ad dicienda mala fura.

¶ Tante erit supbie ut nature locoꝝ 7 robora exercituum supare contendat.

¶ Nemo miret si que sup chaldeis iuxta litt'am in malum int'pretati sum'. iuxta tropologiam uideant sonare clementiam. hystoria stricta ē. 7 euagandi n̄ h̄t facultatem. tropologia libera ē. 7 his tm̄ legib; circumscripta ut pietatem sequtur intelligentie: sermonisq; contextum nec in reb; multum. int' se contrariis uiolenta sit copulandis.

¶ Aliter. Dne in iudiciū. po. e. Suscitatur cont' incredulos natio demonū amara ad puniend. 7 ubiq; presens ambulat. ubi ē q; ē latitudo ut possideat in quib; xp̄c habitare debuit. ex semet ipsa. ui. e. Nonañ frangit nisi cū magnitudine iniq̄tatis 7 pondere grauat ad consummationem uenerit. equi ei 7 equites sicut pardi 7

ſ tant' erit nūs captiuoꝝ. 7 pde. ut h̄r.

uentus urens 7 cōgregabit q̄si harenā

ſ bolice harene possit eq̄ri.

captiuitatē. 7 ipse de regib; triumphauit. 7 tyranni ridiculi eius erunt.

ſ urbes natura locoꝝ

Ipse sup oēm munitionem ridebit.

uirib; hominum munitas.

et comportabit aggerem. 7 capiet eam

ſ munitionem l' tyrum.

ſ cum uideb ei obstare. ſ in supbiam. ut

Tunc mutabitur

dm̄ se eē credat. faciens sibi statuam ad

spc eius

ſ q̄ᵒ beco ā. ſ in f. ream.

et ptransibit et corruet

guam beslie. ſ desinet eē q̄d fuerat.

h fortitudo eius dī sui.

ſ ğ ne tu es dne ds ms. auctor hoꝝ.

Nunquid n̄ tu a principio dne ds

ſ qui nos creasti. ſ cuj clementia sub sistimus.

ms. scē meus. 7 n̄ mouiemur.

ſ te pregente. ſ sub tanto hoste.

Dne in iudicium posu

ſ ad iudicandū ut ipse sit minister ultor

7 pillum corriperas q̄cunq; peccauerint.

ſ nabuch. l' diablm q̄si carnificem.

isti eū. et fortem ut

¶ Ad c̄ flat' uirentia cuncta marcescet. sic ad aspectum chaldeoꝝ oīa uastabunt.

¶ Quia nabuch. in uniuerso orbe regnabit 7 reges ān currum ductos de risu habebit. 7 ipse delicias cōputabit.

¶ Hoc apud ezechielem latius legitur.

¶ Apud tyrū iacto aggere in mare. de insula pene ad ad insulā fec.

¶ Yronice. aī. hec ē fortitudo ei. q̄m ded' ei bel ds suus ad cuī culturam oīs cogebat.

¶ Ex responsione dn̄i intelligens propha. io. nabuch. cont' iudam l' diabolum cont' credentes ac

P

cipe potestatē
ut corripiat eos
ꝑ correctionem
ipse q̄ puniatur
in fine respondet
dn̄o blandientis
ꝛ penitentis affec
tu. dn̄e. nesciebā
nabuch. ł diabo
lum tantam in
mundo accepisse
potestatem. quoꝝ
uirib; nullus po
test resistere. sꝫ tn̄
int̄ eos: da nobis
mīa tua uiuere.

Sed ꝓpha. qđ
angli singloꝝ co
tidie uident faciē
patris. nec de dō:
aliqđ male sentit
sꝫ hūanam impa
tientiam in se ex
primit.

Aut. Redit ad ge
neralem q̄stionem
am cur dō ꝓuiden
te diabolꝰ in mun
do tm̄ dn̄etur. Cū
superiorib; sic iun
gitur. Noui dn̄e
q̄ te ꝓtegente n̄
morim̄. ꝛ ꝑ aduer
sarium. q̄si ꝑ car
nificem corripis
n̄ occidis. nec tibi
placet aliqđ iniu
sꝫ tn̄ inuenire n̄
possum causam.
cur inīus cayn

ut corripes fun
dasti eū. Mun
s quibꝫ mich in mundo placet.
di sꝫ oculi tui
ne uideas ma
lum et respi
cere ad iniqui
tatem n̄ pote
ris. q̄re n̄ res
picis sup ini
qua agentes
et taces deuo
rante impio.
iustiorem se.
et facies hoīes
q̄si pisces ma
ris. ꝛ q̄si reptile
n̄ habens ꝑn
cipem.

lupi sanguinē sitiunt. ꝛ ꝑda
desidant. ꝛ dum n̄ sꝑant. de
longe cito ueniunt. uolant
ut aquila. que int̄ sydā uult
ponere nidum. ꝛ festinat ad
predam. Ill's enī demonū
parcit. q̄ eos q̄d aspexint. urere
uolunt. ꝛ

Scio q̄ malū
n̄ libent' aspicis
nec potest q̄sq̄
de tua dubita
re iusticia. sꝫ tn̄
cur patis ab ip
so nabuch op
ꝑmi iustum
sīrt'. qui etsi nō
ex toto iustus. iu
stior ē oppmen
te. sicut pisces
ꝛ irrationabi
lia aīalia que
n̄ hn̄t ducem
subiacent ui
rib; fortioꝝ. sic
homo rationa
lis ad imaginē
tuā factus nō
ualet resistere
corporeis uiri
b; ydolatrum.

oggabit. q.
bare. ꝑnceps
demonum
deceptos ā
suis. hinc:
inde suscipi
et. q̄si hare
nam. ꝛ mul
tos qui po
tentes uide
bant'. cont'
eum exerce
re tyranni
dem eiciet
do obsessis.
subiciet si
bi ꝛ ridebit
ꝛ quicquid
munitum
ꝛ forte uide
bitur. inte
tur eū tere
cōportabit
ag. Inges
tis terrens opib; facile euer
tet munitionem. Post hanc
uictoriam cōmutabit' sp̄e. e.

ꝛ ꝑtransibit os eius usq; ad celum. q̄r dm̄ se
faciet. ꝛ ꝑ corruet ꝛ ruina eius ostendet q̄m fortis diui
nitas eius fuit. Audiens g̃ hec ꝓpha qđ tanti sic sit
destruend'. cum se ł eos ex quoꝝ ꝑsona ꝓpha loque
bat conquerens iustos ēē memorasset. ite blandiens
dicit. g̃ ne tu a ꝑncipio es dn̄e: qđ n̄ capim̄ a tanto
hoste: tue ē clementie. Tu enī dn̄e cōstruxisti eum q̄

7

carnificem et fortem fecisti, ut iste nullus prorsus ei possit resistere.

Sat. Diabolus qui cuncta vastat misit hamum, cui adhesit Adam, et ita traxit eum de paradiso suo reti, et cooperuit eum sagenis suis, id est variis fallaciis. Ideo letabitur esse aliud quam preceptum domini, et immolabit hamo, qui per ipsius sermo dirigitur intelligitur. Adhuc in principio constituitur, et reti suo, quia in ipso pingues hostias comprehendit, quia primum hominem peccatores constituit et plurima. Nam cum Adam et sancti de paradiso sunt eiecti, unde ibi eius electus est, et quia primum hominem decepit, universum genus humanum inficere non cessat.

Potest et de hereticis accipi qui perversa multiplicique doctrina quasi hamo et reti et sagenis multos pisces capiunt, et multa reptilia comprehendunt. Unde letabuntur sermonem suum, quo decipere et suadere potuerunt, quasi deum adorant colunt et polluunt, per quem sciunt a se tantas victimas interfectas, et tot potentes deceptos, quos pinguem partem et electas escas nominat. Ideo sicut bestie, que semel gustantes sanguinem semper sitiunt, expandunt rete, id est totum studium suum, ut plures inficiant.

Quia semel opulenta piscatione saturatus est et sua

iustum Abel occidit. Cur cetus non solum minores pisces, sed etiam Ionam prophetam devoravit. Nec dico aliquem in tuo conspectu iustum, sed tamen iustior est qui affligatur quam qui affligit. Debuisset ergo iustiori subici. Cum autem sis omnium dominus necesse est ut facias quod sine te fieri non potest.

(scilicet humanum genus) Totum in (scilicet diabolus scilicet nabuchodonosor) hamo sublevabit. (scilicet a paradiso) Traxit illud (scilicet varia et multiplici fallacia) in sagena sua et congregavit in rete suo. Super hoc (scilicet nabuchodonosor) letabitur et exultabit. Propterea immolabit sagene sue et sacrificabit reti suo, quia in (scilicet ydolo suo) ipsis incrassata est pars eius et cibus eius electus. Propter hoc ergo expandit sage-

Quia pisces nominaverat, metaphoram piscium servat, ut quomodo piscator mittit hamum, retem et sagenam, ut quod hamus non capit rete capiat, et quod rete evadit sagena latior circumdet, ita Babylonii humanum genus predam suam fecerunt.

Ydolo quod fecit in campo Duram et simulacro Beli, cui quasi grandi sagene immolabat pingues victimas, id est omnes gentes victas ad cultum eius cogens.

Opinione sua putabit enim se habere divitias, quando principes et reges subiugabit suo imperio, quas electas vocat.

C. ii.

Prime cau sationi res pondeat dñs aspiciat in gentibus 7 ui dete 7 ammi ramini 7 c. ad que ũba ppha q̃i ages pñam tem pauit questi onem dicens. Dñe dñs ms. s. m. 7 ñ. m. ñ mũ cum uenatione. 7 laudibus dei susceitat. cui di sunt oculi tui. ne uide. ma. 7 respi. ad iniq. ñ potes. Cũ ñ respi cis. su iniqua agen. 7 que ẽet deuorati o iusti in par tibus exeque batur. ut fie rent hoĩes q̃i pisces maris 7 c. Hec ẽ q̃ ex p pha ẽ 7 ppte rea se dubi tare dicit ut qd sibi re spondeat oĩbus dicat. Stabo inquit sup cu stodiam me am in subli mitate mee

nam suã. 7 sẽp interficere gẽs ñ parcet. Sup custodiam meã stabo. et figam gdum meum. 7 sup munitione. et contemplabor ut uideam qd dicat michi. et qd respondeam ad arguentẽ me. Et respondit m dñs et dixit. Scribe uisum. explana eu sup tabulas ut pcurrat qui legerit eu. Quia adhuc uisus pro

sagenã .i. suũ exercitũ repleuit. ñ cessat gẽs expugnare 7 iugulare.

Et sic uidebo. qd m p̃ sedam questionem respondeat dñs 7 p̃ qm michi respondit. et me corripuerit male fuisse questum. quid ei q̃ debeã respondere. uidebo.

Ut uideam. Eleganter describit humana patientia. quam hoĩs in disceptationibus. ut an q̃m uideant in quo respondẽ arguant. ad respondend pare mur. ñ q̃i exratione ẽ exten tione. Si eñi ratio ẽet: debu erat responsio expectari. 7 ui deri. utrum responde debent. an ɔsentire rõnabili locutiõi.

Adhuc loquitur ppha: adẽ dñs respondens ut scribat ppha apte in tabul. .i. in latis cor dibus audientium.

Manifeste de aduentu x̃ ppha est. Un. 7 pposita que stio soluit. qd donec ille ue niat. iniquitas dñabit in mundo. 7 iudicium ñ pueni et ad finem. Sz uetus nabuch capiet reti 7 sagena hoĩes q̃i pisciculos. 7 rationale aĩal q̃i reptile ñ hñs ducem.

Un. Tempore accepto ex audiui te. 7 in die salut. a. t. 7 c. Ubi uenit plenitudo temporis misit dñs filiũ s. constitutio.

[illegible]

Si lector si ardore uidende uisionis tardet venire qd tibi pmittit: ne despes; patient expecta qd pmitto tibi: quia veniens ueniet.

Apl. Ex fide mea uiuet. Sz notand qd ubicumq; alr scriptum e in hebraico. alr in. lxx. aplc utit his testimoniis. que a maliele doctore legis didicerat.

Att. Diabolus supbe credens se aliqd ee. s; nichil ducit ad finem. qr conatus 7 labor eius habebit interitum. q̄d admondum inferni 7 mortis n̄ saciat. occisis 7 oium gentium deceptione letat. 7 ad se ppls ogregat qui eum uidint eu missu in tartara: uidentes impletas in illo parabolas pphārum: o sono fletu dicent. ve diabolo qui mltiplicat. que n̄ pepit usq; quo. 7 aggruat c. usq; ad diem iudicii. 7 est increpatio. qd lutuosa opa pond penarum sibi aggruat. Hunc qd nō. re. e. u. m. e. l angli. quib; diabolus tradet ad penam. l hii ab eo tēptati agerent pnam ad xpm ouli. 7 suscitabunt la. t illi quos inebriaueras regnum tuum uastabunt. 7 spolia diuident spetie dom. qr iudaic pplm uestib; quas ei dederam spoliasti. 7 reliqui ppli qui regno tuo n̄ fue-

s eum finis rerum uenit: q̄ etiã

cul oe apparebit

ille ueniet. 7 pbabit uisio uera gr

in finem. 7 non

pletione rei

mentiet. Si mo

s o lector

ram fecerit: ex

pecta illu. qr ue

niens ueniet 7 n̄

s qntum ad se. qmuis t uidet tarp.

tardabit. Ecce q

incredulus e. 7 n̄

erit recta aĩa eius

s econt

in semetipso. Iu

rio. s qui mee pfessioni credit.

s fidelis hoc impetre

stus au ex sua fi

s h e ei pnnu fide. s interitum

de uiuet. Et q

modo uinum po

tantem decipit

sic erit supbus uir

s uoluntate suam ... nō

7 n̄ decorabit. qr

ducet ad finem.

dilatauit qi infern aĩam

s n̄ saciat occisis. s b; semp aua

suam. 7 ipse qi mors. 7 n̄ ad

rus eget.

impletur. et congregabit

s ut oms mundum ofundat errorem. s ut os suo depmat impio. s qi inanimata.

ad se os gs. 7 coaceruabit ad

pphie. ubi uideam qd seqtur. p ecũsione ppli 7 templi.

Illum uisum .i. uisionis impletionem.

Siquis. qr hec pmissio tardat non credit expledam. non habet rectam fidem in corde.

Dum potat placet 7 exhylarat. s; p illa leticia uitit in ruina.

Pmissio aduetu x. 7 ayrilio di his qui crediderint ostendit nabuch. decipiends supbia sua.

Nabuch magnum se credens l diabolus uel antixpc.

[illegible]

Cum ineb|atus uastati|one p̄pli di. 7|morti fero ca|lice ɔsopitus.

Potest etiā|noīe sup̄bi he|reticus appella|ri. cū simili|expositione|q̄ impietatē|exercent in|eccl̄a. Sȝ reliq̄|p̄pli .i. ecclasti|ci uiri eoꝝ erro|re n̄ decepti.|subito q̄si e gͣui|sompno exur|gent. 7 morde|bunt eos. 7 erunt|eis in p̄dam.

se oēs p̄plos. Nun|quid n̄ oēs isti su|per eum parabolā|sument. 7 loque|lam enigmatū|eius. Et dicet. Ve|ei qui multipli|cat n̄ sua. usq;|quo. et aggrauat|contra se densum|lutum. Nunq̄d n̄ repente|ɔsurgent qui mordeant te|7 suscitabunt lacerantes|te. Et eris in rapinam eis|q͛ tu spoliasti gēs multas.|spoliabunt te qui reliqui fu|erint de p̄plis. p̄pt sangui|nem 7 iniq̄tatem t͛re ciuita|tis 7 hoīum. 7 habitantiū|in ea. Ve qui ɔgregat aua

s qui non pep͛it. | s onere p̄dariū. q̄ | s̄m toꝝque se deprimens. | s elegant multiplicate diuitie | luto comparant. | s q̄ hoc. io. q̄ inn͛c̄d. | s par pari referent. | hoīs. s iude. | s p̄ mulitionis. s ierl̄m. | s qui auare intendit possidē regna.

rit subiecti. te spoliabit. q͛ san|guinem multarum gentium fu|disti. 7 in caput tuū redditur|7 impietas iudaice t͛re. 7 ciuitatis|ierl̄m. 7 habitatoris eius. qui dixer̄. Crucifige. cru. e.

P comparati|one illius qui|totum orbē|uastauat. cui spolia toti mun|di. n̄ sufficiunt. auaros deridebit.

Medi 7 p͛se qui babiloniū|imp̄ium destruentes. p̄rius mor|debant. p̄ea lacerabunt. quibus|erat nabuch. in rapinam. 7 ua|stator orbis spoliabit. a p̄pl̄is q̄|eius manū effugere potuerunt. 7|hoc fiet ei. p̄pter sanguinem|iude. 7 iniq̄tatem t͛re isrl̄. 7 to|tius populi iudeorum.

Possunt hec etiā de antixp̄o intel|ligi qui sup̄bus sedens in t̄eplo|dei. q̄ dixit. Sicut inferri. mul|tos occidit. 7 ad se ɔgregabit|in suū errorē ducens. Sȝ post|ea uidentes occisum sp̄u oris|xp̄i intelligent uera de eo erāt|predicta. 7 dicent oīa que secū|tur eād intelligentia. q̄m ex|posuim̄ sup diabolo. Spolia|bunt te oēs. qui reli. f. d. p. t. Re|lictos uocat scōs. qui antixp̄o|n̄ seruierīt a quib; spoliabit|p̄pt impietatē. q̄m exercuit|in uniuersam t͛ram 7 uastatio|nem ciuitatis eccl̄e. 7 p͛secuti|onē oīum qui habitauerīt in ea.

Aliter. Ad diabolum. l' antixp̄m|uel hereticum sermo dirigitur|est bona auaricia doctoris

[illegible marginal notes]

ecclastici. qui studioso labore plures sibi sep studet facere discipulos. S; ue illi: quia auare ogregat: domui sue. pusa ouenticula. qui etia pollicet sectatores suos secu possessuros regna celor. nec sensuros incendia gehenne. Ad ofsilium eor erit ofusio. 7 ignominia dom eor. cum finis eor ostenderit fuisse falsa pmissione. Hic pusul doctor qnto plures hbt in comitatu. tanto plus delinquit ot aiam suam. Denique lapides eccle e i. decepti ab eo: ostendent auariciam supbi. qd omis gs sua psuasione decepit. 7 lignum crucis dnice ad qm ouingunt. duo parietes loquetur doctrinam eor. Alt eni psuade n possunt: nisi crucis gl'am sue puersitati preferant.

Ve qui edificatis. Adhuc loquitur contra nabuch. qui ostruit menia babylonis. ruinis 7 mortib; multor pplor' un sequit uindicta a dno immissa.

Alt. Diabol' 7 antixt 7 heretici edificant ecclam inimici deceptor. 7 pparant urbe in iniquitate. i. ponendo in celum ossuum. S; nunqd est talis edificatio a dno. n. qr qsuis infinite gs in eor errore ducant. tn ita deficient. ut eccle multitudini opatari n possunt. S; t deficient 7 pudent. igne sui pncipis. uel

{t diuicias. s que e causa ruine} riciam malam {domui sue.} domui sue. ut sit in excelso {s ubi secure dormiat} nidus eius. 7 liberari se putat {s de potestate hostium.} de manu mali. {s supba 7 auara gentis cogitatio} Cogitasti ofusi{fine / s confusionem / t ignominiam}onem domui tue. cecidisti populos multos. et peccauit aia tua. Quia lapis de pariete clamabit. 7 lignu {s qd ad utrumque pariete int medio structe ponit} qd int iuncturas edificior e. respondebit. Ve qui e{s babylonem}dificat ciuitate in sanguinibus. 7 pparat urbem in iniquitate. {s 7 ppter hec mala talis uindicta.} Nunqd n hec st a dno exercituum. laborabt eni ppli in mt-

Adhuc sermo fit ad illum. qui n intelligit ogregatas diuicias. ee causam ruine dom. que zargunt supbie qd sicut auis in excelso ponat nidum. nec putat se uenture in manus hostium p auariciam 7 supbia.

In desidio alior occidendor seuiebas. 7 tanta crudelitate bachab es. ut si dici potest lapides ciuitatis. 7 ligna subuersor parietu tuam ferocitatem clament.

Ve a dno st hec que secunt. s. qd laborabt frustr ppli: cum babylon succendet.

[illegible marginal notes]

7 deficient p[ro]p[ter] chaldaice gentis.,

Sedechias sicut ait ebreus: a nabuchod cecatus in reblatha .i. antiochia. 7 ductus babylone quadam die in celebri conuiuio: accepit potionem. qua in fluxum uentris solueretur. 7 subito introductus ante ora epulantium. subito fluxu uentris pollutus est. Vnde comminatur deus ipsi nabuch. quod 7 ipsi bibitur sit huiusmodi potione. 7 omnia passurus que passus est sedechias.,

Adhuc inuehitur contra nabuch. quod oblitus se esse hominem alteri homini fel 7 amaritudinem propinauit.

Metaphora ebrij 7 bati nuditate.,

Sciendum hoc capitulum: ve quod potum d.a. 7 cetera in quibus dicitur: ve qui multiplicat non sua. 7 ve qui congregat auaritiam 7c. 7 ue qui edificat in sanguinibus 7c.

to igni. 7 gentes in uacuum 7 deficient (*scilicet cum combusta fuerit.*) Quia replebitur (*babylon 7 ierusalem*) terra. ut cognoscat (*confessa fuerit quibus poten[tia]*) (*...uirtutis dei*) gloriam domini. (*sicut aque alueum*) quasi aque operientes (*7 fundum maris tegunt*) mare. (*tegunt. sic gloria domini*)

Ve qui potum dat amico suo: (*uniuersa complebunt.*) mittens fel suum. 7 inebrians ut aspiciat nuditatem eius. (*qui tu o nabuch.*) Repletus (*calicem bibit.*) ignominia pro gloria. Bibe (*calicem dei.*) tu quoque 7

certe succendentur igne. que xpc uenit mittere in terram. 7 sic penitentibus 7 replebitur terra gloria dei. quam in omnibus terris ... eorum. sicut aque operientes mare. ut omnem amaritudinem quam diabolo plena terra bibebat operiant aque dei. ne amplius ualeant apparere.

Aliter. Hic amicus intelligitur 7 sedechias 7 quilibet homo malus nabuch. inebriatus ut sedechias 7 omnium captiuorum nabuch. uidet nuditatem .i. cunctos spoliatos 7 captiuos. 7 quondam gloriosos ad ignominiam seruitutis redactos.,

Aliter. Ve tibi diabole 7 antixpe 7 heretice. qui turbida doctrina inebrias deceptos. ut aspicias nudos a fide 7 bonis operibus 7 repletos ignominia eorum 7 malorum operum. qui prius erant gloriosi imagine dei. Sed o diabole 7 heretice. qui putas te habere aureum calicem. bibe 7 tu. de calice qui est in manu dei plenus mixto. 7 consopire .i. cessa a priori sententia. 7 ne putes stabilia ea in quibus prius stabas quia prius circumdabit te. c.d.d. uindicta a deo immissa. 7 uomitus i.l.g.t. gloriam quam interhauseras: cum ignominia euomes. 7 hic patieris. quia iniquitas libani .o.t. libanus. thus dicitur. per quod cultus dei intelligitur. quem recte colis dominum. Ideo confunderis. 7 uidebis ... eius fiat .i.p.

ꝛ uastitas. a. d. e. Cum uidis eos quos uastasti. ⁊ ad errorē detraxisti pati tormēta. ẽ ter reberis. De sanguinib; ho. ⁊ ini. ẽ. q nōiaui libanum ⁊ bestias. ne de brutis putes me loqui. manifeste ẽ dico pacieris penas ꝑpt̃ sanguinem hoīum. quos d̃o ꝑire fecisti. ⁊ exercuisti impietatē interra uiuentiū. ⁊ mansuetor. ⁊ in ciuitate eccl̃e dī. ⁊ multos in ea habitantes participes tue impietatis fecisti.

Supbia tua ⁊ euísio tēpli ⁊ rapina scuariȷ́ uastabit te. ⁊ hoc totum pacieris. q uastasti iudam subūtisti ⁊ tram ꝑmissionis. ⁊ ciuitatē ierl̃m ⁊ omīs habitatores eius,

Q̃d ꝑdest adorare sculptile. hoc īō dico. q sculpsit illud artificiose fictor suus. ⁊ q̃d ꝑdest adorare ꝯflatile. ⁊ ima. f. r. h īō. dico. q sꝑauit in figmento fictor eius.

Att. Sculptili ⁊ ꝯflatili comparant̃ dogmata ꝑūsa. que a fictorib; suis adorant̃. ⁊ sculptura que in lapide fit: in his dogmatib; intelligit̃. que stulticiam ꝑma fronte demonstr̃t. Conflatio que in metallꝭ. ubi uidet̃ ẽẽ aliqua tatio sapīe sclaris. q uelut quodam auro ita disciplinis phylosophor ⁊ splendore eloq̃ntie ẏdolum ꝯflatū ẽ. ñ ḡ ꝑderit figmentum fictori. q

ſ qui alios inebriasti.
ꝯsopire. circum
ſ uindicta po
dabit te calix
tentie dī. ſ que ab
dextere dn̄i. ⁊ uo
sorbueras egeres.
mitus ignomi
ſ de sublimi glã: ad
nie sup glam
ultima mala duceris.
tuā. q iniq̃tas
libani opiet te
⁊ uastitas aīali
ſ cum uidis inpenē
ciūm deterrebit
ẽe. ſ. r. p.
eos. De sangui
ſ iude
nib; hōis. ⁊ ini
ſ eccl̃e ut
q̃tate tr̃e. ⁊ ciui
ierl̃m.
tatis. ⁊ oīum ha
bitantiū in ea.
Quid ꝑdest scu
lptile. q sculp
sit illud fictor
suus: ꝯflatile
⁊ imaginē fal
sam. Quia sꝑa
uit in figm̄to

ſ iuxta hystoriā ⁊ iuxta anagogen cont̃ nabuch. ẽ diabolū. ẽ antix̃ ẽ hereticū posse eq̃ liter accipi,

Quia semel nominauit libanū sub eī trāslatiōe uictimas ⁊ sacrificia. ẽ multitudinem ꝑplor. que in ierl̃m int̃fecta ẽ. aīalib;. ẽ bestiis cōparat. dicēs. ⁊ uastitas aīalium opiet te,

Cont̃ ẏdolatras omīs ⁊ sꝑcialit̃ nabuch loquit̃. Admirans stulticiam regis. qui iussit auream statuam poni in cāpo duran. ⁊ fictor ꝯfidit: in simlacro q̃d fecit.

Scultile in lapidib;: ꝯflatile in metallꝭ,

Describit̃ errorē hūanus. qui aurum ⁊ argentū gēmas ⁊ siricū quib; oblita ẽ opta s̃c ẏdola ꝑ fulgore marie d̃os estimat. q̃b;

[illegible marginal annotations]

formam: sed uitam artifex dare non potest. Sed econtrario dominus in templo sancto suo. id est in filio. vel celo. vel anima iusti. vel in creatura toti mundi.

Vt. spe. i. uentura: enim apud hebreos utrumque significant. et tam ventura quam preterita. que ab sensibus remota sunt.

S. bonus qui etiam spiritus absolute ponitur. de spiritu sancto intelligitur.

Potest assidere simulacris spiritus immundus. sed in eis esse non potest.

Ier. Oratio cum cantico. qua orat aduentum christi: gaudet et laudat deum dominum tam mittentem patrem quam missum filium.

Ier. Domine audiui. historice audiui penas que diabolo et nabuchodonosor parasti. et sicut territus sum quod diabolus sic fodietur. sic pecora que permisisti im

fictor eius ut faceret simulacra muta. Ve qui dicit ligno expergiscere. surge. lapidi tacenti. Nunquid ipse docere poterit? Ecce iste quo opertus est auro et argento: et omnis spiritus non est in visceribus eius. Dominus autem in templo sancto suo. sileat a facie eius omnis terra.

Oratio abacuc prophete pro ignorantiis.

Domine audiui auditionem tuam et timui. Domine opus tuum in medio annorum

mutum et surdum simulacrum adoratorem non audit.

Aug. In numinis sordes hereticorum et figmentis diaboli. nulla est gratia spiritus sancti. Sed cum imagine diuinitatis et pulchritudine dogmatum preferre uideantur. nichil est in eis spirans et uitale.

Ier. Oratio abacuc pro ignorantibus. qui errant de iudiciis dei. temere dixerat. Vsque quo clamabo: et non exaudies. et quare non respicis super iniquitates gentes. et cetera. id est non se nec ex responsione dei intelligens. vel nabuch. vel diabolum. vel antichristum positum ad corripiendos qui agit penitentiam. et petit ueniam de hoc: quod ignorans fecit. vel orat: ut per aduentum christi libertor hominum qui pro ignorantiam est auferatur. et ablata umbra dari ueritatem. nec oratio est. qui de incertis: sed certa denunciatio prophetie. Alii pro spontaneis. qui propheta nulla necessitate: sed sponte peccauit: male sentiens de iudicio dei. vel qui sponte probat sponte credidisse in eum quem uenturum promittit.

Ier. Domine audiui auditionem tuam. timui. Domine consideraui opera tua et obstupui. In medio duorum animalium cognosceris.

Ier. Domine audiui: inscripturis sermonem tuum. auremque interiori et contemplatus sum opera ut ex creaturis intelligerem creatorem. et per ea obstupui

[illegible marginal annotations]

C. iii.

[illegible marginal annotations]

[illegible]

ABACVC

sensu hominis amissio in sanctam amentiam versus sum. ut ad mirationem turbatus in laudes tuas prorupi: dicens. In medio d. a. id est per filium et spiritum sanctum pater intelligitur. ut duo animalia duo cherubin que contra se respiciunt et in medio habent oraculum. vel duo seraphin. quorum alter ad alterum clamat misterium trinitatis. quorum unus missus: mundat labia prophete. Ignem veni mittere in terram et quid volo. nisi ut ardeat. sed simpliciter xpistus inter duos latrones agnitus est. animalium

Deus ab. au. agnitio dei patris venit his qui digni sunt

deis et gentibus. hic: inde: cum ei ingentibus. vel inter duo testamenta que vitalia spirant.

in pleno lumine. et agnitio sancti. id est filii dei de monte. i. et ei. patre qui est plenus virtutibus et omnia protegit et fovet alis. vel de sublimitate eloquii. umbrosi et densi multis testimoniis scripturarum. vel pharan. os videntis dicitur. et de sermone eruditi viri venit noticia filii. ut veniet. id est nascetur in bethleem. que sita est ad austrum. et qui ipse est qui legem dedit in syna. de pharan veniet. qui est locus vicinus monti syna.

Cornua pro regnis sepe ponuntur postquam miracula eius. vel choruscaciones meruerunt manus figentur in cornibus crucis,

vivifica illud.
scilicet cum venerit tempus impletionis ostendes vera que promisisti.
scilicet quod oravit: affirmat.
In medio annorum notum facies. cum iratus fueris misericordie recordaberis.
scilicet opus tuum. scilicet. scilicet in ara. crucis
scilicet voluntatem supplicia. iratus eris
scilicet comminatus ut terreas. scilicet qui
scilicet aliquem pereunt.
oblitus illum distulit.
Deus ab austro veniet et sanctus de monte pharan.
scilicet egyptum. vero. vel m.
scilicet umbroso et denso. alia littera
scilicet septuaginta. vel diapsalma.
Operuit celos gloria eius et laudis eius plena est terra.
scilicet quam admirabile est. vero. et. m. vero.
scilicet velociter currit sermo eius.
scilicet qui splendor quod est. qui sol in
Splendor eius ut lux erit. cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius. ante faci-
sicut radiavit. scilicet trophea crucis.
scilicet et qui. scilicet lux erit.
scilicet in ipsis cornibus.
scilicet ermanuit se usque ad mortem.

ple. et finito tempore reddes xpistum quod pollicitus es. si moriatur irritum. sed vivifica. id est imple. quod et de resurrectione potest accipi. ut mortuus pro nobis vivificetur.

Atheman quod interpretatur ab austro veniet quod a meridie. a filiis clare lucis.

Operuit. In adventu xpisti. omnia repleta sunt gloria. vel hymnus. Gloria in excelsis deo. et in terra pax hominibus bone voluntatis. et pacificans que in celo et que in terra.

Sela hebraice. Semper. septuaginta diapsalma. semper. id est ipse qui natus est in bethleem. qui dedit legem in syna: omnibus preteritis presentibus et futuris auctor est,

[illegible]

[illegible]

s destruet mortem. seo in
em eius ibit mors. Egre
cune fugat diabol9
dietur diabol9 ante pedes
s stabit 7 metiet. ab his dividet. gs assumet.
ei. stetit 7 mensus e terram.
s aglacie.
Aspexit 7 dissolvit gs. et
s indei.
ɔtriti st montes sc̄li. In
s qui ante adventum erat
curvati sunt
erecti. quor supbia nemo
colles mūdi
humiliare potat. s p pdica
ab itinerib;
tores.
eternitatis ei.
s dei. q eternitas p car
Pro iniquita
nem venit ad nos. t sep
tē vidi tento
ab initio mundi ad sc̄la
ria ethyopie
venit. p q̄d terr sup hos
turbabunt
incurvavit. s eos q̄ tabna
pelles terre
s
cula ethyopu. i. demonū.
madian. Nū
s seviat
quid in flu
minib; irat
es dn̄e. aut
in fluminib;
furor tuus ut
s t imper
in mari in

¶ Et ego longe an
vidi. q̄d turbabū
tur tentoria ethy
pye p iniquitate. 7
turbabunt pelle
t. tentoria t̄re ma
dian. 7 h fiet pro
mutatis flumini
b; vet test. t̄nsit
in novū. cui au
ditorib; 7 locis in
rubro mari. iam
n irasceris. t in
mari. i. in mun
do. tu dico qui as
cendis.

¶ Numq̄d hoc e
breuit dicere s
litteram. Sicut ior
danem. 7 mare ru
brum siccasti p
nob dimicans
n enī insensibi
lib; irat es. tan e
q̄ dirigas ɔdescen
dens. arcu q; cor
ripiens. salutem
das p xp̄o. 7 que
iurasti patrib; 7
tribub; expleb in

¶ Ibit mors. Id e egreunti de
bapo. occurret diabol9 7 sta
bit an pedes ei. qui temptet. xl.
dieb;.

¶ Stans salvator 7 oc̄lo suo
oīa metiens. gs dissipat. mō
tes 7 colles sc̄li ɔterit. t mon
tes sunt demones.

¶ Pro iniquitate t laborib;. q la
boravit de divitiis. t hono
rib; destruit hospiciū demonū.
qui e e debuerst di templum 7 h
trabant. q alti facti sep mor
tem. 7 iudiciū timent. Madi
an. i. ex iudicio. q metu iudi
cii iam cruciantur.

¶ Ethyopes tetri. q vescunt
carne draconis. demones st
quor tabnacl̄m fit. q cumq;
in hoc sc̄lo p̄p honores 7 di
vicias laborat. q s pessim ɔse
cut ē. tdit se luxurie 7 volu
ptatib; ut q̄s avaricia ɔgre
gavit. luxuria ɔsumat. Iste
p laborib; fit hospiciū demo
num. q̄ quin fuit ditatus
7 exaltat. te. ɔsc̄ia peccor sep
morte 7 iudiciū formidabit.
7 cruciat q s scit se meruisse
cotidiano pavore sustinebit.

¶ Numq̄d in flu. Ambigue
dictū simulat st flumina. 7
mare. irascit d's. 7 pcutit ea
Eloquentia hereticor flum e.
qui agunt omni vento doct
ne. 7 semp malicia fluctuant
mare st. sup quos imper fit.
ut sentiat eius adventum.
7 sciat quib; terminis ɔclu

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ABACVC

[illegible marginal annotations in a later cursive hand]

dat. inilt ihc. 7 ecclam suã sup huiusmodi mare collocat.

Sup equos. s. dñs l'eor. In his curribus residens: totum lustrat mundum. 7 intendit in arcum. 7 in interim emittit. ut qui in territus fuerit. n sentiat emissione. 7 hoc facit semp. Semp enim in seis armatus sedet. 7 discurrit in salute orb. 7 p hoc: diuides 7 dispges fluuios terre dimicantes adūsus tuum poplm. ut fluuios scindet terra ut in tre motu noui fontes emanent alii obturant. Ita p aduentu xpi orbe concusso. fontes qui s̄t obturati s̄t: apli manauert. Sicut uene corporis hnt sanguinem sic uene terrarũ aquas latentes: que concusse erũpunt. Sic terrarũ naturaliter hnt aquas. s. p concordiam latentes uerbo dñi concusse: erũpunt. Hi s̄t putei abraham. quos phylistei obstruũt.

Fluuios scin. t. Quia suscitauit dñs arcũ suũ. ut tribubus iuramta redderet. que locut' est. Consequent' dr̄: fluuios scin. t. aduersus poplm tuum dimicantes: diuides atq; dispges.

Impet' 7 plectio eorum cessauit. 7 te abyssus. i. inferi laudauert te. te etiã supi. i. angli qui plausu manuũ eleuatarum uictorem demonstrauerunt.

Sol 7 luna. Sol xps. 7 luna que pondere malorum errore tenebrarum opiebant. receperunt lumen suum.

Sagitte. leuiores. hasta minor.

Verba dñi que manifestiora s̄t reddant potum. flumina dicunt. sacramentis p funda: mare.

s. eq. t. dei. s. aplos s. quatuor euangliste t. intendens s. scripture te uelant s. ut sic reddes uirasinta tribubus patribus p missa. s. semp et diapsalma. s. fluuios manantibus. s. dcs. s. ad priam. s. potentes seculi te. s. sapientes s̄t abyssus. s. hi p quos illuxit xps. s. predicet. s. predicatorum.

dignatio tua. Quia ascēdis sup equos tuos: et quadrige tue saluatio. Suscitans suscitabis arcũ tuum: iuramenta tribubus que locutus est. Fluuios scindes terre: uiderunt te 7 doluert montes. gurges aquarum transiit. Dedit abyssus uocem suam: altitudo manus suas leuauit. Sol 7 luna steterunt in habitaculo suo: in luce sagittarum tu

sempiternum. Humanam sapientiã dissipabis 7 hoc uidebunt. 7 dolebunt supbi. Sed tn aplica doctrina tollit nomen tantum. In quid cont' leuantur. s. sol 7 luna xps 7 ecclesia.

Gurges aq. tn. sunt aque sempiterne. que fluunt de fontibus. illi s̄t breues que fluunt in mare. i. quarum finis pditio est. hee s̄t hereses. que ad temp' florent.

Sagitte s̄t pla

Sol 7 luna [illegible marginal annotation in a later cursive hand]

[illegible marginal notes, top margin] 140

7 ge di. hasta. eru
ditio.

De maiestate
t de cerimoniis
iudeor. 7 de tēplo
uīi: relinquet
uo. d. u. d.

Egressus. q ad te
ingdi si potāmt.

Denudasti. i. ab
scondita ei apta
fecisti. n ad bre
ue temp. s in p
petuum.

Denudasti. l. xx.
Suscitasti uin
ctā: usq; ad col
lum in fine. ut
deposito fori iu
go uincla capti
tis. lene iugum
subeant. in cur
ru x. hic cōpul
su. p sela: posue
runt in finem.

s ppli. s apli.
ibunt
arū, in splendo
s x. qui dr electa
re fulgurantis
sagitta. s in
haste tue. In
predicatione aptor. qui 7 fure
fremitu conculcabis terram.
re uisi sunt.
In furore obstu
pe facies gēs.
Egressus es in sa
lutem ppli tui.
in salutem cū
xpo tuo. Percus
sisti caput de
s mundo.
domo impii.
denudasti fū
s ut pbeant colla ecce. x.
damtū usq
s diminuendo.
s scep.
ad collū. Maledixisti sce
s regnis.
ptris ei capita bellator
ei. uenientib; ut turbo
s ita aū
ad dispgendum me. Ex
s subiectum
ultabunt uocantes paupē isit sibi
ultatio eor: sicut ei qui
q h in abscondito facerent. i. te ignorante
deuorat paupem in abs

Qui uindicab iniuriā. ter
rena regna calcab. 7 oīs gēs ad
mirari facies. q egressus es in
sat. p. t. 7 uenisti ad eos cū x
tuo. quo ueniente pcussisti
antixpm. in hoc sclo qd ē in
maligno. t ipsum diabolm
qui impietatis caput ē quē
eiecit de hospicio: ut ibi ha
bitet iusticia.,

Denudasti. f. fundamtum
t qd ē in aīa. allophili tram
obruerant. s egerēt terra: 7
optimū fundamtū nudatur
t ornat. ut alij ponunt. ut ap
pareat 7 suam claritatē recipi
at. 7 hoc in sempiternum.,

Sicut omis eccle 7 oīs uiri
caput ē: ita cunctor demonū.
qui in hoc sclo dimicant. ca
put ē beelzebup pnceps de
monior. 7 single eor turme
hn capita. 7 pncipes suos. ver
bi gra. Spc fornicationum
hnt ppositum suū. spc uane
glē: spc mdacij: spc infidelita
tis. hnt psides sue malicie. Sz
clemtissim ds ubi fuerat ca
put pessimū eo absciso: sepe
caput ponit optimū. Tradt
hebrei: reseph. demonis ē no

Ex. im
pii. Im
pius est
t nabu
ch. t oīs
aūsari
ppli di.
n solum

men. qui pncipa
tum tenet int ali
os. 7 ppt nimiā ue
locitatē. atq; indi
uersa discursum
auis. 7 uolatile nun
cupat. ipsumq; ēē.
qui in paradyso sub
figura serpentis

[illegible marginal notes, right margin]

mulieri sit locusta ex maledictione quia a deo condempnatur & accepisse nomen. Siquidem ioseph: repetans uentre in terra ut turbo ad dispergendum. i. ut euerterent isrl. & captiuarent. Ita autem exultant uorantes populum isrl. & captiuarent s. subiectum. qui hoc in abscondito facerent. i. te ignorante uenisti itaque ad prelium pro populo tuo. & quadrigas mittens in aquas. i. ingentes multas. fecisti eis uiam in luto. i. ut conculcent. & qui lutum calcatas eos.

scorpius. Sed capiti eius percussisti bellatorum qui uenerunt

In ossibus. Non solum in carne. sed in medullis ossium. & status putredine corporis. & uermibus scateat. ut cum pro peccatis sustinuero angustias omnis captiuitatis. requiescam cum abraham & ysaac & iacob & ceteris qui sunt populus dei attinent. hoc allegorice. ut sit allegoria. mutatio hystorie. quia aliquando hystoria ipsa metaphorice texitur. nec semper ei metaphora allegoriam sonat. Sed hystoriam autem in persona populi dicit. se libenter in captiuitate pati quelibet ut eo tempore quiescat. quo maledicent scorpius impii. & qui conculcabunt lutum. ut ps. cum sceris zorobabel. & ihu reuertatur in terram promissionis. Sed hoc non uult littera libri.

conditio. Uiam fecisti in mari equis tuis. in luto aquarum multarum. Audiui et conturbatus est uenter meus. a uoce contremuerunt labia mea. Ingrediatur putredo in ossibus meis. & subter me scateat. Ut requiescam in die tribulationis: et ascendam ad populum accinctum nostrum. Ficus enim non florebit. & non

Et ego per spiritum sanctum audiui que patientur equi & caro tremuit & ab hac uoce. Ingrediatur. Nec libenter patimur angustias omnes & a tua cominatione totis uisceribus tremimus. & non hoc solum. sed & ultro hoc appeto. Ingrediatur. Tribulationis. Quia te omnia auferente homo cum interit non sumet omnia. neque descendet cum eo gloria domus eius. Heus. Hoc uolo hic pati. & post ascendere ad p. a. quando ueniet dies tribulationis. & ceteris in angustia constitutis. Ego letabor in tua maiestate. Ut cum uenerit dies iudaice euersionis ego penitente populo electus sum.

P

erit germen in vineis.
salud pmittit, oīa que dixit dñs facienti. rali
mentietur opus olive. et
id facit.
arva n̄ afferent cibū.
Abscidetur de ovili pecus.
et n̄ erit armentū in p
sepibus. Ego
autē in dño
gaudebo:
et exultabo
in deo ihū
sḡ· saluād.
meo. Deus dñs
ñ forcia legis.
fortitudo
s ut calce sup
mea: et ponet
aspiā et ba. sint ceteros q
pedes meos
habent uirtutes celi ceter
qsi cervorū.
in: ponit me.
Et sup excel
sa mea de
ducet me
sc q pmi magone uictor.
victor in
sicut illos anglos canan
psalmis ca
triumphū ei. uicteria -
nentem.

Ego autē. Iudis p orbem dispsis dicit ppha ex psona credentiū. ȝ si de ɔsūmatio ne accipis sic di cetur. ut peussa egypto: ficulnea. vinea. oliva. capi. n̄ dabant fructum. et deficiebāt pecora. qr n̄ habebant cibos. et sic exultabat hic in fine mundi qn̄ refrigescet caritas. et nō dabit fructus opm. et iustus letus dicet. ego autē in dño. g. et reductus ad siūm cantabo trophe um. q in pncipio dixi. Clamabo et n̄ exaudies. qui de iusticia eī. et iudicio causatus sum: laudabo equitatem.

patem hoib.

et sociabo me. discipulis. x. ascendens montana. qr in monte eos docet. re lictis infulis turb. qr fic. ad qm venit x esuriens. i. ppls iudeor n̄ dat poma. et nō maledr. qr nec fert fructum. n̄ in secla seclor. ȝ usq in sclm. i. cū gēs intraverint. hec ē fic. p qua rogat oliua agricola. i. gabriel et michael. cui comissus ē ppls iudeor. q in passione pccat. da eis spacium pn̄ie. et noli subuertere. et si qd fecerint. s. suspensive: subaudit transferes. in altam uineā. i. ecclam. venit tcio: p legem. p pphas. p seipsum. p passione data pn̄a. xl. duob annis. qr n̄ fecit fructū: sub uersa ē. q n̄ ɔuisit. ad pplm gentiū tūslati s. ad quē ppha ascendit. vinea idem ē ppls. qui n̄ fecit fructū. ȝ spinas. n̄ iudiciū. ȝ clamorē dicens. crucifige. et n̄ hbms regem nisi cesarē. qui occidit p servos filiū. et nō. exterminavit eam ap de silua. Oliua. i. ppls. cui ramus fractis oleaster insertus. vl ficus spē. s. p pomor dulcedine. vinea x. qui dicit. ego sum vitis. Oliua pat. a quo oē lumē. In libro iudic. dixit ligna silvar venire ad has arbores. ut regnent sup se. quod numqm fit. ȝ ramnus impat eis. que ht spinas. et ignē ut uulneret. et ɔburat. Arua ierlm olim in montib; scil. nc campestris dr. que n̄ solum n̄ alit. rōnales. sed nec pecora nec boves que portāt iugum di. hec oīa auferuntur a pplo. qr iniq egit in dm. Si autē diem tribulationis de ɔsummati one accipis. oīa ad eos referes. q dicunt se ēē eccla dei. n̄ habentes opa. et ficus. vinea. oliva. i. tri

[illegible]

[illegible]

nitas. non affert eis fructum suum. et non solum non habent frumenta hominum. sed nec cibos pecorum et iumentorum et pro montibus inhabitant versantur.

Radunt hebrei: cuiuscumque pater aut avus ponatur in titulo: ipsos quoque prophetas fuisse. Unde et amos unum de duodecim prophetis qui dixit. non sum propheta nec filius prophete sed pastor caprarum: vellicans sicomina. patris nomen in titulo non habere. hoc si verum est: sophonias propheta. quasi nomine ut ita dicam prophetico et gloria maiorum suorum stirpe generatus est. Habuit enim patrem chusi: avum godoliam. proavum: amasiam: attavum: ezechiam et talem quadrigam ipse velut extremus auriga complevit. Nomen sophonie alii speculum. alii archanum domini transtulerunt. Sive ergo speculam sive absconditum domini interpretatur: utrumque prophete convenit. Dicitur enim ad ezechielem: fili hominis speculatorem domui israel te posui. Iste ergo propheta qui erat in specula et in sublimibus constitutus et noverat mysteria domini. filius erat chusi. quod interpretatur humilitas. habebat quoque avum godoliam qui dicitur magnitudo domini. et proavum amasiam. qui et ipse vertitur in sermonem domini. Attavum: ezechiam qui sonat fortitudo domini. De fortitudine itaque domini natus est sermo domini. et de sermone domini: nata est domini magnitudo. et de magnitudine domini: nata est humilitas. ut cum pervenerit aliquis ad perfectum dicat. quia non sum dignus vocari apostolus. et illud in psalmis. Domine non est exaltatum cor meum. neque elati sunt oculi mei. Iosiam regem iude: cuius temporibus sophonias prophetasse invenitur: deo pre omnibus regibus iude placuisse. hystoria quarti libri regum. et secundi paralypomenon demonstrat. Iosias simulacra: que pater suus amon. et avus manasses. in templo dei collocaverat. deiecta comminuisse monstratur. In quibus etiam serpentem eneum a moyse factum. cui errori inductus populus superstitione ydolorum detentus adminiserat. Idem custodisse pascha. et intermissa temporibus multis solus fertur. Iohannes: deus per prophetam temporibus memorati regis. que perventura erant ostendens gentibus quid lectione comprehensis affuturum iudicium. populo vero israel salutem. et civitati ierusalem restaurationem. certe temporis tribuenda: tertiu lectionis denuntiavit. [a]

[c] Prophetatur de eversione ierusalem et de captivitate iude. et beniamin per nabuchodonosor. que captivitas in defecto iosia visa est incepisse. quia filii eius et nepotes non tam regnasse credendi sunt. quam in ludibrio habiti. ab egyptio rege. et chaldeis et diversis casibus cruciati. et cum hec captivitas pro scelribus populi immineret. ne populus diceret. se per malos reges ad ydolatriam cogi: datur eis rex iustus. Quo zelante zelum domini. et populo in cultu ydolorum perseverante. iusta ire causa profertur a domino.

[d] In titulo generatio prophete. et tempus notatur. Inter nomina patrum ponitur etiam chusi. quod interpretatur ethyops meus. In quo notatur quod ille. qui quondam fuit ethyops: versus est in penitentiam. iuxta illud. Ethyopia preveniet manus dare deo. et recte sophonias quasi filius ethyopis. in sequentibus de penitentia scribit ethyopum. Trans flumina ethiopie inferent hostias michi, in diebus iosie. qui se levaverunt

Ubi [illegible] propheta Sophonie [illegible]

ad dominum. qui iosias dicitur elevatio domini. et fuit vir iustus. Similiter notandum quod hic non ponit reges israel sed reges iuda tantum. quia iam .x. tribus sub ezechia captivitate erant ab assyriis.

s. hoc est

VERBUM domini quod factum est ad

s. ethiops nis.

sophoniam filium chusi.

s. humilitas. s. magnitudo domini. s. sermo domini.

filii godolie. filii amasie.

s. fortitudo domini. s. elatio domini.

filii ezechie. in diebus iosie.

s. fidei.

filii amon regis iuda.

s. quia non ultra tribuum locum penitentie. sed a facie terre omnia.

Congregans congregabo

s. universum.

omnia a facie terre dicit dominus.

Congregans hominem et pecus.

congregans volatilia celi. et

pisces maris. et ruine impiorum erunt. et disperdam homines

a facie terre: dicit dominus.

Post ruinas impiorum et iniquorum ablationes. continet iudam et ierusalem. dominus loquitur. Iude autem et ierusalem: ben iamin in templo.

s. extensio manus gestum penitentiis ostendit.

Et extendam manum meam super iudam et super omnes habi-

Ad sophoniam. Speculam et archanum. Inspecta enim et in sublimi constitutus erat. sed illud: fili hominis speculatorem posuit te domui israel. et misteria dei noverat. unde: non faciet dominus quicquam nisi revelaverit prophetis suis.

Speculator sophonias et archanorum dei cognitor audivit clamorem a porta piscium. et ululatum a secunda. et contritionem a collibus. indicit et ululatum habitatoribus pile. quia conticuit omnis populus chanaan: disperierunt universi qui voluti erant argento.

Id est fides. Manasses post multa scelera et post captivitatem in babylone egit penitentiam. unde consecutus dei misericordiam et nomen margaritum fidei sue qua crediderat deo. filium suum vocavit amon.

Etiam bruta animalia sentient iram dei. et subversis urbibus et interfectis hominibus et solitudo erit et raritas bestiarum et volucrum. Et hoc ideo quia impiorum fuit nimia multitudo. ideo vastabitur. potest et de consumatione seculi accipi. quando et homines et pecora et universa deficient. et tollet iniquitas a facie terre.

Anagogice. Quando refrigescet caritas multorum et ita habundabit iniquitas. ut filius hominis veniens vix inveniat fidem in terra.

[illegible]

tunc ds perdet illos. qui uident sibi nom dni confiteri. et ecclam: que a pace nom habet. et auferet baal. qd inter in sublimioribus. i. tollet uanam gl'am que uersat in eccla. et noia eor qui solo noie dici epi. et prbi glant. et q' adorant. s. t. mi. c. qui eleuant contra sciam di. quicqd in mundo geritur ad ortum et occasus stellar referentes. et eos qui adorant dnm. et melcon. qui duob dnis simul uolunt placere deo et mundo. Qui pdito rege deo. hnt regem mundum et hoiem. et eos qui p mala opa declinant a dno. et n requirunt eum p pnam.

Mor. Perdam et ierlm sed interpretationem potest accipi aia cuiq. a qua aufert dns oia predicta. t' in consumatione seculi. t' in fine cuiq. cum uidet dm confiteri. et sensum pacis habuisse. De tali ierlm disperdet dns oem supbiam. et falsos cultus in dm. et uarios errores dogmatum. et mundo deo parite seruientem. et p cotidiana peccata. a uisione a dno. et neglectu in dm.

Tropol. Omne temp ad comparatione eternitatis: breue est. t' exitus singlor cito ueniet. dicit g. timeant omis: ne irata dei facies: puniat eos. t' in exitu cuiq. t' in comuni iudicio. et si iusti uolueritis ee: n e uob timendum. q pparauit dns et inueteri test. figurales hostias ad remedium. et in nouo: sanguine xpi. mundatorem omium. p que saluant et iustificant et sctificant. a dno uocati ab eterno. t' p san

t' tares.

tantes ierlm.

s. auferam.

et disperdam

de loco hoc

reliquias

s. ydolum s. domor.

baal. et noia

s. qui fuerit auctores ydola

edituor cum

tre. s. illos destruam

cum sacerdotibus

qui quondam sacerdotes

et eos

dni. n simul dnm et ydola

qui adorant

colunt. s. solem

super tecta militia celi.

s. lunam et cetera astra.

et adorant et iurant in dno.

s. simul.

s. ydolo amonitarum.

et iurant in melcon. Et qui

s. illos etiam destruam

auertunt de post tergum

dni. et qui n quesierunt

dnm. nec inuestigauerunt

Et lxx. timete. sab imminente iudicio. t' captiuitate. s. q pe est captiuitas ppheta sub iosia. s. captiuitatis ulcionis.

eum. Silete a facie dni

di. q iuxta e dies dni.

dni statua baal posuerit. et in eod sctuario ydola simul. et dni uenerati st. n ydolor cultores n sacerdotes s editouos et phanaticos appellat.

Cultores baal qui pauci de cede hostium remanserant.

Auertunt de p. d. Qui relinquentes cultum dei imitant in melcon et adorant miliciam.

Nam ppheta captiuitate cunctis impat silentium incutiens maiorem timorem et ueniente ipsi captiuitatis.

Quia

[illegible]

Post dictum quod sanctificavit babylonios ultionis peccantium populum vindicantes dei iniuriam.

s. sub titulo ierlin.

Quia preparavit dominus hostiam

s. ut sibi immolentur quos dedicavit ad mortem. qui verbo

sanctificavit vocatos suos. Et

s. via michi placet. s. captivitatis iudaice ejus

erit in die illa hostie domini

totius populi immolandi est. s. qui mane bibebant sicera

visitabo super principes et

ceteram. s. vel omnes de regia stirpe et pre filios iosie.

super filios regis. et super omnes

s. qui peculium dei venerati sunt ydola.

qui induti sunt veste pe

s. superbos. qui quodam fastu et dignitate

grina. et visitabo omnem qui

tis supercilio gradus templi et levitarum limen ascendit.

arroganter ingreditur

s. lxx. qui sunt in vestibulis. id est qui egressi sunt de ecclesia per peccata.

ditur super limen

s. solum

in die illa. Qui

ydolorum cultu. sed etiam omni genere iniquitatis et dolo ad decipiendos subiectos implent domum dei.

complent domum domini sui

iniquitate et dolo. Et erit in

s. quam exercitu manu domini super ierlin hostilis exercitus

die illa dicit

eam vallaverit.

dominus. vox clamoris:

s. propter clamorem dicentium.

a porta pis

sanguis eius super nos et super filios nostros. circumdata est a romanis ierlin. cuius captivitatis typus precesserat per

cium et ululatus

a secunda et contritio

Iuxta hebraicam veritatem. Qui insiliunt limen. quod hystorice sic dicitur. Primam illos qui iuxta librum regnorum non calcant limen ydolorum super stationibus servientes.

Vel in fine mundi. id est a prima porta piscium luget. quam summi non servaverit baptismum. A secunda. quam non egerit penitentiam de peccatis et cetera. Frangentur quam humiliari noluerit. per has duas portas intratur et reditur ad ecclesiam.

Prima porta omnium quam aperiuntur ad accipiendum dominum. In iudicio quoque cum aperientur libri. to

Mystice. Visitabit dominus in diem hostie filii sui super pontifices iudeorum et super regiam domum. quisque ad illud tempus fuerit reges de david. Sed per hanc hostiam defecerunt. qui induti sunt veste peregrina. qui recesserunt a protectione et indumento dei. errore suo operti. Possunt hec de die iudicii accipi quo puniet dominus principes qui lac comedunt. nec salutem gregis curant et iactant se esse filios regis christi et qui induti sunt non christo sed indumento vetusti hominis. et per hec eiecerunt se de ecclesia. traditi sathane et hi qui sceleribus contaminant ecclesiam. Moraliter. Possunt etiam hec de anima cuiusque intelligi. cuius sensus et cogitatio debet esse hospicium regis dei. que induunt se vestimentis diversorum viciorum et implent templum corporis sui iniquitate et dolo.

Porta piscium vocatur: que ducit diospolim et ioppen. et vicinior est mari. A secunda. Signat portam secundi muri. In eodem climate a collibus de monte syon et excelsiori parte urbis. qua ab hostibus occupata. facilior descensus erit ad primam. Multa ad babyloniorum tempora hec referunt.

[illegible]

SOPHONIAS

Descripto clamore qui erat in superiori parte urbis. supponit et de valle syloe. que comparat pile .i. vasi in quo tunduntur frumenta. quod de porta piscium et de secunda et de collibus proveniens exercitus confundet inferiora loca. Chanaan: vocat populum iudeorum. unde: semen chanaan et non iuda.

Alii. Tempore iudicii scrutabitur deus cum lucerna ecclesiam suam et puniet contemptores mandatorum suorum. qui quasi cum ratione se peccare dicentes. blasphemant dominum. quod nec premia. nec penas possit reddere. et illius necessitate depressis: apponat lucernam sermonis sui et testimonii. qua omnia vicia in medium proferet.

Interpretatio. Captivitatis per babylonios vel romanos. quoniam nullum peccatum eorum qui legem dei dimiserunt impunitum manebit. non remanebit absconditum nec in cloacis. nec in speluncis. nec in sepulchris. in quibus reges et sacerdotes se timore mortis abscondent.

Alii. In die iudicii vel morte cuiusque quod male erigebatur contra dominum vastabitur ut censet a malo opere membra quibus prius si bene utebantur: et domos etiam quas edificabant in sanguine destituentur. ut sicut in lepra domo sed in bene edificata habitare

nabuch. magna a collibus. Ululate habitatores pile. Conticuit omnis populus chanaan. Disperierunt omnes involuti argento. Et erit in tempore illo scrutabor ierusalem in lucernis. et visitabo super viros defixos in fecibus suis. Qui dicunt in cordibus suis. Non faciet bene dominus et non faciet male. Et erit fortitudo eorum in direptionem. et domus eorum in desertum.

(interlinear) qui tantas habent divitias. ut etiam prebent se indutos et septos. — confidentes in viribus suis — que sunt fecibus comparanda vel peccatis. — tollunt deo providentiam. quod nec bonis bona. nec malis mala possit reddere. sed omnia casu reguntur. — Si quis latronis vel furis vel pirate — fortitudinem diripit dum infirmos reddit: prodest illis sua infirmitas. — multas

ta in vago antique scelerum gerebat ebrietatis ante oculos eorum. Post clamorem huius porte. sequitur ululatus secunde .i. aurium. In his duobus sensibus maxime peccat homo. et punitur videns et audiens totum ordinem suorum malorum. hoc terrore conteretur quicquid in homine fuerat excelsum.

Vocantur ad planctum qui in ima scelerum suorum sunt demersi. zabuli. Ad dicitur: conticuit omnis populus chanaan. significat in die iudicii cessaturam blasphemiam eorum qui in te lii.po.o.su. Chanaan commotio. hoc nomine vocantur iudei. quorum pedes numquam fixi sunt super petram.

In utroque captivitate exercitus videor cesus domus diruta: ag: unde vastate. et cum dicent ad prophetas quod vos criminamini post longum tempus.

7

[illegible]

P.

eueniet. de insueta plaga: eos percutit.

Iere. Dies ultricis captiuitatis et amara. quia ad amaritudinem domini prouocauerant. et non solum imbecilles. sed fortissimi uiri deprimentur. et qui iudicium dei respuerunt. et tenebris obuoluentur. et qui noluerunt sollempnium dierum audire tubas. audient tubas bellantium. de exercitio munitarum ciuitatum et excelsorum angulorum. uidere plus oculis quam scriptis potest cognosci.,

simmachus

et edificabunt domos. et non habitabunt. et plantabunt

aliter et non habitabunt

sodomorum

uineas. et non bibent uinum earum. Juxta est dies domini magnus.

sed cui nichil potest resistere.

Vox diei domini amara tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa. dies tribulationis et angustie. dies calamitatis et miserie. dies tenebrarum et caliginis. dies nebule et turbinis. dies tube et clangoris super ciuitates munitas. et super angulos excelsos.

subito uir parua sed uestigia ruinarum

sapientes erunt et eam domini sustinuit

Et tribulabo homines.

mala uerbi ... magnitudine ... ignorabunt quid agant.

et ambulabunt ut ceci. quia domino peccauerunt. et effundetur sanguis eorum sicut humus.

... fundendo sanguine peccatorum ... et ... ex ... sanguis eorum fundetur in tota regione.

tur. et qui plantabunt uineam sodomorum non di. id est non bibent uinum earum ut inebrientur cum ioseph in meridie. his ypocrite est dies domini ad comparationem eternitatis. uel quia mors uniuscuiusque consummationem mundi facit.

In consummatione seculi. uel in exitu cuiusque dies domini erit amara. his qui male forte fuerunt. cum etiam iusti pigne saluentur. dies miserie. cum dicent. ve uobis. quia miseri sumus. Dies tenebrarum. quia eos qui lucem oderunt: tenebre consequentur. dies nebule et cetera. ueniet super eos tempestas dei et nouissima tuba dei terrebit eos. Super ciuitates. quas muniuerunt multitudine peccatorum et super angulos. id est prauasa opera et erepta: erit ira dei. vnde: et arguuntur pharisei quia adorant in angulis platearum. uia dei que arta est declinantes. et tortuosos angulos sectantes.

In fine seculi. uel cuiusque tribulabuntur. qui ut homines uixerunt ut homines mortui sunt et qui perdiderunt lumen uirtutum. ibunt ut ceci. non inuenientes locum patrie. qui peccauerunt domino. dum relinquentes iusticiam et alias uirtutes que dei sunt. et iniusticiam et alia uitia secuti sunt. Effundetur. id est per sanguinem accipitur uitalitas. que uege

tatur. et sustentatur. et vivit homo. quam qui effundit. vel per scandalum. vel per falsa doctrina. in iudicio effundetur ab eo. et cogetur amittere. quod sibi videbatur vitale. Vel dicitur manifestum videretur sinon in resurrectione sanguis est quando diceret effundendus. In consummatione generali vel speciali sanguis qui effusus est clamabit ad dominum. et apparebit in medio. et opera sanguinum. et terrena sicut pulvis iacebunt et stercora. Et in illo die quo divites cogunt ex necessitate divitias amittere. per eas liberari non poterunt quia omnia terrena zelo dei devorabuntur.

Alii. Multitudini credentium dicitur. Convenite in ecclesiam. sociamini caritate et pace. o gens que non placetis deo. cum disciplina et mandata eius vobis non placeant. Sed agite penitentiam. antequam ex perceptione dei veniat dies iudicii. in quo erit malis quasi pulvis transiens quo tempore non erit tempus penitendi. sed recipiendi quod deus iratus intulerit. Possunt etiam a patri hec. unicuique de seculo transeunti.

Antequam impleatur quod est probatum antequam preceptum dei prepareret sibi diem. in quo effectus precepti sequitur. qui tam facile veniet. sicut pulvis pertransiens.

Vide clementiam dei post comminationem provocat ad penitentiam ne faciat quod comminatum est.

et insepulta sup faciem terre.
ET CORPORA EORUM
ita vilia ut pulvis.
SICUT STERCORA
SED ET ARGENTUM
EORUM ET AURUM EORUM
NON POTERIT LIBERARE EOS IN DIE
IRE DOMINI. IN IGNE ZELI EIUS
DEVORABITUR
OMNIS TERRA. QUIA
CONSUMMATIONEM
CUM FESTINATIONE FACIET CUNCTIS HABITANTIBUS TERRAM. *in* CONVENITE *unum locum omnia nomina* CONGREGAMINI *voluntate eadem volutate complati.* GENS NON *quia non digna dei amore.* AMABILIS PRIUSQUAM PARIAT IUSSIO QUASI PULVEREM TRANSEUNTEM DIEM

Divites quia magna tristitiam congregaverit divitias. per eas non poterunt liberari. quia ignis zeli dei succensus contra eos. totam terram devoravit nec longum tempus in medio. quia post xl. ii. annos facta est consummatio. non solum ierusalem. sed cunctis iudeam terra habitantibus.

Amor. domini ex zelo punit deus. ostendit se amare humanam animam vilis enim amaret non eam zelaret nec in similitudine mariti. peccatum eius ulciscetur.

Qui se totos terrenitati dederint nec sunt advene et peregrini in mundo.

Post descriptionem malorum futurorum in ultima captivitate provocat populum ad penitentiam.

C. ii. [illegible marginal annotation in later cursive hand]

[illegible marginal annotation in later cursive hand at foot of page, four lines]

antequam inveniat super vos
ira furoris domini.
Querite dominum
omnes mansueti
terre qui iudi
cium eius estis
operati. Queri
te iustum. queri
te mansuetum
si quomodo abscon
damini in die
furoris domini
quia gaza dest
ructa erit. et
ascalon in de
sertum. azotum
in meridie ei
cient. et accaron
eradicabitur.
Ve qui habi
tatis funiculum

Quos custodes meorum preceptorum qui ad mei imitationem in mundo humiliati estis qui iudicium dei in mansione operati estis. querite iustum. cui pater dedit omne iudicium. querite mansuetum. ut quod in vestra mansuetudine minus est ab eo qui est fons mansuetudinis impleatur.

Hoc ideo dico. ut aliquis positis vitare vos mansueti captivitatem que per nabuchodonosor et per romanos inferenda est iudeis que tanta erit etiam potentissimas urbes phylistinorum nobiscum opprimat.

Predicta vastitate .iiii. magnarum urbium palestine ad ipsam provinciam generaliter sermo dirigitur et predicit.

Querant mansueti ecclesie dominum. ut in consummatione mundi et exitus uniuscuiusque pregantur contra iram dei. quia diversi mali diversis penis punientur. hoc dicit. Gaza. quod dicitur fortitudo eius. id est omnes qui de fortitudine corporis gloriantur in die ire dei redigentur. Ascalon id est ponderata. et ignis homicida in ira dei mensuram sui sceleris sentiet. et qui exarsit ad effundendum sanguinem. non dirripietur ut gaza. sed in solitudine redacta: ignibus gehenne usque ad pulverem cremabitur. et azotus id est ignis generationis. scilicet qui ardent libidine et incendio generationis. non occulto iudicio. sed in meridie quo sancti plenam recipient claritatem. In tenebras pcientur. et accaron id est sterilitas et eradicatio. scilicet qui fructum non ferunt sed prava doctrina plurimos eradicant: ipsi quoque eradicabuntur.

Tropologice. Ut in consummatione mundi et cotidie fit per ecclesiasticos viros convocatio dei ad illos corrigendos qui cum debent habitare in iudea id est in tra confessionis malunt habitare in mari et fluctibus seculi et immundi. et diruit etiam terra chanaan semper in motu et phylistei cadentes potione. hos dispdidit deus de priori habitatione. ut regio que prius continebit gentem perditam incipiat esse ovile pecorum et iudas id est vera confessio: habitet in funiculo maris. et cum mundi vespa aducetur: de multis uo

[Marginal and interlinear glosses in small cursive hand, largely illegible: "multiplices ... / ... mansueti ... / querite ... / quod ab eo ... / Quos custodes ..." ; interlinear: "ut" "non furto. sed magis" "festa luce ad captivitatem" "ebent. quod sustinebit quod" "vocabulo sonat. Increpatio cum eradi catio." "quanto prior posse" "tio iuxta mare extendit." ; lower margin: "... quam vero duntaxat ... quia certi ... principalis ..."]

catis: pauci electi. qui nunc reliqui uocantur. de domo iuda. pascent eos. qui prius in mari pascebantur. et qui prius erant in ascalone. id est in quibus prius manebat cruor interfectorum. Ascalon enim ignis homicida dicitur. et hoc ideo quia deus uisitabit populum suum et eos qui facile sophismatibus hereticorum decipiebantur ad uniuersitatis cognitionem reductos: faciet inimicorum uictores.

In tantam uenies uastitatem que letabaris in euersione iudee ut omnes urbes tue munitissime in ouilia pastorum sint.

Auditum per filios amon et moab. iudei uel heretici notantur. et ipsi enim uidentur esse de progenie abrahe et effugisse incendium sodome et gomorre et habitare in segor parua. Sed quia generatio eorum in tenebris est et filii loth. id est a deo declinantes. et de incestis nuptiis. ideo: filiis iude. id est ueris confessoribus insultantes super possessiones eorum suos terminos cupiunt magnificare. Confidentes enim in sophismatum subtilitate. ecclesiasticam rusticitatem contempnunt. qui indignam suis mysteriis. quasi qui idola sibi confinxerunt. Ideo. ipsi erunt sicut sodoma et gomorra. uidentur quidem in hoc: quod gentiles non sunt: de sodomis exisse. Sed quia blasphemant: in sodomam relabuntur. et sicut spine uiciorum ariditate incendio preparate. Sed etiam multiplicitate errorum aceruus salis infatuati. Que uero

maris: (perditioni dedita) gens per(ditorum). (comminatio) Verbum domini super uos (quod terra phylistinorum chanaan terra sit: nulli dubium) chanaan terra phylistinorum et disperdam te. ita ut non sit inhabitator. Et erit funiculus maris requies pastorum (matutina regio posses-) et caule pecorum. Et erit funiculus (sio eorum qui de captiuitate babylonis reuertentur: per cap-) eius qui remanserit de (tiuitatem. de duabus tribubus. greges pecorum.) domo iuda ibi pascentur. (quidam nobiles et superbe.) in domibus ascalonis. ad (post meridiem pastores faciunt greges suos accubare. et hoc ideo.) uesperum requiescent. quia (iudeos.) uisitauit eos dominus deus eorum et (sub zorobabel. sub quo etiam templum et ciuitas restituta) auertet captiuitatem eorum.

(erat. uel fecit.) Audiui obprobrium moab (que tunc tempore clarus dicitur: filius ciuitatis.) et blasphemias (que urbs clarabile secunda post bost-) filiorum amon (ram phyladelphya dicitur.) que exprobrauerunt populo meo. et populo meo

eis. uel e: in aduentu babyloniorum quia etiam illi qui iuxta mare habitant tollentur per eas.

Post comminationem que facta est contra phylistiim: nunc aduersus moab et filios amon prophetia texitur. eo quod uincti babylonis uastauerit sceuiarum dicit et subiugato populo israel: deum blasphemauerint. Nabuchodonosor enim subruta ni-

dea. circumiacentes quos urbes quasi que opposuit. et qui putabant se iudeam habere subiectam habuere desertam. Sublocia quidem dum adhuc staret templum. dirigitur prophetia contra insultatores ut mala que inde populi dei: ceterarum gentium malo alleuiarentur.

Destructionem regni eorum significat. que a chaldeis subiisse post ea sub antiocho et ptolomeis tandem romanis perpetuo iure seruierunt.

Horribilis. Non terreat hec horror. que si fundet sanguinem superborum et blasphemantium. hoc attenuabit ydola ut qui prius in errore dei beneficia non senserant de ipsis necessitate sciant ydola nil prodesse. et sic adorent eum etiam omnes remotissime insule gentium.

Sed et si iudei in terra eorum dilatati

et magnificati

uel terminos suos

sunt super terminos

sed aut me blasphemant. super se ipsi sunt irati quia uiui eorum

eorum. Propterea

quia possum implere quod cogitauit eum alii mortui.

uiuo ego dicit

minor. Sed quam populo meo patior iniuriam.

dominus exercituum

deus israel. Quia

Ut faciam

moab ut so

Sodoma.

doma erit. et

Habitare

filii amon quasi

quod sunt urbes moabitarum et filiorum

gomorra. Sic

amon.

citas spinarum

et aceruus salis

et desertum usque

in eternum. Re

liquie populi mei

diripient il

los. Residuum gentis mee possidebit eos. hoc enim eis eueniet pro superbia sua. quia blasphemauerunt et magnificati sunt super populum domini exercituum. Hor-

terram ecclesie uoluerunt possidere. in eternum erunt destitute.

Quotiens sodoma et gomorra et egyptus et damascus notatur non de his dicit prophetia quas olim certum. sed de aliis spiritualibus quibus sermo prophetie comminatur.

Vastatam quid sunt urbes moabitarum et filiorum amon hoc non possunt dicere iudei quod super eos deciderit pluuie sulphuris. hoc quod redacte sunt in fauillam et cinerem. Sed iudei quando in historia artantur. solent ad tempus sui messie refugere.

Allegorice. Magna clementia dei. Contempnitur blasphematur. terminum eius predantur. Ipse econtra mittit reliquias populi sui et in possessionem suam traducit dispergens omnia dogmata eorum. quibus destructis omnes gentes conuertentur ad dominum et adorabunt quem nesciebant unusquisque in loco suo.

Vatt. Ethyopes sunt: qui in uicia sunt demersi. qui etiam possunt ad meliora conuerti. ut nullus desperet de salute qui penitere uoluerit. Unde et moyses ethyopissam duxit uxorem. Comminatur autem sermo propheticus hiis qui in uiciis permanentes tenebrarum colorem nolunt abluere. quod interficiendi sunt illo gladio. quo uertitur ad custodiendam uiam ligni uite. hec comminatio sunt: ut timentes penas peniteant. Unde in sequentibus dicit ultra flumina ethyopie: filii supplices mei deferent munus michi. Extendet etiam dominus manum inferentem supplicia. ut aquilo. i. frigidi et duri. sentiant penas. Perdet etiam assur. i. diabolum arguentem atque conuincentem. Suggerit enim peccata et postea coarguit peccatores. quia est princeps assyriorum et habet metropolim niniuen. Perdito autem principe mundi etiam niniue. i. mundus cum suo principe in solitudinem redigetur et nullus inserabit. erit. sed omnes ad ruinam eius sibilabunt et mouebunt manus.

Vonocrotalorum duo sunt genera. aliud aliud solitudinis.

Vatt. hodie frustra quidam se iactant esse despeciosa: sed factis negant in quibus uiciorum greges habitant. et alia uentri ser

ribilis dominus super eos: et attenuabit omnes deos terre. et adorabunt eum uir de loco suo omnes insule gentium. Sed et uos ethyopes interfecti gladio meo eritis. et extendet manum suam super aquilonem et perdet assur: et ponet speciosam in solitudinem. et in inuium et quasi desertum. et accubabunt in medio eius omnes bestie greges gentium. et onocrotalus et hericius

Non solum super iudeos gentes sed ethyopes et assyrios et niniue que speciosa dicitur in tempore uenturi messie: ponent in solitudinem. et ibi accubabunt omnes bestie terre.

Duo superiora capitula et hoc totum refert iudei ad aduentum xpi sui que putant uenturum. ut extruat ierusalem et liberet populum suum de manu gentium a quibus nunc tenentur.

Vatt. Si quis per niniuen ecclesiam accipiat de ultimis temporibus hec dici intelligat quando regnante antixpo redigenda est in solitudinem et tradenda bestiis et passura que propheta describit quando erunt homines se amantes et cetera.

Vel demones et uarias uolueres intelligit. que solent in desertis urbibus morari.

[illegible marginal annotations]

Si quis querat quomodo ista hystoriam ad tempora nabuch. hec prophetia referat et chronicis etiam nuncupatis et assyriis quibus medi ipsi nichil fecerunt. legat hystorias et inveniet assyrios quoque et ethiopes medis subiectos et ambisiis regnum et persis potentiam et omnia que deinceps secuta sunt.

Ut vere in deserta urbe habitabunt bestie. vel per bestias varie nationes significantur.

Que deum dulcem misereri volentem in amaritudinem tibi convertis et punire cogis.

Sermo contra Ierusalem dirigitur que quondam columba. pro ea se peccans et captivitatibus tradita. rursusque

lacunaris. in liminibus eius morabuntur. Vox cantantis in fenestra. et corvus in superliminari. quoniam attenuabo robur eius. Hec est civitas gloriosa habitans in confidentia. que dicebat in corde suo. Ego sum. et extra me non est alia amplius. Quomodo facta est in desertum cubile bestie. Omnis qui transit per eam sibilabit. et movebit manum suam. Ve provocatrix et redempta civitas columba

(interlinear: vel tedulus; sicut; demones vel varias volucres intellige; que solent in desertis urbibus morari; vel loquax immunda; sicut; quomodo quondam videor ad babylonem; hec refert; a deo; solum simplex)

mentia. et bestie que corda eorum comedant. et honocrotalus. vel cameleontes. qui habebant varios colores. i. diversis vitiis intentes. et hericius spinosum animal habitant in cordibus eorum. Corvus etiam immunda avis. in fenestra. i. in corporeis sensibus ut semper audiat et loquitur mala. hec ideo omnia patientur. quia cum sint dediti malis operibus. promittunt sibi beatitudinem et alios despiciunt. ideo fiunt cubile bestiarum. ut ubi prius habitabat pater et filius et spiritus sanctus et angeli ministrorum modo habeant demones locum. et angeli prius manentes vel custodes transeuntes mirabuntur et stupebunt. nec sustentabunt ruentes. sed levabunt manum removendo a sustentatione eorum.

Omnis qui transit per eam. de diabolo et angelis eius: hec possunt accipi. qui vastaverunt vineam: que de egypto translata fuerat. Transeunt quoque per eam: que templum dei fuerat et esse desiit. et serpens sibilando venena sue malicie in ea evomit. et manum. i. opera movet. unde salomon. mors et vita in manibus lingue. i. in operibus.

Ve. Ecclesia civitas est redempta sanguine christi. et columba propter simplicitatem et mititudinem credentium. cui fit comminatio. quia peccat

§ C.iii.

[illegible marginal annotations]

SOPHONIAS

citer egit in dominum. nec voluit audire legem dei nec susci pere templum dei disciplinam nec confisa est in domino. quia noluit appropinquare ad eum bene operando. dum deo et seculo se posse servare credit. Cuius principes dum deserviunt in subiectos magis leones quam pastores vocandi sunt. Iudices etiam sicut lupi occidentes. semper in vespa tenebrarum manentes nec respicientes ad ortum solis qui in nocte nemine vidente preparant possessiones ecclesie: ut non habeant pauperes quod comedant in mane veræ lucis. quia nec parvi ibi relinquebant egentibus. prophete etiam id est magistri qui debent alios docere de scripturis. sunt vesani in fide. et qui infideles dum fidem quam astruunt. factis destruunt. Sacerdotes etiam qui sanguinem domini populis dividunt. impie agunt in legem christi. putantes in amministratione eucharistie non esse requirendam vitam sacerdotum sed tantum solempnem orationem: de quibus dicitur. Sacerdos in quo cumque fuit macula. non accedet oblationem offerre domino. et cum hec mala sint in ecclesia. dominus clemens in hoc: quod non recedit ab ecclesia. et iustus in hoc quod reddit unicuique iuxta merita cum post noctem huius seculi mane advenerit. dabit in luce iudicium. et non abscondetur vel ipse vel iudicium eius. Et cum exigit a singulis commissam pecuniam: non iniquus aget. sed sup

non audivit vocem et non suscepit disciplinam. In domino non est confisa. ad deum suum non appropinquavit. principes eius in medio eius quasi leones rugientes. Iudices eius lupi vespe. non relinquebant in mane. prophete eius vesani. viri infideles. Sacerdotes eius polluerunt sanctum iniuste egerunt contra legem. Dominus iustus in medio eius non faciet iniquitatem. mane. mane. iudicium suum dabit in luce. et non abscondetur. Nescivit autem iniquus confusionem disperdidi gentes et dis

ad domino redempta.

Post generalem increpationem describit etiam vitia prelatorum

In loco sancto commisere sacrilegium. et cum facerent contra legem victimas offerebant.

Quia illi iniuste fecerunt: dominus non erit iniustus retribuendo pessime urbi: que meruit.

Et hoc faciet deus ut impia civitas convertatur

ad melius. sed iniquus iniquitatem non cognovit confusionem. nec intellexit illatas plagas: ut ageret penitentiam.

Postea vindicavit te de gentibus et destruxi imperium eorum. ut que me per plagas non sentiebas. saltem per beneficia scires.

a cathedris.

dissipati sunt anguli eorum. Desertas feci vias eorum dum non est qui transeat. Desolate sunt civitates eorum non remanente viro. nec ullo habitatore. Dixi. at tamen timebis me. suscipies me disciplinam. et non peribit habitaculum eius. propter omnia in quibus visitavi eam. Verumtamen diluculo surgentes corruperunt omnes cogitationes suas. Quapropter expecta me dicit dominus in die resurrectionis mee in

vos principes destruet. et de cathedris deiciet. et dissipabuntur anguli. id est tortuose cogitationes in quibus pharisei latitant. contempto angulari lapide. Deserte etiam fiunt vie. iuxta illud. Iterum prior peribit. ne ambulent in superbia et pravitate. et urbes eorum male edificate destruentur. ne habeant malos habitatores. Hec omnia comminatus sum o ecclesia ut susciperes disciplinam. ex toto non periret eas.

Aliter. disperdidi o iudea omnes civitates tuas et omnes pagos et subiectos et tribus et cuncta oppida. et tanta fuit hominum vastitas ut non esset qui habitaret in tuis urbibus.

Et postquam hoc feci: misi prophetas meos ad penitentiam provocans. et dixi o ierusalem. feci quod hec. sed feci ut timeres me ut susciperes disciplinam. ne periret pro scelere tuo habitaculum.

Sed econtra habitatores ierusalem qui grandi industria et contritione diluculo surrexerunt in festinatione qua ad me redire debuerant opere demonstrarunt. quod mente male conceperant.

Iudei dicunt in adventu Christi quem expectant omnibus gentibus congregatis et effuso super eos furore dei igne zeli eius terram devorandam. sicut ante edificationem turris omnes una lingua loquebantur: ita omnibus conversis

Aliter. Expecta me ut paratus dicas. paratum cor meum deus et cetera. Possunt autem hec de primo adventu legi: quando demone calcato et omni errore sublato. terrenis etiam operibus destructis. omnibus linguis apostoli locuti sunt quando post vitia et peccata deus in nobis resurgere visus est. quando etiam omnes gentes congre-

[illegible]

SOPHONIAS.

gant ad fidem. et timore dei acce-
dunt igne dei. quo igne devo-
rant in illis omnia terrena opera
et restituitur omnibus una lingua.
ut unusquisque deposito suo erro-
re ad antiquum eloquium confessio-
nis dei revitatur. ut uno ore in-
vocent dominum confitendo: quod dominus
Ihesus in gloria est dei patris. in cuius
nomine flectitur omne genu. ce. et t. et
infer. Possunt hec et de secundo ad-
ventu dici. quando pudicicia plen-
itus sancti ecclesia expectante adven-
tum sponsi gentes congregabuntur
ad iudicium. et reges colligentur
in locum supplicii et tunc effun-
detur furor dei. punientis omnia
mala ubi potentes potenter
tormenta sustinebunt. et qui
minus peccavit. cito veniam
meretur. unde subdit. In igne
zeli mei d. vora. o. t. Qua gen-
tibus ad iudicium congregatis et regi-
bus ad supplicia. consumetur in
toto orbe. quicquid terrenum
est et ad opera carnis pertinet. ut
in salvandis omnibus vepribus
et spinis combustis. unusquisque
illorum ad antiquum eloquium con-
fessionis dei revertatur in se-
cula seculorum laudans dominum. et con-
iuncto studio serviant ei as-
sidue in templo eius.

futurum. quia iudici-
um meum ut c-
ad fidem.
ongregem gentes
et colligam reg-
qui divino ardore consumentur.
na. et effundam super eos in-
dignationem meam omnem
iram furoris mei. In ig-
ne enim zeli mei devora-
bitur omnis terra. Quia tunc
reddam populis meis labi-
um electum ut invocent
omnes in nomine domini. et
simul ... in differenti labore ...
serviant ei humero uno.
... subiunt iugo.
Ultra flumina
Quia regina saba venit audi-
ethyopie. inde
re sapientiam salomonis.
supplices mei
filii dispersorum
de ethyopia per
meorum deferent
veniet ...
munus michi.
cum multitudo gentium crediderit.
In die illa non con-
odio.
funderis super

ad cultum veri
dei: quia locuti
sunt hebraice
et toto orbe
domino servierunt.

Principes pravorum
dogmatum

Cum reddi-
to labio elec-
to: quia invoca-
verint nomen
domini. et porta-
verint iugum
eius. tunc o filia
id est synagoga
quondam filia
quando toto or-
be dispersa. li-
cet in iudea
sit de ethyopi-
a id est populo gen-
tilium in die
illa cum cre-
diderit mul-

Iudei. Reddito labio electo
omnis nigredo anime et teter color
et venenum draconis quo
tincti erant: relinquetur. et in
fluminibus ethyopie. magis-
tri pravorum dogmatum quibus
ante irrigabantur derelictis
dispersi ... munera offerent.

[illegible]

titudo genti
um deferent
in uictime
et uero legife
ro nubet ethy
opissa. et tunc
etiam tu non con
funderis pe
nitus sup er
roribus tuis.

cunctis adinuen
s. yarabatis
tionib; tuis qb;
eligendo. dei filium crucifige.
preuaricata es
s. recesseram
in me. quia tunc aufe
s. quid.
ram de medio
s. scribas. phariseos. sacerdotes.
tui. magniloquos superbie
s. superbire.
tue. et non adicies exaltari am
plius in monte sancto meo. Et
s. xpm.
derelinquam in medio tui
s. homines illiteratos et piscatores.
populum pauperem et egenum
et sperabunt in nomine domini
s. fidei.
reliquie israel. Non facient
s. in xpo ueritatem crede
iniquitatem. nec loquen
s. quia scient omnes
tur mendacium. et non inue
mendacium igitur a diabolo esse.
nietur in ore eorum lingua do
s. dicentes. dominus regit me et nichil mihi deerit. in loco pascue ibi
losa. Quoniam ipsi pascentur. et
me col. *s. fide credentium. inueniens*
accubabunt. et non erit qui
te superbia hereticorum *uel persecutor.*
exterreat. Hec dicit dominus.
Lauda filia sy
s. dimissa iniquitate.
on. iubila filia
s. redempta a domino.
israel. letare. et ex

Lauda. Iudi
cium xpo suo ue
tiro hec omnia
sibi reprimit
tunt. que cum

In die qua lumen xpi fuit exor
tum dicetur singulis. non confunderis
sup cunctis adinuentionibus. et cogita
tionibus. id est pessimissimus quibus
operabaris contra dominum et tolletur
superbia que erigebatur contra
dominum et contra montem sanctum eius. id est xpm.
et pro superbis relinquetur populus hu
milis qui nichil cogitet quod deo
displiceat. Et nota quod in con
summatione seculi omnia nomina dig
nitatum tollentur. et unus grex
humilis sub mansueto pasto
re manebit. tunc reliquie israel non
negabunt dominum. nec loquentur
mendacium. id est ineptas fabulas.
et non inuenietur in ore eorum. id est de xpo.
per eius loquente qui est ueritas. Quoniam
ipsi pascentur in uno ouili. id est in
ecclesia accubabunt. et non erit qui ex
terrebit eos nabuchodonosor. id est diaboli
impetus.

Non multitudo que clama
uit crucifige. non optimates. non
pontifices.

Hec de primo aduentu intel
liguntur. sed iudei in fine fingunt
se habitaturos ierusalem. et more pecorum
herbis uirentibus pascendos. et
cunctis gentibus deletis et sibi
subiectis non posse esse que eos
terreat.

Ecclesia uel quelibet anima in
spelunca constituta. letatur in
iquitates a se sublatas et se re
demptam ab eo qui omnia
redemit.

Quoniam ipsi pa
scentur et cetera. In libro ethiopica
doctrina et accubabunt
...

[illegible]

SOPHONIAS

Postq̄m dixit iudicium meum ut cōggem gēs. 7 suposuit etiā de ethyopia uenturos ad fidem: reliq̄as etiā isrl' credituras 7 saluandas tūc agit de generali cōsumatione mundi.

Possit hec scdo aduentui accipi. s; cum in aggeo. 7 zacharia. 7 sophonia. simil' ꝓphia sit. 7 math. ꝓphiam zacharie in p̄mo aduentu completā ēē testet' quā dixit: Exulta satis filia syon. iubila filia isrl' ierl'm. Ecce rex. t. ue. t. m. 7 h. 7 s. ordine ueritatis ductum n̄ fictum spare. sed factum.

s. reddet t' leticiā q̄m pdidisti.

Nugas. Sciant in hebreo eand' ēē uocem. 7 ió. sicut est in hebreo hic ponit'. ut appareat in hebreā linguā ēē matrem oīum linguaꝝ.

Hoc putant iudei sibi in aduentu x̄ fini 7 putant oēs gēs interficiendas ēē a dn̄o que afflixerīt isrl'. 7 synagogā saluandam. 7 que libellum repudij accepit colligendam. 7 ponendos eos in laudem 7 in omi terra: in qua fuerant ante captiui 7 cōfusi. 7 hoc fore cum ierl'm redificata fuerat. 7 templū. 7 omīs ordo cerimoniaꝝ restitutus. 7 ió n̄ agunt pn̄iam.

s. n̄ tm̄ uoce. — nos cum xp̄o iam noscum consecuti.

ulta in omi corde

s. cum dictū est. pace .m. ierlm. uob. pace

filia ierl'm. Abstu

meam do uob. s. n̄ iam iudicans s; saluans.

s. in fine auferet. s. dampnationem. s. a te.

lit dn̄s iudiciū tuū. auertit

s. demones. s. ad eum

inimicos tuos. Rex isrl'. dn̄s

uenient. 7 mansionem a. e. f. s. q2 pōa tīnsierunt.

s. in re. n̄ in spe. s. n̄ solas uniuersas cogitab; s. fa

in medio tui n̄ timeb malū

ciet. s. libere. q2

ultra. In die illa dicet' ierl'm

est mat'. leoꝝ. s. amplius. s. n̄ faciās ult°. qd' ꝑ

noli timere syon. n̄ dissolua

dissoluas penitendo. s. opa. s. q2

tur manus tua. Dn̄s d's tu

s. cui nemo potest resistere.

us in medio tui fortis. ipse sal

s. gaudiū enī dn̄i ē fortitudo nr̄a.

uabit. gaudebit sup te in le

s. n̄ inferens penam ꝑ peccato. s. n̄ tuo merito. s. ha

ticia. silebit in dilectione tu

bita de te. s. accipiet laudē a te. q2 pinguissimā hostiam

a. exultabit sup te in laude.

t' gaudebit te ēē laudabilem. s. peccando.

s. nunc uos. s. ipse dico dicens.

Nugas qui a lege recesserant

s. ad te redintegro statu. s. ad te ꝑtinebant sed pdestina

congregabo. q2 ex te erant.

tionem. super eis. de uri perditis. s. teos. q2

ut n̄ habeas obpbrium. Ecce

tibi pr'us impetrabant dampnabo. s. demones. t' hoies.

ego interficiam qui afflixerīt

s. in fine.

te in tēpore illo. 7 saluabo

s. olim auia dei. s. ecclam. s. in tēp

claudicantem. 7 eam que eiec

s. opinione. s. suscipiam in fine. ‖ Videt nos d's

tationib;. s. in laude. 7 nomi eoꝝ magnificetur.

ta fuerat cōggabo. et ponam

[marginal note, illegible cursive] ... palmis daui ...

repellere. reicere. quando relinquit temptationi.
eos in laudem. et in nomen.
s. uiri. bis s. quos aliquando habitum
in omni terra confusionis eorum.
in derisum. s. quando suscipiet electa.
In tempore illo: quo adducam
uos. in tempore quo congregabo
s. statuit deus mathleus
uos. Dabo enim uos in nomen
suis cum consulidit coronari.
et in laudem cunctis populis terre. cum
s. in patriam.
conuertero captiuitatem uestram:
s. spiritualibus et carnalibus. s. non dubie sed in spe. s. mirr.
coram oculis uestris dicit dominus.

EXPLICIT SOPHONIAS.

– nec murum. qui ly prope scit lia
nec amat a iacob. sed rachel
succedente: negligitur:

Quin Cernent captiuitatem
eorum: pro qua in hoc seculo: duro
fuerant imperio subiugati:
reduci in ierusalem celestem.
seque resurgere in confusione
eternam.

Qui in mundo miseriis
et uinculis carnis tenebantur.
uidere. cum conuerterit dominus
captiuitatem plebis sue.

PROLOGUS IN AGGEO PROPHETA.

Ieremias propheta ob causam pueri sedechie regis. in hystoria libri secundi paralypomenon
indicatur. qui fidem promissam nabuchodonosor regi chaldeorum non seruauerat. populum israel
refert cum memorato rege israel. expugnata ierusalem. captiuum babyloniam fuis-
se perductum. Sed cum memoratus populus multis temporibus sacerdotibus seruiendo. etiam
effusionem sanguinis innocentium se grauiter impiasset. uolens quoque deus gene-
rationem uniuersam eiusdem populi. ob causas memoratas penitus deprimere. lxx. annorum
captiuitatem: eundem populum in terra chaldeorum statuit sustinere. hac ratione:
ut completo uicio. nouus populus immunis a memoratis peccatis. ad renouatio-
nem ierusalem perueniret. Sexagesimo itaque secundo anno regno chaldeorum subuerso:
cui adhuc octo anni ad regnandum restabant. ad etiam. vi. uisio danielis ostendit.
propter causam sacrilegii. que in ead(em) uisione continetur. fuisset extinctum. Darius
qui medis imperabat. ut. vii. uisio danielis ostendit. memoratorum regno successit.
Cuius primo anno regni. ut. x. uisio danielis ostendit: supputatis annis. daniel uidens ap-
propinquare tempus reuersionis. que per ieremiam fuerat promissa. orans tam pro se quam pro populo.
eandem promissionem postulabat impleri a deo. Cui per gabrielem angelum in eadem
uisione iuxta preces eius uniuersa est completa: dicens edixit. Iam moriente supra-
dicto rege medorum. et succedente in regno cyro rege persarum. promissione dei com-
pleta: per eundem regem populum israel in ierusalem reductum. hystoria libri secundi paralypomenon
et initium hesdre confirmant. Cumque a populo israel. zorobabel memoratis templum dei edificari
cepisset. mortuo cyro rege: ac regnante dario rege persarum: qui memorato suc-
cesserat. uicine gentis ciuitatis ierusalem. ut idem hesdras refert: restauratio-
nem templi et ciuitatis. resistendo: impedire ceperunt. Qua itaque ratione destitit
populus israel: restaurationem supradicti templi domini. nec dum iuxta promissionem

[illegible marginal annotations]

AGGEUS

conclusam esse credebant. Propter quod in secundo anno regni memorati darii regis persarum: aggeus propheta: a domino missus ad zorobabel qui de tribu iuda erat et iesum filium iosedech: summum sacerdotem ammonet. ut credant completo numero annorum tempus restaurationis ierusalem aduenisse. hoc etiam addito: ne incredulitatem populi uellent imitari. de quo dominus dixit per eum. populus hic dicit: nondum uenit tempus: ut edificetur domus domini. Omnia autem que textu huius prophetie continentur reuisionem populi. edificationem templi. renouationem ciuitatis. obseruantiam sacerdotalem. et interitum regnorum exterorum significant.

Cum cyrus rex persarum: occiso balthasar occupasset regnum babylonicum: cum dario patruo suo. rege medorum primo regni sui anno. remisit in ierusalem circiter. l. milia iudeorum. quibus prefecit zorobabel et iesum filium iosedech. et precepit: ut reedificarent templum domini. Illi autem extructo altari: fundamenta templi iecerunt. Sed interea mortuo cyro: artaxerses illi succedens mandauit gentibus que erant circa ierusalem ne templum reedificari permitterent. Remansit itaque: opus imperfectum: usque ad annum secundum darii istarum persis. hoc anno: aggeus et zacharias prophete. non timentes regis edictum: nec inimicicias circumiacentium populorum hortati sunt zorobabel: et populum qui cum eo erat ut reedificarent templum. quia iam erat completum. quo ieremias prophetauerat. templum esse reedificandum. zorobabel autem et populus magis obedierunt prophetis hortantibus: quam regi. ~~prophetis~~ populis prohibentibus.

Darius interpretatur generationes et significat amatorem coitus et carnalis generationis. Congrue ergo tempore darii: hec uisio cernitur prophete. quia reuersus de captiuitate: nondum extruxerat templum. nec habebat gloriam pristine ierusalem. sed habitabitabat in domibus concauis et depressis. merito etiam cernitur in anno secundo. quia binarius immundus est numerus. qui primus discedens ab unigenitate unitatis. princeps est totius alteritatis. unde in genesi. Non dicitur post consummationem operum secunde diei. quod additur post consummationem operum aliorum dierum. Et uidit deus quod esset bonum. Mensis etiam sextus congruit. quia hic mensis non habet aliquas sollempnitates diei: sicut septimus. sed similis est: sex dierum quibus factus est mundus. in quo laboratur: et panis cum sudore comeditur. Sed quia altare iam erat extructum. in una die fit uerbum ut populus deserens fanum darii. et sextum mensem reuertatur ad unitatem dei.

Item. Aggeus festiuus et letus. qui seminauit in lacrimis: ut in gaudio metere. destructum templum reedificat. dominumque patrem inducit loquentem: adhuc unum modicumque: et ego commouebo celum et terram: et mare et aridam. et mouebo omnes gentes. et desideratus ueniet cunctis gentibus.

Aggeus sollempnis. in cuius manu fit sermo domini. Sic omnis qui festa celebrat festa domini: in azimis sinceritatis: potest recipere sermonem domini. Non fit ad eos sermo dei. qui occiderunt

[illegible]

sermonem .i. filium dei. qui manu sua operem plene fecit sanguine.

Inspirat deus per prophetam bona opera habentem. ut per eum doceatur populi princeps.

Iudaicis ducibus; unius christi signatur. rex et pontifex.

Iosedech iustus dominus .i. deus pater: cuius filius .i. ihesus .i. salvator ad cuius comparationem: omnes sacerdotes: inmundi inveniuntur.

Qui captivi tenentur extra ierusalem: differunt edificare templum domini. et dicunt nondum venit tempus domus. edificandi.

Omne tempus quo in valle .i. in miseriis et fluxu seculi habitare eligimus. quo nichil reputatur: et non invenit in nobis deus ubi caput reclinet.

P.

In anno secundo darii regis. in mense sexto in die una mensis

(supplices querentes ad quem veniret et a quo rem doceretur)

factum est verbum domini in manu aggei prophete. ad zorobabel filium

(qui natus est in babylone. et princeps in mundi ... babylone.) (qui de tribu)

salathiel ducem

(petrat david. qui de tribu sacerdotali.)

iuda. et ad ihesum filium iosedech. sacerdotem magnum dicens. Hec ait dominus exercituum:

(sive zorobabel sive ihesus)

dicens. populus iste

(populus dicit qui sub dario nondum magis servitutis recusat.)

dicit. nondum venit tempus domus domini edificande. Et factum est verbum domini in manu aggei prophete dicens. Numquid tempus

Zorobabel: typus est salvatoris qui destructum patri tabernaculum edificat. tam de reliquiis iudeorum quam de multitudine gentium. zo. iste. rob. magister. babel .i. babylonis .i. iste magister babylonis. qui natus in babylone. de babylone reducit populum in terram promissionis. de qua fuerant abducti captivi. vel zorobabel fluxus expositus. hic est fluxus ihesu. qui nobis de largissimo fonte expositus est ad bibendum. unde ipse ait. si quis sitit. ve. a. m. et b. hec fonte accipimus pro ysal petitionibus. unde zorobabel: filius est salathiel. quod interpretatur petitio dei.

Mor. Cum aliquis per vicium egressus de ecclesia disponit reedificare templum dei in se. et tamen de die in diem protrahit. de eo potest dici. iste dicit. nondum est tempus edificande domus dei. sed omne tempus edificationis est congruum. nec posse hostes impedire eum: quod ocius ad dominum clamaverit.

In eadem die qua supra rursum videtur hec visio. et proficientibus prophete operibus prophetie quod dona

[illegible]

[illegible]

[illegible]

AGGEUS

succresceunt. et habito paulisper silentio. quid cogitata domini sit responsio.

Mystice. Qui de babylone reversi sunt et edificationem domini distulerunt: dicentes. Nondum est tempus edificandi. nec captivi sunt. nec plene liberi. sed velut in medio positi: seminant et parum metunt. Quia si inter multa peccata aliqua iusta opera faciunt non est deus iniustus. ut propter multa mala paucorum bonorum obliviscatur. sed faciet eum metere: et in horrea congregare. quod in bona terra seminavit. Qui penitus nichil operatur. nil comedit. sed fame perit. Qui vero seminat multa. et infert pauca: parum comedet. non in saturitate. Sanctus vero usque ad sacietatem comedit.

Qui habet pallium. i. occultam scientiam misteriorum dei: sensibus vero bis exteriorum. si sunt ferventes spiritu amittere calorem dilectionis. et pati frigus. Qui vero non adeo fervet: habet quidem pallium sensuum. et operum suorum. sed non calefit. nec totus cooperitur. Qui vero propter asperam paupertatem non habet pallium. quia non ex multiplicata iniquitate caritas in eo refrigescit. ideo frigore perit.

Mystice. Postquam posita sunt corda super vias. precipitur ascendere in montem. i. alti

Ergo ne tempus est ut vos habitetis in domibus in valle positis et mea domus que in monte est deserta erit: ut ut habitetis in domibus laqueatis. i. ornatis et deliciosis scalptorum pluviis et imbribus omnibus patebunt.

Uobis est ut habitetis in domibus (lyx. ornatis) laqueatis. et domus (absque maiestate) ista deserta. (in precepta mea opus vertit. cui non est lex) Et nunc hec dicit dominus exercituum. (que hucusque per diversa vicia distrahebant) Ponite corda vestra super vias vestras. (in memoriam reducite quod fecistis et que passi) Seminastis multum. et (in horrea. omnium recepistis quam) intulistis parum. (seminastis. quam parvos) comedistis: et non estis saciati. (fructus habuistis) bibistis: et non estis (exhilarati) inebriati. (habuistis pallium) Operuistis (sed quod non repelleret frigus nec servaret calorem) vos: et non estis calefacti. et qui mercedes congregavit: misit eas in sacculum pertusum. (id est unde ad id quod prius fuit. ieiun hortatur) hec dicit dominus exercituum. Ponite corda vestra

Michi sive silentio: et recogitatione faciatis. sed lux divine legis luceat ante pedes vestros.

Necesse dicat voluntarium fuisse ieiunium.

Non ideo venit fames quod agricola cessaverit ab agricultura.

Qui operatur bona. querens remunerationem dignam sunt et bona bonis adiungere. non desistit. mittit mercedem in saccum non pertusum. Qui vero bona in eius sequentibus sordidat: in saccum pertusum congregat.

Sicut est negociatione. vel mercennaria manu mercedes congregavit. ille pecunie ita defluunt ac si mitterent in saccum pertusum.

Considerate

cuncta que geritis: et uelut negligentes studium domus uestre habuistis. ascendite in montem. ubi sunt ligna que non comburantur. sed ad opera domus mee proficiant. et ut hec libentius agatis. scitote quod in his michi placebitis.

Mentiuntur hebrei solatium ligna ad ogregandum fuisse necia. stantibus muris templi post incendium.

Ecce aliud incomodum. quod contigit differentibus edificationem. cum iam tempore messis putarent se tenere frumenta in manibus: uacuos et ulmos sine fructu congregabant. et illud tantillum quod superat inferebant in domum. sed diuinitus exsufflabat. id est ad nichilum redigebat. quia folliculi uacui et frumentum mortuum farinam non habebat.

Non solum celi non dant pluuiam. sed nec noc

super uias uestras. Ascendite in montem. portate ligna. et edificate domum. et acceptabilis mihi erit. et glorificabor dicit dominus. Respexistis ad amplius. et ecce factum est minus. et intulistis in domum. et exsufflaui illud. Quam ob causam dicit dominus exercituum. quia domus mea deserta est. et uos festinatis unusquisque in domum suam. Propter hoc super uos prohibiti sunt celi ne darent rorem.

per hec mala contingunt uobis. (interlinear)
et uos habitatis (interlinear)
unusquisque in domum suam. (interlinear)

tudinem diuini sermonis ut ex eo pendamus nobis ligna. id est testimonia. et uaria uirtutum genera ad edificandam in nobis domum sapientie ut deo placeat. et glorificetur in nobis.

Sepe multa bona de messis sperantur. quorum doctrina et conuersatio bona uidetur. sed ubi tempus messium uenerit. id est cum tempus docendi habuerint. et exemplo uite alios instruendi oportunitatem acceperint. sed paruum uel nichil in eis est inuentum. et surrepente paulatim negligentia hoc paruum quod uidebantur habere perdunt. Quod ideo illis euenit: quia in propriis domibus suis securi fuerunt. et non ascenderunt in montem scripturarum nec in se domum domini extruxerunt.

Mystice. ros est celestis gratie benedictio. que non de aere. ubi multe perturbationes sunt. sed de celo descendit. ad refrigerandas animas iaculo diaboli uulneratas uel in persecutione estuantes.

Mystice. gladius. ut uel ut tenuem sermo dei. et acutior omni gladio. qui aridam terram terris. id est negligentem animam. et in conuiuiis habitantem. ne fructum ferat disperdidit. uocatur et super montes qui dicitur sciam

3 domini se elevant. Destruitur et triticum et vinum et oleum. quibus quasi cibo et potu heretici deceptis populis blandiuntur. panis eorum: panis doloris. vinum eorum: fel draconum. Oleum eorum: quod impinguat caput peccatoris. per homines sensus et cogitationes eorum. vel per homines: docti. per iumenta indocti. Qui cum opibus manuum .i. ieiuniis et variis observationibus pereunt. Possunt et intelligi de malis doctoribus ecclesie qui carnalia querentes nec in se. nec in aliis domum domini dirutam. querunt reedificare. sed multos verbo et exemplo scandalizat.

Quidam putant iohannem baptistam et malachiam quoque angelis domini interpretatur et aggeum fuisse angelos. et ob dispensationem iussu domini assumpsisse humana corpora et inter homines conversantes. unde dicunt iohannem ad vocem marie in utero matris exultasse. nos vero dominus nuncium domini .i. angelum. qui hebraice malachiam dicitur prophetam appellari. quia dei voluntatem hominibus nunciat.

Iam verus zorobabel de genere david et ihesus sacerdos in eternum suscitatus est virtute patris. Quo adiuvante: debemus suscitari ad edificandam spiritualem

quae sponte solet gignere avaro: simul
et terra prohibita est
credita tenuit.
ne daret germen
suum. Et vocavi sic-
sicut gladium, vel quod melius urentem ve-
citatem super terram et
tum.
super montes et super
triticum et super vinum
et super oleum et que-
cumque profert humus
Id mansuetus omnia consumit que
sicut precedente fame. super homines consequenter
et super homines et super
manus hominum laboraverunt.
ter et iumenta mors venit.
iumenta et super omnem
laborem manuum.
sicut Isti sunt qui venerant in
Et audivit zoro-
vitam perfectum: audiunt. obediunt
babel filius sala-
non timent. quia caritas foras mittit
thiel et ihesus filius io-
timorem.
sedech. sacerdos magnus et
omnes reliquie populi vocem domini dei sui.
et verba aggei prophete sicut misit
sicut quia non per
eum dominus deus eorum ad eos et ti-
venerant in vitam perfectum.   Sciens quia faciet
muit omnis populus a facie domini.
domini. semper super facientes. in. p. d. t. m. e.   sicut nuncius de nun-
Et dixit aggeus nuncius
tiis.   prophetia de prophetis.
2 domini: de nuntiis domini: populo dicens.

turnum et ro-
rem ut saltem modico: humore agitur temperetur.

Super montes vocatur siccitas: ne proferat triticum. vinum et oleum. vel quecumque humus sponte generat.

Quicquid sine auctoritate scripture quasi aplicata traditione sponte constringunt: heretici. perimit gladius dei.

Per zorobabel et ihesum signatur unus christus: rex et sacerdos. et isti illi non timent. sed solus populus timet.

P

Ego ero vester adiutor edificate domum meam que in vobis destructa est me in medio vestri constitute. et nemo edificationem vestram poterit prohibere.

Non loquitur ad zorobabel quia babel id est confusio. sed ad zoro. id est oriens. quibus et in quibus semper erat. sed populo timenti qui accepit mercedem pro timore domini. ut dominus sit cum eis.

Ego vobiscum sum dicit dominus. Et suscitavit dominus spiritum zorobabel filii salathiel ducis iuda. et spiritum ihesu filii iosedech sacerdotis magni. et spiritum reliquorum de omni populo. et ingressi sunt et faciebant opus in domo domini exercituum dei sui. In die vicesima et quarta mensis. in vi. mense in anno secundo regis darii. In vii. mense. xx. et prima mensis factum est verbum domini in manu aggei prophete dicens.

(interlinear glosses: scilicet qui prius dormientem. — scilicet ut regnum et sacerdotium: ut edificaret templum. — scilicet fortes enim fuerant — scilicet quod dignum erat penetrabilibus domus dei. — scilicet operando merebatur ut in eo sermo dei amplius fieret.)

Et domum domini. in quam ingressi. spirituales hostias offerre et opera digna templo dei: facere debemus. que tamen facere non possumus. nisi prius dominum timuerimus. quia vero in secundo sumus et sub dario:

Non corporis sed anime. sed spiritum quoque magis scit edificare templum domino. generationum coniugiisque servientes. edificamus. ideo: sexto numero quo factus est mundus. et secundo anno quo dividimur ab unitate: in domum domini ingredimur. Cum vero in senario factus sit mundus. duplicari oportet senarium. ut reedificetur mundus. et sic in duodenario est forte humane reparatio. que ut de utroque populo facta ostendatur. duodenarium duplicamus. et sic in xx. iiii. die edificata est ecclesia: tam de gentibus quam de circumcisione. vel octonarius: ad circumcisionem. ternarius. ad fidem trinitatis refertur. per fidem trinitatis fit vera circumcisio vitiorum. ideo: multiplicato. [illegible] octonario per ternarium. in. xx. iiii. die edificamus domum.

Eodem anno darii et eodem mense quo in principio positum est. sed non eodem die. Ibi enim dicitur: in una die mensis. hic dicitur in. xx. iiii. ut in mense primum diem. quo dominus loquitur per aggeum. et in xx. iiii. quo ingressi sunt. xx. ii. dies medii fuerunt.

Eodem anno. sed mense. vii. in quo sollempnitates domini sunt. vicesima prima die mensis. id est completis tribus ebdomadibus. et perfecta requie in ministerio trinitatis tertio fit verbum domini ad aggeum qui semper ad hoc laborabat. ut sermo domini in eo fieret.

Fit sermo domini ad eos qui ceperant operari in domo domini. iam

[illegible]

in mense .i. mense septimo. et in pleno trinitatis sacramento .i. xxi. prima. mittitur ad aggeum. dei festa celebrantem. ad zorobabel. fi. sa. qui pro nobis homo fieri dignatus est. et sacerdos. et ad reliquos. p. ad comparatione totius mundi parva pars fuit in principio credentium. Quia in vobis quondam fuit iudea domus dei serviens uni deo. sed precepta legis. et dilecta in patribus abraham david. et ceteris. sed excecata iam cepit esse non dilecta nec populus dei. hec domus in aspectu est. et populi credentis reputatur. qui visitat. provocatur quia est. in regnum suum et sacerdotium corroboret. vocatur quia et populus qui in vacavis terrenorum habitabat. ut faciat opus spirituale in domo dei. et sciat deum esse presentem sibi. et facientem spiritualem in pluribus. qui quondam in figura pascebatur.

de egypto egredientibus promittit etiam spiritum suum adiutorem eorum. qui operantur in domo sua. et implent sermonem pacti sui. Moveo celum. quia de celo audita est vox mea. et terram quoniam populo dedi testamentum. et in adventu meo caligo. turbo. tenebre cernebantur. Moveo mare. quia prestiti viam populo transeunti. Moveo aridam .i. egyptum per plagas cum esset a cultu dei vacua. vel solitudinem quoniam populus .xl. annis circuivit. et qui hec feci in datione veteris legis adhuc movebo tempore passionis celum quoniam sole obscurato tenebre fac[tae]

Loquere ad zorobabel filium salathiel ducem iuda. et ad iesum filium iosedech sacerdotem magnum. et ad reliquos populi dicens. Quis in vobis est derelictus. qui vidit domum istam in gloria sua prima. Et quid vos videtis hanc nunc? Numquid non ita est quasi non sit in oculis vestris. Et nunc confortare zorobabel dicit dominus. et confortare ihesu fili iosedech sacerdos magne. et confortare omnis populus terre dicit dominus exercituum. et facite quoniam ego vobiscum sum dicit dominus exercituum.

Interlinear: (Loquere) erunt quibus timuit populus dominum. — (et) scilicet qui videtur [...]. — (ad reliquos) qui tunc antiquam domum dei et nunc videbunt restaurationi. — (in gloria sua prima) scilicet que micabat ad comparationem posterioris. — (in oculis vestris) scilicet nolite desperare. — (in domo mea) scilicet opus. — (vobiscum) scilicet pater.

Fuit olim mirifica domus dei que nunc ita deserta erit. ut maius pectu videntium reputatur quasi non fuerat quod non solum de edificiis templi debet accipi. sed de omnibus que quondam prelata habuere iudei.

P

Verbū qđ pepigi uobcū cum egredemini de terra egypti. ⁊ spc mš erit in medio urm. noli timere. quia hec dicit dns exercituum.

Adhuc unū modicū ē. ⁊ ego mouebo celū ⁊ trām. ⁊ mare ⁊ aridam. ⁊ mouebo oēs gs. ⁊ ueniet desidatus cunctis gentib; ⁊ implebo domum istam glā. dicit dns exercituū. meū ē argētum. ⁊ meū ē aurū. dic dn̄s exercituū. Magna erit glā domus istius. nouissime plusqm̄ pme. dicit dn̄s exercituū. Et in loco isto dabo pacem dicit dn̄s exercituum.

In uicesima ⁊ qrta noni mīsis in anno scđo darij: factū est uerbū dn̄i

te sc̄. Terram qn̄ petre scisse sc̄. ⁊ monumēta apta. Mare inf̄ecto dracone: qui in eo erat. Aridam infructuosam gentium mltitudinē. ⁊ illis cōmotis mouebo ad fidē oēs gs. ꝗ in oēm t̄. ex̄. s. eor. ⁊ hoc erit. qn̄ ueniet desidat̄ cunctis gentib;. In cui aduentu implebit eccl̄a glā maiore qm̄ fuit in synagoga.

Qn̄ dedi p̄mū test̄. in synai mouı celū. ⁊ terrā ⁊ mare rubr̄. ⁊ desertum. ut uob̄ ēū potiem test̄. Sic ān pol liceor. q̄d ad huc semel

Sic maiore ē. filı̄ in eccl̄a qm̄ moyses seruus in synagoga ⁊ h glā dabr̄ p argentum. i. eloq̄a scriptu rarū. ⁊ aurū. i. occultū sensū qui ūlatur in pectore scor.

mouebo celum. ⁊ trām. ut illı̄ cōmotis moueant̄ oēs gs ⁊ tc̄ ueniet desidat̄. i. saluatore ⁊ tc̄ implebo domum istam maiore glā qm̄ prius.

Quia ad edificationē inclite dom̄ nich tm̄ ualet qn̄tum pax. spondeo pacē dandam in loco isto. ut in pace q̄ exupat oēm sensum sit locus meus.

Nom. hic nūs: nunqm̄ in bono accipit̄. Omis sollepnitas finit̄ octauo die. nec ad nonū puenit. Jerlm apud iermiam nono mīse ab babylonijs expugnat̄. Quia ꝗ de inmundicia ppli ppha fu

C. iii.

[illegible marginal notes]

AGGEUS

tura erat. secundo anno darii iungitur nono mensis. scilicet quo datur locus penitentie. post correctionem immundicie. die xxiiii. fit sermo domini ad aggeum. ut questio explona domini questionem ascisceret. ex lege ueniente.

Si tulit h. c. Carnes oblatas in altari. alias sacerdotes in abditis templi comedebant. alias propinqui eorum domi. alias qui de sacerdotibus uidebantur mactari. alias israelite. qui nullam habebant immundiciam. Immundus non dicebatur qui hominem mortuum tetigerat. Quamdiu enim anima est in corpore. corpus humanum non est immundum. sed quam cito anima recedit. Queritur autem propheta si quilibet homo tulit carnem sanctificatam et ligauit eam in summitate uestimenti. et ipsa summitas tetigit panem. uel aliquod quod possit homo uesci. numquid grillo tactu cibus ille sanctificari potest. Respondetur quod non sanctificatur.

Anag. Vir ecclesiasticus qui immolat agnum immaculatum et induitur etc. ligat sanctam carnem in pallio. quia de exterioribus sacramentis auditores informare intendit. et hoc pallio contingit exponendo diuinam scripturam que est panis confirmans cor hominis. et est pulmentum i. coctio

ad aggeum prophetam dicens. Hec dicit dominus deus exercituum. (scilicet sacerdotum est legem) Interroga (scire domini. et ad interrogationem de lege respondere. scilicet sacerdotes legem) legem dicens. Si tulerit homo (sciat domini. scilicet si ignorat legem ipse sanguis non est sacerdotem domini.) carnem sanctificatam in ora uestimenti sui. et tetigerit de summitate eius panem (scilicet aliquem coctum cibum) aut pulmentum (ad comedendum.) aut uinum. aut oleum. aut omnem cibum. numquid sanctificabitur. Respondentes autem sacerdotes dixerunt. non. (scilicet sanctificabitur: sed ita manet immundus quod fuerat.) Et dixit aggeus. Si tetigerit (scilicet qui contagione mortui immundus) pollutus in anima (dule effectus) ex omnibus his. numquid contaminabitur? (scilicet quorum preceptis ther...) Et responderunt (quem et legem nouerant.) sacerdotes et

Ad aggeum. Non in manu aggei ut supra. Ibi enim perfectum habebat prophetam tamen munda corda eius necdum plenam sapientiam receperat. ut quia adhuc habitabat inter eos. qui dicebant. Nondum uenit tempus d. d. e. in opibus tamen eius factus est sermo domini. necdum iacta sunt fundamenta templi. et ingressus populus cum principibus facit opus domini et audit mistica. moneo. os. g. et plenitudine uaticinio. sed ad totum aggeum fit sermo.

Si tetigit pol. Aliam questionem proponit. quam ad prudentem bene responderet. et in hac facile potest capi. improprius potest enim uideri. ut sicut non sanctificatur. ita

[illegible]

nec contaminet.

Et respond. De
superiori questione ta
cens. de sedea. ser
monis sui cepit
occasionem. sic p.

Iuxta litteram.
o pple. q adhuc
diruta domo in
tam exstructo al
tari. offers hos
tias et carni
bus te sanctificari
putas. scito te n
bis sanctificari. qm
oia opa contami
nari ex eo qd tu
am domum mag
qm meam extrue
re conaris. nec
iuvat te scm in
altari oblatum
dum in cavallibus
habitas et mortu
is opibus pollueris.

Cum licet pollu
ta sint. que obtu
listis in altari.
nondum edificato
templo. tn o pple.
o terte. ut sensu
ad preterita reu
taris quantis mal
te afflixi. ante
qm inciperes iace
re fundamenta
templi. ut cum cog
noveris mala que
passus es propter

dixerunt. contami
natur. Et res
pondit aggeus et
dixit. Sic populus iste
et sic gens ista
ante faciem meam
dicit dns. et sic omne
opus manuum
eorum. et omnia que ob
tulerint: ibi conta
minata erit. Et
nunc ponite cor
da vestra. a die hac
et supra. antequam
poneretur lapis
sup lapidem in
templo dni. cum
accederitis ad a
cervum .xx. mo
diorum. et fierent .x.
Intraretis ad tor

s. pollutus tac
tu polluti.
s. q̃ lex sollempnitatum diffinias. et o. festi
vus appellat.
s. iudeor.
s. gentiles. et heretici.
s. communis ho minibus sui spe sca
erit.
s. vota. p̃ces. ieiunia. elemosine. conti
nentia etiam in corpore.
s. ad cogitand.
s. xx.iiii. nom̃ mensis.
s. cogitate etiam que retro gesta sunt
que et quanta sustinuistis. ut cum p̃ea
prospera euenerint. causa ipsorum propo
situm cognoscere possitis.
s. i. hoc cogitate.
s. ubi putabatis esse .xx. modios. vix
mediam partem colligere potestis.
s. ubi sis vinis. octi. l. amphoras

sic sunt aplice epistle. que con
unt et de eo quiunt carnes
vetis legis. et conditas prebent
esui. Est etiam scriptura: vi
num letificans cor hominis et
oleum. ex
hilarans
faciem. Est
etiam cibus
lactis quo
aluntur par
vuli. et alia
huiusmodi. Sz dum auditores
p scripturam de gratioribus sac
mentis erudiunt. non ut sci
ficatum cibum sumunt.
t comedunt. quia interiori pin
guedine sacramentorum ani
mi reficiuntur. Econtra auctor
pravse doctrine quecumque sua
doctrina inficit: immundum
reddit. hinc a
et mali in doc
trina sua pa
nem. hinc lucr
et vinum. hinc in
sane ebrietatis
et oleum. hinc adu
lationis. hinc
et pulmentum
dum ad confirma
tionem sue p
versitatis qui ad
condimentum mys
tica de scripturis
intellerit. hinc
et alios cibos. i.
diversos tractat
quos quia ab im
mundis sunt
scripti. et im
mundo ore p

Quicumque immun
dus est in anima. omne
qd tangit. et
qd offert in
immundum erit.

Vos qui
credidistis
in ihm. con
fidate tem
pus. quo
in gentili
tate vici
is servistis.
nec in vo
bis templum
dei edifica
stis. cuius
fundamen
tum est x.
sup quem
videat unus
quisque q
modo sup edi
ficet. consi
derate q

7 antea passi estis. cum accederetis
ad acervum .xx. modiorum. quicquid ante
xpm videbamini habere virtutum
et bonorum operum. preter unam spem
erat infecundum. ut vobis pos-
set dici quinta passi estis sed sin cav-
sa. et cum grumea .l. lagenas
expectaretis. quod nullus complevit
vii. ebdomadibus unione divi-
nitatis perficit. et putaretis vos
habere vinum quod letificat cor
hominis subtractus est sacer numerus .xx.
in quo baptizatus est dominus. et in quo
sacerdotes accedunt ad mini-
sterium dei. et relinquitur .xx. que-
num videns iacob diligi ab
esau. mittit ei animalia numero .xx.
et .xx. Cum apud incredulos nul-
lus in eternum sit fructus bo-
norum operum. cum mediam partem
laboris perceperunt. dum spe-
rantes .xx. .xx. inveniunt .x. fruc-
tum et gloriam in presenti tempore:
perpenso labore. et hoc ideo: ne
penitus desperent. Sed aliquando
conversi: ponant lapidem super
lapidem. alioquin etiam medium
perdent. unde sequitur. percussi vos
vento .x. quicquid vento uren-
te et urredine et grandine percutitur. in
pulverem et favillam redigitur
nichilque in eo utile invenitur. et
hoc ideo: quia ad dominum non revertuntur.
Reversis vero ad hoc: benedicentur. unde
sequitur. a die ista benedicam et cetera.

Nonum mensem non accipi in
bonam partem. liber regnorum
et ieremie narrat hystoria. in
quo ierusalem obsessa fuit. Qui-
a tamen in fine noni mensis. fun-
damenta templi iacta sunt: intel-

polliceabantur. sed nec medium

cular. ut exp
hausistis.
meretis quin
quaginta lage
nas. et fiebant
sic hoc feci percutiens vos.
.xx. Percussi vos
vento urente ut malorum pondere
vento urente
ad noticiam mei vos provocarem.
et urredine et gran
sed nec sic voluistis redire.
dine. omnia opera
manuum vestrarum.
et non fuit in vob
qui reverteretur
ad me dicit dominus.

Ponite cor
considerate que habundantia futura sit.
da vestra ex die
ista et in futurum.
a die vicesima
et quarta noni men
sis. a die qua
fundamenta
iacta sunt tem
pli domini. poni

latis
que tetigit
inmundus
sit. et in
cordibus
et erro-
rem.

et destru
ctione
templi.
Pena po
nas cor
adeo
gitan
da bo-
na que cepistis ha-
bere a die prima
edificationis. et
que in futuro ple-
nius sunt danda
post plenam edifica-
tionem templi.

Frustra putat
aliquis se posse
deum elemosinis
et oblationibus
placare. cum ipse
non instruxit in se
templum spiritui sancto
domum.

Ponite. Expo-
sui que passi fu-
istis antequam edifi-
care cepistis. nunc
exponam que
vobis danda sunt post-
quam edificare ce-
pistis.

Noni mensis
ab aprili. quod primus
est apud hebreos.
decembris est apud
nos. hoc mense
semina latitant
in terra. nec futura
fecunditas detecta
sciri potest.

Si dedicatis me: prudenti ratione hoc docere. et futuram iocunditatem de floribus arborum herbarum segetum suspicari. quia hoc mense nulla signa sunt. et tamen predico vobis quia cepistis templum meum edificare ad benedictionem meam frugum omnium fecunditatem.

Notandum quod mea die die hoc est xx. iiii. nomi mensis tacito mensis nomine quia de christo prophetabat adventu et de regno eius.

Non in manu sicut prius neque ad aggeum prophetam sicut in visione. iiii. hoc tamen ad aggeum. i. domum festa celebrantem. quia venturum hoc veniente nunciat et cernit. et quomodo abraham vidit diem christi et letatus est. et iohannes agnum dei digito demonstravit. sic aggeus videns regnum filii dei. hec in se unit ulas sollempnitates.

te super coelum. Dum (in hoc mense de germine erunt) **quid iam semen** (titur germen) **in germine est et adhuc** (in hoc mense) **vinea et ficus et malo** (sive ex) **granatum et** (flore intelligatur fructus) **lignum olive floruit. Ex die ista benedicam. Et factum est verbum domini secundo ad aggeum. xx. et iiii. mensis dicens. loquere ad zorobabel ducem iuda dicens. Ego movebo ce**

ligni. quod in nobis donum dei non edificetur nisi prius mala opera siment. Quicumque vero se cultui dei studiose dedicavit. iste nesciat mensuram fidei frugum et mercedis sue. quia in spiritu seminans: de spiritu metet vitam eternam.

Vinea sermo dei. cuius pater agricola est. ficus. spiritus sancti dona dulcissima. malogranatum. ecclesiastica dogmata. et scripturarum scientia. que in canticis sponse genis comparantur. lignum olive dat refectionem et illuminationem his qui ceperunt edificare templum dei. In vinea salvatoris. in ficu. spiritus sancti. in oliva: persona patris intelligitur. Sicut in libro iudicum legitur. ubi infructuosa ligna rogant vitem et ficum et olivam: ut regnent super se. hoc recusant imperium super infructuosa. venit illa venerunt ad ramnum fructicem spinosum. qui quicquid attigerit quasi uncis affigit et vulnerat. et suo igne subditos consumit. i. diabolus qui in sterilibus consregnat. pater vero et filius et spiritus sanctus ibi regnat ubi malogranatum fuerit. Que arbor propter nimiam multitudinem granorum et intertius membranulis divisas cellulas. sed omnes uno cortice comprehensas. semper in scripturis sacris in persona ecclesie ponitur.

In utroque adventu hec

[illegible]

possunt dici. qui regnavit x̄p̄s. cum venit. et regnabit cum venerit. si de fine mundi volueris accipe. dicens destruendo omnem principatum et omnem potestatem et virtutem. ut sit deus omnia in omnibus. et quod mysticum est quod dicitur ad finem rerum pertinet. Ideo iubetur propheta ad solium zorobabel loqui. qui significat x̄p̄m. qui est de semine david quo transeat figura huius mundi. et faciat celum novum et terram novam.

¶ Sermone dei acutissimo consurget adversus fratrem suum amputans omne vitium.

¶ Cum hoc fuerit impletum et ponam te o fili x̄p̄e in manu mea: quasi signaculum. hoc signavit deus pater. et hic est imago dei invisibilis. et forma substantie eius ut quicumque crediderit in eum: hoc quasi anulo consignetur.

lum pariter et terram. et subvertam (sedes regum.) solium regnorum et conteram fortitudinem regni gentium. (omni preliandi studio deleto.) et subvertam (sequetur pax.) quadrigam. et ascensorem eius. et descendent equi. et ascensores (sic hoc fit.) eorum. vir in gladio fratris (ecce omnium finis optimus.) sui. In die illo dicit dominus exercituum. assumam te zorobabel (servus patris: x̄p̄s secundum carnem.) fili salathiel serve meus. dicit dominus. et ponam te quasi signaculum quia te elegi dicit dominus exercituum. Explicit aggeus.

¶ Conteram potestatem. ut ipsis qui ante regnaverant. persuit regni eorum destructio.

¶ Quadrigam. principatum. potestatem. virtutem.

¶ Finito studio bellandi. fiet unum ovile et unus pastor. utrique agmine tam de gentibus quam de iudeis sub pacifico pastore tenebitur.

INCIPIT PROLOGUS ZACHARIE.

Anno secundo darii regis medorum. aggeum et zachariam prophetasse. lectiones eorundem declarant. Sed hac de causa aggeus zacharie in ordine prophetarum prelatus videtur. quod eum duobus mensibus ut predicte lectiones ostendunt. in prophetia precessisse invenitur. Ad restaurationem etiam templi. precepto domini prophetasse esdra refert dicens. In secundo anno darii regis prophetaverunt aggeus et zacharias filius addo prophete. super iudeos qui erant in iudea. et in ierusalem super israel. Tunc surrexerunt zorobabel filius salathiel. et hiesus filius iosedech. et principes eius inchoaverunt edificare domum dei. que est in ierusalem. Quibus cum audissent prophete exhortationem suam adiuverunt eos. Nam et populus in israel ab imitatione patrum delictorum. per suam commonitionem idem propheta cupiens revocare verbo lectione comprehensibili usus est. Vidi nocte et ecce vir ascendens super equum rufum et cetera. Vidit propheta virum in

[illegible]

[illegible marginal gloss]

equo rubeo sedentem et stantem in medio mirteti umbrosi. Cuius visionis hec solutio est. vir ascendens super equum rubeum. licet angelus intelligatur. tamen quod predicti coloris equum ascendere visus est. vindictam sanguinis in eam gentem significat proferendam. que populum israel in captivitatem redegerat. Nam et ysaias propheta per ruborem vestimentorum in gentes vindictam cum sanguine adeo proferendam demonstrans his verbis usus est dicens. Quis est iste qui venit ex edom. rubor vestimentorum eius ex bosor et cetera. Stantem in medio mirteti umbrosi quod dixit. leticiam populi affuturam per mirteti significationem voluit significare et designare. Eius ligni moyses in libro levitico cum faceret mentionem ait. Accipietis die primo fructus ligni speciosi. ut leticiam populi per bene olentis ligni umbraculum demonstraret. Sed hanc visionem que liberationem populi et vindictam de adversariis futuram demonstrat. ob hoc noctu propheta se vidisse memoravit. Quod populus israel in prima liberatione de terra egypti noctu discessisse constabat. cuius exempli presens populus aliquatenus partem in se retinere videbatur. Liberatio eiusdem ac redditus captivitatis de terra chaldeorum per noctem prophete revelata est. Explicit prologus.

Zacharias memor domini sui multipliciter in prophetia. Ihesum vestibus sordidis vestitum et lapidem oculorum vii. candelabrorum quoque aureorum cum totidem lucernis quot oculis. duas quoque olivas lampadis cernit a sinistris et a dextris. ut post equos ruffos varios et albos et dissipatas quadrigas ex ephraym et equum de ierusalem. pauperem regem vaticinatur et predicit sedentem super pullum asine filium subiugalis.

Zacharias: memoria domini. barachias: benedictio domini. addo: testimonium eius. Quoniam igitur populus ab edificatione templi prepeditus memoriam tamen dei habeat et propter memoriam benedictionem et propter benedictionem testimonium.

Cyrus rex persarum qui chaldeorum imperium destruxit. primo anno regni sui. l circiter milia hominum captivorum de babylone remisit in iudeam et vasa que nabuchodonosor abstulerat reddidit et templum reedificare precepit. principes quoque reditentium constituit zorobabel et ihesum magnum sacerdotem. Cyro qui xxx annis regnavit in persis interfecto apud massagetes. athamirta regina massagetarum. cambises filius cyri maioris successit in regnum qui expletis viii annis duos magos fratres habuit successores. quibus occisis a populo darius filius ytaspis rex persarum constitutus est. cuius regni anno secundo factus est sermo domini ad zachariam filium barachie filii addo. Ergo a primo anno cyri usque ad secundum annum darii supputantur anni xl in quibus tantum altare fuerat extructum et iacta templi fundamenta. in eius

Novembri qui consupto calore estatis initium est hyemis. quo tempore nulla ex lege sollempnitas celebrabatur. Erant siquidem tres celebres sollempni

In mense octavo in anno secundo darii factum est verbum

2 7 3

[illegible marginal gloss]

[illegible]

mercenarium natio[n]ibus et cambise rege p[ro]star[e] opus p[ro]hibentibus sicut esdras scribit. Secundo anno darii. aggeus et zacharias ceperunt exhortari p[o]p[u]l[u]m ad restitutionem templi tanto tempore intermissam.

Ira d[omi]ni: n[on] p[ro]bationem e[ius] s[ed] uindicta[m] et peccata puniendo designat. qui .i. puniunt a deo. ut emendentur.

Precipit ut reuersi de babylonia conuertantur ad d[omi]n[u]m. et d[eu]s conuertatur ad eos. ne sustineant filii. q[uo]d patres p[ro] peccatis eor[um] sustinuerunt.

Notand[um]. q[uo]d in paucis uersiculis et breuibus sententiis: in aggeo et in zacharia: sepe additur dicit d[omi]n[u]s exercituum. ut sciant d[omi]n[u]m e[ss]e qui p[re]cipit. et aduersus reges impiorum. et hostes circu[m] frementes: ad edificationem templi hac fiducia conuertentur.

tatel. prima que d[icitu]r pasch[a]. secunda: pentecosten. tercia: m[en]se septembri: sollempnitas tabernaculor[um]. mense q[ui] nouembri: hyemali tempore t[ra]nsit p[ro]pheta ad p[o]p[u]l[u]m. adhuc frigore t[ri]bulationum depressum.

Simile in pena si in culpa. q[u]i s[i]c fa[c]ite uob[is] p[re]ci[piu]nt in aliis.

d[omi]ni ad zachariam filium barachie filii abdo p[ro]ph[et]am dicens. Iratus est d[omi]n[u]s sup[er] patres u[est]ros iracundia. Et dices ad eos. Hec dicit d[omi]n[u]s exercituum. Conuertimini ad me ait d[omi]n[u]s exercituum. et conuertar ad uos dicit d[omi]n[u]s exercituum. Ne sitis sicut patres u[est]ri ad quos clamabant p[ro]phe[te] priores dicentes. Hec dicit d[omi]n[u]s exercituum. Conuertimini de uiis u[est]ris malis. et cogitationib[us] u[est]ris pessimis. et n[on] audierunt. neq[ue] attenderunt ad me dicit d[omi]n[u]s exercituum. Patres u[est]ri ubi s[un]t. et p[ro]phe[te]. Numquid in sempiternum uiuent?

(interlinear glosses:) s[cilicet] puniuit. q[ui] p[er] p[ro]ph[et]as admoniti nolebant corrigi. — s[cilicet] o zacharia. — s[ecundu]m hebr[eos] ho[mines]. n[on] zacharias. — s[cilicet] qui timent. — uiri accedite ad d[omi]n[u]m. et accedet ad uos. et e contra recesistis a me. et ego recessi a uob[is]. — s[cilicet] corrigendos. — s[cilicet] apte. — s[cilicet] q[ui] e[ss]e te[m]porales. — ysaias. osee. ioel. et alii. — s[cilicet] hoc. l. — s[cilicet] eum resistere. in sacra nure est. — s[cilicet] actionum. — s[cilicet] n[on] loquentes p[ro]ph[et]as. s[ed] me qui etiam in p[ro]ph[et]is. — contempnebant. — s[cilicet] qui noluerit conuerti. — s[cilicet] pseudo q[ui] decepunt eos. — s[cilicet] non.

2 io. zacharias filius barachie filii abdo mittitur ad consolationem populi.

Abdo. ipse est azarias qui missus ad ieroboam filium nabath. sub quo altare dirutum est. et manus eius aruit. rursusq[ue] ad p[ro]ces eius restituta est.

s[ecundu]m hebreos sabaoth.

[illegible]

P

Verumtamen verba mea et legitima mea que mandavi servis meis prophetis. numquid non comprehenderunt patres vestros? Et conversi sunt et dixerunt. sicut cogitavit dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras et secundum adinventiones nostras fecit dominus nobis.

In die vicesima et quarta undecimo mense sabath in anno secundo darii. factum est verbum domini ad zachariam filium barachie filium addo prophetam dicens. Vidi per noctem et ecce vir ascendens

Sabath interpretatur virga. et significat austeram correctionem qua populus adhuc deprimebatur.

Antequam populus duceretur in captivitatem et ierusalem destrueretur. moyses facie ad faciem. ysaias super thronum excelsum et elevatum dominum videbant. hic propheta sub quibusdam servitute constituto: hec visio nocte facta refertur.

Vidi per noctem.

Et his qui converti noluerunt. et hi qui falsis pollicitationibus deceperunt. morte subtracti sunt. verba que per prophetas meos locutus sum permanent in eternum que comprehenderunt patres vestros. et ostenderunt vera esse que dixi. et vestri patres exitu rerum vaticinia mea vera esse in se cogitantes penitentes dixerunt. Secundum opera nostra reddidit nobis dominus. et ea acciderunt que patimur.

Undecimo. Undenarius in mundo est et ad carnis coniunctionem pertinet. Mistice autem hoc mense vident in iudaico populo que sequuntur. quia sicut februarius est acerrimus in frigore hyemis et sicut xx. et iiii. dies mensis luna deficiente in tenebris obscuriorem habet noctem. sic populus cum hec nunciabantur ex maiore sui parte in medis et chaldeis et assyriis exulabat. quasi ceco et perpetuo noctis et frigoris horrore depressus.

Et ecce vir. Hebrei putant hic virum michaelem angelum qui ultor sit peccatorum israel. et stabat inter myrteta que erant in profundo. id est inter prophetas et ceteros qui erant in medio captivi populi. hunc virum sequebantur equi rufi. varii. et albi. Quidam ordine mutato per albos significant persas et medos. sub quibus captivitas dimissa et templum instauratum est. per varios macedones. quorum quidem amici alii persecutores fuerunt.

[illegible]

[illegible marginal annotations]

ZACHA

Per rufos: romanos sanguineos & cruentos. qui xp̄m occiderunt & templum subuerterunt. Alij sequentes ordinem littere: uirum qui ascendit sup equum rufum. & ceteros qui sequuntur. .iiii.or regna interp̄tantur. p̄mum & sanguinatium secundum: assyrios & chaldeos quorum p̄mi .x. tribus: sub salmanasar duxere captiuas. secundi: iudam & beniamin: incensa ierl'm: & templo subuerso. tercios & quartos. uarios & albos. medos & p̄sas. Quorum alij clementes. ut cyrus et darius filius ystaspis. & assuerus quem greci artaxersem uocant. alij crudeles ut cambises & ceteri.

In qua cernit uisio significat mysticorum obscuritas. Vir: super equum rufum: saluator est. Cuius uestimenta .i. caro. rubra est sanguine passionis. qui: captiuo pplo in rufo e quo ostenditur in apocalypsi iohis. iam liberato pplo: in albis demonstratur. hic.

stat inter mirteta .i. angelicas potestates: que ei etiam in p̄fundo .i. in carne posito ministrabant. & per equi. r. ua. & al. s. apli & apliei uiri. qui totum orbem pagrant. quorum alij martyrio rufi. alij opibus & doctrina & diuisitate signorum uarij. alij uirginitate & cordis puritate albi. Cum u° ppha introgaret saluatorem: de reuelatione secretorum ppha: sensus promittit se ostensurum. quod cernit illo p̄mittente. non ipse sed stans inter mirteta: respondet. Isti sunt apli qui a dn̄o mittuntur ut sua doctrina. totum orbem repleant. qui expleto officio: redeunt ad magni

[illegible marginal annotations]

s. i. rubeũ

sup equũ rufum. & ipse stabat inter mirteta que erant in p̄fundo. & post eum equi rufi. uarij. & albi.

s. ignorant

Et dixi.

quid uideri uolebant scire uolens rōem mee

Qui st isti dn̄e mi? Et

uisionis.

dixit ad me angl̄s. qui loquebat' in me. Ego ostendam tibi quid st

s. angl̄o qui loquebat' reticente.

hec. & respondit uir. qui stabat int' mirteta.

s. ista st regna quibus pee

& dixit. Isti st quos

pit dn̄s. ut terram sue potestati subicerent.

misit dn̄s: ut perambularent

s. tanquam dn̄i. s. angli qui

terram. Et responderunt

regnis & nationibus presidebant.

angl'o dn̄i. qui stabat inter mirteta. et dixerunt. Perambulauimus terram. & ecce oīs

Oīa sub nob regna tuta st & paccata: nec aliquis p̄mitur angustia ex responsione illorum: angl̄s qui int'pellabat p isrl': accipit occasionem p̄candi p pplo isrl'.

et dicit. Cum totus orbis sit quietus et pacatus, quare domine non misereris Ierusalem, maxime cum secundum promissa tua tempus captivitatis sit expletum.

sub plena hominibus.

terra habitatur et quiescit. Et respondit angelus domini et dixit: Domine exercituum usque quo tu non misereberis Ierusalem et urbium Iuda, quibus iratus es? Iste iam septuagesimus annus est. Et respondit dominus angelo qui loquebatur in me verba bona

scilicet de futura promissione.

scilicet de presentium necessitate.

consolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicens: Hec dicit dominus exercituum: Zelatus sum Ierusalem et Syon zelo magno, et ira magna ego irascar super gentes opulentas. Quia ego iratus sum parum, ipsi vero adiuvaverunt in malum.

Cum Ierusalem ab amore meo deficeret, ego sicut sponsus amator castitatis per modica flagella eam ad castitatem mee dilectionis revocare volebam. Si non amarem, non zelarem. Unde ex proposito per Ezechielem dicitur: Ex toto despicienti viro iam non irascar tibi, et zelus meus recessit a te.

consilii angelum cum gratiarum actione dicentes: Impleuimus opus iniunctum, et terra ante deserta habitabitur a deo, et quiescit a bellis victorum. Quod autem plena misericordia postulatur, ad hoc refertur quod nec Ierusalem, id est ecclesia, nec urbes Iuda, id est anime domino confitentes, recipient veram libertatem donec transactis lxx annis huius seculi vera pax veniat et sabbatismus impleatur. Denique dominus respondit verba bona et consolatoria. Quod scilicet ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est, et quod est ex parte, et liberati de Babylone huius seculi clamabimus: In confitendo dicite.

Ecce verba bona et consolatoria que precipitur propheta clamare.

Ierusalem visio pacis, Syon speculatio vel specula. Hec est ecclesia que in bella seculi nec humilia et terrena, sed pacem et concordiam sanctorum celorumque excelsa considerat. Cui propter vicia et frigescentem caritatem cotidie irascens deus tradit eam persecutoribus

Isti sunt equi quos superius notavit, equos rufos, albos et varios, adversarii vero implentes suam crudelitatem non dei voluntatem a porta usque in portam implent eam cruore occisorum. Sed dominus ex

[illegible]

[Marginal note, later hand:] ... deiectione ad superiorem ... Iudeam ... levavi oculos meos et vidi ... visione ... quatuor cornua ... visione et dixi ad angelum ... respondit ... que afflixerunt iudeos successive ... caldeorum persarum grecorum romanorum ... quatuor cornua ... [illegible] ... Sequitur aliud

mia se eam reedificatum p̄
mittit. et ppendiculum. t fu
niculum sedm mensuras. et or
dines singulorum in ea eē ten
dendum. Templum autē ē
ipsum corpus dnī. qd in
passione destruxerūt impij
s3 in resurrectione suscita
tum ē. qd fuit seminariū
et exordium oīum domorum de
quib; aplūs loqr. vos estis tē
plum dī. et spc scs habitat
in uob.

Att. Ciuitates eccle. t aīe
scōrum. quib; pmittunt uera
bona. vn̄. credo uidē bo. d. i.
t. ui. his bonis p⁹ incendia p
secutionis. que a gentilib;
t hereticis eccle ptulerāt. pace
reddita. affluunt eccle dī.
in multitudine uirtutū.
et que abiecte erant p culpa.
nc̄ edificate in uirtutib;
ɔsolationē hn̄t spe etnorum.

Eleuationē oclorum. i. spita
li intelligentia. opus ē ut
uideam⁹ ɔtrarias fortitudines
que ɔt̄ nos leuant cornu
suū cont quas ē nob col
luctatio.

Att. P. iiii. cornua q̄ reg
nant cont pplm dī. iiii. pas
siones. et pturbationes aī
signant. vn̄. hinc metu
unt. cupiuntq; dolentq;
gaudentq;. Cont has. iiii.
fabri. et q̄ boni medici nō
cernunt a ppha. ipse enim
uidere n̄ poterat. s3 osten
dunt a dō. iiii. s. uirtutes

C. II.

s qr ad iliarij plusq̄ uolueram depssert ʒ
Propterea hec dicit
qm̄ zelabam. io. reuertar.
dn̄s. Reuertar ad ie
s n̄ in una mīa. s3 in multis.
rlm in misericordi
s. i. templum. s sub zo
is. domus mea edi
robabel et ihu filio iosedech.
ficabit in ea. ait dn̄s
s centurionum.
exercituū. ppendi
culum extenditur
sup ierlm. Adhuc
s n̄ uocis intentionem. s3 intellis.
clama dicens. hec
dicit dn̄s exercitu
um. adhuc affluēt
ciuitates mee bonis
et ɔsolabit dn̄s ad
s qm̄ paulo ante
huc syon. et eliget ad
elegerat.
huc ierlm. Et le
uaui oclos meos.
et uidi. et ecce. iiij. cor
nua. et dixi. anglo
qui loquebat in
me. Quid st hec. et
dixit ad me. hec st

quib; dī edidit
iudeos ad corri
piend. sic pe
dagogo filiū.
ille u̇ gs dī offi
cium ignoran
tes. puniervnt
ut hostem. se
uierunt q̄ in
traditos.

Angl qui di
xerat ppħe. cla
ma. adhuc im
pellit ad clam
andum.

Quas nc̄ ui
des babylonī
o igne uasta
tas. s3 rursum
oīb; bonis
habundabūt
et psentib; bo
nis preritam
miseriam dūs
consolabitur.

Consuetudo
scripturarum ē. per
cornua regna
significare. h
iiii. cornua in
telligunt. iiij.
gentiū regna.
unum baby
loniorum. qd iā
preterierat qn̄
hec uisio cer
nebat. scdm.
medorum et psarum.
qd tc̄ instabat.

tertiu: grecor. 7 macedonum. quartum romanor. Ista cornua uentilauert 7 dispsert iudam. iiii. fabri intelliguntr angli. qui obedientes deo redificant qd gs dispsart.

cornua que uentilauert iudam. et isrt. 7 ierl'm. Et ostendit michi dns. iiii. fabros. 7 dixi. Q'd isti ueniunt facere. Qui ait dicens. Hec st cornua que uentilauert iudam. p singlos uiros. 7 nemo illor leuauit caput suu. et uenerunt isti deterrere ea. ut deiciant cornua gentiu. que leuauert cornu: sup terra iuda. 7 dispgerent eam. Et leuaui oculos meos. 7 uidi. 7 ecce uir. 7 in manu eius funiculs mesor. Et dixi. Quo tu uadis. Et dixit ad me. ut metiar ierl'm. 7

prudentia. iusticia. fortitudo. temperantia. hec uirtutes edificant qcqd uicia destruunt. Sci q. qui hec remedia possidentes: ecclam instaurant. fabri appellant. ut apls. ut sapiens architect fundamentum posui. Vl q tuor fabri. iiii. euangliste. qui opssum isrt. i. sensu uidentem dnm. 7 iudam. i. dnm ofitentem. 7 ierl'm. i. pacis uisionem in pstina sedem restituunt. 7 quos gs uicior dispserant. reducunt ad salutem.

Quidam putant. hoc ex parte completu sub zorobabel. 7 aliis ducibus qui usq ad aduentum saluatoris pplm isrt rexerunt isrt. Iudei in mille annor fabula mephtant. corporale corporalia reqrentes. heretici suspicant celeste ierlm que passa erat ruinam peccatorum aiarum de eisd ee restituend. S melius intelligit p ierlm eccla. q in passione 7 resurrectione x. 7 cotidie edificat ab eo qui nouit mensuras. 7 merita singulorum.

Qui prius eleuatis oculis in. iiii. cornibus tristia uiderat rursum leuat oculos ut uideat uirum. cuius oriens nomen e. de quo sup. ecce uir ascendens sup equm rufum. Hic edificat ciuitate. cui artifex. 7 ditor ds. est.

Sat. Ierlm e. eccla de q dicta sc glosa. in q magnus dns. 7 laudabilis nimis. hec habitat ab hoib. i. pplo legis ad fidem conuerso. 7 a multis. i. gentib ab ydolatria ad fidem con

[illegible]

7 uersus. t' phoies rationales 7
eruditi in scripturis. p inuenta
simplices intelligunt. istis
x murus e ignis in circui
tu. ut habitantes in medio
calefiant. qui prius tepidi
7 pillum coburantur aduersarij.

Hec putant hebrei mi
chaelem. alium q ocurrit:
gabrielem. qui loqr ad
michaelem. ut loquat p
phe. quantam habundantiam
omium rerum 7 multitudine
hoium. 7 iumtor. 7 firmi
tatem muror sit habitura
ierlm. que in psenti usq:
ad fauillas 7 cinerem de
structa: hec oia iudei: ad
litt. futura fabulant. ut
pre multitudine hoium
7 iumtor: ierlm n possit
hre murum. s mur illi
sit dni defensio. 7 ille in
medio: habitantis gla
perfruatur.,

Mysticu. Aquilo. uentus
frigidissimus. qui corda que
afflat dura reddit. preci
pit his qui iuerant ad
frigus aquilonis. 7 in to
to orbe dispsi erant. 7 in
nocte hui scli. uersaban
tur: ut fugiant ad eccliam
7 humilia relinqntes in sub
litate dogmatu consistant.

s apparere faciam. s caritas que usq: ad inimicor dilectione
uideam quanta sit latitudo
extenditur. s pseuerantia usq: in finem.
ei. 7 quanta longitudo ei. Et
ecce angls qui loquebatur
in me egrediebat: et alius
angls egredieba
s qui loquit ad michaelem
tur in occursu ei.
ut loqtur pphe.
7 dixit ad eu. Curre
loquere ad pueru
istum dicens. Abs
q muro habitabit ierlm. p
multitudine hoium et iu
mentor: in medio eius. 7 e
s defensio eius. s hostib.
go ero. ait dns. mur: ignis
t gla ero.
in circuitu. 7 in gla
ero in medio eius.
s tertia uocatio crebra admonitio est
O o fugite de ter
ad fugam.
ra aquilonis dic
dns. Qm in quattuor
uentis celi. dispsi
uos. dicit dns. O
syon surge. que ha

Ad copatio
nem anglor
ois humana na
tura. t scia.
puericia dr.
q n anglum
nos. s nos in
angelos pro
ficimus.,

Iuxta situ
ierlm. assyrij
7 babylonij
qui di pplm
uastauant.
in terra aqui
lonis habi
tabant. An
gls loqbat
ad anglm p
phantem in
zacharia. nec
loquitur ad
illos qui ha
bitabant in

[illegible]

[illegible]

Gloss: babylone. ut a .iiii. ventis in quos fuerant toto orbe dispersi. revertantur in syon. id est Syon que nunc habitat in babylone revertere ad pristinam sedem.

Adhuc ubi habitantem populum ut per captivitatem in pristinam se dem restituit gaudeat et laudet dominum habitantem in medio eius in quem sed gentes multe credituri.

bitas apud filiam babylonis. Quia hec dicit dominus exercituum. post gloriam misit me ad gentes que spoliaverunt. Qui enim tetigerit vos: tangit pupillam (vel meam) oculi eius. Quia ecce ego levo manum meam super eos et erunt prede his qui serviebant sibi. et cognoscetis quia dominus exercituum (sed qui me misit mecum est) misit me. (sed filius) Lauda et letare filia (sed ecclesia) syon. (sed etiam a patre et veni in mundum) quia ecce ego venio. et habitabo (sed cum hominibus conversatus est) in medio tui ait dominus. et applicabuntur gentes multe (sed populi a me) ad dominum (de eis gentibus hic) (sed patrem) in die illa. (sed tunc) et erunt michi (sicut patri) (sed peculiarem) in populum. et habitabo in medio tui ait dominus. (sed hierusalem quia) (sed ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi) (sed per hoc) et scies quia (sed patrem) dominus exercituum misit me (sed in mundum) (sed filium) ad te (sed ecclesia).

Gloss: Post gloriam salvatoris missi a patre induentis qui assumpta carne post gloriam divine maiestatis mittitur ad gentes que spoliaverunt populum dei. ut qui eos fuerant ante predati: prede sint servientibus sibi. et cognoscet populus servientium turba quod deus omnipotens misit eum.

Tactus pugnatione accipitur. Quia gentes sanctos dei tangit. sic est qui vexare cupiat pupillam eius oculi. ut illum puer clara luce. de qua in evangelio. Vos estis lux mundi.

Levat deus manum ut perimeret gentem adversariam populum suum ad iherusalem reducat. Alii: levo manum clamat. et intelligitur pro gentes: iterum fortitudinem. que peccatores cotidie sue subiciunt servituti.

Recte post captivitatem filia syon provocatur ad gaudium. Unde dicitur: Cum converterit dominus captivitatem plebis sue exultet iacob et letetur israel.

[illegible]

[illegible]

Quam in temptationi reliquerat: in persecutionibus iudeorum. Alii putant sub zorobabel et ihesu. hec esse completa. quando due tribus que dicuntur iuda reverse sunt de captivitate babylonis. decem retentis in perpetuo exilio.

Hystorice. Quia consurrexit. Surgere dicitur dominus quando quasi de sopore evigilat ad vindictam populi sui. et hoc de habitaculo id est patriarchis prophetis apostolis in quibus et cum quibus dominus ad iudicium se venturum testatur.

Sacerdotem. Dominus ihesus christus sacerdos est in eternum secundum ordinem melchisedech. qui quando per se videri non potest a domino propheta ostenditur per carnis assumptionem. Stans coram angelo per quem angelus magni consilii intelligitur: non quod duas personas [illegible] in filio. sed quod unus et idem qui homo sordidatus ostenditur. et qui angelus mediator dei et hominum apparere dicatur: Stat autem quia stabili consistit gradu. Et sathan stabat a dextris eius. quia dominus temptatus est per omnia absque peccato. et temptator a dextris stat: quia virtutibus christi obsistere conatur. Increpet in te dominus pater. non quod ipse qui loquitur increpare non possit. sed quia ex unitate nature cum alter increpaverit. increpet et ipse qui loquitur

et possidebit dominus iudam in (per fideles et credentes; in se; per ecclesia quam non alibi) partem suam in terra sanctificata (per amatores; per pace amantes) et eliget adhuc ierusalem. (per cum dominus sit possessor iudam) Sileat omnis caro (per electus ierusalem. omnes gentiles hominum) a facie domini quia (timeat adventum domini) consurrexit de habitaculo sancto suo. Et ostendit mihi (per orantem pro reditu populi) ihesum sacerdotem (per filium iosedech: qui cum zorobabel prefuit populo) magnum stantem coram (per qui et ipse de reditu populi laborabat) angelo domini. (per adversarius diabolus) et sathan stabat (per non a sinistris. quia vera erat eius accusatio) a dextris eius ut (per quia indignum diceret qui exaudiatur) adversaretur ei. et (per accusatorem) dixit dominus ad sathan (per increpatio dei: tue male voluntati effectum auferat. per deus de se per [illegible]) Increpet in te (personam loquitur) dominus sathan. et increpet dominus in te: qui elegit ierusalem.

Prophetata restauratione ierusalem. cui iam multis erat sacerdos ihesus per quem etiam ipse deus exorabat. inducitur diabolus adversari. volens populum retinere in captivitate. sed non potuit prevalere.

Legitur in esdra et in malachia quod ihesus cum ceteris alienigenam duxit uxorem: unde merito accusatur.

Gregorius. Dixit. Sathan. a.d.e.u.a.e. Quia illum populum eripuit quem diu dilectum fuit. Gentilitas que per sinistram habitaverat fuerat. credidit et iudaicus populus quasi per dextram ad perfidiam declinavit. sed quia in fine salvi fient. dominus removet sathan a dextris suis dicens. Increpet dominus in te. sathan. et increpet populi liberationem

[illegible]

indicat. quam elegit ierusalem. Iste est torris erutus de igne, id est ab eterno igne liberatus in quem ducem perfidia defluebat.

Cum igitur de cunctis urbibus iudeorum nec ierusalem sit electa deo non imputante ei peccata que fecit. cur ihesum conatus obruere. qui quasi torris semiustus de babylonia evasit.

Nunquid non iste torris est erutus de igne: et ihesus erat indutus vestibus sordidis. et stabat ante faciem angeli. Qui respondit. et ait ad eos qui stabant coram se dicens. Auferte vestimenta sordida ab eo. et dixit ad eum. Ecce abstuli a te iniquitatem tuam. et indui te mutatoriis: et dixit. Ponite cydarim mundam super caput eius. et posuerunt cydarim super caput eius mundam. et induerunt eum vestibus. Et angelus domini stabat. et contestabatur angelus domini ihesum

(interlinear glosses: scilicet ratio. — scilicet ob coniugium illicitum. vel propter peccata populi. vel propter squalorem captivitatis. — scilicet precipiens ex persona domini. — scilicet aliis angelis. — scilicet de quibus. — scilicet ei illi precepturus. — scilicet que cum complessent id angelus dixit ad eum. — scilicet hec sunt sordida vestimenta. — scilicet israelitem coniugem et copulam. — scilicet id est mitram. per quam sacerdotii dignitas intelligitur. quasi ablatis sordibus uxorum et peccatorum. iam habe sacerdotium. — scilicet christum. scilicet filium iosedech.)

Post ablationem sordide vestis. restitutam dignitatem mundi sacerdotii. precipit ihesu filio iosedech ut custo

quasi pater et filius unum est. christus. Qui videt me. videt et patrem. Iste elegit ecclesiam. qui dicit pacem contemplatur. hic est torris erutus de igne quem in seculo fuit. nec eius incendio est adtactus. ardet enim rubus et non comburitur. hic est etiam sordidis indutus vestibus. quia qui peccatum non fecit. pro nobis peccatum factus est. Sed hec sordida vestis est ei ablata. cum in cruce delevit peccata. ut qui ille sordidis indutus vestibus est. nos resurgentes in eo: semper candida habeamus vestimenta. Mutatoria sunt enim iam immortalitas et impassibilitas.

Cydaris super caput splendor est divine maiestatis ut id homo non intelligat.

Et ait. Dirigitur sermo ad christum pro nobis in carne pauperem factum ad quem refertur sicut ad caput. quod de membris eius dicitur. et perfectus est eius victoria. Cum igitur pueruerimus in virum perfectum. in mensura etatis plenitudinis. Ille iudicabit domum domini. id est nos qui sumus ecclesia. primitus singulorum constituent in ecclesiis. prophetas. apostolos. doctores. et hui

huius... Deus stetit in synagoga deorum. in medio autem deos diiudicat singulis prout vult. et dabunt ei angeli administrandum. id est homines qui in carne constituti angelicam vitam ducent. qui non fluctuabunt.

2c Et assistunt ei in eccla. cū ihu stante stabiles.

Ecce sanus factus es iam noli peccare ne deterius t. c.

Iait. Ihc. magnus sacerdos dns saluator. amici eius apli: qui sunt portendentes. i. facta eius mystice aspicientes 7 de presentibus futura cognoscentes. qui cetum natum sup ipsum gentium interpretant. Qui etiā scd aliam figuram oriens dr plumine 7 lapis qui scd danielem de monte est abscisus pro robore. quo oia regna atterit. Dr qr. E. Tu 7 apli tui: audite pmissiones. quas feci uobis implendas. 7 statim uertit sermo ad auditores. loquens de ipso x. Ecce enim add. s. m. ego. ori. ad dnm. i. xpm qui etiā lapis e conterens inimicos. quē ego dedi coram filio iosedech ihu. qr p illum uenit. 7 in faciem eius dat est. qr p se intelligebat illum prefigurari. In q̄ uno. vii. oculi qr in illo fuit plenitudo totius grē spiritalis.

Seruat metaphoram lapidis. qi dicat hē lapidē. clauis crucis 7 lancea multis faciam uulnerari. 7 eius passione delebit iniquitas terre. in una die de qua dicit. hec dies quā fecit

dicens. Hec dicit (si in me.) dn̄s ds̄ exercituum. In uiis meis (si ambulaueris membra tua) ambulaueris. 7 (si precepta custodienda) custodiam meā (si in perfectis i. primi) custodieris. tu (um tuum) (si tamquam pontifex) quoq; iudicabis domū meā. 7 custodies (si vii. adorate dnm in atrio s. e.) atria mea. (si tecum. qui te) et dabo ambu (custodiam) (si scil. angelis qr) lantes de his. q (auxilio securus si timeas hostes si in) nunc hic assist (conspectu tuo) unt. Audi ihc sacerdos magne. tu 7 amici tui qui habitant coram te. qr uiri portendentes sūt. Ecce enī adducā seruum meū ego orientē (si adducetur) qr ecce lapis quē

dicat uias d. 7 pponit pmium. qd iō fit pseuerauit uidet 7 pontifex in templo dei. 7 habitu tus de numero angelorum. qui eo tēpore astabāt. quorum auxilio cont hostes circumuallaretur,

Premiserat ihu filio iosedech qd iudicaret domū eius 7 custodiret atria. 7 hēret angelos ministros angelice dignitatis. 7 sic dicit ei 7 amicis eius i. discipulis eius. 7 pphis. qui sunt inti portendentes i. positi insigni futurorum qd plenam felicitatē 7 pfectam beatitudinem sunt habituri. qn ille uenit: cui nom ē oriens. Qui etiā dr lapis angularis iungens duos parietes in unum. Sup quē lapidē. vii. oculi. de quibus ysaias. et requiescet sup eum sps. sa. 7 intell.

[illegible]

[illegible marginal notes]

spe consilii. et fortitudinis.
spe scientie et pietatis.
et repleuit eum
spe timoris domini.

Lxx. Ecce ego
fodiam foue
am. hoc uidetur
ad finem mundi
referuntur
quando ueniet iu
dicaturus. et quod
fodiet. i. in me
diuum proferet
opera singulorum.
et in illa die uo
cabit unusquisque
quos secundum amicos.
i. alios secundum alios ad
requiem. ut op
timus suorum uir
tute gaudeant.

Quidem in
in illo sompno
de quo dicitur.
Si dormit sal
uus erit. post
castitate cum
sponsa. Ego
dormio. et cor
meum uigilat.

Hebreus
dicit per cande
labrum au
reum signifi
cari legem per
lapidem que
in capite xpisti in
qui est caput
legis. et illum

dedi coram ihesu sup
lapidem unum. vii. ocli
sunt. Et ecce ego ce
labo sculpturam
eius. ait dominus exercitu
um. Et auferam ini
quitatem terre illius
in die una. In die
illa dicit dominus exer
cituum. uocabit uir
amicum suum subter
uineam suam. et subter fi
cum. Et reuersus est an
gelus. qui loquebatur
in me. et suscitauit
quasi uirum qui suscita
tur de sompno suo. et
dixit ad me. Quid tu
uides. Et dixi. Vi
di. Et ecce candela
brum aureum totum.

d. e. et l. i. ea. et in illa die pas
sionis uocabitur uir. i. perfec
tus in xpisto. amicum suum. i. cre
dentes ex iudeis. et gentibus.
ut sint sub uinea. cuius fru
ctus letificat cor hominis. et quod
ait. Ego sum uitis. et sub
ficum. i. dulcissimam refec
tionem sancti spiritus.

Husque in uidetur ab ille quod
loquebatur in propheta. Sed sci
endum quoniam quicumque humana
fragilitas sue relinquitur
imbecillitati. dominus a nobis
et angelorum auxilium abire.
Ergo et propheta stupore mag
ne uisionis attonitus. tota
mente torpebat. et clarum
lumen ueritatis. uidere non po
terat. Unde et ad aliam uisi
onem cernendam. quasi de
sompno excitatur.

Id est angelus excitauit. et int
rogauit. ut illo responde
te. se nescire. nos ab angelo
discamus.

Litt. Candelabrum eccle
sia. aurea. propter spiritualem intel
ligentiam scripture. lapas
xpistus qui in ecclesia fulget.
Septem lucerne et suffuso
ria earum. gratie spiritus sancti. per
quas oleum misericordie dei su
scipit ecclesia. Due oliue mo
ses et helyas. i. lex et prophete.
que de xpisti passione predica
bant. et oliue euangelium
que a dextris. et lex. que a
sinistris. mons diaboli. et

[illegible marginal notes]

C. iiii.

[illegible marginal notes]

et lampas eius super caput ipsius. Et .vii. lucerne eius super illud. et .vii. infusoria lucernis. que erant super caput illius. et due olive super illud. una a dextris lampadis. et altera a sinistris eius. Et respondi et aio ad angelum. qui loquebatur in me dicens. Quid sunt hec domine mi. Et respondit angelus. qui loquebatur in me. et dixit ad me. Numquid nescisti quid sunt hec. Et dixi. Non domine mi. et respondit et ait ad me dicens. Hoc est verbum domini ad zorobabel dicens. Non in exercitu. nec in robore. sed in spiritu meo dicit dominus exercituum. Quis tu mons magne coram zorobabel in planum. Et educet lapidem primarium. et exequabit gratiam gratie eius. Et factum est verbum domini ad me dicens. Manus

Interlinear glosses: scilicet candelabri. — scilicet lampades. — scilicet candelabrum. — scilicet quibus oleum infunditur in lucernas. — ferant. — scilicet cande labri. — ferant. — scilicet lampadis. — scilicet hec est mea prelatio visionis quam deus revelat. — scilicet illud. — scilicet in multitudine. — scilicet bellator. — scilicet fit reductio populi et vastatio inimicorum. — scilicet sed. — scilicet es. — scilicet prostratus ab alto. — scilicet deus. — scilicet christum qui primogenitus mortuorum.

Left gloss: antichristus. qui audet se erigere contra christum. quem zorobabel dicens. hec omnia tibi dabo. si procidens adoraveris me. quem dominus calcat dicens: Vade sathanas. Scriptum est enim. Dominum deum tuum adorabis. et illi soli servies. lapis primarius. verbum quod in principio apud patrem quod educitur de sinu patris incarnatum. Qui equat gratiam legis: gratie evangelii. ut et quale munus accipiant. et credentes ex israhel. et populus gentium.

§ Principis resistentium fundamenta

Right gloss: 7 nat mundum. per .vii. lucernas .vii. gratias scilicet spiritus sancti que in christo plene. que super candelabrum. quasi dictante spiritu sancto: lex scripta est. per .vii. infusoria quibus mittitur oleum in lucernas ut luceant in candelabro. intelligitur quod plenitudinem .vii. gratiarum de celo descendunt ad homines per duas olivas que a dextris et a sinistris. inter quas media lampas lucet. legem et prophetas intellige. angelum quem propheta interrogat. sensum intelligit a deo illuminatum. qui nobis dei voluntatem indicat. qui non respondet. sed interrogat. non ex ignorantia. sed ut ad intelligendum exercitet. non in exercitu. nec in robore.

[illegible marginal notes]

[illegible]

P.

Verbum domini ad zorobabel ipsa est interpretatio uisionis de reductione populi que non fiet multitudine bellatorum sed spiritu dei reductus est populus et aiisla ... deuastati. per montem magnum qui stat coram zorobabel diabolus interpretatur qui auisatur ibi. et eleuatur contra zorobabel et populum iudeorum. sed uidetur in plano quia prostratur et humiliatur sub pedibus israel. quo mutato educit deus lapidem primarium idest christum filium suum qui semper auxilium fuit alii regia eius lapidis in eos quos reduxit de captiuitate exequit gratiam quam in patres eorum exercuit.

Zorobabel fundauerunt domum istam. et manus eius perficient eam. et scietis quia dominus misit me ad uos. Quis enim despexit dies paruos. Et letabuntur et uidebunt lapidem stagneum in manu zorobabel. Septem sunt isti oculi domini. qui discurrunt in uniuersam terram. et respondi. et dixi ad eum. Quid sunt due oliue iste. ad dexteram candelabri et ad sinistram eius. Et respondi secundo. et dixi ad eum.

Interlinear: ffuturi. — scilicet zacharias. — scilicet desperatio hu... — mane iute. — scilicet. — scilicet quos uidisti in lapide. — scilicet illo nichil respondente.

templi iecerunt et confirmauerunt et cum uideritis in templo quod nunc edificatis culmen impositum uos qui nunc dubitatis tunc scietis quod ego zacharias que cecidi dixi deo inspirante annunciaui.

Alter. Zorobabel scilicet qui fundatur et perficit ecclesiam in cuius manu corporis ipsius non plumbeum sed stagneum et ab omni peccato purissimum. Septem oculi qui discurrunt in uniuersam terram vii. spiritus sancti. quia nichil latet dominum sed preteritorum et presentium et futurorum conscius est et reddit unicuique sed ...

Quia pauci sunt qui de spiciunt regale fastigium. sed zorobabel despexit et ... eius.

Quasi enim. vere zorobabel et locum eius consili de auxilio dei pro nichilo habebant dies regum opus domini impedire uolentium. quia quamuis paruam uideant illos splendere et cerciu circumdari cum intelligent uitam eorum paruam et malam et nichil contra dominum posse et letabuntur in expletione operis et uidebunt auxilium saluatoris qui de stirpe zorobabel promittitur qui lapis pro fortitudine. Stagneus muris fortis et robustus. Sicut enim stagneum alia metalla ab igne defendit et cum sit eis ferrum natura durissimum si absque stagno fuerit uritur et crematur. Sic omnis angelorum et hominum fortitudo si non habet auxilium

Quia ab his quod quesi...

[illegible]

2 3

2 saluatoris imbecilla et fragilitas.

Metaphorice. quia in similitudine spicarum recte erant arbores. sic spica aristis sic iste uallate ramis et foliis recte in sublime surgebant.

Aliter. Per duas oliuas. duo testamenta. euangelium spiritale a dextris. lex corporale a sinistris. et quia nec totum euangelium. nec totam legem explanare possumus. quidam particulas grecis excerpimus. quia ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus. Alii duos ramos oliuarum. uel spicas et filios olei .i. pinguedinis. uel splendoris sacerdotium in principatum. et legem que prebeant gaudium uniuerse terre. Alii enoch et helyam. quorum alter in principatio alter in circumcisione placuit deo. et cum corpore uterque raptus est in celum.

Superius dat edificationem templi. aduentum et populum de babylone liberatum nominauerat. Sed ne exulsa felicitate extolleretur uidet et tristia. ut humilietur ex tristium comminatione.

Lxx. falcem uolantem .i. iudiciariam dei sententiam. que cuncta delicta succidit.

Dicunt quidam. xx. decem cubitorum quod est. xxx. ad etatem est referri. quia pater non uidi-

tram non respondit. quia super me erat. et audire non merui. in norantem rogaui. secundum illud. pulsate et aperietur uobis.

de spicis super non quesierat.

duo sunt spice oliuarum. que sunt iuxta duo rostra aurea. in quibus sunt suffusoria ex auro. Et ait ad me dicens. Num quid nescis quid sunt hec? Et dixi. Non domine. Et dixit. Isti sunt duo filii olei. qui assistunt dominatori uniuerse terre. Et conuersus sum. et leuaui oculos meos. et uidi. Et ecce uolumen uolans. et dixit ad me. Quid tu uides? Et dixi. Ego uideo uolumen uolans. longitu

sed ad aliam uisionem: alteri ad tristia.

uel ecce.

Lxx. Duo rami qui in manibus sunt duarum nariu[m].

Supra dictum erat de duabus oliuis. quod quia propheta non requirit. hic interrogans audire non meretur. uel quod ibi obscurum dictum est. hic manifestius audire desiderat. uel certe silentio angeli confutatur eius audacia. quia maiora scire contendat. hebrei dicunt quod non totum quesierat quod scire debuerat. ideo nichil hic respondetur ei de oliuis. sed supplet plenius quia dicit addens spicas. uel ramos oliuarum. de quibus supra tacuerat.

In quo omnium peccata scripta sunt. ut unusquisque recipiat secundum

[illegible marginal annotations]

opa sua. siue bonum siue malum. uir. dr. libri apti.

do ei .xx. cubitor. 7 latitudo ei .x. cubitor. Et dixit ad me. hec ē maledictio que egredietur sup faciem ois terre. qr ois fur sicut ibi scriptū ē. iudicabitur. 7 ois iurans ex hoc similit iudicabitur. Et ducam illud dic dns exercituū. 7 ueniet ad domū furis. 7 ad domū iurantis in noie meo mendacit. 7 cōmorabitur in medio domꝰ ei. 7 consumet eū. 7 ligna ei. 7 lapides ei.

Et egressus ē angls qui loquebatur in me. 7 dixit ad me. leua oclos tuos 7 uide. Qd ē hoc qd egredit. Et dixit. Qd nam ē. et ait. hec ē amphora egrediens. 7 dixit. hec ē oculus eor in uniusa terra. Et ecce talentum

Amphora h̄ fissura ferebat in aeta.

cat quemq. h oē. i. d. filio.

In .xx. qui ex duab; decadib; efficit. austera 7 tristia nunciant. in decē. i. in una decade meliora 7 ꝓspa. In hıs g oīb nūs prius tristia. 7 pꝰea leta dicunt. qr ad hoc corripit ds. ut emēdet. 7 p oīa supplicia erudit. isrl. hec ē maledictio cont eos q putant furtum 7 piurium ēē parua crimina. Vr qd maledictio que in uolumine t falce descripta est. in domū furis 7 piuri. ueniat. ibi cōmorans. 7 oīa deuastās. Qd g debıs que maiora reputant crimina. sic homicidium. adulterium. sacrilegium.

Angls qui loquebatur in ppha egssus de eo. 7 q̄si cōmunis loquens ꝑcipit ut leuatis oclis uideat peccata ppli isrl. in mensuram coaceruatā. ꝑfecta 7 impleta delicta cunctor. hec amphora ē. ocls. i. ostensio peccor. ut quor uicia primitꝰ latebant. dispsa. in unū coaceruata: oclis oīum pandent. Qs dum egdit. isrl de loco suo p captiuitatem. cunctis gentib; qual in terra sua fuit monstratur. p massam plumbi significat g̃uissimum.

pond' peccor. 7 sup hanc am
phoram omium delictor media
sedebat impietas. i. ydolatria
que excedit oia pecca isrl. 7 in
suo scelere gl'abat. h mittit
in medium babylonis. 7 ma
lo captiuitatis premit ab an
gelo dei. ut que prius letaba
tur in scelere: eterno silentio
conticescat.

Per duas mulieres iudei int
pretant regnu medor 7 ma
cedonum. quor utq; affixit
ipsum babylonii. 7 ibi impi
etas eor sedem posuit. hoc fin
gunt ne qd de se dictum e in
se intelligatur.

s. amphore

Due mulieres que egrediun
tur de tra. s. iudea. sc. x. trib
que ab assyriis. 7 due que et
a a chaldeis capte st. In alis
quar: erat sps. i. potestas di
abli. q spu malo. qsi uento
flatuq; rapte. celeri uolatu
ferebant. Miluus. auis rapa
cissima: p que diabls signa
tur. cui potestati tradit isrl.
7 iuda. ut ab eo in captiuitate
ducant. 7 ille mulieres tule
runt amphoram. t mensuram.
in qua: inclusa tenebat im
pietas sub massa plubi depsi
sa. paerem int celum. 7 tram.
Supra au erudit pphā de am
phora n querit quid portet.
uidens amphora deferri: sed
quo portent qd respondet
ab anglo. ut edificet ei dom
in terra sennaar. Sennaar
campus chaldeor. ubi edifi

plubi portabat. Et ecce mulier una sedens in medio amphore. s. angls. 7 dixit. hec e impietas. 7 piecit eā in medio amphore. 7 misit mas s. quo aut vel in qbs conclusa portent sam plubeam in sensus / lectio docet os ei. Et leuaui oculos meos. 7 uidi. 7 ecce due mulieres egredientes. 7 sps in alis ear. 7 habebant alas qsi miluii. 7 leuauerūt amphorā inter terrā et celum. 7 dixi ad angłm. qui loquebat in me. Quo

cui ipse ange
lus nom im
posuit. hic e
ocls. i. uisio
ostensio omi
um peccator.
7 ecce mulier
sedens in me
dio ampho
re. t mensure.
que e impie
tas. 7 cum hec
ita cerneret:
ecce massa
plumbi. in
star lapidis
ferebat. t suo
impetu. t dei
iussione. t ab
alio cui no
men tacetur.
Angls au q
loquebat in
ppha: exiens
abeo. mon
strabat uni
uersa. qui
mulierem
precipitem
misit in me
dio ampho
re. que pri
libere fere
batur. 7 sup
amphoram
sedens oib;
apparebat.
Et ne forte
rursus ele
uaret capt
7 sua impie
tate gaudet

3 2

[illegible marginal annotations]

talentū plūbi in modum lapidis mittit in os amphore. opprimens impietatem. et claudens ne possit erumpere.

iste defert a phoram. Et dixit ad me. Ut edificet ei domus in terra sen *(percussio dentium)* naar. et stabiliatur *(ut ibi eterna statione quiescat)* et ponatur ibi super basem suam. *(et cursum ad aliam visionem)* Et conversus sum. et *(saltus ad celum)* *(secundo)* levavi oculos meos. et vidi. *(saltus ad celi)* et ecce. iiii. quadrige egredientes *(quos supra mittebat. et umbrosos. hy)* de medio duorum montium. *(eneos vocat. filii)* *(qui erant erei. qui nulla vetustate)* et montes. montes erei. In *(possent consumi.)* *(cruenti et sanguinaria)* quadriga prima. equi rufi. *(qui erant. a babylonica crudelitate terribiles.)* in quadriga secunda. equi nigri. et in quadriga tercia. *(macedones sub quorum rege antiocho machabeorum)* equi albi. in quadriga quarta. *(victoriam legimus.)* equi varii. fortes. Et respondi. et dixi ad angelum qui *(quid significat)* loquebatur in me. Quid sunt hec domine mi. Et respondit angelus. et ait ad me.

¶ Notandum quod eti mata mundi in scriptis illis sed stirum ierlm et templi appellantur.

catā ē babylon. In babylone ergo defert hec mulieres impietatem. ut ibi edificetur impietas et certa domus. Vere enim in babylone certa sedes est impietatis.

¶ Aliter. Per duas mulieres significantur populi hereticorum et iudeorum. qui egredientes a facie domini: spiritu feruntur incerto. et habent alas milui. que rapere festinant de ecclesia. et trahere ad interitum. Hee mulieres levant figure ponderis impietatis. et edificant in confusione domum suam. et serviunt regi babilonio. ut ibi habitent pro hereticorum et iudeorum. ubi morantur ydolatre. ligno et lapidi servientes.

¶ Regnum medorum et persarum. quod egrediens passu veri regis edictum. mortem omnium iudeorum tristi nuncio preferebat.

¶ Romani reges quorum alii clementes in iudeos. ut gaius cesar. alii persecutores. alii ut vespasianus.

¶ Aliter. Quidam dicunt. iiii. quadrigas. iiii. euangelia. et quos apostolos. quorum alii rufi. martyrio. alii obscuri. et nigri profunditate. et cognitione misteriorum. alii albi. gratia virginitatis. alii varii et fortes. gratiam et curationum et diversarum virtutum habentes. hee quadrige mittuntur in. iiii. mundi cardines. ad explen

[illegible marginal and bottom annotations]

2

[illegible]

Isti sunt iiii. uenti celi qui egrediuntur ut stent coram dominatore uniuerse terre. In qua erant equi nigri. in terram egrediebantur aquilonis: et albi egressi sunt post eos: et uarii egressi sunt ad terram austri. Qui autem erant robustissimi: exierunt. et querebant ire. et discurrere per

s. angelus qui loquebatur in me. clamat ad romanum imperium. / s. ut suis pedibus cuncta regna substernere.

omnem terram. et dixit. Ite. perambulate terram. et perambulauerunt terram. Et uocauit me. et locutus est ad me dicens. Ecce qui egrediuntur terram aquilonis requiescere fecerunt spiritum meum in terra aquilonis. Et factum est uerbum domini

s. sume munera que offerunt aurum et argentum. / s. ab illis qui de transmigratione redierunt. s. ab oldai. et abalys.

ad me dicens. Sume a transmigratione. et a thobia. et ab idaia. et

---

dam ei uoluntate. quibus dicitur ab angelo. Ite et perambulate. In cunctis terre finibus euangelium seminate. Ecce qui egrediuntur in terra a. Requieuisse dicitur spiritus domini ut angeli. cum in terra aquilonis durissima diaboli regna: apostolica predicatione subuersa sunt.

In qua erant equi nigri. Prima quadriga in qua rufi equi quid egerit non dicitur. Quoniam enim propheta hec ferebat. iam regnum babyloniorum preterierat. et totam asiam medi possidebant. sub quorum rege dario: anno eius secundo. omnia que supra exposui uidisse fertur. Nigri equi: egrediebantur in terram aquilonis ad euertendum scilicet regnum chaldeorum.

Reges macedonum secuntur uestigia medorum. et sicut medi chaldeos. ita macedones medos et persas. et chaldeos sibi subiugauerunt.

Tradunt hebrei quod albi equi. i. alexander et macedones. qui post medos sunt egressi in terram aquilonis requiescere fecerunt spiritum propheticum in terra aquilonis. eo quod contra medos dei impleuerunt uoluntatem. et imbrem imperium medorum et persarum a macedonibus sit deletum. Grandis enim eorum qui premuntur consolatio est si sciunt hostes suos cito esse perituros.

---

s. i. quatuor plage mundi que assistunt et parent domino. meb eum her. ut in regna absque dei fecerunt uoluntate.

s. i. romani fortes et robusti egressi sunt ad australem plagam et totam terram celi impetu lustrauerunt.

[illegible]

Hebrei dicunt ananiam azariam et misaelem de captiuitate reuertentes aurum et argentum in munera templi et coronas pontificis et ducis attulisse. et hen: que super i. dyrat. i. gratia danielem. s. cum muneribus uenisse. et io. helen: poldai: positum est ut ex interpretatione nominis quod dicitur sompnium: ostendatur danielem in captiuitate positum. et tres pueros regis sompnii mysteria cognouisse. Ipse enim daniel et tres pueri rogauerunt dominum et ita secutus est daniel interpretationem sompnii.

uenies tu in die illa. et intrabis domum iosie filii sophonie qui uenerunt de babylone. et sumes aurum et argentum. et facies coronas. et ponas in capite ihesu filii iosedech. sacerdotis magni. et loqueris ad eum dicens. hec dicit dominus exercituum dicens. Ecce uir. oriens nomen eius et subter eum orietur. et edificabit templum domino. et ipse portabit gloriam. et sedebit et dominabitur super solio suo. et erit sacerdos super solio suo et consilium pacis erit inter

Interlinear glosses: scilicet zacharia. — scilicet qui custos et editiuus erat templi domini. ubi corone erant in statione quiescerent. — scilicet in domo iosie. — scilicet in unam scilicet duas. auri et argenti uarietate distinctas. — scilicet et eos. — scilicet zorobabel quem et oriens uocat. quem exbiuit et captiuo. in ducem populi consurget. scilicet multitudo fidelium. — scilicet per constructionem templi. saltem coronam. stans(?) uidetur. scilicet principis potestatem. — scilicet ihesus filius iosedech: sedebit super sacerdotali throno. scilicet uterque ait et consiliis populum dei gubernant.

Oldai. depecatio domini. tobia. bonus domini. Idaia. notus domini. poldai: pe(?)ca ponitur helen. i. sompnium. et in quarto loco addetur. hen. i. gratia. Captiuitas autem iudeorum. i. populi christianorum confitentis. scilicet uicia et peccata. Qui non penitentes reuertentur. in ierusalem. i. ecclesiam. ab his in pena de peccantibus domini. et beneplacentibus deo et notis. i. approbatis a deo offertur aurum et argentum de quibus fiunt corone in domo iosie qui dicitur saluatus et est filius sophonie. i. uisitationis domini. quia uisitatur a domino. qui prius egrotauerat. et saluatus est. hec corone imponuntur ihesu. i. christo. qui in membris reuertentibus coronatur. qui est filius iosedech. qui in ipso dicitur iusticie. quia dominus reddit unicuique iuxta opera sua. Ipsi dicitur Ecce uir oriens nomen eius. et subter eum orietur. Non ibi in diuidimus. nec duas personas de una facimus quia hic dicitur quia saluat. ipse est oriens. quia in diebus eius orta est iusticia. Sub hoc oriente: orietur multitudo credentium. que edificabit ecclesiam deo. et ipse in singulis membris coronatus. portabit gloriam illorum. et ipse rex et pontifex sedebit in throno: tam regali: quam pontificali. et consilium pacis erit inter utrumque quia utrique gloria consentiet in domino

Marginal notes: sinam gentis. — [illegible marginal annotations in a later hand]

ZACHA

ihu. p̃ coronatū xp̃m pmittit̃ etiā coronabͣ qui sopniant eum. p speculum in enigmate. 7 quib; ē bon̄ dn̄s. 7 qui noti sunt ab eo. 7 ei gr̄a re pleti: uisitant̃ ab eo. 7 qui prius in babylone gemebant longe a iu dea. p singlos pfectus edificabant domum di. 7 os pari fure cogno cent: qd̄ dn̄s miserit prophetam ad eos.,

Hec oīa erunt si pre ceptis dn̄i obedierīs.

Hebrei autumant sarasar. 7 rogomelech. 7 ceteros qui cū eis erāt. fuisse ples. 7 duces re gis darij. timētes dn̄m. qui audientes templum ēe ostructū. p legatos querebant. a sacerdo tib; 7 pphis. si sed̄ po rem ɔsuetudinē. ̄quīto mense quo a nabuch. ierlin subūsa ē. adhuc duraret causa ieiunij 7 fletus eum iam ēēt restituta ierlm. Ā po tius causa restitutiōis: mutassent trisbam. in gaudiū: ut pse ti mentes dn̄m. sicut cū flentib; uideri fleue rant. ita: cum gaudē tib; gaudeant. postq̄ aūs suscitantiū expleta ē legatio. fit sermo di.

p qui de regia 7 leuitica tribu descenderēt.

illos duos. 7 corone erit

p soldan. helem ponit.

helen. 7 thobie. 7 idaie.

p hoc q̄rtum addit̄. cum ta t̄m posuit.

7 hen. filio sophonie

p 7 hoc erit. p insepitūm.

memorabile in teplo

fa dō p peccata.

dn̄i/. 7 qui pcul sunt: ue

nient. 7 edificabūt in

p ubi habitat ds. p re p euentu rerum

teplo dn̄i. Et scietis

7 p ipsa tate cognoscetis qd̄ dn̄o iubente oīa

qr dns exercituū mi

p dix.

sit me ad uos. Erit aūt hoc: si au

ditu audieritis uocem dn̄i di

uri. Et factum ē in anno q̄r

to darij regis: factū ē uerbum

dn̄i ad zachariā. in q̄rto die

noni mēsis qui est casleu. 7 mise

p i. teplum. qd̄ erat instauratum iam.

runt ad domū di sarasar. 7 ro

gimelech. 7 uiri qui erant cū eis.

ad deprecandam faciē dn̄i. ut

p sciscitaretur a sacerdotib;

dicerent sacerdotib; domī dn̄i

exercituū. 7 pphis loquentes.

p sic eum restituta ē ierlm. p ppter memoriā destruc tionis.

Nunquid flendū ē michi in

p qui appellat̃ augusti. p fletus 7 ieiuniu

quinto mense ut sc̄ificare me

Corone p̄ri imposite capi tib; duorū nob̄ illoꝝ. a quib; oblate sunt 7 sec̄ bunt̄ in tem plo dn̄i. in se pit̄nam me moriam. 7 ce de toto orbe g̃s que pcul sunt posite: ue ment. 7 edifi cabūt in teplo dei. uniusq; q̄ uirib; suis.

[illegible]

sanctificatio dicitur quod per abstinentiam civitati sanctificantur.

debeo. sicuti feci iam multis annis. Et factum est verbum *domini* exercituum ad me dicens. Loquere *(propheta ex persona mea loquitur. scilicet qui terreno affectu ieiunat)* ad omnem populum terre et ad *(et comedit)* sacerdotes dicens. Cum ieiunaretis *(scilicet abstinentes a cibis)* et plangeretis *(scilicet planctu et luctu pro amissa temporali leticia)* in quinto *(scilicet quando capta ierusalem)* et septimo *(scilicet desolationis templi et subversionis)* per hos septuaginta annos *(ierusalem)*: Numquid ieiunium *(scilicet numquid profuerit vobis)* *(quod ieiunabatis)* ieiunastis michi? Et cum comedistis *(scilicet et e contrario: liquido)* *(manducastis)* et bibistis. numquid non vobis comedistis et vobismet ipsis bibistis? Numquid non sunt verba que locutus est dominus in manu prophetarum priorum. Cum adhuc ierusalem habitaretur et esset opulenta et ipsa et urbes in circuitu eius et ad austrum *(scilicet in montana regione)* et in campestribus habitaretur. Et factum est verbum domini ad zachariam dicens. Hec ait dominus exercituum dicens. *(scilicet ne vobis imputetur: usque quo iudicatis iniquitatem.)* Iudicium verum iudicate.

ad zachariam in persona loquitur ad vulgus et ad sacerdotes qui respondere debeant legatis.

Quando godolias occisus est ab ysmaele.

Non in hiis. neque enim his rebus placatur deus. sed bonis operibus. quia esca non commendat nos deo. sed precepta dei si faciamus.

Qui non muto sententiam. que dixi adhuc stante ierusalem dico post reedificatam.

Quasi. cur tanta scrupulositate queritis. quando debeatis ieiunare et plangere. cum ego iam per ysaiam et alios prophetas mandaverim omni tempore ieiunandum esse a malis et studendum in operibus iustitie.

Moyses. Sic magnum iudicabis ut parvum. non accipies personam. et pauperis non misereberis in iudicio. quia iudicium dei est.

Hec magis volui. hec quesivi. hec faciunt commendabile ieiunium. que non facientes traditi estis captivitati. non quero ieiunium desolationis et mortis. quinti et septimi mensis.

[illegible]

ZACHA

¶ Post iudicij ueritatē: sequitur clementia in cunctos. ⁊ maxime in frs: t eiusd sanguinis. t eiusd fidei.

¶ Possunt hec referri ad eos: qui in eccla audire dm̄ nolunt. ꝫ cor aggrauant: ⁊ nō delinquentes in eccla: pereunt de terra ofessionis. ⁊ fit sup eos indignatio dī. ⁊ dispsi sē p oīa regna uicior. ⁊ desolata ē terra eor. t aīa. ut corpus ñ habens habitatorem dm̄. nec in se reuertentē spm̄. ⁊ terra qn̄dam desiderabilis: que erat hospiciū trinitatis. u̾sa est in desertum. ⁊ habitationem draconum.

¶ Adamas: lapis fortissimus. qui oīa metalla ofringit. ⁊ a nullo ofringitur. vn̄: indomabilis dr̄.

¶ Completa sīt uba dn̄i par pari referentis. ut sicut illi ambulauerunt ad eum puersi. ⁊ ipse ad eos: puersus incederet.

¶ Que ad cōpationem aliar: ppt̄ habundantie multitudinē. lacte ⁊

miām. ⁊ miserationes facite unusquisque cū fr̄e suo. et
s quar cura: a dō uob comittit. *s hec pegrinatio.*
uiduam. ⁊ pupillū, ⁊ aduenam. ⁊ paupem. nolite calūpniari.
hec egestas. humilem facit.
s nō dum faciat. *s eis hō ft. quos germo pat.*
⁊ malū uir fr̄i suo ñ cogitet in corde suo. ⁊ noluerunt attendere. ⁊ uerterūt scapulā recedentes et aures suas aggrauerunt ne audirent. ⁊ cor suū posuert adamantem. ne audirent legē. ⁊ uerba que misit dn̄s exercituū. in spū suo scō. p manū pphar priorū.
s cum hec precepimꝰ illi noluert attendē. *s ex habitu corporis.* *mea impia respuentes.* *s cordis. s sic aspis surda. aures obturat suas.* *s onere peccati.* *s non dei.* *s dn̄i percipientē.* *s sponte.* *s qī. s du rum lapidē.* *s i. dn̄i pcipientem legē.* *s p̄ saue. osee. ⁊ ceteror qui mundas habuert maius.* *s p magnis peccatis.*

Et facta ē indignatio magna a dō exercituū. Et factum ē sicut locutus ē. ⁊ sicut ñ audierūt. sic clamabt. ⁊ ñ exaudiā. dicit dn̄s exercituū. ⁊ dispsi eos p oīa regna que nesciunt. ⁊ terra desolata ē ab eis. eo qd ñ eēt trānsiens. ⁊ reuertens. ⁊ posuert t̄ram
s dn̄s *pmittando.* *s me* *s ad me.* *s eos.* *s irrmo.* *s assyrior. chaldeor. medor. ⁊ psarum. ⁊ alior.* *s oīs iudea.* *s regnis. s aliis habitatorib.*

[illegible]

desiderabilem in desertum.

Et factum est verbum domini exercituum dicens. Hec dicit dominus exercituum: dicens. Zelatus sum

scilicet quia magna peccata. scilicet cum multis

syon zelo magno. et indig

habitatoribus prostituta. maculaverant thorum meum.

natione magna: zelatus sum eam. Hec dicit

scilicet sed

dominus exercituum. Re

scilicet quia penituit.

versus sum ad syon.

scilicet in templo edificato.

et habitabo in me

scilicet que ante urbs fundata

dio eius ierusalem. et

cum erat.

vocabitur ierusalem ci

vitas veritatis. Et

scilicet vocabitur. scilicet in quo: templum. in quo inmo-

domini exercituum. mons

lantur victime: et cerimoniarum ordo servatur.

sanctificatus. Hec dicit dominus exercituum, adhuc habitabunt senes et anus in plateis ierusalem. et viri baculus in manu eius pre multitudine dierum. et platee civitatis complebuntur.

concelebret.

Quantum prius indignatus sum quod a multis amatoribus desponsata thorum meum maculaverat: tanto nunc amplius zelo eam: quia egit penitentiam. et edificavit templum in quo habitabo in medio eius. -mons

In pace urbium solet fieri. ut lasciva etas ludis et choris gaudia

melle manabat. vertetur in solitudinem.

Israhelitice populus: in captivitate cum assyriis et chaldeis fornicatus est. sed postquam ab amatoribus suis est illusus. et pristino decore nudatus: memor pristine felicitatis: dicit. Revertar ad virum meum priorem. et ille suscipiens in coniugio dicit zelatus sum.

Assyrii iudeos quia me dimiserunt. et idola coluerunt.

Amor per syon et ierusalem: accipiuntur anime fidelium.

speculantes deum. et videntes pacem. quibus peccantibus: irascitur deus. tradens eas captivitati. ut deum per mala sentiant. quem per bona et prospera non senserant. et cum ipsi penitentiam egerint. dominus ad eos revertetur: in quibus prius regnabant mendacia et errores: habitabit christus veritas. et vocabitur mons domini.

Tanta erit prosperitas omnium rerum: ut nullo hoste remanente. utrique sexus usque ad ultimam etatem perveniet. et trementes artus. baculo regente sustentet.

Platee ierusalem. id est ecclesie sunt virtutes in quibus habitant senes. non etate. sed quorum cani sunt sensus. hii tenent baculos. id est correctionem.

[illegible]

xviii.

dicentes discipulis suis. Quid uultis? In uirga ueniam ad uos. an in spiritu lenitatis? et cum senibus habitabunt annus, de quibus paulus. honora uiduas que uere uidue sunt. Implebitur enim ciuitas pueris et puellis ludentibus. quos psalmista ad canendum domino citat dicens. Iuuenes et uirgines senes cum iunioribus laudent nomen domini.

Possumus dicere. hec ex parte esse completa tempore zorobabel. quando relicto populo sub figura futuri deus habitauit in ierusalem. vere appellatus est populus dei. et dominus appellatus est deus eorum. non in mendatio et iniquitate. sed in ueritate et iusticia. et in ecclesia sub christo manifestius implentur. Quando multi de oriente et occidente ueniunt. et accubabunt cum abraham et ysaac. et iacob. in regno celorum et discedente umbra ueteris legis ueritas euangelii et iusticia christiana declaratur.

Quidam iudeorum dicunt: hec esse completa sub zorobabel et neemia edificato templo. et muris ciuitatis extructis. et statu iudaici populi restituto a machabeis et diuersis principibus qui usque ad herodem rexere iudeam. Alii ad consummationem seculi referunt. et sub christo que frustra prestolantur explenda commemorant.

ut gestu corporis: leticiam mentis indicantes.
infantibus et puellis ludentibus in plateis eius. Hec di
ut abhuc qui uident
cit dominus exercituum. Si uide
urbem penitus destitutam. ut qui impossibi
bitur difficile
le: quod spondeo.
in oculis reliqui
ut pusillanimis.
arum populi huius in
ut quando edificanda est ierusalem. ut qui ore X.
diebus illis. Numquid
tuitu. cui nichil impossibile est.
in oculis meis dif
ficile erit dicit
dominus exercituum.
Hec dicit dominus ex
ut multi uenient
ercituum. Ecce ego
ab oriente et occidente et recumbent
saluabo populum
cum abraham ysaac et iacob. in regno
meum de terra ori
celorum.
entis. et de terra oc
ut ueniet ex syon
casus solis. et addu
qui eripiat et auertat iniquitatem a iacob.
cam eos. et habita
bunt in medio
ut ecclesie.
ierusalem. et erunt mihi
ut obedientem. ut erit unus grex et unus
in populum. et ego
pastor in ut protectorem.
ero eis deum. et in ueritate

Cum reliquiis populi que de captiuitate uenerat tantam felicitatem propheta loqueretur. uidebatur incredibile. contra quod propheta dicit non sunt in ea que spondeo. nec mea uoce uitor. dei sunt promissa que replico.

Cum tempore persecutionis conciliabula christianorum destruebantur. libri diuini cremabantur. in insule exilio fidelium implerentur. quis tunc crederet ecclesias construenda ab ipsis qui eas destruxerant.

[illegible]

Cum aggeus et zacharias iam exhortati fuissent populum ad edificandum. non iam sed ammonitionem eorum extructo templo. hortantur non tantum et duces et populum. ut ex parti unitatem in his que prius audierunt. non etiam accomodent fidem his que in presenti tuntur. non et timeant impetum medorum. nec insidias nationum per circuitum impedire volentium. sed confortent per os prophetarum. ex die quo iacta sunt fundamenta templi. usque ad diem quo superedificatum est templum et audiant que secuntur.

et in iusticia. hec dicit dominus exercituum. Confortentur manus vestre

sed ad cetera.

qui auditis in diebus his sermones istos: per os prophetarum.

sed depreccione futurorum.

sed quorum per ora dicta verba patientur. sed qui ceperunt loqui. a die quo fundari cepit domus domini.

in die qua fundata est domus dei exercituum. ut templum edificaretur.

sed certe. sed i. audire debetis. quia.

Etsi quid ante dies illos merces hominum non erat. nec merces iumentorum erat. neque introeunti et exeunti erat pax pre tribulatione. et dimisi omnes homines unumquemque contra proximum suum. Nunc autem non iuxta dies

vel dimisi. sed omnes se hostili odio dissidebant.

sed quia iam domus domini fundamenta sunt iacta et templum.

Aliter. dicit ecclesie. Confortentur manus vestre per bona opera in quibus fundatur domus dei. quando iaciuntur fundamenta fidei. et extruitur templum. quando multitudo fidelium roboratur. et ita vivunt. ut templum dei esse mereantur. Sed ante hanc edificationem: quicquid boni operis habere videbantur. vel homines. i. rationales. vel iumenta. i. simplices. nullam mercedem apud dominum consequebantur. sed erant in eis bella. et discordie. et tribulatio. frater fratrem supplantabat. et inimici hominis domestici eius. quia carebant pace. quam Christus vadens ad patrem. reliquit apostolis. Quicquid boni operis facit. vel iudeus. vel hereticus. vel gentilis. absque fide Christi. sine mercede agit. Sed recepta fide Christi. qui per peccatis captivi tenebantur in mundo. et babylonio igne urebantur. iam habent fructum vinee. que dicit. Ego sum vitis vera. et vi. his dat terra fructum suum. ut qui in lacrimis seminaverunt. in gaudio metant. et celi qui enarrant gloriam dei. dabunt rorem divinum eloquii. et hec omnia. i. pacem et habundantiam terre habebunt reliquie populi. quas reliquit nobis dominus sabaoth.

Sub iiii. anno darii. iiii. die mensis qui dicitur casleu.

vel pro invasione futurorum.

Antequam edificaretur domus dei. omnis labor vester erat irritus. et tam homines quam iumenta in di.

ZACHA

[illegible]

— uersus opibus cassis conatibus frustrabantur. foris aduersarii. domi seditio. fiat frater insidiabatur. et per hec omnia pax impediabatur.

Ariditatem et famem pristini temporis futura habundantia compensabit.

Irrigatione pluuiarum et rore nocturno omnia pululabunt.

Persecutionis tempore et ... a gentibus peruenerunt sunt in maledictum et in exemplum. quia offenderunt in dominum suum. sed postea reddita pace sunt in benedictione. quia deus misereretur ierusalem. i. uisionem pacis et iude. i. fidem domini confitentibus. Singuli etiam credentium qui per peccata uicia tradunt sathane. cum egerint penitentiam et reuertentur in pristinum statum. et uidebunt pacem dei et confessionis sue gloriam possidebunt.

Promittit que futura erant post edificationem templi. ut sicut prius inter gentes in maledictione et sibilo. sic saluate et reuerse in iudeam erunt in benedictionem.

Cogitaui ut benefaciam. ut ... permaneat mea sententia. et ut non fiat irrita pollicitatio facte quod precipio.

Iudicio prima est ueritas. et iusticia. deinde sequitur misericordia.

— edificatum.

priores. ego faciam reliquiis *(s. reuersis de captiuitate)*

(babylonis.) populi huius. dicit dominus exerci-

(s. que prius ...)

tuum. Sed semen pacis erit. vinea *(s. salutem huius generis. s. que prius auferebat.)*

dabit fructum suum. et terra da-

bit germen suum. et celi dabunt

(s. contra priorem ariditatem. s. post edificatione templi.)

rorem suum. et possidere faciam

(s. que dixi.)

reliquias populi huius. universa

hec. Et erit. sicut eratis male-

(s. due tribus.)

dictio in gentibus domus iuda.

(s. x. tribus.)

et domus israel. sic saluabo uos

(s. ...)

et eritis benedictio. Nolite ti-

(bellare uel s. promissione dei. s. ut impleant opera que)

mere. confortentur manus uestre.

(ceperunt. s. qui potest implere quod promittit.)

Quia hec dicit dominus exercituum.

(s. captiuitati tradentem.)

sicut cogitaui ut affligerem

uos cum ad iracundiam prouo-

cassent patres uestri me dicit dominus.

(s. ut sic uos eruditem. s. in presenti tempore.)

et non sum misertus. Sic conuersus co-

gitaui in diebus istis ut benefaciam ierusalem. et domui iuda. nolite timere. Hec est

Iratus tribubus tradidit captiuitati. conuersus ad misericordiam. relicto israel in captiuitate. benefacit ierusalem et domui iuda.

[illegible]

[illegible]

uerba que facietis. Loquimini

sed proximus est omnis homo.

ueritatem unusquisque cum proximo

suo. ueritatem et iudicium pacis

sed ubi sedebat ad iudicandum. sed qui sedes est.

iudicate in portis uestris. et unus

nec affligat amicum. nec contra eum malignitatem machinatur in corde.

quisque malum contra amicum

suum ne cogitetis in cordibus

uestris. et iuramentum mendax ne dili

gatis. Omnia enim

hec sunt que odi

dicit dominus. Et

factum est uerbum

domini exercituum

ad me dicens. hec

dicit dominus exercitu

um. Ieiunium quar

sed mensis.

ti. et ieiunium quinti.

sed octob.

et ieiunium septimi.

sed ianuarius.

et ieiunium decimi.

sed uertetur.

erit domui iude

in gaudium. et in le

ticiam. et in sollemp

¶ In preceptis que adiuncta pertinent. et sub perspicua fide debemus querere allegoriam. ne iuxta comicum queramus nodum in scirpo.

¶ Corrupte. Tunc ieiunauit quando auferetur a nobis sponsus. nec meretur eius presentiam. sed eum reuersus cogitat benefacere. tristicia uertatur in gaudium. et fames pristina sermonis dei presentia doctrine eius et celestis panis saturitate pensabitur.

¶ Ieiunium quarti et v. et vii. et x. uertetur in sollemp

hoc est enim iudicium pacis. ut iudex ex proposito habeat pacificare discordes.

¶ Et factum est uerbum domini. Ad id quod sub sarasar et rogimelech per legatos quesierant. utrum in mense v. et vii. deberent ieiunare et plangere. an post edificationem templi finire ieiunium. luctumque deponere. multis in medio positis que facere et sperare deberent. tandem ex persona domini respondet propheta. Iudei arbitrantur ieiunium quarti mensis .i. iulii. esse die .xvii. eiusdem mensis. quando moyses de monte descendens. tabulas fregit. et iuxta ieremiam ciuitatis muri tunc primum sunt rupti. In .v. .i. augusto propter exploratores sancte terre orta est sedicio in populo. et iussi sunt montem ascendere non. sed per xl. annos longis a sancta terra circuire dispendiis. ut exceptis duobus iosue et caleph. omnes in deserto morerentur. In hoc etiam mense prius nabuchodonosor et postea titus templum ierosolimis destruxit. et urbem bethel cepit. ad quam confugerant multa milia iudeorum. aratum est etiam templum in hoc mense in ignominiam oppresse gentis. a tito annio rufo. In .vii. .i. octobri. occisus est godolias. et tribus iude dissipate. et reliquie dissipate. decimo .i. ianuario. eze

[illegible]

[illegible marginal notes]

zachiel in captiuitate positus. 7 ppls captiuorum audiuit templum ee subuersum urbem et ... hec sunt cause luctus 7 ieiuniorum que hactenus habuerunt. Sed ds pollicetur hos dies uertendos in gaudium 7 sollempnitates si pacem 7 ueritatem dilexerint.

Mos sed littera de ierusalem 7 zorobabel dicta. 7 ad xpm 7 ecclesiam refertur. ad quam de toto orbe populi occurrunt. ut offerant in templo sacrificia deo, etiam tempore persecutionis. magistri ecclesie promittunt credentibus quod rursum edificande sint parrochie. 7 pax reddenda. 7 facies dni deprecanda.

In diebus illis. i. in aduentu xpi. x. uiri quos reciperet dns in sodomis. apprehendent xpm in carne. cupientes eius herere uestigiis. quia ds est cum eo. Ut quicumque de linguis 7 nationibus crediderint. apprehendent apostolos qui de iudeis fuerunt 7 dicent. Ibimus uobiscum. quia audiuimus per prophetas quod xpc

nitates preclaras. ueritatem tantum. 7 pacem diligite. Hec dicit dns exercituum. Usque quo ueniant populi 7 habitent in ciuitatibus multis. 7 uadant habitatores unusquisque ad alterum dicens. Eamus 7 deprecemur faciem dni. et queramus dnm exercituum. Vadam etiam ego. 7 uenient populi multi 7 gentes robuste ad querendum dnm exercituum in ierusalem ad deprecandum faciem dni. Hec dicit dns exercituum. In diebus illis in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium. 7 apprehendent fimbriam

[Interlinear glosses: s. hec tantum; querit ds.; s. uindicte; s. prius desolatis; s. ecclesiis; s. qui audit dicat ueni; s. filium qui imago patris. qui uidet me uidet 7 patrem; s. bene operando; s. fide 7 opere; s. ut martyres; s. immolatum; s. non est locus ueri sacrificii extra ecclesiam; s. hec predicta fient; i.]

nitates in tantum ut ciuitates uidee que prius deserte. frequentibus habitatoribus celebrentur. 7 una ciuitas pergat ad alteram. 7 se mutuo cohortentur dicentes. Pro lyranos ierusalem oppressa luctu 7 amaritudine. si nec pace reddita. pergamus ierusalem 7 iuxta preceptum legis uictimas immolemus. 7 respondeat alia ciuitas. uadam 7 ego. 7 uenient populi multi. 7 omnes gentes inuiabiles 7 fortes adorabunt dnm.

Quidam ergo iudeis sub zorobabel hec dicunt esse completa. alii sub xpo suo implenda. quem uenturum expectant.

[illegible marginal notes]

P.

Ecclesie que copulantur virginibus: quarum numerum duplicant. et sunt sancte corpore et mente et spiritu. quieta in presenti bonis regit sensus corporis. duplicato numero accipient in futuro decem civitates.

¶ Lxx. Quia dominus respicit homines et omnes tribus israel. qui dat et fidem gentium: et perfidiam iudeorum: absque personarum acceptione respicit. illis sententie pondus imponens. incredentium fide quiescens.

¶ Emath. ipsa est eadem que antiochia civitas syrie.

¶ In tantum ut sophismatibus et dialecticis argumentationibus resisterent verbis veri pacifici. id est argentum nitorem eloquentie. et aurum. id est sensuum calliditatem. que copulantur pulveri et luto conculcato congregavit. ut regis ydolatre quod mu...

sicut iu. que de iuda et apo- am viri iudei *stolor que de iudeis. sicut ad patri-* dicentes. Ibimus *am celestem de virtute in virtutem.* vobiscum. audivimus enim *sicut ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.* quoniam deus vobiscum est. Onus verbi domini in terra *id est syria.* adrach et damasci requiei eius. Quia domini est oculus hominis et omnium tribuum israel *sicut indignatio.* Emath quoque in terminis eius. *sicut amaleci.* et tyrus *sicut angustia.* et sydon *sicut venatio.* assumpserunt quippe *sicut mundanam.* sibi sapientiam valde. et edificavit tyrus mu-

di filius vobiscum sit, quod in ysaia legitur. vii. mulieres apprehendent. i. ecclesie christum. In zacharia. septem oculos id significat. Per vii. intelligitur ecclesia. septiformi gratia plena. per x. eadem ecclesia. que v. sensus carnis et spiritus mundat. ut cum lapidibus bonorum operum occurrat. Iotha etiam littera. ex qua nomen salvatoris sumit exordium. non solum apud grecos. sed etiam apud hebreos: denarium numerum significat. Quando quoque christiano nomine censentur et christo adherent: per denarium numerum signantur.

¶ Onus. lxx. assumptio. Onus hic ubique sine pondere. et onus ubi dicitur pertinet ad vocationem gentium. et destructionem ecclesie. et est ordo verborum. Verbum est verbi domini in terra adrach: molle. Ad. acutum. rach: molle. et notat quod verbum domini austerum non credentibus: molle et clemens iustis de iudea assumptis. Quidam adrach. ad iudeos excecatos: damasceum ad gentes assumptas referunt. Super adrach quoque onus austeritatis, in damasco: clementiam regis domini. qui que a... consilione bibens sanguinem interpretatur. iam

¶ Ut impleatur hoc. Adorabunt eum filie tyri in muneribus. et mulier chananea a finibus tyri et sydonis egressa est. occurrens domino.

¶ Iudei dicunt omnes populos hic nominatos. magno regi suo christo. quem expectant servituros. ita ut nullus audeat elevare manum

C. ix.

7 ɔ̄fusa ad pe[2] cont̄. oīb; per
nitentiā: cutū pacatis.
rege[s] dn̄i
dr̄. Jō aūt de utroq; ppl̄o:
ɔstruet̄ templū: q2 dn̄i ē
quicumq; de gentib; t iu
deis respicit dn̄m. 7 credidit
in eum.,

Ascalon: q
prius erat ignis ignobilis.
7 usq; ad mēsuram. 7 pondus
peccōꝝ excreuerat. 7 gaza.
que fortis 7 indomabil. im
perium sibi oīum pmitte
bat. 7 accaron: que sterilis
7 absq; lege uidebunt pe
sas emath: 7 alias predictas
ciuitates. 7 dolebunt 7 ter
rebunt̄ a gentes pn̄iam. q2
spes eoꝝ destruet̄. 7 n̄ erit rex
in gaza. 7 ascalon n̄ habe
bit habitatores. 7 sedebit
separator .i. dn̄s. qui separat
grana a paleis in azoto. .i.
ignis quē dn̄s mittit in t̄
ram: generat baptizatos
in spū scō. ubi etiā ē ferue
lis 7 patruus quē in cantico
sponsa desid̄at. Vbi ē etiā
ignis mamille. vn̄ apl̄s. lac
dedi uob potum n̄ escam.
his expletis. dispdam su
pbiam phylistijm caden
tes poclo. qui inebriati erāt
calice babylonis. S; in ad
uentu x̄ deposita supbia:
humilem ihm sequent̄. de
quoꝝ ore auferet̄ sanguis
.i. uerba blasphie. 7 abhoīa
tiones .i. cultura ydoloꝝ. 7
esus ydolotitoꝝ de medio
dentium. 7 his ablatis ipse

nitionē suā. 7 coacervauerit argentum qˢi humum 7 aurum [t qˢi] ut lutū plateaꝝ. Ecce dn̄s possidebit eam. 7 percutiet in mari fortitudinem ei⁹. 7 hec igni deuorabitur.

[s ignis ignobil. t ponderata.]

Videbit ascalon: [s fortis. t imperium.] 7 timebit. 7 gaza. et [s sterilis.] dolebit nimis. 7 accaron. [t eradicata.] q̄m ɔfusa ē spes eius. et pibit rex eius. 7 ascalon nō habitabit̄. 7 sedebit separator [s ignis generatiis. t ignis patrui. t ignis mamille.] in azoto. 7 dispdam superbiam phylistinoꝝ. 7 auferam sanguinē eius de ore ei⁹. 7 abhominationes ei⁹ de medio dentium ei⁹. 7 relinquet̄ etiā ipse dō nr̄o. et erit qˢi dux

nerat: firmi
ter possidet.
S; nich cont̄
ueritatem po
sunt. Quia ec
ce dn̄s. p. e. e
uertens oēm
altitudinem
erigentem se
ɔtra ɔscienti
am dī 7 ina
marissimo
mari huius
scl̄i percutiet.
ut nich pris
tine sapien
tie 7 tumoris
in ea remane
at. S; excoque
tur. 7 emunda
bitur igne
quē dn̄s ue
nit in t̄ram
mittere,

[illegible]

[illegible]

in iuda. et accaron quasi iebuseus. et circumdabo domum meam ex his que militant michi. euntes et reuertentes. et non transibit super eos ultra exactor. quia nunc uidi in oculis meis. Exulta satis filia syon. iubila filia ierusalem. Ecce rex tuus ueniet tibi iustus et saluator. Ipse pauper et ascendens super asinam et super pullum filium asine. et disperdam quadrigam ex effraim et equum de ierusalem. et dissipabitur arcus belli. et lo-

(Interlinear glosses: scilicet peculiata. — scilicet de babylonijs. — scilicet syon et ierusalem. eadem ciuitas. quia syon arx est in ierusalem. — scilicet omnium prophetarum uaticinijs repromissus. — scilicet dominus — scilicet ribe. — scilicet iusticias dei et uult eis — scilicet cum diuesset esset. — scilicet populum circumcisum — actionis iugo legis pressum.)

Quia per mea operatione mala ista sunt in te cessatura ex ulta.

populus gentium nulla lege gubernatum sed in precipicia ydolatrie elisum. sed modo domini sessione rectos gressus faciente.

Iuxta litteram promittit deus pacem. quod non erit prelia omnibus in christi natiuitate pacatis.

Ut non mutantur igitur tantia cta ad percutienda corda uoluptuosorum.

populus philistim relinquetur domino. ut repudiatis iudeis. ipse sit dux in iuda. id est in populo confitente. et accaron quondam sterilis et eradicata erat. sicut iebuseus. id est ierusalem. Eadem ciuitas tribus nominibus dicitur. et circumdabo inquit domum meam. id est ecclesiam. muniam. per hos qui militant michi in uariis ministeriis. et ad meum imperium huc illucque discurrunt. uel muniam auxilio angelorum. et non transibit super eos exactor. id est qui foras seducit et uictos trahit in captiuitatem. Quia nunc uidi in oculis meis. per prophetas et scriptos uidi gentium aduocationem et ecclesie securitatem.

Hoc impletum est. quando egressi sunt christo obuiam cum ramis palmarum. clamando. Benedictus qui uenit in nomine domini.

Ex effraim. fructificatio. et significat multitudinem hereticorum de quibus dicitur. filij effren intendentes et mittentes arcum in die belli. De his etiam dicitur. hij in curribus et hij in equis. nos autem in nomine domini dei nostri inuocabimus. Sed equus eorum fallax. Io dispergitur de ierusalem. et uocatur ad penitentiam predicentes. Nolite fieri sicut equus et mulus.

Hoc non est extenuandum per allegoriam. sed credendum est uere esse completum. iuxta illud. Postula a me et dabo tibi gentes. hereditatem tuam.

[illegible]

Tu ũ. Postq̃ pat̃ nunciauit syon 7 ierl̃m de aduentu x̃. q̃d mitis 7 potens eẽt aduentur. facit apostropham ad ipsum xp̃m. de quo ẽ uaticinium.

Iudei dñt. O xp̄e que ex p̄cepto legis precipiebantur offerri. in qua lege testabaris bona danda filijs tuis. emisisti isrk̃ p̄p̄l̃m tuũ de lacu captiuitatis chaldeoꝝ in quib; nulla mĩa. p̄pt̃ea ó isrlite qui uincti ẽtatis 7 spabatis in dño. reũtimini ad munitissimam ierl̃m que hodie habetis dñm pollicentẽ uobis q̃d p̄ breui inuria captiuitatis. oĩa duplicia recipiatis.

Quĩ extendam m̃ iudam. h ad machabeoꝝ tempora referunt. qui uicerẽt macedones. 7 templum sordidatum ꝑdolata. ꝑ tres annos 7 dimidiũ purgauerẽt. Cũ arcum. i. e. Eos hic significari putant. qui de x. trib; que dr̃ isrk̃. uenerẽt sub ezechia. quib; etiã iosias regnasse memoratur.

Per iudam saluator. qui a patre in mundũ mittit. qui 7 arcus 7 sagittarius. vnde. sagitte tue acute ó potentissime. Ipse ẽ 7 sagitta. vñ. posuit me q̃si sagit̃ elec. In pharetrẽ sua abscondit me. i. uerbum. in carne. hac impleuit. effraym. ut cum armatus fuerit

queret pacem gentib; 7 potestas eius a mari usq; ad mare. 7 a fluminib; usq; ad fines terre. Tu quoq; in sanguine testamenti tui emisisti uinctos tuos de lacu in quo non ẽ aqua.

Conuertimini
moad eos q̃ uincti erant. 7 x̃ mĩa
ad munitionẽ
libandi. s̃ in inferno l' pec cato.
uincti spei. ho
s̃ tẽpore g̃re.
die q̃ annunci
s̃ in terra sua duplicia
ans duplicia
sua possi debẽt. 7 apt. ñ sunt
reddam tibi.
odigne passiones huĩ tẽporis.
Quĩ extendam
ad fut̃am. g̃. que. reue. in nob.
michi iudam.
Quasi arcum impleui ephraym. et suscitabo

Passionis tue eos q̃ tenebantur uincti in carcerib; inferni. in quo ñ nulla refrigerant mĩa. q̃m diuies querebat tib. asti tua mĩa.

In resurrectione x̃ iusti p̄ peccato ade uincti in inferno. tenebantur resurrexẽt. 7 apparuerẽt multis in ierl̃m. In figura h' iacet. ioseph a frib; missus ẽ in lacũ ũ ñ erat aqua daniel. a chaldeis semias a iudeis. benanias q̃ tẽpore niuis 7 frigoris descendit in lacum. ut ibi leonem interficeret.

Qui uẽ tenebantur in inferno. quin aduentu spatis x̃ solationem peccatorum cõuertimini ad munitionẽ. i. habitationem paradysi. ut p̄ breui tribulatione. etna recipiatis tabernacula uel premia.

[illegible marginal annotations]

P

Hoc etiam refert iudei ad tempora machabeorum quibus vincentibus antiochum: dominus fuit pugna et victoria. cuius potentia apparuit ut fulgur in ce-tis hostibus et more turbinis dissipavit. protegit iudeos.

Precatis filiis syon et domino terrente adversarios tanta erit ruina grecorum ut non solum gladiis sed iactibus lapidum obruantur et fiant preda hostium.

Et sic placebit domino ut libatio super altare. phiala vs enim super altare libamina funduntur.

scilicet catholicos qui ecclesiam defendunt. filios tuos syon *scilicet philosophos seu dogmatis magistros.* super filios tuos grecia. et ponam *scilicet fili* te quasi gladium fortium. Et dominus deus super eos videbitur et exibit ut fulgur iaculum eius. et dominus deus in tuba canet et vadet in turbine austri. Dominus exercituum proteget *scilicet hebrei* eos. Et devo*grecos.*rabunt et subi*scilicet servituti.**scilicet victores scilicet.*cient lapidibus funde. et bi*quasi hebrei cum desperatione pugnabunt.*bentes inebriabuntur quasi a vino. et replebuntur ut phiale. et quasi cornua altaris. Et salvabit eos dominus deus eorum in die illa ut gregem populi sui.

ad bellum. ipse cum gentibus dominum miti sagittis vulneret. Ex cuius tribu primus ieroboam populum scidit. quasi hereticos fugat. et o syon i. ecclesia suscitabo filios tuos ad vigiliam super ecclesiam. per quos contra dogmata et gentilium philosophorum assertio destruetur. quia ipse dominus gladius fortium est. quo vulnerati inimici fiunt amici.

Extenso iuda in arcum et gentibus et hereticis occisis a filiis syon: apparet gloria domini et equidem ut fulgur iaculum. hoc fulgor et splendor etiam tuba et clangor dicitur. quo excitantur ad audiendum aures prius surde. et vadet in turbine austri. et comminatur ut penitentium misereatur. et ipsa protegit quos prius terruerat.

Filii syon i. greci preter ... a deo suo devorabunt inimicos. et subicient lapidibus comminationibus scripture. rotatu oris emissis desuper bis humiles facient. et bibentes inebriabuntur quasi in amore eterno obliviscentur terrena et seipsos ebrietasque illa placebit deo sicut sacrificium altaris. salvabitque eos deus in die illa ut grex populi sui. quasi lapides sancti quamvis graves onere carnis. ita allevabuntur ut in alto possint poni in edificio christi.

Donum ut arma ... exercitu instructus arte bellandi contra macedones pugnabit. ... veniet quasi greges para-

[illegible marginal annotations]

ZACHA

tus ad mortem. et d(omi)no auxiliante superabit.

Io. machabei auxiliante d(e)o eicient. macedonas de terra ut. ut mundet templum. et legis p(re)cepta seruent. et erudicio scripturarum rursus germinet uirgines. i. p(o)p(u)l(u)m credentem in unum d(eu)m qui prius cultibus ydolatrie constuprabatur.

Putatur magna felicitas que tempore machabeorum uidetur impleta. quando rel(igio) iusticia creuit in mauis. et d(omi)n(u)s cuncta p(ro)spera concessit. destructis ydolis. et sacerdotibus eorum falsificatis. alii iudei. hec esse implenda tempore xpi sui.

Extremo tempore iam mundo declinante ad finem. quando debent impleri p(ro)missa prophetarum. petite a d(e)o patre pluuiam. i. xp(istu)m cuius doctrina corda nutriuntur. et ipse d(omi)n(u)s xp(istu)s missus a patre faciet niues ad refrigerandam. et pluuiam. i. habundantiam euangelici imbris ad irrigandum siccitatem terre. per quem dabit singulis fidelibus herbam boni operis magnum mundi. et tunc credentes in xp(istu)m: tam de iudeis quam de gentibus: intelligent se frustra coluisse ydola simulacra. et diuinorum. et sompniantium: frustra audisse mendacia. et ideo a diabolo ducti sunt in captiuitatem. et affliciti non habentes d(omi)n(u)m pastorem. potest

quia lapides sancti eleuabuntur super terram eius. Quid enim bonum eius est. et quid pulchrum eius. nisi frumentum electorum. et uinum germinans uirgines. Petite pluuiam a d(omi)no in tempore serotino. et d(omi)n(u)s faciet niues. et pluuiam imbris. et dabit eis singulis herbam in agro. quia simulachra locuta sunt inutile. et diuini uiderunt mendacium. et sompniatores

Quilibet sancti diuini. h(ec) tamen conculcati eleuabuntur de humilitate sua ut sint gloriosi in terra illius.

i. lex cibat eruditos. et delectat ut eius auctoritate utantur ad colendum unum deum.

frumentum saluator. qui ipse est panis qui de celo descendit. et confirmat corda electorum. qui bibitur ab his qui sancti sunt corpore et spiritu. quod introducti in cellam uinariam. gaudentes secuntur agnum quocumque ierit.

Quidam iudei hec aduentu xpi implenda dicunt. alii tempore machabeorum dicunt impleta. Hoc tamen quod uicio sacerdotum p(o)p(u)l(u)s ille traditus fuerat in manu persecutoris. h(oc) p(ro)p(ter)ea suscitauit d(eu)s iudam machabeum. et alios.

[illegible marginal notes]

quos posuit quasi equum glorie in prelio. Ex ipso iuda i. ex tribu illius fuerunt duces in populo qui erant anguli qui regia potestate populum continebant. Et erant paxillus i. sacerdotes firmiter in templo domini. Et arcus prelii quia precibus in plurimum proficiebant. Ex ipso egressus omnis exactor. Si nulla dignitas erat in exercitu que non illius arbitrio disponeretur. Et ipsi fortes conculcabant macedones in bello quasi lutum viarum. Et hoc potuerunt quia dominus erat cum eis.

¶ Hec quoque iudei ut sub machabeis dicunt tunc

frustra loquebantur vane (per vana promittebant) consolabantur. Idcirco (quia a diabolo in captivitatem babylonis) abducti sunt quasi (quasi grex diaboli) grex (quia sicut oves in inferno positi sunt) affligentur (quia dicit ego sum pastor) quia non est eis pastor (boni scilicet principes).

Super pastores iratus est furor meus, et super (quia petulcos et luxuriosos quia pinguia) (quia agnos quia quod applaudebant a peccatis) hyrcos visitabo (populorum et pastorum quia peccatum), quia visitavit dominus exercituum gregem suum domum iuda. Et posuit eos quasi equum glorie sue in bello. Ex (et angelus) ipso angulus, ex ipso paxillus, ex ipso arcus prelii. Ex ipso egredietur exactor simul (quia i. vetere). Et erunt quasi fortes conculcantes (et conculcantes) lutum viarum in prelio. Et bellabunt quia dominus cum eis.

Et confundentur

dici quod credentes in christum ad hortetur deus ut petant pluviam in consummatione seculi qui plenitudo gratie danda est. Quia et destruenda sunt omnia simulachra quod de hereticis intelligitur et eorum dogmatibus qui cum christi nomen habeant tamen non habent christum pastorem. Ideo affligentur diabolica captivitate.

¶ Alii hec refert ad tempora persecutionis quando pro vitiis sacerdotum sepe traditus populus adversariis. Et tamen postea miseretur deus domui iuda i. ore et corde confitentibus deum. Quos facit equos qui deum ferant contra hostes in bellum. Et angelos nuncios divine voluntatis et paxillum columpnam et firmamentum in domo dei per quos etiam disponetur omnis ecclesiastica dignitas. Et ipsi in martyrio conculcant adversarios dicendo. Non timebo quod faciat mihi homo.

¶ Aliter. Cum deus visitat domum iuda i. ecclesiam confitentem subiugitur in mari rubro populus diaboli et superbia seculi. Que quatuor perturbationibus quasi quatuor rotis ad precipicia trahuntur nisi per bonum aurigam regantur. Tunc deus confortat domum iuda et domum ioseph ut qui regnante ieroboam fuerunt divisi imperante christo socientur in unum gregem.

[illegible marginal notes]

Sancti. hii qui captivi erant in peccatis. significat dominus per clementiam ut congregent ad eum. sicut ad redemptorem dicens: Tollite iugum meum super vos. hos multiplicat non carnali sed spirituali benedictione. hii seminantur in populis. quibus dicitur: Euntes docete. o. g. et p. illos seminatos per populi longe positi per ydolatriam recordabuntur domini. In eius conspectu adorabunt universe familie gentium. et vivent. e. f. s. r. ut prius mortui in infidelitate. vivant fide. hii sunt filii quibus paulus lac ministrabat in potum. et reducam eos. d. t. e. et de assur. De terra in qua imperabat rex pharao qui dicebat. mea sunt flumina. et ego feci ea. et in qua terra dominabatur rex assyrius. id est magnus sensus. scilicet superbus diabolus. qui etiam arguens. vel conuincens interpretatur. hii tales ducuntur in terra galaad. id est de carnalibus ad spiritualia. Galaad enim interpretatur testimonium transmigrationis. et ad libanum. id est dealbationem ut de tenebris mundi educti dealbentur. et cetera. non invenietur locus in illis. quia non stringentur angustiis terre. sed celi latitudine perfruentur.

Ut dispersio facta in populis non videatur esse divisio. sed sementis operatio. et filiorum segete multiplicata: vivent cum filiis suis. et reu...

ascensores equorum

Et confortabo domum (scilicet qui de iuda. scilicet qui fratrum) iuda et domum ioseph (mundi sua satiavit presentia. sic ioseph egypti.) (scilicet de captivitate.) salvabo. Et convertam eos quia miserebor eorum. (scilicet hec omnia in persecutionibus possunt accipi) (scilicet unum in fide.) Et erunt sicut fuerunt (prius quando desperans omnibus servos exaudiet) quando non proieceram (dominus) eos. Ego enim dominus eorum et exaudiam eos. Et (scilicet qui nunc prius infirmi et debiles) erunt quasi fortes ephraim (qui fortes fructificabant). et letabitur cor (scilicet qui bibent vinum devinea sorech. scilicet imitatores eorum) eorum quasi a vino. et filii eorum videbunt et letabuntur. et exultabit (scilicet quia prebet omnia bona) cor eorum in domino. Sibilabo (scilicet qui pastor) (scilicet de captivitate.) (scilicet ad fidem.) eis. et congregabo (scilicet extento brachio.) (scilicet dispersos.) (scilicet sanguine agni.) illos quia redemi eos (scilicet sic erit semen tuum. sicut stelle celi.) et multiplicabo eos sicut ante fuerant.

acta. vel sub xpo implenda. Cum iuda ita sociaverit ac sanctos. et omnes equitatus grecie corruet. et domus iuda id est ebreorum durarum. et ioseph. id est decem tribuum tur de captivitate. in qua fuerant. et cetera. sicut ante captivitatem per hoc quod exaudiam de decem tribus. et ephraym. qui nunc captivi tenentur. pea laxati ad tantam leticiam venient. ubi eos nimio madiosi arbitreris. et filii eorum cernentes triumphos patrum letabuntur in domino per quem victoriam consecuti sunt.

Habebunt signum sue congregationis vel sub macedonibus. vel in consummatione mundi meum sibilum. quo me

[illegible marginal notes]

presente ostendam ad congregandum.

¶ Dicunt hebrei iudeos non solum in persas et medos sed etiam in bosphorum et septentrionalem plagam de assyriis et chaldeis esse translatos et inde eos ex parte dei clementia revocatos. Unde ait. transibit in maris freto id est angustiis ponti dis que constantinopolim et calcedonem dividit. et percutiet dominus in vadis fluctus maris et confundentur omnia profunda fluminis ut olim factum est sicca to iordane et rubro mari. Sic humiliatis inimicis eius glorabuntur in terra israel in nomine domini.

¶ Predicta captivitate populi israelitici per assyrios et babylonios supposuit et de restitutione templi et sequenti felicitate. Nunc transit ad ea que

et seminabo eos in populis. et de longe recordabuntur mei. et vivent cum filiis suis. et revertentur. et reducam eos de terra egypti. et de assyriis reducam eos. et ad terram galaad et libani adducam eos. et non invenietur eis locus. Et transibit (scilicet minas persecutorum) in maris freto (scilicet sic). et percutiet in mari fluctus. et confundentur omnia profunda fluminis (scilicet tunc). et humiliabitur (scilicet diabolus) superbia assur. et sceptrum egypti (scilicet mundi) recedet (scilicet a populo dei). Confortabo (scilicet sic. scilicet ego. scilicet fortitudo mea et laus mea dominus et factus est in filio) eos in domino (scilicet in domino). et in nomine eius ambulabunt (scilicet de virtute in virtutem).

tenent. non tantum de egypto sed etiam de assyriis ad iudeam et galaad et libanum que loca x tribus prius possidebant. et tantus erit numerus reductorum ut multitudinem terra non capiat.

¶ Precedente domino transimus fretum huius seculi. In hoc mari ubi coartantur sancti descenderunt apostoli et primus dominus ut nos de amaris fluctibus liberaret. et calcato freto confunduntur omnia profunda fluvii. ut in fluminibus mundi predicantes pede transeant. et humiliato diabolo imperium eius a sanctis recedet et liberati confortabuntur et glorabuntur in domino dicentes. Michi absit gloriari nisi in cruce domini nostri.

(scilicet cum domino sicut enoc.)

per romanos facta sunt in templo et ierusalem propter vindictam sanguinis christi. per libanum itaque templum significatur. quod aptum est ut interret romanus exercitus. per nomina arborum que supponuntur significantur principes et sacerdotes illius populi.

C. xi.

Sicut altitudinē tēpli ꝑpter situm uidet t̄re. alti tudini libani cōparauit. q̄ libano inter ꝑmissio nis nich ē excelsius aut nemorosius. sic iordanis qui marini in iudea est iuxta quem morant̄ leo nes. fremitum iungit le onum ꝑpt̄ ardorem sitis. t̄ ob deserti uicinam. vn̄ dr̄. ascendit leo de iordane. i. nabuch. cont̄ ierl̄m de se dib; suis: tanq̄m leo de cu bili. vox ḡ leonum. i. frem tuum romanoꝝ auditur contra ierl̄m.

Paliam metaphoram quos magnificos uocauerat. nc̄ pastores. ꝑ ꝑncipes 7 doctores uocat. quos in uitat ad luctū. q̄ magnifi centia eoꝝ uastatur. i. tem plum. de quo gl̄abantur.

Quos prius arbores. ꝑea pastores. nc̄ leones uocat. qui plorant de destructo templo. in quo quondam nutriebant̄ iusti. 7 poten tes 7 bellatores 7 leones.

Quicumq; doctores tam in ueti. t. q̄m in nouo negli gentius agunt. 7 minimo scandalizant: ipsi pecora occisionis nutriunt. nec cō patiunt̄ sup illos. s; uen dunt sibi creditos. 7 ex mortib; alioꝝ diuitias ꝯsecunt̄. laudantes eos q̄

templum / zorobabel. ꝑ ut intret roman⁹ exercit⁹.

dicit dn̄s. Aperi libane portas tuas. 7 comedit ignis ce dros tuas. Vlula abies. q̄r ce cidit cedrus. q̄m magnifici uastati sunt. Vlula te quercus basan q̄m succisus ē salt⁹ munitus. Vox ulu latus pastoꝝ. q̄m uastata ē magnificentia eoꝝ. Vox rugitus leonum q̄m uasta ta ē sup̄bia iorda nis. Hec dicit dn̄s d̄s m̄s. Pasce pecora occisionis que q̄ possederant occi debant. 7 n̄ doleb ant. 7 uenundabāt ea dicentes. Bene dictus dn̄s diuite factisu

ꝑ sacerdotes 7 ꝑncipes mutua deplorātione lugeant. / ꝑ q̄d obscure posuāt manifesti ponit. / ꝑ sublimis 7 igno minie. / ꝑ audiē. / ꝑ aque decurrentis. / ꝑ ó zacharia. / ꝑ romani. / ꝑ iure uictorie. ꝑ in misedicit. ꝑ ꝑ iactātia crudelitate. / ꝑ quosdā seruabant. n̄ ꝑpt̄ clemētiam. s; ꝑpt̄ ꝑetium. / ꝑ hoc dicebant romani. iudei peccātis suis offenderūt dm̄. io. ops̄ sum.

Vt ignis cūc ta uastabit t hostis im pet duces 7 sacerdotes consumet.

Quia tem plum q̄d in expugnabi li firmitate erat ꝯstruc tum a roma nis ē deletū.

Quia aptē ē libanus. 7 omīs sup̄bia iordanis ua stata. iccirco hec m̄ dicit dn̄s d̄s m̄s. pasce. pe. oc. i. nc̄ interim. nutiatur. 7 crescat. qui ꝑea ab hostib; occiden dus ē q̄i ouis 7 pecora.

[illegible]

Nec mirum si hostes occidebant et uendebant. cum ipsi eorum pastores non pepercerint eis et culpa eorum grex lupis traditus est.

Post euersionem templi que sub ... accidit. quia per xl. duos annos penitere noluerunt. tandem sunt uniuersi quasi in manu proximi. quia mutua se cede truncabant.

Quia superius dixerat irreparabilem. quia poterat uideri hoc de solo iudaico populo datum qui interfectis prophetis etiam ipsum filium occidit dicens. Sanguis eius super nos et super filios nostros. nunc creator uniuersitatis exponit misteria sui orbis dicens se habuisse duas uirgas et intellectum uniuersi populi mansisse.

eos. et pecio ego diuites facti sumus.

mus. et pastores eorum non parcebant eis. Et ego non parcam ultra super habitantes terram

super iudeam.

dicit dominus. Ecce ego tradam homines unumquemque in manu proximi sui et in manu regis sui. et concident terram. et non eruam de manu eorum. de pascam pecus occisionis: propter hoc o pauperes gregis. Et

super ad regendum.

assumpsi michi duas uirgas. unam

super scilicet humanum genus.

uocaui decorem

super scilicet iudeos.

et alteram uocaui funiculum. et paui gregem. Et succidi tres

predas agunt. miseris et iniquis benedicentes.

Quia pastores eorum non parcebant eis. ideo et ego non parcam habitatoribus iudee.

Cum ierusalem obsidebatur a romanis. tanta inter ipsos iudeos etiam bella et discordie ciuiles. ut in tres partes populus diuideretur. sicut in hystoriis legitur. et concident. id est destruent romani omnem terram et uniuersas urbes iudeorum. et non eruam eos de manibus romanorum. sed sub eis eterna captiuitate. de primentur et pasca. pecus occisionis. ut semper iudei mittantur ad mortem. quia dei est sententia. O uos pauperes. id est iusti christi. qui suscepistis dei filium. Audite que dicuntur et sequentis capituli sacramenta cognoscite.

Creator ut pastoris habitum demonstraret assumpsit duas uirgas et baculos. unam uocauit decorem. id est omne humanum genus instaurato mundo. sub noe antequam peccans sorderet: sua benedictione protexit. et ideo. uocatio cunctarum gentium decora dicitur. quia nichil iustius. quam ut omnium patrem omnes inuocent. equaliter ab eo geniti. et alteram uocauit funiculum. Cum essent terminj gentium iuxta numerum angelorum dei. Iacob

7 fuit populus dei. et funiculus hereditatis eius. et pavi gregem Israel. vel cum Israel contribuatum genus. et succidi t. p. tres pastores. moyses et aaron et maria. Quorum maria in primo mense. qui nisan dicitur mortua est in deserto syn. et eodem loco et eodem mense propter aquam contradictionis. moyses et aaron condempnati sunt. ne intrarent terram promissionis. Sic factum est ut de tribus illa in presenti morte succederet. duo sententia future mortis. Et contracta est a. m. in e. super tres pastores quos preposueram gregi meo. Siquidem et anima e. va. i. m. quia non glorificaverunt ad aquam contradictionis. vel populus variis modis contra me pugnavit. huc et illuc inter me et ydola fluctuans. Idcirco indignatus dixit ad moysen. non pascam vos. sed quod moritur m. et quod. suc. suc. Corpora omnium ruant in solitudine. et in seditione qui bestie mutuis lacerent morsibus. nullusque terram promissionis intret.

Si. voluntas dei est abiecere gentes negantes. et in abraham assumere Israel confitentem.

Ceteros vos paucos assumpsi. et gentes abieci. servate mea precepta.

Iudei maliciose interpretantur. per xxx. argenteos. xxx. mandata legis. que

pastores in mense uno. et contracta est anima mea in eis. siquidem et anima eorum variavit in me. et dixi: non pascam vos. quod moritur moriatur. et quod succiditur succidatur. et reliqui devorent unusquisque carnem proximi sui.

Et tuli virgam meam que vocabatur decus. et abscidi eam.
i. exponit quod per virgam decorem intelligerit
ut irritum facerem fedus
i. omnes nationes. que a deo abierunt.
meum. quod percussi cum omnibus populis. et in irritum deductum
i. quia assumpte est Israel
est in die illa. et cognoverunt
i. populus Israel. *i. mandata mea a me et eu bono*
sic pauperes qui custodiunt
michi. quia verbum domini est. Et
i. si placet ex libero arbitrio.
dixi ad eos. si bonum est in oculis vestris: afferte mercedem
i. vultis reddere mercedem. nec meo
meam. et si non: quiesci-
nomine vultis censeri. aperte re
te. Et appenderunt
nunc. facite quod vultis.
mercedem meam triginta argẽ 2

Assumpto Israele. qui funiculus est domini. totius orbis nationes a cultu dei separate. ydola coluerunt.

Qui dixerant omnia que precepit deus faciemus. fea. t.

teos dedertu de pditon p meo sanguine.

Ad statuariu .i. ad fusorem statuarum. qd alii plasten dicunt .i. fictorem. uel figulum. ut omium creatorem de precio iudicet. qd decorum yronice dicit. uel uocat. a. d. ppls quem elegi in filios tam uili precio me uendendum esse dum iudicauit.

Crucifixo dno et precio eius dato insepultam non differt ds dare snam otra ierlm. que erat ppe pars eius. et funiculus. sz modo pcitur.

Id est insignia et habitum angit ut qualis uenturus est non solum uoce. sz et habitu ostendas.

Iste pastor qui surgit in isrl. quererus

ginta argenteos.
s. pat ad filium. uel ds ad pphain.
Et dixit dns ad
s. non dicit depone. sz proice ut
me. Proice eos ad sta
iudicio fictoris mercest dni pondet.
s. alii conflatorium. s. l.
tuarium decorum pre
cium. quo appciatus
s. licet in a do
mino fuiat imputum. s. ait dns
sum ab eis. Et tuli
s. pphain. s. prec
xxx. argenteos. et p
uel argenteos in templo. abiens laqueo
ieci illos in domum
se suspendit.
dni ad statuarium.
s. pplm peculia
Et precidi uirgam
rem.
meam secundam. que
appellabatur funi
s. non uenit mittere pacem sz
culus ut dissoluerem
gladium. s. sedus concordiam. que inter
germanitatem inter
iudam et israel fuiat.
iudam et israel. Et di
s. pphain.
xit dns ad me. Ad
s. peram. ba
huc sume tibi uasa
culum. fistulam. sibilum.
pastoris stulti. Quia
ecce ego suscitabo
pastorem in terra.

facere iubeant. Et rursum. xxx.vi. alia que phibeant et dicit. ut argentum manda torum dni reddant deo suo plaste. et factori qd que facere noluerunt preciti sunt.

Stater. uel statham. pondus. iii. statuari. i. ponderator.

In domo dei feci eos apud dicitore reddi sacerdotibus et phariseis. qui ex eo emerunt agrum figuli. i. creatoris omium. in quo sepeliuntur peregrini et aduene legis sanguine est redepti.

Ut dissoluerem. Sicut post isrl et iudas ab inuicem separati fuerunt. sic post xpm apli. et illi qui primam egerunt rursus dnm iudas. i. confitentes. Quamuis permanserit inducia cordis. dicendo non habemus regem nisi c. uocantur isrl ephraym. ioseph. Sic de eodem pplo: alios credentes diuidit. quibus non facit irritum testamentum di. sz usque hodie manum porrigit. alios in infidelitate relinquit.

Quia prius superat uirga sg suo uicio diuisis temporibus p iecte sunt et tandem soluta germa nitate gentiles in bonam oliuam se inserti. rursus pcipit assumere uasa stulti pa storis. i. uaticinium antixpi.

Pastor bonus. egrotan

qui derelicta non visitabit. dispersum non queret. et contritum non sanabit. et id quod stat non enutriet. et carnes pinguium comedet. et ungulas eorum dissolvet. O pastor et ydolum derelinquens gregem gladius super brachium eius et super oculum eius dextrum. Brachium eius ariditate siccabitur. et oculus dexter eius tenebrascens obscurabitur.

C. xii.

Onus verbi domini super israel. Et dixit dominus extendens celum (s. sicut pellem) et fundans (s. alta mole solidavit) terram. et fingens spiritum hominis (s. i. adam) in eo. Ecce ego ponam ierusalem sup-

-tia pecora visitat. dispersa perquirit. relicta affert. lassa sustentat. malus pastor e contrario omnia perversa agit.

Si quid caritatis et sapientie pinguedine vigebat devorabit: et ungulas arietum et ovium dissolvet. et prevertet ne recto pede ingrediantur.

Descripto impio pastore ad ipsum sermo propheticus dirigitur.,

Ideo gladius dei super brachium et oculum dextrum erit ut robur eius et omnis iactantia fortitudinis eius ariditate siccetur: et scientia quam sibi falso nomine promittebat eternis tenebris obscuretur.

Quo se acutum omnibus prophetis iactabat cernere sacramenta dei. in tantum ut filium dei se vocaret.

Onus verbi domini. Ab hoc loco usque locum ubi dicitur: framea suscitare tempus expositio fit. Quidam enim iudeorum putant. hec iam ex parte esse completa: a zorobabel usque ad gneium pompeium qui primus romanorum iudeam cepit. et templum sicut scribit iosephus. Alii in fine mundi complenda. quando instaurata ierusalem: et iam nunc cotidie. hec in ecclesia dicunt compleri usque ad finem mundi. Quid autem eum aptandum

pastor dicatur. iam non pascat vos. hic alio nomine abhominatio desolationis vocatur: sessurus in templo dei tamquam sit deus.

Tam sceleratus est ut non cultor sed dolor sed idolum nominetur. dum ius abhominibus adorari qui derelinquis gregem a bestiis devorandum: quem dominus tanto tempore custodierat.

Insequentibus ubi dominus ostendit quanto onere deus pressurus sit ierusalem.

[illegible]

[illegible]

Et quicumque li men eius inhabi tando attigerit: inebriet. & crapu la pressus. corru at. ut ipsum sup liminare corru et. & opprimet eum a quo eri getur;

Vel. Persecuto res qui contra do minum dimicant inebriabuntur eo calice quem iere mias universis gen tibus propinat. ut bibant & inebri entur & cadant & vomant & insa niant. Tempore enim persecutionis: multi. & cum pug nare contra ecclesiam sunt compulsi. & le vant quod lapidem. in manibus suis sustentant. pro di qua corripit peccatores. Sed ip se qui elevaret: fieret impunitum. cum gladio contra se dimicante.,

In die illa quando erit obsessa ierusalem. ita ut & iudas que obsidere eam co gatur. percutiet dominus & carnaliter & spi ritualiter adversarios eius equos.

liminare crapu le in omnibus populis in circuitu. Sed et iuda erit in ob sidione contra (*scilicet* preter supradicta.) ierusalem. Et erit in (*scilicet* hoc.) die illa ponam ierusalem lapidem oneris cunctis po pulis. Omnes qui le (*scilicet* lapidem.) (*vel* eam) vabunt eum: (*scilicet* impune ferent. *scilicet* onere lapidis.) concisione lacerabun tur. & colligent (*scilicet* congregabuntur contra ierusalem) adversus eam omnia regna terre. In die illa dicit dominus percutiam omnem e quum in stupo re. & ascensorem ei in amentia. & su per domum iuda.

Sive. ex interpretationis varie tate prudens lector intelli gat.

Captus ab hostibus & mul tos tristiens societatem cogitur obsidere suam me tropolim ierusalem.

Lapidem oneris. Mos e rat in iudea in aliquo loco celebri poni lapides rotun dos gravissimi ponderis. quos iuvenes pro varietate virium probandas alii usque ad genua: alii usque ad umbiculum: et etiam super verticem extollebant. nec prius ad agonem descen debant: quam in ex elevatione ponderis sciretur quis cui eo parari deberet. Est ergo sen sus. ponam ierusalem gentibus quasi gravem lapidem sublevan dum: & levabunt eam & pro virium varietate vastabunt. Sed gravis lapis dum levatur: in levantium corpori bus scissionem. ut rasuram relinquet.,

Vel. Ecce laceratio la pidis. quando in adversarios suos qui ierusalem urgere conati sunt: dominus comminatur. quod re quo que ad malos qui prius sunt ad cur rendum in malum & ascen sores. id est demones. et falsos magistros vertet in stupo rem & amentiam. ut nichil sape vincant. Sed palpa biles permanent eos tenebre. quales fuerunt quando egyptios prior primitiva percussa sunt. sed

2 sup populum ꝯficientem. qui ti
more uidebatur esse in medio per
sequentium. aperiet oculos. ut
plerosque respiciat et sit eis
lumen in eternum.

Mystice. Duces et tribuni
sunt apostoli et apostolici uiri. qui no
lunt alios sibi ꝯiungi. ni
si habitantes in ierusalem. i.
in uisione pacis. et qui ha
bitent in domino deo suo.

Aperiis oculis domini super iudam.
et hostibus percussis cecitate.
duces iuda qui cogebantur
pugnare contra ierusalem. faci
ent uota in cordibus. ut ierusalem
uincat. et ipsi uicti cum hosti
bus uincant cum suis ciuibus.

Allegorice. Cum dominus interfecto
aduersario spiritu oris sui pacem
reddiderit ecclesie. tunc duces
christiani nominis deuorabunt infru
ctuosas arbores sicut cami
nus ligna. et sicut fax sti
pulam que caret fructu
et omni uento circumferun
tur. ad dexteram. et ad sinistram.
Via dextra. parcitas. que
grece phylargiria. Sinistra.
luxuries. Media rectaque.
frugalitas. Omnis qui uel
in dextra uel in sinistra sunt.
flamma ꝯsumet. Quibus
sublatis. ecclesia ad pristinum
statum redibit. et tabernacu
la. i. ꝯciliabula christianorum toto
orbe dispersa. saluabit deus.
de quibus qui tentoriis cupimus
ire ad ierusalem non manufactam.

aperiam oculos me
os. et omnem equum
populorum percutiam
cecitate. Et dicent
scilicet qui loqui libere non audebant.
duces iuda in cor
scilicet ne capiantur. uel capti
de suo. Confor
tiuentur. *scilicet puelle meo.*
tentur michi ha
scilicet obsessi. ut qui sua imbecillitate
bitatores ierusalem
uicti sunt. tuo superent auxilio.
in domino exercituum deo eorum.
scilicet quando hec dicent duces iuda.
In die illa ponam duces iu
scilicet ut deuoret aduersarios. quibus simu
da sicut caminum ignis in
lata amicicia iungebantur.
lignis. sicut faciem ignis
uel stipula. *scilicet uiri iuda.* *scilicet eos qui declina*
in feno. et deuorabunt ad dex
uerunt. ad d.
teram. et ad sinistram. omnes po
scilicet illos non timens hosti
pulos in circuitu. et habitabi
les impetus.
tur ierusalem rursum in loco
scilicet urbes et oppida et
suo. et saluabit dominus taberna
cula sua tribus iude que uastata fu
cula iuda. sicut
erant scilicet antequam uastarentur.
in principio. ut non
magnifice glorietur.
domus dauid

7 ita ut qui uiderint
percussos stupe
ant. et ascensores
eorum pressi magni
tudine periculi.
uertentur in a
mentiam. et super
domum iuda qui
cogebantur pug
nare contra suam
metropolim aperi
et oculos suos. quos
intuleris eorum suo
dignos faciat
aspectu. sed equos
populorum percutiet eter
na cecitate.

Christo obsessis prin
cipibus ecclesie. et in
fugam uersis.
saluat deus omnes. qui
christiano nomine cen
sentur. ne putent
doctores ecclesie su

a sapientia. Sed dei auxilio pacem ecclesie sue reddetam.

Proteget deus habitatores ecclesie. pace post persecutione reddita. et ita glorificabit eos qui pro ecclesia militaverit. ut nemo minimus. qui quasi homo in aliquo facto uel uerbo offendit. in iordane magistrorum ponatur. et magistri qui sunt seruatores gregum. sint quasi domus dei. et quasi angelus dei. hoc enim omni studio intra positi querimus. ut angelis in celis equales simus.

Non potest dicere domus regia et inclita et magnifici de tribu iuda. et habitatores ierusalem. quod suo consilio. uel uirtute gentibus nec etiam tota tribus iude. sed sciant quod domini sit uictoria.

et gloria habitantium ierusalem contra iudam. In die illa proteget dominus habitatores ierusalem. et erit qui offenderit ex eis in die illa quasi dauid. et domus dauid. quasi dei sicut angelus domini in conspectu eorum.

In nullo tempore. quando domino protegente iudas a dextris et a sinistris percutiet aduersarios. proteget deus obsessos ierusalem. et tantam prosperitatem dabit. ut qui uilissimus putabatur. sit quasi domus regia. et qui de domo regia erit. sit quasi de domo dei. quasi nuncius dei. et angelice dignitatis in conspectu eorum qui eo tempore erunt saluati.

Et erit in die illa queram conterere omnes gentes. que ueniunt contra ierusalem. et effundam super domum dauid. et super habitatores ierusalem spiritum gratie et precum. Et aspicient ad me quem confixerunt. et plangent eum planctu quasi super unigenitum.

Hec iudei ex parte iam facta et plenius in consummatione mundi futura commemorant.

Quando christus protegit ecclesiam querit etiam conterere aduersarias gentes. ut incipiant esse de ecclesia. quia creator diligit creaturam. et copiose illuminat sensum eorum per spiritum sanctum: quem diffundit in cordibus eorum qui sunt domus dei. per quem multas gratias et affectum orandi prestat. unde: qui postulat pro sanctis: gemitibus inenarrabilibus.

Cum iudei uidebunt christum regnantem in sua et patris claritate dolebunt a se crucifixum. intelligentes dei fuisse unigenitum et primogenitum omnis creature.

In die iudicii cum omnia dignitatum deponentur. tunc impletum fuerit quod scriptum est. Ecce homo et opera eius. et palee a tritico erunt separate. Tunc erit planctus magnus non in alio loco. sed in ierusalem. Plaga enim et iudicium incipiet a sanctis. et reges et sacerdotes et prophete. et doctores tundent pectora in manibus cum uiderint eum quem crucifixerant regnantem in patris et sua maiestate.

b. In dauid. tribus regia accipitur. In nathan. prophetalis ordo. In leui. sacerdotes. In semei. doctores. Ex hac enim tribu magistrorum agmina pullulauerunt. reliquae tribus tacentur. que non habebant aliquod priuilegium dignitatis.

a. Mor. Ad seorsum plangit qui tempore tribulationis non debemus seruire coniugiis et copulis nuptiarum. Igitur non tribus domus dauid et alie tribus separantur ab uxoribus suis. ut plangant dominum ihesum. de quo dixerunt. Sanguis eius super nos et super filios nostros.

Mulieres singularum tribuum diuisim a uiris suarum tribuum.

et dolebunt super eum. sicut doleri solet in morte primogeniti. In die illa magnus erit planctus in ierusalem sicut planctus adremmon in campo mageddon. et planget terra (s. que dixerunt. sanguis eius super nos et super filios nostros) familie (s. tribus) et familie (s. tribus) seorsum (s. diuisim alia ab alia). familie domus dauid (s. uiri de tribu domus dauid) seorsum (plangant). et mulieres eorum seorsum. familie domus nathan (s. uiri de tribu domus nathan) seorsum. et mulieres eorum seorsum. familie domus leui seorsum. et mulieres eorum seorsum. familie semei seorsum. et mulieres eorum seorsum. Omnes (s. diuise tribus) familie reliquae. familie (s. tribus a tribu) et familie seorsum. et mulie

Ad remmon urbs est iuxta iezrael que maximianopolis hodie uocatur in campo mageddon in qua iosias rex iustus a pharaone necao uulneratus est super quo lamentationes scribit ieremias. Sicut ergo eo tempore post reges peccatores omnis spes populi erat in iosia et illo occiso magnus planctus in urbe commotus est ita crucifixo saluatore renouabitur planctus in ierusalem.

Cxiii

[illegible]

res eorum seorsum. *i. post ascensionem Christi.* In die illa erit *s. baptismi et doctrine omnibus fidelibus, scilicet sitientibus, scilicet ecclesie Christi.* fons patens domui David et habitantibus Ierusalem in ablutionem pec*s. minorum peccatorum*catoris et menstruate. Et erit in *s. quam crebro commemoravi.* die illa dicit dominus exercituum disperdam nomina idolorum de terra *s. pseudo etiam.* et non memorabuntur ultra; et prophetas *ab ethnicis sacerdotes idolorum prophete vocantur.* et spiritum immundum auferam de terra. *s. pseudo.* Et erit cum prophetaverit quis *s. obliti fraterne pietatis et ardore dilectionis* pro[ph]am ultra, dicent ei pater eius et *vite servitutis non expectantes publicum iudicium.* mater eius qui genuerunt eum. Non vives quia mendacium locutus es *s. qui eo auctore.* *s. verberibus et compedibus.* in nomine domini; et configent eum pater eius et mater eius genitores eius cum prophetaverit. Et erit in die illa confundentur prophete unusquisque ex visione sua cum prophetaverit; nec operientur pallio saccino ut men*i. ipse mentiar.*tiantur. Sed dicet: Non sum propheta, *s. huiusmodi* homo agricola ego sum. Quoniam *gentilis princeps.* *s. est.* *s. ut comedam panem meum in sudore* Adam exemplum meum ab ado

Fons. per quod omnes renascamur in Christo et in aqua baptismi nobis peccata donentur. Et in aqua spiritualis doctrine scientia scripturarum tribuatur.

Menstruate. Sicut enim immundus quem menstruata que quicquid attigerit immundum facit, et huiusmodi sordes abluuntur in Christo baptizate.

Simulacra idolorum et figmenta hereticorum. Sicut enim idola manibus artificis fiunt, ita prava doctrina hereticorum quicquid simulat vertit in idolum. et facit pro Christo adorari antichristum.

Sublatis nominibus idolorum de terra et immundo spiritu qui loquebatur in pseudo prophetis. Si quis illorum amplius aliquid ex persona domini voluerit prophetare, parentes ipsius proferent in illum mortis sententiam.

Cum falsa prophetans iudicio parentum condempnabitur confundetur ex mendacio false visionis.

Mos erat prophetis indui sacco, quando populum ad penitentiam provocabant. Unde Ysaias precipitur ut auferat saccum de lumbis et nudus incedat, quia non erat tempus penitentie imminente iam captivitate. Non ergo prophetali habitu simplices decipient. sed agriculture

[illegible]

dedit. Et habit se subiectum dei sententie. qua ait dominus: maledicta terra in opere tuo.

Cum ille ostendit se natum ad hoc: ut in sudore comedat panem.

Hec uulnera accepi: iudicio parentum: condempnatus qui si oderant me. sed diligebant etiam dum punirent.

Prophetata destructione idolorum et pseudo prophetarum: et totius mendacii subiungit de passione Christi que patris uoluntate impleta est post quam passionem reparatio falsitatis. et illuminatio credentium facta est.

Cum passione domini territi fugerent apostoli. dicit matheus. etc. istam prophetiam impletam fuisse: inducens deum patrem loquentem percutiam pastorem. et dispergentur oues gregis. uoluntate enim dei patris celebrata est passio Christi. in quo et iste propheta consentit dicens exurge framea percute pa. et d. o.

Pereuntibus incredulitate iudeis. et gentibus. totus populus christianorum succrescit. et flos uite uirtutum et habitationi ecclesie reseruatur.

et uiolatus.

lescentia mea. et dicetur ei. *(a baiulis. si quid commisisti. ut mali)* Quid sunt *(tue crucifigerent clauis.)* plage iste in medio manuum tuarum? Et dicet. his plagatus sum in domo eorum qui diligebant me. *(angustia mortis. si que)* Framea *(occidit seruos. occidit et heredem. si qui)* suscitare super pastorem *(dicit pastor ego sum bonus. si qui idem)* meum. et super uirum *(est mecum. vii. ego in patre et pater in me est.)* coherentem michi dicit dominus exercituum. *(si ita suscitare ut p)* Percute pastorem *(crucias et occidas. pastorem. dispersi sunt ut te licto eo fugient)* et dispergentur oues. et conuertam *(si vii. noli timere pusillus grex.)* manum meam ad paruulos. *(si tunc.)* et erunt in omni terra dicit dominus. *(si iudeorum et gentilium. si que parte pereunt in)* partes due. et dispergentur *(passione Christi.)* et deficient. tertia pars *(si terra.)* relinquetur in ea. et ducam tertiam

Interim fugabitur mendacium. et ueritas obtinebit locum. ut etiam ipse qui suo punitus est uitio. se iuste pressum fateatur.

Non mirum si pater obliti carnalis affectus. profert sententiam mortis peccantes filios. cum ex uoluntate dei patris unicus filius licet immunis a malo traditus sit in morte pro delictis omnium hominum.

Relictis in perditis uidelicet humilis magister: colligam humiles discipulos.

Et ista tertia pars sit delicata et secura. per ignem tribulationis probatur.

[illegible]

partem per ignem et uram
eos sicut uritur ar-
gentum et probabo
eos sicut probatur au-
rum. Ipse vocabit
nomen meum et ego ex-
audiam eum et dicam
populus meus es et ipse di-
cet dominus deus meus. Ec-
ce dies veniunt domini
et dividentur spolia
tua in medio tui.
Et congregabo omnes gentes ad
Ierusalem in proelium. et
capietur civitas. et
vastabuntur domus.
et mulieres viola-
buntur. Et egredietur
pars media civita-
tis in captivitatem
et reliquum populi non

xiiii

Interlinear glosses: scilicet (above "meus"); scilicet captivitatis (above "Ecce dies"); scilicet Ierusalem (above "tua"); scilicet magna miseria (above "vastabuntur"); scilicet magna crudelitas (above "violabuntur"); delectas (above "buntur"); scilicet templum et mons Syon (above "et reliquum")

Cum sic probati fuerint parvuli super quos dominus manum converterit et post eos turba nationum crediderit et credens populus vocabitur Christum suo nomine et illo dicente tu es meus populus, populus respondebit tu es dominus meus.

Iudei sub Gog et Magog dicunt esse complenda. Alii temporibus Macedonum et Egyptiorum et aliarum gentium ex parte esse translata.

Non solum capietur Ierusalem cunctis gentibus contra eam in proelium suscitatis sed etiam domus in dolorem dominorum vastabuntur et mulieres in dolorem maritorum pollientur quia tacti timebunt mortem ut nec

[illegible]

Ignem veni mittere in terram. et apostoli baptizati in spiritu dicti et igne dicuntur. Probasti nos deus igne nos examinasti.

Iudei hoc ad Christum referunt. et in ultimo tempore futura contendunt. Sed hoc inter nos et illos est quod nos iam expleta dicimus: illi explenda commorantur.

Solet accidere ut que subito impetu in civitate direpta sunt extra civitatem dividantur ne forte hostes superveniant. hic autem tanta depressio incumbit ut rapina a raptoribus in medio civitatis dividatur pro securitate victorie.

Quia iudei contra Christum astiterunt et unum contenuerunt ad eum crucifigendum et post passionem indulto tempore ad penitentiam penitere noluerunt ideo hec mala dominus super eos induxit.

Et in captivitatem que per Romanos et in aliis captivitatibus septentrionalis inferiorque pars urbis capta est. Mons vero templi et Syon in quo arx erat regni integra mansit.

Iudei. litteram sequentes dicunt
dominum stare sup montem
oliueti. et ipsum montem in
duas partes ee diuisum. ut
contra orientem unius partis scis-
sura habeat principium. et al-
tera pars finem tendat ad oc-
cidentem. et in medio ualle
precipiti. alia pars montis ad
aquilonem. alia ad austrum
diuidatur. Rursus alia scissu-
ra fiet ab aquilone in austrum
ut in .iiii. plagas orientis
et occidentis. et aquilonis. et austri.
scissura tendatur. et ita monte
oliueti in quatuor partibus di-
uiso. fugietis in eam uallem
que est inter templum et syon. hii
enim duo montes templi et syon
appellantur montes dei. quia uallis
illa montis oliueti que pre-
ruptis hinc et inde montibus
cingitur. usque ad montem templi
qui scs est. scissuram suam
tendit.

Scindetur media pars
montis ad orientem. in qua
sunt arbores plantate de
gentibus. de quibus una loquitur.
Ego autem sicut oliua fructife-
ra in domo dei. et alia media pars
que circumcisionis incredu-
le. scindetur ad occidentem. ipsa
dico diuisa ualde grandi pre-
ruptione.

Postquam mons oliuarum
ad orientem et occidentem
uocationem gentium et abiecti-
one iudeorum fuit separatus. fiet
alia scissura. aquilonis et au-
stri. ut circumcisio. que in

auferetur ex urbe.

Et egredietur
dominus. et preliabitur
(que uastauerunt ierusalem.)
contra gentes illas sicut
(sicut in pharao)
preliatus est in die
(hec in mari rubro fuit. et pro populo dimicauit.)
certaminis. et
(et non mouebuntur hii quibus dominus miseretur)
stabunt pedes eius
(tus fuit. qui in tenebris. et sole decli)
in die illa super
(nante ad meridiem.)
montem oliuarum
(qui uirtutes solis iusticie.)
qui est contra ierusalem
ad orientem. et ad
occidentem: prerup-
(uel ualde.)
to grandi ualle.
Separabitur mon-
tis medium eius ad a-
quilonem. et medi-
um eius ad meridiem
et fugietis ad ual-
lem montium me-
orum quoniam coniungetur
uallis montium.

salute pue-
rorum: nec pu-
dicitia uxorum
defendere au-
deant.

Egredietur
dominus de loco que-
tis. et clementie
sue. quando exige-
tibus peccatis
quietem inter-
rumpere. et fla-
gella ad emen-
dationem inferre cogitur.

Cum stete-
rit. non stabit in
ualle et locis
humilibus: sed
in monte. quando
infructuosas
arbores habet.
Non oliueta quibus
lumen eternum
alitur. et soluitur
infirmitas.
et requies las-
sis datur.

Cum tanta
erit duorum po-
pulorum in toto
orbe diuisio
ut alii ad dex-
teram. alii ad
sinistram sepa-
rentur. tunc qui-
cunque scs est.
fugiet ad ual-
lem montium

usq; ad proximum et fugietis sic fugistis a facie terremotus in die Ozie regis Iuda. Et veniet dominus deus meus omnesq; sancti cum eo. Et erit in die illa non erit lux sed frigus et gelu. Et erit dies una que nota est domino. non dies neq; nox. et in tempore vesperi erit lux. Et erit in die illa: exibunt aque vive de Ierusalem. medium earum ad mare orientale: et medium earum ad mare novissimum

Gloss (left): di. i. duorum testamentorum. que illa valli. i. quieta sedes et concordia duorum testamentorum. tendit. non usq; adeo ut idem sint. sed usq; ad proximum. Duo enim testamenta magis sunt vicina. et continentia. quam unita. multa enim veteris amiserunt. et nove gratie multa susceperunt.

Alii una dies et unum tempus est a primo adventu usq; ad secundum.

Quod mortuum dicitur eo quod in aquis eius nichil possit vivere.

Hec per duo maria: duo testamenta. que nisi flumine spiritalis intelligentie fuissent dulcorata. amara sunt. littera occidente. et non spiritu vivificante.

Gloss (interlinear): proximitate ut parum distent. — sine mat. — iudicii. — boni non enim poterit ignorare quem creavit. — per vicissitudo diei et noctis. — sed cum impii obtenebrabuntur. — sed que — scilicet — solis deo nota est. — sed qui dant vitam. — sed quod ducit ad — mortem — sed quod ducit ad egyptum.

Gloss (right): ab occidente est. stet ad aquilonem. i. insistunt partes. et ianuis populos. qui in oriente stet ad austrum. i. in dextera parte.

Sicut sub Ozia terremotus mortalium corda perterruit. et territos huc illucq; dispersit. ita duorum populorum separatio. et rursum in unam fidem societas credentium inter duos montes placabili sede requiescat. quietus et novum testamentum sibi coniungitur.

Post impletionem horum. veniet dominus ad iudicium et sancti qui alibi nubes vocantur. cum eo. Cumq; dies advenerit eius fuit implet. non erit lux impiis. sed frigus et gelu. per refrigerata caritate. et malorum multitudine. Quibus depressis erit illa una et perpetua dies. nequaquam luce et tenebris sibi succedentibus. sed dominus erit lux omnium.

Aqua: que de Ierusalem exit. i. de ecclesia. doctrina est salutaris. et baptismus. quarum una pars vadit ad mare. o. i. populum circumcisionis. qui in apostolis. et per apostolos electus est. et pars ad mare novissimum. que ab oriente et ab occidente venient et recumbent cum Abraham. Ysaac. et Iacob. hee aque nec estate persecutionis nec

hyeme persecutionis cessabit.

Aliter. Cum dominus ihesus christus rex fuit super omnem terram. tunc erit unus dominus de quo scribitur. Scitote quoniam dominus ipse est deus. et unum nomen. omni prava religione calcata. tunc revertetur omnis terra. in qua habitaverunt iudei usque ad desertum. id est usque ad populum gentium. qui prius desertus erat. quasi sine noticia legis. et de colle ad remmon. id est excelsum. quasi de terra et de deserto ad colles et de collibus usque ad montana consurgens. et inde usque ad austrum plene lucis. et sic ascendendo exaltabitur ecclesia et habitabit in loco de quo scriptum est. In loco pascue ibi me collocavit. et a porta beniamin incipiendo a virtute quam dextera significat. pervenietur ad portam priorem. ut per eam ingrediatur ad ceteras. Post occurrit porta angularis. id est angularis lapis qui coniungit duos parietes in unum. Post occurrit turris ananeel. quod dicitur gratia domini. De hac turre dicit sanctus david. Factus es spes mea turris fortitudinis a facie inimici. Qua turre nichil gracius est hominibus de laboribus mundi ad dominum suspirantibus. Inde venitur ad torcularia. id est ut imitatores passionis christi bibant vinum quod letificat cor hominis. introducti in cellam vinariam dei. et qui huiusmodi torcularibus ...

(nec calore siccabuntur) simul. In estate et in (nec hyeme constringentur. sed tunc cognoscetur) hyeme erit. Et erit (dominus deus noster quoniam ad ...) dominus rex super omnem terram. In die illa erit dominus unus et erit nomen eius unum. Et revertetur omnis terra usque ad desertum ad remmon de colle (ubi est arbor mali granati. scilicet usque ad) ad remmon ad austrum (australem plagam. sed extendetur). Et ierusalem exaltabitur (edificabitur in loco pristino.) et habitabit in loco suo. A porta beniamin usque ad locum porte prioris (septentrionalis) et usque ad portam angulorum. Et a turre ananeel usque ad torcularia regis. Et habitabunt in ea (ierusalem. sed nullus impetus hostilis) et anathema non erit amplius (nulla fortitudo). sed sedebit ierusalem secura.

Cum tales aque utrique mare fuerint ingresse. et amaras aquas dulci flumine mitigaverint tunc dominus erit rex super omnem terram.

Dicunt iudei quod christus in aurea ierusalem regnabit. non erunt ydola nec diversa cultura. sed unus dominus et revertetur omnis terra. ad hoc quod deserviebat. ut omnes unum dominum colant. et ponit nomina locorum a quo loco usque ad quem locum ierusalem sit edificanda. In qua dicunt circumcisionem exercendam. et legales hostias offerendas.

Describit

[illegible] ... P onitur .i. ... [illegible] ... infirmitatibus ... in die illa erit tumultus domini .i. [illegible]

penas quas passuri sunt qui contra urbem dei pugnabunt. stabunt super pedes et caro eorum tabescet et defluet et oculi eorum putridi de suis foraminibus excident. et lingua que populum dei blasphemabat. inter dentes computrescet. arbitrantur iudei hec que ierusalem inpugnabant tempore antichristi sunt talia mala passuri.

Et hec erit plaga qua percutiet dominus omnes gentes que pugnaverunt adversus ierusalem. Tabescet caro uniuscuiusque stantis super pedes suos et oculi eius contabescent in foraminibus
(interlinear: cum hec miracula in oculis)
suis et lingua eorum
(interlinear: ne hostium fugient expleta)
contabescet in ore suo. In die
(interlinear: erit stupor)
illa tumultus domini magnus in eis et apprehendet vir manum
(interlinear: pre formidine et maiori pondere que)
proximi sui et conseretur manus
(interlinear: superveniunt)
eius super manum proximi sui.
(interlinear: contra metropolim suam de quo et supra dictum est)
Sed et iudas pugnabit adversus ierusalem.
(interlinear: et a domino concessa victoria)
Et congregabuntur
(interlinear: que militaverunt contra ierusalem)
divitie omnium gentium
(interlinear: hec in divitiis preciosiora reputantur)
in circuitu aurum et argentum
(interlinear: que)
et vestes multe satis. Sic erit

ebriabuntur. habitabunt in celesti ierusalem. in qua non erit anathema .i. maledictio et separatio a deo. sed secura quies confidentibus in deo.

Iuxta litteram in hystoriis legimus. hec mala persecutoribus ecclesie contigisse. caro herodis et oculi eius contabuerunt. lingue multorum in fetorem et saniem dissolute sunt. preterea restant eius tormenta in futuro.

Aliter. deficientibus malis succrescunt bona, qui stant cum domino. illis defluunt carnalia. spiritualia oriuntur. defluentibus oculis qui terrena concupierant ponuntur alii quos propheta levat ad habitantem in celis. putrescente lingua blasphema nascetur illa. que tota die meditabitur iusticiam dei et laudem.

Cuncti qui in ecclesia fuerint. mutabuntur subiectionem hostium et suam felicitatem et manus mutua fide et necessitudine copulabunt. et iudas qui prius confessus nomen dei populum est persecutus. et ipse postea vertetur ad ecclesiam et congregabit divitias gentium. aurum sensus spiritualis. argentum divine eloquentie. et vestes diversarum virtutum. quibus induatur populum dei.

Hic sibi infelix iudea promittit spansam aurum recipe. quem dominum xxx. argenteis appreciavit.

Iuncta que uno nomine comprehendit, per singulorum peccantium naturam interpretanda sunt.

Aliter. Convenientibus apostolorum statui et in meliorem consurgentibus qui prius erat equus hynniens ad uxorem proximi fuit. tamen surgens prebebit mollia terga, Christo sedenti. Qui mulus, id est sterilis virgo carne non spiritu consilii ad dominum. non erit lignum aridum. sed habebit locum in domo dei et in muris eius. Qui camelus id est gibbus peccatis depressus. meditans legem dei. sed quod ungulam non findit negligens quod legit: portabit onera Christi. Qui asinus in frenis multos dominos prius ferebat. stratus vestibus apostolorum: salvatorem portat in ierusalem.

Qui est in perfectu et certamine. habitat in tabernaculo tanquam advena et peregrinus submerso pharaone pervenit in terram promissionis. hic debet celebrare sollempnitatem tabernaculorum. ut de tabernaculo ad atria dei et de atriis ad domum de domo ad templum festinet.

Ierusalem id est ecclesia. non est in locis humilibus sed in monte sita ut undecumque possit videri. Qui ergo vult adorare dominum ascendat ad montana. Quod si de familiis terre est id est aliqua occupatione terrena

ruina equi et muli. et cameli et asini. et omnium iumentorum que fuerint in castris suis sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui fuerint de universis gentibus que venerunt contra ierusalem. ascendent ab anno in annum ut adorent regem dominum exercituum et celebrent festivitatem tabernaculorum. Et erit qui non ascenderint de familiis terre ad ierusalem ut adorent regem dominum exercituum. non erit super eos ymber. Quod et

(scilicet ipsius iudeorum. camelus qui ruminat legem dei. sed non findit ungulam. ut credat in patre et filio. nec dividit litteram a spiritu. onere legis premitur.) (scilicet bonorum.) (scilicet per singulos annos.) (scilicet divine benedictionis.)

Et hec iudei carnaliter implenda contendunt quod per dominum victoriam admirabilem sic homines convertentur sicut bruta animalia in castris supplicientur.

Hec quoque iudei in mille annorum regno futura promittunt quod debeat celebrari festivitas tabernaculorum in memoriam beneficiorum que facta sunt patribus eorum habitantibus in tabernaculis in deserto.

Quamdiu aliquis permanet egyptius et ethnicus non potest subrigere gradum ad excelsa. ideo caret ymbre dei. et hoc peccatum erit maximum egypto. et allisio. syro. moabite. et ceteris gentibus; si noluerint exire de terris suis. ut desistant esse homines. et f

Si familia egypti et non ascenderit et non venerit nec super eos erit. sed erit ruina qua percutiet dominus omnes gentes. que non ascenderint ad celebrandum festivitatem tabernaculorum. hoc erit peccatum egypti. et hoc peccatum omnium gentium que non ascenderint ad celebrandam festivitatem tabernaculorum.

In die illa erit quod super frenum equi est sanctum domino. et erunt lebetes in domo domini quasi fiale coram altari. et erit omnis lebes in ierusalem et iuda sanctificatus domino exercituum. Et venient omnes immolantes et su

imber · reputabitur · saurum · et argentum. quo frenum solet ornari. · et mentes prius sacrificia legalia · carnaliter affectantes purulenti · acervum. gestabunt flores virtutum · et ita consecrabuntur domino in visione pacis · et confessione veritatis.

fecti. Sicut inquit non est. ascendant in ierusalem ut per tabernacula veniant ad domum eternam.

Salt. Per equos lasciva libidinis intelligitur. per frenos sermo dei. auro sapientie et argento eloquii compositus. hoc freno retinetur libidinosus ne in preceps ruat. sed recto itinere pergens mollia terga domino adsedendo prebeat. et cultu illi proprie sic consecratur. et lebetes in quibus coquebantur carnes sacrificiorum vertuntur in fialas. que illi qui carnaliter intelligebant

uite de psallis. et ideo non potest deum adorare in montibus. terra illius non irrigatur celi imbribus.

Hec omnia iudei carnaliter sperant futura circumcisione sibi coniugia in mille annorum imperio promittentes. ne impleatur in illis maledictio que sterilibus per legem indicitur.

Iuxta litteram tempore perpetue sollempnitatis et regni ierusalem. pacatis omnibus non erit opus equitatu. sed omnis ornatus et decor phalerarum ad cultus dei est referendus. et multis undecumque confluentibus ad sacrificia assidue erunt lebetes in cultu sacrificiorum. sicut fiale solent assidue lucere coram altari. nec aliquis lebes ad alium usum dedicatus erit.

Cum lebetes fiunt illi in fialas et cetera. qui relicti fuerant de cunctis gentibus coquent carnes victimarum ne crudam comedant carnem. sed omnis humor excoquitur. nec erit necius mercator qui de loco ad locum merces deferat.

Cum mentes credentium erunt vase in spirituales fialas ad suscipienda

diuisa aromata uirtutum. etc. immolantes deo sacrificium laudis: coquent illud igne spiritus sancti. nec erit in domo orationis mercator. quia dominus de ecclesia sua uendentes et ementes eicit.

[s. lebetis] ment ex eis: et coquent in eis. et non erit mercator ultra in domo domini exercituum in die illa. Explicit zach.

de sacrificiis legalibus: uersi in spiritualem intelligentiam sunt lampades ardentes et lucentes in domo dei.

Incipit prologus malachie.

Deus per moysen populo israel precepit sacerdotes tabernaculi sui: ut corporali uicio liberos hostias sine uicio uacuas sibi offerre. Quibus legem suam ad regendum populum ob hoc dederat: ut per sacrificiorum oblationem internuncii dei et hominum facti: populum preceptis celestibus facerent obedire. Unde sacerdotes angelos dei esse hoc loco scripta testatur. Sed quia tanti muneris gratiam contempnentes supradicti populi ac sacerdotes sacrificia uicio defecta ipsi criminibus atque impietatibus maculati deo offerre ceperunt: idem per malachiam prophetam deus populum israel increpans ait. Dilexi uos dicit dominus et dixistis. In quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau iacob dicit ~~dicit~~ dominus: et dilexi iacob. esau autem odio habui. Esau autem fratrem iacob non umquam aut spontanea uoluntate odio habitum deo uel sine meriti gratia iacob dilectum manifestum est. cum per scientiam suam esau quidem effusionem ~~suam~~ sanguinis fratris concupiscere. iacob autem sui cognitionem obseruandam legem desiderare cognosceret. Cui rei gratia: supradicto usus exemplo est dicens. Dilexi iacob: esau autem odio habui. quamuis ex operibus memoratorum quorum liber geneseos meminit: in quo uniuscuiusque eorum futurus erat proposito. manifeste constat ubi scriptum est. Creuerunt pueri et erat esau homo agrestis sciens uenari. iacob autem homo simplex manens in tabernaculo. Nam reliqua que lectione comprehensa sunt preuaricationem populi israel in obseruandis sacrificiis dei increpationeque mentiendo quod deos alienos coluerunt significant.

Malachi interpretatur angelus meus. Unde origenes angelum eum fuisse putat. sed quod de iohanne dicitur Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam. quod nos omnino non recipimus. ut angelus de celo ueniens assumpserit corpus humanum. ut inmitteret israeli que a domino mandata sunt loqueretur. Dicunt uero hebrei hunc fuisse esdram sacerdotem et post aggeum et zachariam prophetasse. et ideo non habere titulum. quia liber esdre dicit ipsum esdram: et alios secum ascendisse de babilone anno .vii. artaxersis regis persarum. ideo putatur ipsum esdram quia et malachias sub artaxerse: hanc prophetiam contexuisse.

Ad israel quod pondus appellatur. Quare quid significat. Sed quia liber dicit ad israel i. ad emendationem illius populi. in altero apta inimicicia et confessio est. in altero consolationis pars amicicie.

Sciendum quod adducto israel i. x. tribubus in captiuitatem: indifferenter pristino nomine etiam due tribus i. iudas et beniamin appellentur israel.

Hic transfertur quare pondus. quod iudas portare per peccatis compellitur. ut grauiora peccata deponat. ut sentiat per tormenta. quem non sense

Malachias. latine interpretatur angelus. i. nuncius. Quicquid enim loquebatur. quia a domino esset mandatum. ita credebatur. et ita in nomen eius. lxx. interpretes transtulerunt: dicentes. assumptio ubi domini suprascribitur: in manu angeli eius. Prophetavit autem novissimus in babylone. quando et aggeus.

nus verbi domini ad israel in manu malachi.

(interlinear: super iudam et beniamin. ad quos solebat fieri sermo. et visio dei)

Dilexi vos dicit dominus. Et dixistis: In quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau iacob dicit dominus: et dilexi iacob esau autem odio habui. Et

(interlinear: propter dilectum boni. amari. amorem remouimeu. — pro temeritate qua peccant. — obliti beneficiorum dei respondent.)

tat pro beneficia. et ne pena in suos iudeatur iniusta. subicit dominus. dilexi vos. et ex dilectione correptio.

In manu. i. operibus. In quorum enim manibus est iniquitas et quorum manus plene sunt sanguine. in his non fit sermo dei. sed in his qui lavant manus inter innocentes. Unde dicitur. Sermo domini factus in manu aggei. ut ieremie.

Sicut cecitata ceam. et quod de babylonica captivitate nuper reduxit. [illegible]tabo nunc que operatus sum in vobis ab ipsis cunabulis antequam rebecca esau et iacob peperisset. in iacob vos dilexi. in esau idumeos odio habui. et non solum antequam nascentur. sed in posteros amorem et odium servavi. quia montem esau qui dicitur seyr redegi in solitudinem. et urbes desertas a serpente

Ieronimus. Dilexi. Israel. vir. sensus cernens deum. vel directus cum deo. a deo diligitur. qui vult dilectionis dei in se securationem. Cui respondet deus. Esau. i. vitia. et iacob. i. virtutes ex uno fonte cordis procedere. quia libertate arbitrii in utramque partem ut volumus declinamus. sed priora nascuntur vicia. per infantiam. pueritiam. iuventutem. que priora sequens etas corripit. i. supplantat. Maior frater perspidus. sanguinarii venatione. silvis et bestiis delectatur. Minor simplex. lenis. innocenter habitat domum. Deus fines idumee. i. terrene mentis et sanguine redegit in solitudinem. et nichil de terra sinit crescere. et esse perpetuum. Quod si impudens malicia. que sub dei sermone destructa rursus edificare velit. deus instaurata a vitiis destruit. et terminis hostium subvertit. te videt oculus israhel. et scit quod dominus. magnificetur dominus in terminis eorum. qui deum mente conspiciunt.

Idem. Cui vult. miseretur. et quem vult indurat. sed hec voluntas dei iniusta esse non potest. Venit enim de occultissimis meritis. quia ipsi peccatores cum propter generale peccatum unam massam fecerint. non tamen nulla inter illos diversitas. Precedit ergo aliquid in peccatoribus. quo quamvis non sunt iustificati: digni efficiantur iustifica-

MALAC.

tionem. Et item procedit in aliis peccoribus quo digni sunt obtusione. Item. Non est volentis neque currentis. Parum est enim velle: nisi deus misereatur. qui ad pacem vocat: nisi voluntas precesserit. nec quisquam velle potest: nisi vocatus. Mens est vocatio. hec autem vocatio que in singulis hominibus vel in populis vel in humano genere. per tempora oportunitates operatur: alte et profunde ordinationis est. Unde. In utero sanctificavi te. Et iacob dilexi. esau odio habui.

Dilectio et odium dei vel ex prescientia nascitur futurorum. vel ex operibus. Alioquin diligit deus cuncta que creavit. sed eos propter diligit: qui viciorum sunt hostes. et illos odit qui vicia amant. et destructa a deo reedificare laborant.

Per spiritum adoptionis: efficitur homo filius dei. per spiritum servitutis: in timore fit dei servus. Filius honorat patrem. sicut scriptum est. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Servus autem honorat dominum. non eadem caritate qua filius. et deus sciens differentiam servi et filii: a filio gloriam: a servo timorem: qui est initium sapientie expetit. ut de timore servi ad gloriam filii transeamus.

Amavi vos prius quam nasceremini in iacob sicut filios vestros amare cepi. tamen eligite quo vocabulo me nominetis an pater vester sim. an dominus. Si pater vester

posuit montes eius in solitudinem. et hereditatem eius in dracones deserti. Quod si dixerit Idumea (scilicet quidam. scilicet ad iram dei) destructi sumus. sed revertentes (scilicet rursum) edificabimus que (scilicet civitates) destructa sunt. hec dicit dominus exercituum. Isti edificabunt. et ego destruam. Et vocabuntur termini impietatis. et populus cui iratus est dominus usque in eternum. Et oculi vestri videbunt. et vos dicetis. Magnificetur dominus super terminum israel. Filius honorat pa

tibus et bestiis obtineri feci.

Domino predicente sciatis quod iram meam eterna eorum vastitas approbabit.

Iudei falso sibi blandiuntur per edom romanos per israel se prophetari. quod in consummatione seculi destructo romanorum imperio. id est per idumeo regnum omne veniat ad iudeos.

Odio in esau rebus ostenso: amorem in vos id est iacob: factis approbabo. quod illi destructi videbunt. Ex comparatione malorum que illi frater patitur: dei in vos beneficia sentietis.

Loquitur ad eos qui reversi de babylone: nondum edificato templo.

nec extructa ciuitate permanebant in pristinis peccatis. Dominum nec amore nec timore uenerantes, uult autem primum deus ut filii eius simus, et bonum uoluntate faciamus, quod esse quod uolumus. Sin autem hoc noluimus, saltem ut seruos nos habeat, et a malis pro seruitoris formidine recedamus.

[S]acr. Ceca est anime uictima: que non illustratur lumine. Claudam rogantis oratio: que duplici fine accedit ad orandum, languida et omni infirmitate depressa, que non habet Christum dei uirtutem et dei sapientiam. Bulimen preces si offerant ecclesie principi aut cuilibet erudito.

trem. et seruus dominum suum. Si ergo pater ego sum: ubi est honor [si dominus] ubi timor meus? Dicit dominus exercituum. [si sermo dirigitur] Ad uos o sacerdotes qui despicitis nomen meum. et dixistis. In quo despeximus nomen tuum? Offertis super altare meum [scilicet propositionis] pollutum panem. et dicitis. [scilicet pollutis] In quo polluimus [scilicet pollutis] te? In eo quod dicitis [scilicet opere] [scilicet hoc]. Mensa domini despecta est. [scilicet o ministri altaris] Si offeratis cecum ad immolandum. nonne malum est? [scilicet o ministri altaris] Et si offeratis

[Q]ui pastores si seruitutem debueratis ad dominum tota mente et non contemptui tradi et quem occulta non fallunt scelera tamen. Qui ignari ut uultis conscientie impudenter dissimuletis uultus a scire in quo despeximus. Offertis super altare meum etc.

suum: offerre honorem et pietatem. Si dominus, non contemptui tradatis, sed timere.

[S]acr. Corripit sermo diuinus episcopos et ministros ecclesie negligentes. Et omnes qui in Christo baptizati, ex nomine censentur. Cum nomen eius despiciant. Quibus aperit causas offense: polluit panem, id est corpus Christi, qui indignus accedit ad altare et ad missam domini. Et si non uoce scelerata: scelerato opere despuit. Vel doctor ecclesie missam diuine scripture polluit si non pro humana gloria uel pro lucro temporali uel fauore seculi auditoribus illam expendit.

[I]uxta editionem hebreorum debebant sacerdotes panem propositionis serere, metere, molere, coquere et de sumptibus quoscumque de medio temerarie dicitis. In quo polluimus? Sed dum sacramenta uiolant et ipse cuius est sacramentum uiolatur.

[V]el potest dici: quod reuersi de babylone non dum extructo templo habitantes in Ierusalem non habentes altare foris gloriae putabant deesse sanctimoniam religionis quod deerat ambitio sanctificationis.

[illegible]

Reversi de babylone illi citas deo victimas offerebant. cecas et claudas quem in levitico prohibantur offerri.

Potius respueret et sibi factam iniuriam putaret. et offers deo quod non auderes homini offerre.

Quia obtulisti debiles hostias et omnia que dixi fecistis: agite penitentiam. si quo modo misereatur vestri deus. Nullus enim ex ministris meis est a maiore usque ad minorem qui non accipiat a me mercedem laboris sui. de decimis et de his que a populo offeruntur.

Ex hoc ostendit: acceptiorem esse deo servitutem illam: que in presenti mercedem non postulat.

I. Regula scripturarum est ut manifestissima prophetia de futuris texatur. per incertam allegoriam non extenuare que scripta sunt. Increpat enim sacerdotes iudeorum qui offerunt non ydonea ad immolandum. ut sciant carnalibus victimis spiritales victimas successuras.

Unde salvator: pater manifestavi nomen tuum hominibus. q. d. michi.

tis claudum et languidum. nonne malum est? Offer illud duci tuo. Si placuerit ei: aut si susceperit faciem tuam. dicit dominus exercituum.

Et nunc deprecamini vultum domini ut misereatur vestri. De manu enim vestra (quod imparavi vobis) factum est hoc. Si quo modo suscipiet facies vestras dicit dominus exercituum. Quis est in vobis (sicut et ianitores) qui claudat hostia (supponat ignem ad cremanda hostia holocausta) et incendat altare meum gratuito? Non est michi voluntas in vobis (qui immundi offertis) dicit dominus exercituum. et munus non suscipiam (sanguinem hircorum aut taurorum sed thimiama orationum) de manu vestra. Ab ortu enim solis (non in munera iudea sed sola ecclesia) usque ad occasum. magnum est nomen meum (sine termino) in gentibus (nisi iudeorum). et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda. quia magnum est nomen meum in gentibus dicit dominus exercituum.

sapientie doctori: nonne repudiabunt?

[illegible]

[illegible]

Vel ita potest dici. polluistis nomen meum in eo quod dicitis. Quid prodest si offeramus optima. qualiacumque offerantur igne sunt devoranda.

Precisa os sacerdotes iudeorum in omni loco offertur michi oblatio munda. et magnum nomen in gentibus. quia dicitis. mensa domini etc. est. quia decerat ornatus templi, quem portabant reversi de babylone: minorem esse cultum religionis. quos dominus redarguit.

Nec quid huiusmodi animus in excusationem sui peccati potest invenire et falsa satisfactione defendere. Sed prudens divinus sermo corrigit et deprehendit. Dicitis quod offertis languida et hec de rapinis et fletibus et miseriis et insuper dicitis de labore et paupertate offerimus quod habemus. propterea audite quod infertur. Maledictus dolosus. his verbis ostendit eos ha-

Et vos polluistis illud in eo quod dicitis. Mensa domini contaminata est et quod superponitur contemptibile est cum igne qui illud devorat. Et dixistis. (s. nec sufficit populus sermonis imperare sed etiam dixistis.) Ecce de labore et exsufflastis illud dicit dominus exercituum. Et intulistis de rapinis claudum et languidum et intulistis munus. Numquid suscipiam illud de manu vestra dicit dominus. Maledictus dolosus qui in grege suo masculum.

Et cum nomen meum sit ita magnum in gentibus futurum. vos principes iudeorum polluistis illud. et polluitis. Sic enim vaticinium futurorum texit: ut presens tempus non deserat.

Altare pollutum putatis. et holocausta supposita et ignem qui devorat. nec dei intelligitis donum non querere aurum et gemmas et multitudinem hostiarum. sed offerentium devotionem.

Dixistis. de captivitate reversi sumus. prede hostibus fuimus. labore vite et paupertate gravi attriti sumus. qualiacumque habemus offerimus. et hec dicendo exsufflastis. id est digna exsufflatione fecistis vestra sacrificia. ideo non suscipiam.

Aliter. Potest per maledictum et dolosum designari populus iudeorum qui de grege sue gentis habebat masculum agnum qui tollit peccata mundi. de quo fecerat votum. quod veniente susciperet. sed quando vidit viventem cornibus in virgulta: noluit immolare eum. id est suscipere. sed obtulit debile. eligens barabban per quem signatur diabolus. Sed quia christus erat rex magnus super omnia. gentes nomen eius cum formidoloso honore venerantur. Moraliter. Ali-

quando homo bene creatus a deo habet ingenium [artium] sacris disciplinis. scilicet traditis luxurie et inhertie. et bonis masculum offert debile. i. orationem aliquam animi perturbatione corruptam. hic sciet in se completum quod scriptum est. Potentes potenter tormenta patiuntur. vel propter sacerdotibus dicit quod si non declinent gloriam nomini domini: per suam bonam conversationem patientur egestatem omnium bonorum. hii qui non benedicunt servis et ruero corde. sed per dulces sermones seducunt corda innocentium. non merentur dei benedictionem.

Ca. ii.

Hii que meis benedictionibus possidetis. et quicquid a uobis benedicetur a me erit maledictum.

Noluit deus omnes homines et maxime sacerdotes maculam non habere. et brachium bonis operibus ornare. Sed quia nos omnia motuum uerimus: percutit et separat deus brachium. i. opera nostra a bonis operibus: et non percipiatur nobis ungere caput. et lauare faciem: ut leuatis oculis domini uideamur. facies bonis pollutas stercore uiciorum. et illud stercus quoliter sit facies. assumitur nosterum: quia omnia nostra insla cora sunt et uilia. cum debuissent mundi esse in sollempnitatibus dei. et carnes agni comedere calciati.

[nocet et maledictio.]

et uotum faciens immolat debile domino. quia rex magnus ego dicit dominus exercituum. et nomen [s. si iudei contempnant.] meum horribile [s. g.] in gentibus. et nunc [s. o sacerdotes.] ad uos mandatum [s. qui maioris dignitatis sunt plus committunt. plus ab eo exigitur.] hoc. o sacerdotes. si nolueritis audire. et si nolueritis ponere [s. bn minuendo.] super cor. ut detis gloriam [s. quod magnum in gentibus.] nomini meo. ait dominus exercituum. Mittam in [s. l. uestris] uos egestatem. et maledicam benedictionibus [s. l. uestris benedictionibus.] uestris. et maledicam illis. [s. id.] [s. i. nobis intelligere audire] quoniam non posuistis super cor. Ecce ego proiciam [a] uobis brachium. et dispergam super uultum uestrum stercus

bere que optima sunt. et offerre que mala sunt.

Precessit quod impium est et ad contemptum mei. sed quia ex malo primum peccatoris quam mortem. etiam nunc per cominationem uos reuoco. s. si nolueritis. po. su. c. mittam in uos penuriam uerum. ut non indientes. sed omnium rerum egestate coacti. dicatis uos non habere optima que offeratis.

Per peccata uestra o sacerdotes auferam a uobis que secundum legem ex hostiis accipiebatis. s. brachium. i. armum animalis dextrum. et dispergam super uultum. i. facies uestras fetentes. reddam putrida comixtione stercoris. ut tales sitis

[illegible]

qualia s. illa q(ue) offerunt. τ ipsũ stercus assumet u.s. ut ñ differatis ab ipso stercore in fetore. τ ergo qd uos abicio. intelligetis me eẽ illum qui quondam elegi patrem ut in leui. τ p leui. aaron. τ dedi uobis gl(ori)am sacerdotij. ut firmo pacto michi in eternum ministraretis.

sollẽpnitatũ uraȝ. τ assumet uos secũ. τ scietis quia misi ad uos mandatũ istd. ut eẽt pactũ meũ cũ leui. dicit dñs exercituũ. Pactum meũ fuit cũ eo. uite *(quod ẽ initiũ sapie)* et pacis. τ dedi ei timore. τ timuit me. τ a facie nois mei pauebat.

(Describit dñs quale hãt offm. τ qualis debeat eẽ sacdos.)

Lex ueritatis fuit in ore ei. τ iniq*(qui imitatur eum. qui peccatũ ñ fecit. nec inuentus ẽ. d. i. o. e.)*tas ñ ẽ inuenta in labijs eius. *(sicut enoch qui translatus ẽ.)* In pace et in equitate ambulauit mecũ. τ multos auertit ab *(Si sacerdos ñ corripit delinquentes. sacerdotis officium pretium)* iniquitate. Labia enĩ sacerdotis *(donec congruo tẽpore proferant)* custodient scientiã. τ legem re*(subditi)*quirent de *(ex)* ore ei. quia angłs dñi exercituũ ẽ. Uos aũ recessistis de *(recta quam monstrabam)* uia. τ scandalizastis *(mala conuersatione ura)* plurimos *(uite τ pacis)* in lege. irritum fecistis pactũ *(creatore. que ptinent ad officiũ sacerdotij)* leui. dicit dñs exercituum.

Describit dñs quale hãt officium. τ qualis debeat eẽ sacerdos.

P leui: intelligimus aaron. τ alios qui de stirpe aaron descenderũt.

(uite) Non ei qui cum belu is cõmunis ẽ. s; ei qui dicit. ego sum uita. qui etiam ẽ pax nra.

Horrore corporis indicans se uba di tremere.

i. doctrina pp(er)tor nullo polluta mendatio. s; tota de fonte ueritatis procedens.

Quia τ ipse in se habuit pacem. τ alios pacificauit.

Si sacerdotes de lege interroget. doceat. resistentes conuincat. alioqui frustra iactat dignitatem. cuius ñ exhibet operationem.

Exponit nomen suum. esdras sacerdos dĩ. i. malachi. qd angłs dñi appellet. uoluntatem di nuncians hominibz.

Ego uolui ut haberetis doctrinam. τ ueritatem. uos aũ recessistis. d. u. τ scandali.

[illegible]

propter quod et ego dedi vos contemptibiles et humiles omnibus populis. Sicut non servastis vias meas et accepistis faciem in lege. Numquid non pater unus omnium nostrum? Numquid non deus unus creavit nos? Quare ergo despicit unusquisque nostrum fratrem suum, violans pactum patrum nostrorum? Transgressus est Iuda et abominatio facta est in Israel et in Ierusalem. Contaminavit Iudas sanctificationem domini quam dilexit et habuit filiam dei alieni. Disperdat dominus virum qui fecerit hoc, magistrum et discipulum de tabernaculis Iacob et offerentem munus domino exercituum. Et hoc

(Interlinear glosses: s. qui prius gloriosi et reverendi. — s. viles. — s. personarum. — s. habraham a quo omnes iudei originem habent. — s. cum — ex abraham omnium nostrum genus elegit. — s. ait fratrem nostrum despicientes filias et relicto pacto patrum — accipiam uxores non ex lege. — s. miscendo semen israel — cum filiabus ierusalem gentilium federe sociatis — s. domini — s. disperdat dominus.)

Quicquid autem dictum est prioribus populis: nobis dictum putemus. ut qui sumus cultores dei. veritati mendacium non preferamus.

Inter omnia peccata sacerdotum: quod maximum notatur. quod non causas sed personas considerent. et despecto iusto paupere: iniustos divites honorentur.

Sicut ex lectione esdre colligitur reversi de babylonia. tam principes et sacerdotes quam reliquus populus: uxores suas genus que paupertate et labore in infirmitatem vel deformitatem contraxerant. eiecerunt. et filiabus alienigenarum: etate vel divitiis florentibus: se copulaverunt. Sicut ergo esdras corripiebat peccantes. sic iste malachias eos provocat. ut eiectis alienigenis: antiquas uxores recipiant.

Hoc pacto contaminatur tribus iuda. que cum sacerdotibus et levitis reversa est de babylone. x. tribubus retentis in eterna captivitate.

Non ait qui fecit ne abscidat veniam errori. sed qui deinceps fecerit ut timore maledictionis peccatores revocet ad penitentiam.

Sive sit sacerdos sive laicus. una maledictione feriuntur qui uno peccato tenentur.

Ad eos qui hoc fecerint sermo prophete.

Quia huiusmodi hominibus voluerit ad altare munus offerre. quorum solum remedium est non facere quod fecerunt.

rursum fecistis. Operiebatis lacrimis altare domini fletu et gemitu ita ut non respiciam ultra ad sacrificium nec accipiam placabile quid de manu vestra. Et dixistis. Quam ob causam? Quia dominus testificatus est inter te et uxorem pubertatis tue. quam tu despexisti. Et hec particeps tua. et uxor federis tui. Nonne unus fecit. et residuum spiritus eius est. Et quid unus querit nisi semen dei. Custodite ergo spiritum vestrum et uxorem

dirigit. ita peccato maledictionis retrahantur.

Operiebatis altare meum lacrimis innocentium. dum offerebatis de rapina lugentium pauperum. Similiter nec estis causa quod altare meum lacrimis opiatur. quare relicte vel dimittentes alienigenas in thoris suis collocatas. ad auxilium dei confugiebant. lacrimis et gemitum deo iudicium facientes. quod humana non respiceret. et miserias non iuvaret.

Coniunctionis a deo institute. que de costa viri mulierem fecit. ideo non licet disiungi. quod deo ex uno placuit institui.

Tanto affectu vir et mulier debent copulari. ut una anima in duobus esse videatur. coniunctis spiritu mente sociatis.

Quidam putant generaliter hec esse dicta: contra eos qui aliena rapiunt. et divitias congregant. de quibus offerant deo munera. Sed deus non suscipit. quia bibitus lacrimis spoliatorum. Possunt etiam hec dici contra eos. qui propter amissionem temporalium rerum. non dirigunt spem suam deturpant. ne a deo suscipiatur in domino. nec querunt eterna. sed indecoris et femineis planctibus orationem suam deturpant. ne a deo suscipiatur. Isti habent uxorem adolescentie. id est naturalem legem scriptam in corde. que etiam incredulos impellit dicere. deus videt. deus videat.

Commendavi tibi matrimonium legitime uxoris testimonio scripture dicentis. propter hoc relinquet homo patrem et matrem. et adherebit uxori sue. et erunt duo in carne una. Ipsi cuncta inter me et te diiudicanda permitto. hec uxor residuum est spiritus tui. que nostro spiritui semper copulatur. que si recedit a nobis: statim offendimus dominum. Unum ingeminat esse. Custodite non carnem. que deo placere non potest. non animalem animam. que non percipit que dei sunt. sed rationalem spiritum. qui interpellat gemitibus inenarrabilibus pro nobis dominum.

Cum unus utrumque fecit et ideo etiam iunxit. ut sibi nascantur filii de stirpe israeli-

[illegible marginal annotation]

ea. Cum igitur fecundas uxores habeatis, et ubi gaudeatis, cur pulcritudinem uxoris queritis que merecibus est apta, non uxoribus?

Cum odio. Contra hoc diceres michi: preceptum in lege, cum odio habuerimus uxores dimittamus eas. Ad quod respondeo: non est preceptum, sed propter duriciam cordis tui permissum. Quia quicumque excepta causa fornicationis uxorem dimiserit, operiet iniquitas.

i. pena peccati, ut in quo peccavit in ipso puniatur.

Populus reversus de Babylone videns Babylonios et ceteras gentes ydolatras valere corpore, sanitate et omni mundana prosperitate affluere, se autem cultores unius dei infirmos esse in corpore, nec habere etiam que ad cibum necessaria, dicebat non esse dei providentiam in rebus humanis, sed omnia casu agi, non dei iudicio, cum placeant mali et displiceant boni. Aut si deus est, ubi est ille iustum iudicium?

Quidam ex persona Christi legunt quod mittat angelum, id est Iohannem predicare baptismum penitentie, qui ex statim de se, quia de alio subdit: et statim veniet. Alii ex persona patris legunt: Ecce ego mitto angelum meum, et quod sequitur, statim veniet ad templum, scilicet de salvatore intelligunt, cum Iohannes preparat viam in cordibus credentium, in quibus non poterat deus ambulare propter perversitatem et incredulitatem.

virginali iuncta est in matrimonio, perseverat usque ad senectutem.

adolescentie tue. noli despicere. Cum odio habueris eam, dimitte, dicit dominus deus Israel. Operiat autem iniquitas vestimentum eius, dicit dominus exercituum.

Soluta obiectione replicat quod dixerat.

Custodite spiritum vestrum et nolite despicere.

custodiam spei vestre vel certe uxorem. propter supradicta.

Laborare fecistis dominum in sermonibus vestris.

In via hoc vel hoc: latius tractatur in psalmo: Quam bonus.

Et dixistis: In quo fecimus eum laborare? In eo quod dicitis: Omnis qui facit malum bonus est in conspectu domini, et tales placent ei. Aut certe ubi est deus iudicii?

Ecce ego mitto angelum meum et preparabit viam ante faciem meam. Et statim veniet

Iudicatur dominus in evangelio de Iohanne baptista, qui etiam de ipso dicit: Helyas iam venit.

Nos laborare fecistis dominum et queritis ubi est deus iudicii. Sed ego manifestum faciam et in primo et in secundo adventu.

Iudei de Helya propheta hodie tantum intelligunt. Et quod sequitur: et statim veniet ad templum, scilicet ad suum Christum refert in ultimo tempore venturum. Sed quod

Tandem quod dominus vel evangeliste vel alii apostoli cum de hoc pro...

[illegible marginal annotations]

ad templum

templū inueniet. Iam enī oīo des tructum. aut si aliud restituet ante eū. q̄d t̄ cor amplius factur̄ ē. cum ab alio restituta sint oīa.

Si nemo potest cogitare ꝑpotentia maiestatis eī. quis eū poterit ꝑspicientib; oclis in sua claritate ꝯspicere qui est sol iusticie.

Hā. Quicquid in auro. i. sensu nr̄o. ⁊ argento. i. eloq̄o commixtum ere. stagno. plūbo. camino ꝯcoquit̄. ut purum remaneat aurū ⁊ argentum.

Quotiens in p̄ncipio placuerit dn̄o. sic ꝑ peccatū ⁊ ꝑ ꝑfidiam placere incipient. cū sor de uicior̄ ⁊ peccator̄ purgata.

ꝑ ecclām t̄ unumquemq; credentē

ad templum suum

ꝑ filii. ꝑ saluator. ꝑ quē uos desideratis.

dnator quē uos

ꝑ magni ꝯsilii.

queritis. ⁊ angl̄s testamenti quē uos

ꝑsonam n̄ accipiat.

uultis. Ecce ue

nit dicit dn̄s exer

cituū. ⁊ quis potit

cogitare diē ad

uent̄ eī. ⁊ q̄s stabit

ad uidendū eū: Ipse

enī q̄i ignis ꝯflās.

⁊ q̄i herba fullonū.

⁊ sedebit ꝯflans. ⁊

emundans q̄i ar

gentū. ⁊ ꝑgabit fi

lios leui. ⁊ colabit

eos q̄i aurū. ⁊ q̄i ar

ꝑ cum colati fuint. offerent dō ita

gentum. ⁊ erit dn̄o offerentes

sacrificia.

sacrificia in iusticia. ⁊ placebit

dn̄o sacrificiū iuda. ⁊ ierl̄m sic̄

ꝑ placuerit.

dies sc̄li. ⁊ sicut anni antiqui.

pheta. t̄ de aliis testimonia ꝑferunt. n̄ secuntur uba uulgatarū translationum. s; habentes sciam hebree lingue. ex hebreo transferunt. n̄ curantes de sillab; ⁊ ꝑuerbis ubor. dum m̄ sentiā ꝯ uitā transferat.

Nunquam ueniet. qui iuste iudicabit. cui pat̄ oīe dedit iudiciū.

Nullus huana sensus poterat cogitare q̄n uentur̄. t̄ q̄lis futur̄ erat.

Dn̄s est ignis ꝯflans. ꝯsumens. lignū. fenū. stiplam. grauiora peccā. puniens. ⁊ his qui parua ⁊ leuia committunt. est herba fullonum. ut lotis mundiciam restituat. ⁊ lauet sordes filiarum syon.

P filios leui: sacerdotalis intelligit̄ dignitas. ⁊ si sac̄dos colandi sunt ⁊ purgandi quid de ceteris dicendum ē cum iudicium incipiat a domo dei.

Eor̄ qui offerunt ꝑ iuda. i. dn̄m ꝯfitentib; ⁊ ꝑ ierl̄m pacem dei conspicientib;.

Magna formido iudicii. cum ipse sit testis ⁊ iudex.

i. inferre.
Pari ordine post maleficia et adulteria et periuria ponuntur qui non reddunt mercedem mercennariis. Et qui opprimunt pupillum et uiduam. Ne quasi parua crimina putentur: que periurio et adulterio comparantur.

Aduenam. uel cathecuminum quindum effectum est ciuis in ciuitate dei.

Quia dixerat dominus est qui ignis conflans et quasi herba fullonum. cum pro nobis nominetur angelus. uel ignis. uel aliud. ne eo putetur aliquid mutabilitatis esse in natura ipsius. unde dicit. Ego enim qui uos cotidie mutamini per adulteria et cetera uestra mala. Ego non mutor in iudicio: nulla uarietate personarum commutor et cum seuerum iustumque iudicem me esse fatear. tamen uos filii iacob. nec diuersitate tormentorum estis consumpti in malicia. que per penam in malicia in uobis non est purgata. sed sine causa perissent uos. disciplinam non recipientes.

Nec semel nec nuper hec facitis: ut erroris ueniam mereamini. sed hereditariam habetis patrum impietatem. recedendo a meis legitimis. nec custodiendo que precepi.

ier. Supplantat. aliter. Si fraudat dominum. quod secundum hystoriam de decimis sane potest accipi.

Magna formido iudicii: cum ipse sit testis et iudex.

Et accedam ad uos in iudicio et ero testis uelox maleficis et adulteris et periuris. et qui calumpniantur mercedem mercennarii. uiduas et pupillos. et opprimunt peregrinum. nec timuerunt me dicit dominus exercituum. Ego enim dominus et non mutor. Et uos filii iacob non estis consumpti. A diebus enim patrum uestrorum recessistis a legitimis meis. et non custodistis. Reuertimini ad me et reuertar ad uos. dicit dominus exercituum. Et dixistis in quo reuertemur? Si affigit homo deum. quia uos configitis

(interlinear glosses: quia modo tardus uideor: dum differo. — qui nolentes reddere — quod solum sufficit ad dampnationem. — quasi saltem nunc. — si intelligentes se recessisse impudenter querit. Dicit. — In hoc recessistis a me. quia configitis me. Si homo potest deum configere.)

Hec crimina: non sunt occulte. sed ad proferunt in medium: ne diu lateant.

Que illo tempore dicebant ad principes uideor. nunc dicit ad principes ecclesiarum.

Mystice per filios iacob. qui secuntur mala patrum. nec custodiunt dei mandata: significantur illi qui constituti in ecclesia non recedunt a uiciis. sed falsum nomen fraternitatis sibi assumunt.

Magna clementia eos qui a se recesserant ad reditum prouocat. ut ipse quoque ad eos redeat.

[illegible]

Configitis. Tempore Esdre tanta fuit fames, ut multi pre penuria filios et filias venderent et frumenta emerent. Levitis decimas non solventibus, quod etiam fruges in horreis congesserant pre magnitudine periculi: decimas non solvebant. Unde compulsi ministri templi fugerent unusquisque in regionem suam. Unde dicit dominus se in suis afflictum et non accepisse decimas.

Ut sciatis vos ideo perdidisse habundantiam: quia fraudastis me parte mea. Moneo ut reddatis mihi mea, et ego restituam vobis vestra.

Posset fieri ut in agris pro pluvias esset fecunditas, sed locusta et bruchus posset corrumpere, et ideo additur: et increpabo.

(s. non reddendo decimas nec dico) me. et dixistis. In (ministris sed in meipso quod precepi dari) quo configimus (s. non reddidistis decimam per mutationem) te? In decimis (ideo in penuria et fame maledicti estis) et in primitiis. Et (id est afflicti et adhuc penam subtrahitis) in penuria vos (tantum possessionum vestrarum id est totam habundantiam frugum perdidistis) maledicti estis: et (s. non pauci sed omnes) me vos configitis gens tota. Inferte omnem deci(s. in thesauros)mam in horre(plus ut ministri mei habeant cibos)um meum, ut sit cibus in domo mea: et probate me ad hoc, dicit dominus: (s. tantas pluvias effundam ut catharacte credantur aperte) si non aperuero vobis (s. sic) catharactas celi: et effudero (s. late et large) vobis benedictionem (s. ad sufficientiam) usque ad habundantiam. (s. aposiopesis) Et increpabo pro (s. vermes et bruchum) vobis devorantem, (aeris) et non corrumpet

Sed quod ponit affigit homo deum potest ad misterium passionis dominice referri. Configitis me cruci quando decimas subtrahitis.

Quod dictum est de decimis et primitiis potest intelligi in prelatis ecclesie quibus precipitur non solum dare decimas sed omnia vendere et dare pauperibus. Quod si facere noluimus: saltem modo iudeos imitemur: ut pauperibus saltem aliquam partem demus et sacerdotibus et levitis debitum honorem deferamus. Hoc qui non fecerit: deum supplantare convincitur. Si quando fames et egestas omnium rerum opprimit mundum. hec eruditione sciamus descendere. qui in pauperibus si elemosinas non accipiat. se privari affirmat sua possessione.

Possunt et sic interpretari decimas et primitias. Si quis doctus in lege potest alios erudire. non debet sibi attribuere. sed primum gratias agat deo: a quo omnia. Deinde sacerdotibus ac magistris a quibus doctus est. Alioquin in penuria maledicetur. Si autem deum largitorem intellexerit et his per quos a deo eruditus esse humiliatur et in horreum dei cibos intulerit, id est scripture alimenta populis amministraverit: mandabit deus nubibus suis ut pluant super eum ymbrem. Increpabit etiam pro eo contrarias potestates, nec erit sterilis vinea illius. sed que dicit. Ego sum vitis vera. affert ei fecunditatem et tantam ex multo humilitatis beatitudinem consequetur ut omnes gentes dicant eum beatum.

7 in terra .i. doctrina illius habitare desiderent.

Cuncte nationes percurrentur intrabunt fertilitatem terre vestre in tantum ut omnes in ea habitare desiderent. 7 habundantie rerum omnium gentibus exemplo sitis.

Repetit plenius quod dixerat laborare fecistis d. i. s. ii. 7 exponit latius querimoniam populi reversi de captivitate. qui existens in cultu unius dei. multis miseriis affligebatur. videns ydolatras in omnibus prosperari. Infirmanti (?) ergo 7 dicenti frustra colo deum: occurrit propheta in persona domini. 7 recidit verba blasphemie que ab infirmis dicuntur in creatorem.

Possunt hec de hereticis dici. marcione. 7 valentino. 7 ceteris qui non recipiunt vetus testamentum. contra creatorem loquuntur. 7 proficiunt impietate. 7 multos socios sceleris habent.

Non dicit quod locuti sunt. sed ex eo quod addit timentes dominum. datur intelligi quod sint locuti s. quod ad timorem dei pertinet.

Verba prophete qui illis blasphemantibus de iudicio dei. iustique casto timore dominum timent. loquuntur adinvicem cohortantes se. quod retributio bonorum et malorum non sit in presenti. sed in futuro. 7 quod homo non possit scire iudicia dei. 7 de equitate eius disputare.

fructum terre vestre. nec erit *(s. non implebit tortaria (?))* sterilis vinea in agro. dicit dominus exercituum. 7 beatos vos dicent omnes gentes. Eritis enim vos terra desiderabilis dicit dominus exercituum. *(s. semper plus 7 plus)* Invaluerunt *(accusatis deum quod cultores negligat.)* super me verba vestra dicit *(s. non intelligentes quam gravis est illa blasphemia)* dominus. Et dixistis. Quid locuti sumus contra te? 7 dixistis. *(s. ab utilitate.)* *(s. observando legem.)* Vanus est qui servit deo. 7 *(s. in presenti destituitur exigunt (?) ... non recipiunt.)* quod emolumentum. quia custodimus precepta eius. Et quia *(s. contritionem cordis ingrediebar.)* ambulavimus tristes coram domino exercituum. Ergo nunc *(s. qui contempto deo superbiunt 7 blasphemant.)* beatos dicimus arrogantes. *(s. per scelera 7 blasphemias prosperis perfruuntur.)* Siquidem edificati sunt facientes impietates. 7 temptaverunt *(s. felicitate plenitudine sceleris (?).)* deum. 7 salvi facti sunt.

Tunc locuti sunt timentes dominum. unusquisque cum proximo suo. *(Iustis loquentibus)* Et attendit dominus

[illegible]

Integri in daniele. throni positi sunt. et libri aperti sunt.

et audivit. et scriptus est liber monumenti coram eo timentibus dominum et cogitantibus nomen eius. et erit michi ait dominus exercituum. in die qua ego faciam in peculium. et parcam eis sicut parcit vir filio suo. servienti sibi. et convertimini et videbitis quid sit inter iustum et impium. et inter servientem deo. et non servientem ei. Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus. et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatem stipula. et inflamabit eos. dies veniet dicit dominus exercituum. que non derelinquet eis radicem et germen. et orietur vobis timentibus nomen meum sol iusticie. et sanitas in pennis eius. Egrediemini. et salietis sicut vituli de armento. et calcabitis

(interlinear glosses:) scilicet timentes me qui responderunt ad verba blasphemie. — scilicet iudicii. — scilicet in peculiarem populum. — scilicet qui sub peccato sunt boni. — scilicet per penitentiam. — scilicet iudicii que scilicet peccatoribus tenebre. — scilicet ad cremandos malos. — ut stipulam. — scilicet combusserit eos. non relinquet vires radicem malicie. — scilicet illa impii et contempti. — scilicet sacerdotes. — scilicet vinculis relaxati. — scilicet vite cupio dissolvi et esse cum christo. — scilicet hec hoc fine letitie eterni celi.

scilicet et cohortantibus se contra blasphemos attendit deus.

Verba que dixerunt hinc blasphemi. inde timentes dominum. scripta sunt: ut sint in memoria presciencie dei. ut in die iudicii blasphemis puniendis. timentibus premia reddat.

In quo duplex affectus est. et pietatis in filium. et servitutis in famulum.

Qui nunc blasphematis ex beatitudine timentium. et vestra miseria: cognoscetis. quid sit inter iustum et iniustum.

Plenius inculcat de penis blasphemantium. et de premiis timentium.

Qui vere omnia iudicabit. et nec bona nec mala. nec virtutes. nec vicia latere patietur.

Ut sanatos per penitentiam in humeris suis portet.

Qui nunc sicut in carcere inclusi estis.

Habrahami comparatione divine maiestatis dicit. Ego sum terra et cinis. Qui vidit solem iusticie. Qui vere superbe dixit. ponam super sydera sedem meam. et ero similis altissimo. deducetur ad terram

[illegible]

7erit cinis sub pedib; scoꝝ in die iudicii.

¶ Sol orit' b' siccitas. q2 p lege omnium uitioꝝ humor excoq't'.

¶ Post moysen .i. legem spiritalit' seruandam: dicit mittendum helyam. in quo 7 ph'ia signat'. q2 antequam dns in iudicio pcutiat terram anathate. mittet choru pph'aꝝ qui significat' in helya qui int'pretat' ds ms. 7 e de oppido thesbi qd sonat 9uisionem 7 pniam. hic helyas 9uertet 7 corda patrum. abraham. ysaac. 7 iacob. 7 ceteroꝝ patriarchaꝝ ad instructionem pt'itoꝝ de fide saluatoris in que 7 ipsi crediderunt. 7 cor filioꝝ ad patres. q2 suscipient fidem quam illi habuerunt.

¶ Si helyas n' ante coꝝ patrus 9uerterit ad filios. 7 cor filioꝝ ad pa. e. cum ueniet dies dni. magnus: iustis. terribilis: impiis. pcutiet uetus mundus. n' celum. non eos qui in celo uersant'. s; terram anathate .i. eos qui faciunt opa terrena.

¶ Vt cor patris ad filiu .i. dii ad oem qui spm adoptionis accepit. 7 cor filioꝝ ad patrē eoꝝ. v'l. 7 iudei 7 xani. qui n' int' se discrepant. pari in xpm religione 9senti ent.

impios. cum fuint cinis sub *potentes resistere.* planta pedū u'roꝝ: in die qua ego facio dicit dns exercituum. *ad sp'ialē* Memento *legis intelligentia mutat* te legis moysi ser ui mei. quā man *que ē in syna.* daui ei in oreb *dirigendam.* *inqua sunt.* *agant.* ad oēm isr'l pcepta *qd recipiant.* 7 iudicia. Ecce ego mittam uob he lyam pphām an teqm ueniat dies dni magnus 7 ter ribilis. 7 9uertet cor patrū ad filios. 7 cor filioꝝ ad patres *iudicatv* eoꝝ. ne forte ueni *rus.* *expando oues ab hedis.* am. 7 pcutiam ter ram anathate. amē.

dissoluti arridi in

¶ In futuro. iuxta mita. erit retributio. s; dum tempus ē metendi: obseruate legē.

¶ Loq'r ad isrl .i. ad oēs qui dnm se su cernunt. v'l. beati mundo c. qm ipsi dm ui.

¶ Iudei dicunt ante sum xpm: helyam eē uenturum. 7 oīa restauraturum. v'l. 7 in euangelio 9ponit' questio. qd ē qd pharisei dicunt. qd helyas uenturus ē. Cum ipse respondit. helyas quid ueniet 7 iam uenit. in helya iohannem intelligens.

Explicit malachias.

Nomina regum duarum tribuum.	Nomina regum decem tribuum.
Roboam	Ieroboam
Abia	Nadab.
Asa	Baasa
Iosephat	Hela
Ioram	Zamri
Ochozias.	Amri
Athalia	Achab
Iosias	Ochozias.
Amasias.	Ioram
Ozias.	Ieu.
Ioatham	Ioachaz
Achaz	Ioas
Ezechias	Ieroboam
Manases	Zacharias
Amon	Sellum
Iosias.	Manaen.
Ioachaz	Phacea
Eliachim	Phacee
Iechonias	Osee.
Sedechias.	

Introitus

Legi mosayce veteri succedit prophetia, que legem in negligentibus sopitam excitat, et minus dicta supplens, obscura declarat, que omnia evangelium consummat. Sicut enim incipiat fabrice constructio tamen sit quibus amminiculis ad maiora consurgit. s. fundamentum, parietes, tectum. ita et spiritualis edificium scientie, secundum quod videtur, tribus quasi ministeriis continet atque consummat. s. lege, prophetia, evangelio. In lege enim incipit, in prophetia proficit, in evangelio perficitur et consummatur. Lex ergo quasi lapidem in fundamento ponit, prophetia parietes construit, evangelium tectum consummat. In lege enim dicitur. Generationibus multis feriabitur. et sine tuo tamen feriabitur. Ecce qualis inchoatio, dum ex operante usuram prohibet. In prophetia autem dicitur. Ille requietur in tabernaculo domini, qui pecuniam non dedit ad usuram. Ezechiel autem, usuram et superhabundantiam non accipit. ecce profectus. In evangelio vero divites ille dampnatur, non quia aliena rapuit, sed quia sua pauperibus non erogavit. Ecce consummatio. Lex itaque, dementium et incipientium. prophetia eruditio, proficientium. evangelium, consummatio perveni-

tum. et sic cum apostolo usque ad tertium celum raptus / audivit archana, que enarrare homo non percipit. Primum celum est in lege. Secundum in prophetia. Tertium in evangelio. Hec sunt tria candelabra, quibus itur ad tanta. s. legis obscuritas. prophetie subtilitas. Evangelica veritas. Hi sunt tres panes Helye appositi. primum vidua Sareptena monstravit. Secundum ab angelo prophete deficienti datur. Tertium in cuius fortitudine .xl. dierum itinere usque ad montem dei Oreb pervenit. Ut et nos per horum trium doctrinam confirmati omnes in via currentes ad montem celestis beatitudinis perveniamus. Isti visi sunt in maiestate. s. Moyses. Helyas. Christus. quia non nisi per legem et prophetas evangelii intelligentia maiestas divinitatis et veritatis conspicitur. Hi sunt tres panes quos in evangelio amicus petitur commodari, ut venienti de villa gentilitatis in refectionem apponat. Primus est purgatorii. quia lex saltem timore pene a malo revocat. Secundus est consolatorii. quia prophetia clarus de Christo promissis omnibus expectantes consolatur. Tertius consummatorii. quia legem et prophetas declarat, evangelium consummat. Secundum alios prophetia est inspiratio, secundum Cassiodorum. quia prophetia divina revelatio rerum eventus immobili veritate denuntians. et dicitur visio. Unde prophete videntes dicuntur. Et alia de presenti, ut Nathan ut in Mat. d. m. Alia de futuro. ut ecce virgo concipiet. et sic apud nos .iiii. maiores prophete diversis voluminibus distincti. s. Ysaias. Ieremias. Ezechiel. Daniel. ut significet in .iiii. partibus orbis per eorum doctrinam dilatata. et .xii. minores in uno coniuncta sunt volumine. ut significet eadem de .iiii. partibus orbis in fide trinitatis unita. Apud hebreos tamen, qui .xxii. volumina que apud illos sunt. in tres partes dividuntur. Daniel inter prophetias scripta non ponitur. sed inter agiographa. Tripertitam namque divisionem facientes totius divine scripture .v. dicunt libros legis. in quo latinum et grecum concordant. s. g. e. l. n. d. Octo prophetas. Ysa. Ier. Eze. et librum .xii. prophetarum. et Samuelem. quem primum et secundum regum dicimus. et Malachiam. i. librum regum. quem tertium et quartum appel-

larum. et sic duo tantum volumina libri regum notantur. licet
.iiii. distinctiones habeant. librum Iosue et librum Iudicum.
Nonum agiographos. scilicet tres Salomonis. Iob et psalteri-
um. Daniel. paralipomenon. i. librum Esdre hesdram.
hester. et ita sunt libri legis veteris .xx.ii. preter hos. Re-
liqui inter apocrypha numerantur. ut liber Ihesu filii Syrach.
Iudith. Tobias. liber qui Sapientia Salomonis dicitur. Ruth.
liber Machabeorum. Habent .xii. prophetas. primum Osee. se-
cundum alium per ordinem. Sed ante tempus Ieronimi aliter erat
ordo apud latinos. iuxta .lxx. editionem quam ab hebreis.
Nunc autem legitur Ieronimi translatio. et expositio. qui editionem an-
tiquam iuxta hebraicam veritatem correxit. et prophetas ad certum or-
dinem redegit. Osee legitur .xii. de tribu Ysachar ortus in vi-
co Belemoth. in terra sua sepultus. qui dum adhuc vixit
manifeste signa dedit. Iuxta litteram principaliter agit
de .x. tribubus. secundario de duabus. quibus divisio
facta est ab invicem post Salomonem. sub Ieroboam et filio eius
scilicet Iuda et Roboam. decem adheserunt Ieroboam servo eius.
qui dicitur Israel propter multitudinem. patrium nomen retinu-
erunt. Effraim dicitur propter Ieroboam genitum de Effraym.
qui primum scisma fecit in populo. Ioseph dicitur propter Ioseph.
qui fuit pater Effraim. Samaria et dicitur quia utique urbs
metropolis fuit .x. tribuum. Quia igitur .x. dominum vehe-
menter offenderunt. colentes vitulos aureos unum
in Dan. alterum in Bethel. idcirco dominus comminatus est per O-
see. qui futuram eorum captivitatem prophetavit. et penitentiam
predixit. et preterea ad correctionem duarum cum fletu
[illegible]. Et regnum a Ieroboam incipiens .cc.l.
annis. usque ad Osee ultimum regem .x. tribuum.
sub quo ipse .x. captivate sunt a Salmanasar rege
Assiriorum. et ultra montes Medorum et Persarum traducte.
quo tempore Achab super duas tribus regnabat. Patet
ergo Osee prophetasse ante captivitatem .x. et sub ea et
post. Cuius materia est triplex. secundum ystoriam. intenti-
o de .x. principaliter. secundario de duabus loquitur. In
quo intendit principationem .x. et duas in unam [illegible]
[illegible] stabiliter. Secundum tropologiam. contraria ei
[illegible] sacram scripturam deprimantes. In quo intendit
[illegible]. eorum perversitatem [illegible]. Secundum
allegoriam. materia eius sunt ecclesiastici viri. et ecclesia.
Tropologia est conversus sermo. et differt ab allegoria.
quia fecit de scismaticis et hereticis viris transformat

ergo Osee exponitur. scilicet hystorice. tropologice. allegorice. Tri-
plex est triplex panis in levitico. panis in clibano. in sar-
tagine. in craticula. Sic aliter autem .xii. prophetarum materia
est. Christi incarnatio. et gentium vocatio. Intentio est ad fi-
dem Christi venire. et ad conformitatem vocare. Modus in Osee ta-
lis est. Prologum premittit. in quo ostendit quis propheta. cuius filius et
sub quibus regibus prophetavit. deinde dicit dominum per prophetas in O-
see fuisse locutum. Postea sub metaphora meretricis agit
de .x. tribubus. et duabus. nunc coniunctim. nunc separatim.
In [illegible] agit de passione Christi. et resurrectione cum ait. vivi-
ficabit nos post duos dies. et in tertia die suscitabit
nos. Item. Ero mors tua o mors. In fine vero sui
[illegible] difficultatem ostendit dicens. Quis
sapiens et intelliget ista. Huic libro Ie-
ronimus duos prologos premittit. unum per-
tinentem ad totum librum. alterum ad Osee.

Introitus.

Dixit dominus Moysi. Facies rationale iudicii. et
[illegible] .xii. gemmas .xii. nominibus filiorum
Israel insculptas. pones in eo urim et thummim. erit
quadrangulum et duplex. Sicut per .iiii. indumenta pontifi-
calia .iiii. elementa solent designari. sic per .iiii. partes
scripture sacre possunt assignari. Evangelium scilicet lex prophete et agiographa.
Per thiaram namque in qua erat lamina aurea continens scriptum nomen
domini tetragrammaton. evangelium significatur. propter sui excellentiam et
[illegible] firmitatem. Per poderem qui erat diversis coloribus
variatum. intelligitur scriptura prophetarum. in quibus crebre acute
[illegible] invenerunt. [illegible]
Tantaque fit ibi varietas. ut quidam breviter in hac
[illegible] audaciam. dicentes eos non suo. sed divino. sed po-
tius alieno et fanatico spiritu locutos fuisse. Per [illegible]
[illegible] .lxx. et duo tintinabula habentem. agio-
grapha intelliguntur. i. scripta patrum scripta. que per universum
orbem in .lxx. duabus linguis sunt diffusa. et propagata. scilicet
illum. In nomine [illegible]. Per zonam vero renes stringitur.
lex significatur. que cohibebat manum non animum. Unde [illegible]
et Ezechiel et Daniel. viderunt dominum ad renes cinctum.
In apocalipsi vero Iohannes vidit eum ad mamillas zona
aurea cinctum. quia lex eum manum. evangelium vero ma-
num cohibet et affectum. Sed quia de evangelio et lege. aut
agiographis in superioribus agere non intendimus. designa-

eo tantum quod erat per Ezechielem. latius explicemus. Per rotale signum liber .xii. prophetarum intelligitur. in quo licet sint .xii. librorum distinc-
tiones. tamen unus liber dicitur. Aliquin uniuersi librorum numerus excederet numerum litterarum hebrei alphabeti. Est autem liber iste hominis .xii. geminis,
.xii. tribubus filiorum inscriptus. id est complectens .xii. prophetas. de .xii. tribubus mentionem facientes. immo de eis spiritualiter tractantes. Rotale
uero uidetur eadem cum dicitur. quantitatem et discretionem in se continere memoratur. Videte quomodo hii prophete in suis principiis proponunt.
[illegible] de re sua certi sint, dominum euidenter ostendunt. dicentes uerbum domini quod factum est. Verbum domini ad me factum est. discretionem quoque
in se habet. quia discretionem assignat inter .x. tribus et duas. inter tempus gratie et tempus sub lege. inter primum aduentum et secundum. nulla
in hoc modo. Jn ingruerunt uidetur in nomine censet. quod in se continet totum et uidetur. Erat quadrangulum. Quadrangu-
lum est istud uolumen. uel propter suam perfectionem. Quadrangularium forma soliditatis et perfecta. Uel propter euangelice doctrine conti-
nentiam. liber quippe prophetarum spiritualiter intellectus euangelice doctrine consonant. immo eam in se plene continet. Unde Ezechiel
uidit rotam in medio rote. Duplex dicitur. quia exterius habet sensum hystoricum. siue litteralem. Interius uero misticum. siue spiritualem.
Hunc librum Ezechiel uidit inuolutum signatum intus et foris. In hoc primo principio .xii. prophetarum [illegible]
debet assignari. et post causam scribendi quod tantum est. Post mortem Salomonis Roboam filius Iudam et Beniamin regnauit. Jeroboam
seruus Salomonis .x. tribubus imperauit. Iste Ieroboam in Dan. et Bethel. ydola fabricauit quos sibi erexit. ne forte
si populus ascenderent in Ierusalem reuocarent ad duas tribus sanctimonia loci. et religione templi. Quod uidentes prophete zelo
domus dei accensi. ceperunt clamare. et illi loci desertione. et futuram captiuitatem predicere. Sicque populum reuocare dicentes.
Venite ascendamus ad montem domini. Verum factum est ut ydolatria tempore illius in multum pullularet usque ad tempus Achab.
Cui Iezabel mulier impiissima est copulauit filia regis Sydoniorum. que ydola et sacerdotes secum adduxit. ydolatrie
morbum auxit. et qui [illegible] fecit. Populum Israel ydolis sacrificare coegit. prophetas fugauit. et nonnullos eorum occi-
dit. Tum uero dominus per prophetas Achab comminatus est se uindicaturum sanguinem Naboth Iezrahelite. prout quod uero
factum est. Ieu enim ab Elyseo in regem inunctus. filium Achab scilicet Ioram. et .lxx. filios quos ex concubinis susceperat inter-
fecit. Iezabel uero fornicariam de turri precipitari fecit. Sed licet hoc seu nimis deseuiens. nec ydolatriam penitus extin-
guens. diminuerit offendisse. quia nepos Ieroboam. patribus suis deterior. iniquus et pessimus inuentus est. Sub quo
ydolatrie error in tantum creuit. et totum populum Israel pestis illa occupauit. Videntes itaque prophete populum ad ydola-
triam irreuocabiliter ruere. et commonitiones. uel exortationes nullatenus recipere. ceperunt scribere ut prophetias
ad posteros mandarent. et eos magis prudentes facerent. Eorum enim geminus est litteralis. et spiritualis. Litteralis scilicet hysto-
ricus sensus. spiritualis scilicet misticus intellectus. Litteralis igitur materia est .x. tribus. et duo eius primus aduentus. et secundus.
Spiritualis materia est. corpus Christi. et corpus diaboli. id est boni et mali. Intentio similiter duplex. hystorialis intentio est reuocare
.x. tribus. ab ydolatria. et duas tribus in cultu unius dei corroborando stabilire. Spiritualis uero intentio est animas per pe-
nitentiam peccatorum reducere. et bonos pollicitatione premiorum ad meliora prouehere.

[illegible]
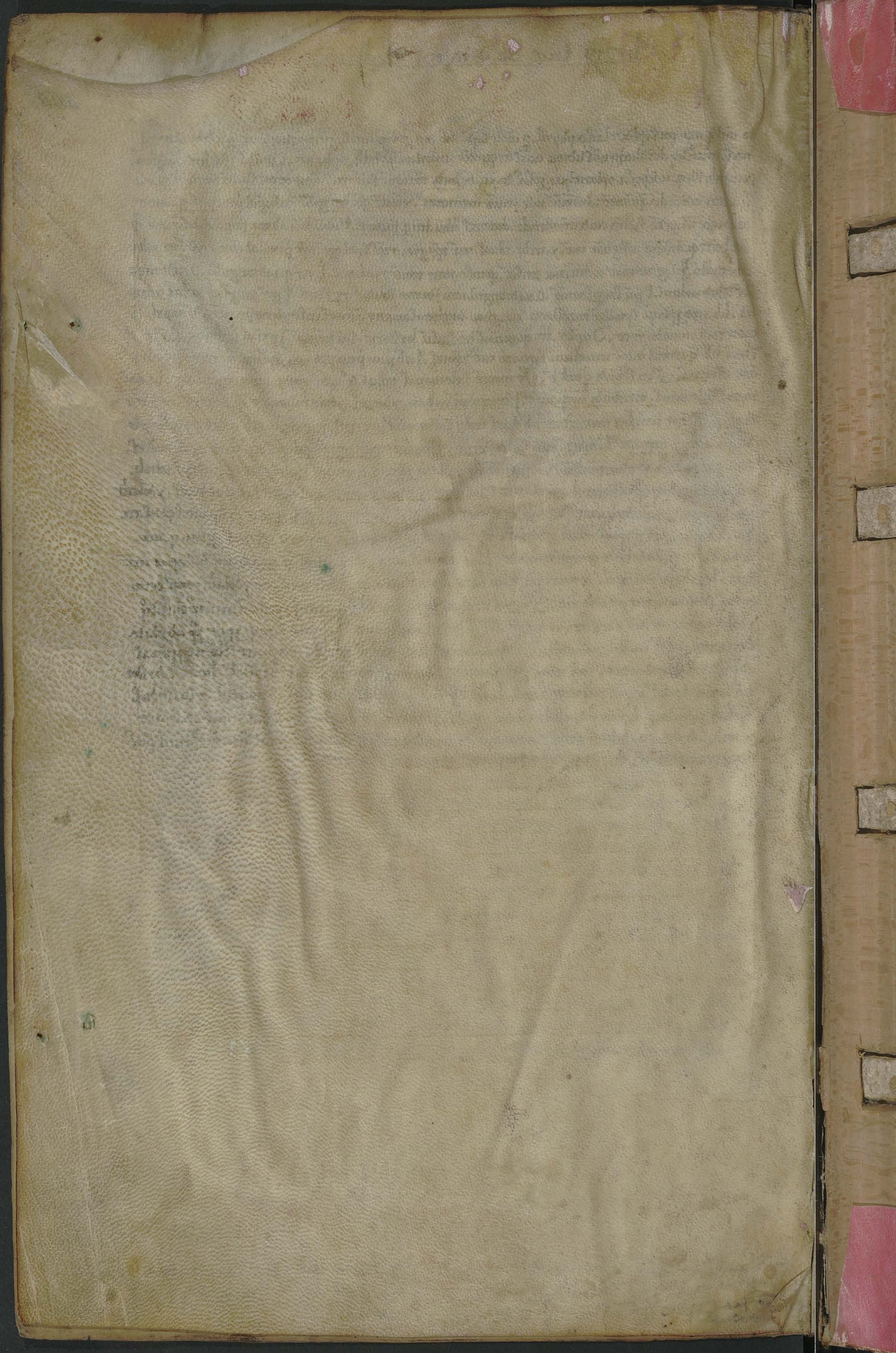
[illegible]